

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı

17 Temmuz 2024 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, görüşmelerin yapıldığı salonun yetersizliği sebebiyle toplantının alınması talep edilen alternatif salonlara ilişkin açıklaması

3.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, teklif sahibi Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun teklifin tümü üzerindeki konuşması esnasında yaşanan kargaşanın devam etmesi hâlinde İç Tüzük'ün 166'ncı maddesine göre gerekli işlemi yapacağına ilişkin açıklaması

4.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, İç Tüzük'ün 133'üncü ve 166'ncı maddelerine, salonun yetersiz kalması nedeniyle görüşmelere Plan ve Bütçe Komisyonu Toplantı Salonu'nda devam edileceğine, toplantıya girebilecek olanlara ve STK'lerin ilgili maddelerde toplantı salonuna alınmasını sağlayacaklarına ilişkin açıklaması

5.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, milletvekilleri, toplantıda bulunması gereken çalışanlar ve yazılı basın dışındakileri toplantı salonundan çıkarmaları için görevlilere seslendiğine ilişkin açıklaması

6.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, Komisyon salonuna alınması talep edilen STK'lere ilişkin açıklaması

7.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, siyasi parti gruplarının salona alınmasını talep ettiği STK sayılarına ve Komisyonun gündemine hâkim olduğuna ilişkin açıklaması

8.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir'in (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

9.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, İzmir Milletvekili İbrahim Akın'ın yaptığı açıklamasındaki toplantının sona erdirilip saat 16.00'da görüşmelere devam edilmesiyle ilgili talebine ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275)

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, gündemdeki kanun teklifinin her yönüyle tartışılması gerektiğine, görüşmelerin yapıldığı salonun bu tartışmaya uygun olmadığına, görüşmelerin daha geniş bir salonda ve tüm Türkiye'nin gözü önünde yapılmak zorunda olduğuna ilişkin açıklaması

2.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, salon dışında bekleyen STK'ler dinlenmeden bu teklifin görüşülmesini kabul etmediklerine ve görüşmelerin daha sağlıklı yürütüleceği bir mekânın sağlanması gerektiğine ilişkin açıklaması

3.- Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal'ın, teklifin toplumun geniş kesimleriyle tartışılmadan hazırlandığına ve Komisyonunda bütün STK'lerin düşüncelerini aktarabilmesi olanağının Komisyon Başkanlığınca sağlanması gerektiğine ilişkin açıklaması

4.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın'ın, bir vekilin sağlık durumu bozulduğu için toplantıdan ayrıldığına, bu koşullarda toplantının devam etmesini istemediklerine ve toplantının sonlandırılıp saat 16.00'da görüşmelere devam edilmesini talep ettiklerine ilişkin açıklaması

5.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, yeterli zaman olduğuna ve görüşmelere sonraki hafta pazartesi ya da salı devam edilmesini talep ettiklerine ilişkin açıklaması

V.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırılık içerip içermediği hakkında görüşme

2.- (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tali komisyon olarak Adalet ve İçişleri Komisyonuna gönderilip gönderilmemesi hakkında görüşme

VI.- KARARLAR

1.- (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinde her madde ve önege üzerinde milletvekillerine beşer dakika söz verilmesine ilişkin karar

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU

2'nci Toplantı

17 Temmuz 2024 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Tarım, Orman ve Köyöşleri Komisyonu saat 14.02'de açılarak sekiz oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Vahit KiriŐi,

Komisyonun bugünkü gündemine,

Görüşmelerin yapıldığı salonun yetersizliği sebebiyle toplantının alınması talep edilen alternatif salonlara,

Teklif sahibi Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun teklifin tümü üzerindeki konuşması esnasında yaşanan kargaşanın devam etmesi hâlinde İç Tüzük'ün 166'ncı maddesine göre gerekli işlemi yapacağına,

İç Tüzük'ün 133'üncü ve 166'ncı maddelerine, salonun yetersiz kalması nedeniyle görüşmelere Plan ve Bütçe Komisyonu Toplantı Salonu'nda devam edileceğine, toplantıya girebilecek olanlara ve STK'lerin ilgili maddelerde toplantı salonuna alınmasını sağlayacaklarına,

Milletvekilleri, toplantıda bulunması gereken çalışanlar ve yazılı basın dışındakileri toplantı salonundan çıkarmaları için görevlilere seslendiğine,

Komisyon salonuna alınması talep edilen STK'lere,

Siyasi parti gruplarının salona alınmasını talep ettiği STK sayılarına ve Komisyonun gündemine hâkim olduğuna,

Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir'in (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İzmir Milletvekili İbrahim Akın'ın yaptığı açıklamasındaki toplantının sona erdirilip saat 16.00'da görüşmelere devam edilmesiyle ilgili talebine,

İlişkin açıklama yaptı.

Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin (2/2275) tümü üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak maddelerine geçildi.

Ankara Milletvekili Murat Emir, gündemdeki kanun teklifinin her yönüyle tartışılması gerektiğine, görüşmelerin yapıldığı salonun bu tartışmaya uygun olmadığına, görüşmelerin daha geniş bir salonda ve tüm Türkiye'nin gözü önünde yapılmak zorunda olduğuna,

Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit, salon dışında bekleyen STK'ler dinlenmeden bu teklifin görüşülmesini kabul etmediklerine ve görüşmelerin daha sağlıklı yürütüleceği bir mekânın sağlanması gerektiğine,

Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal, teklifin toplumun geniş kesimleriyle tartışılmadan hazırlandığına ve Komisyonunda bütün STK'lerin düşüncelerini aktarabilmesi olanağının Komisyon Başkanlığınca sağlanması gerektiğine,

İzmir Milletvekili İbrahim Akın, bir vekilin sağlık durumu bozulduğu için toplantıdan ayrıldığına, bu koşullarda toplantının devam etmesini istemediklerine ve toplantının sonlandırılıp saat 16.00'da görüşmelere devam edilmesini talep ettiklerine,

Adana Milletvekili Ayhan Barut, yeterli zaman olduğuna ve görüşmelere sonraki hafta pazartesi ya da salı devam edilmesini talep ettiklerine,

İlişkin açıklama yaptı.

(2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırılık içerip içermediği,

(2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tali komisyon olarak Adalet ve İçişleri Komisyonuna gönderilip gönderilmemesi,

Hakkında görüşme yapıldı.

CHP milletvekillerinin,

(2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin TBMM İçtüzüğü'nün 38'inci maddesi gereğince ilk önce Anayasa'nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığının tetkik edilmesi amacıyla usul açısından tartışılmasına ilişkin önergesi,

(2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin bir alt komisyon kurularak görüşmelere burada devam edilmesine ilişkin önergesi;

DEM PARTİ milletvekillerinin, görüşülmekte olan (2/2275) sıra sayılı Kanun Teklifi'nin Anayasa'nın 2, 5, 17, 56, 63'üncü maddelerine aykırı olması nedeniyle Komisyon görüşmelerinin durdurularak teklifin Anayasa'ya uygunluk açısından incelenmek üzere reddedilmesine ilişkin önergesi,

Yapılan oylama sonucunda kabul edilmedi.

(2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinde her madde ve önerge üzerinde milletvekillerine beşer dakika söz verilmesi hususu kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine kaldığı yerden devam etmek için 22 Temmuz 2024 Pazartesi günü saat 14.00'te toplanmak üzere 07.46'da toplantıya son verildi.

17 Temmuz 2024 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.02

BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)

BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)

SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)

KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli milletvekilleri, ilgili kurumlarımızdan gelen değerli katılımcılar, basınımızın değerli mensupları; toplantı yeter sayımız vardır. Komisyonumuzun 28'inci Yasama Dönemi İkinci Yasama Yılı 2'nci Toplantısı'nı açıyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, öncelikle, açmadan önce salonu...
(Gürültüler)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişci'nin, Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gündemimizde, Meclis Başkanlığınca 12 Temmuz 2024 tarihinde esas Komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi yer almaktadır.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, ülkede herkesin gözü kulağı burada. Bu şekilde başlayamazsınız!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan...

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275)^()*

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, kanun teklifiyle ilgili, bu konularda, kanun teklifinin ne getirdiğini bize açıklaması için ilk imza sahibi... (CHP, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından gürültüler)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, bu şekilde toplantı başlayamaz! Bakın, dışarıda hayvan hakları savunucuları, isimlerini yazdırdığımız birçok avukat bekliyor. Bu teklifle ilgili...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, ilk imza sahibi...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, devam etmez böyle!

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Ya, kaç milletvekili şu anda burada itiraz ediyor! Çocuk muamelesi yapamazsınız! Bu ne saygısızlık canım! Allah Allah!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, bu salonu değiştirin. Dışarıdaki...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Çözüm üretin ya! Daha salona çözüm üretemiyorsunuz!

(*) (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kanun teklifiyle ilgili ilk imza sahibi Harun Mertoğlu Milletvekilimize söz veriyorum.

Harun Bey, buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, buradaki milletvekillerini dinlemek zorundasınız!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, Anayasa'ya aykırı bir şey yapıyorsunuz, yasama organına aykırı bir şey yapıyorsunuz!

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Biz böyle nasıl çalışacağız?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, insanlar grev yapacak!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Harun Bey...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, burada bu konuşulamaz! İnsanlar dışarıda, kapıyı kapattınız.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Milletvekilleri Komisyon Başkanından talepte bulunuyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Harun Bey, buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Ne demek “Buyurun.” ya? Milletvekilleri...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, arkadaşlar... (CHP, DEM PARTİ ve İYİ Parti milletvekillerinin sıra kapaklarına vurmaları, gürültüler)

AYTEN KORDU (Tunceli) – Siz daha odaya çözüm bulamıyorsunuz ya!

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Arkadaşlar, bir dakika, dinler misiniz...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kanun teklifiyle ilgili açıklamalarda bulunmak üzere, Harun Bey, buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Ayıp ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Harun Bey, devam edin. (CHP, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından gürültüler)

Değerli arkadaşlar...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Arkadaşlar...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Harun Bey, başlar mısınız siz.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri... (CHP, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, bir dinler misiniz lütfen. Değerli arkadaşlar, bakınız...

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, burada, bu koşullar altında sağlıklı bir Komisyon görüşmesi yapılamaz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Neresi uygun yer?

MURAT EMİR (Ankara) – Plan ve Bütçe Komisyonu olabilir veya pandemi nedeniyle... (CHP, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Burada, masum ve sessizlerin haklarını savunmak için varız!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Onlar gibi davranmalıyız! Yaşam haklarını savunan arkadaşlarımızın burada olmaması... Bu talebimizi görmezden gelemezsiniz! Daha büyük salonlarımız var, misafirlerimizi ağırlayacağımız daha büyük yerler var. Lütfen...

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun. (CHP, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından gürültüler)

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Derdimiz, masumlara...

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, gündemdeki kanun teklifinin her yönüyle tartışılması gerektiğine, görüşmelerin yapıldığı salonun bu tartışmaya uygun olmadığına, görüşmelerin daha geniş bir salonda ve tüm Türkiye'nin gözü önünde yapılmak zorunda olduğuna ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) – Değerli arkadaşlar...

Sayın Başkan, öncelikle, söz verdiğiniz için teşekkür ederim.

Türkiye'yi, Türkiye kamuoyunu, halkımızı ve halkımız dışındaki milyonlarca canlıyı ilgilendiren çok önemli bir kanun teklifiyle karşı karşıyayız. Bu kanunun her yönüyle tartışılması gerektiğinden dolayı böyle bir salonun bu tartışmayı yapmaya uygun olmadığı apaçık ortada. Sayın Başkan, yapılması gereken, böyle bir kanun yapılacaksa eğer, sadece milletvekillimiz, sadece Komisyon üyeleri değil, sivil toplumu, dernekleri, üniversiteleri, meslek örgütlerini yani Türkiye'de sözü olan hayvanlarla, sokak hayvanlarıyla ilgili söyleyecek sözü olan herkesi dinleyeceğimiz, sağlıklı bir ortamı yaratmak gibi bir görevimiz var; biz sizden bunu talep ediyoruz. Meclisimizin çatısı altında çok daha elverişli salonlar var, o salonlarda sükûnet içerisinde ama herkesin konuşacağı ve herkesin tanık olacağı tartışmaların yapılması lazım. Sizin yapmanız gereken, buradaki, özellikle başta kameralar olmak üzere, bu Komisyona davet edilen veya gelen kişileri dışarı çıkarmak olmamalıdır; herkesin burada olması gerekiyor, size de bu görev düşüyor. Daha geniş bir salonda daha sağlıklı bir ortamda bu tartışmayı yapmak zorundayız ve bu tartışmayı tüm Türkiye'nin gözü önünde yapmak zorundayız; bu konuda sizi göreve davet ediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Çok teşekkür ederim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Sayın Başkan, Grup Başkan Vekili olarak ben de söz istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Değerli arkadaşlar, müsaade edin, bir açıklama yapalım. Değerli arkadaşlar, bir dinleyin ya!

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, bir dinleyin ya!

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, görüşmelerin yapıldığı salonun yetersizliği sebebiyle toplantının alınması talep edilen alternatif salonlara ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Şimdi Değerli Grup Başkan Vekili bu toplantı salonunun... Arkadaşlar, burada kimin, nasıl söz talep edeceği ve nasıl konuşacağı bellidir. Komisyon ilk defa toplanmıyor, bu yüce Mecliste ilk defa toplantı yapılmıyor. Dolayısıyla şimdi biz, buradaki hazırım, hazırda, buradayken... Bakınız, şimdi "Buradan daha geniş bir salon olsun." deniliyor. Bu salon, alternatif salon Plan ve Bütçenin. Plan ve Bütçenin salonundaki oturma kapasitesi ile şu anda buradaki aynı, hiçbir fark yok.

(Gürültüler)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Değil, değil.

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Şeref salonu var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – İki: Şeref Salonu için yapılacak toplantılarda dışarıdan hizmet alınması gerekiyor çünkü Şeref Salonu bu tür toplantılara uygun bir salon değil.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bütçe görüşmelerinin hepsi o salonda yapıldı Değerli Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Dolayısıyla müsaade ederseniz burada imza sahibi Harun Bey, Sayın Vekilimiz gerekli açıklamaları yapsın, hep birlikte dinleyelim.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Harun Bey.

(Gürültüler)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Sayın Başkan...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sayın Başkan, Grup Başkan Vekilinin söz talebi var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, bakın, biz böyle bir toplantıyı bu şartlarda yürütemeyiz. Lütfen teklif sahibi, birinci imza sahibi Harun Bey'i dinleyelim.

Buyurun.

(Gürültüler)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Sayın Başkan, Grup Başkan Vekili olarak söz istiyorum.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Grup Başkan Vekili söz istiyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, Harun Bey, konuşmaya başlayın lütfen.

(Gürültüler)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hayır, böyle olmaz ya!

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – CHP Grup Başkan Vekiline söz verildi, DEM PARTİ Grup Başkan Vekiline de söz verilmesi...

AYTEN KORDU (Tunceli) – Sayın Başkan, Grup Başkan Vekili söz istiyor.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sayın Başkanım, Tarım Komisyonumuzun çok değerli üyeleri...

(Gürültüler)

AYTEN KORDU (Tunceli) – DEM PARTİ olarak Grup Başkan Vekilimiz söz istiyor. Söz verir misiniz Sayın Başkan?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar...

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Grup Başkan Vekilimiz konuşacak.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişci'nin, teklif sahibi Rize Milletvekili Harun Mertoğlu'nun teklifin tümü üzerindeki konuşması esnasında yaşanan kargaşanın devam etmesi hâlinde İç Tüzük'ün 166'ncı maddesine göre gerekli işlemi yapacağına ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Bakınız, değerli arkadaşlar, eğer bu devam ederse İç Tüzük 166’ya göre buradaki danışmanları ve basın mensuplarını çıkarmak zorunda kalırım, bunu ben şimdiden duyuruyorum.

(Gürültüler)

AYTEN KORDU (Tunceli) – Oldu bittiye getiremezsiniz, olmaz öyle!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hayır, bunu... Lütfen burada Harun Bey’i, teklif sahibini dinleyelim yoksa İç Tüzük’e göre gerekli işlemi yapacağım, onu söyleyeyim.

(Gürültüler)

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Siz burada sağlıklı bir tartışma yürütemiyorsunuz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Grup Başkan Vekilimiz Gülüstan Koçyiğit Başkanımızın konuşmasını istiyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Efendim, DEM PARTİ...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Evet, DEM PARTİ Başkan Vekilimiz Gülüstan Başkan konuşacak.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Tamam, yapıyorum.

(Gürültüler)

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkanım, 2 vekil yer bulamadık, Türkiye Büyük Millet Meclisi vekilleriyiz, birisi Komisyon üyesi ve yerimiz yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, önce kanunun genelini bir anlatsın teklif sahibi, ondan sonra söz vereceğim zaten.

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit’in, salon dışında bekleyen STK’ler dinlenmeden bu teklifin görüşülmesini kabul etmediklerine ve görüşmelerin daha sağlıklı yürütüleceği bir mekânın sağlanması gerektiğine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, öncelikle bütün Türkiye kamuoyunun takip ettiği bir yasayı konuşuyoruz burada. Bütün Türkiye’nin gözü bu kanunda, bu Komisyonunda. Siz de Komisyon Başkanı olarak bu yasa teklifinin görüşülme aşamasının sağlıklı olması, bütün Türkiye’nin bu yasa teklifinin görüşmelerini izlemesi, bu Mecliste bulunan bütün milletvekillerinin bu Komisyon tartışmalarına sağlıklı katılmasını sağlamakla Komisyon Başkanı olarak mükellefsiniz. Şimdi, bizim talebimiz açık ve net; şu anda dışarıda olan ve bu teklifin tarafı olan, buradan direkt etkilenen onlarca sivil toplum kuruluşunun, hayvan hakları derneğinin, STK’nin ismini size bildirdik, arkadaşlarımız, Komisyon üyesi olan arkadaşlarımız bildirdi ve diyoruz ki: “Onları dinlemeden bu yasanın burada görüşülmesini kabul etmiyoruz.” Siz kendi istediklerinizi, kendi istediğiniz STK’leri içeriye aldınız, bizim size bildirdiğimiz hiçbir STK’nin, hiçbir derneğin içeriye girmediği bilgisini az önce arkadaşlarım verdi, engelleniyorlar; birincisi bu. İkincisi; bu Meclis pekâlâ koskoca binasıyla beraber bu yasa tasarısının daha sağlıklı yürüyeceği bir mekânı sağlayabilir, bu Meclisin uhdesindedir. Siz de Komisyon Başkanı olarak şimdi Komisyon görüşmelerine lütfen ara verin. Meclis Başkanını ve İdare Amiri veya Genel Sekreteri, kimse artık o ilgili arayın ve gerçekten sağlıklı bir tartışma yürütebileceğimiz bir mekânı sağlamakla işe başlayabiliriz, aksi takdirde burada bir sağlıklı tartışma, sağlıklı bir yasama faaliyetinin olmayacağı, birbirimizi duymayacağımız,

anlamayacağımız aşikâr. Bunu öncelikle usul olarak sizden rica ediyoruz, bunu yapmanız gerekiyor. Birinci önceliğimiz hayvan hakları savunucularının içeriye alınması, liste Komisyonunuzda var, onları içeriye almadan bu Komisyon tartışmasının başlamasını kabul etmiyoruz.

Teşekkür ederim.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Ayakta vekiller var üstelik.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Değerli arkadaşlar...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Ve ayakta milletvekili arkadaşlarımız var artı, milletvekili arkadaşlarımıza “Dışarıya çık!” diyecek kadar haddini, hukukunu aşan bir hanımefendi vardı.

(Gürültüler)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – O kim ya!

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – O kim? Görevini anlayamadık hâlâ.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Demin Cumhuriyet Halk Partili milletvekili arkadaşlarımıza...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, kim olduğunu bilmiyoruz. Burada bilmediğimiz bir yığın...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Biz de bilmiyoruz ama milletvekili arkadaşımıza “Sizi dışarı çıkarırım.” diye söz söyleyebildi yani.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

3.- Bursa Milletvekili Orhan Sarıbal'ın, teklifin toplumun geniş kesimleriyle tartışılmadan hazırlandığına ve Komisyonunda bütün STK'lerin düşüncelerini aktarabilmesi olanağının Komisyon Başkanlığınca sağlanması gerektiğine ilişkin açıklaması

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, değerli katılımcılar, değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Aslında buradaki tutum şu: Bu yasanın şeffaf, katılımcı tarafların dinlenip kamuoyunu bu kadar meşgul eden ama ne yazık ki çok sığ bir şekilde bir dayatmayla geldiğinin açık bir göstergesidir çünkü burada gerçekten onlarca hatta yüzlerce sivil toplum örgütleri var, bunun her tarafında insanlar var yani bu kanuna destek verenler de var ama büyük çoğunlukla destek vermeyenler de var. Aslında belli ki bu kanun çok net bir şekilde toplumun geniş kesimleri tarafından tartışılmadı, bundan öncekilerde olduğu gibi; bir yerlerden çıktı, milletvekilleri tarafından imzalandı, önlerine konu ve bugün çok kısa bir süre içerisinde geldi Komisyona ve bugün bu manzarayla karşı karşıyayız.

Sayın Başkan, sizler daha önce bakanlık yaptınız, Tarım Orman Bakanlığından geliyorsunuz, ekolojiyi biliyorsunuz, doğal dengeyi biliyorsunuz, 2020 yılında çıkan bir Hayvanları Koruma Kanunu'nun ilgili maddelerini biliyorsunuz, 2004 yılında çıkan kanunda yine buradaydınız, onu da biliyorsunuz. Dolayısıyla ortada sadece bir hukuk meselesi üzerinden değil, vicdan, sosyal yaşam ve ekosistemin içerisindeki -birazdan belki konuşacağımız- bu kanuna koyduğunuz çevre, insan meselesi üzerinden de meseleye bakmak gerektiği çok açık. Dolayısıyla bu kadar önemli bir konunun eğer zamanında toplumun geniş kesimleri tarafından konuşulmasına müsaade etmiş olsaydınız, bunu kamuoyunda tartışma noktasına getirebilseydik, sivil toplum örgütlerinin bütününün öngörülerini ve görüşlerini alabilseydik, bunu geniş bir şekilde tartışıp gerçekten kamuoyunun vicdanını rahatlatan bir mekanizma olarak buraya sunsaydık bugün bu tartışmayı da burada yapmamış olurduk. Dolayısıyla sorunu yaratan da sizsiniz, sorunu çözmekle sorumlu olan da yine sizsiniz Komisyon Başkanı olarak.

Bu ortamda tarafların vicdanına sığmayan, hukuk tarafından hiçbir şekilde kabul edilmeyen bir yasa teklifini zorla ve dayatmayla, kapalı bir odada, bunca sivil toplum örgütünü dışarıda tutarak, zorlayarak götürebilmeniz çok mümkün görünmüyor.

Bu konuda size bir sorumluluk düşüyor. Olabildiğince geniş bir alanda ve bütün sivil toplum örgütlerinin konuşabileceği, düşüncelerini aktarabileceği bir konuyu mutlaka ve mutlaka tartışmaya açmalısınız, bu olanağı sağlamalısınız yoksa bu Komisyonda buradan çıkacak sonuç meşru olmayacaktır, bir dayatma olacaktır.

(Gürültüler)

AYTEN KORDU (Tunceli) – Kime “terörist” diyorsun sen!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Siz diyorsunuz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hayvan haklarını savunuyoruz, bize “terörist” diyorlar.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Başka bir laf yok ki ağızlarında.

(Gürültüler)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bu nedir böyle ya!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sabote etmeyin!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Siz sabote ediyorsunuz!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Salonu terörize etmeyin!

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sensin terörize eden, halkı terörize eden sensin!

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Arkadaşlar, bakın, meramımızı anlatamadık. Sayın Başkan...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Komisyonu sabote etmeyin.

(Gürültüler)

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Evet, biz hayvan haklarını sizden daha iyi savunuyoruz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Ya, nereye savunuyorsunuz, yalan söyleme!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bizi susturmaya çalışıyorlar böyle.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Sayın Başkan, dinler misiniz.

Burada hayvan haklarıyla ilgili...

(Gürültüler)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sizin yüzünüzden oldu; siz hayvanları kısırlaştırmadığınız için oldu, siz hayvan popülasyonunu koruma altına...

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Çocuklar...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – O çocukların bu hâle gelmesinin sebebi sensin. Sen işini yapmadın, yirmi yıldır işini yapmayan sensin.

(Gürültüler)

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Şu hâle bakın ya, şu hâle bakın! Burası Meclis; arkadaşlar, burası dağ başı değil burası Meclis. Mecliste olduğunuzu unutmayın.

(Gürültüler)

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Arkadaşlar...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, konu nereye gitti ya, biz ne için buradayız?

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkanım, konu nereye gitti, ne için toplandık biz?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Arkadaşlar, yeter ya! Komisyon bir çalışsın ya! Bir derdimizi anlatalım.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar...

SEVDA ERDAN KILIÇ (İzmir) – Ama böyle olur mu, böyle olur mu Başkanım?

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, komisyon toplantılarının gündemiyle alakalı madde 46'ya göre “Bir komisyonda söz kesilir, şahsiyatla uğraşılır ve düzeni bozma hareketlerinde bulunulursa komisyon başkanı düzeni sağlar; gerekiyorsa toplantıya ara verir veya erteleyerek durumu gereği yapılmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanına bildirir.”

Ben, toplantıya yarım saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.23

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 15.12****BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)****BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)****SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)****KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)****II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)**

4.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişci'nin, İç Tüzük'ün 133'üncü ve 166'ncı maddelerine, salonun yetersiz kalması nedeniyle görüşmelere Plan ve Bütçe Komisyonu Toplantı Salonu'nda devam edileceğine, toplantıya girebilecek olanlara ve STK'lerin ilgili maddelerde toplantı salonuna alınmasını sağlayacaklarına ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, kıymetli hazırım; Komisyon Başkanlığı olarak gündemimize hâkimiz. İç Tüzük'ümüzün gerek 31'inci gerekse de 166'ncı maddeleri çerçevesinde burada bu toplantı salonunun, bu toplantının sağlıklı yürütülmesinde yetersiz kaldığı gerekçesiyle Plan ve Bütçe Komisyonu Toplantı Salonu'nda yapılması yönünde bir öneri gelmişti. Biz bu öneri doğrultusunda bu toplantıyı 15.30'dan itibaren Plan ve Bütçe Komisyonu Toplantı Salonu'nda yapacağız.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Şeref Salonu mu, Plan ve Bütçe Komisyonu Toplantı Salonu mu?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ve bu toplantıya, sağlıklı çalışmaların yürütülebilmesi için, Komisyon üyelerimiz, milletvekillerimiz, Komisyonumuzda bulunması gereken çalışanlarımız, görevlilerimiz ve de yazılı basın mensupları dışında hiç kimseyi almayacağız. Çalışmamızı bu şekilde takip edeceğiz.

(Gürültüler)

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, bu tartışmaları Türkiye'nin gözünden kaçıramazsınız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, müsaade edin... Arkadaşlar, müsaade edin...

(Gürültüler)

MURAT EMİR (Ankara) – Bu tartışmaları herkesin görmesi lazım, herkesin duyması lazım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, müsaade edin, bir şey daha söyleyeceğim.

MURAT EMİR (Ankara) – Bunu kabul etmiyoruz, herkes girecek.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bir müsaade edin, lütfen...

MURAT EMİR (Ankara) – Görsel basın da girecek, danışmanlar da girecek, sivil toplum da girecek, uzmanlar da girecek Sayın Başkan. Türkiye'nin gözünden kaçırmayın bu tartışmayı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, sivil toplum kuruluşlarımızın, STK'lerimizin, bunların da ilgili maddeler gündeme geldiğinde toplantı salonuna alınmalarını sağlayacağız ve görüşlerini ortaya koyacaklar.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – 15.30'da Plan ve Bütçe Komisyonu Toplantı Salonu'nda görüşmek dileğiyle.

Kapanma Saati: 15.15

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 15.33****BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)****BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)****SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)****KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)****III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)***A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli milletvekili arkadaşlarım ve kıymetli katılımcılar, gündemimizde yer alan (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Şimdi teklifin geneli üzerinde görüşmeyi açıyorum.

Değerli milletvekilleri, teklifin geneli üzerindeki görüşmelerimizde öncelikle ilk imza sahibine, daha sonra Komisyonumuzun üyelerine ve sonra da talebi olan milletvekillerimize istem sıralarına göre söz vereceğim.

Şimdi teklif hakkında Komisyonumuzu bilgilendirmek üzere ilk sözü teklifin ilk imza sahibi Rize Milletvekili Sayın Harun Mertoğlu'na veriyorum.

Buyurun Sayın Mertoğlu...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Yok efendim. Olmadığı için devam edemezsiniz, kapatmanız lazım.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın Başkan, böyle devam edemezsiniz. Dışarıda arbede yaşanıyor.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Komisyon yerinde yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Devamı var arkadaşlar. Burada teklifin...

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın Başkan, biz bu Komisyonda hayvan hakları savunucularını dinlemeyeceksek...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Onları da dinleyeceğiz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – İçeri giremiyorlar ki.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, şundan emin olun, bakın, söyleyecek sözü olan herkesi dinleyeceğiz, bunda rahat olun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – O zaman bu dışarıdaki muameleye “Dur!” deyin Allah aşkına! STK temsilcileri dışarıda engelleniyor Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır ama sırası geldiğinde o arkadaşlarımızı içeri davet edeceğiz ve bu konudaki değerlendirmelerini alacağız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan, teklif sahibi burada yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Var, var.

İmza sahibi arkadaşımız girmek üzere.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – O zaman dışarıdaki yetkililere bir duyuru yapın.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) - Kapıda insanları dövüyorlarmış. Neden dövüyorlar? Neden içeriye alınmalarına engel oluyorlar?

HAYKONFED İKİNCİ BAŞKANI HAYDAR ÖZKAN – Şu an sivil toplum örgütleri güvenlik arkadaşlarımız tarafından darbediliyor.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Dayak yiyorlar!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, ben söz verene kadar lütfen konuşmayalım ama zamanı, yeri geldiğinde sizlere söz vereceğim. Bu konuda rahat olun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Dışarıdaki muameleye müdahale edin o zaman. “Biz emir aldık.” deniliyor ya!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Dayak yiyorlar dışarıda, dayak!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Güvenliğe söyler misiniz, STK’leri dövüyorlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın vekilim geldi.

Sayın Mertoğlu, sözü size verdim.

Buyurun.

(Gürültüler)

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Burada hiçbir şey olmamış gibi mi yapıyoruz, millet orada itilip kakılıyor. Anlamıyorum ki ben! Ne güzel konforlu yeriniz var. Millet itilip kakılıyor. Böyle bir şey olabilir mi arkadaşlar. Olacak iş değil Başkanım yani burada siz oturmuşsunuz, ne güzel yani! Olacak iş değil. Bir düzen sağlayalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun Sayın Mertoğlu.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sayın Komisyonumuzun çok Değerli Başkanı, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli milletvekillerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum...

(Gürültüler)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, siz de geçtiniz oradan. Öyle bir görüntü Meclise yakışmıyor.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Vekilim, bir saniye...

Başkanım, şu şekilde başlamanıza izin vermeyeceğiz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Harun Bey, buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biz imza sahibi milletvekilleri olarak Sayın Başkanım, bu kanun teklifini imzalamamızın sebebini izah etmeye çalışacağız. Arkadaşlar müsaade ederlerse meramımızı anlatacağız.

(Gürültüler)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, bu şekilde oldubittiyle başlayamayız.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim. Bakın, ben öbür salonda da söyledim. Sivil toplum örgütlerine söz vereceğim dedim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – İçeri giremiyor ki insanlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet Harun Bey.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Öncelikle...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, dışarıda izdiham var. STK temsilcileri dışarıda, biz burada yasa yapacağız.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Şiddet var dışarıda, olacak iş değil.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Vekilim, İç Tüzük 166'ya göre biz bu kararı Komisyon Başkanlığı olarak verdik ve bu şekilde çalışacağız.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Uygula!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – O STK temsilcisi kardeşlerimizle de görüşeceğiz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Uygula!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet Harun Bey, devam et.

(Gürültüler)

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Harun Vekilim, bir kere de oradan doğru bir şey söyleyin Allah aşkına!

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Kanunu yapacak olan bizleriz Sayın Başkanım, bir konuşalım. Onlara gerekirse Başkan söz verecektir.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Siz gördünüz, siz geçebildiniz mi ki oradan? Barikatla karşı karşıya kalıyoruz milletvekilleri olarak. Böyle bir şey olabilir mi ya!

HARUN MERTOĞLU (Rize) - Bir derdimizi anlatalım, bir teklifi izah edelim. Biraz sabırlı olalım. Yasama organı üyeleri değil ki onlar. Yasama organı üyeleri bizleriz arkadaşlar.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Oradaki görevli bizi tanımıyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, STK'ler değil mi, STK'ler değil mi!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Harun Bey, devam edin lütfen.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan...

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sizin her zaman eleştirdiğiniz AK PARTİ hükümetleri döneminde 2004 yılında 5199 sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, şu anda o insanlara dayak atılıyor, yok sayamazsınız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Vekilim, Değerli Vekilim; lütfen dinleyelim hatibi.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, kaba kuvvet uygulanıyor orada insanlara. Türk vatandaşı onlar!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hatibi dinleyelim, daha sonra biz o arkadaşlarımızı dinleyeceğiz diyorum. Bunun sözünü veriyorum.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Henüz iktidarın 2'nci yılında Hayvanları Koruma Kanunu'nu ihdas eden bir iktidarın mensuplarıyız biz.

(Gürültüler)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, STK temsilcileri kapı dışında bırakılmaz, o insanlar bu yasanın bir parçası.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Yine aynı şekilde...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Bir dakika bir şey söylemek istiyorum: Burada hayvan hakkını savunan herkesin dokunulmazlığı olduğu için burada oturuyorsunuz ama diğer savunan arkadaşlar dışarıda dayak yiyor.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Böyle “yaptım oldu” siyasetiyle olmaz Sayın Başkan. “yaptım oldu”yla olmaz, izin vermiyoruz.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, böyle bir usul yok!

PERİHAN KOCA (Mersin) – Böyle bir usul yok ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Harun Bey, buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Yine 1999 yılında imzalanan Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi 1999 yılında imzalanmış olmasına rağmen 2003 yılında Meclis tarafından onaylanan bir iktidarın mensubuyuz biz. Henüz iktidarının 1’inci yılında hayvan hakları sözleşmesini, Hayvanları Koruma Sözleşmesi’ni imza altına almış, Meclis de imzalanmasını uygun bulmuş, 2004 yılında da 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nun çıkarılmasına öncülük etmiştir. Bu Meclis tarafından çıkarılmıştır.

Şimdi, kanunlar ihtiyaçtan doğar...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, hayvanlar katlediliyor, insanları dövüyorsunuz.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Arkadaşlar...

Ben İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyesiyim.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – İnsanlar dövülüyor orada, hangi insan önceliğinden bahsediyorsunuz?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Başkanım... (Gürültüler)

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Siz bir de buna sessiz kalıyorsunuz Başkanım, olacak iş değil ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibin sözünü kesmeyelim.

Harun Bey, siz Komisyona hitap edin lütfen.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, usulle alakalı bir söz istiyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, biz gerçekten dinlemek istiyoruz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, sunumu dinlemeden hayvan hakları sözcüsü ne konuşacak?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, hatip konuşuyor. Hatip konuşmasını bitirsin, ondan sonra söz veririm.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Böyle bir usul yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sayın Başkanım, biz bu teklifimizle “önce insan” diyoruz. 5199 sayılı Kanun da aslında belli bir ihtiyaçtan doğmuş olmasına rağmen...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Toplantıya başlamadık!

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Toplantıyı böyle başlatamazsınız, hiçbir şey anlamıyoruz zaten.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – ...yirmi yıllık süreçten edindiğimiz tecrübelerden bu kanun teklifinin günümüzdeki ihtiyaçlara cevap vermediği belli olmuştur.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bu şartlarda sağlıklı bir kanun teklifi görüşülemez Başkan!

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Bizim uygulamalar, trafik kazaları, hayvan popülasyonu gibi sebepler kanunda değişikliğe gidilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bence bütün insanlar sokağa çıkıp bu yasaya “hayır” demeli.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Evet, başta söyleyecektim... Kanunlar öncelikle kuralları belirler, insanların buldukları düzen içerisinde güvenlik hâlinde yaşamalarını sağlarlar.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Ya, düzenden bahsetmeyin bari ya!

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Ne düzeni ya! Bir düzeni mi var bu için?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Bizim kanunlarımızın temel amacı insanların temel hak ve özgürlüklerini ihlal etmeden, güvenli bir şekilde yaşayabilmelerinden doğan ihtiyaçlardır.

PERİHAN KOCA (Mersin) – İnsan gerçekten utanır ya!

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Bu kanun da bu şekilde 2004 yılında çıkmış olmasına rağmen az önce izah etmeye çalıştığımız sebeplerden ötürü kanunun belli bazı maddelerinde değişikliğe gidilmesi ihtiyacı doğmuştur.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sayın Divan, size ben çözüm önerisi sundum. Neden bu pozisyonda kalıyoruz biz?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Aslında 2004 yılındaki kanunun adı “Hayvanları Koruma Kanunu” olmasına rağmen hayvanları korumamıştır arkadaşlar.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Vekilim, ne anlattığınızı duyabiliyor musunuz şu an? Biz dert anlatmaya çalışıyoruz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Böyle yasa geçmez! Böyle yasa geçmez! Sizi kimse duymuyor ki.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Oradaki temel yaklaşım öznesi hayvanların temel olması idi ancak “hayvanları sokakta yakala, kısırlaştır; tedavisini, aşısını yap, tekrar sokağa bırak” anlayışı maalesef ki ihtiyaçlarımıza cevap vermemiş, onlarca insanımızın ölmesine, onlarca çocuğumuzun telef olmasına sebep olmuştur.

(CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler ve sıra kapaklarına vurmalar)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, bizim verdiğimiz önergelere bakalım, önergelere.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, hatip konuşurken verdiğiniz önergelerin işleme konulması... O zaten devam ediyor ama bunu daha sonra değerlendireceğiz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Buraya hayvan hakları savunucuları gelmiyorsa kabul etmiyoruz! Bu suç ortak olmayacağız!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, önergelere bakın önce.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bu katliama izin vermeyeceğiz, istediğiniz kadar konuşun!

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Harun Bey, devam edin.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Şimdi, geldiğimiz bu noktada, gerek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları gerek Danıştay kararları sokaklarda yaşanan, sokaklarda hayvanlardan kaynaklı meydana gelen trafik kazaları gibi olaylardan ötürü sorumluluğu idarelere vermiştir.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Yasama organı diye bir şey bırakmadınız ya!

(CHP ve DEM PARTİ sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Dolayısıyla sokaklar hayvanlar için bir yaşam alanı olamaz arkadaşlar. Sokaklar, değil hayvanlar için, insanlar için bile güvenli bir yaşam alanı değildir.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bu şekilde yasa yapılamaz!

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sokaklarda açlık var, sokaklarda susuzluk var, sokaklarda bulaşıcı hastalıklar var yani sokaklar tekin değil. Bireysel tecrübeler...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bu şekilde yasa yapılamaz!

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Vekilim, siz konuşun, biz çözüyoruz. Siz devam edin, konuşun, biz çözeriz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ya, Meclisin koridorları insanlara açık değil, hayvandan bahsediyorsun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Komisyona girerken avukat meslektaş arkadaşımın az önce attığı mesajda iki sene önce köpek saldırısına uğradığını, bu sorunun çözülmesi gerektiğini...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Meclis koridorları bile sayenizde tekin değil artık, milletvekili bile orada darbediliyor.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – ...yine Çukurambar'da bir meslektaşımız hayvanların saldırısına uğradığını...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Önergemize bakın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Vekilim, bakın, sizden rica ediyorum. Şu anda hatip konuşuyor. Hatip konuşurken önergeyi ben burada işleme alamam; konuşması bitsin, ondan sonra önergeye işleme alacağım lütfen.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Verme söz, söz verme!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, Mecliste böyle bir uygulama yok.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Yine, Rize'de Ardeşen'deki evimde kendi ağabeyim kendi eliyle beslediği kuzusuna köpek çetesinin saldırdığını, kendi canını zor kurtardığını beyan etmiştir. Şimdi, bu dünyada ve Türkiye'deki gelişmeler.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Utanmıyor musunuz!

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Ya, neden konuşuyorsun hâlâ, anlamıyoruz! Böyle bir uygulama olmaz, yapılamaz!

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Grup Başkan Vekilimiz Bahadır Yenişehirlioğlu Başkanlığında uzun zamandan beri bir çalışma yapıyordu, bütün taraflarıyla; hayvansever dernekleriyle, sporcularla, sanatçılarla, bütün kesimlerle yapılan istişareler, görüşmeler sonucunda karşınıza böyle bir metin ortaya çıkmıştır.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sayın Başkan, çözüm önerisi sunduk, bilgilendirme yapılacak mı?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Arkadaşlar, Anayasa, temel hak ve hürriyetleri düzenleyen bizim mevzuatımızdaki birincil belgedir. Bu belgede devletin amaç ve görevleri sayılırken kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – 2004'ten beri niye uygulamadınız yasayı? Uygulamayanlar bunların müsebbibi. 2004'ten beri yasa var, iktidar hangi partiydi? Yirmi yıldan beri yattınız, yattınız!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Vekilim, hatibi dinleyelim.

Buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – İnsanların maddi ve manevi varlığını geliştirdiği için gerekli şartları hazırlamaya çalışmak devletin görevidir.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Yirmi yıldan beri uygulamamışsın, şimdi aklınız başınıza geldi.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Yine, Anayasa'mızın 17'nci maddesinde “Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.” der.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Gerçekten utanç verici bir tablo!

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Yine, 20'nci maddede “Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.” diyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bıraktınız mı saygınlığı? Sen mi yazdın o kanun teklifini?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Yine, Anayasa'nın 56'ncı maddesinde “Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.” diyor.

Yine, Anayasa'mızın 90'ncı maddesinde... Hep diyorsunuz ya, AIHM, Avrupa Sözleşmesi... 1999'da imzalanmış, 2003 yılında AK PARTİ Hükümeti tarafından, Meclis tarafından onaylanmış olan Avrupa Sözleşmesi'nde de amir hükümlerde gerekli tedbirlerin alınması öngörülmektedir. Bizdeki teklifte bir anlayış değişikliği gerektiği ortaya çıkmıştır.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sayın Başkan, hakkaniyetsiz, usulle alakalı bir değerlendirmeniz olacak mı?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, bu sunumu dinlemeyen hayvan hakları savunucuları neyi söyleyecek gelip ya!

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyelerimiz; “hayvan” odaklı merkezden çıkıyoruz, “insanı yaşat ki devlet yaşasın” mantığıyla insanın güvenliği ve sağlığını korumak amacıyla hayvanları korumak, çevre sağlığını korumak; bu mantık içerisinde teklif sunulmuştur.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Allah bizim akıl sağlığımızı korusun!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Halkı sizden korumamız lazım.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Bu teklifte, evet, “yakala, barınağa koy, kısırlaştır, tedavi, aşı vesaire, sahiplendir...”

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Vicdanınız rahat mı, vicdanınız? Vicdanınız rahat mı, onu soruyorum Sayın Vekil.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Arkadaşlar, sahiplendirilene kadar barınaklara alınacak; hayvanlara kesinlikle ve kesinlikle...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – “AKP sağlığa ve halka zararlıdır.” diye tabela asmak lazım.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Ya kanun teklifini okumadınız ya anlamadınız ya da anlamak istemiyorsunuz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Pardon ya! Yani bir tek okuma yazmayı siz biliyorsunuz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – 2004'ten beri uygulamayan kim, kim, kim; onu söyle bana.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sizin itiraz ettiğiniz maddeler, 2010 yılında Veteriner Hizmetleri Kanunu'nda aynı benzer maddenin aynısı bulunmaktadır.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Kendin mi yazdın?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – AKP okudu mu onu merak ediyoruz, yasa teklifini okudunuz mu? Asıl size sormak lazım, o yasa teklifini okusaydınız böyle savunamazdınız. Okumadığınızı nasıl belli.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Dolayısıyla bizim şu andaki Hayvanları Koruma Kanunu'nun maddesinin -kanunun- başlığını şu andaki yeni teklifle tamamen vuzuha kavuşturmuş oluyoruz. Biz hayvanları sokağa bırakmıyoruz, hayvanları sonuna kadar barınaklarda barındıracağız.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Yalan söylüyorsunuz!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Yalan söylüyorsunuz!

İSMET GÜNEŞHAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, STK'liler şu anda dayak yiyor.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – İkinci fikrasını okumadınız mı yazdığımız teklifin? Yalan söylemeyin, delikanlı gibi savunun teklifinizi.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Kanun teklifinin gerekçesinde çok ayrıntılı bir şekilde veriler verilmiş.

Sayın Başkanım, Türkiye'de meydana gelen trafik kazaları, Türkiye'de meydana gelen kuduz vakaları...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hangi kuduz vakası ya?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Yine, bu vakaların artmasından dolayı belli bazı ülkeleri ve Türkiye'yi riskli ülkeler arasına sokmaları, turizmi ve ekonomiyi baltalamış olması gibi sebepler...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hangi ekonomiyi baltalamış?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – ...bu şekilde hayvanların bizzat barınaklarda sahiplendirilene kadar barındırılması mecburiyetini bize göstermiştir.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Sarayın harcamasını durdur. Kırk saniyede 17 bin lira harcıyor. Hangi bütçeden söz ediyorsun? Önce saray tasarruf etsin.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Dışarıda insanlar dayak yiyor, sen dinlemiyorsun yani. Yasa çıkartıyorsun, yasanın muhatapları da dışarıda yani.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – İstifa et oradan, istifa.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Yine, ben insan hakları kurul üyesi olarak... Arkadaşlar, birinci derece her zaman söylüyoruz: Önce insan. İnsanı koruyacağız, insanın güvenliğini ve sağlığını korumak esasıyla, amacıyla biz hayvanları korumak için hareket edeceğiz.

Şimdi, ben yirmi yıldır...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – İnsanları korumak için yirmi yıldır bir şey yapman lazımdı. Ne yaptın yirmi yıldır?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sayın Vekil, MESEM'le ilgili kanun teklifi verecek misin?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – İlk 2004 yılında verilen, yapılan, yasalaşan kanun bugün ihtiyaçlara cevap vermemektedir. Şimdi, o kanunun gereğini yapsaydınız, o kanunun gereğini hiçbir siyasi parti ayrımı yapmadan bütün partilere mensup yerel yönetimler istisnalar dışında gereğini yapmamıştır. Şimdi, belediyelerin kendi görevlerini yapmamış olmaları bugün var olan bir sorunu çözmememizi gerektirmez arkadaşlar. Herkes kabul ediyor ki bu bir sorundur.

(Gürültüler)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Ülke tarihine böyle geçiyorsunuz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Aynen, aynen.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – Yerel yönetimleri kaybedince mi aklına geldi?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Biz diyoruz ki bu sorunun çözülmesi gerekiyor. Siz diyorsunuz ki: “Bu sorundur.” Evet, bu sorundur.

(Gürültüler)

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – Belediyelerinize bugüne kadar niye laf söylemediniz?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Bu şekilde bir bakış açısıyla, birkaç yıl içinde 50-60 milyona ulaşacak bir köpek popülasyonuna maruz kalınmasını Türkiye hak etmemektedir.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Kayyumunuzun nasıl hırsızlık yaptığını açıklayın. Barınak yapsaydı o paralarla.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – 50-60 milyona nasıl ulaşacak ya? Sallama. Nasıl olacak?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sayın Başkanım, kanun teklifimizdeki maddelerin sırası geldiğinde tek tek izah edeceğiz. Hangi kanun maddesi hangi gerekçeyle teklife sunulmuştur, onları biz ayrıntılı bir şekilde sırası gelince açıklayacağız ama şimdi sonuç olarak, son olarak biz “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın. Önce insan.” mantığıyla bu şekilde bir kanun teklifini verdik.

(Gürültüler)

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, arkadaşlar...

(Komisyon toplantısına katılan bir vatandaşın çocuk ayakkabısı göstererek “Benim çocuğum öldü, çocuğum!” diye bağırması)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hanımefendi, hanımefendi, lütfen, lütfen...

(CHP, DEM PARTİ ve İYİ Parti milletvekillerinin Başkanlık kürsüsü önünde toplanmaları, gürültüler)

(Mikrofon Başkan tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Değerli arkadaşlar, yani lütfen, rica ediyorum; bir oturun, oturun ya, oturun, sakın.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Değerli arkadaşlar, değerli arkadaşlar...

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Saygıdeğer milletvekillerim, lütfen... Arkadaşlar...

(Gürültüler)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

5.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, milletvekilleri, toplantıda bulunması gereken çalışanlar ve yazılı basın dışındakileri toplantı salonundan çıkarmaları için görevlilere seslendiğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Görevli arkadaşlara sesleniyorum: Şu anda toplantı salonunda Komisyon üyesi olmayanlar... Milletvekillerimiz, Komisyonumuzun bulundurması gereken çalışanlarımız ve yazılı basının dışındakileri lütfen salonun dışına alalım. Lütfen bunların hepsini dışarı alalım arkadaşlar.

(Gürültüler)

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – “Komisyonun bulundurması gereken çalışanlar” ne demek ya! Danışmanları ne yapacağız?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Bakın, değerli arkadaşlar...

Değerli arkadaşlar, kıymetli milletvekillerimiz; lütfen...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – Biz tüm çocuğunu kaybedenlere sahip çıkıyoruz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Cesaretiniz varsa MESEM’leri kapatın.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, Ensar’da “Bir kereden bir şey olmaz.” denilen çocukları niye savunmadınız? Çocuklara tecavüz edildiğinde niye sustunuz?

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Harun Bey, sözünüz bitti mi?

Buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sayın Başkanım, şu anda 141 tane köy karantina altında bulunmaktadır.

(Gürültüler)

SERKAN SARI (Balıkesir) – İş cinayetlerinde yaşamını yitiren çocukların hakkını böyle savunmadınız, 15 yaşında çocuklar ölürlen inşaatlarda savunmadınız; nerede onların fotoğrafları? Şimdi mi aklınıza geldi çocuklar?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, dinleyelim.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Türkiye’deki vatandaşlarımızın sağlık hakkı ve yaşam hakkı şu anda 141 köyde an itibarıyla ihlal edilmektedir. Bizim “ötanazi” diye söylenen, kanun teklifinin sadece bir istisnası olan bir hükmün en ön maddeymiş gibi sunulmasını doğru bulmuyoruz.

Sayın Başkan...

(Gürültüler)

SERKAN SARI (Balıkesir) – Sizin yüzünüzden çocuklar okumuyor, inşaatlarda çalışıyor, can veriyor; birinizin sesi çıkmadı. Şimdi çıkmış fotoğraflar... Çocuklar üzerinden şov yapmayın.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Devam edin.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sayın Başkanım, kanun maddelerinde hangi maddede hangi amaçla değişikliğe gidildiği konusundaki gerçekçelerimizi sonra izah edeceğiz.

Teşekkür ediyorum.

(Gürültüler)

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Bu kanun değişikliğiyle gerçek anlamda hayvanları koruma altına alıyoruz.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar...

Evet, devam.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, salonda milletvekillerimizin dışında, yazılı basın mensuplarının dışında başka kimse olmayacak, varsa çıksın lütfen.

Evet, değerli arkadaşlar, evet arkadaşlar, çıkardık.

Buyurun Harun Bey.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Bitirdim Sayın Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Madde tekliflerinde gerekçelerini yeri gelince izah edeceğiz biz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, değerli arkadaşlar, teklif sahibi, birinci imza sahibi Sayın Vekilimiz Harun Mertoğlu teklifle ilgili genel değerlendirmelerde bulundu.

V.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER

1.- (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırılık içerip içermediği hakkında görüşme

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Şimdi, müsaade ederseniz, bu teklifin Anayasa'ya aykırılığı noktasında önerge veren arkadaşlarımız var...

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, bir saniye...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Büyük bir yanlış yapıyorsunuz. Biz önce bir usul hatası yaptığımızı söylüyoruz ve tutumunuz hakkında usul tartışması açmak istiyoruz. Öncelikle sayın hatibe söz vererek yanlış yaptınız. Anayasa'ya aykırılığı iddia ediyoruz ama öncesinde tutumunuz hakkında usul tartışması açmak istiyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, şimdi, bu aykırılık önergesini siz verdiniz.

MURAT EMİR (Ankara) – Biz verdik.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ben şimdi aykırılık önergesini okutacağım, ondan sonra...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Usul tartışması ayrı, o ayrı.

MURAT EMİR (Ankara) – Öncelikle usul tartışma açmak istiyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Neyin usulünü arkadaşlar?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yönetim tarzınız...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, İç Tüzük... Bu Mecliste daha önce on yıl milletvekilliği yaptım. Şimdi tekrar geldim, Komisyon Başkanıyım. Şimdi, siz burada... Ayıp oluyor ama...

Burada vermiş olduğunuz Anayasa'ya aykırılık önergesi var, okutup işleme alıyorum.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – O ayrı, bu ayrı ya!

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, usule aykırı davranıyorsunuz, usulü çiğniyorsunuz, İç Tüzük'ü çiğniyorsunuz; bunu yapamazsınız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Usul “Teklif sahibine öncelikli olarak söz verilir.” diyor.

MURAT EMİR (Ankara) – Beni dinlerseniz anlatacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır, ben sizi dinlemiyor değilim, İç Tüzük'teki kendi yetkimi kullanıyorum.

MURAT EMİR (Ankara) – Ama Sayın Başkan, yanlış yapıyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Anayasa’ya aykırılık var. Okuyun lütfen.

Başkanım, burada sizin verdiğiniz aykırılık önergesi var, lütfen.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Başkanım, usul tartışması açmak zorundasınız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun okuyun:

Tarım, Orman ve Köyışleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas no.lu Hayvanları Koruma Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin TBMM İcütüzüğü madde 38 gereğince ilk önce Anayasa’nın metin ve ruhuna aykırı olup olmadığını tetkik etmesi amacıyla usul açısından tartışılmasını arz ve teklif ederiz.

Orhan Sarıbal

İlhami Özcan Aygun

Ömer Fethi Gürer

Bursa

Tekirdağ

Niğde

Bekir Başevirgen

Bariş Karadeniz

Ayhan Barut

Manisa

Sinop

Adana

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, kim söz almak ister?

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun Başkanım.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, çok değerli hazırun; hepinizi en içten saygılarımla selamlıyorum.

Biraz sakinleşmeye ihtiyacımız olduğu anlaşılıyor. Yalnız, son derece hassas, kritik, Türkiye’nin hatta dünyadaki tüm hayvan haklarıyla ilgili duyarlı kesimlerin ilgiyle izlediği bir kanun teklifini konuşuyoruz burada. Dolayısıyla burada bu tartışmaları kaliteli yapmak, etkili yapmak, herkesi mümkün olduğu kadar konuşturmak, bu tartışmaları olgunlaştırmak ve özellikle de tarafları burada konuşturmak son derece önemli. Bu kanun teklifi yapılırken, yine her zamanki gibi, arka kapılarda, kendi içinde, kapalı devre bir çalışma yürütüldü ve onun üzerinden bizim asla kabul edemeyeceğimiz kimi hükümlerin olduğu bir kanun teklifiyle karşılaştık. Öncelikle itirazımız, bizim teklif ettiğimiz uzmanların, bizim teklif ettiğimiz sivil toplum kuruluşlarının, derneklerin, üniversite öğretim üyelerinin ve bu konuda gerçekten söyleyecek sözü olan ve bu yasaya gerçekten katkı verebilecek olan kişilerin ve kurumların davet edilmemesi oldu. Bu, son derece vahim bir hatadır. Bu, bir defa, Komisyonumuzun yaptığı usuli hatalardan biridir.

İkinci olarak, değerli arkadaşlar, salonun yetmeyeceği anlaşılıştı, salonun değiştirilmesi gerekiyordu, Sayın Başkan burada bir adım attı ve salonu Plan ve Bütçe Komisyonuna taşıdı. Biz, bunu önce doğru ve iyi niyetli bir tavır olarak, tutum olarak değerlendirmiştik; ancak, kısa sürede anladık ki niyet başkaymış. Bakınız, arada milletvekilleri, arada milletvekili danışmanları, arada gazeteciler, basın mensupları ve özellikle de şu anda bir kısmı Millî Egemenlik Parkı’nda darbedilen vatandaşlarımızın içinden gelen, resmî olarak burayı ziyaret etme hakkı olan, bu koridorlarda yürüme hakkı olan, bu koridorları kullanma hakkı olan ve Komisyona gelip dinleme hakkı olan vatandaşlarımız darbedildiler. Sadece onlar darbedilmedi, milletvekillerimiz bile darbedildi. Dolayısıyla, bu tutumu da kınıyoruz. Burada yapılan, buradaki kolluk güçlerine Sayın Başkan kanunsuz emir vermiştir. Sayın Başkanın yetkisi Komisyon salonu içindir, Komisyon salonunun dışında “Şu koridordan şunları geçirmeyin.” deme hakkı yoktur, yetkisi yoktur, yetkisini aşmıştır.

Diğer bir nokta, değerli arkadaşlar, burada bir büyük bir usul hatası yapılıyor. Bakın, biz orada vatandaşları içeri almaya çalışıyoruz, güvenlik güçlerine yardımcı olmaya çalışıyoruz ve burada daha bizim arkadaşlarımız oturmadan kişiye siz söz veriyorsunuz Sayın Başkan. Bu usul hatası değil mi? Siz İç Tüzük 38'i çiğniyorsunuz böylece ve ben bir usul tartışması başlatmak istiyorum, bu benim hakkım, CHP Grubunun hakkı. Siz bu beklentiye cevap vermek yerine... Yani İç Tüzük 38 açık; siz bunu öteleyemezsiniz, erteleyemezsiniz. İç Tüzük'te açıkça yazıyor, usul tartışmaları öncelikle yapılır. Siz bu yetkiyi çiğniyorsunuz ve usul tartışması açmamızı önlüyorsunuz. Bu, açıkça İç Tüzük ihlalidir Sayın Başkan. Ben bu usul tartışmasını niye Anayasa'ya aykırılık iddiasında bulunurken yapmış olayım? Niye CHP Grubunu veya diğer grupları bu duruma düşürüyorsunuz? Sizin de, bizim de en önemli bağlayıcımız bu İç Tüzük değil mi? Dolayısıyla efendim "Benim önüme bir Anayasa'ya aykırılık iddiası verdiler, onu gündeme sokacağım; bu, zaten sizin iddianız değil mi?" Evet, bizim iddiamız, Anayasa'ya aykırı ama Anayasa'ya aykırılığı konuşmadan önce bizim konuşmamız gereken sizin tutumunuzdur, sizin taraflı tutumunuzdur. Bakın, birçok insanı kapıda bırakıyorsunuz. Şu koridorda olması gereken insanları orada neredeyse darbettiriyorsunuz, kanunsuz emir veriyorsunuz ama bir başkasını alıyorsunuz, içeride şov yaptırıyorsunuz. Ben, öncelikle o anneye sesleniyorum: Acısını paylaşıyorum. İlk fırsatta beni kabul ederse kendisini ziyarete giderim. Sokak hayvanları sorunu ağır bir sorundur. Annemiz eğer bunun mağduru ise -öyle görünüyor- son derece üzgünüz ve kendisinin acısını paylaşıyoruz. Bu sorunun çözülmesi gerektiğini her defasında söylüyoruz. Bizler, bu sorunu çözmek için varız. Elbette sokak hayvanları sorunu çözümlenmelidir ama bu sorunu çözeceğiz diye hayvanları, sokak hayvanlarını bir şekilde öldüreceğiniz, uyutma, ötanazi, etkisizleştirme, her ne şekilde olursa olsun ama sonunda öldüreceğiniz bir yasa teklifine elbette burada direneceğiz. Sadece biz mi, tüm sivil toplum, üniversiteler, insanlar, barolar, dernekler ayağa kalkmış bu Meclise bakıyorlar, bu Komisyona bakıyorlar. Ve siz ne yapıyorsunuz? Komisyonu kaçırıyorsunuz âdetâta, Komisyonu sınırlıyorsunuz. İnsanların girmesini önlüyorsunuz, kimilerini seçip içeri alıyorsunuz, kimilerini dışarıda bırakıyorsunuz, bu da yetmiyor, bizim çağırduğumuz uzmanları içeri aldırmiyorsunuz. Onların görüşüne ihtiyaç yok mu Sayın Başkan? Onların bu Komisyonu dinleme hakları yok mu? Onların haklarına niye saygı göstermiyorsunuz? Dolayısıyla, burada öncelikle usul açısından büyük bir hata içerisindediniz. Burada siz adil olmak zorundasınız, İç Tüzük'ü harfiyen uygulamak zorundasınız. Burada öncelikle, bizim talep ettiğimiz davetliler listesi dâhilinde bütün söyleyecek sözü olan herkesin buraya davet edilmesi ve bu kanun teklifine gerçekten katkı vermesi gerekir.

Biz, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak burada olacağız, yoğun bir şekilde olmaya devam edeceğiz. Bu Komisyonu tıkamak, germek, kavga çıkarmak gibi bir derdimiz asla yok ama 2-3 milyon, belki daha fazla cana kıyılacak, bunun önünü açacak böylesine bir yasa teklifini de öylesine, herkesin gözü önünden kaçırarak kapalı kapılar ardında yapacağınızı düşünmeyin. Sabahtan akşama kadar biz bu yasa teklifini geçiririz diye düşünmeyin.

Şimdi, maalesef, usulle ilgili konuşmayı Anayasa'ya aykırılık durumunda yapmak zorunda kaldım. Sayın Başkan, Anayasa'ya açıkça aykırı. Bakın, şöyle düşünün, ben böyle rahatsız edici bir taraftan başlamak istiyorum, her birinize soruyorum: Bu Meclis annesiz, babasız sahipsiz çocukları öldürelim diye bir yasa teklifi verebilir miydi? Birileri bunu yapabilir miydi? Peki, böyle bir teklif verilmiş olsa bu Komisyon bunu görüşebilir mi? Bu ülke böyle bir yasaya tahammül edebilir mi? Peki, çocuklar can da köpekleri, sokak köpeklerini sahipsiz olduğu için can olarak kabul etmeyecek miyiz? Anayasa'nın hangi maddesine bakarsanız bakın, biz, bu doğayı -çünkü doğa hakları Anayasa'mızda tanımlanmıştır- bu çevreyi, sokakları da sokak hayvanlarıyla birlikte paylaşıyoruz. Onlar bizim can dostlarımız, onları "sahipli" ve "sahipsiz" diye ayırt ederek onları bir şekilde öldürme hakkını kendimizde asla göremeyiz. Bu, bir yönüyle cinayettir, bu, cana kıymaktır. Dolayısıyla bu, Anayasa'mızın koruduğu temel haklara

tamamen aykırıdır. Şunu da ifade etmek lazım Sayın Başkan: Bizim Anayasa'mızda doğanın, çevrenin korunmasına dönük birçok madde var ve insanın varlığını korumasının, maddi ve manevi varlığını korumasının ve geliştirmesinin anayasal teminat altında olduğunu biliyoruz ama bunun tek yolunun, biricik yolunun, yegâne yolunun, vazgeçilmez yolunun hayvanları öldürmek, hayvanları katletmek olduğunu hanginiz söyleyebilirsiniz? Efendim "Biz bunları belli prosedürlere bağladık." diyorsunuz ama bu prosedürlerin işleyeceğini, çalışmayacağını, altyapısının olmadığını, kaynaklarının gösterilmediğini hepimiz görmelisiniz. Dolayısıyla böyle bir yasa teklifi geçerse hangi gerekçeyle olursa olsun, hangi ön değerlendirmeler, hangi ön kriterlere bağlanırsa bağlansın sonunda yol açacağı ağır bir hayvan katliamıdır, cinayettir. Elinizi kana bulamayın, bu Komisyona sesleniyorum, elinizi kana bulamayın. Hayvan öldürmekle insan öldürmek arasında bir fark yoktur. İnsani açıdan, vicdani açıdan, dini açıdan, hukuki açıdan ve şu Anayasa açısından da bu böyledir.

Dolayısıyla bu Anayasa tartışmasının evleviyetle yapılmasını talep ediyorum. Sizi tekrar İç Tüzük'e uygun ve adil bir yönetime davet ediyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Sayın Başkanım, biz de söz istemiştik...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Müsaade ederseniz arkadaşlar...

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Verilen önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...Kabul Etmeyenler...

(Gürültüler)

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Hangi önergeyi, iyi artık ya!

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Anayasa'ya aykırılık üzerine, usul üzerine bizim de söz hakkımız var. Bizim vekillikimiz düştü de haberimiz mi yok!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar önerge üzerinde görüşlerini belirtti, açıklamada bulundu.

SALİHASERA KADIGİL (İstanbul) – Hayır, ben belirtmedim. Türkiye İşçi Partisi Milletvekiliyim, ben belirtmedim görüşümü. Usule ve Anayasa'ya dair benim de söz talebim var.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Başkanım, bir cümlelik bir açıklama yapmama müsaade eder misiniz? Bir cümle...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Müsaade edin Orhan Bey.

Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Öncelikle mevkiğim Sayın Murat Emir'in belirttiklerine katılıyorum, böyle bir usul yok. İlk defa komisyon görmüyoruz, ilk defa Mecliste değiliz, ilk defa yasa tartışmıyoruz, ilk defa da bütün toplumun aleyhine siz bir yasa getirmiyorsunuz yani! Sizin siyasi süreciniz, sizin bütün Meclis pratiğiniz toplum aleyhine yasa yapma sürecidir; bunu hepimiz biliyoruz. O nedenle, buradaki usule, İç Tüzük'e herkes bağlı olmak zorundadır; hiçbir komisyon başkanı, hiçbir komisyon üyesi İç Tüzük'ten azade hareket edemez.

Şimdi, sabahtan beri, bakın, bir şey söylüyoruz, diyoruz ki: Bir yasa yapıyorsunuz, yasa tasarısı getirmişsiniz, bir katliam yasa tasarısı; bu ülkede yaşayan sokak hayvanlarının hepsini öldürmeyi, katletmeyi bizlere teklif ediyorsunuz, bütün ülkeye teklif ediyorsunuz. Bir de ya, artık o kadar umursamaz olmuşsunuz ki, burada günlerdir hayvan hakları için, o canlıları yaşatmak için mücadele eden insanları Meclis koridorunda tartaklıyorsunuz dövüyorsunuz. Ben size soruyorum: Siz bir Komisyon Başkanı olarak, buraya ziyarete gelen, bu süreci takip etmeye gelen insanları dövürme,

tartaklatma hakkını nereden buluyorsunuz kendinizde Sayın Başkan? Böyle bir hak var mı, İç Tüzük size bu yetkiyi veriyor mu? Siz Komisyon Başkanı olarak en fazla “Efendim, Komisyon salonuna giremez.” diyebilirsiniz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Evet, barikat kurduruyorlar.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Güvenliğe “Tedbir alın, oradan kimseyi sokturmayın. Dövün, şiddet uygulayın.” diyebilir misiniz? Diyemezsiniz. Ama bu, bir zihniyetin yansıması.

Şimdi, koridorda...

MEHMET BAYKAN (Konya) – Kim dedi “Dövün.” diye?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Bir dakika... Dövüldü ama, dövüldü.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Kim dedi “Dövün.” diye? Kim dedi?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Denildi.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – “Öyle emir aldık.” dediler. “Öyle emir aldık.” dediler.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Şimdi, gelen hayvan hakları savunucusunu koridorda dövdüren anlayış, dövdüren zihniyet en nihayetinde köpekleri de katletmeyi kendisine mübah görüyor. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Bir susar mısınız?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Dışarıda görevliler öyle söyledi.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Şimdi, ikinci bir şey: Sayın Başkan, bakın, usul gereği biz Anayasa’ya aykırılık iddiası... Bakın, usul tartışması başta yapılıır Sayın Başkan; usul tartışması yasaya geçmeden yapılır, bunu herkes bilir yani. Şimdi, usul tartışması açılıyor ama siz teklif sahibine söz veriyorsunuz; bu, olmaz.

İkincisi: Bakın, yasayı topluma rağmen, muhalefete rağmen, hayvan hakları savunucularına rağmen yapma anlayışından vazgeçin yani bu kadar açık ve net.

Mağdur olmuş bir annemiz, çocuğunu kaybetmiş; ben de acısını paylaşıyorum, çok üzücü, başsağlığı diliyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Evet. Acıları yarıştırıyorlar burada!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Çok üzücü ama...

EMRE ÇALIŞKAN (Nevşehir) – Gördük nasıl paylaştığımızı.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Hayır, biraz önce de öyle düşünüyordum ama bir annenin acısını istismar etmenizi kabul etmiyoruz, kabul etmiyoruz.

Bu ülkede çocuklar ölmesin mi istiyorsunuz? Ben size söyleyeyim: MESEM’leri niye kapatmıyorsunuz? Bir yılda 9 işçi çocuk öldü; 9 çocuk fabrikalarda, götürdüğünüz o ışıklarda öldü; niye sesiniz çıkmadı? Çocuk hassasiyetiniz mi var?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Cemaatlerde tecavüze uğrayan çocuklarla ilgili de sesiniz çıksın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Karaman’da 45 çocuğa tecavüz edildi; hani, nerede çocuklar, ne oldu? Hepsine sessiz kaldınız! Çocuklar patır patır, okula gidemiyor; çocuklar aklıktan sınıfta bayılıyor ama sizin çocuk hassasiyetiniz var, öyle mi? Buna inanalım mı gerçekten? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Şimdi, o nedenle, Sayın Başkan, duyguları istismar etmek, bir konunun sağlıklı tartışılmasının önüne geçmek, kamuoyuna şov yaparak, acıları istismar ederek...

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Diyene bak!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – ...bir başka canlının, bir türün toptan soykırımına... (AK PARTİ sıralarından “Sizin!” sesi)

O “Sizin!” diyen var ya, iade ediyorum! Saygısız! İade ediyorum saygısızlığınızı!

Bir türü yok etmeye çalışmak insanlığa sığmaz, vicdana sığmaz, hukuka sığmaz! Biz sonuna kadar bu yasanın karşısındayız. Tekrar söylüyoruz: Bütün sivil toplum kuruluşları hâlâ bekliyor; içeri alın, lütfen onları dinleyin, onların sesine ses verin. Ha, yine mi geçireceksiniz? Biz sonuna kadar sözümüzü söyleyeceğiz, muhalefetimizi yapacağız. Size, bu yasayı imzalayan milletvekillerine bu yasaya imza koymalarının utancı kaldı! Tarih her şeyi not ediyor. Nasıl Hayırsız Ada’ya...

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Bu mu demokrasi anlayışın?

HAVVA SİBEL SÖYLEMEZ (Mersin) – Siz bize merhamet dersi veremezsiniz!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hatibi dinleyelim efendim, hatibi dinleyelim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Biz nasıl 1910’da 80 bin... (AK PARTİ, CHP ve DEM PARTİ sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Tarih, 1910’u unutmadı. Tarih, 1910’da 80 bin köpeği...

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Bu yaptıklarınızın hesabını vatandaşa nasıl vereceksiniz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Tarih, 1910’u unutmadı, 80 bin köpeği öldüren anlayışı unutmadı; Hayırsız Ada’yı, Sivri Ada’yı unutmadı. Tarih de insanlık da bu ülkede bu yasayı da bu yasaya imza koyanları da asla ama asla unutmayacak! O nedenle, Anayasa’ya aykırılık nedeniyle yasanın geri çekilmesi ve görüşmelerin kapanması talebimizi tekrardan yinelemek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Öncelikle... (AK PARTİ, CHP ve DEM PARTİ sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

Değerli arkadaşlar, bir dinleyelim.

Öncelikle, burada STK temsilcilerinin darp edildiği ifadeleri, benim de bu talimatı verdiğim ifadeleri külliye yalandır, doğru değildir! Biz sadece bu salona girmesi gerekenleri söyledik, bizim sözümüz bu.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, o zaman görevliler hakkında soruşturma açılınsın.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, güvenlik amirinin verdiği...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Şu anda da tekrar ediyorum: Bu salonda STK temsilcisi olanlar varsa salonu terk etsinler.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Güvenlik amirini buraya çağırın, Meclis güvenlik amirini buraya çağırın. Meclis güvenlik amirini buraya çağırın.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Görevliler hakkında suç duyurunda bulunun o zaman.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, Orhan Bey, buyurun.

Orhan Bey'e söz veriyorum.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, değerli arkadaşlar; önce şuradan başlamak isterim: Sayın Başkan, şu anda Meclis Parkı'nın önünde protesto eden düşüncelerini paylaşan arkadaşlarımız sürekli polis tarafından şiddete uğruyor. Bu konuda Ankara Valisini acilen göreve çağırıyoruz. Yani, bu ülkede fikir özgürlüğü, düşünce özgürlüğü, elbette temel insan haklarından olan yürüyüş ve gösteri haklarını kullanmalarına Vali ya da bir benzeri yapının müdahale etmesini doğru bulmuyoruz. İnsanlar ne zaman tepkilerini gösterecekler? Bu konuda sizden acil bir tutum bekliyoruz.

Anayasa'yla ilgili, ne yazık ki, çok üzgünüm ama Türkiye Anayasası'nda hayvan haklarını korumaya dair özel bir durum yok. Ancak 45'inci ve 56'ncı maddeler üzerinden "kamu yararı" ilkesinin kenar karşılığı olan ve bununla ilgili "tarım, arazi, hayvan varlıklarını koruma" diye bir metin var; bu, bizim gerçekten açmazımız. Yani, yüz yıldır biz bir Anayasa'ya, bir Anayasa metnine hayvan haklarıyla ya da hayvanları korumayla ilgili bunları koymamışsak hepimizin hem parlamenter olarak bu konuda, ciddi anlamda, dün, bugün bir eksikliği var.

Hayvan varlığı aslında -köpekler dâhil, bütün canlılar dâhil- bir ekosistemin parçasıdır, hiçbir canlı doğada gereksiz ve fazla değildir. Bütün canlılar doğal yapının bir parçasıdır, bir denge unsurudur; köpeklerin de kedilerin de diğer canlıların da doğada bir yetki ve sorumlulukları vardır ve biz farkında olmadan bunlar bu dünyanın dengesini korumaktadır. O yüzden, bir taraftan Tarım Kanunu, bir taraftan Çevre Kanunu, öbür taraftan bütünüyle doğal olarak var sayılmış olan hayvan varlığının tespiti ve var olanların durumuna dair bir kanun metni açığı var, açık bir şekilde. Anayasa da net bir şekilde ortaya koymuş ki doğal çevrenin korunması ve geliştirilmesi görevi, anayasal düzeyde hak öznesi olup olmama olanaklarından bağımsız olarak, hayvanların korunması yükümlülüğünü beraberinde getirmektedir tabii ki. Kuşkusuz, hayvanların korunması onlarla aynı dünyayı ve çevreyi paylaşan insanlara, topluma ve onun örgütlü hâli olan devlete düşen önemli bir ödevdir. Hayvanların korunması bakımından devletin negatif yükümlülüğü kamu gücü kullanımlarının hayvanlara hukuka aykırı şekilde davranılmaktan kaçınmasını, pozitif yükümlülüğü ise bir yandan bu tür davranışları önlemek için gerekli tedbirleri almayı, diğer yandan da hayvanlara karşı suç işleyenleri etkili şekilde cezalandırmayı gerektirmektedir.

Çok net, Anayasa'mızda hayvanların korunmasına ilişkin doğrudan bir hüküm olmamasına karşın, dolaylı ve örtülü de olsa madde 45 ve 56 hayvanları koruduğu gibi haklarını da kapsam altına almaktadır. Şöyle ki kamu yararı kenar başlığının devamı madde 45'te tarım, hayvancılık ve tarım arazilerinin korunması, kamu yararından değerler ve varlıklar olarak söz etmektedir. 56'ncı maddenin ise "Herkesin sağlıklı, dengeli ve yaşanılabilir planlı bir çevrede yaşama hakkı vardır." hükmü gereği ekolojik dengeyi güvence altına almasıyla hayvanları da kapsadığı açıktır. Ayrıca, Anayasa'nın 63'üncü maddesiyle de devlete tabiat varlıklarının -ki hayvanlar da bunun içine giriyor- değerlerini koruma sorumluluğu ve yükümlülüğü yüklenmiştir. O hâlde, canlar arasında tür bazlı ayırım yapmaksızın hayvanların hukuki varlık olmasına, devlete hayvanların korunmasına ve refahının sağlanmasına yönelik yükümlülükler getirmektedir. Dolayısıyla, açıktan Anayasa'ya aykırılığı vardır. Bu yasanın açık bir şekilde Anayasa'ya aykırı olduğu için geri çekilme zorunluluğu vardır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun Sayın Vekilim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Öncelikle teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, böyle bir kanun teklifi görüşme yöntemine bugüne kadar ben ilk defa rastlıyorum. Kanun teklifi niye gelir? Bir sorunu çözmek için ve 85 milyon insana da bu bağlamda fayda sağlaması için gelir. Şimdi, burada görülen o ki sanki bir taraf bir konuya farklı bakıyor, bir taraf farklı bakıyorsa özellikle de bu resimler burada kullanılarak farklı bir değerlendirme yaratılıyor. Olayın özü, bir sorun varsa bu sorunla ilgili tüm tarafların görüşü alınarak, ortaklaştırılarak buraya getirilecek kanun teklifi olgunlaştırılır ve gelen kanun teklifi üzerinde milletvekilleri de değerlendirme yaparak sorun için çözümcü olur ama şu ana kadar gördüğümüz şu: Siz oturumu açıyorsunuz, kanun teklifini veren yok -kayıtlara geçsin diye söylüyorum- beş dakika bekliyorsunuz, sonra kanun teklifini veren geliyor. Normal koşullarda böyle bir müzakerenin başlaması da doğru değil.

Bakınız, bu ülkede madde bağımlılığı köylerde 10 yaşındaki çocuklara kadar indi. Bununla ilgili kanun teklifini biz vermemize rağmen bugüne kadar iktidar tarafından getirilmedi. Türkiye’de beş buçuk yılda 10.986 kişi iş cinayetinden ölmüş ve son beş buçuk yılda 348 çocuk iş cinayeti sonucu yaşamdan koparken 14 yaşından küçük 121 çocuğumuzun da yaşamı sonlanmış. Böylesi sorunların olduğu bir süreçte getirilen kanun teklifinin bu kadar taraflı biçime dönüştürülmesi, bu kanun teklifinin sakat doğduğunu gösteriyor. Önerimiz, bu kanun teklifi çekilsin, konu daha olgunlaştırılsın, sonra Meclis gündemine geldiğinde her tarafın görüşleri de değerlendirilerek çıkarılsın. Kanunla ilgili bir sürü sakat madde var, bunları tek tek konuşacağız, genel gerekçede de konuşacağız ama böyle bir kanun teklifinin görüşülme tarzı da yöntemi de yok. Onun için, bunun geri çekilmesini ben talep ediyorum. Anayasa’ya aykırılığı bırakın, burada yapılan müzakerenin sağlıklı olmadığı noktasındayım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, müsaade ederseniz TİP temsilcisi arkadaşımız...

Evet, bu, Anayasa’ya aykırılıkla ilgili söz talebi, buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Hem usulle ilgili hem Anayasa’ya aykırılıkla ilgili söyleyeceğim.

Sayın Başkan, sesim kısıldı, hiç istemiyordum böyle bir şey olmasını, bağırıp çağırmak istemiyorum. Burada milletvekilliğinde 6’ncı senemiz ve ben şuna inanıyorum: Çok güçlü bizim bu konuda elimiz, hayvan hakları savunucularının, yaşam hakkı savunucularının şu anda çok güçlü eli ve burayı bir mahkeme olarak değerlendiriyorum. Esasa hiç girmeyeceğim, çok uzun zamanımız var, esas üzerine ayrıca söz talep edeceğim, maddelerde ayrıca söz talep edeceğim, bunu da müthiş bir sakinlikle yapacağım çünkü birçok AKP’li ve MHP’li milletvekilinin gözünde de o tereddüdü ve utancı görüyorum, buradan bakınca görüyorum çünkü şu an yaptığımız şey arkadaşlar, herhangi bir kanun teklifi değişikliği değil, herhangi bir şey yapmıyoruz. MHP’li milletvekilinin tabiriyle konuşacağım, biz şu anda bin yıllık Türk töresini ortadan kaldırıyoruz. AKP’li geçen dönem milletvekilinin deyimleriyle söyleyeceğim, biz şu anda bin yıllık İslam kültürünü terk ediyoruz. Bakın, getirdiğiniz teklif öyle bir teklif, alelade bir şey konuşmuyoruz.

Usule ilişkin söz aldım Sayın Başkan. İki şey söyleyeceğim. Bir, sesim niye kısıldı? Az önceki salonda size meramımı duyurmaya çalışırken şuydu: Bu salon çok küçük, bize de yazık, size de yazık, Plan ve Bütçeye geçelim. Bunu size duyurabilmek için bağırдық, bağırдық, bağırдық, duyuramadık sesimizi, bir saat ara verdiniz, geldik, neredeyiz? Plan ve Bütçedeyiz değil mi sevgili arkadaşlar? Demek ki mantıklı bir katkı sunmaya çalışıyorduk. Az önce burada dalga geçti vekil arkadaşlarımız Sayın Başkan, Sayın Başkan, Sayın Başkan, Sayın Başkan... Terörize etmeye falan -sizin deyiminizle-

çalışmıyorum ortalığı, tek bir amacım vardı. Şuradan girerken, bakın efendim, siz görmediniz, tekerlekli sandalyedeki bir hayvan hakları savunucusu bile Meclis personelimiz memurlar tarafından hakikaten tartaklandı yani böyle görüntüleri yaşadık. Bunun sebebi de şuydu: İlk girerken arkadaşları şöyle sakinleştirmeye çalıştım, az önce de arz ettim “Komisyon karar aldı, hiçbir STK temsilcisi içeri girmeyecek. Sakin olun arkadaşlar.” ben kendi arkadaşlarıma dedim. Buraya girdiğimde ne gördük? Şu anda hâlâ buradalar. Farklı kurumlardan yani bu yasanın geçmesinin gerektiğini düşünen kurumlardan STK temsilcileri burada, kurum avukatları burada. Bu adaletsizliğe haklı değil mi insanlar dışarıda itiraz etmeye? Ve bunun için de size geldim, bir liste sundum, yasama uzmanımıza sundum, dedim ki: “Bakın, bunlar içerideymiş.” Değil mi efendim? Yalan söylemiyorum ben şu anda, sizin de yüzünüz burada. Ve bu şekilde bir çalışma yapmak zorunda değiliz. Usule ilişkin ilk itirazım buydu. Hepimiz milletvekiliyiz arkadaşlar, ben bu konuda on iki yıldır çalışıyorum, sizlere anlatmak istiyorum yapacağımız şeylerin tehlikelerini, öngörmediğiniz riskleri anlatmak istiyorum. 4 milyon hayvanın öldürülmesine dair bir kanun teklifi sundunuz. Bunu birazdan delilleriyle açıklayacağım vekilim hepimize. Ve bunun esası, usulü bu olmamalı. Usul faslında diyeceklerim buydu.

Anayasa’ya aykırılık kısmında da bizim de iddiamız vardır. Getirilen teklif, Anayasa’nın 45’inci ve 56’ncı maddesine ama özellikle 63’üncü maddesine aykırılık teşkil etmektedir çünkü devlete tabiat varlıklarını ve değerlerini koruma yükümlülüğü yüklemiştir. Aynı şekilde, bir önceki arz ettiğim maddede de devlete kamu sağlığını ve ekolojik dengeyi koruma yükümlülüğü yüklemiştir. Bu teklif bu hâliyle yasalaşır ki bu teklifin gerekliliği -tekrar tekrar söyleyeceğim bunu- yirmi yıldır mevcut kanunu uygulamayan, buna bütçe ayırmayan AKP yönetimidir. Şimdi “Biz bunu çözemiyoruz, ortadan kaldıralım.” gibi bir yaklaşımla gelinmesi bizim töremize aykırıdır, kültürümüze aykırıdır, Anayasa’mıza da aykırıdır. Bu kadar, dediğim gibi esasa ilişkin. Bilahare söz alacağım ama sizden istirham ediyorum. Bakın, iki kere bağırarak durumdaki kaldım, ikisinde de haklı çıktım. Ne gerek var böyle bir şeye? Bizler milletvekiliyiz, Sayın Vekilimden de rica ediyorum, birbirimize saygı gösterelim yani konuşurken birbirimizi dinleyelim, bakalım ne çıkacak günün sonunda?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Çok teşekkür ediyorum.

Hep birlikte birbirimizi dinleyeceğiz değerli arkadaşlar.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Hâlâ buradalar Sayın Başkanım burada.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Kim arkadaşlar, söyleyin.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Güvenli Sokaklar Derneğinin avukatı burada.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Nerede arkadaşlar?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Arkada oturuyorlar.

HAYKONFED İKİNCİ BAŞKANI HAYDAR ÖZKAN – Ve canlı yayın açıyorlar efendim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Efendim... Kim?

HAYKONFED İKİNCİ BAŞKANI HAYDAR ÖZKAN – Ben Hayvan Hakları Konfederasyonu ikinci başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, siz de buradasınız, sizi de dışarıya alıyoruz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bir de alkışlıyor...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Şimdi, Güvenli Sokaklar kim? Arkadaşlar, sizi de dışarıya alıyoruz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sayın Başkan, özür dileyerek şunu da ifade etmem gerekiyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Efendim, müsaade ederseniz...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Hayır, bu çok önemli bir tekliftir, o arkadaşlar da kalsın, o STK'ler de kalsın, diğer misafirlerimizi de buyur edelim, herkes dinlesin, yasama yapıyoruz yani.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, şimdi bu salonda bugün bu sessizliği, bu sakinliği, bu çalışma ortamını sağladıysak buradaki seyreltmeden kaynaklandı. Eğer saat 14.00'deki kalabalık burada olsa biz aynı birbirimize bağırarak kendimizi ifade etmeye devam edecektik. Dolayısıyla bunu...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkanım, salondakilerin kim olduğunu bir tanıyalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, arkadaşlar...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Sayın Başkan, biz dışarıdakilerin içeriye gelmesini istiyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hayır, arkadaşlar. Bakın, bunun bir istisnası olmaz. Biz bir karar verdik, o kararı uygulayalım lütfen.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Kim olduklarını bir dinleyelim.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sayın Başkan, meramım şuydu efendim, yanlış anlaşıldım sanıyorum... Meramımı söyleyebilir miyim?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Çok kıymetli, çok önemli herkesi etkileyen bir yasa yapıyoruz. Bence doğrusu her ne kadar aynı fikri paylaşmasak da bu sivil toplum kuruluşlarının da kalması. Diğer arkadaşlar da zaten 6-7 grup.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Daha neler göreceğiz! Milletvekili arkadaşın ziyaretçi kartına el koyuyor, nasıl böyle bir şey yaparsınız ya.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar...

Evet, sizin sözünüz bitti mi?

Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Meramım şu efendim: Gelen arkadaşların bence çıkmaması gerekir, bence bu yasayı dinlemeleri gerekir. Artı olarak...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Onları da içeri alalım.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Bir dakika arkadaşlar.

...6-7 kurum temsilcisi kaldı sadece, bütün bu kargaşaların sebepleri bu. İzin verin, bu arkadaşları alalım, sağlıklı bir şekilde devam edelim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, başkalarına “çıksın” deyip de “şunlar kalsın” demek doğru değil; doğru değil, bakın, bu, doğru bir şey değil.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Demiyoruz, hepsini alalım diyoruz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Hayır, hayır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Bunu siz söylediniz, “Ne işi var burada.” dediniz. Kadıncağız çocuğunu kaybetmiş, siz onun çıkarılmasını istediniz, biz de çıkardık.

(Gürültüler)

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Biz öyle demedik.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Şu anda manipülasyon yapıyorsunuz, kimse dışarı çıkmasını diyoruz burada.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Dışarıdakileri de alalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Bakın, bir kadın, bir anne.

Buyurun.

Lütfen toparlayalım.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Şunu ifade etmeye çalışıyorum Sayın Başkan, Sayın Divan, meramımız şudur: Bu çok kıymetli, çok önemli bir yasa değişikliği teklifidir. Bu insanların da salonda kalmaları gerekmektedir ama şu adaletsizliğe bir çözüm arzıyla söz aldım. Dışarıda da bu yasa teklifinin neden zararlı olduğunu Komisyonumuza arz etmek için hazır bekleyen başka STK temsilcileri de vardır. Bu insanların da buraya alınması hâlinde bu adaletsizlik sona erecektir, bu tartışmalar sona erecektir ve birlikte nitelikli bir şekilde tartışma yapma fırsatı bulunacaktır. Yoksa bütün STK'ler çıksın demiyorum, “Sizden olan gelsin, bizden olan gitsin.” anlayışına karşı konuşuyorum efendim.

Teşekkür ediyorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Makul bir öneri Başkan.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Ama Sayın Vekilim, özür dilerim, siz de öyle dediniz efendim, sonra fark ettiniz beyefendi, fark edince...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Hayır, o ayrı bir şeydi, ayrı bir şeydi, sizin istismarınıza karşı çıkıldı. O anneye kimse karşı çıkmadı.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Hayır, düzeltmek... Öyle demedim efendim.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Ben öyle anladım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, değerli arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

İYİ Parti Grup Başkan Vekilimiz, buyurun.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) – Değerli Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çok önemli bir teklifi görüşüyoruz. Tabii, hepimizin üzerinde hemfikir olduğu net bir konu var, bir problemimiz var ve popülasyonun azaltılmasıyla alakalı da bir tedbir alınması konusunda herkes hemfikir. Ayrıldığımız nokta şu: Bir taraf, benim de içinde olduğum taraf diyor ki: Bu hayvanları katletmeden, öldürmeden bu problemi biz çözebiliriz. Bir diğer taraf da diyor ki: Öldürmeden bu problemi çözebilme imkânı yok. Şimdi karşımıza o fotoğrafları koymuşlar. Hepimiz üzülüyoruz, bütün mağdurlara geçmiş olsun, hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet diliyorum ama bakın, o fotoğrafları gördüğümüzde içimiz acıdığı kadar yaşadığımız bir başka duygu da nedir biliyor musunuz? Şudur: Bu iktidar, yirmi iki yıldır bu ülkeyi yönetenler bu mağduriyetlerin sebebi olmuştur. Kendi kusurlarını, kendi ayıplarını sergiliyorsunuz. Hepimizin vicdanı sızlıyor, hiç kimse bu mağduriyetten dolayı mutlu değil ama problemin hayvanlar katledilmeden, sokak hayvanları öldürülmeden de çözülebileme imkânı olduğunu söylüyoruz. İçeride varsa STK, farklı düşünen dışarıdakiler de dinlensin. Evet, usul konusundaki itirazlara da katılıyoruz. Elbette ki insanımızı, çocuklarımızı, doğamızı yaşatmak arzusundayız ama bu hadiseyi çocukların sokak hayvanları tarafından mağdur edilmesine, katledilmesine sessiz kalanlar, göz yumanlar ve göz yummayanlar diye ayırt ederseniz o zaman da biz çıkar geçmişte

yaşanılan çocuk tecavüzlerinden vakıflarda yaşanan rezilliklere kadar bunların hepsini burada gündeme getiririz. Hiç kimse bunlardan memnun olmaz. Dolayısıyla bu işi sabırla, hayvanları katletmeden eğer çözebilme imkânı varsa ve bu imkânı zorlamıyorsanız bunun vebali hepimizin üzerinde olacaktır.

Saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, bir söz istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Şöyle: Bakın, Anayasa'ya aykırılıkla ilgili bir husus; bunun üzerinde konuşacaksak söz vereceğim yoksa geneli üzerindeki görüşmeleri ayrıca sürdüreceğiz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Evet.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Anayasa'ya aykırılıkla mı ilgili?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Usulle ilgili Başkanım, aynı şey Anayasa, usul zaten beraber yürüyor şu anda.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Anayasa'ya aykırılıkla ilgili önerge var. O önerge konusunda konuşacaksınız söz vereceğim.

Buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Başkanım.

Şimdi, öncelikle, usul konusunda sıkıntımızı ifade etmek isterim. Şimdi, Komisyon olarak az önce size de arz ettim, çağrılanlar listesini buldum arkadaşlar. Şimdi, buraya, bugün dışarıdan çağrılan STK var, STK'lerin isimlerini okuyacağım. Ondan sonra elinizi siz de vicdanınıza koyun, nasıl bir iş yaptığımızı, yasa yaptığımızı hep beraber görelim. Güvenli Sokaklar Derneği Başkanı, Güvenli Sokaklar Derneği avukatı, HayKonfed ikinci başkanı, Sahipli Hayvanlar Derneği, Veteriner Hekimler Birliği. Çağrılan STK'ler bunlar arkadaşlar sadece. Biz de yasa çıkaracağız. Usul eğer doğruysa elinizi vicdanınıza koyun, takdir sizin.

Şimdi, bakınız, bu tarafı iki tarafı var: Evet, mağdurlar var ve bir de sevenler var ama bir şey yaparken de bir testi kırmamak lazım. Hocanın bir hikâyesi var: Gitmeden önce nasıl kızını dövüyorsa... Neden? Diyor ki: “Garantiye almak.” Burada yapılacak şey... 2004'ten beri bu yasayı uygulamayan AK PARTİ ve MHP'nin suçu var bu işte, bu hâle gelmesinde. Evet, AK PARTİ ve MHP'nin suçu var. Muhalefete gelip şimdi yerelleri kaybettikten sonra, sayın birinci imzacı arkadaşımız diyor ki: “İşte, yerel yönetimlerin etkilenmesi.” Arkadaşlar, yerel yönetimler kaç yıldan beri bizde miydi? Kimdeydi? Sizdeydi, yapmadınız. 2004'ten beri yapılmayan... Şimdi birden gözünüzü açtınız. Yasayla beraber belediye başkanlarına hapis cezası getireceksiniz. Yani, sizin şu andaki mantığınız uygulamadığımız... Ve siz de hatırlarsınız, 27'nci Dönemde araştırma komisyonu kurduk; AK PARTİ Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel Komisyon Başkanıydı. Burada yine tartıştık, gene herkesle karşı karşıya geldik ama orada araştırma komisyonunun raporu var, arkadaşlar, neden raporu uygulamadık? Elimizde rapor var, ne diyor? Fon kuracaktık, fon. Ne oldu fon? Yok. Şimdi, siz havanda su dövmeye çalışıyorsunuz, günü kurtarmaya çalışıyorsunuz. Şu anda ülkenin sorunu, arkadaşlar, insanlar aç, aç, aç; sokaktaki insanlar aç ama gündemi değiştirmek ve siz kendinize göre milleti uyutmak için, farklı gündemlere götürmek için getirdiniz yasa koyuyorsunuz. Bu aynı zamanda, usul açısından Sayın Başkan, sizi de kınıyorum. Dışarıda o STK'leri çağırarak için bizler, Grup Başkan Vekilimiz Sayın Murat Emir de burada... Buranın Meclis Güvenlik Daire Başkanı diyor ki: “Bana emri veren Komisyon Başkanı.” Komisyon Başkanı dedi ki: “Ben emir vermedim.” Kim yalan söylüyor, ben merak ediyorum. Evet, Komisyon Başkanı

“Ben vermedim.” diyor. Güvenlik Daire Başkanı “Ben emri Komisyon Başkanından aldım.” diyor. Biz orada itildik, kakıldık. Şimdi, buraya -az önce saydım- 5 tane STK gelmiş, o diğer STK’leri neden buraya almıyoruz? Şimdi, bakınız, ben o annenin acısını paylaşıyorum, sonuna kadar da haklı ama o hanımefendinin de bir paylaşımı var. Geçenlerde sosyal medya hesabında diyor ki: “Başiboş köpeklerle sokakta değil de köpek yaşam alanları oluşturup orada bakın.” Kim diyor? Az önceki Derya Hanım söylüyor, acısını paylaşıyorum sonuna kadar. İşte, bu yaşam alanlarını yaratmayanlar şu ana kadar ülkeyi yöneten MHP ve AK PARTİ iktidarı; suçu başkasına atmayın, suçu bize atmayın, onları da bize göstermeyin sadece. Biz çocuklarımızın... O Ensar yurtlarında çocuklarımıza tecavüz edilirken neden sustunuz? Evet, arkadaşlar, gerçek acı; elinizi vicdanınıza koyun. Biz de iki taraftan bakıyoruz ama şu yapılacak yasanın şu anda geri çekilmesi gerekiyor. Tüm STK’leri, tüm Türkiye’yi kucaklayacak bir yasa ve en önemlisi de 2004’ten beri uygulanmayan o yasanın uygulanması ve araştırma komisyonunda o sonuç raporundaki... Boşuna mı uğraştık burada biz? O raporu tekrar göze alarak ona göre bir kanunu hep beraber yapalım diyorum.

Hepinize teşekkürler.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

Bu önergeyle ilgili Anayasa’ya aykırılık konusunda mı?

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Evet.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – O resimler neyi anlatıyor?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, söz talebinde bulunan milletvekilimiz var.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Tamam da o fotoğrafları teklif sahibi oraya koyarak neyi anlatıyor?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Herkesin masasında resimler var.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Komisyon üyeleri alabilir, önüne koyabilir; teklif sahibinin böyle bir şey yapmasını bugüne kadar ilk defa görüyorum. Teklif sahibinin böyle bir şey yapması doğru değil. Bu çocukların bu hâle gelmesinin sorumlusu DA o teklif sahibi!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Aynen!

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, buyurun Sayın Vekilim. Buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Gülme! Gülme!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, birbirimize böyle hitap etmeyelim.

Buyurun Sayın Tanrıkulu.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tam da bu ortam için, bakın, tam da bu ortam için yani sonuçta bu yasanın görüşülmemesi lazım, bu ortam için.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) - Murat Pınar niçin burada, onu merak ediyorum? Parayla kedi köpek satan bir insanın...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, lütfen, bir milletvekili arkadaşımız söz talep etti ve söz verdik, bırakın da konuşsun arkadaşımız.

Buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Şimdi, yasama çalışması yani okuduk, buradayız yani ayıptır söylemesi tecrübe sahibiyiz de milletvekili olarak. Yani sonuçta, insanların canının acıdığı yerden yapılmaz. Hatta böyle dönemlerde zorunlu bir toplumsal ihtiyaç için yapılır. Şimdi, böyle bir zorunlu toplumsal ihtiyaç gerçekten var mı bu yasayla ilgili olarak, zorunlu bir toplumsal ihtiyaç?

Şimdi, yaşamız var hayvanlarla ilgili, özel yaşamız var, genel yasalarda bununla ilgili düzenlemeler var; ikincil mevzuatta yani genelge, yönetmelik, bunlarda hükümler var. Yani o hükümler neye yetmiyor ki böyle bir yasaya Adalet ve Kalkınma Partisi tam da bu dönemde, Parlamentonun kapanacağı bir dönemde, yasama çalışmalarının bu sıkışıklığı içerisinde bizim gündemimize getirdi? Gerçekten sormamız gereken soru bu. Yani hangi zorunlu toplumsal ihtiyaç tam da bugün, hani 1 Temmuzdan itibaren Parlamentonun kapanması lazımdı, Anayasa uyarınca, İç Tüzük uyarınca, o zorunlu toplumsal ihtiyaç nedeniyle sokak hayvanlarıyla ilgili olarak bu yasayı toplumun gündemine soktu ve burada tartışıyoruz ve sonuçta Türkiye'nin gündemi bu oldu.

Şimdi, şunu biliyoruz: Adalet ve Kalkınma Partisinin siyaset yapma tarzından biliyoruz. Adalet ve Kalkınma Partisi, toplumun bir bölümünü ilgilendiren veya genelini ilgilendiren bir sıkışıklık yaşadığı zaman yani önemli bir siyasi mühendislikle, gündem mühendisliğiyle sonuçta toplumun odaklandığı yer başka bir yere çeker. Siyaset tarzı yirmi iki yıl boyunca kamuoyu anketleriyle, başka bir biçimde bu şekilde olmuştur. O nedenle, toplumsal zorunlu bir ihtiyaç olmadığı hâlde bu yasayla ilgili olarak şimdi bunu gündemimize taşıdı. “Neden?” diyeceksiniz, Adalet Komisyonunda dokuzuncu yargı paketi sabah saat 06.00’da kabul edildi, itirazlar kabul edilmedi, onlarca saat orada görüşmeler yapıldı. 4 tane önemli Anayasa’ya aykırılık var. Kadının soyadıyla ilgili olarak, kadın örgütlerinin, muhafazakâr kadın örgütlerinin ortaklaştığı bir talep var. Bu talep geçmişken ve herkes o gündeme odaklanmışken ve başka rantla ilgili düzenlemeler varken bir de baktık ki aynı gün yani geçtiğimiz hafta perşembe günü saat 16.00’da Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı ve milletvekilleri bunu Türkiye’nin gündemine getirdiler ve dokuzuncu yargı paketindeki Anayasa’ya aykırılıklar, kadın-erkek eşitliğiyle ilgili mesele gündemin dışında kaldı, bu tartışılmaya başlandı. Neden bugün Komisyona geldi peki, neden geldi? Çünkü vergi paketi var, vergi paketiyle ilgili olarak açlık sınırının dibinde yaşayan, yoksulluğun dibinde yaşayan emeklilerle ilgili düzenleme var. O düzenleme yarın Parlamentoda konuşulacak, onun konuşulması lazım, hepimizin bunu kendimize mesele yapması lazım ama sonuçta siyasi gündem, sokak hayvanlarıyla ilgili zorunlu bir toplumsal ihtiyaca cevap vermediği hâlde, bu şekilde gündemleştirildi ve o gündem örtülmeye çalışıldı. Yani, sizin siyaset yapma tarzınızı biliyoruz ama yani bu şekilde olmaz gerçekten. Yani, Meclis koridorlarında yurttaşlarımız dövülerek olmaz. Bu görüntüleri Türkiye’ye göstermek zorunda değilsiniz, doğru değil. Bu doğru değil yani sizin açımızdan da doğru değil, bizim açımızdan da doğru değil. Meclis koridorlarında eğer insanlar tartaklanıyorsa, sivil toplum örgütü yöneticileri tartaklanıyorsa bu ne olur biliyor musunuz, bakın, ne olur: Meclisin önünde, sokakta, her yerde, Hakkâri’de, Edirne’de bunu yapanlara cesaret verir, bunu yapanlara cesaret verir. Eğer Meclisin koridorunda yani buraya çok özenle girmiş, kayıtlı girmiş insanlar, referansla girmiş insanlar tartaklanıyorsa, o görüntüler Türkiye’de paylaşılıyorsa bunu yapanlar buradan bir meşruluk alırlar ve cesaretle bunu Türkiye’nin her yerinde yaparlar. Buna hakkımız yok ya, hakkımız yok ve sizin de hakkınız yok yani sizin kendi kişisel tarihinize, bir Komisyon Başkanı olarak, bunca yıllık milletvekili olarak bunu yazdırmanıza gerek yok.

Dolayısıyla bunlar doğru şeyler değil. Yarın öbür gün karşınıza bir yerde çıkar bu yasanın görüşme tutanakları falan, bunlar doğru değil. Yani bu yasa hayvanlarla ilgili yani sonuçta canlılarla ilgili, insanlarla ilgili değil, ortaklaşabiliriz en azından. Bu imkân var ama bu imkânı da ortadan kaldırılıyorsunuz. Ha, şuna sevindim ben, biz Türkiye’nin birinci partisiyiz, sonuçta size nasıl muhalefet

yapılacağını da öğretiyoruz. İşte, arkadaşlarımız burada pankart tutuyorlar, itiraz ediyorlar, yarın öbür gün bu tecrübeyle belki daha doğru muhalefet yaparsınız, bizden öğrenirsiniz ama bu yaptıklarınız doğru değil.

Anayasa'ya aykırılığa gelince, bakın, Anayasa'ya aykırılığa gelince, Anayasa'nın 63'üncü maddesi çok açık. Yasanın maddeleri, sokak hayvanlarını, sokak canlılarını ölüme mahkûm eden bir düzenleme içeriyor; 63'üncü madde çok açık, şunu ifade ediyor: "Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alır." "Korunmasını sağlar." diyor, çok açık bir biçimde Anayasa'ya aykırı. Dolayısıyla bu Anayasa'ya aykırılık sorununun da evveliyetle çözülmesi lazım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Çok teşekkür ederim Sayın Tanrıkulu.

Bakın, Anayasa'ya aykırılıkla ilgili burada normalde uygulama, bu önergenin içerisinde ismi geçenlerden bir kişiye söz verilmesi yönünde ama konunun hassasiyetini dikkate alarak daha fazla sayıda söz verdik. Bunu lütfen şey yapmayalım; yani bir kenara atmayalım.

Buyurun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkanım, Grup Başkan Vekilimizin ve devam eden süreçte diğer arkadaşlarımızın Anayasa'ya aykırılık konusundaki görüşlerine katılıyorum. Çok açık, net, devlete Anayasa'mız tüm varlıkları koruma yönünde bir yükümlülük yüklemiştir. Hayvanlar bundan ayrı tutulmamıştır, ayrıktır. Dolayısıyla Anayasa'ya aykırılık açık ve nettir.

Sayın Başkanım, biz burada acıları yarıştırırsak doğru bir yasama sürecini yürütemeyiz. Herkes bizden doğru bir yasa yapmamızı bekliyor ama bir seneden beri burada yaşadığımız pratik, maruz kaldığımız süreç ki geçen gün aralıksız yirmi buçuk saat süren bir komisyon çalışması sonucunda maalesef, dokuzuncu yargı paketi kabul edildi. Orada da söyledim, bizatihi Meclisin kendi çalışma sistemi, çalışma düzeni insan haklarına aykırıdır. Bu şekilde bir araya gelen bizlerin, bu şekilde toplanan bizlerin, bu şekilde karşı karşıya çarpışan, gruplar hâlinde birbirimize davranan kimselerin doğru bir yasa çıkarması mümkün değildir. O nedenle, özellikle size düşen görev Sayın Başkanım, bu süreçte herkesin oturabileceği, herkesin görüşünü açıklayabileceği, tüm sivil toplum örgütlerinin ve meslek örgütlerinin katılabileceği bir toplantı sistemini oluşturmaktır. Yani aslında millet olarak biz de eksik olan ama en üzücü taraf olarak gördüğüm Mecliste de böyle olan bir plansızlık üzerinden yürütülen bir yasama düzenimiz var. Bu yasama düzenini değiştirmek hepimizin öncelikli görevi ve başta sizin olmalıdır.

Şimdi, Sayın Başkanım, elbette ki iki taraf var, bu yasa tarafında olanlar var, karşısında olanlar var, iki taraf da dinlenmeli, iki tarafın da görüşleri dinlenmeli ama özellikle, mesela çok gururla anlatıyorsunuz "Şu kadar sanatçıyla görüştük, şu kadar bilmem neyle görüştük." Kimdir bunlar bir açıklasınız? Yani Türk Veteriner Hekimleri Birliğinin burada açıklaması var "Bizi çağırmadılar." diyor. Yani siz kimi çağırıyorsunuz, kimle konuşuyorsunuz ki böylesine bir katliama izin veren, hayvan kırımına izin veren bir yasaya "Evet." diyeceksiniz? Biz, çocuğunu kaybedenleri ya da sağlıklı bir şekilde sokağa çıkma hakkı olanları da anlamak durumundayız ama sokağı hem hayvanlar için hem insanlar için birlikte, güvenli bir yaşanabilir yer hâline birlikte getirebiliriz. Şimdi, sanki, biz sokakta saldırıya maruz kalan kişilerin haklarını savunmuyoruz gibi burada bir ortam yaratıyorsunuz. Az önceki tepki de burada, çıkışını, yüreğinin yangınlığını ifade eden anneye değil sizin onu istismar etmenizeydi, oradaki karşı çıkışımız tamamen size ilişkin.

Dolayısıyla baştan beri söylüyorum, duvarlara “Egemenlik kayıtsız, şartsız milletindir.” yazmakla bu millet egemenliği gerçekleşmez. Milletın tam kendisi dışarıda, içeriye girmek için uğraşırken barikatlar kuruldu omuz omuza, sizin yaptırđınız söylendi Sayın Başkanım. Milletvekilleri de oradaydı, itilerek kakılarak içeriğe girmemiz mümkün oldu. Şimdi, az önceden beri söylüyoruz, elbette, yasadan yana olan sivil toplum örgütleri de olacak, yüreği yananlar da olacak, onlar da burada otursun ama bu yasaya karşı çıkan hem sivil toplum örgütleri hem meslek kuruluşları içeriye alınsın. Nasıl böyle sessiz, birbirimizi dinliyorsak bu planlamayı inanın başta yapsaydınız bu kadar kargaşalık çıkmayacaktı, onlar da bize dışarıda hayretle baktılar, bu süreci hiçbirimiz yaşamayacaktık.

O nedenle, bir kez daha bu çalışma ortamlarının yanlış olduğunu, doğru olmadığını ve sizin de tutumunuzu -şimdi biraz düzeldi ama- yine dışarıda içeriye alınmayanları da alacak şekilde eşitlemeniz konusundaki tekrar talebimi yeniliyor, saygılar sunuyorum efendim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Çok teşekkür ediyorum.

Buyurun efendim.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) - Murat Pınar daha önce ücretli sahiplendirme adı altında hayvan satışı yapmış olan GÜSODER’in Başkanı ve şu an buradalar. Derya Pınar, Meltem Zorba -Meltem Zorba avukattır- buradalar. Burada olmalarından rahatsız değiliz ama asıl veteriner kürsü başkanlarımız, hayvan hakları savunucularımız, bilim insanlarımız şu an dışarıdalar. Bizler, dokunulmazlığımızı kullanarak hayvan savunuculuğu yapan, klimalı ortamda oturan vekilleriz ama yürekleriyle, cesaretleriyle bu işi kendilerine görev edinmiş insanlar şu an maalesef dışarıda. En çok merak ettiğim konu Murat Pınar bu olaya, bu kanuna nasıl bir yararlılık sunacak onu da ayrıca merak ediyorum.

Bir de şunu söylemeden geçemeyeceğim: İnsan, hayvan, doğa bir arada, birbirine zarar vermeden yaşayabilir. Bu sistem ve düzen devletimizde mevcut. Ülkede her hak mücadelesinde “Batı’nın ahlaksızlığı” yaftası konuşulurken şimdi Batı’yı örnek aldığımız bu konuyu nasıl bu duruma getirdik, kutuplaştırdık merak ediyoruz. Çocuk ya da yaşlı saldırılarının vaka değerlendirmelerinde muhatap sokak hayvanları değil, sokak hayvanlarından sorumlu olan kurum ve kişilerdir. Durum, acılı ve mağdur ailelerin üzerinden psikolojik üstünlük sağlayarak açık bir şekilde istismar edilmektedir. O acılı annenin acısını biz de yaşıyoruz, hepimiz anneyiz, hepimizin evlatları var; o resimleri oraya koyarak bize psikolojik bir baskı sağlamanız adaletli değil. Burada ilk önce cesaretle bilim insanlarımızı, derneklerimizi ve bu işe emek vermiş insanlarımızı dinlemeliyiz. Hepimiz ne kadar biliyoruz bu kanunu, ilk önce onu düşünelim. Kime anlatıyorsunuz ki? Yani siz burada kendiniz anlatsanız ne kadar anlıyoruz, ne kadar katkı sağlayabiliriz? Siz veterinerlik fakültesinin kürsü başkanını dışarıda tutup hayvanı satan adamı içeri alırsanız bunun neresinde adalet var? Adaletten nasıl düşeriz Başkanım?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Teşekkür ederim.

Buyurun.

İBRAHİMAKIN (İzmir) - Evet, değerli milletvekilleri, sabahın bu yana çok olağanüstü koşullarda bir tartışma yapıyoruz ama maalesef, şu andaki Meclis Komisyonumuzda değil aynı zamanda dışarıda da olağanüstü koşullarda bir çalışma ortamı sağlandı. Sabah televizyon izlediğinizde görmüşsünüzdür “Mecliste darbe mi var?” diye haber yapılıyordu. Neden yapılıyor? Hayvan haklarıyla ilgili yaşanan bu süreç öylesine etkili, öylesine olumsuz hâle gelmiş ki zorla bir yasa geçirme girişiminin bir parçası Meclis girişinde görülüyordu. Şimdi, oradaki güvenlik kuvvetlerini konuştuk “Nereden aldınız bu talimatı?” diye, nereden aldıklarını söylemiyorlar ama talimat aldıklarını söylüyorlar.

Burada yaşadığımız aslında dışarıdakinden farklı değil. Arkadaşlara katılıyorum, eğer, demokratik, katılımcı, müzakereci bir ortam sağlanmadığı sürece bu yasanın çıkması hâlinde bile uygulanması söz konusu olmayan bir noktaya gelecek. Ancak şunu söyleyeyim: Anayasa meselesini ve Anayasa'ya aykırılık konusunu konuşuyoruz. Birçok ülkede ya da bazı ülkelerde “ötanazi” kavramı çerçevesinde insanlar kendi iradeleriyle bir karar verebiliyorlar ama bizim Anayasa'mızda “ötanazi” kavramı söz konusu değil. Bunun çerçevesinde dillendirilecek, işleme koyulacak, hayvanlarla ilgili verilecek bir durum da söz konusu değil. Bizim Anayasa'mızda şunu söylüyorlar: Doğadaki bütün canlılarla birlikte yaşamı savunmak, korumak aynı zamanda insanların görevidir.” diyorlar. Yani aslında hepimize yurttaş olarak bir görev koyuyorlar. Bu görevin içerisinde hayvanları katletmek yok, tam tersine, yaşatmak ve birlikte yaşamak diye bir şey var. Bizim insanlarımız, aynı zamanda şimdiye kadar farklı bir kültürle geldiler. Bu kültürle gelmiş olmalarından dolayı da birlikte yaşadıkları kedilerinin, köpeklerinin, sokakta yaşayan canlıların katledilmesini kabul etmesi mümkün değil. Sizler de biliyorsunuz ve pekâlâ bu konuda aslında inanç olarak da bunu kabul etmek mümkün değil. Şu anda AKP ve MHP iktidarının varlığını kabul ettiğimiz durumda, bunların daha önceki açıklamaları var, hem Erdoğan'ın hem de Bahçeli'nin açıklaması var, “Yaradan'ın yarattığını kimse öldüremez.” diyorlar. Bu açıklamaları yapan insanlar, bugün bizim önümüze bir Anayasa getiriyorlar, öldürme anayasası getiriyorlar. “Ötanazi” kavramı, “uyutma” kavramı tamamen öldürmeyi yumuşatmak üzere kurulmuş bir cümledir, bunu kabul etmek mümkün değildir. Buradan tekrar sesleniyoruz: Eğer, Anayasa'ya aykırı olan “ötanazi” kavramı ve aynı zamanda her canlının yaşaması için kurulmuş olan sorumluluğu, bir yurttaş olarak yerine getirmek ve onların temsilcisi olarak biz, vekil olarak yerine getirmek zorundayız burada aslında her bakımdan, Anayasa'ya, insanlığa, vicdana, ahlaka, gelenek-göreneklerimize, inançlarımıza karşı aykırı bir iş yapıyoruz aslına bakarsanız ve ayrıca buradaki arkadaşlarımızın söylediği, şu anda ayrımcılık yapıyorsunuz, taraflı davranıyorsunuz. Komisyon Başkanına ısrarla söylüyorum: Şu anda bu hayvan hakları savunucularının bir kısmını dışarıda bırakarak, baştan bu yana, tam aksine, bu yasadan yana olanları buraya katarak aslında fiilen demokratik olmayan, doğru olmayan, katılımcı olmayan, müzakereden yana olmayan bir tutumu sergiliyorsunuz. Bakın, insanlar için tıp doktorları neyse hayvanlar için veterinerler de aynı şeydir. Veteriner hekimlerimizin açıklaması bu konuyla ilgili çok nettir ama siz onların görüşlerini dinlemiyorsunuz; bu ülkede meşru, demokratik olarak kendilerini ifade eden, onun için eğitim almış olan, onun için bilim insanı olan insanların sözünü dinlemiyorsunuz, sadece kendi aranızda kurduğunuz bir şey yapıyorsunuz.

Bakın, size bir şey söyleyeyim: Daha önce burada sizin Bakanınız olan ve şu anda Düzce'de Belediye Başkanı olan bir yurttaşımız, Belediye Başkanımız size söylüyor “Ben Bakanlık döneminde de şu anda Belediye Başkanlığı döneminde de bu yasa çerçevesinde yani şu anda, 2004 yılında yürürlüğe giren ve yirmi yıldır sizler tarafından hayata geçirilmeyen yasa çerçevesinde, pekâlâ, mevcut koşullarda hayvanlarla birlikte yaşamımı idame ettiriyorum. 6 ilçemde ve merkez Düzce ilçemde bu işi yaptım. Siz bunu dinlemiyorsunuz.” diye size söylüyor. Kaç kere gördüştü sizlerle, bunu biliyoruz, bunun tanığıyız ama kendi Bakanınızı, kendi milletvekilinizi, kendi Belediye Başkanınızı bile dikkate almıyorsunuz, inanmıyorsunuz ama başka bir iş yapıyorsunuz. Hesabınızı kitabınızı... Toplumu bu kadar düşmanlaştıran, hayvanları bu kadar katletmek üzere kurulan bir anlayışı kabul etmemiz mümkün değil. Bundan geri çekilin, bu yasa durdurulsun; gerçekten katılımcı, demokratik bir tartışma yapalım, sorunların giderilmesi için biz de elimizden geleni yapalım, bu meseleyi çözelim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkürler.

Buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Grup Başkan Vekilimiz ve milletvekili arkadaşlarımız ifade ettiler ancak konuştuğumuzun bir anlamı olmasını diliyorum, konuştuğumuzun bir sonuca varmasını diliyorum. Çünkü işleyişe baştan ayağa aykırı olan, Anayasa'ya aykırı olan, hakka hukuka aykırı olan, yasama organının işlevini tümüyle bitiren, niteliğini tasfiye eden bir süreçle karşı karşıyayız. Bu yasa önümüze geldiği andan itibaren ne yazık ki böyleydi. Yasa hazırlanırken, 2004'te bizim bir yasamız olmasına rağmen, 2019'da, Türkiye Büyük Millet Meclisinde tüm partilerin oy birliğiyle kabul ettiği bir rapor olmasına rağmen onlar hiçbir şekilde uygulanmadan; bugünün çıkarları, aslında bugün iktidarın çıkarları, ihtiyaçları doğrultusunda rejime bir tahakküm sağlamak, bir meşruiyet sağlamak açısından bu yasayı getirmek istediğiniz. Bu yasayı getirme biçimine baktığımız zaman, faşizmi tahkim etmek adına, aslında, konunun muhataplarıyla, yıllardır bu sürece emek veren, fedakârca bu sürecin öznesi olan, muhatapları olan siyasi partilere de hayvan hakları savunucularına da yaşamdan yana tutum içerisinde olanlara da herhangi bir şekilde sorulmadan bu süreç işletilmeye çalışıldı.

Şimdi, biz aynı süreçle ne yazık ki karşı karşıyayız. Vekil arkadaşlarımız da ifade etti; baştan itibaren, bugün, gerçekten, olağanüstü koşullarda, sanki bir darbe varmış gibi, yasama organının da hiçe sayıldığı, milletvekilliğinin de hiçe sayıldığı, burada etkin bir yasa yapma biçiminin de hiçe sayıldığı bir süreçle karşı karşıyayız. Günler evvelinden bu konunun uzmanlarının, yetkililerin, derneklerin, inisiyatiflerin isimlerini ilettik, Tarım Komisyonuna ilettik, Tarım Bakanlığıyla bu sürecin içerisinde çeşitli görüşmeler yaptırдық; Mecliste, bu anlamıyla, defaatle görüşmeler yaptırдық ama bugün geldiğimiz aşamada, gerçekten şiddetle, tehditle manipülasyonla, algı yönetimiyle bu süreci kapalı kapılar ardında götürmeye çalıştığımız; halktan kaçırarak, kamuoyundan kaçırarak götürmeye çalıştığımız; bugün iktidarın çıkarları doğrultusunda alelacele Komisyondan geçirip Meclise getirmeye çalıştığımız bir süreçle karşı karşıyayız.

Ben bizzat tanıyıyım; sabah, işte ikide gittiğimiz Komisyon toplantısından sonra buraya bütün muhataplarının alınması, herkesin söz hakkının olması, etkin bir yasa yapma sürecinin olmasıyla ilgili söz kurduğumuzda bile bir mücadele vermek zorunda kaldık. Hemen akabinde, Meclis koridorlarında, şahsım da oradaydı... “Şahsım” derken de utanıyorum, kusura bakmayın, ben de oradaydım, birçok milletvekili arkadaşımız oradaydı. Yurttaşlarımızla beraber yani yurttaşlık hakkına sahip çıkanlarla beraber hayvan hakları savunucuları bu Meclis koridorlarında tartaklandı ve bizim söylediklerimizin, önerilerimizin, ifadelerimizin geldiğimiz aşamada bir anlamının olması gerekiyor.

Birincisi; derhâl buraya tüm hayvan hakları savunucularının, uzmanların, yetkililerin alınarak manipülasyon şeklinde değil de gerçekten bir yasama yapma süreciyle bu sürecin işletilmesi gerekiyor. İkincisi; bir talimat geldiği ifade edildi, o tartaklanmaya tanık olduk. Bununla ilgili bir süreç başlatılması gerekiyor, Sayın Başkanın bununla ilgili yani işleme mi koyacak... Nasıl oldu bu süreç, bunların bize bilgilendirmesinin yapılması gerekiyor. Biraz evvel, Meclis önünde, yine “Bu hayvan katliam yasası geri çekilsin.” dediği için 4 yurttaşımız işkenceyle gözaltına alındı. Gerçekten böylesi koşullardayız, Meclisin içinde ve dışında bir işkence var o kanlı yasayı geçirmek için.

Üzerine uzun uzun konuşacağız çünkü biz toptan bu yasa teklifine karşıyız, katliamın yasasının olmayacağını ifade ediyoruz, etmeye de devam edeceğiz. Ancak, öncelikle, Komisyon burada hem Anayasa'ya aykırılık noktasında hem usule aykırılık noktasında yasama organının işlevini yerine getirmek adına burada milletvekilleri olarak bizim söylediklerimizi yerine getirmeli, konuştuğumuzun bir anlamı olmalı ki “Yaptım, oldu.” siyasetiyle süreç ilerlemesin.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Şimdi, Anayasa'ya aykırılık konusunda sadece bu Komisyonda değil, son dönemde getirilen bütün kanun tekliflerinde uygulanan Anayasa'ya aykırılık burada da aynen devam etmiş durumda. Bu konuda, Anayasa'yı tanımama konusunda gerçekten bir çığır açtınız. Bu kanun teklifi için de aynı şey geçerli. Maddelerin ismi değişiyor ama Anayasa'ya aykırılık değişmiyor gerçekten bütün kanun tekliflerinde.

Şimdi, arkadaşlarımız saydılar; madde 45, madde 56, madde 63, bütün bunlara aykırılık bu kadar açık bir biçimde ortada ama Anayasa'ya aykırılık içeren başka bir konu daha var; o da bu yasanın yapıma biçimine, bugün, burada Komisyonun işletilme biçimine, bu Komisyon işletilirken dışarıda insanların darbedilmesine, gözaltına alınmasına yol açacak kadar açık bir Anayasa'ya aykırılık. Bu yasa teklifinin tamamı, esas olarak “Biz yirmi yıl önce bir yasa yaptık, asla ve kata uygulamadık, bu yasayı, bunun sorumluluğunu üstümüze almamak için de hadi bakalım, yeni bir yasa yapalım.” mantığından kaynaklanıyor ve bu kanun teklifi “Biz bir yasa yaptık, asla uygulamadık.” diyenlerin de manipülasyonu ile karşımıza çıkarılmış durumda. İşte, bir yanda AKP'li vekillerin önünde resimleri duran çocuklar; bir yanda aslında diğer vekil arkadaşlarımızın önünde resimleri duran hayvanlar. “Kim bunların öldürülmesine, kim bunların yaşanmasına neden oldu?” sorusuna açık bir cevap vermeye utananlar karşımıza bugün bu yasayı çıkarmış durumdadır. Aslına bakarsanız, şimdi “Ortaya çıkarılan sonucun üstünü örteceğiz.” diyorsunuz burada.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bir dakika, bir dakika... Sayın Başkan...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sayın Başkan, çözülmeyen sorun devam ediyor.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Yani bakan, gerçekten de burada açık bir biçimde çözülmeyen bir sorun var.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Bir ara verelim; diğer STK'lerden 5 kişi var, buyur edelim, bitsin, devam edelim, yeter Başkanım.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

6.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, Komisyon salonuna alınması talep edilen STK'lere ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Değerli arkadaşlar, söylediniz, söylediklerinizi çıkarttık. Şimdi diyorsunuz ki: “Tekrar geri alalım içeri.” Arkadaşlar...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Veteriner Hekimler Derneği Başkanı Hanımefendi'yi şuraya sokamıyoruz. Burada, içeride olanlar kim?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, kim içeride, onu söyleyin; kim içeride, bana onu söyleyin.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – “Kim içeride?” değil, Veteriner Hekimler Derneği Başkanı şuradan içeriye girecek, 1 kişi.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Güvenli Sokaklar Derneği Başkanı ve avukatı şurada, oturuyorlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Güvenli Sokaklar Derneği Başkanı burada mı?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Burada, bak.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Lütfen dışarı çıkar mısınız.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Yanındaki de avukatı efendim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Nerede? Kim avukatı?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Meltem Zorba.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Başkan, herkes kalsın.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Lütfen...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Onlar da katılsın.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Biz herkesin gelmesini istiyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hayır, biz daha sonra çağıracağız arkadaşlar.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Bakın, burada talep çok açık.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Ya, arkadaşlar, bakın, Türkiye’de...

MUHARREM VARLI (Adana) – Ya, ortamı germenin bir anlamı yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Müsaade ederseniz bir konuşayım.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Dışarıda 15 kişi var Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Ya, 15 kişi değil ya.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım...

MUHARREM VARLI (Adana) – Sabırlı olun biraz, çağırılacak onlar.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Gelsinler, hepsi gelsin içeriye.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Ya arkadaşlar, bizim derdimiz, onların, 15 kişinin varlığından, yokluğundan değil arkadaşlar; bir izdiham oluşuyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – İçeri gelsinler Başkanım, içeriye.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Ve bu izdihamı hep birlikte yaşadık. Buyursunlar, gelsinler.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Tamam işte.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Kapıya kadar, şuraya kadar...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Sayın Başkan, izdihama neden...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Tamam, gelsinler.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Gelsinler.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Kurul temsilcilerini alın.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun, oturun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Tamam, sizin konuşmanıza gerek kalmadı, haydi!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Siz de oturun.

Arkadaşlar, istirhamım; ya, şurada bir izdihama yol açmayalım, şu yasama faaliyetini en sağlıklı şekilde yürütelim.

V.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER (Devam)

1.- (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırılık içerip içermediği hakkında görüşme (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Devam ediyorum.

Bakın, baştan itibaren şu Komisyonun işleyişine ilişkin yaptığımız önerileri dikkate alsaydınız eğer, baştan itibaren bu konuda uzmanların, sivil toplum örgütlerinin, demokratik kitle örgütlerinin, baroların komisyonlarının temsilcilerinin burada olması gerektiğine ilişkin fikrimizi değerlendirmeye alsaydınız, ne bu kadar vakit kaybetmek zorunda kalacaktık ne insanlar koridorda güvenlik görevlilerinin darbına uğrayacaktı ne de aslında bu kadar sınırlı bir ortam oluşacaktı. Yani bu Komisyon, sizin yasa yapma biçiminizin tam bir özeti oldu gerçekten de.

Şimdi, bakın, Anayasa'ya aykırılığın esasını oluşturan noktalardan bir tanesi de şu: Biz bu yasayla birlikte açık bir kutuplaştırma manipülasyonu görüyoruz. Dolayısıyla bu kanun teklifi Anayasa'nın eşitlik ilkesine de aykırı. Elbette ki burada resimlerini gördüğümüz çocukların, yurttaşlarımızın sokaklarda sizin yirmi yıldır uygulamadığınız yasa yüzünden canının yanmasını, canını kaybetmesini hiçbirimiz kabul etmiyoruz, etmeyeceğiz de ama aynı zamanda bu yasanın gereklerini yerine getirmeyip yeni bir yasa uydurmanıza da izin vermeyeceğiz. Çünkü aynı fotoğrafları bu yasa teklifiyle birlikte yeniden önünüze koymak zorunda kalacağınız bir itlaf yasası, bir katliam yasası getiriyorsunuz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARINI (Devam)

7.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, siyasi parti gruplarının salona alınmasını talep ettiği STK sayılarına ve Komisyonun gündemine hâkim olduğuna ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hani arkadaşlar 15 taneydi, hani topu topu 15 STK vardı?

AYTEN KORDU (Tunceli) – Onlar, burada olanlar şu an.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Bakın, hayır arkadaşlar, bu, sadece sizden gelen.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Bu, bizim verdiğimiz liste.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Bu, sadece sizden gelen.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Ama burada olanlardan bahsediyoruz Sayın Başkan, sadece burada olanlar 15 kişi.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Biz alamayız.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Başkan, hazırda olan 1 kişi var; Sibel Hanım söyledi, 1 kişi var sadece hazırda olan.

MUHARREM VARLI (Adana) – Tamam, o 1 kişiyi alsınlar o zaman.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – O zaman 1 kişi girecek. Bakın, burada 20 tane STK var, sadece bir grubun var.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – O STK'ler hepimizin ortaklaştığı STK'ler.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Sizin sözünüz üzerine dışarıya çıktı, burası karıştı. “Buyursun, gelsinler.” dediniz...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, bakın...

MEHMET BAYKAN (Konya) – Nereye gelecekler ya?

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Nereye gelecekler ya?

AYTEN KORDU (Tunceli) – Ya, gelsinler, ne olur ya; gelsinler yani ne olur? Dinleyecekler.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, müsaade eder misiniz.

(Gürültüler)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Neden kaçuyorsunuz, neden korkuyorsunuz; korkunuz mu var?

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Sayın Başkanım, bakın, başka bir şey söylüyorum. Siz “Buyursunlar, gelsinler.” deyince Sibel Vekilimiz Veteriner Hekimler Derneği Başkanını almak üzere gitti. Bu sefer, içeriye girmeye çalıştığında sorun oldu. Vekilim müsaade etse size de durumu anlatacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – 1 kişi...

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Ya, siz bunu söylediniz de talimat oraya gitmedi, orası bir daha karıştı.

MUHARREM VARLI (Adana) – 1 kişi mi?

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Ya, 1 kişiyi de almıyorlar...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Ya, 1 kişi, 2 kişisi yok. Elinizde liste var, onu getireceksiniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bakın, 1 kişi dediniz; 1 kişi için “Tamam, buyursun.” dedik.

Zaten, değerli arkadaşlar...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, 1 kişiye mi kaldınız, bu kadar mı korkuyorsunuz? Yapmayın böyle ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ya arkadaşlar, lütfen bir dinleyin ya, lütfen, istirham ediyorum sizden ya!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bırakın, gelsinler Başkanım, gelsin, dinlesin.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bakın, bakın, siz...

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, o zaman biz de mağdur aileleri çağırırız.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Çağır, çağır.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Herkesi çağır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bakın, siz “Topu topu 15 tane STK var.” Dediniz, tek bir siyasi parti grubunun 20 tane STK teklifi var.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Çağır, mağdur aileleri çağır.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – 15 STK’yi alacağız Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hangi 15 STK? 20 tane tek bir parti veriyor.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – 15 kişi alacağız buraya.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Başkan, zaten bu alanda bu kadar STK var, ne varsa hepsi o.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, sizden rica ediyorum: Bakınız, arkadaşlar, Veteriner Odasıyla ilgili, alsın ama lütfen “Buraya bütün STK’leri alalım.” teklifi burayı yeniden başka bir noktaya çevirir.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkanım, sizin çağırıldıklarınızı okudum ben, sizin çağırıldıklarınızı size söyledim. 5 tane STK çağırılmışsınız, çağırduğunuz STK’lerin hepsi yanlı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Vekilim...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Herkesi dinleyeceğiz, herkesi dinleyeceğiz ve ona göre...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Vekilim, lütfen, öyle “Herkesi dinleyeceğiz.” diye bir dayatma yok.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Nasıl yok Başkanım? Yasa yapıyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Komisyon, gündemine hâkimdir. Bu toplantıya kimin katılacağına, kimin katılmayacağına Komisyon Başkanı olarak ben karar veririm. Lütfen, böyle bir usul yok.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Biz çıkalım o zaman.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Boşaltalım o zaman burayı, hiç getirme o zaman yasayı!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ama bakın, sakince söylüyorum ben size, lütfen...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Tek başına yasa yapabilir misin ya? Sayın Başkan, tek başına yasayı nasıl yapacaksın?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır, Komisyonun gündemine hâkim olma mecburiyeti var.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ama bak, söylediklerinizi duymuyorsunuz; emir vermişsiniz “Emir vermedim.” diyorsunuz.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Sayın Başkanım, 4 veteriner odası başkanı, temsilcisi burada.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya Sayın Vekilim, onları bile zorla çağırdınız, zorla; bırak, bırak!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Ya, baroların hayvan hakları komisyonu başkanları alınmıyor buraya...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, değerli arkadaşlar...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – ...onların da alınması lazım. Baroların hayvan hakları komisyonu başkanları alınmadı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bir saniye arkadaşlar...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ya, lütfen Orhan Bey; bu, 15’le bitmez Orhan Bey, bitmez Orhan Bey. Ben 15’le bitmeyeceğini bu listeden görüyorum.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Bakın, bu konuda açık bir ortaklık var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – 20 tane...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Hayır, hayır, 15 alacağız.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Yer yok efendim, yer yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Nereye alacağız yani?

Siz konuşmanızı bitirdiniz mi? Lütfen toparlayın.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Bakın, bu konuda açık bir ortaklık var. Lütfen, sorunun çözümü noktasında makul davranın.

MEHMET BAYKAN (Konya) – Danışmanlar görüntü alıyorlar. Siz “yazılı basın” dediniz...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Nerede görüntü alan? Arkadaşlar, içeride danışman olmayacak.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Alacak tabii, en doğal hakkı.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Arkadaşlar, neyi saklıyorsunuz? Tabii ki görüntü alacak.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Milletvekili ve milletvekilleri... Böyle bir usul yok.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Ben henüz sözümü bitirmedim, devam ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Efendim, konuşmanızı toparlar mısınız lütfen.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Ya, hem araya bir sürü şey sokuyorsunuz hem “Konuşmayı toparlar mısınız.” Bakın, makul davranalım hepimiz.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Efendim, bakın, şimdi, burada, sayıyla ilgili...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Makul davranalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun, sürekli geliyor isimler, 30 kişi geliyor. Burada, efendim, yeteri kadar var, herkes var.

Evet, buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Sayın Başkan, içeri alınmasını talep ettiğimiz temsilciler bizim muhalefet olarak ortak bir biçimde burada olması gerektiğini düşündüğümüz kurumların temsilcileri. Buna herhâlde Cumhuriyet’in, bu yasanın imzacılarının bir itirazı olmaz, madem her kesimin dinlenmesi gerektiği düşünülüyor. Bu konuda bizim bir “Şu olsun, bu olmasın.” meselemiz yok. Eğer farklı veteriner hekimleri odalarının başkanları buradaysa baroların da bu konudaki komisyonlarının başkanlarının içeri alınması lazım. Sayı 1 değil, 15; hızlı bir biçimde bunun gerçekleştirilmesini talep ediyoruz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Makul hâle getirelim Başkanım.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – 1, 3, 4, 5 sınırlandırılmasının da doğru olmadığını, bu yasa görüşmesinin de ruhuna uygun olmadığını düşünüyoruz. Elinizdeki liste bu konuda çalışan sivil toplum kuruluşlarının esas listesidir. Hepsinin içeri girmesini talep ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ediyorum.

Evet, değerli arkadaşlar, sizden rica ediyorum, bakınız, burada herkesi dinleyeceğiz, herkesin katkısını alacağız ama burasını çalışamaz, çalışılmaz bir hâle getirmek veya getirmemek bizim elimizde. O nedenle, sizden rica ediyorum; ben hepinize söz veriyorum ve mümkünse...

V.- USUL HAKKINDA GÖRÜŞMELER (Devam)

1.- (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin Anayasa'ya aykırılık içerip içermediği hakkında görüşme (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Bu Anayasa'ya aykırılıkla ilgili söz talebi var mı efendim?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Evet, bizim önergemiz var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Efendim, önergeniz ayrı. Biraz önceki önergeyle ilgili, Anayasa'ya aykırılık konusunda söz talebi yok.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Arkadaşlar, kabul edilmemiştir.

Şimdi, yine teklifle ilgili bir aykırılık önergesi var, okutup işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas no.lu Kanun Teklifi'nin Anayasa'nın 2, 5, 17, 56, 63'üncü maddelerine aykırı olması nedeniyle Komisyon görüşmelerinin durdurularak teklifin Anayasa'ya uygunluk açısından incelenmek üzere reddedilmesini arz ve teklif ederiz.

Ferit Şenyavaş

Nejla Demir

Nevroz Uysal Aslan

Şanlıurfa

Ağrı

Şırnak

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, uygun görürseniz, sadece önerge sahiplerine söz verelim çünkü bu Anayasa'ya aykırılık konusunu yeteri kadar tartıştık.

Önerge sahibi olarak kim konuşmak ister?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Nevroz Hanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun efendim.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) – Şimdi, öncelikli olarak, var olan yasalara uyma sorumluluğu, en başta idarenin olmak üzere hepimizin ödevi ve sorumluluğu. Anayasa'ya aykırılık... Öncelikle, var olan yasaya göre etkin kısırlaştırma, aşılama faaliyeti uygulamayarak, denetim görevini yerine getirmeyerek zaten anayasal sorumluluğa, Anayasa 129'a göre kanunlara uymak zorunda olma hükmüne aykırı bir biçimin sonucu olarak bu yasa hazırlandı. Şu anki mevcut yasada kendi denetim sorumluluğunu, yaptırım sorumluluğunu yasal olarak ortadan kaldıran ve üstünü örtecek bir biçimde getirilen bir yasa var önümüzde. Öncelikli olarak bu var olan yasanın ortaya çıkış şekli Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi 2003 yılında Kurulda, TBMM'de kabul edildi. Bunun üzerine yapılan çalışmalar sonrasında 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu getirildi ve bu kanunla ilgili zaten çoğu zaman hem bu kurullarda hem komisyonlarda hem de toplum üzerinde çokça tartışma var; TCK'de mala zarar verme suçu olarak değerlendirilmesi, Kabahatler Kanunu'nda değerlendirilmesi.

Yine, hayvanların kesimiyle ilgili aynı maddedeki 29 (a) anayasal tartışması ve iptal tartışmalarında hayvanların Anayasa ve yasaya göre, kanunlara göre yeri neresi olmalı, hayvanların sahipli-sahipsiz ayrımının sonlandırılması ve hayvanları gerçek bir koruma ve hayvan hakları üzerinde çokça tartışma var. Şu ana kadar getirilen bu kanun öncelikli olarak -diğer partiler de söyledi- doğrudan her ne kadar bir Anayasa maddesi, anayasal olarak Hayvanları Koruma Kanunu'na uygun biçimde ve bir hayvan hakkı ya da canlıların yaşam hakkının korunması biçimindeki bir kanun maddesi olmasa da özellikle Anayasa 56'daki sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı yani çevre, doğa... Nedir çevre, nedir doğa, nedir ekoloji? Tek başına insanlar, insanların yaşam biçimi ve yaşam hakkı biçiminde toparlanamaz, çevre, doğa bir bütündür. Hayvanları, doğal sistemi, ekosistemi, ormanları da içine kapsayan bir biçimde hayvanları koruma, gerekli biçimde haklarının sağlanması, kısırlaştırma gibi bu noktadaki çevre ve doğa kapsamı üzerinden öncelikle bu Anayasa 56'ya aykırı.

Yine, Anayasa 63'üncü maddede her ne kadar doğrudan hayvanlar -hayvan olarak- tarif edilmese de devlete tabiat varlık ve değerlerinin korunmasını sağlama yükümlülüğü verilmiştir ve bunun içerisinde doğada yer alan hayvanların sahipli-sahipsiz olduğuna bakmaksızın ya da hayvanların türüne ve cinsine göre bir ayırım yapmaksızın tabiatın değerleri olarak hayvanları koruma sorumluluğu anayasal bir sorumluluktur.

Yine, maddi manevi varlık kavramı üzerinden, sadece insanların değil doğanın bir parçası olarak hayvanların da Anayasa 17'ye göre yine "Toplumun refahı ve huzuru nedir? Toplumun maddi manevi bütünlüğü nedir?" tartışmalarında birçok kere doğanın ve hayvanların da bir bütünen toplumun bir parçası olarak ele alınmasına dönük olarak Anayasa madde 5, yine Anayasa madde 2 noktasında bütünen Anayasa'ya aykırı olduğunu kabul etmemiz gerekir. Bugün, burada, var olan, Hayvanları Koruma Kanunundaki eksiklikleri yerine getirmeyen, sorumluluk olarak addedeceğimiz, Anayasa 129, 169 meselesi üzerinden tartışılacakken, tersinden, sorumluluğunu farklı şekilde bir şeye dönüştürmeye çalışan, sorumluluğunu yerine getirmekten kaçınan, denetim sorumluluğu, yaptırım uygulamasını yerine getirmeyen birçok örnek uygulama Belediye Kanunu'ndan il, orman ilgili tarım müdürlüklerine

kadar birçok denetimi yerine getirmeyen iktidarın bugün bu kanunu getirmesi hayvanların ekolojik dengenin, doğanın bir parçası, çevrenin bir parçası olduğu gerçeğini ortadan kaldırarak Anayasa 56, 63, 45, 17, 2, 169'a tamamen aykırıdır. Bu Anayasa tartışması yapılırken Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'ne kısmi bir atfı yapılmış. Sanki bu sözleşme -ki Anayasa 90'ı da burada tartışmamız gerekir- Türkiye'nin taraf olduğu sözleşmeler üzerinden Anayasa 90'a bir üstünlük verir. Her ne kadar var olan tasarıda bu kanunun 12'nci maddesi üzerinden tersi bir psikoloji yapmış olsa da -Anayasa o ilgili sözleşmenin- Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'nin 11'inci maddesi ev hayvanlarının ne şekilde öldürüleceğini, ne şekilde ortadan kaldırılacağını ayrıntılı beyan eder. Acil durumda, müdahale edilecek veterinerin bulunmaması hâlinde ne gibi acısız ve uygun yöntemlerle yapılacağına dair bir madde hükmü var. Aynı sözleşmenin 12'nci maddesinin ev sahipleri yani sahipli hayvan ve korunaklı hayvan üzerinden bir değerlendirme yapıldığı... Sahipsiz hayvanlar üzerinden böyle bir hakkın tanınacağına dair bir yanıtıcı bilgi yer alsada 12'nci madde bir önceki maddeye atfı yapar. Yani siz sahipli ya da sahipsiz olsa bile bir hayvanın ölümüne dair bir karar vereceksiniz öncelikle ivedi, acil bir durum, ilgili veterinerin olmaması, müdahale edecek koşulların sağlanmaması; yine, acı vermeyecek durumları gözetme ve koruma yükümlülüğü altındasınız. Aynı zamanda, bu sözleşmenin ters yüz edilmesini de kabul etmiyoruz. Burada, Anayasa 90 üzerinden de bir aykırılık iddiamız var. Bu nedenle, usulü açısından getirilen bu kanun Anayasa'ya aykırıdır, geri çekilmelidir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Çok teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar her bir önerge için bir imza sahibini konuşuralım dedik, uygun görürseniz oylamaya sunacağım.

Önergeyi kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Değerli arkadaşlar, şimdi, bize sürekli bunu iletebilirsiniz bilgi mahiyetinde. Bizden bu çalışmalarla ilgili bilgi talep ettiğinizde talep edenlere biz yazılı olarak cevap vereceğiz; bu birincisi. Bir diğeri de...

2.- (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tali komisyon olarak Adalet ve İçişleri Komisyonuna gönderilip gönderilmemesi hakkında görüşme

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, önergeyi okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte (2/2275) esas no.lu Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesi hapis cezası tesis etmektedir.

Bu çerçevede, İç Tüzük 34 gereği tali komisyon olarak Adalet ve İçişleri Komisyonuna gönderilmesini ve rapor alınmasını talep ediyoruz.

Orhan Sarıbal

İlhami Özcan Aygun

Ayhan Barut

Bursa

Tekirdağ

Adana

Bekir Başevirgen

Ömer Fethi Gürer

Manisa

Niğde

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Değerli arkadaşlar, her 2 tali komisyon dan da “Biz bu kanun teklifini görüşmeyeceğiz.” diye bize resmî yazılar geldi ama arzu ederseniz bu resmî yazıları sizlerle paylaşırız.

Çok teşekkür ederim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Komisyon Başkanı nasıl tek başına karar veriyor ki ona?

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Sayın Başkanım, Komisyon görüşmüş mü bunu?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Komisyon görüşmeden karar almış, kim aldı kararı? Nasıl karar alır?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, siz bu Mecliste bugün vekil olmadınız. Yıllardan beri milletvekilisiniz, Komisyon Başkanı tali komisyon olduğunda -biz de bunu geçmişte yaptık- “Tali komisyon olarak biz bunu görüşmek istemiyoruz, biz esas komisyon olursak görüşürüz.” deyin görüşümüzü o şekilde bildirdiğimiz oldu. O nedenle yani bunlarla ilgili, o komisyonlardan -o onların artık bir meselesi- Komisyon Başkanlıklarından gelen yazılar var.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkanım, yazıyı alabilir miyim?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Önden cevabı istiyorum şu anda.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, biz sizlere vereceğiz zaten.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hemen şimdi istiyorum yazıyı.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkanım, Çevre Komisyonunun Başkanı yokken, alt komisyonun başkanı yokken nasıl...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Vekilim, gel buradan göstereyim yazıyı. Birer tane nüsha verin arkadaşlar.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Hayır, Çevre Komisyonunun henüz Başkanı yok ve alt komisyonumuz...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çoğaltıp vereceğiz size, oldu mu?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hemen istiyorum Başkanım, atlamayın ara verin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Vekilim, böyle bir usul yok. Bakın, siz bizden talep ettiniz, biz size Komisyon Başkanı olarak vereceğimizi söyledik; arada da veririz, fotokopisi yapılır, iki dakika bekleyin.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Çevre Komisyonunun Başkanı yokken nasıl karar veriliyor?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Böyle bir şey olmaz, hayatta olmaz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Sarıbal.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Elbette, bu yazıları görmedik, görmek gerekir ama bu Mecliste Adalet Komisyonu olup da cezaların olduğu, yargılamaların olduğu bu kanunu, onlarca buna benzer maddelerin olduğu bir kanunu “Bize ait değil ancak ana komisyon olursak görüşürüz, tali komisyon olarak görüşmüyoruz.” demelerini yadırgadım, öncelikle onu söyleyeyim. Var mı içimizde Adalet Komisyonunda kimsenin olduğu... Bu çok enteresan bir durum. Yani, evet, böyle bir hakları var, toplanırlar, böyle bir yetkileri var, elbette böyle bir karar da alabilirler ama günün sonunda bu Meclisin içerisinde olup bu ülkeyi bugün yaşadıklarımızı göz önüne aldığımızda bu kadar etkileyen, bu kadar hararetle, bu kadar dirençle, bu kadar gerçekten önemli bir konuyu... Ve biliyorsunuz, para cezaları meselesi var, hapis cezaları meselesi var, bütün bunlar uygulanan itlaf yönteminden tutun da bütün bunların bir hukuki karşılığı var. Böyle bir komisyonun “Biz bunu görüşmeyeceğiz.” diyor olmasına şaşırırım, onu söylemeye çalışıyorum yoksa böyle bir hakları var ama elbette bunun tekrar burada bir kez daha -arkadaşlarımız önerdi, bizim de aynı önerimiz olacak- mutlaka oya sunulmasını, bizim böyle bir tutumumuzun olduğunu ortaya koymak gerekir.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Çevre Komisyonumuz bu Komisyonun yan komisyonu. Böyle bir toplantı yapılmadı, böyle bir karar alınmadı, ayrıca Başkanı da yok.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Tali komisyon. Başkan olmadan nasıl karar alır?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Değerli arkadaşlar, şimdi, gelen yazıların -isteyen arkadaşlarımıza- fotokopilerini dağıtsınlar.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Evet, Çevre Komisyonunun raporunu görmek istiyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Değerli arkadaşlar...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sayın Başkan, Çevre Komisyonu yeni bir Başkan seçmemiş, Murat Kurum Bey de Bakan olduğu için...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Efendim, komisyon başkanı olmadan da komisyon çalışmalarını yürütür.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ama kim bakıyor...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hayır, hayır, hiç önemli değil.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Ama ben üyesiyim ve çalışmadım.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Yazının imza sahibi kim Başkanım? İmzayı kim attı?

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Aslında şunları görürsek...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Ben Çevre Komisyonundayım ve çalışmadım bu konuyu.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, siz...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, öyle bile olsa bizim Komisyon olarak, ana Komisyon olarak böyle bir sorumluluğumuz olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla bunun bizler tarafından önerge olarak verilip oylanması onları bir kez daha göreve çağırıyor olmak gibi bir durumumuz söz konusu ve bir duyarlılığımız var; bunu yapmaya çalışıyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Vekilim, bizim burada tabii bunu bir oylamaya tabi tutmamız diye bir şey söz konusu değil. Siz bize “Bu görüşmeler yapıldı mı?” diye sordunuz, ufak bir izahat daha yapmış olalım: Sizin talebinizde ve bizim bu konudaki vereceğimiz cevapta Çevre Komisyonu yok.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Şöyle bir şey geldi Başkanım...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Yani İçişleri ile Adalet Komisyonu, 2 komisyon var.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – İçişleri, Adalet Komisyonu, şöyle...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Çevreyi istiyoruz.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Bu Komisyonun alt komisyonu Çevre Komisyonu.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Tali komisyon olarak Çevre Komisyonu var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Efendim, bakın, tekrar söylüyorum; sizin burada verdiğiniz dilekçede... Bu dilekçeyi biraz önce okuduk, arkadaşlar bir daha okusunlar; duyanlara, duymayanlara.

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görülmekte olan (2/2275) esas no.lu Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 13'üncü maddesi hapis cezası tesis etmektedir. Bu çerçevede, İç Tüzük 34 gereği tali komisyon olarak Adalet Ve İçişleri Komisyonuna gönderilmesini ve rapor alınmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – 2 komisyon var arkadaşlar.

FARUK KILIÇ (Mardin) – Dilekçeyi okuyalım.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, gelen yazıyı okumak isterim Komisyonunun bütün üyelerine ve konuklara: “Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca esas numaralı kanun teklifi 12/7/2024 tarihinde tali komisyon olarak Komisyonumuza havale edilmiştir. Söz konusu kanun teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisi İhtüzüğü’nün 37’nci maddesinde öngörülen süre içinde Komisyonumuzda görüşülmesi planlanmamaktadır.” Ya, şimdi böyle bir gerekçe olabilir mi?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sizin verdiğiniz karar farklı, bu karar farklı, yazı farklı.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Bu direkt bize, direkt sizin aldığımız bu görüşme gün ve saatlerine dair bir itirazları var. Dolayısıyla burada görüşülüp de “Bizim görevimiz ve yetkimiz değildir.” dememişler. “Bize tanınan süre içerisinde bizim bunu yapma imkânımız yok.” demişler Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, değerli arkadaşlar, bu konuyla ilgili, bu konuyla ilgili gerekli belgeler sizlere ulaştırılmıştır, siz de bunları milletvekillerimiz olarak değerlendirirsiniz.

KAYIHAN PALA (Bursa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

KAYIHAN PALA (Bursa) – Bir söz talebim olacak.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ne sözü?

KAYIHAN PALA (Bursa) – Bu konuyla ilgili.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Yani alt komisyonla mı ilgili?

Buyurun.

KAYIHAN PALA (Bursa) - Sayın Başkan, değerli üyeler; ben Sağlık Komisyonu üyesiyim. Biz, böyle bir kanun teklifinin Meclise geleceğini önceden öngördüğümüz için Sağlık Komisyonuna başvuruda bulunup bu kanunun mutlaka Sağlık Komisyonunda da görüşülmesi gerektiği düşüncemizi iletmıştik ama maalesef bu olumlu bulunmadı.

Sayın Başkan, şimdi, 350 binden fazla her yıl bir “kuşkulu kuduz ısırgını” diye kayıtlara geçen bir olguyla karşı karşıyayız. Temel olarak bir sağlık sorunu olduğu için bunu konuşuyoruz değil mi? Bakın, ana komisyon olarak Tarım, Orman ve Köyişleri bunu konuşurken asıl kentlerde yakınılan bir sorun olmasına ve asıl sorun sağlık sorunu olmasına rağmen Dünya Sağlık Örgütü, Dünya Veteriner Hekimler Birliği bu sorunun “Tek Sağlık” adıyla sağlık yani insan sağlığı, hayvan sağlığı ve çevre açısından değerlendirilmesi gerektiğini önerirken maalesef Sağlık Komisyonunda görüşülmesi kabul edilmemiştir, en azından tali komisyon olarak, bunu da burada dikkatinize sunmak isterim. Aslında bu kanunun, taraflar söz konusu olduğunda, Sağlık Komisyonunda, üstelik Mecliste de hiç veteriner hekim vekil olmadığı için özellikle konunun tarafı olan veteriner hekimlerin bütün örgütlerinin katılımıyla tartışılması çok yerinde olurdu; bunu dile getirmek istedim.

Teşekkür ederim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkür ederiz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, değerli arkadaşlar, bu yapmış olduğunuz açıklamalar da tutanaklara geçmiş oldu. Ben çok teşekkür ediyorum. Uygun görürseniz artık kanunumuzun, kanun teklifimizin geneli üzerindeki...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, özür diliyorum...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Oylama yapmadınız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bu bir dilekçe. Dilekçeyi oylayamayız arkadaşlar, lütfen...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, içler acısı bir durum yaşıyoruz gerçekten. Yani çok önemli bir kanun, bu kanunun alt komisyona gidememesinin gerekçesinin zamanla ilgili oluyor olması gerçekten çok üzücü. Gerçekten yani gerçekten Türkiye Büyük Millet Meclisi, “Gazi Meclis” olarak adlandırılan, ülkenin bütün insanlarını temsil ettiğimiz bir büyük Meclisimiz; böyle bir, gerçekten ben söylemeye artık kelime bulamıyorum... Bu çok doğru bir yöntem değil. Biz o komisyonları tekrar göreve çağırıyoruz, siz de onlara bu konuyu alt komisyonda görüşmeleri için zaman tanınması gerektiği konusunda sözlü olarak öneride bulunuyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ediyorum değerli arkadaşlar.

Tutanaklara, Orhan Vekilim, sizin söyleminiz de bunlar da...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Ben bunların hepsini konuşmamın içinde değerlendirileceğim, talebe katılıyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, şimdi, değerli arkadaşlar, artık kanun teklifimizin geneli üzerindeki görüşmelere geçiyoruz. İstem sırasına göre de arkadaşlarımız...

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Kurumları...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Kurumlar içeri girecek mi?

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Sayın Başkan, bu konuyla ilgili görüş ve öneriler var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim?

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bu konuyla ilgili, tali komisyon üyesi olan bir arkadaşımızın....

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Lütfen Başkanım, bakın, konuşalım bunları burada.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, sizden rica ediyorum.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Ama bakın, belki de buranın...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, ben Adalet Komisyonu grup sözcüsüyüm Cumhuriyet Halk Partisinin. Bu konuda tali Komisyona göndermiyorsanız benim de söyleyeceğim bir iki söz var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ya, arkadaşlar, olmayan bir şeyi ihdas etmeyelim.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ne olmayan bir şey?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Biz yazmışız, bu yazılara cevap verilmiş, “Biz bunları görüşmeyeceğiz.” demiş. Şimdi...

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, İç Tüzük 38 gereği bir sözcü olarak konuşma hakkı istiyorum.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Başkanım, düşüncelerini söylesinler, ne olur, bir şey olmaz bunda, söylesin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ya, arkadaşlar...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Ama çok önemli, gerçekten, bakın, bir temel kanunda...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun arkadaşlar.

Buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Lütfen, teşekkürler.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Ben Cumhuriyet Halk Partisi Adalet Komisyonu grup sözcüsüyüm Sayın Başkan. Adalet Komisyonu olarak Meclis tarafından tali komisyon olarak gönderilen bu yasa teklifinin bize gelmemesi Cumhurbaşkanlığı Hükümet sisteminin biz yasamanın getirdiği, yasamadaki en büyük eksikliği ortaya koyuyor. Ne demek yani bu tali komisyonlar ne iş yapar? İç Tüzük 38'e göre tali komisyonlara siz göndermedikten sonra belediye başkanları ve belediye meclis üyeleri hakkında verilecek cezalarla ilgili 13'üncü madde konusunda Adalet Komisyonunun, görevini, tali komisyon olduğu hâlde, raporunu almadıktan sonra bu yasa bir gün de geçse üç gün de geçse yasama görevini yerine getirmiş sayılabilir mi? Sayılamaz. Bu nedenle, İç Tüzük 38'in, 34'ün işletilmemesi açıkça yasamanın etkisiz bir şekilde faaliyetine devam ettiğinin bir göstergesi. Adalet Komisyonu üyesi olarak bu doğru değil. İçişleri Komisyonunun ve Adalet Komisyonunun tali komisyon olarak ayrıldığı ve raporun alınmadığı bir yasa düzenlemesinin eksik kalacağını açıkça belirtiyorum. Bu nedenle, kesinlikle tali komisyonlara gönderilmesi gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Çok teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, değerli arkadaşlar, geneli üzerindeki görüşmeleri başlatıyorum.

Gülistan Başkanının “Erken ayrılacağım.” diyerek bir söz talebi var, sözü...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hayvan hakları savunucuları girmeyecek mi içeri?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, onları da çağıracağız, onlara da söz vereceğiz.

Şimdi, burada ben bir istisna uyguluyorum. Normalde Komisyon üyelerimize söz veriyoruz ama Grup Başkan Vekilidir diye ben Gülistan Başkana söz veriyorum.

Buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Evet teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben de hazırunu tekrardan saygıyla selamlıyorum. Talebimizi yeniden iletmek istiyorum bütün Komisyona, Divana ve bütün arkadaşlara. Hayvan haklarıyla ilgili bir yasa konuşuyoruz ve bu yasanın en nihayetinde ilgili taraflarının, her 2 taraf açısından, çoklu taraflar açısından mutlaka dinlenilerek konuşulmasının daha sağlıklı olacağı görüşümüzü yeniden iletmek istiyorum. Hayvan hakları savunucularının bu salonda olmadığı, hayvan hakları savunucularının dinlenmediği bir yerde bizlerin oturup milletvekilleri olarak hayvanlarla ilgili, bir hayvan katliamına yol verecek bir yasa yapmamızın kendisinin sorunlu olduğunu ifade etmek istiyorum.

Diğer bir mesele, Anayasa'ya aykırılık iddialarımız reddedildi ama bu tabii ki Anayasa'ya aykırı olmadığı anlamına gelmiyor bu yasa tasarısının. Hâlihazırda Genel Kurulda onlarca Anayasa'ya aykırılık iddiasında daha önce bulunduğumuz Genel Kurul aşamasında, iktidarın dikkate almadığı, Anayasa Mahkemesine giden ve Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal edilen, şimdi yeniden cümlesine dokunulmadan komisyona ve Genel Kurula getirilmeye çalışılan yasalar var. Bu anlamıyla, bu yanlıştan bir an önce dönülmesi talebimizi ifade etmek istiyorum. Az önce yine milletvekili arkadaşlarım ifade ettiler. Şimdi, sonuçta yasama bir bütündür ve yasamayı besleyen yani bir komisyonu besleyen tali

komisyonların görüşü olmadan ana komisyonun toplanmış olması bir handikap. Şimdi -Sayın Sarıbal söyledi- burada hukuki düzenlemeler var, cezai düzenlemeler var; e, Adalet Komisyonunun görüşü alınmadan nasıl buraya gelebilir? Ya da -Bursa Milletvekili Kayıhan Pala Hocamız ifade etti, kendisi bir halk sağlığı uzmanı- Sağlık Komisyonu kuduz gibi bir meselenin popülasyonuna, kuduz vakalarına, kuduz aşılama oranlarına dair görüş bildirmeden biz burada izafi bir mesele üzerinden -ki istatistiki veri yok- kuduz vakaları arttığı için bir yasal düzenleme yapıyoruz. Yine, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının -en çok başıboş köpekler kentlerde yaşıyor- görüşü yok bu yasa teklifinde tali komisyon olarak. O anlamıyla baştan sakat olan bir görüşme sürecine başladığımızı ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, şimdi, diğer bir şey, içinde yaşadığımız yüzyıl ve aslında 1800'lerden bugüne baktığımızda, Sanayi Devrimi'nin kendisinin, kentleşmenin kendisinin, kapitalizmin kendisinin yarattığı handikaplar var ve bu kapitalizm her seferinde kendi krizini aşmak için aslında sermaye odaklı, kâr odaklı çözümler bulmuş ve bunların her seferinde aslında toplum karşıtı çözümler olduğunu ifade etmemiz gerekiyor. 1800'lere bakalım, Avrupa'da modernizm, sekülerizm, iyi bir yaşam meselesi üzerinden dünya kadar hayvanın aslında katledildiğini görüyoruz, dünya kadar hayvanın ölümüne ferman biçildiğini görüyoruz. Yine, daha sonrasında Osmanlı açısından da aynı; o anlamıyla, bu hayvanları, köpekleri öldürme meselesinin aslında Türkiye coğrafyasında da yeni olmadığını biliyoruz ama en önemlisi ve aslında en çarpıcısı 1910 yılında Hayırsız Ada'ya gönderilen 80 bin köpeğin katledilmesi meselesi ki çok çarpıcı resimler var, gerçekten insanı çok rahatsız edeceği için getirmedik ama o Hayırsız Ada'ya kıyısı olan yerlerde oturan insanların evlerini koku nedeniyle ve hayvanların ulumaları nedeniyle terk ettiklerine dair dünya kadar şey var, romanlara bile konu olmuş bir mesele bu. Şimdi üzerinden yıllar geçmiş, yüz yılı devirmişiz, yüz on yıla yakın zaman geçmiş, bu Meclis tekrar aynı utancı konuşuyor; bu, kabul edilemez Sayın Başkan. Şimdi, dönüp dönüp hayvanlarla ilgili popülasyon artışı, kuduz vakalarındaki artış -ki bununla ilgili yasada hiçbir veri yok- ve çözüm olarak dönüp tekrardan hayvanların katledilmesi; bunu konuşamayız. Bu meseleyi çözmek mi istiyoruz? Çok iyi, bakın, elimizde etkin olarak uygulanmayan bir yasa var; 5199 sayılı Yasa. 5199 sayılı Yasa yerel yönetimlere ciddi sorumluluklar yüklüyor. Peki, bu yerel yönetimler sorumluluklarını yerine getirmişler mi Sayın Başkan? Hayır, getirmemişler. Örneğin her seferinde yerel yönetimlerin barınak yapma süresi üçer yıl uzatılmış. 2014'te yasa çıkıyor, peki niye üç yıl uzatıldı? "Efendim, zaman verelim, yetiştirsinler." değil mi? Peki, günün sonunda elimizde yirmi yılda kaç barınak var? 326 barınak var. Bakın, 1.389 belediyenin olduğu bir Türkiye'de sadece 326 barınakla hayvanlara barınak sağlamaya çalışıyoruz. Bunun kendisinin handikaplı olduğunu söylememiz gerekiyor.

Diğer bir mesele, şimdi, bu insan merkezli bakışın kendisi sorunlu yani biz doğanın bir parçasıyız, doğanın efendisi değiliz. Zekâmızın fazla olması, elimizin tutması, evrimleşme sürecini farklı tamamlamış olmamız doğanın üzerinde her türlü tahribatı yapma hakkını bize vermiyor ama bunu yapıyoruz yani biz akıllıyız diye, biz yürüyoruz diye, biz makine icat ediyoruz diye, biz zehri biliyoruz diye bütün hayvanları öldüremeyiz, sokak köpeklerini öldüremeyiz, biz doğaya hükmedemeyiz. Biz bu ekosistemin sadece bir parçasıyız ve ekosistemle barışık yaşadığımız, ekosistemle uyumlu yaşadığımız oranda mutlu olabiliriz, bu yaşamın bir parçası olabiliriz. O anlamıyla, bu insan bakışlı, insan merkezli... Biz söylediğimizde de iktidardan olan milletvekilleri itiraz ediyorlar "Önce insan." diyorlar. Hayır, önce doğa, önce ekosistem, bütün canlılar. Canlılar arasında bir hiyerarşi güdemeyiz yani benim canımı yakan şeyin bir köpeğin canını yakmadığını iddia edebilir misiniz? Yani bana işkence edildiğinde benim canım nasıl yanarsa, bana şiddet uygulandığında benim canım nasıl yanarsa, buradaki her bir insanın, her bir vekilin canı nasıl yanarsa bir köpeğe, bir kediye, bir hayvana da şiddet uygulandığında aynı şekilde canı yanar ama şu anda biz kendilerini savunamayacak durumda olan, söz söyleyemeyecek durumda olan, bir örgütleri, bir partileri olmayan hayvanlar, canlılar, sokak köpekleri

adına burada ölüm fermanına imza atmaya çalışıyoruz. Bir de bu ölüm fermanını makul bir sınıra getirmeye çalışan, masumlaştırmaya çalışan çok tehlikeli kavramlar var; “ötanazi” deniliyor. Ötanazi kime uygulanır Sayın Başkan? Yaşamının belli bir aşamasından sonra, terminal dönemde olan, yaşamak istemeyen, gerçekten o acılara katlanmak istemeyen insanların akıl sağlığı yerindeyse irade beyanı sonucunda Avrupa'nın bazı ülkelerinde uygulanıyor, ülkemizde yasak. Anayasa'mızda “ötanazi” diye bir kavram geçiyor mu? Hayır geçmiyor. Peki, nasıl uygulayacağız ötanaziyi? Bu sadece katletmeyi meşrulaştırmak için kullanılan bir kavram, bu kavramı doğru bulmuyoruz. İradesi olmayan hayvanları öldürme kararı alıyoruz, adına da “ötanazi” diyoruz. Hayır, bu doğru değil, bunun da altını çizelim.

Diğer bir mesele, şimdi, bakın, bu Meclis 2019 yılında 200 sayfayı aşan bir rapor yayınladı, birçok muhalefet milletvekili o dönemde -bizim partimiz de- katkı sundu; çok iyi tavsiyeleri var. Bu Meclisin araştırma komisyonlarının sonuçlarından iktidar, yasa yapıcı eğer faydalanmayacaksa biz bu komisyonları niye kuruyoruz, niye o komisyonlarda o kadar çalışıyoruz geceli gündüzlü, tarafları dinliyoruz, uzmanları dinliyoruz, bilirkişi raporları okuyoruz, oturuyoruz sonra raporlar yazıyoruz, o raporlara şerh düşüyoruz? Yani bu yasa yapımının hiçbir aşamasında 2019 yılındaki Meclisin araştırma komisyonu raporunun dikkate alınmadığını görüyoruz. Bakın, AKP kendi yaptığı yasanın gerisine düşmüştür, kendi tuttuğu raporun gerisine düşmüştür; imza koyduğu uygulamanın gerisindeki bir uygulamayı bugün getirmek istiyor ve bugün yasalaştırmak istiyor. Bu, asla kabul edilecek bir şey değil.

Diğer bir mesele, şimdi, burada çok acılı bir anne vardı. Gerçekten acısına saygı duyuyoruz, hepimizin böyle bir konuda canımız yanar tabii ki ama Sayın Başkan, şimdi, sorumluluk kimin? Yasa var, uygulanmıyor; yasa var, denetlenmiyor; yasa var, ceza yok; yasa var, barınak yok; yasa var, aşılama yok; yasa var, kısırlaştırma yok; yasa var, küpeleme yok. Yasa var yani mevcut yasayı uygulasanız bugün biz bu sorunun hiçbir şeyini konuşmayacağız. Çok açık; kısırlaştır, aşıl, yerinde yaşat. Bunu niye uygulamıyoruz? Bu, yasanın gereği. Bugün hayvanların ve sokak köpeklerinin, sokakta yaşayan köpeklerin popülasyonunun artmasını engellemenin yolu onları toplu olarak alıp götürüp toplu olarak katletmek değil ki. Çok açık ve net, bütün bilimsel veriler şunu açığa kavuşturuyor: 1910'da İstanbul'da 80 bin köpek toplanmış, Hayırsız Ada'ya gönderilmiş, 30 bine yakın köpek ayrıca Hayırsız Ada'ya gönderilmeden katledilmiş ama 1912 yılında aynı köpek popülasyonuna ulaşılmış; neden? Çünkü her canlının bir yaşama içgüdüğü var, soyunu, türünü sürdürme içgüdüğü var. Siz doğaya, canlıya -inançlı olan biri için söylersek- Allah'ın kelamına karşı çıkmıyor musunuz? Bu canı kim verdi? Kim verdi ve siz nasıl alabilirsiniz? Bakın, benim inancım şunu söyler: Her lokma verdiğinde -ki 12 İmamlardayız, yas-ı muharrem, muharrem oruçlarındayız- yas-ı muharrem oruçlarında biz kapımızdaki yılanı vurmamız, kan akıtmamız, baş kırmamız, soğan ezmemiz. Niye? Çünkü canlıdır deriz ve cümle canlının yaşamını gözetken bir felsefeyle yaşamımızı sürdürürüz. Ağacı kestiyiğin zaman ağaçtan rızalık istersin. Sen bir lokma verdiğin zaman önce kurdun, kuşun lokmasını sokağa bırakırsın. Bizim orada hasat yapıldığında ağaçta kuşun hakkı bırakılır. Eğer orak biçiliyorsa, buğday hasadı yapılıyorsa orada karıncanın, kuşun hakkı bırakılır. Şimdi, böyle bir kültürün olduğu, böyle bir bakış açısının olduğu bir yerde bu kadar fazla hayvanı katletmeye yol vermek hangi inancımıza sığıyor, hangi töremize sığıyor, hangi kültüre sığıyor? Ya, siz iktidar olarak akşama kadar “millilik ve yerlilik” demiyor muydunuz? Bakın, Avrupa katlettiğinde bu ülkede insanlar evlerinde köpekleri saklamışlar Hayırsız Ada'ya gitmesin diye; verileri var, tanıkları var, bunları herkes biliyor. O anlamıyla, eğer bir şey konuşacaksak bunu konuşalım.

Diğer bir mesele, şimdi, şu resimlerin kendisi asla kabul edilemez Sayın Başkan. Bunun sorumlusu, bizzat bu resimleri sıralarına koyanlardır. Ben iktidar değilim ama ben şu sözü veriyorum bir muhalefet grubunun grup başkan vekili ve milletvekili olarak: Benim bulunduğum bütün illerde, bizim belediyelerimizin olduğu her yerde biz hayvan barınakları yapacağız ve hayvanların refahını

gözeteyeceğiz. Aşılama, kısırlaştırma çalışmalarına ilk elden -eğer iktidar gölge etmezse- başlayacağız ve yürüteceğiz. Biz bu politikayı doğru bulmuyoruz. Buraya çocuk resimleri mi koyacağız? Tamam, koyalım, ben size söyleyeyim: 14 yaş altı yaşamını yitiren 13 işçi çocuğun resmini koyalım mı? Bir yılda, devletin okuluna giderken iş cinayetinde yaşamını yitiren 9 işçi çocuğu koyalım mı? Ya da çoğu göçmen -Afgan, Suriyeli, Rusyalı ve diğer ülkelerden- 33 işçi çocuğunun resimlerini koyalım mı? Mesela bu çocukların resmini koymalıyız, değil mi? Ama bunları koymuyoruz. Şimdi bir katliam yasası çıkarmak için buraya parçalanmış, travmatik olan görüntüleri koyarak aslında bir algıya, bir manipülasyona yol açılıyor ki bu doğru değil.

Diğer bir mesele, şimdi, bu ülkede dünya kadar sorun var; ekonomik kriz var -zor bela toplandılar, 2.500 lira emekli maaşlarında artış yaptılar- çocuk işçiliği var, çocuklar aç, bu ülkede her şey berbat durumda ama bakın biz yaz ortasında köpeklerin katliam yasasını görüşüyoruz. Mesela işçi maaşlarını artırmayı görüşmüyoruz, mesela toplumun dar gelirliyelerinin nasıl destekleneceğini konuşmuyoruz, bir haftada, üç günde 10 kadın katledildi... Ben size son istatistiği söyleyeyim: Son altı ayda 205 kadın, Ocak ayından bugüne kadar 221 kadın katledilmiş. Mesela biz niye bunu konuşmuyoruz? 221 kadın erkekler tarafından katledilmiş, şiddete maruz kalmış ama biz bunu konuşmuyoruz. Daha yeni maden kazası oldu, 7 işçimiz göçük altında kaldı, bunu konuşuyor muyuz? Bunu da konuşmuyoruz. Yangın çıktı, 15 insanımız yaşamını yitirdi; en son Çeşme'de yangın çıktı, 3 insanımız yaşamını yitirdi; İzmir'de elektrik akımından 2 yurttaşımız, gencecik, pırl pırl insan yaşamını yitirdi ama biz ne konuşuyoruz? Sanki gerçekten toplumsal bir sorunmuş, sanki gerçekten her gün sokaktan harıl harıl geçince hepimizin paçasını köpekler tutuyormuş gibi gelmişiz burada katliam yasasını konuşuyoruz. Neden? Çünkü iktidarın buna ihtiyacı var. İktidar faşizmi kurumsallaştırmak istiyor, AKP faşizmi kurumsallaştırmak istiyor. Her otoriter rejim bir öteki yaratır, düşman yaratır. İlk düşmanlaştırılanlar her zaman için hayvanlardır. Bakın, tarihteki bütün katledilenlerin köpeklerle ya da başka hayvanlarla eşleştirilerek yapıldığını görüyoruz. Bu Hitler faşizminin Almanyası'nda da böyle, bu coğrafyada da böyle. Şimdi, önce sokak hayvanları katledilecek, ardından göçmen problemi başlayacak -daha yeni yaşadık Kayseri'de, Konya'da- göçmenlerin nasıl evlerinin işaretlendiğini, nasıl onlardan... En son Antalya'da bir göçmen çocuk yaşamını yitirdi, neden? Çünkü öteki üzerinden inşa edilen bir nefret ve faşizm var. Sonra kim? Sonra Kürtler. Sonra? Sonra kapısı işaretlenecek Aleviler. Sonra kadınlar. Bu böyle uzayıp gidecek tıpkı zamanında Avrupa'da "çingene" diye "büyücü" diye katledilen kadınlar gibi. Evet, bunların hepsi bu toplumda ve dünya genelinde otoriter rejimlerin ötekisidir ve ilk elden de en zayıf halka olan hayvanlara yönelerek aslında türcü, erkek, eril, militarist bir sistemi inşa etmek için yapılır. O anlamıyla da bunu asla kabul etmemiz mümkün değildir, bunu söylemek istiyorum.

Tabii, diğer bir mesele... Şimdi, çok açık, demin teklif sahibi konuşurken kuduz vakalarındaki artışı söyledi. Birçok derneğin var, size de ulaştırmışlardır "sokak köpeği popülasyonu sorununda tek çözüm" diye. Kayıhan Hocam da burada, son yıllardaki bütün veriler aslında kuduz vakalarında ciddi bir düşüş eğilimi olduğunu gösteriyor. Artı, kuduzun kaynağı -yine Kayıhan Hocaya referansla söyleyeyim- sadece köpekler değildir. En fazla kuduz vakasının görüldüğü bölge illeri, neden? Çünkü aşılamanın yetersiz olduğu yerler, çünkü kısırlaştırmanın az olduğu yerler, çünkü kırsal nüfusun fazla olduğu yerler ve kırsal nüfusun fazla olduğu yerlerde en nihayetinde vahşi hayvanlarla temasın arttığını görüyoruz ve aynı şekilde evcil hayvanların da, aslında diğer hayvan türlerinin de kuduz mikrobi taşıdığını çok iyi biliyoruz. İşte, diğer zoonoz hastalıklar ve kist hitadik gibi birçok gerekçe sayılmış. Bunların her biri önlenbilir şeyler, bunlara dair önlem almak gerekiyor. Evet, insan sağlığını koruyalım. Ben bizzat hemşireyken kuduz vakasıyla karşılaşmış, kuduzdan ölen bir hastaya tanıklık etmiş biriyim, asla kabul edilemez ama yasalar niye var, aşı niye var? Biz 2024 yılında hâlâ "Kuduzdan insanlar ölüyor, bu nedenle köpekleri öldürelim."i konuşuyorsak vallahi biz bilimin dışında, çağın

dışında, bambaşka bir yerde, Orta Çağ'da falan yaşıyoruz demek ki çünkü bu 21'inci yüzyılın görüşü değil; 21'inci yüzyıldaki hiçbir veri bize hayvanları, köpekleri katlederek kuduz mikrobunun eradike edileceğini, kuduz mikrobunun ortadan kaldırılacağını, vakaların görülmeceğini söylemiyor; aksine, çok açık ve net, yeni doğan köpeklerin aşılanmalarının yapılması gerekiyor, bütün hayvanların aşı takiplerinin yapılması gerekiyor ve en önemlisi aslında bunların yerinde yaşaması gerekiyor çünkü yerinde yaşatılmayan hayvanlar oradan söküldüğünde aslında başka hayvan grupları dışarıdan oraya geliyor ve bu da aşılı hayvanın göç etmesine neden oluyor.

Diğer bir mesele, Hayvan Hakları Yasa'mız var ama içerisinde bir cezai müeyyide öngörülüyor; bakın, Kabahatler Kanunu'na göre işlem yapılıyor. Bu kabul edilebilir mi? Yani bir hayvana tecavüz ediliyor -bu köpek olabilir ya da başka bir hayvan olabilir- taciz ediliyor, eziyet ediliyor, işkence ediliyor, elektrik veriliyor, bu tür bir sürü -insan diyemeyeceğim- insanlık dışı uygulamayı bir hayvan, bir canlı üzerinde uyguluyorlar ama sonra gidiyorlar ellerini kollarını sallayarak. Niye? Çünkü eziyet ettiğinde eziyet suçu insana değil hayvana yapıldığı için Kabahatler Kanunu'na göre cezalandırılıyor. Şimdi bu kabul edilebilir mi? Mesela gelin bunu konuşalım. Bu hangi insana, hangi vicdana ki yürürken... Siz de söylediniz "Benim köpeğim var." dediniz, düşünün, köpeğinize biri o muameleyi reva görse onun Kabahatler Kanunu'ndan cezalandırılmasına rıza gösterir misiniz? Hayır, hiçbirimiz göstermeyiz ama bu illa bizim köpeğimiz olmasını gerektirmez, illa ki sahiplik ilişkisini gerektirmez; orada da bir şey var.

İkincisi, doğanın nesne olarak görülmesi çünkü şu anda doğayı da AKP nesne olarak görüyor, dağda taştta maden arıyor. Niye? Çünkü doğayı sömürebiliriz; ağaçları kesebiliriz, yakabiliriz, her türlü tahribatı yapabiliriz, her şey insan için. "Her şey insan için" dediğinizde her yere maden sahası da açarsınız, köpekleri de katledersiniz, her şeyi de yaparsınız. Oysa ki böyle bir şey yok Sayın Başkan. Doğa bir nesne olmadığı gibi köpekler ve bizim dışımızdaki canlılar da bir nesne değildir, bunlar yaşamın bir öznesidir, ekosistemin bir öznesidir ve insanın kendini merkeze koyarak canlıları, hayvanları ama üzerinde konuştuğumuz yasa gereği de sokak köpeklerini nesneleştirmesini asla ama asla kabul edemeyiz. Bu, insan bakışlı, tahakkümcü, tekçi anlayışı hızla terk etmemiz gerekiyor.

Ben daha fazla uzatmak istemiyorum, son olarak şunu söyleyerek bitireyim; bu çocuk hassasiyeti meselesi üzerinden şunun altını çizmek istiyorum: Bu ülkede Karaman'da 45 çocuk Ensar Vakfı tarafından tecavüze uğradı, Erzurum Palandöken'de yine bir Kur'an kursunda sanırım 9 çocuk -ki annesi başörtülü hatta çarşafli bir kadındı ve isyan ediyordu duruşma öncesinde- tecavüze uğradı. Bu ülkede bilmediğimiz dünya kadar yerde, mekânda çocuklar tecavüze uğruyor, tacize uğruyor, bu ülkede dünya kadar çocuk istismarı vakası var, kadına yönelik istismar ve tecavüz meseleleri var ama bakın, gelmişiz neyi konuşuyoruz. Gerçekten bir çocuk hassasiyetini konuşacaksak önce oradan başlamamız gerekiyor ve buna dair düzenlemeler yapmamız gerekiyor. Şunu söyleyeyim; en son bu bütçe salonunda, son bütçe döneminde şunu sormuştuk Millî Eğitim Bakanına: "Niye çocuklara 1 öğün ücretsiz yemek vermiyorsunuz?" "Efendim, bütçemiz yok." dedi. Dedim ki: "Siz bir önceki dönemde anaokullarında ücretsiz yemek veriyordunuz, onu da deprem bölgesiyle sınırlandırdınız. Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu?" Yine döndüler, yine dediler ki: "Bütçemiz yok." E, bütçemiz her şeye var; uçağa var, 5 uçakla NATO Zirvesi'ne gitmeye var, yata var, kata var, saraya var, şatafata var, lokantaya var, tuvalet yenilemek için 23 milyon liralık Hazine Bakanlığının bütçesi var, dünyaya, her şeye bütçemiz var, bir tek çocuklara yok, bir tek kadınlara yok, bir tek sokak hayvanlarına mı yok? Bakın, o Meclis araştırma raporunda diyor ki: "Hayvan fonu olmalı." Niye bir hayvan fonu kurmuyoruz? Niye bu ülkede bir hayvan bakanlığı yok? "Niye hayvan refahını gözetecek düzenlemeler yapmıyoruz?" sorusunu tekrardan bütün Meclise soruyorum ve bu teklifi getirenlerin de vicdanına sesleniyorum. Yarın bu ülkede hangi belediye olursa olsun, hangi kent olursa olsun orada toplanacak o "barınak" adı

altındaki cezaevlerine, tecrit mekânlarına kapatılacak her bir hayvanın, her bir canlının -sizin dilinizle söyleyeyim- Allah'ın verdiği her bir canın günahı, vebali sizin boynunuza ama bu iş günaha, vebale bakmaz. Tabii ki bu yasaya direneceğiz, bu yasaya geçit vermeyeceğiz.

Tekrar teşekkür ediyorum öncelik tanıdığımız için.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Şimdi, daha önceden bir arkadaşımız daha söz talebinde bulundu ama DEM PARTİ olarak devam edelim mi? Sizin de söz talebiniz var.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Evet.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Nasıl yapalım?

OKAN KONURALP (Ankara) – Sayın Başkan, geneli üzerine söz alabilir miyim?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Geneli üzerine Komisyon üyesi olmayanlara daha sonra, önce Komisyon üyelerine.

AYHAN BARUT (Adana) – Genelini mi konuşuyoruz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Şu anda genelini konuşuyoruz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Biz de söz istiyoruz Başkanım.

AYHAN BARUT (Adana) – Başkanım, geneli üzerinde ben de söz istiyorum.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Verdim isimleri arkadaşlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben öncelikle bir şeye değinmek istiyorum. Buradaki bütün Komisyon üyeleri için söyleyeceğim aslında. Doğrusu, burada iradenizle oturduğunuzu hiç düşünmüyorum. Yani saraydan emir geliyor ve siz o emri yerine getirmek için toplanmış bulunuyorsunuz.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Yok artık.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Öyle görünüyor yani şu an gerçekten de çünkü öyle... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

NURETTİN ALAN (İstanbul) – En iyi siz bilirsiniz!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar... Arkadaşlar...

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Peki, ben bir şey söylemek istiyorum. Tamam... Tamam... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar...

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Susar mısınız, tamam. Bir şey söyleyeceğim, madem öyle, madem bu kadar duyarlısınız, bu kadar iyi niyetlisiniz size soruyorum, hepinize soruyorum: O resimlerdeki...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar...

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Bana o resimdeki çocuğun ismini söyleyebilir misiniz?

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Geç onu!

NEJLA DEMİR (Ağrı) – İçinizdeki bir kişi şu karşınızdaki duran dövizlerde, buraya gelmeden önce danışmanlarınız...

NURETTİN ALAN (İstanbul) – İsimlerini bilmemize gerek yok, insan.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Buraya gelmeden önce... İsmi bilmeye gerek yok, ailesini tanımaya gerek yok, ailenin acısını paylaşmaya gerek yok ama ajitasyon için o resimleri buraya getirmeye gerek var değil mi? Yazıklar olsun size! Gerçekten yazıklar olsun!

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Hepsini tanıyoruz.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Hayır, ben soruyorum: Madem öyle, bana o dövizlerde bulunan resimdeki çocuğun ismini söyler misiniz?

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Hepsini tanıyoruz, hepsini ama maalesef siz...

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Hayır, ailesinin acısını paylaştınız mı? Kusura bakmayın ama ne o çocuklar...

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Hiçbir şekilde vicdan yapmıyorsunuz.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Kusura bakmayın. Hayır, hayır. Ne o çocuklar sizin umurunuzda.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Siz hiçbir şekilde vicdan yapmıyorsunuz. Kovalanan, yaralanan, sakatlanan çocuklar umurunuzda değil.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sizin ne o çocuklar... Bir saniye, bir saniye...

(Gürültüler)

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Hayır, kusura bakmayın. Siz insanların acısı üzerinden siyaset yapmak için buradasınız.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Sayın milletvekilleri... Sayın milletvekilleri...

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Siz... Sizin...

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Sayın milletvekilleri...

Lütfen konuşmanızı sürdürün, Komisyona hitap edin efendim.

Buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Tamam.

Çok açık ve net bir şekilde görünüyor.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Efendim, hatibi dinleyelim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Suçlamadan konuşun.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Efendim, hatibi dinleyelim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Suçlamayın.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Ne o çocuklar sizin umurunuzda...

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Ali Bey... Ali Bey... Ali Bey, hatibi dinleyelim, hatibi dinleyelim.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Ne o çocuklar sizin umurunuzda ne de katledilecek hayvanlar sizin umurunuzda. Bu doğa...

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Milletvekili olarak sensin, bizler değil öyle mi yani bu şekilde mi bakıyorsunuz?

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Ya gerçekten ben üzülerек sizi dinliyorum, üzülerек sizi dinliyorum.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Ben sizi üzülerек izliyorum.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Bakın, az önce grubunuzdan bir arkadaşınız...

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Biraz önce, çocuğu vefat etmiş bir annenin üzerine yürüdünüz.

HAVVA SİBEL SÖYLEMEZ (Mersin) – Annenin üzerine yürüdünüz.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Ben anneyi az önce...

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Yayınladınız sosyal medyada. Bravo size!

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Siz anneyi buraya getirerek dünyanın ayıbını yaptınız zaten. İnsanların acıları üzerinde tepinemezsiniz, kusura bakmayın.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Sayın milletvekilleri... Hanımefendi... Sayın milletvekilleri...

Lütfen söyleyeceklerinizi söyleyin, buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Tamam, konuşacaklarımı...

AYHAN BARUT (Adana) – Duygu sömürüsü yapmayın lütfen.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Köpekler olunca duygu sömürüsü olmuyor, insandan bahsedince duygu sömürüsü mü oluyor?

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Yirmi yıldır hiçbir şey yapmayan sizsiniz, sorumlusu sizsiniz; o çocuğun da sorumlusu sizsiniz.

(Gürültüler)

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Sayın milletvekilleri...

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Tartışılması gereken bir konu varsa o çocuklar nasıl yaralandı, o çocuklar nasıl saldırıya uğradı, onun öncesini deşmek gerekiyor, öncesini tartışmak gerekiyor bir kere.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Sayın milletvekilleri, lütfen...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Kur'an'da “Benim dilsiz kullarım.” diyor, “Benim ümmetim.” diyor, Allah öyle diyor. Aç oku! Kur'an-ı Kerim'i oku!

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Sayın milletvekilim... Sayın milletvekilim... Sayın milletvekili, lütfen... Lütfen...

Sayın Vekil, konuşmanızı devam ettirin siz, buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Evet, tamam.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Oradan çekeceksiniz.

AYHAN BARUT (Adana) – Öyle bir şey yok.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Nasıl bir şey yok ya!

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Sen mi karar vereceksin nereden çekeceğine ya?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Oradan çeksin!

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Sen mi karar vereceksin nereden çekeceğine?

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Sayın Vekilim...

Ayhan Bey... Ayhan Bey...

AYHAN BARUT (Adana) – Danışmanım oradan benim konuşmamı çekecek.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Oradan çeksin!

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Terbiyesizliğe bak! Yerin tapusunu mu aldın sen?

(CHP sıralarından bir grup milletvekilinin AK PARTİ sıraları önünde toplanması, karşılıklı laf atmalar, güdültüler)

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Ayhan Bey... Ali Bey...

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Talan edeceksin, yok edeceksin, ondan sonra gelip burada siyaset yapacaksın öyle mi?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Çekmesin.

AYHAN BARUT (Adana) – Ya, niye çekmiyormuş, onu anlamıyorum. Niye çekmiyormuş?

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Arkadaşlar...

Evet, arkadaşlar, lütfen yerinize oturun yoksa ara vermek zorunda kalacağım. Lütfen oturun yerinize. Lütfen oturun arkadaşlar. Ayhan Bey...

AYHAN BARUT (Adana) – Çok özel şey mi var çekiyor sanki, özel hayatını mı ilan ediyor? Ne yapıyor?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Oradan çeksin!

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Ayhan Bey...

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Senin danışmanın gelmesin bu tarafa. Bak, danışmanlarınız bu tarafa gelmesin, sakın. Tapusunu mu aldın?

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Sizin işiniz... Başka bir şey yok.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Oturuma beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.06

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 18.15****BAŞKAN: Vahit KİRİŞÇİ (Kahramanmaraş)****BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)****SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)****KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)**

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Toplantıyı açıyorum değerli arkadaşlar.

Son söz sahibi Nejla Vekilimizdi.

Buyurun efendim.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sakin sakın aldım bütün notları, paylaşacağım sizinle çünkü kayıtlara da aynı zamanda geçmesini istiyorum.

Sayın Başkan, değerli üyeler; maalesef yine emek meslek örgütlerinin, ilgili kurum ve kuruluşların görüş ve önerileri alınmadan son derece antidemokratik bir şekilde Meclis gündemine getirilen bir yasa tasarısıyla daha karşı karşıyayız. Bakınız, bir yönetime demokratik niteliğini veren en temel husus, o yönetimin, sivil toplumun bağrında filizlenen, emek meslek örgütlerine, hak savunucularına olan yaklaşımıdır. Türkiye'nin farklı kentlerinde hayvan katliamının çözüm olmadığını dile getirmek üzere tasarımı protesto eden hayvan hakları savunucularına yönelik uygulanan polis şiddeti, bu tasarının aslında ne kadar antidemokratik süreçlerden geçerek buraya getirildiğini yeterince gözler önüne seriyor.

Öncelikle belirtmek isteriz ki, kamuoyunun gündemine düştüğü ilk andan itibaren bu tasarının gündeme getiriliş biçiminden içeriğine kadar her hâlinin karşısında durduk. Yaşamı ve yaşatmayı esas alan bir parti olarak karşısında olmaya da devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli üyeler; şehirler ve kırlar, sosyal bağların, yaşam tarzlarının, kültürün, hafızanın doğayla ve tüm canlılarla ilişkilerinin iç içe olduğu alanlardır. Dolayısıyla buralarda insanın insanla, doğayla ve tüm canlılarla kurduğu ilişkiler özgür, adil, uyumlu ve demokratik değerler esas alınarak inşa edilmek zorundadır. Bu kapsamda, DEM PARTİ olarak, kent ve kır yaşamında insanlar kadar bitkiye, hayvana, suya, toprağa, havaya ve tarihsel değerlere karşı da sorumlu bir yaklaşımı esas alıyoruz ancak hayvanların toplu bir şekilde toplatılıp hastalık yaftasıyla “ötanazi” adı altında toplu katliamını düzenleyen bu yasa teklifiyle birlikte ne yazık ki iktidarın kendi sorumluluklarının üzerini örterek gerçekleri bir kez daha çarpıtan ve manipüle eden politikalarıyla karşı karşıya olduğumuzu görüyoruz. Büyük sermaye tekellerine, yandaşlara, patronlara her türlü kaynak yaratan iktidar yaşam alanlarının her geçen gün yok edildiği, maruz kaldığı zulüm karşısında kendini savunamayan hayvanlara her ne hikmetse kaynak yaratamıyor ve çözüm diye ortaya atılan şeyse tam bir insanlık utancı; hayvanları toplayıp hastalık yaftasıyla toplu bir şekilde öldürmek. Bu, kabul edilebilir bir durum değildir.

Teklifte, yirmi yıldır aşı, tedavi yapmayan, kısırlaştırma yapmayan, kaynak yaratmayan sanki kendi iktidarlari değilmiş gibi tespitler yapılıyor. Kısırlaştırma ve tedavi çalışmaları yapmak yerine, hayvanları toplayıp ıssız arazilere bırakarak buralarda aç kalmasına, travmalar yaşamasına neden olan, hayvanlardaki agresyonu arttıran vakaların nedeni de sanki iktidarın kendi sorumsuzluğu değilmiş gibi

tespitler yapıyor. Yandaş medya ve özellikle sosyal medya trolleri aracılığıyla gerçekleri manipüle eden bu anlayış, sokak hayvanlarına karşı nefret ve şiddet eylemlerinin ne yazık ki her geçen gün artmasına neden oluyor.

Sayın Başkan, değerli üyeler; milyonlarca hayvanın katledilerek yeni bir insanlık utancına imza atılmak üzere hazırlanan bu teklifin çıkmazlarına dair birkaç hususun altını çizmek gerektiğini düşünüyorum. Öncelikle, kanun yazımındaki kalitesizlik, ayrıca mevcut kanunda bulunan “Hayvanların öldürülmesi” başlıklı 13’üncü maddenin hayvanların ötanazisi olarak değiştirilmesinde de görülmektedir. Ülkemizde yasak olan ötanazi, dünyanın farklı yerlerinde kişilerin iradesiyle yapılan bir işlemdir. Sokak köpekleri açısından bu kavramın kullanılması son derece tezat olmakla birlikte, köpeklerin bu şekilde kendi iradeleri dışında öldürülmesi başlığının “ötanazi” şeklinde değiştirilmesinin -asıl amacı- makyajlanan bir değişiklikten ibaret olduğu ortadadır.

Teklifin temel gerekçesine baktığımızda “kuduz”, “saldırganlık” ve “popülasyon” durumlarının öne sürüldüğünü görüyoruz. Bu noktada, çeşitli bilimsel verilerin sunulduğu söylene de bu bilimsel verilerle ilgili birçok husus atlanılarak çarpıtılmış, objektif bir şekilde katliam karşıtı yaşama ve yaşatma yöntemlerine dair verilere ve bilimsel çalışmalara yer verilmemiştir.

Bakınız, 2004 yılına kadar Türkiye’de hayvanların öldürülmesi yasal olup bu döneme kadar öldürme işlemlerinde kullanılan maddeler belediyelerin masraf kalemleri arasında açıkça yer almaktadır. “Kısırlaştır, aşılat, yerinde yaşat.” metodunun 2004 yılında yasalaşmasının ardından süreçte ise bizzat teklif gerekçesinde yer aldığı üzere, bir yılda en fazla 342.879 hayvanın kısırlaştırılabildiği gibi veriler göz önünde bulundurulduğunda bu teklifte yine etkin kısırlaştırma yöntemi uygulanmaksızın popülasyon kontrolünde işe yaramayacağı bilinen öldürme yöntemine tekrar dönülmek istendiği görülüyor. Bu noktada, kendini tekrarlayan, bilimsel açıdan süreci yeniden çıkmaza sürükleyen yaklaşım kendini açıkça gösteriyor. Teklifte değinilen raporlarda katliam dışındaki önlemlerin alınmaması hâlinde popülasyonun azaltılmasının mümkün olmadığı yönündeki şerhler hiçbir surette dikkate alınmamış, öldürmenin popülasyonu azaltacağı gibi bir izlenim oluşturulmaya çalışılmıştır. Popülasyon gerekçe gösterilerek katliam çığırkanlığının yapıldığı bir durumda, üretimi ve yurt dışından hayvan getirilmesini yasaklayan tek bir maddenin yer almaması, amacın aslında sorun çözmek olmadığını yeterince ortaya koyuyor. Bakınız, teklifte sadece hayvan sayıları üzerinden doğurganlık oranları hesabı yapılmış ve bu sayıda hayvan için kısırlaştırma metodunun yeterli olmayacağı kanaatine varılmıştır. Şimdi, şunu sormak istiyoruz: Son seçimlere kadar, yirmi yıldır kendi iktidarınızda olan belediyelerin yapması gereken kısırlaştırma, aşı ve tedavi çalışmalarını yapmadığını siz de yer yer zaten itiraf ediyorsunuz. Sanırım buna kimse itiraz etmez. Bu veriler, belgeler ortada zaten. Şimdi kalkmış, teklifte ihmal edip uygulamadığınız bir şeyin işe yaramadığını söylüyorsunuz. Önce karar alıyorsunuz, sonra uygulamayıp bir de işe yaramadığını savunuyorsunuz. Hâliyle kırsaldan kente başlayacak bir etkin kısırlaştırma metodunun uygulanmasıyla bu doğurganlığa bağlı sayı artışının meydana gelmeyeceğini belirtmeye de gerek duymamışsınız. Bu hâliyle sadece katliama kılıf uydurmaya çalışan bu teklifte yer alan maddeler basit bir akıl yürütmeyle varılabilecek sonuçları bile yok saymış durumdadır.

Yine, 25 milyon köpeğin sokakta yaşadığı Meksika’da bu yöntemle kuduz vakası sifıra indirilmiş ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından kuduz sorununu halk sağlığı sorunu olmaktan çıkaran bir ülke ilan edilmiştir.

Yine, gerekçeye Avrupa’da uygulanan yöntemin hayvanları bakım evlerinde tutmak ve öldürmek olduğu yazılsa da Hollanda örneğindeki gibi popülasyon sorununu kısırlaştırmayla bitiren ülkelerden bahsedilmemiştir. Bunun yanında, kültürel olarak Türkiye’ye yakın olan Yunanistan gibi Avrupa ülkelerinde “Kısırlaştır, aşılat, yerinde yaşat.” yönteminin uygulandığına da değinilmemiştir. Ayrıca,

en fazla -kırsaldakiler de dâhil olmak üzere- hayvan üretimiyle bilinen Romanya’da on yıl önce hayvan popülasyonu gerekçe gösterilerek öldürme yöntemine geçildiği, ancak hayvan popülasyonunun büyüklüğünün her geçen gün gerçekleşen toplu katliamlara rağmen sirkülasyon hâlinde devam ettiği gerçeği göz ardı edilmiştir. Tüm bunların yanında, teklifte gerekçe olarak gösterilen bir husus da biyolojik çeşitliliğin korunması ve sokakta yaşayan hayvanların ceylan, karaca gibi yabanda yaşayan hayvanlara zarar veriyor olması gösterilmiş. Ancak, bu noktada, gerçekler bir kez daha bağlamından koparılıp çarpıtılmıştır. Bakınız, teklif daha gündeme gelmeden önce hayvan hakları alanında çalışma yapan birçok dernek, kurum ve kuruluşlarca hayvanların bizzat belediyeler eliyle toplatılıp ıssız arazilere bırakıldığı yönünde binlerce vaka tespit edildi. Kısırlaştırma, rehabilitasyon çalışmalarını bir maliyet, yük olarak gören anlayış “doğal yaşam alanı” adı altında köpekleri ıssız arazilerde tecrit ederek bir taraftan da popülasyonun artmasına neden olmuştur yani sürekli bir maliyet mevzusu dönüyor tabii, ben aslında size bir örnek vermek istiyorum. Bu belediyelerin kayyımlar tarafından nasıl talan edildiğine defalarca değindik, belgeleriyle ortaya da koyduk, bir tane örneğini tekrar sizlerle paylaşmak istiyorum. Ağrı’nın Diyadin ilçesinde Belediye Başkanı olan kayyım, dağı olmayan hatta -çok ilginçtir, gerçekten trajikomiktir- tepesi bile olmayan bir yere, bir alana kayak merkezi yaptı kendisi, milyon milyonlara yapıldı bu yani belediye içinde bu tarz talanlara, rantlara nasıl bütçe ayrıldığını defalarca söyledik, ortaya da koyduk ama ne yazık ki hayvanlar için her defasında “Bütçe yoktur.” gibi acınası durumların arkasına sığınılıyor.

Devam edeyim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bir taraftan da toparlarsak iyi olur.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Vallahi Başkan, mecbur konuşacağız, uzun uzun ortaya koyacağız, kayıtlara da geçsin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Konuşun, konuşmaya mâni bir hâl yok da...

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Yok, yok yani yorulmayacağız, artık sabahsa sabah, sonraki günse sonraki gün.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Olsun, çalışacağız, sıkıntı yok.

Buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Biz bunları söylemek, dile getirmek durumdayız.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Talimatla okuması lazım Sayın Başkan, onun tamamını okuması lazım.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Zaten AK PARTİ’li arkadaşlarda da hiç yorulacak göz yok, sabahlarlar, öbür güne kadar da beklerler.

Popülasyonun artmasına neden olmuş, bir taraftan yaban hayatını tehdit edip hastalıklara davetiye çıkarmış, bir taraftan da hayvanlardaki agresyonun artmasına neden olmuştur. Hayvanların bu şekilde kent yaşamından izole edilmesi, yaban hayatı ile kent yaşamı arasındaki bariyeri tahrip etmiş, bütün ekosistemi bozacak şekilde etkilemiş ve aslında birçok yerde örneğini gördüğümüz gibi, yaban hayvanlarının köylere, kentlere inmesine neden olmuştur. Bu durum, bizlere bir kez daha yaşamı inşa ederken doğanın sınırlarını gözetmek zorunda olduğumuzu, ekolojik varlıklara ve sistemlere zarar vermememiz gerektiğini kanıtlamıştır.

Öte yandan, tasarıda sözünü ettiğimiz sokak hayvanlarının ceylan, karaca gibi yaban yaşayan hayvanlara zarar verdiği gerekçesiyle biyolojik çeşitliliğin korunması noktasındaki kaygılarımızda samimiyseniz önce dönüp Bakanlığınız tarafından yayınlanan Av Turizmi Uygulama Talimatı ek

kararına bir bakın deriz. Yayınlanan bu kararlar karacalar da dâhil olmak üzere yabanda yaşayan hayvanların ihalelerle ava açılacağını, avcılara öldürme hakkının bizzat Bakanlığınız tarafından satılacağını hatırlatmak isteriz. Eğer yaban hayvanlarını korumak istiyorsanız önce avcılığı yasaklayın. Bölgemiz başta olmak üzere, yangınlara günlerce müdahale etmekten imtina eden, ekosisteme ve birçok canlı türüne zarar veren ayrımcı politikalarımızdan vazgeçin. Netice itibarıyla, teklifle derdin çözüm değil, katliam olduğu hem kanun maddelerinden hem de bilimden ve bağlamdan yoksun bir şekilde öne sürülen gerekçelerden daha ilk bakışta anlaşılmalıdır. Sahada hayvanlar için çalışan hiçbir sivil toplum kuruluşunun katılımı olmaksızın, sosyal medyada açılan sahte hesapların çığırkanlığı doğrultusunda hazırlanmış bir tekliften başka bir sonuç beklemek de mümkün değildir.

Sayın üyeler... Evet Başkan, önerilerime geliyor, yaklaşıyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın üyeler, insanlar olarak doğanın efendisi değil, bir parçası olduğumuz ve tüm canlılarla birlikte, zarar vermeden, barış içinde yaşamak zorunda olduğumuz gerçeğini yıllardır defaatle dile getiriyoruz. Ancak, her seferinde, kolaya kaçan; doğadan, toplumdan, emekten, yaşamdan ve yaşatmaktan yana olan her çabayı, çalışmayı yük olarak gören anlayışın bu hakikate ısrarla gözünü, kulağını kapattığını, bu teklifle birlikte bir kez daha görmüş olduk. Ancak bizler, yine de aşırı kâr hırsıyla yaşam alanları yok edilen canlıların uğradıkları zulmü durdurmak için başta yerel yönetimler olmak üzere, tüm yetkililere, ilgili devlet kurumlarına kimsenin zarar görmeyeceği, sokak hayvanlarının doğru şekilde ihtiyaçlarının karşılanacağı çözümler üretmeleri gerektiği konusunda çağrıda bulunarak önerilerimizi yeniliyoruz. Derhâl, beklemeksizin gerekli bütçe oluşturulup mevcut barınak gerçekleri göz önünde bulundurularak tüm belediyelerin, hasta olan hayvanların refah içerisinde tedavi edilebileceği geçici hayvan bakım evlerini kurması, sokakları hayvanlar için daha yaşanabilir hâle getirmesi gerekmektedir. Kısırlaştırma, bakım ve rehabilitasyon çalışmaları için yeterli sayıda veteriner hekim istihdam edilip meseleye doğru temelde yaklaşılmalı ve yeni bir insanlık utancına imza atılmamalıdır. Sahipli, sahipsiz ayırımına gitmeden etkin bir kısırlaştırma ve aşılama seferberliği başlatılmalıdır. Hayvan hakları alanında çalışan en geniş kesimlerle ortaklaşarak toplumsal bilinç ve farkındalık çalışmaları artırılmalı ve bu kapsamda kampanya çalışmaları başlatılmalıdır. Muhtarlar başta olmak üzere, tüm yerel, mahallî idarelere hayvan hakları eğitimi verilmelidir. Bu kapsamda, basın-yayın kuruluşları üzerinden kamu spotları oluşturulmalı ve yaygınlaştırılmalıdır. Türkiye'deki cins köpek ve kedi üretim tesisleri derhâl kapatılmalı ve hayvanların para karşılığında satışı yasaklanmalıdır. Barınak hayvanlarının sahiplenilmesi için teşvik çalışmaları yapılmalıdır. Birlikte yaşadığı hayvanları terk edenlere -çok önemli, gerçekten çok önemli- caydırıcı cezalar verilmelidir yani bugün keyfi bir şekilde aldığı hayvanı yarın sıkıldığı için insanlar sokağa bırakmamalı. Aynı şekilde, belediyeler de ceza kapsamına alınarak bakım evlerinde hayvanları kendi kaderine terk eden; aşı, tedavi ve rehabilitasyon çalışmalarını yapmayanlara yaptırım uygulanmalıdır. Bu kapsamda, bakımevlerinin kamera sistemiyle takip ve denetim çalışmaları aksatılmadan yapılmalıdır. Belediyeler, hayvan hakları alanında çalışma yapan kurum, STK ve gönüllülerle birlikte çalışmalıdır. Bu kapsamda, oldukça duyarlı, geniş bir kesim var. Bakımevleri bu kesimlerin denetimine, kontrolüne ve hatta katkısına açık olmalıdır. Hayvanları nesneleştiren, mal ve eşya muamelesi yapan anlayış terk edilmelidir. Hayvanlara şiddet uygulayanlar, zehirleyenler, arabayla kasıtlı olarak ezenler, cinsel istismarda bulunanlar ve benzeri şekilde eziyet edenler yatarı olan hapis cezalarıyla yargılanmalıdır. Hayvanlara karşı işlenen bu tür suçların telafisi olmadığından iyi hâl indirimi uygulanmamalıdır. Ekoloji ve hayvan hakları alanı eğitim müfredatına dâhil edilip okul öncesinden başlayarak ilköğretime kadar zorunlu ders olarak verilmelidir. Hayvan hakları alanında çalışma yapan dernek ve bireylerin faaliyetleri hayvan hakları konusuna hâkim kimselerden oluşturulacak organlarca denetlenmeli, hayvanlar üzerinden rant sağlayan, bakımını

yapmayan, ihmal edenler cezalandırılmalıdır. Yasal boşluklardan, cezasızlık ve denetimsizlikten faydalanarak hayvanları istismar eden, hayvanlardan rant sağlayan tüm hayvanat bahçeleri, yunus parkları, sirkler kapatılmalıdır. Yaban hayatını tehlikeye atan, ekosisteme zarar veren her türlü avcılık faaliyeti yasaklanarak ceza kapsamına alınmalıdır.

Teşekkür ediyorum Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederiz.

Evet, değerli arkadaşlar, uygun görürseniz, siyasi parti genel başkanı olarak Demokratik Sol Parti Genel Başkanı Sayın Önder Aksakal’a söz vermek istiyorum ufak bir kural ihlali yaparak.

Buyurun Sayın Genel Başkanım.

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de bugün, bu çok önemli olan kanun çalışmasına katkı sunmak adına -her ne kadar 12 Temmuzda AK PARTİ tarafından Meclis Başkanlığına bir tasarı sunulmuşsa da- Demokratik Sol Parti olarak 3 Temmuzda bir kanun teklifi sunmuştuk, bunun birkaç gerekçesi ve 2 maddelik önerimiz hakkında buradaki hazıruna bilgi vermek isterim. Bana bu fırsatı tanıdığınız için teşekkür ediyorum.

Yaşadığımız gezegen yani dünya sadece insanların değil, tüm canlıların ortak yaşam alanı ve üzerinde yaşayan tüm canlıların ortak malıdır. Yüce Yaradan her canlıyı farklı özellik ve niteliklerde yaratmış ancak sadece insanoğluna düşünme, muhakeme etme ve karar oluşturabilme yeteneğini bahşetmiştir. İnsanoğlu olarak yeryüzünde yaşayan tüm canlıları yönetme yeteneğimiz olsa da her canlının yaşam hakkını korumak ve geliştirmek gibi bir sorumluluğumuzun da farkındalığını bilmek durumundayız. İnsanlık tarihi boyunca bazı hayvanlar evcilleştirilmiş, doğal ortamlarından uzaklaştırılmış, kendi cinsleriyle yaşayabilecekleri alanlar yine insanoğlunun sınırsız ihtirasları uğruna tarumar edilmiştir, bu bir realitedir. Hangi gerekçeyle olursa olsun, geldiğimiz noktada yani bugün birçok insan, birçok değişik cins ve türde hayvanı kendi yalnızlığına ya da ihtiyacına paydaş yapmak üzere evine almış, kısacası sahiplenmiştir. Elbette isteyen herkes bir hayvan sahiplenebilir, onun doğal yaşam ortamını tedarik ederek ya da evcil olarak besleyebilir fakat zaman içerisinde gerek ekonomik sebeplerle gerek tercihlerinde yaşadıkları pişmanlıklarıyla gerekse kontrolsüz olarak çoğalmalarına kayıtsız kalmalarından dolayı birçok evcil hayvan sokaklara bırakılmış, bunların büyük çoğunluğu ilgili kurumlar eliyle kayıt altına alınmış ise de yaşam ortamlarında kendi doğal refleksleriyle hareket etmek zorunda kaldıklarında açlık ya da hastalıkları nedeniyle zaman zaman insanlara zarar verebilecek duruma gelebilmişlerdir. Son zamanlarda artan sahipsiz köpek saldırılarının ve hatta sahipli olup da yırtıcı özelliklerdeki bazı hayvanların kontrolden çıkarak yarattığı ağır yaralamalı ve hatta ölümle sonuçlanan saldırganlıklar bu konuda kalıcı ve hakkaniyetli bazı yasal tedbirlerin alınmasını zorunlu hâle getirmiştir. Gerek bu saldırılarda mağdur olanlar ve gerekse hayvan hakları kapsamında sivil inisiyatif kullanan kurum ve kuruluşlar karşı karşıya gelmiş, yaşanan sıkıntılı sorun ve süreçte toplumsal bir ayırışmanın zemini oluşmuştur. Bu aşama sadece sıkıntılı değil, aynı semtte, aynı sokakta ve hatta aynı apartmanda yaşayan insanların birbirlerine karşı duymaları gereken komşuluk ve dostluk hukuklarını da dejenere edecek boyutlara ulaşmıştır. Meydana gelen bu sorun mutlak surette kalıcı bir çözüme kavuşturulmalı, gerek insani değer yargılarımız kapsamında ve gerekse adaletli bir dünyanın tesisine katkı sağlayacak yasal düzenlemeler hayata geçirilmelidir. Bu konu esasen partilerüstü bir niteliğe sahiptir, hangi siyasi parti ya da milletvekili bu konuda olumlu katkı sağlayacaksa bundan imtina edilmemeli ve tüm Parlamento tarafından buna destek olunmalıdır. Bugüne kadar bizlere can yoldaşı olmuş hayvanlarımızın rahat ve huzurlu bir ortamda yaşamlarını sürdürmelerini sağlamak, başta sahipleri olmak üzere her bir yurttaşın insanlık görevidir dedik. Bununla ilgili 3 maddelik bir öneri ortaya koyduk. 5199 sayılı Kanun’un 4’üncü maddesinin (j) bendinde “gönüllü kuruluşlarla”

ibaresinden sonra gelmek üzere Tarım ve Orman Bakanlığını, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını da bu işin içerisine katmamız gerektiği inancıyla bunun değiştirilmesini istedik. “İlgili karar organının uygun görmesi hâlinde hayvan hastanesi kurar.” ibaresinin yerine de “Her 50 bin nüfusa karşılık gelecek şekilde en az bir hayvan hastanesi kurar.” tanımı getirilmelidir dedik. Teklifte, bu 25 bin nüfusa kadar olanı 2028’e kadar bir zaman tanımlaması yapılmış ama bunun neden 2028’e kadar bekletildiği konusunu da işin doğrusu anlayabilmiş değiliz.

Bir başka madde de 5’inci maddenin birinci fıkrasındaki “hayvanı barındırmak” cümlesinden önce gelmek üzere “sahiplendikleri hayvanların mutlak suretle merkezi sisteme kayıtlarını yaptırmak, kimlik numarası almak” şartının ilave edilmesini önemsedik.

Bir de yine 5’inci maddenin birinci fıkrasından sonra ikinci fıkra şeklinde düzenlenmek üzere şu hükmün konulmasını önemsiyoruz: “Sahipli her hayvan için hayvan sağlık sigortası kaydı yapılır. Sahipli hayvanın sigorta poliçesi sahibi tarafından acentelar aracılığıyla oluşturulur ve her yıl yenilenir. Sahipli hayvanların bakım ve sağlık giderleri, hayvan sağlık sigortası üzerinden hayvan hastaneleri ya da özel veteriner kliniklerinde sigorta poliçesi kapsamında karşılanır. Sahipli hayvanların sigorta poliçelerinin kapsadığı riskler ve sigorta bedeli Tarım Orman Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir. Sahip olduğu hayvanı bırakmak isteyen kişi -ki biraz önce sayın vekil bundan da bahsetti- anlamsız bir şekilde bırakmak isteyen kişi, öncelikle bağlı bulunduğu yerel yönetim kurumunun ilgili departmanına müracaat ederek hayvanı teslim eder ve sosyal sigortalılık sorumluluğunu yerel yönetim birimine devreder.”

Buradan Sayın Komisyon üyeleri başta olmak üzere, değerli milletvekillerimizden bu önerilerimizin de kanun kapsamı içerisine alınması noktasında desteklerini bekliyorum.

Bana bu fırsatı verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim biz teşekkür ediyoruz.

Şimdi, söz sırası Adana Milletvekili Ayhan Barut’un.

Sayın Barut, buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; sonda söyleyeceğimi başta söylemek istiyorum. Bu getirilmek istenen yasa teklifi ölüm getiriyor. Öldürmek, katletmek, çözüm değil. Öldürmek, ayrıca popülasyonu da düşürmüyor. Yaşam öyle bir şey ki hayvanıyla, toprağıyla, havasıyla, suyuyla, çiçeğıyle, böceğıyle bir bütündür. Bu yaşam döngüsü çok kıymetlidir. Yaşam döngüsü bir yerde kırıldığında işte o zaman doğal dengenin bozulması gündeme geliyor. Biz yaşam savunucuları da ülkemizi, tüm canlı ve cansız varlıkları, bu hayatı bir bütünlük içerisinde görüyoruz ve sonsuza dek de yaşamalarını istiyoruz. Ancak bugün, burada, gönül isterdi ki yaşamın bütünlüğü anlamında bütün canlılar için, daha iyi bir konu için toplanmış olalım ancak gördüğümüz şey şu ki: Maalesef sokak hayvanlarının ölümü hakkında bir kanun yapılmak isteniyor ve geçirilmek isteniyor.

Değerli arkadaşlar, şimdi -biraz önce söyledim, aslında öldürmek çözüm değil, bu kanun yanlış diye- acaba şunu biliyor muyuz: Bütün şehir belediyeleri olduğunda yani daha doğrusu büyükşehir belediyesi yasalastığında, köyler mahalleye döndüğünde... Ama köylerin mahalle olmakla köylülüğü bitmiş olmuyor. Türkiye’de yaklaşık 35-40 bin civarında köyün olduğunu düşündüğümüzde, bunun da 10 binini fire verelim, 25 bin köyde mutlaka köylüler, Anadolu insanı, çoban köpekleri gibi çeşitli köpekler besliyorlar. Her köyde yaklaşık 10 civarında köpek olduğunu düşündüğümüzde, değerli arkadaşlar, 30 bin köy varsaydığımızda 10’la çarptığımızda 300 binin üzerinde bir köpek yapar. Bunların yarısının

dişi, yarısının da erkek olduğunu düşündüğümüzde, senede 3-4 kere yavruleyen bu hayvanlar, ortalama 2 defa yavruladıklarında 7-8 tane yavruleme yapıyor, bazen de 12-13 tane yavruleme yaptığında şöyle düşünün ki, yılda 700-800 bin civarında popülasyon artıyor. Yani sizin ortaya koymak istediğiniz, getirmek istediğiniz bu kanun teklifindeki gibi yok ederek, itlaf ederek bir çözüm olmuyor, çözümü kaynağında halletmek gerekiyor. Çözümün başında da -her zaman söylediğimiz gibi- kısırlaştırmak gerekiyor, kısırlaştırmak geliyor, üretim çiftliklerinin kapatılması gerekiyor ve hayvan satışlarının, ticaretinin de durdurulması gerekiyor.

Şimdi, bir kanun çıkıyor, bu kanunu çıkarmaya çalışıyorsunuz ve buradaki canlıların -efendime söyleyeyim- bizde yaşam dostu olarak, can dostu olarak savunuculuğunu yapıyoruz. Günahtr, Allah'tan korkar insan. Şimdi, Peygamber Efendimiz bu konuda "Merhametli olmadan imanlı olamazsanız." buyurunca, oradakiler "Ya Resulallah, hepimiz merhametliyiz." dediklerinde "Yalnız insanlara değil, bütün mahlukata merhametli olmak gerekir." diye buyurdu. Şimdi, siz bir kanun çıkarıyorsunuz, hayvanı öldürmeyi yasal hâle getirmekten bahsediyorsunuz. Kanunen suç olmaktan, kanunen kendinize göre günah olmaktan çıkarmış oluyorsunuz. Ya Allah katındaki günah ne olacak? Bu kadar canlıyı... Allahuteala ne diyor: "Verdiğim canı ben alırım." Size kim veriyor bu yetkiyi? Dolayısıyla değerli arkadaşlar, bu kanun teklifi başından beri hep yanlışlarla dolu ve bu teklifin derhâl geri çekilmesi lazım.

Sayın Başkanım, sizin de Tarım Bakanı olduğunuz dönemde, 26 Kasım 2022'de bir demeciniz vardı "Can dostlarımıza şiddeti kabul etmemiz asla mümkün değildir." Çok güzel bir demeç, hakikaten çok güzel ama bugün görüyorum ki burada, Tarım Komisyonu Başkanı olarak bu yasanın geçmesine katkıda bulunuyorsunuz. Yani o gün neydi, bugün niye böyle oldu? Yani aslında siz de bizim gibi düşünüyorsunuz, söylemek istediğim bu. Bakın, gayet güzel ifadeler "Can dostlarımıza şiddeti kabul etmemiz mümkün değil." dediniz ve Bakanlığınız döneminde "Bu sorunu kökten çözmemiz gerekiyor, kurutmamız gerekiyor." dediniz. O günden bugüne gelindi, yine bugünkü anlayışla yine böyle devam ediyor. Dolayısıyla değerli arkadaşlar, ben, burada, bizim güzel ülkemizde sokak hayvanları sahipsiz ve yalnız değildir diyorum. Halkımızın da mağdur ve çaresiz olan bu dilsiz canlılara sahip çıkması gerekir, onları kısırlaştırarak, aşılararak yaşatmamız gerekir. Bu teklif yasalasır ve Meclisten geçerse bütün günahı, vebali bu imzayı atanlarda diyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum. Benim söyleyeceklerim şimdilik bunlar. Maddeler üzerinde de tekrar söz aldığımda düşüncelerimi meydana getiririm.

Teşekkür ederim Başkanım, sağ olun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Barut teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Başevirgen.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

AKP iktidarı tarafından getirilen, hayvanların yaşam hakkını ellerinden alan, vicdan ve merhametle bağdaşmayan ve toplumda infial yaratan bir yasa teklifiyle karşı karşıyayız. Kanun teklifinin adı "Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi" ancak bu kanun teklifinde hayvanları koruma yok. Bu kanun teklifinde hayvanları yok etme var, hayvanları öldürme var. Teklife göre sokaklarda yaşayan hayvanların kısırlaştırılıp, aşılanıp, rehabilite edildikten sonra alındıkları yere bırakılmasını esas alan ve hayvan hakları açısından büyük bir kazanım olan 5199 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesi yürürlükten kaldırılıyor. Mevcut yasadaki "yakala-kısırlaştır-sal" yöntemi terk edilerek "yakala-kısırlaştır-tut-sahiplendir" metoduna geçiliyor. Hepimiz biliyoruz ki getirilmek istenen yöntem, fiili olarak "yakala ve öldür" şeklinde olacak. Sokakta yaşayan tüm hayvanlar toplanıp

bakım evlerine hapsedilecek, nihayetinde hepsi “ötenazi” adı altında öldürülecekler. Dünya Sağlık Örgütü “kısırlaştır-aşılma ve yerinde yaşat” sisteminin popülasyonun azalması için en uygun yöntem olduğunu söylüyor. Bizler üretimi durdur, ticareti yasakla, kısırlaştır, aşıla, yerinde yaşat yöntemini yani ölüme karşı yaşamı savunuyoruz.

(Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar hatibi dinleyelim lütfen, biraz sessiz olalım.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Değerli Komisyon üyeleri, bu kanun teklifi 2004 yılında yürürlüğe giren 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu’nun genel ilkelerine ve 2019 yılında yayımlanan Türkiye Büyük Millet Meclisi Hayvan Haklarının Korunması Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu’na tamamen aykırıdır. Bu teklifte iktidar katliam uygulamasını yerel yönetimlerin üzerine atıp sorunun çözümü noktasında sorumluluktan kaçmaya çalışıyor. Erteleye erteleye krize dönüştürdüğü mevcut sorunu şimdi belediyelerin kucağına bırakıp kenara çekiliyor.

Değerli milletvekilleri, teklife göre saldırgan, bulaşıcı veya tedavi edilemeyen hastalığı bulunan veya sahiplenilmesi yasak olan hayvanlara yerel yönetimlerce ötenazi yapılacak. Oysaki 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu’nun 4’cü maddesinin (b) bendi ihbarı mecburi bir hastalığın ortaya çıkması veya ortaya çıkma şüphesinin varlığı hâlinde hayvanların izole edilmesi veya itlaf ve imha edilmesi yetkisini Tarım ve Orman Bakanlığına zaten veriyor. Şu anda ortada böyle bir hastalık ya da kuduz salgını olmadığına göre böyle bir maddeye ne gerek var? İşin maddi, vicdani ve siyasi sorumluluğunu Bakanlıktan alıp neden yerel yönetimlerin üzerine bırakıyorsunuz? Hayvanları Koruma Kanunu ve Veteriner Hizmetleri Kanunu’nun hükümleri ortadayken ve bu konuların yasal çerçeveleri çizilmişken yeni bir kanun yapmanın gereği nedir? Niyetiniz sokaktan toplanan hayvanların rahatça öldürülmesinin yasal kılıfını hazırlamak mıdır?

Değerli milletvekilleri, sahipsiz hayvan popülasyonunun kontrol altına alınması gerektiği ortadadır ancak bu kontrolün ötenazi yoluyla veya toplu hayvan katliamına sebep olacak yaklaşımlarla sağlanması doğru değildir. Halk sağlığının korunması için modern veterinerlik hizmetlerinin artırılması, belediyelere bağlı veterinerlik birimlerinin güçlendirilmesi ve kapsamlı aşılama programlarının uygulanması gereklidir. Kısırlaştırmanın hızlı ve yaygın bir şekilde yapılması, kapsamlı bir seferberlikle sokak hayvanlarının sayısının azalması hedeflenmelidir ancak teklifte bunlarla ilgili hiçbir planlamadan da bahsetmiyorsunuz.

Ayrıca, yasa teklifi, sokak hayvanlarının varlığının yarattığı psikolojik etkilerden bahsediyor ancak hayvanların ötenaziyle öldürülmesinin toplumda yaratacağı duygusal yıkım göz ardı ediliyor. Bu durum toplumsal barışı ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyecektir.

Değerli milletvekilleri, bu yasa teklifinde sorunu gerçekten çözecek olan bilimsel, akılcı ve vicdani hiçbir tedbirden bahsedilmiyor. Köpeklerin azalması istiyorsunuz ama üretimi yasaklamıyorsunuz. 2019 yılında tüm partilerin imzasıyla bu Mecliste hazırlanan Meclis Araştırma Komisyonu raporunda “Popülasyon kontrolü için uygun ve insancıl seçenek kısırlaştırma değildir.” diyor. Bu teklifte kısırlaştırmanın esamesi okunmuyor. Ne merdiven altı üretim ne de hayvan satışı hakkında tek bir kelime geçmiyor Neden? Çünkü sorunu çözmeye konusunda samimi değilsiniz. Bakımevlerine alınan hayvanlar sahiplendirilinceye kadar buralarda bırakılacak. Türkiye’de 1.389 belediye ve sadece 105 bin kapasiteli 332 barınak bulunuyor. Mevcut barınaklar da ağzına kadar dolu. Bahsi geçen 4 milyon sokak köpeği hangi bakım evlerine yerleştirilecek? Mevcut hayvan bakım evlerinin kapasiteleri göz önüne alındığında sokak hayvanlarının tamamının bu merkezlerde barındırılması gerçekçi değildir. Belediyelerin bakımevlerini artırma hedefi iyimser bir yaklaşımdır ancak bu sürecin idari ve mali açıdan sürdürülmesi konusunda ciddi şüpheler bulunmaktadır.

Değerli Komisyon üyeleri, hayvan refahı, zoonotik hastalıklarla mücadele, çevre sağlığı, halk sağlığı, koruyucu hekimlik gibi bilgi ve yasal yetkiye sahip veteriner hekimlerden görüş ve destek alınmadan hazırlanan bu taslağın insan sağlığı ve hayvan refahı arasında doğru dengeyi sağlaması mümkün değildir. Bu teklif, yüzyıl önceki “Hayırsız Ada katliamını” tekrar yaşatacak bir tekliftir. Yüz sene sonra bu teklife “evet” diyenler de “Hayırsız Ada” emrini verenler gibi anılacaktır. İçinde merhamet duygusu taşıyan, vicdani olan hiç kimse bu teklife “evet” dememeli çünkü hiçbir hayvanın yaşam hakkı elinden alınamaz. Hayvanların yaşam hakkını elinden alan bu teklife biz “hayır” diyoruz ve teklifin geri çekilmesini istiyoruz.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, uygun görürseniz, siyasi partilerimizi de dikkate alarak Saadet Partisine söz vereceğim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Başkanım, Komisyon üyesi mi onlar?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Komisyon üyesi, Şerafettin Bey, Komisyon üyesi arkadaşlar.

Buyurun.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli misafirlerimiz ve şu anda burada olamayan, dışarıda bizleri takip eden kıymetli basın mensupları; görüşmelerini yapmakta olduğumuz Hayvan Haklarını Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hakkında Grubumuz adına söz aldım. Sizleri saygıyla selamlıyorum.

Toplantımızın hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Öncelikle bazı temennilerimi ifade ederek sözlerime başlamak istiyorum. Öyle temenni ediyorum ki bugün burada bulunan herkes, sorunlara yönelik hem vicdanları yaralamayacak...

(Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, biraz sessiz olalım lütfen, hatibi dinleyelim.

Buyurun.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) – ...hem de kalıcı çözümler getirecek kıymetli katkılar sunmak amacıyla bulunmaktadır. Burada teklifin taslağını oluşturan siz iktidar bileşenlerine düşen vazife, inancımızın da bizlere önerdiği şekilde bütün sözleri, katkıları dinlemek ve kimden gelirse gelsin bunların en güzeline uymak olmalıdır.

Torba yasa yapma sürecinde olduğu gibi bu aşamada özellikle farklı seslere kayıtsız kalmanız, sürecin herhangi bir paydaşını dışarıda bırakmanız durumunda bu teklif yasalassa bile sorunları çözme noktasında yetersiz kalacak, bir süre sonra yeni bir düzenleme yapma ihtiyacı doğacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli misafirler; Millî Görüş hareketinin mensupları, Saadet Partililer olarak bizler için siyaset, yaşanabilir şehirler, yaşanabilir bir ülke ve yaşanabilir yeni bir dünyanın kurulabilmesi için kullanılacak yegâne araçtır. İktidar mücadelesi yolunda her şeyi araçsallaştıran anlayışı kabul etmediğimiz gibi iktidara gelmek için her yolu mübah sayan zihniyeti de reddediyoruz. Zira böyle bir anlayışın uzun vadede yaşanabilir ortamları tesis etmesi mümkün olmaz. Bugün hem insanlar hem de diğer bütün canlılar için yaşanabilir şehirler ihtiyacı vardır. Söz gelimi, günün beş saati trafikte harcanan bir şehir, sakinleri açısından yaşanabilir olmaktan çıkmıştır. Diğer yandan, insan dışındaki herhangi bir canlıya soluk alıp verme imkânı tanımayan bir mahalle yaşanabilir bir mahalle değildir. Değişen şartlar ve artan nüfusla birlikte, bugün, çok çeşitli sorunlarla karşı karşıyayız. Bu sorunlara yönelik kapsayıcı, akılcı ve vicdani çözümler sunabilmek için siyasetüstü

bir yaklaşımın ortaya konması şarttır. Siyasetüstü yaklaşım, toplumun ihtiyaçlarını gözeten, hem aklın hem de vicdanın gözetildiği, kişisel veya partisel hırsların ve hedeflerin bir kenara bırakıldığı, toplum yararına fedakârlıktan kaçınmayan bir tavır ifade eder. Bu yaklaşım ortaya konduğu sürece siyaset, sorunların gerçek çözümlere kavuşturulduğu, toplumun yararına çalışarak gerçek niteliğine kavuştuğu bir merci olabilecektir.

Bakınız, bugün çözüm aradığımız sahipsiz sokak köpekleri sorunu, bugün ortaya çıkmış değildir. Bugün çözülmesi zor, yükü ağır olarak karşımızda duran bu sorun, daha küçük sorunların ihmal edilmesi sonucunda oluşmuştur. Daha önce konuyla ilgili bu Meclis çatısı altında birçok düzenleme yapıldı ancak ne hazindir ki ne mevcut yasaların ne de yeni yapılan düzenlemelerin gereği yapıldı. Denetlemediniz, yürürlükteki kanunları uygulamadınız, hem merkezî hem de yerel yönetimlerin sorunun çözümü noktasında gerekli hassasiyeti ve çalışmayı ortaya koymadı. Özellikle seçim öncesi süreçlerde bazı cılız vaatlerle gündeme getirmekten başka bir çalışma yapmadınız ne yazık ki ve işte, bugün yeni bir yasa teklifini konuşuyoruz fakat çözüm olabileceği noktasında çoğumuz emin değiliz. Bu ve bunun gibi birçok sorunun kaynağı yasa eksikliği değil, uygulamadaki eksikliklerdir. Biz evvela diyoruz ki: Sorunlara çözüm ararken gündelik bazı hesaplar ve dengeleri gözetererek değil, uzun vadede kalıcı çözümler getirmek için samimiyetle yaklaşın.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli misafirler; biz Saadet Partisi olarak, hem insanların hem de hayvanların güvende olacağı, bütün taraflar için kabul edilebilir çözümlerin mümkün olduğunu düşünüyoruz. Bizler, giderek büyüyen bir soruna dair çözümü geciktiren kısır tartışmalara dâhil olmak yerine, sorunu çözen somut adımlar tavsiye ediyoruz. Bu anlamda, daha önce birçok çalışma ortaya koyduk, parti olarak ilk kez sokak köpekleri raporunu oluşturduk. Ankara Milletvekilimiz Sayın Mesut Doğan'ın ilk imzasıyla konuya dair kapsamlı kanun teklifimizi geçtiğimiz şubat ayında Meclise sunduk. Getirdiğiniz bu teklifi incelediğimizde kanun teklifimizin birçok açıdan yol gösterici olduğunu görebiliyoruz ancak temel bazı farklılıklar var. Bizler “Karıncayı yaşat ki devlet yaşasın.” hassasiyetiyle hareket etmeyi inancımızın bir gereği olarak görürüz ancak şunu da kabul ederiz ki belli bir aşamadan sonra sahipsiz sokak köpeklerinin uyutulması istemesek de zorunlu hâle gelebiliyor ancak getirdiğiniz teklifte “ötanazi” olarak ifade ettiğiniz yöntem birçok infiale yol açabilecek, çerçevesi geniş tutulmuş olması nedeniyle kabul edilebilir değildir. Üstelik, bunu belediyelere verdiğiniz bir imkân olarak tanımlamanız asla vicdani değildir, son derece kusurlu ifadelerdir. Kaldı ki hayvanların gerektiğinde uyutulması 5199 sayılı Kanun'un 13'üncü maddesinde belirtilmiş, Bakanlığın bir yönetmelikle bunun çerçevesini oluşturma yetkisi hâlihazırda bulunmaktadır. Burada Bakanlığın görevini ihmal ettiğini görüyoruz. İhmal edilen aynı görev şimdi belediyelere veriliyor ancak Bakanlığın yine bu doğrultuda yönetmelik çıkartıp çıkartmayacağı da meçhul. Mevcut kanun teklifiyle yükü belediyelere yıkıyorsunuz.

“Gerekli denetim mekanizmaları tesis edilemedi.” diyorsunuz. Yirmi yıldır iktidarda olan sizler denetim mekanizmalarını neden tesis edemediniz? Bu kadar sürede kuramadığınız mekanizmaları bundan sonra nasıl kuracaksınız? Bu konunun siyasi saiklerle yerel yönetimler üzerinde bir baskı unsuru hâline gelebilecek düzenlemelerinden kaçınmak gerekir. Merkezî yönetim sadece denetim kısmında değil uygulama kısmında da sorumluluk almalıdır. Bunun yanında, hayvan hakları kuruluşları ve veterinerlerimiz de sürece mutlaka dâhil edilmelidir.

Kontrolsüz bağış kampanyalarını teklifin gerekçesinde sorun olarak ifade ettiğiniz hâlde teklife sorunu çözecek bir madde koymamışsınız. Bağışları yasaklayacak mısınız, denetleyecek misiniz? Bunun mutlaka açıklığa kavuşturulması gerekir. SMA hastası bir bebek için nasıl ki izin dâhilinde bağış toplanıyorsa, sahipsiz hayvanlar için toplanacak bağışlar da mutlaka izinler dâhilinde olmalıdır. Bu bağışlar bireylere değil, belediyelere veya oluşturulan tüzel kişilere yapılmalıdır.

Kamusal alanlar olan sokaklarda, parklarda ve kaldırımlarda hayvanların rastgele beslenmesi birçok tartışmaya yol açıyorken aynı zamanda bu ortamlara bırakılan sağlıksız besinler hastalık yayabiliyor; teklifimizde bu durumu düzenleyen bir hüküm konulmamış. Şunu kabul etmeliyiz: “Sahipsiz sokak köpekleri” diye bir sorun var ve sokaklarımız özellikle çocuk ve yaşlılarımız gibi zayıf bireyler için güvenli değil.

Bunun yanında, hayvanlara kötü muamele, şiddetle birlikte barınaklarda çok kötü şartların olduğu da kabul etmemiz gereken bir gerçektir. Türkiye genelinde yapılan saha çalışmaları sonucunda ortaya çıkan rakamlar bu gerçekleri ortaya koymaktadır. Biz parti olarak ortaya koyduğumuz raporlar ve kanun teklifimizle özetle diyoruz ki: “Sokaklar güvenli, hayvanlar güvende olacak.” Bunun için özetle önerilerimiz şunlardır:

1) Sokak köpekleri kısırlaştırıldıktan sonra tekrar sokağa bırakılmamalıdır. Köpeklerin alındıkları ortama geri bırakılması popülasyonun kontrolünü imkânsız hâle getirmektedir.

2) Barınak ve bakımevlerinin yanı sıra yaşam alanları kurulmalıdır. Uygun bulunan açık alanlar sahipsiz sokak köpekleri için yaşam alanına dönüştürülmeli, daha doğal ve özgür bir ortamda yaşamaları sağlanmalı, gerekli görüldüğü hâlde yaşam alanı içerisinde de barınak kurulması sağlanmalıdır.

3) Barınak ve bakımevlerinin şartları iyileştirilmeli, kamera sistemleriyle 7/24 izlenebilmelidir.

4) Bağış toplayan hayvansever kuruluşlar, barınak ve bakımevleri kurmakla yükümlü olmalıdır. Böylece belediyeler ve Bakanlık üzerindeki mali yük paylaşılmalıdır. Bağış yapmak isteyen hayvanseverler hem yaptığı bağışın karşılığını görebilmeli hem de çalışmalarını bizzat denetleyebilmelidir.

5) Barınak, bakımevi ve yaşam alanlarında çalışan personellere yönelik eğitim zorunlu hâle getirilmelidir.

6) Gönüllülerin barınak ve bakımevlerini ziyaret etmesi ve aktif görev almaları kolaylaştırılmalıdır.

7) Evcil hayvan satışı kontrol altında olmalıdır. Hayvan sahiplendirme esas alınmalı, merdiven altı üretim ve satışa izin verilmemelidir.

8) Tüm evcil hayvanlar mikroçiple kayıt altına alınmalıdır. Hayvanların sokağa bırakılması, kaybolması, hastalık buluşturması gibi olumsuzlukların önüne geçilmelidir.

9) Tehlikeli ırklara izin verilmemeli; tehlikeli ve yasak ırkların saldırılarından sahipleri sorumlu tutulmalıdır. Yasak ırk köpeğin bir insana zarar vermesi durumunda sahibine Türk Ceza Kanunu uyarınca ceza verilmelidir.

10) Cezalar daha caydırıcı hâle getirilmeli, hayvanlara yönelik şiddet ve işkence uygulayanlara, hayvanları sokağa terk edenlere daha caydırıcı cezalar uygulanmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, kıymetli misafirler; insan hayatını merkeze alan ve hayvan refahını gözetken bir bakış açısıyla sahipsiz sokak köpekleri sorununun çözülmesi için gayret ediyoruz. Arzu ederdik ki daha önce verdiğimiz teklifimiz için de Komisyonumuz toplanmış ve bu teklifimizi gündeme almış olsaydı ancak bu yapılmadı. Muhalefet tarafından gelen her teklifin peşin hükümle dikkate alınmaması kabul edilebilir bir tavır değildir. Bunu sadece tek başına kanun teklifleri değil maddeler üzerine verilen değişiklik önermeleri için de ifade ediyorum.

Getirdiğiniz teklif birçok açıdan bilimsellikten uzak bir şekilde hazırlanmıştır. “Sokak hayvanları” gibi genel bir kavram kullanmışsınız. Kazalara ve ölümlere sebep olan hayvanların mutlaka tasnif edilmesi gerekir. Bu hayvanlardan kaçının sahipsiz sokak köpeği olduğu açık bir şekilde ortaya konulmalıdır. Bu Komisyon çalışması oldubittiye getirilmemeli, hayırseverler ve veteriner hekimler,

mağduriyet yaşayan vatandaşlar dâhil olmak üzere, bütün paydaşların etkin katılımı sağlanmalıdır. Gerekirse Komisyonun çalışması, teklifin Genel Kurula getirileceği yeni yasama yılına kadar sürdürülebilir.

Bu duygu ve düşüncelerle sözlerimi sonlandırırken buradan çıkacak neticenin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Siz değerli katılımcılara teşekkürleriniz ve katkılarınız dolayısıyla grubumuz adına teşekkür ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Kılıç, çok teşekkür ediyoruz.

Değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, bir siyasi partimiz daha var, İYİ Parti. Malumunuz, İYİ Parti adına -malumunuz- tek bir üyemiz var bizim. Üye arkadaşımız kendi söz talebini Nimet Özdemir’e, bir diğer milletvekili arkadaşımıza devretmek ister. Uygun görürseniz sözü Nimet Özdemir Vekilimize vereceğim.

Buyurun.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sonunda söyleyeceğim ifadeleri peşinen söylemek istiyorum. Bu düzenleme yaşam hakkına müdahaleden başka bir anlam ifade etmiyor. Üzülerek belirtiyorum ki önümüze getirilen metin mevcut sorunu çözmekten ziyade, daha da içinden çıkılmaz hâle getirecek hükümler içermektedir.

Sevgili Komisyon üyeleri, her ne kadar böyle bir metne imza atmak durumunda kalmışsanız da ben vicdanımızın bir yerlerinde rahatsızlık hissettiğinizden eminim. Hepimiz insanız, hepimizin inançları, değerleri var ve yaradılışımız gereği canlıların yaşam haklarına saygının çok daha güçlü olduğunu düşünüyorum.

Gereğince ileri sürülenlere ve değişiklik maddelerinde yer verilen hükümlerin hepsine tek tek görüş hazırladık, Komisyonumuza bunları detaylarıyla sunacağız.

Arkadaşlar, sayıları milyonlarla ifade edilen sahipsiz hayvanları toplamayı, kısırlaştırmayı ve aslında olmayan barınaklara yerleştirmeyi planlıyorsunuz. Bunu kim, nasıl yapacak? Daha yakın bir zamana kadar çoğu iktidarınıza ait olan belediyelerin durumunu sizden daha iyi bilecek kimse yok. Bunu yapabileceklerine gerçekten inanıyor musunuz? Bunu söylerken sadece siyaset yaptığımızı söylemeyin; bu basit düzenleme kolay değil.

Savunmasız, masum canlıların hayatını doğrudan ilgilendiren bir düzenleme getirmeye çalışıyorsunuz, “ötanazi” olarak metne almışsınız. Hepimiz çok iyi biliyoruz ki bu kavram, bireysel bir eylem olarak kendi yaşamına isteyerek son verme talebidir, işlemdir. Oysa, milyonlarca hayvanın bilinçli bir şekilde öldürüleceği bir katliamı bu ifadeyle geçiştiremezsiniz çünkü bu savunmasız, masum canlılar bunu istemiyor, içgüdüleri yaşamak için var. Dünyadaki uygulamaların da nasıl olduğunu hepimiz çok iyi biliyoruz, tekrara gerek yok. Bizlerden hayvanların vahşetle öldürülmesini kabul etmemizi bekliyorsunuz; bilin ki bunu asla kabul etmeyeceğiz. İnanın, oy oranınıza çok da fazla güvenmeyin derim, toplumun ezici çoğunluğu buna karşı. Şu anda taraf olarak görünenler dahi, öldürmeler başlayıp görüntüler ortaya saçılınca şimdi yanınızda olduğunu düşündükleriniz de karşı çıkmaya başlayacaktır; Türk insanı vicdanlı ve merhametlidir.

Kısacası, bu düzenlemeye siyaseten baktığımızda da yanlış yapıyorsunuz. Bu Meclis 2004 tarihinde 5199’u çıkardı. Temelinde hayvan refahını, sağlığını, yaşam hakkını ve en önemlisi de bu konudaki ilkeleri belirlemişti. Peki, niçin bugün bunu konuşuyoruz? Çünkü gerektiği gibi uygulanamadı. “Kim

uygulamadı?" tartışmasına girmeyeceğim, suçlama da yapmayacağım. 2019 yılına geliyoruz, Meclis Araştırma Komisyonu mükemmel bir çalışma yapmış; bilim insanları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları, sağlık kuruluşları, hayvansenverler yani toplumun tüm kesimlerinin görüşleri alınarak bir rapor ortaya çıkarmış, sorunları tespit etmiş, çözüm önerilerini de getirmiş. Uygulanmış mı? 2021 yılındaki 7332 sayılı Yasa'yla yapılan değişikliklere baktığımızda olmamış, sadece günü kurtarmaya çalışılmış; yasa kapsamında sorumlu gösterilen yerel yönetimler korunmuş, ihmali bulunanlardan hesap sorulmamış, bizzat ilgili bakanlıklar görevini yerine getirmeyenlere dokunmamış, izin vermiş. Açıkçası, mevzuatta yer alan hususların nasıl uygulandığını takip etmemişiz, denetlememişiz; kuralları, gerekli yatırımları uygulamamışız. Şimdi ne yapıyoruz? Kolay yoldan, popülasyon çok arttı, nasıl olsa belediyeler de muhalefete geçti, yasayla onları zorunlu tutalım; öldürsünler, katletsinler. Daha da vahimi, son derece sınırlı sayıdaki barınaklara, aslında barınaktan ziyade bugünkü fiziki şartlarıyla birer ölüm kampı olan mekânlara kapatmayı zorunlu kılıyorsunuz.

Arkadaşlar, sayın vekillerim; bu teklifi okumadan önce kaç tane barınak gezdiğinizi lütfen bir kere düşünün. Bir insan olarak soruyorum: Gerçekten bu, içinize sinecek mi? Vicdanınız ne diyecek? Aileniz, dostlarınız ve en önemlisi de çocuklarınız sizden hesap sormayacak mı? Son yirmi yılda ne oldu da bu noktaya geldik? Rehabilitasyon merkezi kurmak istediniz de bu yasa engelledi mi? Hayır. Kısırlaştırma yapmak istediniz de bu yasa mı "Yapmayın." dedi size? Hayır. Gerekeçedeki "yasanın sınırlandırması" neyi ifade ediyor? Önümüzdeki taslakta sadece "Öldürme yoktu, şimdi onu koymak istiyorum." diyorsunuz. Sizce de öyle değil mi? Sakın Batı'dan örnek vermeye kalkmayın; hatalarınız, yapamadıklarınız çıkar ortaya. Bu cümlelerinize o örnek gösterdiğiniz ülkede ne kadar uyutma yapıldığını vermiyorsunuz, kuralların nasıl kesin çizgiler içerdiğini görmezden geliyorsunuz.

Bu iş o kadar basit değil; siz taraf olduğumuz uluslararası metinleri bile yok sayıyorsunuz. Avrupa Birliği mevzuatları başta olmak üzere, o metinlerdeki temel ilke yaşama hakkının korunmasıdır. Peki, şu anda görüştüğümüz düzenlemede bu var mı? Elbette ki zerrisi yok. Kuduz başta olmak üzere zoonoz hastalıklara vurgu yapılmış. Ne yani büyükbaş hayvanlarda brusella var diye inekleri öldürüyor muyuz? Yüzde 40'tan fazla zoonoz hastalığını brusella oluşturmaktadır.

Metindeki en tuhaf gerekçe hayvanların karıştığı trafik kazalarına yer verilmesi. İmzası bulunan arkadaşlara sormak istiyorum: İçişleri Bakanlığının verilerindeki vakaların kaç kedi, köpek ile ilgili? Ne yapacağız; kirpileri, tilkileri, kurtları, sansarları, koyunları, inekleri de mi uyutacağız? Puslu havayı seven kurtlar için süre avlarını mı düzenleyeceğiz? O sürüleri ve kuzuları köpeklerin koruduğunu hepimiz bilmiyor muyuz?

5199 sayılı Kanun hayvanlara yönelik bakımevi kurma ve kısırlaştırma görevlerini belediyelere verdi, nüfusu 25 binin üzerinde olan bütün belediyeler de sorumlu tutuldu; bu tesisler yapılmadı. 7332'yle tanınan dört yıllık süreyi bu düzenlemeye de koymuşsunuz, şimdi ise 2028 yılına ötelemişsiniz. Yirmi yılda yapılamayanları, sayıları milyonlarla ifade edilen hayvanları hangi bakımevlerine toplayabileceksiniz? Kim yapacak? Yeterli personeliniz var mı? Daha da önemlisi, görevlendirilecek kişilerin bilgisi, deneyimi buna izin verecek mi, yeterli eğitimden geçirilmişler mi? Bunu hiçbiriniz bilmiyorsunuz, metinde de yok zaten, onlar da düşünmemişler anlaşılır; yasayı çıkarırken bilenele danışsaydınız. Bu sayıdaki hayvanı toplayabilmek için hayvan başına 3 metrekare -ki bu çok yetersiz alan- düşündüğünüzde 12 milyon metrekarelik bir alana ihtiyacımız olduğunu öğrenecektiniz. Size, ne olacağını söyleyeyim: Belediyelerin bir kısmı sahipsiz hayvanları öldürürken kalanlar, kendi sınırlarındaki belediyelere, dağa, taşta, ıssıza bırakarak kontrolsüz üremeye daha fazla neden olacaklar veya hiç sorumluluk almayacak kısa yoldan öldürecekler, öldürülmelerini seyredecek misiniz?

Kırsalda yaşanan üreme sorunu göz ardı edildi arkadaşlar, herhangi bir çözüm sunulmadı. 18 binden fazla köyümüz var; köyde tarım, hayvancılıkla uğraşan milyonlarca vatandaşımızın bağını, bahçesini, ekinini, sürüsünü korumak için beslediği 10 binlerce köpeği bulunmaktadır; bundan haberiniz var mı, dikkate aldınız mı bu yasa hazırlanırken?

Merdiven altı hayvan üretimi, internetten satışlar ve yurda kaçak giren hayvanların sokulmasını engellenmeyenlerden, bunlar olurken hiçbir denetleme yapmayanlardan hesap sormayacak mıyız? Bugün büyük bir can pazarına neden olan sorunu yaratanlara dokunmayacak mıyız? Elinize sağlık, ne güzel yaptınız mı diyeceğiz? Bir de üzerine para kazandınız, vergi ödemediniz, ülkemin ekonomisine de katkı sağlamadınız mı diyeceksiniz?

Bir başka hesap yapılmadan hükme bağlanan husus, uyutmanın maliyeti ne kadar olacak? Ve bugün, ekonomik şartları zor durumda bulunan vatandaşlara yardımları ilk sıraya alan, vatandaşlara bir nebze derman olmaya çalışması gereken belediyeler bu işin altından nasıl kalkacaklar? Bir hayvan için uyutma maliyeti yaklaşık 4 bin TL olduğu ifade ediliyor; milyonlarca çarpın, tablo çıksın ortaya. Peki, kısırlaştırma bir hayvan için 500 TL ki veterinerlerin büyük çoğunluğu bu işlemi ücretsiz yapacaklarını taahhüt ediyorlar. Bu maliyeti kim yüklenecek?

Genetik kodlarımıza, inançlarımıza aykırı, kültürümüze ters, değerlerimizden uzak; çılgınlık değil de nedir bu? Ne için, kim adına yapılıyor? Biri açıklarsa çok sevinirim.

Sokak hayvanları sahihsiz değildir. Onları yaratan bir Rab vardır. Unutmayın ki cehennemde köpekler olmayacak.

Son söz olarak, bu teklif, katliamın vesikasıdır. Doğal hayata ve yaşama hakkına açık bir saldırdır. Tüm gücümüzle kanunlaşmasına karşı çıkacağız. Saygıdeğer vekil arkadaşlarıma sesleniyorum: Şayet bu teklifi onaylarsanız, Allah'ın yarattığını öldürdüğünüzde hiçbir zaman yüce Meclise bir daha "yüce" diyemeyeceksiniz. Alırsanız canı, yaşarsınız tufanı; bunu sakın unutmayın. Burada, Genel Kurulda, sokaklarda, dağlarda, ormanlarda, hayatın olduğu her noktada bu vahşetin karşısında olacağımızı tarihe not düşüyorum.

Yaradan'ın verdiği canı Yaradan'dan başkası alamaz diyorum. Nasıl bir düzenleme yapmaya çalıştınız, bir kez daha düşünmeye davet ediyor, vicdanlarınızla baş başa bırakıyorum.

Çocuklarımız hepimizin göz bebeği, hepimiz onların acılarını, ailelerinin acılarını yüreklerimizde yaşıyoruz. Bırakın çocuklarımızın ölmesini, yaralanmasını görmek, düşünmek bile bizi yok eder. Bizim amacımız çocuklarımızın da zarar görmeyeceği, bilimin, ilmin, vicdanın oluşturduğu bir yasa teklifi onaylamak. Oturalım, hayvanlar da çocuklar da siyasetüstüdür, hep beraber karar verelim. Bunu yaparken de vicdanımızı unutmayalım diyor, sizleri selamlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyoruz.

Evet, değerli arkadaşlar, yemek arası vermeden önce son sözü Sayın Gürer'e vereceğim.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Başkanım, ben de söz istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, başka söz isteyenler de var, sadece siz değil, diğer isteyenler de var.

Şimdi, grupların Komisyondaki üye kabiliyetlerine göre...

AYTEN KORDU (Tunceli) – Komisyon üyesi zaten.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Üye zaten.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hayır arkadaşlar, biz zaten şu ana kadar Komisyon üyelerimize... Sadece İYİ Partiden milletvekili arkadaşım “Ben konuşmayacağım, Nimet Hanım konuşsun istiyoruz.” dedi.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Onda sorun yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Dolayısıyla biz söz vermeye devam edeceğiz. Hepiniz konuşacaksınız ama şu anda Sayın Gürer’e söz vereceğim, ondan sonra bir ara ve aradan sonra tekrar devam edeceğiz.

Buyurun Sayın Gürer.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi, sorunun çözümüne yönelik olmaktan çok, sorunu daha da karmaşık bir hâle getiren bir tekliftir. Bu hâliyle teklifin tümden geri çekilmesi ve tüm tarafların ortaklaştığı bir teklifin hazırlanması daha gerçekçi bir çözüm olacaktır.

Bu kanun da milletvekilleri tarafından sunulsa da kanunu yürütme yetkisi olan Cumhurbaşkanının onayıyla getirilen bir düzenlemedir. Yürütme, diğer kanun tekliflerinde olduğu gibi burada yer almamaktadır. Tarım ve Orman Bakanlığının ise kanun yürütücü değil kanun düzenleyici bir rol üstlendiği anlaşılmaktadır. Değişen Anayasa’ya göre “Kanun teklifi milletvekilleri tarafından hazırlanır.” cümlesinden hareketle teklifi milletvekilleri sunmaktadır. Kanun teklifinin, tüm tarafların görüşü alınarak oluşturulmadığı, bu bağlamda gelen tepkilerden anlaşılmaktadır.

Evet, sokak hayvanlarıyla ilgili bir sorun vardır ve bu sorunun çözümü için de farklı düzenlemelerle sorun aşılabılır. Sokak hayvanları nedeniyle mağdur olanların da varlığı dikkate alındığında herkesin çözümden ortaklaşacağı çalışmalar oluşturmak olasıdır. Ancak bu kanun teklifi özü itibarıyla insan, hayvan ve çevre sağlığı öncelikleniyormuş gibi yapılarak sahipsiz hayvanların öldürülmesine yol açacak düzenlemeler içermektedir. Sahipli ve sahipsiz hayvan tanımlarının yeniden yapılması ile Tarım ve Orman Bakanlığının veri tabanına kaydı yapılmamış, tüm evcil hayvanlar da sahipsiz tanımı içine alınıyor ki bu, sorunun daha derinleşmesine yol açacak bir yaklaşımdır. Veri tabanında yer almayan hayvanların bakımevi dışında yaşam olanakları ortadan kaldırılmaktadır. Mevcut yasada yer alan “Yakala, kısırlaştır, sal.” anlayışı “Yakala, öldür.”le yer değiştirmektedir. Sahipsiz hayvanlara ötanazi yolunun açılması bu hayvanların öldürülmesine olanak yaratmaktadır. Kanuna aykırı davrananlara para cezası verilmesinin yanında belediye başkan ve meclis üyeleri için de hapis cezasının getirilmesi teklife ayrı bir boyut katmaktadır. Sorumluluk tamamen belediyelerin üzerine yıkılırken İçişleri, Tarım ve Orman ve Çevre Şehircilik Bakanlıklarının bu süreçte asli sorumlu sayılmaması, ayrıca soruna bakıştaki darlığı göstermektedir. Kanun teklifi, özü itibarıyla, sokak hayvanlarının öldürülmesi ile sorunun tamamının belediyeler üzerinde bırakılmasından ibarettir.

Değerli milletvekilleri, değerli katılımcılar; dünya, var olan tüm canlıların ortak yaşam alanıdır. Canlıların farklı biçimlerde yok edilmesi tarih boyunca tanık olunan ve bazı hayvan varlıklarının da bu nedenle sonlandırıldığı bilinmektedir. Sokak hayvanlarından oluşan sorunlara karşı da genelde öldürerek denge sağlama uygulamaları gerçekleştirilmiştir. 1910 yılında İstanbul’da 100 bin civarında köpeğin toplanıp Sivri Ada’ya taşınarak su ve yemek bulamayıp ölüme terk edilmelerinin sonrasında; doğmasını engellemek değil, doğanı öldürmek çözüm olarak hâlâ gündeme alınabilmektedir. 2004 yılında yapılan düzenlemelerle belediyelere verilen kısırlaştırma sorumluluğu kısmi olarak olumlu bir sonuç yaratmasına karşın, uygulamada farklı nedenlerle aksamalar oluşmuştur. Kısırlaştırma büyük kent merkezlerinde sağlanırken, kırsal ve daha küçük belediyelerde kısırlaştırma sürdürülebilir olmamıştır. Kırsalda, göçle başıboş kalan hayvanlarda da kontrolsüz üreme devam etmiştir. Hayvanların toplanıp

başıboş alanlara terk edilmesi gibi uygulamalar da sorunun farklı bir boyuta erişmesine neden olmuştur. Özellikle beslenme sorunuyla yol boylarında aç kalan hayvanların görüntüleri yanında trafikte çarpma ve benzer durumda ölüm ve yaralanmalar sorunun farklı bir boyutudur.

Türkiye genelinde kırsalda kısırlaştırmanın sağlanmamasının yanında bazı belediyelerin kısırlaştırma konusunda yeterli olanaklarının olmamasının da pandemi süreci sonrası sokak hayvanı sayısının artışına yol açtığı ifade edilmektedir. Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan 4 milyon civarında başıboş sokak köpeği olduğunu tahmin ettiklerini, resmî rakamın ise 2 milyon olduğunu, her yıl bu rakamın yükseldiğini ve kuduz tehdidinin de aynı oranda büyüdüğünü belirterek konuya farklı bir boyut daha getirmiştir. Üremede bir artışın olduğu, kısırlaştırma faaliyetlerinde yeterli çalışmanın sağlanmadığı... Sorumlusu sokak hayvanları değildir.

2020 yılında Mecliste kurulan komisyonda farklı partilerden vekillerin katılımıyla çözüm olarak sunulan hayvan hakları fonu kurulması, etkin bir kısırlaştırma seferberliği başlatılması önerisi sağlansa belki bugün bu sorun aşılmış olacaktı. Bu bağlamda bir fon oluşturulması ve bu kaynağın yalnızca bu amaçla kullanılması esas alınmalıdır.

5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda yer almasına rağmen, sahipsiz hayvanların bakımevi ve kısırlaştırılmasıyla ilgili düzenlemelerde istenen sonuca ulaşılamadığı ve nerede yetersiz kaldığının öncelikle sorgulanması ve buradan çözüme gidilmesi sağlanmalıdır. 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun 6'ncı maddesi şöyledir: "Sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların en hızlı şekilde yerel yönetimlerce kurulan veya izin verilen hayvan bakımevlerine götürülmesi zorunludur. Bu hayvanların öncelikle söz konusu merkezlerde oluşturulacak müşahede yerlerinde tutulması sağlanır. Müşahede yerlerinde kısırlaştırılan, aşılanan ve rehabilite edilen hayvanların kaydedildikten sonra öncelikle alındıkları ortama bırakılmaları esastır." Yeni düzenlemede bu "Yakala, kısırlaştır, sal." yöntemi hayvanlar sahiplenilene kadar bakımevinde kalmaya, insani ve vicdani olarak sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanlara bakmak isteyenlere ancak bakımevi kurarlarsa izin verilmesi koşulu getirilmektedir. Bakımevleri dışında bir hayvana bakmak, yasal sorumluluk olarak sahiplenilmesi durumu da olası olabilmektedir. Teklifte bakımevlerinde yer kalmaması durumunda ne yapılacağı yönünde bir açıklık yer almamaktadır.

Ötanaziyle ilgili düzenleme getirilen maddede sahipsiz hayvan popülasyonunun kamu güvenliği açısından tehlike oluşturması ifadesiyle hayvanların hastalık dışında bir sebeple öldürülmesine yol açılabilecektir. Sahipsiz hayvanlara tıbbi gerekçeler dışında ötanazi yapılabilmesi olanağı tanınmaktadır.

Yerel hayvan koruma gönüllüleri uygulaması toplanan hayvanların salınmayacağı gerekçesiyle bu teklifin 15'inci maddesiyle kaldırılmaktadır. Kötü muamele hâlinde sahipli hayvanlarla ilgili düzenleme yapılırken sahiplenilecek nitelikte olmayan hayvanlar arasında yapılacak düzenlemeler teklifte net olarak yer almamaktadır. Doğanı öldürmek değil, doğmasını engellemek yönünde düzenlemeler yerine öldürmeye yönelik bir yaklaşım bu teklifin özünü oluşturmaktadır. Sahipli hayvanları terk edenlere hayvan başına getirilen ceza 60 bin liraya çıkarılıyor. Yerel yönetimler adına toplanan sahipsiz hayvanları bakımevi dışında bir yere terk eden veya bakımevinde barındırılan hayvanı, bakımevi dışında bir yere bırakanlara hayvan başına verilen ceza da artırılıyor. Burada hayvanların ev hayvanı, yaban hayvanı, şehir hayvanı ve çiftlik hayvanı tanımlamalarıyla soruna bir yaklaşımın sağlanmadığı da görülüyor.

Büyükşehir belediyesi, il belediyeleri ve nüfusu 25 bini aşan belediyeler için 31 Aralık 2028 tarihine kadar hayvan bakımevleri kurmak, rehabilitasyon işlemlerini gerçekleştirmek ve sahipsiz hayvanların sahiplenilinceye kadar bakılması için kesinleşmiş olan en son bütçeden gelirin binde 5'i, büyükşehir belediyeleri için de binde 3'ü oranında kaynak ayırma zorunluluğu getiriliyor. Bu maddeyle, bu kaynağı ayırmayan belediye başkan ve meclis üyelerine, ayrılan kaynağı bu amaçla harcamayan ya

da bu kaynağı başka amaçlar için kullanan belediye başkan ve meclis üyelerine altı aydan iki yıla kadar hapis cezası getirilmektedir. Kanun teklifi hazırlayıcıların, yerel yönetimlerden hangilerinde bahsi geçen altyapının ne düzeyde olduğu ve ne kadarlık bir yatırım gerektiğiyle ilgili bir çalışması olmuş mudur? Bütçeden ayrılacak binde 5 ve binde 3'lük oranların, kaynak yeterli midir?

Büyükşehir statüsünde olmayan iller için nasıl bir yol izlenecektir? Niğde merkez ve Bor ilçesi dışında ilçe ve kasaba belediyelerinin nüfusa göre barınak yapma zorunluluğu yok. Bu durumda toplayıp diğer belediyelere götürürse olanakları sınırlı. İl özel idarelerinin bu bağlamda barınak kurması yönünde bir düzenleme neden bu kanunda yer almamaktadır?

Değerli arkadaşlar, bir köpek günde 400 gram mamaya ihtiyaç duymaktadır. Köpek başına mama masrafı 16 bin lira civarındadır. Piyasada köpek mamasının 15 kilosu 600 lira civarında bulunmaktadır. Veteriner hizmetleri, bakım işçiliği ve de hijyen koşullarının oluşturulması ve diğer barınak giderlerinin maliyeti üzerinde bir çalışma yapılmış mıdır? Kırıldan göç ve özellikle hayvan varlığının azalması, sürü köpeklerinin ortada bırakılması ve köpek sayısında artışların kırıldaki kontrolsüzlüğüyle ilgili bu düzenleme bu teklifte yer almamaktadır.

Hafta sonu kullanılan hobi bahçeleri, sezonluk edinilen hayvanlar ve farklı nedenlerle hayvanları terk edenler de sorunun artmasında bir nedendir. Tarım ve Orman Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı sürecin içinde mutlaka yer almalı ve barınak giderlerine de katılmaları yönünde düzenleme getirilmelidir. Geliri, sağlıklı ve sürdürülebilirliği sağlanmadan bu sürecin önümüzdeki süreçte de benzer biçimde devam edeceği görülmektedir.

Kent merkezlerinde, dağ, taş ve ıssız alanlara köpek bırakılması, yol boylarında bakımsız ve ölüme terk edilmiş hayvanlara rastlanması normal bir durum olarak görülemez. Bu soruna kuduz olayıyla da bir bakış getirilmesi noktasında, diğer, kuduzu oluşturan hayvanların bu anlamda başıboş gezdikleri dikkate alındığında gerçekçi bir anlatım değildir. Bazı kentlerde yapılan hayvan barınaklarının yetersiz kalması, giderlerinin karşılanamaması, 1.393 belediyeden 1.300'ünde dahi bakımevi olmaması ve kısırlaştırma sağlanamaması, belediye dışı alanlarda terk edilen hayvanların kontrol dışı kalması da sorunu derinleştirmiştir. Sokak hayvanları için barınak yapılan yerlerde sokakta hayvan varlığının azalmaması sorunun başka bir boyutudur.

1.393 belediyede bir günde bir veteriner hekim operasyon hazırlığını tamamlasa yaklaşık 20 köpeği kısırlaştırması olasıdır. Yılda 264 gün bu sürecin devamıyla kısırlaştırmanın gerçekleştirilmesi sağlanabilir. Bu süreç bir seferberlik mantığıyla ele alınrsa, sorunun ortadan kaldırılması da mümkündür.

Sokak köpeklerinin hepsi aynı oranda saldırgan değildir. Sınırlı sayıda saldırgan sokak hayvanları vardır. Saldırgan sayılabilecek köpekler bakımevine alınırken diğer sokak hayvanlarının kısırlaştırılarak alanda olmasının herhangi bir sorun oluşturması da olası değildir.

Sitelerde sınırlı hayvan barınakları sağlanarak, hayvan edinimlerinin büyük kentler için ayrıca değerlendirilmesi düşünülebilir. Çok katlı, alanı bulunan sitelerin bu anlamda da olayın içine katılarak hayvanların sahiplenilmesi, oradaki bakımı sağlanmasına yol açabilir. Veterinerler ve eğitimci okullarda bu konuda eğitim vererek çocukların köpeklerle olan ilişkisi ya da diğer sokak hayvanlarıyla oluşan ilişkilerinde olan sorunların da ortadan kaldırılmasına yol açacak düzenlemeler getirilebilir. Gönüllü hayvan edinimleri, çok katlı yapılar da bu yönlü bir düzenlemeyle fayda sağlar.

Değerli arkadaşlar, bildiğiniz gibi, hayvanlarla ilgili ortaya çıkan sorunlarda kene sokmasından yılan sokmasına ya da yarasa gibi zararlılarla oluşan sorunlar da vardır ama onların yerine yalnızca bu kanunda sokak hayvanları tanımında köpekler hedefe konmuş durumdadır. Biraz evvel de söyledim, bu resimlerdeki olanlara, olaylara üzülmemek olası değil ama o olayların yaratıcısı da yaratılması da

bugünkü yönetimin doğrudan sorumluluğudur. Kış saati uygulamasını kaldırarak -saat düzenlemesini- gece vakti çocukların, çalışanların işe gitmesine yol açmak dahi bu sorunun bir farklı boyutudur. Bunun için yapılması gerekli olan siyasi iktidarın bu sorunu ortadan kaldıracak önlemleri öldürme ötesinde planlaması gerekir. Bunun bir çözüm yolu olmadığına da görülmesi şarttır. Bu anlamda yaşanan olayları yok sayarak değerlendirme yapmak mümkün değildir.

Doğrudur, camiye giderken sabah erken saatlerde bu olaylarla karşılaşanlar ya da okula giden çocukların yaşadığı sorunlar vardır ama bu sorunları öldürmeyle çözme mantığı, yaşadığımız diğer bütün sorunları değerlendirsek, o zaman farklı alanlarda da öldürme yöntemlerini savunur bir noktaya düşülür ki bu, doğru bir yaklaşım değildir. Bu nedenle bu kanun teklifinin hem çekilmesinin hem de öldürme anlayışı yerine yaşatarak sorunu çözümcü bir yaklaşımla ele alınmasının doğru olduğunu düşünüyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Gürer, çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, saat 20.30'da toplanmak üzere toplantımıza ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.41

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 20.36****BAŞKAN: Vahit KİRİŞÇİ (Kahramanmaraş)****BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)****SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)****KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)**

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Değerli arkadaşlar, toplantımızı açıyorum.

Son olarak, Ferit Bey'e söz vereceğim.

Buyurun Ferit Bey.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Komisyon salonunda bulunan herkesi ve Komisyon salonuna alınmayıp koridorda kaygıyla bizleri izleyen hayvan hakları savunucularını saygıyla selamlıyorum.

Şu an görüşülmekte olan yasanın bir maddesinde ötanazi var. Siz “ötanazi” diyorsunuz, biz buna halk dilinde “katliam” diyoruz. O yüzden, bu yasa Anayasa'dan önce insanlığa aykırıdır. Yeryüzünde bulunan hiçbir inanç, sırf sayı artı diye hiçbir canlıyı öldürmeyi meşru kılmıyor. Yasaya bilim penceresinden de baksak dünyada genelgeçer bir ekosistem teorisi var. Bu teorinin hiçbir maddesinde canlıyı öldürme yoktur. Bizim parti geleneğimiz ve ideolojimiz yaşama ve yaşatma üzerine inşa edilmiştir. İktidar partisinin 5199 sayılı Yasa'da değişiklikler yapmasındaki amacının, sokakları güvenilir kılma gibi bir amacının olmadığını herkes çok iyi biliyor. Sokakları güvensiz kılan iktidarınızdır. “Önce insan” diyorsunuz, amacımızın insan olmadığını bütün kamuoyu biliyor. Yargıyı kontrolünüze alarak adaleti ortadan kaldırdınız. İki gün önce İzmir'de yağmurlu havada sokakta yürüyen 2 vatandaş elektrik akımına kapılarak hayatını kaybediyor. Yandaşınız olan Gediz Elektrik Dağıtım Şirketinin ihmali sonucu 2 can hayattan koparılıyor. Dün bu konuyla ilgili Meclis Genel Kurulunda bu olay araştırılsın diye önerge verdik ve siz bu önergeyi reddettiniz çünkü bu elektrik dağıtımını yapan şirket yandaşınızdır ve onu korudunuz. Hayatını kaybeden vatandaşlardan İnanç 2014 yılında bir paylaşım yapmış ve paylaşımında “Bir ülkeyi tanımak için o ülkede insanların nasıl öldüğüne bakın.” demiş. Evet, karşıda da iktidar partisinin pankartları var. Biz yaşamdan yanayız, kimsenin ölmesini istemiyoruz ve Türkiye'de insan hayatının bu kadar ucuz olmaması gerekir. Evet, ortada bir sokak hayvanları sorunu varsa bu sorunu ortaklaşa, ilgili olan bütün STK'leri, dernekleri işin içine katarak öldürme değil yaşatma üzerine bir yasa yapalım ve bu yasaya biz de destek vermeye hazırız. Bundan üç yıl önce sokak ortasında kaybolan bir Gülistan Doku var. O ailede hâlâ anne feryat ediyor, bir mezar istiyor ama Gülistan Doku kayboldu. “Güvenli sokaklar yaratmak istiyoruz.” diyorsunuz, Tahir Elçi sokak ortasında katledildi ve yakın zamanda bir olay daha meydana geldi. Deprem anında çadır satan bir Kızılay Başkanı vardı. Kızı yoldan geçen bir motosikletliye çarpıyor ve asli kusurlu olmasına rağmen yargı onu serbest bırakıyor. Sokakları güvenilir kılmak bu mudur?

Yasaya gelecek olursak, yasanın genel gerekçelerine baktığımızda bu yasanın gerekçeleri akıl dışıdır, subjektiftir ve bilimsellikten uzaktır. Gerekçenin ilk paragrafına baktığımızda suçluyu yasa olarak görmüşsünüz, yasayı yetersiz bulmuşsunuz. Bize göre suçlu yasa değil yirmi yıldır yasayı uygulamayan yerel yönetimlerdir ve yirmi yıla yakındır da Türkiye'nin birçok yerel yönetimi iktidara

bağlıdır. 31 Mart yerel seçimlerinden önce sokak hayvanlarıyla ilgili herhangi bir gündem yoktu. Ne olduysa 31 Mart yerel seçimlerinde iktidar partisi seçimi kaybedip 2'nci parti konumuna düşünce bir anda sokak hayvanları sorun oldu.

Yasanın genel gerekçelerine baktığımızda “Bazı çevrelerce âdeta sahipsiz hayvanların kontrolsüz artışı desteklenmektedir.” şeklinde bir açıklama yapmışsınız. Yani kimse sokak hayvanlarının kontrolsüz bir şekilde artmasını istemez. Bunu hayvan hakları için aldıkları bağışlara atıfta bulunarak söylemişsiniz. Bununla ilgili bir sorun varsa bununla ilgili bir düzenleme de yapmanız gerekiyordu, maalesef böyle bir düzenleme de yok.

Gerekçenin başka bir yerinde “Sahipsiz hayvanlar koyun, keçi, inek, buzağı, tavuk gibi ekonomik değeri olan çiftlik hayvanlarına saldırıyor ve maddi kayıplara sebep oluyor.” demişsiniz. Biz hiçbir zaman haberlerde bir sokak köpeğinin koyuna saldırdığını, tavuklara saldırdığını görmedik, daha çok bu olay köylerde meydana geliyor ve bu olaylarda kurt ve tilki saldırıları sonucu hayvanlar katlediliyor. Dünyada, doğada bir ekosistem var, her canlı yaşamak için beslenmek zorundadır.

Bu yasanın önümüze getirilmesindeki bir sebepte kuduz vakalarını örnek göstermişsiniz. Dünyada yılda yaklaşık 60 bin kişi ölüyor ama Türkiye'ye baktığımızda son bir yıl içinde sadece 2 kişi kuduz vakasından dolayı hayatını kaybetmiş.

Yasanın bir diğer gerekçesinde “...turizm gelirlerinin önemli bir kalem olduğu ülkemizin itibarı bakımından olumsuz bir izlenim oluşturmaktadır.” Eğer insanlar turizm amacıyla farklı bir ülkeye gidiyorsa mutlaka bu konuyla ilgili devletlerin uyarıları vardır ve gittikleri her ülkede de bu konuyla ilgili uyarılar vardır. Bu, sadece Türkiye'ye özgü bir durum değildir, bu açıklama da tamamıyla mantık dışıdır. İnsanlar havaalanında uçaklara biniyor ve düşme tehlikesine karşı da uyarılar yapıyor.

Diğer bir maddede “Sahipsiz köpekler çok ağır koşullarda hayatta kalma mücadelesi verirken hem kendi türlerinin hem de ceylan ve karaca gibi diğer hayvanların ve doğanın zarar görmesine sebep oluyor. Yani sokak köpekleri doğaya zarar veriyor.” demişsiniz. Peki, köpeklerin doğada yaşamasına izin vermiyorsunuz, sokakta kalmasına da izin vermiyorsunuz. Çözüm nedir? Öldürmek midir ya da barınaklara hapsedmek midir? Barınaklar hiçbir zaman çözüm olmamıştır, geçmiş yıllarda örnekleri vardır. Hayvanlara, sokak köpeklerine barınaklarda ne tür koşullarda bakıldığını herkes çok iyi biliyor ve o görüntüler hâlâ hafızamızda canlı duruyor.

Yasanın bir diğer gerekçesi de çoğalmayla ilgili. Bir veri paylaşmışsınız, bir erkek köpek ve bir dişi köpeğin bir yılda 6 ile 8 arasında yavrusu doğuyor ve siz bunu 8 yavru olarak baz almışsınız -bunu, her 8'i 8'le çarparak- en son 6'ncı yılda bir dişi, bir erkek köpekten 67 bin hayvan, köpek ortaya çıkacak demişsiniz ve bu tamamıyla mantık dışıdır, bilimsel değildir. Bu teorinizle bütün doğuran köpekleri dişi olarak kabul etmişsiniz.

Evet, burada bir tablo yapmışsınız aşılamayla ilgili. Her nedense 2023 yılında bu aşılama 4.516 azalmış yani 2022'den 2023 yılına baktığımızda, 2022-2023 yılına oranla 4.516 köpeğin aşılması azalmıştır. Normal sisteme, düzene baktığımızda sokak köpeklerinin aşısının artırılması gerekirken bu aşırı azaltmışsınız ve gene bu yasanın önümüze gelmesindeki sebep yasa değil yerel yönetimlerdir.

Evet, bu yasanın diğer bir gerekçesi de 18'inci ve 19'uncu yüzyıldaki yöntemleri açıklamışsınız. 18'inci ve 19'uncu yüzyıl ile bu yılı kıyaslamak doğru değildir. O süreçte bilim bu kadar gelişmemiştii, imkânlar bu kadar fazla değildi ve o dönemde yapılan katliamları da tekrar ettirmenize izin vermeyeceğiz.

Evet, biz sadece bu konuyu eleştirmiyoruz. Bunun yanında çözüm önerilerimiz de olacaktır. Birincisi, kan kokan bu yasayı geri çekin. Bu yasanın tarafı olan bütün dernek, STK temsilcilerinin fikirlerini alarak yeni bir yasa yapalım ve bu yeni yasaya biz de destek vermeye hazırız. Yasa yapılırken bilimsel verileri esas alalım. Yasayı öldürme değil, yaşatma üzerine kuralım.

Son olarak çözüm ölüm değildir; kısırlaştır, aşılat ve yerinde yaşat uygulaması çözüm olacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Şenyaşar, çok teşekkür ediyorum.

Evet, şimdi Tekirdağ Milletvekilimiz İlhami Özcan Aygun’a söz veriyorum.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sayın Başkan, sırayı okumanız mümkün mü, hazırlanalım. Söz sırasını okuyabilir misiniz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Geliyor arkadaşlar, hepinize söz vereceğim.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Şüphemiz yok da kameraları hazırlayalım, zaman kaybetmeyelim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Önce Komisyon üyelerine söz veriyoruz ki efendim...

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Hangi Komisyon üyesi?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Kaç Komisyon üyesi kaldı acaba?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Var, arkadaşlar Komisyon üyesi.

AYHAN BARUT (Adana) – Evet, evet.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Sayın Başkan, ondan bahsedilmiyor.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bilmek istiyoruz diyor sadece.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Sıralamayı okursanız kimin ne zaman sırasını geleceğini bilirse yoksa Komisyon üyesi, Komisyon üyesi değil tartışması yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Şöyle arkadaşlar, şöyle: Komisyon üyesi olan arkadaşlarımıza sırasıyla söz veriyoruz.

Zaten elimizde bir liste var, yani o listeye göre yapıyoruz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Tamam.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Bütün siyasi partilerden temsilcilerin konuşmasını sağladık öncelikli olarak. Ondan sonra da Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimize söz vereceğiz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Grubu olmayan partiler konuşmadı efendim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, şu anda Komisyon üyelerimiz sıralı durumda.

Komisyon üyelerimizi bir bitirelim, ondan sonra da sizlere söz vereceğiz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Başkanım, hiçbir itirazımız yok, sadece sırayı söylerseniz kamera falan ayarlıyoruz, zaman kaybetmeyelim o kadar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Değerli arkadaşlar, Cumhuriyet Halk Partisinden bizden söz talep eden şimdi İlhami Bey konuşacak, sonra Barış Bey var ve daha sonra da Bursa Milletvekilimiz Orhan Sarıbal var.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sonrada Komisyon üyesi olmayanlara gelecek.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Şimdi, mesela 3 milletvekilimiz var burada, bunlar Komisyon üyeleri. Komisyon üyesi olup söz talep eden başka kimse şu ana kadar bize bir şey iletmedi efendim. Arkadaşlar, bize intikal eden bir şey yok onu söylüyorum ben çünkü şu anda butonlara basılmış durumda ama bu arkadaşlarımız Komisyon üyesi mi, değil mi, ben onu bilemem ama Komisyon üyesi olup “Ben söz istedim.” diyen var mı burada, Komisyonun üyesi olan?

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Soru o değil Sayın Başkan. Soru Komisyon üyesi olmayan diğer konuşmacıların listesi.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Oraya da geleceğiz arkadaşlar.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Daha ilerleyen saatlere kadar bekleyeceğiz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ona da geleceğiz. Şimdi aynısını söylüyoruz. Şu anda Komisyon üyesi olmayan arkadaşlarımızın listesini yapın. Var mı? Tamam, burada bir liste var. Bu listeden sırayla vereceğiz söz.

Buyurun İlhami Bey.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Evet, teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Evet arkadaşlar, Sayın Komisyon Başkanım, Sayın Bakan Yardımcım, değerli milletvekili arkadaşlarım, Komisyon üyesi arkadaşlarım, çok kıymetli STK başkanlarımız, misafirlerimiz ve basınıımızın değerli temsilcileri; hepinizi gecenin bu saatinde sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Bugün aslında ben başka bir kanun teklifiyle bir araya gelmek isterdim. Nasıl mı dersiniz? Siz torba kanunu yapıp getiriyorsunuz, çıktıktan sonra -ondan sonra- Anayasa Mahkemesine bu kanunları biz götürüyoruz, oradan Anayasa Mahkemesi iptal ediyor onu beklerken... Ama siz geçtiğimiz yılda bizim çıkarmış olduğumuz, artı 2004’te çıkan kanunu şimdi tanımayıp yeni bir kanunla bizim karşımıza geldiniz.

Evet, değerli arkadaşlar, bu Veteriner Hekimler İcra Komisyonu Başkanımız Sayın Hocam karşımdan bana bakıyor. Hocam, sizin bir 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Meslek Kanunu’nuz vardı. Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun’un 41’inci maddesini Anayasa Mahkemesi 22/3/2023 tarihli ve 2023/18 Esas, 2023/57 Karar sayılı Kararı’yla iptal etmiş. Bir yıldan beri veterinerlerin 41’inci maddesi havada. Bizim bunu buraya getirmemiz gerekirken biz gidip olmayacak işlerle uğraşıyoruz. İlgili madde ne diyor baktığımız zaman arkadaşlar? “Veteriner hekimlerin disiplin, yargılama süreçleri ve verilecek disiplin cezalarını belirlemede Anayasa Mahkemesi kararı yürürlüğe girmiştir. Yeni düzenleme yapılmaması hâlinde hiçbir disiplin cezası verilememektedir.” Zira kanuni dayanak ortadan kalkmış. Toplum sağlığı konusunda denetim ve icra anlamında veteriner hekimlerin çok kritik noktalarda görev aldığını hepimiz biliyoruz. Hatta Covid-19’da biz veteriner hekimleri sahaya sürmedik ama Almanya’daki o aşı merkezinin başında bir veteriner hekim oturuyordu ve bu da herhâlde bize... O zaman da ifade ettik ama veteriner hekimlerimizi Covid döneminde hiçbir zaman hekim olarak kabul etmedik, onlardan faydalanmadık. Ama ne acıdır ki gene o Turkovac aşısını bulanlar yine veteriner hekimler ordusuydu. Ben buradan bütün veteriner hekim arkadaşlarıma şükranlarımı sunuyorum.

Şimdi, düzenleme gecikmiş, ortada yok, değerli milletvekili arkadaşlarımdan bunu getirmesi gerekirdi. Burada tabii ki altını da çiziyorum aslında kanun milletvekili arkadaşlarımızın değil, sarayın. Evet, hepimiz de biliyoruz. Geçen hafta öğretmenlerin meslek kanunu vardı, orada da bunu tartıştık, dillendirdik. İmzalayan arkadaşların fazla bir bilgisi yok. Arkadaşlar, kimse birbirini aldatmasın. Buraya gelen kanun teklifleri bir mutfakta hazırlanıyor, imzaya sunuluyor, nasıl mı? Evet, Millî Eğitim

Bakan ne dedi? “Biz kanunu yazdık, gruba gönderdik.” Hangi gruba? AK PARTİ Grubuna. Grup orada takip edecek, imzaları tamamlayacak ve Komisyona gelecek. Bu itirafı ben değil, Sayın Millî Eğitim Bakanı yaptı.

Şimdi, gene buradan baktığımız zaman önümüze 17 maddelik bir kanun teklifi geldi. Toplantının başında da ifade ettik. Burada Adalet, Çevre ve İçişleri Bakanlığını da ilgilendiren konular var ama ne yazık ki Komisyon Başkanları Komisyonu toplayamamak kadar bir acziyet içerisinde, evet acziyet içerisinde. Tali komisyonları toplayıp tartışarak bize bir rapor gönderilmesi gerekirdi ama maalesef “Biz bunu yapamıyoruz.” diyorlar. Geldiğimiz noktaya bakın ve saraydan gelen ne varsa burada virgüline noktasına dahi dokunulmuyor. Ben 2’nci dönem milletvekiliyim, bunu bizzat burada gördük.

Şimdi, gelelim yasaya. Baktığımız zaman yasada neleri değiştiriyorsunuz arkadaşlar? Sahipsiz hayvanların insan, hayvan ve çevre sağlığı gerekçesiyle öldürülmesine, katline olanak sağlıyorsunuz. Evet, öldürülmesine, katline olanak sağlıyorsunuz. Sahipli ve sahipsiz hayvan tanımları yeniden yapılarak Tarım ve Orman Bakanlığı veri tabanına kaydedirilmemiş tüm evcil hayvanlar da sahipsiz hayvan olarak burada nitelendirilecek. Yine bakımevi dışında bir hayvanı bırakmak ancak onun yasal sorumluluğunu alarak yani Bakanlığın veri tabanına kaydedtirilerek sahiplenilmesi hâlinde mümkün olabilecektir.

Şimdi, ben burada yine sizlere soruyorum; Komisyon üyesi arkadaşlarıma ve ziraat mühendisi olan arkadaşlarıma soracağım hatta Veteriner Hekimleri Odası Başkanına da buradan atıfta bulunuyorum: Geçtiğimiz yıl tüm Türkiye’deki küçükbaş ve büyükbaş hayvanların sayımı yapıldı. Kaç günde? İki günde. İnaniyor musunuz iki günde bu kadar büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığının sayımının yapılabileceğine ve kulak küpelerinin düşmediğini hepimiz biliyoruz. Şimdi kalkıyoruz, deniliyor ki: “Tarım ve Orman Bakanlığının veri tabanına kaydedilecek.” Arkadaşlar, birbirimizi kandırmayalım. Hani çip takıyordunuz, hayvanlarımıza çip takıyorduk; köpeklerimize, kedilerimize, hepsine. Ne oldu o proje? Havada kaldı.

Yine bakın, bu yasada diyor ki: “Yakala, kısırlaştır, sal yöntemini kaldırıp yerine yakala, ıslah et, ondan sonra da sahiplendir yöntemini getiriyoruz.” Getirilmek istenen yöntem aslında yakala ve öldür şeklinde işleyecektir arkadaşlar, bunu hepimiz biliyoruz, birbirimizi de kandırmayalım.

Yine bakınız, insani ve vicdani olarak sahipsiz ve güçten düşmüş bir hayvana bakmak zorlaşıyor, bakımevi kurma zorunluluğu getiriliyor. Kimse hasta bir sokak hayvanına yardım etmez arkadaşlar, etmiyor da zaten. Ve şu ana kadar bakınız, barınaklar ortada. Barınaklarla ilgili konuyu açmıyorum. Bunu takibini yapanlar ve yasa çıkartan, 2004’ten beri çıkan yasayı uygulatmayan AK PARTİ’ye ve onun ortağı MHP’ye buradan sesleniyorum: Şu andaki tablonun müsebbibi sizlersiniz. AK PARTİ ve Milliyetçi Hareket Partisi milletvekillerinin bu işi sorması gerekirken şimdi değişik bir yasayla gelip karşımıza çıkıyorsunuz. Arkadaşlar, yasa var biz yasayı uygulatmadık. Şimdi, size soruyorum: 2004’ten beri Cumhuriyet Halk Partisi veya diğer muhalefet partileri mi iktidarda? Ondan sonraki diğer maddelere de geleceğiz. Şimdi, belediyeleri burada müşkül hâle düşürmeye çalışıyorsunuz. Ya, kaç yıldan beri belediyeler sizdeydi şimdi mi aklınıza geldi bu? Neden sizdeyken belediyeler bunu sahiplenmediniz veya barınakları yapmadınız veya kısırlaştırılma yapılması gerekirken kısırlaştırmaya neden göz yummadınız?

Şimdi, geldiğimiz noktada yine kanuna aykırı davranışlara uygulanan para cezası var. İşte, bu para cezalarını getiriyorsunuz ama asıl önemli olan bir de hapis cezası var, kime? Belediye başkanlarına ve meclis üyelerine. Arkadaşlar, siz sopayı hep kaybettiğiniz şeyler... Haklısınız kaçan balık büyük

olur, elinizden yerel yönetimler kaçtı. Şu anda ülkeyi yöneten en büyük parti Cumhuriyet Halk Partisi, yerel yönetimlerin iktidardaki partisi Cumhuriyet Halk Partisi. Yerelde, şu anda muhalefet hâline gelmenizden dolayı aklımız başınıza geldi.

Yine, bakınız, 2028 yılı sonuna kadar il belediyeleri ile nüfusu 25 binin üzerindeki belediyeler bir önceki yıl kesinleşmiş gelirlerinin binde 5'i, büyükşehir belediyelerinde binde 3'ü kadar kaynağı barınağa ayıracaklar.

Değerli arkadaşlar, geçen sene, burada görev yapan bizim milletvekili arkadaşlarımız vardı Tarım Komisyonunda ve Meclis bir komisyon kurdu, araştırma komisyonu kurdu. Araştırma komisyonunun raporu yayımlandı. O raporun sonuç bildirgesinde çok güzel bir şey vardı mali analiz ve düzenlemeyle ilgili; belediyelere kaynak aktarma, bu barınaklara kaynak aktarmayla ilgili; şans oyunları ve birçok şeyden kesintiler yapılarak fon oluşturulacaktı, buraya, barınaklara ve belediyelere aktarılacaktı. Neden bunu yapmadık? O zaman, o çıkardığımız kanunlara neden biz uymuyoruz veya yapılan araştırma komisyonu raporlarına neden sahip çıkmıyoruz? O zaman burada bir çelişki var, milletvekilleri kendi çıkarmış olduğu kanunlarla çelişiyor arkadaşlar.

Şimdi gelelim başka bir şey daha var. Toplanan hayvanların yeniden sokağa salınması uygulaması kaldırıldığı için yerel hayvan koruma görevlileri uygulamasına da son bulacak; bu yasanın getirdikleri bize. Şimdi, kısacası, Hayvanları Koruma Kanununda Değişik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'yle beraber AK PARTİ'nin hayvan hakları politikalarının artık iflas ettiğini sizler söylüyorsunuz. Nasıl söylüyorsunuz? İşte, bu getirmiş olduğunuz kanunla. 2004'te kanun çıkarmışsınız, şimdi o kanunu uygulamadan yeni bir kanun daha getiriyorsunuz yani sizin bu hayvan haklarıyla ilgili bütün iddialarınızın iflas ettiğinin bir göstergesi.

Yine, bakınız, kanunun gerekçe kısmı; şu ana kadar yürütülen politikaların hayvanların yaşamını ve güvenlikleri korumakta, hayvan popülasyonu ile mücadelede etkisiz kaldığının da bir itirafı oluyor. Yani siz havanda su dövmüşsünüz, o süre içerisinde hiçbir tedbir almamışsınız. Burada en büyük suçlu merkezi Hükümet, iktidar partileri ve iktidar partisinin buradaki yaptığı kanunları uygulamayan ve çıkardığı yasaya sahip çıkmayan biz milletvekillerinin burada suçu var arkadaşlar. Kimse gocunmasın ama bu suç hepimizin. Burada yasa çıkarıyoruz ama yasa uygulanmıyorsa o zaman hiçbir anlamı yok.

Yine, bakınız, yürütülen politikaların yanlışlığı ve yetersizliği anlaşılmasına karşılık yeni hatalara ve yanlışlara gidiyorsunuz ve verilen teklifle beraber birçok konuda aslında siz de çelişiyorsunuz -hepinizin eli vicdanına gittiği zaman- bu kanuna benim milletvekili arkadaşlarım çoğunun rıza göstermediğini biliyorum ama ne yazık ki işte sonunda hepimiz parmak kaldıracağız; bir kısım "hayır" diyecek, bir kısmı "evet" diyecek ama "evet" diyeceklerin bir kısmı istemeyerek diyecek çünkü eve gittiği zaman çocuğunun, eşinin yüzüne bakamayacak bu kanuna "evet" veren arkadaşlarımız. Ben toplantımızın başında -Pınar Hanım'a da buradan tekrar geçmiş olsun diyorum, başsağlığı diliyorum- doğrudur, haklıdır ama Pınar Hanım'ın bir sosyal medya paylaşımını da, kendi paylaşımını da ifade ettim. Barınakları, bu hayvanların barınmasıyla ilgili yerleşimleri yapmayanların suçlu olması gerekirken bizi burada, hepimizi zan altında bıraktı. Burada asıl sorumlu kim? AK PARTİ ve MHP arkadaşlar. Evet, AK PARTİ ve MHP burada sorumlu bana göre. Kimse sorumluluğu karşıya atmasın ve oradaki insanlarımız eğer köpek ısırmasına maruz kalıyorsa sorumlusu o sokaklardaki köpekleri başıboş bırakan, kanunları uygulatmayan yetkililer. Ne diyor çıkaracağımız kanunun son maddesi? Bu kanunu kim yürütmüş? "Cumhurbaşkanı yürütür." Tarım Bakanlığı da demiyor artık, "Cumhurbaşkanı yürütür." diyor son çıkan bu sistemle beraber. Yani burada 1'inci sorumlu Cumhurbaşkanı, çıkarılan kanunlara, yürütmeye sahip çıkmadığı için.

Yine bakın, sahipli ve sahipsiz hayvan tanımlarında yapılmak istenen değişikliklerle sahipsiz, sahibi olmayan, sahibi tarafından terk edilen tüm hayvanların yaşam ortamlarından kopartılarak bakımevlerine kapatılması, kanun değişikliğiyle koşulları genişletilen durumların gerçekleşmesi durumunda ötanazi yoluyla, evet, öldürülmesi hedeflenmektedir arkadaşlar. Toplumsal gerginliği azaltmak amacıyla getirilen bu değişiklikler uygulamaya girerse toplumsal barışın bozulmasına, huzursuzlukların artmasına sebep olacaktır. Kanun teklifiyle hayvanlar sahipli ve sahipsiz olarak kategorileştirilip sahibi olan hayvanları koruma ve refahını sağlama görevi hayvan sahiplerinden gerçek ve tüzel kişilere devredilirken, sahipsiz hayvanlar ise sahiplendirilinceye kadar sözde bakımevlerinde bekletilecektir. İnanıyor musunuz? İnanıyor musunuz arkadaşlar, soruyorum?

Şimdi, yine bakın, 5199 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesi gereğince yakalanıp kısırlaştırılıp aşılanıp ıslah edilerek alındıkları ortamlara bırakılmaları öngörülen sokak hayvanları kanun teklifinin 4'üncü maddesine göre sahiplenilmedikleri beklediği sürece alındıkları ortamlara bırakılmayacak, bakımevlerinde kalacaklar. Yerel yönetimlere sokak hayvanlarını yakalayarak bakımevlerine taşıma yükümlülüğü verilmesi sebebiyle âdeta cadı avı yaşanacak, sahipsiz hayvanlar tecride maruz kalacaklar, ilerleyen süreçte hepsi öldürülecek, katledilecek yani ötanazi edilecek arkadaşlar, sizin tabirinizle ötanazi yapılacak. Yani siz öldürmeyi ötanazi olarak görüyorsunuz, böyle süslü kelimeleri kullanmayı da çok iyi beceriyorsunuz değerli arkadaşlar. Bu noktada "ötanazi uygulamasını gerektiren şartların genişletilmesi", "kamu güvenliğini tehlikeye düşürme" gibi muğlak ifadeler içeren koşulların düzenlenmesi zorunludur. Onu düzenlemeniz lazım arkadaşlar.

Yine, bakın, Türkiye'de hayvanlar hakkında ötanazi uygulaması yeni değil. 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu "Hayvan Refahı" başlıklı 9'uncu maddesinin (3)'üncü fıkrasında hayvanlara ötanazi yapmak yasaklanarak hangi hâllerde yapılacağı da o kanunda çok açık olarak belirtilmiş. "Nedir bunlar?" dersiniz; evet, 5996 sayılı Yasa'da 9/3'te "a) Hayvanlara acı ve ıstırap çektiren veya iyileşme durumu bulunmayan hastalık durumlarında,

b) Akut bulaşıcı bir hayvan hastalığının önlenmesi ya da eradikasyonu amacıyla veya insan sağlığı için risk oluşturan durumlarda,

c) Davranışları insan ve hayvanların hayatı ve sağlığı için tehlike teşkil eden ve olumsuz davranışları kontrol edilemeyen durumlarda" veteriner hekimlerin kontrolünde onlara ötanazi yapılabilir. Yani, burada etkin kişi veteriner hekimler; işte oradaki, İstanbul Üniversitesindeki öğretim veren hocamız, öğrencileri ve hizmet veren veterinerler şu anda ötanaziye karar verecek.

Yine, bakınız...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Aygun, toparlayabilir miyiz?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Toparlayacağım da Başkanım, toparlanacak gibi değil.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ediyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Nasıl toparlayayım Başkanım?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Yok, yok; şöyle: On beş dakika oldu da onun için söylüyorum çünkü başka söz talepleri de var.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, neyi toparlayacağım? Başkanım, zaten beş dakikası şeyle geçti.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

İLHAMİ ÖZCANAYGUN (Tekirdağ) – Değerli Başkanım, şimdi, yine baktığımız zaman 5199 sayılı Kanun'un 13'üncü maddesinde "Bakımevine alınan hayvanlardan saldırgan olan, bulaşıcı veya tedavi edilemeyen, hastalığı bulunan ya da sahiplenilmesi yasak olan hayvanlara yerel yönetimlerce ötanazi yapılır." diyor. "Sahipsiz hayvan popülasyonunun kamu güvenliği bakımından tehlike oluşturmasına veya hayvandan hayvana ya da hayvandan insana bulaşan hastalıkların görülmesine, su kaynaklarının, yaban hayatının ve biyolojik çeşitliliğin zarara uğramasına sebebiyet vermesi hâlinde ilgili yerel yönetim tarafından sahipsiz hayvanlara ötanazi yapılabilir." diyor. İşte, bu fıkranın eklenmesi teklif ediliyormuş sizler tarafından ama "Sahipsiz köpekler hastalık, tedavi edilemezlik ve saldırganlık gibi durumların yanı sıra kamu güvenliği açısından tehlike oluşturması durumunda öldürülür." diyor. Kanun teklifinde muğlak, evet, en büyük sorun burada, muğlak bıraktığınız... Her zaman yaptığınız şey bu, kanun teklifi çıkarırken ucu açık bırakıyorsunuz, net çizemiyorsunuz, çizgileri ortaya koyamıyorsunuz. Yine burada da muğlak bir maddeyle beraber ötanazi "sahipsiz hayvan popülasyonu ile temel mücadele aracı" olarak ilan ediliyor arkadaşlar. Sahipsiz hayvanın hepsine kısa ve tek çözüm ötanazi, burada bunu ortaya koyuyorsunuz. Bu düzenleme, barınaklardaki sahipsiz hayvanların ötanaziyle öldürülmesini ana uygulama hâline getirecek, keyfi ve kötü niyetli uygulamaların önünü açacak durumdadır. "Kamu güvenliği bakımından tehlike barındırmak" gibi hukuki belirsizlik ve ölçülülük ilkelerini hiçe sayarak hayvanların yaşam haklarını ihlal edecektir. Diğer yandan, kanun teklifi gerekçelerinde, kanun teklifinin Meclise sunulduğuna dair basın açıklamalarında bulaşıcı hastalıklara ve özellikle de kuduz hastalığı risklerine vurgu yapılmıştır. Ben o arkadaşlara, basın açıklaması yapan Grup Başkanına buradan bir atıfta bulunmak istiyorum. Baksın, Türkiye'deki kuduz vakasına baktığı zaman sadece 2 olduğunu görecektir arkadaşlar. Yani bu söylemin de havada olduğunu, boş olduğunu buradan ifade ediyorum ve bu, ne kadar ciddiyetsiz bir şekilde, sorumsuz bir şekilde kanun getirdiğinizin de itirafıdır aslında. Siz, istatistiklere bakın ki görün neyin ne olduğunu. 2 tane kuduz vakası varken kalkıyorsunuz "Kuduz vakaları artmış." diyorsunuz. Yazıklar olsun sizlere diyorum.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Bir yılda değil mi?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Aynen, bir yılda.

Şimdi geldiğimiz noktada Sayın Başkanım, insanlar yönünden ekokırım suçunu tanımayan, çevreye karşı suçlar yönünden etkin mekanizmaları işletmeyen AK PARTİ su kaynaklarına, yaban hayatına ve biyolojik çeşitliliğe zarara sebebiyet veren hayvanların ötanaziyle cezalandırılmasıyla ilgili kanunu getirmiş bulunuyor. Şimdi, ben, ziraat mühendisi olarak bir soru sormak istiyorum -belki içinizde ziraat mühendisi arkadaşlar varsa- süne ilaçlaması yapıldı uçakla, yılanlar öldü, her tarafı fare bastı. Yani, biz şu anda ekolojik dengeyi bozuyoruz. Bunun farkında mısınız? Doğa kendini bir şekilde döndürüyor, döngü var ama insanoğlu olarak biz gidiyoruz doğayı, çevreyi katlediyoruz. Ondan sonra her tarafı fareler bastı dedik, bu sefer fareyle mücadeleye geçtik yani yaptığımız tamamen doğaya, çevreye katliam arkadaşlar.

Yine, bakın, sokak hayvanları popülasyonu ile aktif mücadele etmeyen AK PARTİ çözümü sahipsiz hayvanların yok edilmesinde bulmuş. "Uyutma", "ötanazi" gibi isimlerle yapılmak istenen eylemler toplum nezdinde yumuşatılmaya veya meşrulaştırılmaya çalışılıyor. Yani siz de biliyorsunuz, biz de biliyoruz, birbirimizi kandırmayalım. Bu işin sonunda o canlıların hepsinin hayatına son verilecek. Yani siz şimdi sadece böyle süslü kelimeleri buluyorsunuz, süslü kelimelerle yapmış olduğunuz uygulamayla haklı çıkarmaya çalışıyorsunuz ama gerçek bu değil arkadaşlar. Gerçek, orada katliam olacak hepimiz biliyoruz.

Hukukta ötanazi hakkı hep tartışmalı bir hak olmuştur. Ötanazi uygulamasında iradenin mevcut olup olmadığı, mevcut olan iradenin bir bilince dayanıp dayanmadığı, ötanaziye gösterilen rızanın sakat olup olmayacağı, bilinçli bir iradeye dayansa dahi devletlerin hangi sebeplerle ötanaziye izin verip vermediği gibi yöntemlerin irdelenmesi, ötanazi eyleminin yaşam hakkı ihlali olup olmadığı, suç teşkil edip etmediği tartışılmaktadır. Şimdi, kalkıyoruz, burada hayvanlara ötanazi yapıyoruz. Kime sordunuz? Neye göre sorguluyorsunuz, ötanazi yapıyorsunuz? Cevap yok. Evet, aynı Hitler'in yaptığı uygulamayı yapacaksınız; hayvanları toplayacaksınız, hepsine katliam yapacaksınız, hepsinin kanları sizin elinizde olacak arkadaşlar, evet, hepsinin kanı sizin ellerinizde olacak.

Yine, bakınız, hekim kararına dayanan, hekimlerin etik ve vicdani kodlarıyla devreye alarak...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – İlhami Bey...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bitiriyorum Başkanım, toparlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Rica ediyorum, yirmi dakika oldu çünkü diğer arkadaşlarımızın da hakları...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, bilgilendiriyoruz. Başkanım, gerçekler acıdır. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – O arkadaşlarımız da konuşacaklar.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Dinleyeceksiniz, dinleyeceksiniz; ben dinliyorum, siz de dinleyeceksiniz.

MUHARREM VARLI (Adana) – Tamam da sabahtan beri dinliyoruz, aynı şeyleri döndürüp döndürüp söylüyorsunuz ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, arkadaşlar...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan...

MUHARREM VARLI (Adana) – Yeter ya!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Genel konuşuyoruz zaten Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, bakın, biz Komisyon olarak konuşmalara süre tahdidi getirebiliriz ama bunu yapmıyoruz. Bakın...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Yapın Başkanım, yapın.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Olur yapalım.

Arkadaşlar, teklifi verin.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, toparlıyorum.

MUHARREM VARLI (Adana) – Bize saygın yoksa kendi arkadaşlarına saygın olsun ya! Burada bekliyorlar bak!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Değerli arkadaşlar, kamu güvenliği gibi gerekçelerle ötanazi uygulayan yerel yönetimlerin... Bakımevlerindeki hayvanlara yönelik kötü muameleler çoğu zaman hayvansever yurttaşlar tarafından açığa çıkarılmıştır. Değerli arkadaşlar, kanun teklifiyle yerel yönetimlerin burada elini sıkıştıracaksınız. Bütün işiniz yerel yönetimleri zayıflatmak üzerine kurulmuş ve sözlerime başlarken dediğim gibi, kaçan balığın büyük olduğunu burada ifade ediyorum. Hasan kardeşim, salla; sen ancak onları yaparsın ama işte geldiğimiz noktada hayvanların katline "evet" diyeceksin.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – İlhami Bey, belli oluyor, bak, itiraf ediyorsun, tamam. Bu bizim için bir itiraftır.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Kaçan balık büyük olur, unutmayın bunu. Bu kanun teklifi sonrası gerçekleşecek uygulamanın şeffaflığı ve denetimini neye göre göreceğiz, merak ediyorum.

Yine, bakın, gönüllü koruma görevlisi mekanizması kaldırılıyor. Yerel yönetimlerin barınaklardaki yurttaş denetimi sonlandırılıyor. Sahipsiz hayvanları toplama ve sahiplendirilinceye kadar bakımevlerinde tutmak, ötanazi yapma yetkileri verilen yerel yönetimlerin barınaklardaki bakım hizmetleri, kalitesi, güvenilirliği, hayvan haklarına uygunluğu, ötanazi uygulamaları denetlenmeyecek yani her şeyi kapatıyorsunuz, şeffaflığa son veriyorsunuz. Sayın Başkanım, bir de son nokta olarak, son cümle olarak, ben bugün usul hakkındaki konuşmamda da ifade ettim.

(Gürültüler)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Değerli arkadaşlar, dinler misiniz?

Bugün usul hakkındaki konuşmamda da ifade ettiğim üzere, sadece 5 tane STK'nin buraya çağırılması bu kanunun ne kadar sıkıntılı bir kanun olduğunu ortaya koyuyor. Aynı mal kaçırır gibi kanun çıkarmaya çalışıyorsunuz. Bu acele neden merak ediyorum. Neden bütün STK'leri buraya çağırmadınız? Çünkü, karşı olanlar da gelsinler ama bunun öteki tarafında olan diğerleri de gelsin. Burada hep beraber dinleyelim, onlar da burada sorunları anlatsınlar, ortak noktada buluşalım. Neyi kaçırdığınızı ben merak ediyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Aygun, teşekkür ediyorum.

FARUK KILIÇ (Mardin) – Video çekiliyor...

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Hayır, çekilmesine, canlı yayınlanmasına niye karşı çıkıyorsunuz onu anlamıyorum? Niye, sebep ne? Danışman gelsin o tarafa “Buraya gelemez, çekemez.” öyle bir dünya yok. Çekilecek, bütün memleket, bütün dünya görecek bunu. Rahat ol, rahat.

FARUK KILIÇ (Mardin) – Yapmayın bunu, yapmayın bunu.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Yasama faaliyeti aleni olur.

FARUK KILIÇ (Mardin) – Zaten bunlar her yerde yayınlanıyor.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Burada yayınlanacak sıkıntı yok, rahatsız olma.

FARUK KILIÇ (Mardin) – Rahatsız olmuyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Herkesin ne yaptığı ortaya çıksın Sayın Vekilim, kimin nerede olduğu... Karınca da diyor ki: “Ben de biliyorum ama en azından yerim belli olsun.” Bizim de yerimiz belli olsun.

FARUK KILIÇ (Mardin) – Arkadaşlar, bu kanun maddesinde kimin nerede olduğu belli zaten.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Tamam, herkesin yeri belli olsun.

Sayın Vekilim, diyor ki karınca: “Ben de dünyayı değiştiremeyeceğim ama tarafım belli olsun.”

FARUK KILIÇ (Mardin) – Bu kadar şey yapmanıza gerek yok. Bu kanun maddesi eninde sonunda oylanacak ya.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – O zaman konuşmayalım mı yani?

FARUK KILIÇ (Mardin) – Arkadaş sadece burayı çekiyor.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hayır, neyden rahatsız oluyorsunuz?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Tam diktatörlük yani.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – “Kanun maddesi oylanacak, geçecek.” diyorsun yani hesabı kendi vicdanında ver sen.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, değerli arkadaşlar, Başkanlığımıza intikal etmiş 1 adet önerge vardır, okutup işleme alıyorum.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Buradan yasa geçebilir ama sokaktan geçmeyecek.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Aynen öyle.

HAVVA SİBEL SÖYLEMEZ (Mersin) – Vatandaş istiyor.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar... Arkadaşlar... Önergeyi dinleyelim.

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanunu’nda değişiklik yapılmasına dair Kanun Teklifi’nin...

(Gürültüler)

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Milletvekilin sözünü kesemezsin Başkan, sakın öyle bir şey yapma! Sakın yapma, kısıtlama getirme!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sınırlama getirmeyin sakın, sakın sınırlama getirme!

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Sakın yapma, kısıtlama getirme, sakın bak!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Benim böyle bir yetkim var, hakkım var, oylatacağım. Olur mu öyle şey?

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – “Oy çoğunluğum var, kısıtlama getiririm.” böyle bir dünya yok.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bu uygulama “ben yaptım oldu” olmaz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Devam et sen.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Orhan Bey, bakın, bu doğru bir yöntem değil.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Tam bir despotluktur bu!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Yirmi iki dakika konuştu.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Konuşurum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – “Konuşurum.” değil, yok. Konuşursun ama süreye uyersin, olmaz böyle bir uygulama.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Konuşurum, konuşurum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Biz seçilenleriz, seçmenlere soralım, referanduma gidelim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bak, böyle bir uygulama olmaz.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Katılıyorum, tamam, konuşacak arkadaşlar.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Böyle bir şey olur mu ya? Milletvekilleri ne zaman konuşacak?

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Milletvekillerinin sesini kısamazsın!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kurala uyacaksak, aşırılığa gitmeyeceksen... Zaten şu saate kadar dinledik...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Tamam, gitmeyeceğiz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Dinleyeceksiniz zaten!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Yani “Dinlemek zorundasınız.” demeyin, böyle bir şey söylemeyin, bu yakışık olan bir cümle değil. Birbirimize saygımız olacak.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – O zaman ara verelim, yarın başlatalım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Kapat o zaman, yarın gelelim,

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Biz buradayız, bir yere gitmiyoruz. Bitene kadar çalışacağız. Ya, böyle bir şey olur mu ya?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bu çalışmaksa çalışın. Bunun adı çalışmak değil.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Olur mu? O zaman dinleyeceksiniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önergeyi çekelim mi?

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Tamam, sıkıntı yok Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tamam mıyız, mutabık mıyız?

Önerge geri çekilmiştir.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Hayır, hayır, şu an bu önerge...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Süreyle ilgili önergeyi oylatacağım.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Süreyle ilgili önergeyi geri çektirin lütfen.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çektiriyorum ama uyulacak.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Tamam.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Uyalım buna çünkü yani böyle bir aşırılığa gitmeyelim arkadaşlar.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Tamam Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hepimiz konuşalım, hepimizi dinleyelim, birbirimizi dinleyim, anlayalım ama buna da bir müsaade etmeniz lazım.

Şimdi, Sinop Milletvekilimiz Barış Karadeniz’in söz talebi var.

Buyurun Barış Bey.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Teşekkür ediyorum Sayın Komisyon.

Sayın milletvekili arkadaşlarım, değerli bürokratlar ve bizleri burada dinleyen hemşehrilerim; şimdi, gene herhâlde bize denk geliyordu bu önerge. Başkan, kaç dakika konuşacağız? Onu söyleyin de bari, ona göre bilelim yani.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, bakın, söyleyeceklerinizi, meramınızı aktarın, inanın hepimiz bundan istifade ederiz. Yani biz burada bir ön yargılı olarak birbirimize bakmayalım, anlayalım, dinleyelim.

Buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) - Sayın Başkan, ben sizi tanıdığımdan beri hiçbir şeyden istifadecek bir şey göstermediniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ederim.(!)

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Bakanlık döneminizi gördük, çok kısa bir süre Bakanlık yaptınız, ben kürsüden demiştim, tarihin en kötü Bakanlığımı yapmıştınız, şimdi de tarihin en kötü Komisyon Başkanlığımı yapıyorsunuz. Bak, on yıldan beri milletvekiliyim...

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Saygısızlık ya!

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Kendi düşüncemi sunuyorum, ister...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sözüünü geri alsın!

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Sözüünü geri al!

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Sana mı soracak?

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – “Kötü Bakan.” tespit, sen de “İyi Bakan.” de.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Tarım Komisyonu toplantısını yaptık, “Balıkçılıkla alakalı bir komisyon kurulmalı.” diye koluma girip söyledin, Sayın Başkanımıza ben bunu söyledim “Hasan Bey, doğru.” dedi, Barış Bey’in isteğiyle de Komisyon kuruldu.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Siz hayal âlemindesiniz galiba! O Komisyon Mecliste kuruldu, Mecliste. Sayın Komisyon Başkanının inisiyatifiyle “Hadi, kurulsun.” denilerek...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Komisyon Başkanlığında kendisiyle konuştuk, kendisi destek verdi Tarım Komisyonu Başkanı olarak.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Burada hakkımızı yeme bak, yanında 2 Komisyon üyesi var, hakkımızı yeme.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Nasıl?

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Biri Abdullah Bey, biri Hilmi Bey. Lütfen, bu konuda hiç konuşma.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Karadeniz...

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Bir dakika...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Karadeniz, lütfen sözlerinize devam edin.

Buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Evet, sözlerime devam edeceğim.

Hayvanları Koruma Kanunu’nda değişiklik yapıyoruz, hayvanları öldürmeyi konuşuyoruz. Tarihe şerh düşün, tarihte çok güzel anılacaksınız bu yaptığımız işle(!) Benim arkadaşlarım da var içinizde, vicdanlı insanlar var, çok sevdiğim insanlar da var, ben size soruyorum: Ya, çocuklarınıza bir sordunuz mu? Evlerinize gidip -hele kız çocuklarınız varsa- sordunuz mu hiç?

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Korkuyorlar.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Korkuyorlar.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Sordunuz mu?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Okula gidemiyorlar.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Sokakları karanlık bırakmayacaksın! Bu yaz saati düzenlemesinden vazgeçeceksin.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Okula gidemiyorlar değil mi? Tabii canım ya. Bir saniye, şunu sordunuz mu çocuklarınıza: “Biz sokak köpeklerini öldüreceğiz, biz bu sokak köpeklerini öldüreceğiz.”

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Okula yaya gidiyor çocuklar...

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Aranızda okula çocuğu yaya giden var mı?

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Sen hangi dünyada yaşıyorsun?

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Kendi çocuğundan bahset.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – “Kendi çocuğundan.” o ne demek?

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Yaz saatinden bahset. Ne bağırıyorsun!

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Sorduğun soruyu bir düşün, ondan sonra sor.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Korkmam ben, sana sormadım, sen niye cevap veriyorsun?

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Konuşma!

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Sen konuşma!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Sen konuşma!

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Bir saniye arkadaşlar, bir saniye...

(AK PARTİ ve CHP milletvekilleri arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Ben kısa bir konuşma yapacaktım ama biraz bekleyeyim, arkadaşlar konuşmak istiyorlar herhâlde.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Değerli arkadaşlar...

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Hanımefendi, sayın vekillerimiz...

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Karadeniz, bakınız, konuşmanıza başladığınız andan itibaren bizim ne Bakanlığımız kaldı, ne Komisyon Başkanlığımız kaldı. Ya, siz şu kanun teklifiyle ilgili görüşlerinizi söyleyin lütfen.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Görüşlerimi söyleyeceğim de bir fırsat ver.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Ben görevim burada bu toplantıyı sevk ve idare etmek.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Rahatsız mı oldunuz Sayın Komisyon Başkanım?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Lütfen... Lütfen...

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Biz görüşlerimizi anlatıyoruz ama bir müsaade edin, beni uyaracağınıza burayı uyarın.

(Komisyon toplantısına katılan bir vatandaşın ayağa kalkarak “Kes lan!” diye bağırması)

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Ne kesecek be, sen kes lan!

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Kimsin sen?

(Komisyon toplantısına katılan bir vatandaşın ayağa kalkarak “Benim çocuğum diri diri yenildi, on yıl tedavi görecektir.” diye bağırması)

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Çık dışarı!

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Kimsin sen?

(Gürültüler)

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) - Evet, devam ediyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Şimdi, çocuklar da orada, çocukları da mı buraya getireceksiniz?

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Devam ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, toplantıya beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 21.23

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 21.30

BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)**BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)****SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)****KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)**

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, toplantımızı açıyorum.

Sayın Karadeniz, konuşmanıza devam edecek misiniz?

Buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Kısa bir konuşma yapacaktım ama şimdi biraz uzatacağım.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bakın, biz bir ara verdik, güya ortalık bir rahatlasın istedik, siz...

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Konuşurma o zaman sol tarafı Başkanım, konuşurma sol tarafı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Daha Barış Bey birinci cümlesinde “Kısa konuşacaktım ama şimdi uzun konuşacağım.” diyor; böyle bir usul yok arkadaşlar, böyle bir tarz yok.

Buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Arkadaşlar, ben burada kimsenin hakkına girmek için bu soruyu sormadım. “Çocuklarınıza sordunuz mu?” derken iki gün sonra çocuklarımız sizi yargılamasın diye, sizi düşünerek söyledim aslında bunu.

FARUK KILIÇ (Mardin) – Allah razı olsun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – “Allah razı olsun.” diyeceksiniz çünkü öyle hassas bir kanun teklifinin içindeyiz ki öldürmekten bahsediyoruz ya; öldürmek, canlı... Ben size bir soru sorayım: Öldürmeye karar verdiniz, yasa teklifini oyladınız, onayladınız, o gün gebe bir köpek, bunu nasıl öldüreceksiniz? Çocuklarını yapmasını bekleyip öyle mi öldüreceksiniz yoksa “Çocukları biraz daha büyüsün de öyle öldürelim.” mi diyeceksiniz? Bu kadar acı bir vaka içindeyiz ya.

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) – Çok güzel ajite ediyorsunuz.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Ajite etmiyorum, yarın oluşacak gerçekleri konuşuyoruz.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Ajite eden sizsiniz buraya o çocukları getirerek.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Yani bu gerçeklerden kaçamazsınız. Hadi biz konuşuyoruz, hadi Komisyon üyeleri, size de söylüyorum, alın mikrofonu elinize birazdan, her Komisyon üyesi “Niye öldürüyorsunuz?” diye bir cevap söylesin, tarihe şerh düşün, bir kelime bari konuşun. Madem yasa teklifini oylayacaksınız bir kelime konuşun, rica ediyorum.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Sen konuş, biz dinleriz.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Biz konuşuyoruz zaten.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – İki kelime konuş, dinleyelim.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Bir de sen konuş hadi, biraz sen konuş. Konuş ki insanlar bilsin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Karşılıklı olmasın arkadaşlar, karşılıklı olmasın lütfen.

Sayın Karadeniz, buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Tarih bunu kötü yazıyor.

Bakın, bir şey demişsiniz “Avrupalı turistler gelmiyor.” “Kuduz vakaları çok.” “Sokak köpekleri çok.” diye; hayır efendim, tam tersi, o gelen turist sokak köpeğine bizden daha fazla sahip çıkıyor. Eğer siz bu yasa teklifini geçirirseniz o zaman Türkiye olarak dünya devletleri içinde nerede olacağımızı bir düşünün. Hatta bırakın, yıllar sonra bu yasaya oy veren insanlar belki daha doğmamış çocukların gözünde ne hâle gelecek ya? Rica ediyorum, çekin yasayı geri, burada ortak aklı kullanalım, kısırlaştırmaysa... Devletin buna gücü yok mu? Yerel bütçe ile genel bütçeyi birleştirirseniz çok kısa sürede bu sorunu çözeriz. Öldürme ne ya, ötanazi ne? İnsan mı bu, soracak mısınız “Sana ötanazi mi yapalım?” diye? Evet, dünyada uygulamaları var ama hastalığına çare bulunmayan, son hâle gelmiş hayvanlara ötanazi uygulaması var. Bu sadece hayvanları yok etmek, öldürmek için yapılan bir iş değil. Bize “Şu anda ajite ediyorsunuz.” diyorsunuz ama siz olayın farkında değil misiniz ya? Ben şu yasanın konuşulduğu günden beri sokakta gezerken sokak köpeklerine bakarken duyulanıyorum. Niye? Onların yaşam hakkı yok mu? Onların yaşam hakkı sizin bu yasa teklifine vereceğiniz oya mı endekslenecek? Yapmayın bunu ya! İçinizde buna vicdan yapan kimse yok mu ya? Vallahi anlayamıyorum. Hepiniz aynı yönde misiniz? “Öldürelim bitsin.” mi?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Barış Bey, 1932’deki yasa çıktıktan sonra onun torunları olarak...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sen kimin torunusun ya, sen kimin torunusun?

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Hasan Bey...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Karadeniz, siz Komisyona hitap edin.

Buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Komşu ilimin milletvekili, sana bir şey söyleyeyim mi? Bak, ben görüyorum ki milletvekilleriniz bu Komisyon toplantısında bir kelime konuşmayacak, sadece cevap vereceksiniz, ben konuşacağınızı düşünmüyorum. Madem o kadar yürekliisin, 1932’den başla, al şu mikrofonu eline, bu halka bu köpekleri niye öldüreceğinizi sen anlat, ben de seni alkışlayayım buradan, kabul mü?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Soruyorum: Sen de bu soruma cevap ver...

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Ben senin soruna cevap vermeyeyim, sen çık anlat.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, karşılıklı olmasın.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Bakın, bu kanun teklifini geri çekin...

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Biz Atatürk’ün torunuyuz da siz kimin torunusunuz ya?

MUHARREM VARLI (Adana) – Çok şükür, biz de Atatürk’ün torunuyuz ya, bir sıkıntı mı var onda?

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Siyasi olarak konuşmuyorum, vicdanımla konuşuyorum; ben Cumhuriyet Halk Partili olduğum için bu konuyu konuşmuyorum, ben bunu vicdani ve siyasetüstü gördüğüm için konuşuyorum. Vicdanınızı ortaya koyun, bu yasa teklifini geri çekin; gelin hep beraber bu hayvanları da kurtaralım, zarar gören insanları da kurtaralım. Bu bir gerçekse onları el birliğiyle kurtarmak da hepimizin elinde. Burada bağırarak çağırarak... Çıkın alın mikrofonu, konuşun, alkışlayayım ya. Hadi, var mısınız? Hadi, beş dakika konuş.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Sarıbal...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli katılımcılar; hepinizi selamlıyorum gecenin bir vaktinde.

Aslında iki temel dinamik üzerinde duruyoruz; biri bilimsel, biri etik ama görünüyor ki ne etiği konuşuyoruz ne bilimselliği konuşuyoruz çünkü yasa teklifi ne bir yasa usulüne göre geldi ne de onun içeriğine göre sürüyor, maalesef öyle. Katılımcı mı? Değil. Bilim insanları yok, sivil toplum örgütleri yok, toplumun geniş kesimleri yok; sadece diğer yasalarda olduğu gibi, birilerinin hazırlayıp birilerine havale edip oradan bizim önümüze gelen bir yasa teklifi maalesef bu. Şeffaf mı? Ucu açık, o kadar çok çelişkisi var ki yasa teklifinin, bir tane değil, onlarca. Anayasa'ya uygunluğu yok, çok net konuştuk, tartıştık, bütün bunları ortaya koyduk. Öbür taraftan, “çevre” ilave edildi, “insan” ilave edildi kanun teklifinin ana metnine, öylece yapılacak bu muameleyle ilgili geniş bir alan yaratılarak yapılmak istenen işi normalleştirmeye dönük bir çaba sarf ediliyor. Nedir özü? Özü net, 5199 sayılı Yasa var. Yasa çok açık. 2020 yılında da bu Parlamentoda yaptık, arkadaşlarımız var burada. O yasa çok açık bir şekilde sokak hayvanlarıyla ilgili ne yapılması gerektiğini çok net söyledi; alınacak, toplanılacak, kısırlaştırma yapılacak, yerine tekrar bırakılacak, belediyeler barınaklarını oluşturacaklar. Şimdi yasa teklifinde yine aynı şey var. Geldiğimiz noktada 2020 yılı ile bugün arasında çok büyük bir sorun var. Nedir bu sorun? Yasanın ortaya koymuş olduğu hiçbir madde yerine gelmemiş, yapılamamış. Şikâyet ediyoruz aşu meselesinden, aşu'yı kim yapacak? Kamu yapacak, aşu kamu eliyle yapılması gereken bir şey. Kısırlaştırmayı kim yapacak? Her işte olduğu gibi belediyelere havale edelim ama kamu... Değerli arkadaşlar, Tarım Bakanlığı, Çevre Bakanlığı, diğer bakanlıklar bu işin içinde olmadan, finans kaynağı olmadan bu olmaz. Şu anda barınakların yeterli olmadığını herkes biliyor. Peki, barınak meselesi bu sorunu çözmediğine göre üç yıl sonra hangi barınak bu sorunu çözecek? Çözemeyeceği kesin. Yasanın adı çok net: “Biz sokaktan toplayıp hepsini öldüreceğiz.” “Hepsi” derken, sahibi olmayan köpekler. Nedir ölçüsü bunun? Örneğin, 20 binin üzerinde hatta Büyükşehir Belediyesi Yasası'nı dışarıda bırakırsak 40 bin civarında köy ve mezra dediğimiz ya da kırsal alan dediğimiz yer var, oralarda... Çok özür dilerim Sayın Başkanım, yanlışlık olmasın, bir gönderme de yapmak istemiyorum, size ait değil. Ya, bu ülkede biz büyükbaş, küçükbaş hayvan varlığımızı kaydedememiş, yapamamışız. Kaç koyunumuz var, kaç keçimiz var, kaç ineğimiz var, kaç mandamız var gerçekten bilmiyoruz. TÜİK'e kimsenin inanmadığını herkes biliyor. O gün Bakan Bey kendisi “Yeniden sayım yapıyoruz.” dedi. Peki, hangi sokak hayvanını, kedisini, köpeğini kayıt altına alacaksınız da küpeye tabi tutacaksınız da onun kaydını inceleyeceğiz? Yahu, yapmayın, böyle bir şey yok. Bilim çok açık, bilimsel olarak söylenen çok açık; toplayacağız hayvanları hatta olduğu yerde yapabiliyorsak kısırlaştırmayı -erkek veya dişi- orada kısırlaştırmamızı yapacağız, tekrar aynı yere bırakacağız. Arkadaşlar, şu anda barınaklar ölüm kampları. Gidin görün, bir padoka 20-30 hayvanı bırakıyorlar, aklıktan, sefaletten birbirlerini yiyorlar. Gerçekten, bir gün durun ya, bir saat gidin bakın oralara, oralarda ne oluyor görün. Dolayısıyla barınak, toplama, o barınakta belirli bir süre tutup “Sahiplenilirse vereceğiz, sahiplenilmezse uyutacağız yani öldüreceğiz.” anlayışı kesinlikle doğru bir çözüm değil, değil arkadaşlar.

Evet, sorunlar var, insanlarımız korkuyor; doğal, insan korkar. Biliyorsunuz, köpeklerin en büyük özelliği eğer ona karşı durursanız bir miktar çekilebilir ama bir kaçtığınız zaman arkanızdan geliyor. Peki, soru şu: Bu köpeklerin evlerin kapısının önünde ne işi var? Bu köpeklerin cami çıkışlarında, okul çıkışlarında ya da okuldan geline yerlerde ne işi var? Arkadaşlar, bu hayvanlar aç, bu hayvanlar aç; bu hayvanlara kim mama, yemek veriyorsa bu hayvanlar onlara sadıktır ve orada kalır. Eğer bir

besleme yöntemi, besleme modeli olursa bu hayvanları kimse olmayacakları yerde tutmaz. Ne işi var hayvanların asfaltın ortasında, orada burada? Mecburen geliyorlar. Kim ekmek verirse, kim su verirse oraya gidecekler. Dolayısıyla sorunların...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ama her yeri beton yaptılar, hayvanların yaşam alanlarını yok ettiler yirmi iki yıllık iktidarlarında.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Maalesef, maalesef, dengesiz, plansız...

Bir de başka bir şey daha yapıyoruz, bugüne kadar hayvanları iyi kötü, bir şekilde besleyen yapıları da ortadan kaldırıyor. Gönüllüler meselesi de tamamen kalkıyor. Her şey kamu eliyle zapturapt altına... Herhâlde jandarma ve polis bundan sonra bizimle uğraşmak yerine onlarla uğraşacak, başka türlü olması mümkün değil çünkü, başka hiçbir şekilde olmaz, olamaz. Bunun bu yöntemle çözülebilmesi hiç mümkün görülmemekte değerli arkadaşlarım. O yüzden, hep beraber, yaşanan sorunları da görerek, yaşanacakları da öngörerek öldürmek yerine bugüne kadar, önceki yasada da var olan uygulamaları yapalım. Örneğin, bazı belediyelerle ilgili soruşturmalar açılma noktasına geldi değerli arkadaşlar, İçişleri Bakanlığı izin vermedi ya da yargıdan döndü. Önceki kanunumuzda yaptırımlar var, onda da var yaptırımlar ama hiçbiri yapılmadı arkadaşlar, hiçbiri yapılmadı. Bütün bunları yok sayarak çözümümüz sadece “Bir yere toplayalım, sahiplendirebilirsek sahiplendirelim, sahiplendiremezsek uyutalım...” Çözmez arkadaşlar, çözebilme ihtimali yok. Bakın, çeşitli kanunlar var, çeşitli uygulamalar var. Ben Uludağ Üniversitesinin Hayvan Etik Kurulunda çalıştım iki buçuk yıl, laboratuvarlarda denek olarak kullanılan hayvanlarla ilgili o yaptığımız tartışmaları dinleseniz, o hocalar burada olsa, bir etik kurulunun bir günlük toplantısını şurada yapsalar gerçekten ben fikrinizin tümünün değişeceğine inanıyorum. Bugün de yeminini etmiş veteriner hekim arkadaşlarımız henüz daha hiç söz alamadılar, muhtemeldir ki bunlar da bilimsel ve etik açıdan... Çünkü onlar birer canlı ve o canlıların bir hikâyeleri var, davranış biçimleri var, duyguları var, bir yaşam istekleri var. Yok ettiğimiz hayvanlar bizim için koruma ve bekçi görevi görmüş, yıllardır Anadolu’da var olan canlılar; bu canlıları kırdan, sokaktan, mahalleden, köyden alıp kentin merkezine getiren anlayış ne ya da kentin merkezinde ne yapılıyor da belediyeler ya da başka kurumlar bu hayvanları alıp orman kenarlarına, bir yerlere topluca bırakıp topluca yaşadıklarında topluca tehlike unsuru hâline dönüştürüyorlar? Ortadaki bu meseleleri biz kaldıramazsak Türkiye’nin bütün veterinerleri, Türkiye’nin bu konudaki bütün uzmanları çıksa, kısırlaştırma modeliyle yola gitsek yine başaramazlar. Dolayısıyla ciddi bir bilimsel çalışmaya ve ortaya bir şey koymaya ihtiyacımız var değerli arkadaşlar. Net, önce de söylendi, kanunda da var ama kanun uygulanmadı, “Hadi, bu defa yeni bir kanun yapalım.” E, yapalım, yapıyoruz ama bu kanunun tarafları var, isteyenler var, istemeyenler var. Ben isteyenleri de istemeyenleri de taraf olarak görmüyorum. İnanıyorum ki onlara da yeterli bilgilendirme yapılsa; yeterli diyalog, yeterli iletişim kurulabilse böyle olmayacak. Neyin kavgasını yapıyoruz arkadaşlar? Yaşamını yitiren çocuğun vebali üzerimizde, ne onu yok sayabiliriz ne de bu canlıları o gerçekçyle yok etme anlayışını kabul edebiliriz, dolayısıyla ikisi de yanlış, ikisi de doğru değil. Yani düşünün, çok enteresan bir şey anlatacağım size: Karacabey Boğazköy’de iki sene önce yoldan yola inekler geçiyor, bir araba geliyor, 100 kilometre hızla çarpıyor, 2 ineğini öldürüyor çiftçi adamın. Adam 70 bin, 70 bin, toplam 140 bin liralık hayvanından oluyor, bir de adama 150 bin lira araba tamir parası ödetiyorlar. Gidiyor kaymakama, kaymakam diyor ki: “Ben anlamam, yularını takacaksınız, yularla gezdireceksiniz.” “Benim 45 tane ineğim var, hepsine birer birer yular takacağım, onları tek tek tutacağım, o yoldan tek tek otlatmaya götüreceğim, tek tek geri getireceğim.”

Arkadaşlar, hayvan kanununu konuşuyoruz -geçen de öyleydi, o zaman da söylemiştik-bizlerin önce hayvan hakları kanunu hazırlamamız lazım. Eğer bizler hayvan hakları kanununu hazırlamıyorsak hayvan kanunuyla bir yere varamayız çünkü olmayan bir şeyin kararını alıyoruz. Bir hakkı teslim etmeliyiz ki o hakkın gasbedilip gasbedilmediğini de tartışabilelim burada. Var mı öyle bir hak kanunumuz Başkanım? Yok. Dolayısıyla bu Parlatentonun, bu Meclisin önce hayvan hakları kanununu yaratması lazım, önce hayvan hakları kanununu ortaya koyması lazım. Ben şimdi o çiftçiye ne diyeceğim? “Hayvanını otlatma.” mı diyeceğim “Sütünü sağma.” mı diyeceğim; ne diyeceğim, ne yapacağım arkadaşlar? Daha yeni, iki üç gün önceki olaylar. Yazıyorsunuz gerekçede: “Şu kadar hayvandan dolayı bu kadar trafik kazası oldu, bu kadar insan öldü, bu kadar kuduz vakası var.” Türkiye’de yılda kaç bin trafik kazası oluyor? Trafik kazası geçiren herkesi ölü kabul ediyoruz, bu maddeye göre öyle, bu gerekçeye göre öyle; trafik kazası yaşayan herkes ölmüştür, onun üzerinden giden bir hikâye. Çünkü kuduz vakasında ölen 1 veya 2 kişi, onun da muhtemelen -yine, hocam söyledi- 1’i sahipli hayvandan kaynaklanan bir ölüm. Dolayısıyla çok ciddi sorunlarımız var. Biz şimdi bu sorunları en aza indirgeyip sadece hayvanları, köpekleri öldürme üzerine bir modellemeyi yaratmaya çalışıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine, bir başka temel sorun, gönüllüleri söyledim, olması gereken işlerden bir tanesi şu ama kanunda yok: Mesela “Üretimi durduralım.” maddesi yok kanunda. Niye yok arkadaşlar? Kim üretiyor, niçin üretiyor? Ticaretini derhâl kaldıralım arkadaşlar. İnternet üzerinden, sağdan soldan, Türkiye’nin her yerinden hayvan ticareti yapılıyor, niye bununla ilgili tek bir kelime yok bu kanunda? İthalat... Dışarıdan getiriyor, burada onu çoğaltıyor; niye buna müsaade ediyoruz arkadaşlar? Neden bunu yapıyoruz? İşte, böyle davrandığımız sürece bir tarafta ölüme razı olmaya dayatmak, öbür tarafta ticareti, üretimi, ithalatıyla ilgili bir tek tedbir almıyorsak olmaz arkadaşlar, yanlış, burada eksiklik var, olacak iş değil. Şimdi “Destekleme yapacağız. Teşvik yapacağız.” diyorsunuz; kime, nereye? Kim açacak? Hangi hastaneye? Nereye ameliyathane... Gerçekten ihtiyaç var mı? Biraz önce Veteriner Hekimler Derneği Başkanıyla -mutlaka konuşacaktır- dışarıda yemekte konuştuk “10 binin üzerinde hastane var, klinik var.” dedi. Ya, bunlar çalışıyor mu yeterli düzeyde? Yeterli altyapı var mı? Demek ki var. Peki, kime vereceğiz biz bunları? Hangi hastaneyi kuracağız? Kimlere aktaracağız bütün bunları ve bu kaynağı nereden bulacağız?

Değerli arkadaşlar, derdimiz kimsenin acısıyla, kimsenin derdiyle yeni bir polemik, yeni bir süreç yaratmak değil ama çok net söylüyoruz, çok net; bu kanunla bu sorun çözülmez. Sadece, arkadaşlarımızın çok net bir şekilde söylediği gibi, köpeklerin ölüm fermanını yazıyoruz arkadaşlar, çok net, ölüm fermanını yazıyoruz.

Bir kritik noktayı daha sizlerle paylaşmak isterim, yine kendi özelimden örnek vermek isterim. Tarlalarım var, orada benim 2 köpeğim var. Ben tarlaya gittiğim anda yanıma gelirler, orada gezdiğim zaman biri önümde biri arkamda. İki yıl önceydi, kendiliğinden gelenler oldu, daha öncesi var, çoğaldılar, verdik birilerine ve kısırlaştırma yaptık. Fakat ben o köpeklerle yaşadıktan sonra insanlarla olan ilişkilerimi gözden geçirmeye daha çok başladım ve şimdi o hayvanların yaşamlarını sonlandırdıkları zaman ben o hayvan ırkını bulamayacağım arkadaşlar, bulamayacağım. Yani tamamen bütün köpeklerin ölmesine dönük bir tutum mu var ortada?

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Soykırım...

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bunun adı aynen öyle, bir soykırıma gidiyoruz; açık, net bir şekilde bir soykırıma doğru gidiyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çok şey söyleyebiliriz ama ben meramımı anlattığımı düşünüyorum.

1)Öldürmekle bu sorunu çözemeyiz.

2)Kanunun adını değiştirerek bu sorunu çözemeyiz.

3) Temel sorunları kanunun dışında tutarak, ilave etmeyerek bu sorunu çözemeyiz.

4) Ortaya gerçekçi bir finansman koyup bu finansmanın nerede ve nasıl kullanılacağını net bir şekilde ortaya koymadan bu sorunu çözemeyiz.

5) Hadi, geçtim her şeyi; vicdan ve ahlak açısından bu kanunun hepimizin yüreğini yaralayacağına sonuna kadar inanıyorum. Bu kanunun -geç kalan bir şey yok- Genel Kurul süreci var; düşünün, tartışın, tekrar tekrar düşünün, vicdanınıza sorun, duygularınıza sorun, çevrenize sorun, bu kanunu Genel Kurula getirmeden hatta mümkünse hemen şimdi geri çekmeyi teklif ediyor ve öneride bulunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ - Teşekkür ederiz Sayın Sarıbal.

Değerli arkadaşlar, hâlihazırda Komisyon üyelerimizden olup da söz talep etmeyen şu anda yok. Şimdi Komisyon üyesi olmayan milletvekili arkadaşlarıma söz vereceğim, sayı 39. Dolayısıyla ben arkadaşlarımla makul sürelerde kendilerini ifade etmelerini ve tekrara düşmeden bu konuya katkı sağlamalarını beklerim, bu hepimiz için son derece önemli ve değerli.

İlk sözü Sayın Engin Altay'a veriyoruz.

Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sizi ve Komisyonun üyesi olan, olmayan tüm milletvekillerini, basın mensuplarını, az da olsa katılan sivil toplum temsilcilerini saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, konunun anayasal, teknik, bilimsellik boyutları arkadaşlarımla gereği kadar konuşuldu. Ben şuna değinmek istiyorum: Biz insan nesli olarak dünyayı tek başımıza paylaşmıyoruz, dünyayı bütün canlı türleriyle birlikte paylaşıyoruz; önce bunu bir söylememiz lazım. Şunu hemen söyleyeyim: Burada acılı aileler de var; hayvanların, köpeklerin saldırısına maruz kalmış aileler var. Bu acıyı ben yaşamış birisi olarak, çocukluğunda bir köpeğin saldırısına maruz kalmış birisi olarak hem çok iyi biliyorum ve maksimum empatiyi yapmaya çalışıyorum, maksimum empatiyi. Ama bu arada şunu da söylememiz lazım: Dünya değişiyor, algılar ve değer yargıları değişiyor; konuya bakışta hepimiz bir evrim sürecini yaşıyoruz ve yaşayacağız. Bunu şunun için söylüyorum: Elbette bir sorun var, bu sorun yeni değil ama son yıllarda hızla yaygınlaştı, seyredile seyredile yaygınlaştı ve kartopu gibi büyüdü. Buradan hiçbir siyasi erki suçlamıyorum, bunun için de bunu söylemiyorum yani "AK Parti döneminde köpekler, saldırgan köpekler çoğaldı." demiyorum. Bilakis şu da var: Ben hafızamı şöyle bir tazelediğimde, bu köpeklerin saldırısına maruz kalma noktasında benim izlediğim 5 haberden en az 4'ü sahipli pitbull köpeklerin saldırılarıyla ilgilidir; bir de işin bu boyutu var.

Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; kanunların da mahkeme kararlarının da meşruiyeti kamu vicdanındaki karşılığı kadardır; ben Mecliste müteaddit defa bu sözü kullanmış da birisiyim. Aslında mağdur ailelere de sesleniyorum -keşke yaşanmasaydı dediğimiz bir olayla ilgili- saldıran hayvan, elbette onu yargılama hâli yok ama bu hayvanların sokakta bu kadar yaygınlaşması ve bu saldırılar noktasında, devleti sevk ve idare edenlerin yıllarca buna kör ve seyirci kalmalarından dolayı ben beklerim ki tepkilerini biraz da devleti sevk ve idare edenlere göstersizler. Hintlilerin "büyük ruh" dediği Mahatma Gandhi'nin çok güzel bir sözü var: "Bir milletin büyüklüğü ve ahlaki gelişimi hayvanlara olan davranış biçimiyle değerlendirilir." demiş. Bu konuda biraz sonra dinimizden de bir alıntı yapacağım hatta Peygamber Efendimiz'in bir tutumunu Komisyonun sayın üyelerinin bilgisine sunacağım. Ama

şunu söylemek isterim: Arkadaşlar, bir balina karaya oturunca ya da buzların arasına sıkışınca dünyanın ayağa kalktığı bir dönemde biz Türkiye’de belki sayısı milyonları bulacak köpeklerimizin -bana göre can dostlarımızın- infazına yönelik bir kanunu buradan geçirirken bir kere değil on kere düşünmemiz lazım; bunu yürekten, bir köpeksever, köpek sahibi olan birisi olarak da söylüyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; şunun da bilinmesini isterim ki Türkiye’de ve dünyada insanlık hızla gelişirken yani tıpta yani sanayide yani teknolojiye yani bilimde yani uzay teknolojisinde yani yapay zekâda yani eğitimde, teknolojiye, tarımda insanlık hızla gelişirken Türkiye’nin ve dünyanın çok temel bir sorunu var; insanlık geliyor, evet ama insanilik ölüyor. Bunu hem beşerî olaylarda hem uluslararası ilişkilerde sıkça görüyoruz. İnsaniliğimizi kaybettiğimizde dünyanın en yüksek gelirine, gayrisafi milli hasılasına sahip olsak kaç yazar yani herkes lüks içinde yaşasa kaç yazar? Yazmaz, mutlu olmaz, kimse mutlu olamaz. İnsanı mutlu eden, önce insani duygularını diri tutabilmesidir ve insanilik sadece insan ile insan arasındaki ilişkide değildir; insanilik insan ile doğa, insan ile çevre, insan ile bitki örtüsü, insan ile hayvanlar arasındaki, insan ile börtü böcek arasındaki ilişkide eğer insansak, insaniysek insaniliği ayakta tutmuş oluruz. İnsanlık gelişmiş, bana ne insanlık öldükten sonra, insanilik öldükten sonra!

Değerli arkadaşlar, çok uzatmak da istemiyorum. Ben Arapça bilmem ama Kur’an-ı Kerim’in yani burada hemen hemen büyük çoğunluğumuzun inandığı Kur’an-ı Kerim’in; Diyanet İşleri Başkanlığının kaşesi olan, onayı olan Kur’an-ı Kerim’in Türkçe baskısını 2 defa okumuş bir arkadaşımızım. Bildiğiniz gibi, orada dipnotlar vardır ve o dipnotlarda ayetin ya da surenin hangi tarihte ya da hangi vesileyle, hangi sebeple indiği orada yazılıdır, okuyanlar bilir. Belki buradaki arkadaşların dörtte 1’i, dörtte 2’si bilir ama bilmeyenler için Kur’an-ı Kerim’den, oradaki dipnottaki alıntıyı buraya naklederek sözlerimi tamamlayacağım ben. Peygamber Efendimiz’in çok sevdiği bir sahabesi “Ey Muhammed, benim yerim cennet mi, cehennem mi? Benim yerim cennet mi, cehennem mi?” diye Peygamber Efendimiz’i bunaltır durur. Peygamber Efendimiz de sahabeyi çok sever, bu konuyla ilgili düşünceye dalar; dalar, dalar, dalar, bir netice yok.

Sayın Başkan bunu biliyor galiba.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sizin 2 kez okumuş olmanıza çok sevindim, mutlu oldum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Eyvallah.

Keşke siz de 3 kere okusaydınız Başkanım, keşke siz de 3 kere okusaydınız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Allah kabul eylesin.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ertesi gün, çok sıcak bir günde Peygamber Efendimiz yolda yürür, yolun kenarında bir başka sahabe kuyudan su çekmektedir ve o kuyunun, su çeken sahabenin yanı başında bir köpekçagız ve susuzluktan dili bir karış dışarıdadır ve o kuyudan suyu çeken sahabe kendisi de çok susamış bir hâl içinde olmasına rağmen kendisi su içmeden dili bir karış dışarıdaki köpeğe su içirir ve sonra ne olur dersiniz? Peygamber Efendimiz’in çok sevdiği sahibesinin sorusuna Peygamber Efendimiz bir cevap veremez ama o gece o kuyudan çektiği suyu kendisinden önce köpeğe içiren sahabe cennet muştulanır. Bu, Kur’an-ı Kerim’de sabittir. Bu kanun teklifine oy verecek AK PARTİ’li milletvekillerimizi de bu oyu kullanırken bu anekdotu uymaya ve -Tayyip Bey bu işleri bilir amma- bu anekdotu Tayyip Bey’e de nakletmelerini tavsiye ederek sözlerimi tamamliyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Altay, çok teşekkür ediyorum.

Okan Konuralp Ankara Milletvekili, buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sayın Başkanım, eğer ki Komisyon üyesi partilerin, grubu olan partilerin de onayı varsa grubu olmayan partilerin siyasi temsilcileri var, ona göre bir düzen kurmamız mümkün mü acaba?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – İsim neydi, pardon?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sevda Karaca, Sera Kadigil...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Tamam, hanginiz önce konuşmak istiyorsunuz?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Okan ağabey, kusura bakmayın.

OKAN KONURALP (Ankara) – Sayın Başkan, Sevda Hanım'a ve Sera'ya söz verdikten sonra ben söz alabilirim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sevda Karaca, buyurun.

SEVDAKARACADEMİR (Gaziantep) - Söz sırası bekleyen vekil arkadaşarımdan özür diliyorum, biraz sonra Genel Kurulda bir konuşma yapmam gerektiği için söz sıralarını bana devrettikleri için de teşekkür ediyorum gerçekten.

Şimdi, biz bu yasa teklifi konuşılmaya başladığından beri utanç verici bir gerçekle karşı karşıyayız. Bu utanç verici gerçek Komisyon'da da zuhur etti. Bu teklifin sahipleri aynı zamanda yaşanan bütün o acıların sorumluları, kendi sorumluluklarını gizleyip üstünü örtüp insanların acılarını burada tepe tepe kullanmaya çalışıyor, size yazıklar olsun diyerek başlamak istiyorum öncelikle. Acılı ailelerin kayıpları...

ALİ ÖZKAYA (Afonkarahisar) – Bu sözü söyleyene yazıklar olsun!

FARUK KILIÇ (Mardin) – Edeple ilgili bir şey ya! Herkes kendine yakışanı söyler.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Siz sorumlu olduğunuz üstünü gizliyorsunuz, katilin eli mağdurun sırtında âdeta burada, utanmanız gerekiyor gerçekten de. Siz her şeyi, her meseleyi, bütün meseleleri kutuplaştırmanın bir vesilesi, bir aracı hâline getiriyorsunuz; burada da insanların acısını kutuplaştırmanın bir vesilesi hâline getiriyorsunuz, öncelikli olarak o insanlardan utanmanız lazım. Cumhurbaşkanlığı, AKP, iş birliği siyasi partiler, Tarım Bakanlığı el ele verip sözde sahipsiz köpek sorununu tecrit ve katliamla çözmeye çalışıyorsunuz. Siz yaptığınız her kanunla doğanın, insanların haklarının katline ferman yazıyorsunuz, şimdi de bir fermanı önümüze koymuş durumdasınız. Sokakta yaşayan hayvanların öldürülmesinin fermanını bize imzalatmaya çalışıyorsunuz burada utanmadan. Sizin kan dökmeye ve öldürmeye odaklı bu siyasetiniz, halkı birbirine düşürüp aradan sıyrılmaya siyasetiniz âdeta bir motto hâline geldi, her kanunda bunu yapıyorsunuz, bu katliam kanun teklifiyle de yaptığınız bu.

Şimdi, sizin çıkarmakla övündüğünüz ve yirmi yıldır asla uygulamadığınız yasanın 1'inci maddesini size hatırlatmak zorundayız burada -yazdığınız yasayı bile bize hatırlattırıyorsunuz gerçekten de- diyor ki: "Bu Kanunun amacı; hayvanların rahat yaşamlarını ve hayvanlara iyi ve uygun muamele edilmesini temin etmek, hayvanların acı, ıstırap ve eziyet çekmelerine karşı en iyi şekilde korunmalarını, her türlü mağduriyetlerinin önlenmesini sağlamaktır." 6'ncı maddede de kentlerde yaşayan hayvanlarla ilgili "kısırlaştır, aşılat, yerinde yaşat" ilkesi temel alınmış durumda. Peki, siz şimdi ne yapıyorsunuz? Öldürme üzerine kurulu hükümler, hazırlıklar içeren bu kanun teklifiyle yani en basit şeyi bile, en küçük şeyi bile yerel hayvan koruma gönülleri uygulamasını bile kaldırarak hayvanları korumaya yönelik bu son kırıntıları dahi yok ediyorsunuz.

Şimdi, size iktidarınıza yayılan ikiyüzlülüğünüzü burada takvim takvim hatırlatmak zorundayız. Bakın, 2019 yılında Binali Yıldırım ve 36 AKP’li vekilin imzasıyla sunulan araştırma önergesinde hayvanlara kötü muamelelerin arttığını bizzat siz belirtmişsiniz, hayvan sevgisinin çocukluktan itibaren kazandırılması gerektiğini bizzat siz söylemişsiniz, sahipli sahipsiz hayvan ayırımının kaldırılması ve şiddete karşı caydırıcı cezai yaptırımların getirilmesi gibi taleplerden siz bahsetmişsiniz. 2019’da hazırlanan Rapor’da Komisyon Başkanı AKP’li vekil bakan ne diyor, hatırlatalım size: “Gelişmiş ülkelerde sokaklarda hiç hayvan bulunmadığı gerekçesinden yola çıkarak sokak hayvanlarının itlaf edilmesine yol açacak bir düzenleme ya da uygulama yapılması hayvanların yaşam hakkını ortadan kaldırmak demektir. İnsanın hiçbir gerekçeyle bir türü ortadan kaldırma kararına ya da yetkisine sahip olmadığı kabul edilmelidir.” Bugün ne yapıyorsunuz peki? “Ötanazi” “uyutma” gibi yumuşak ifadelerle ama kelimenin tam anlamıyla ölüme göndermenin yasasını aynı AKP yazıyor. Bu teklifin her bir harfinde sizin ikiyüzlülüğünüz akıyor, bu fışkırıyor resmen, burada Komisyon da bunu görüyoruz. Soruyoruz size, cevap istiyoruz aynı zamanda: Dün siz hayvanları öldürmenin suç kapsamına alınması gerektiğini söylerken ne oldu da bugün ölüm fermanı yazmaya bir de bizi ortak etmeye, bu Meclisi ortak etmeye çalışıyorsunuz? Yıllardır iktidarda olanlar kendi koyduğu yasanın gereğini neden yerine getirmedi de şimdi ikiyüzlüce bu fotoğraflarla karşımıza çıkıyor. Bakın, on yıl boyunca “Toplum hayvanlara şiddeti engellemek istiyor.” tartışmasını sürdüren sizdiniz. Şimdi “Başiboş sokak hayvanları toplumun can güvenliğini tehdit ediyor.” diyerek açık bir kirli operasyon yürütüyorsunuz, bunun farkında olduğumuzu buradan bir kere daha söylemek istiyorum. Üstelik bu operasyonu yalanlar ve bilimsellikten uzak argümanlarla sürdürüyorsunuz. Tarım ve Orman Bakanı Yumaklı “Dünya Sağlık Örgütü Türkiye’yi yüksek kuduz riskli ilan etti.” diyor, Anadolu Ajansı alıyor bu açıklamayı “Kuduz vakaları arttı.” diye manipüle ediyor, Bakanın verdiği 473 bin kuduz temas rakamı sosyal medyada sizin trolleriniz tarafından “köpek ısırma vakası” olarak yayılıyor, bu şekilde halkı yanıltıp manipüle ediyorsunuz. Gerçekler açık bir biçimde ortada. Bakın, Türkiye’de bir kuduz sorunu yok. Türkiye’de çökmekte olan iktidarını korumak için emeklinin ve işçinin öfkesini manipüle etmeye çalışan bir iktidar sorunu var. Beş vakit yalan söylemeyi huy edinen bir tek adam iktidarı sorunu var. Bu ülkede halkı birbirine kırdırmak isteyen bir sorumsuzluk sorunu var, bu Komisyon da aynen bunu görüyoruz işte. Bakan Yumaklı’nın açıkladığını Sağlık Bakanlığı verileri bu gerçekleri gün gibi ortaya seriyor. Sağlık Bakanlığı verilerine göre, Türkiye’de 2023 yılı kuduz vakası sadece 2, önceki yılda 2, son on yılda en yüksek rakam 2014’te yaşanmış, o da 4 vaka. Bu veriler Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Zoonotik ve Vektörel Hastalıklar Dairesi Başkanlığının “web” sitesinde herkesin erişimine açık, sizin de gözlerinizin önünde ama gizlemeyi, saklamayı, manipüle etmeyi, tahrip etmeyi kendinize görev bilmiş durumdasınız ve tek yalanınız da, tek manipülasyonunuz da bu değil üstelik. Bakalım gerekçeye, teklifte sahipsiz hayvanların saldırısı sonucunda valiliklere ve yerel yönetimlere açılmış birçok tazminat davası olduğundan bahsediliyor, nerede sayı? Bize bir sayı verin de görelim, bakalım nerede bu tazminat davalarının sayısı? Sahipsiz köpeklerin ceylan ve karacalara zarar verdiği söyleniyor gerekçede. Bakanlık her yıl, bu Bakanlık her yıl koyunu, keçisi, ceylanı için av ihaleleri açıyor bu ülkede, yaban hayatını koruma amacı güdülüyorsa ne oluyor da siz bu ihaleleri durdurmuyorsunuz? Buna da cevap vermenizi istiyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Karaca, toparlarsanız sevinirim.

Teşekkür ederim.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Devam edeceğim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Tehdit ve güvenlik atmosferi yaratmaya çalışıyorsunuz açıkça. Sokakta yaşayan canlıların bir güvenlik tehlikesi oluşturduğu ve öldürülmesi gerektiği algısını bu halkın, bu toplumun bir talebiymiş gibi sunamazsınız. Çok açık söylüyoruz eğer bir güvenlik sorunu varsa bunun sorumlusu yirmi yıldır iktidarınızın çözüm bilmez yaklaşımıdır; çözemediğiniz, çözmeye niyet etmediğiniz her sorunu yok etmeyle sonlandırmak sizin zaten tarihinizin bir özeti.

Burada pek çok katliam hatırlatmaları yapıldı, ben burada tekrar hatırlatmayacağım. Bakın, zamanında sokak hayvanlarının itlafına karşı çıkanları cahil halk olarak tanımlayan sizdiniz, şimdi meseleyi bir de elitler-yoksullar çatışmasına çevirdiniz. Yürüttüğünüz kirli propaganda halkı ikiye bölüp hayvanları korumak isteyenleri marjinalleştirme, yok etme propagandasıdır. Üstelik önlem almadığımız, yasanın gereğini yapmadığımız için canları yanan insanlara karşı sorumluluğunuzun da üstünü burada kapatıyorsunuz, açık bir halk düşmanlığı yapıyorsunuz burada. Bu halkı hayvanları öldürmenin gerekçesi yapamazsınız. Kendi ahlaksızlığınızı, adaletsizliğinizi, canavarlığınızı halkın talebiymiş gibi gösteremezsiniz.

(Gürültüler)

HALUK İPEK (Amasya) – Başkanım, temiz bir dil kullansın, “ahlaksız” diyemez!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Lütfen! Lütfen! Lütfen!

FARUK KILIÇ (Mardin) – Sizi terbiyeye davet ediyorum!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Asıl sorunları tanımlamadan öldürerek...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Lütfen, sözünüzü kesmek zorunda kalırım, o sözü tekrar... Geri alın!

FARUK KILIÇ (Mardin) – Gelip konuşmasını yapıp gidecek.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – “Ahlaksız” kelimesi bu yüce Meclisin hiçbir üyesine söylenemez!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Ben “ahlaksız” demedim, “ahlaksızlık” dedim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Lütfen! Sözünüzü...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Burada canı yanmış aileler var. Ahlaksızlığın ne olduğunu ben size söyleyeyim.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hayır, arkadaşlar...

FARUK KILIÇ (Mardin) – Ben sizi terbiyeye davet ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Karaca... Sayın Karaca...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Ben bu durumun kendisinin neden bir ahlaksızlık olduğunu açıklamak istiyorum.

HALUK İPEK (Amasya) – Sözünü geri alsın.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – “Ahlaksızlık” diyor, “ahlaksız” demiyor.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sizin ifadeleriniz bu şekilde değildi, lütfen düzeltiniz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Tutanak istiyoruz; ara verin, tutanakları getirin Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hayır.

İfadelerinizi söylüyorum, biz burada dinledik, lütfen... Bu herkes için geçerli. Böyle bir usul yok.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Devam ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Mikrofonu açarım, “ahlaksız” kelimesiyle ilgili bunu kendiniz düzelteceksiniz, düzeltmezseniz açmam.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Açın mikrofonumu.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Ara verin, tutanakları inceleyin.

FARUK KILIÇ (Mardin) – Hiç öyle bir üslup yok, ara vermiyoruz efendim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Ara vermeden devam ediyoruz.

FARUK KILIÇ (Mardin) – Siz mi yöneteceksiniz ya!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Bakın, burada, canı yanmış aileler üzerinden yapılan şeyin kendisi...

HALUK İPEK (Amasya) – Sözü düzelt!

FARUK KILIÇ (Mardin) – Sözü düzelt!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Önce sözünüzü düzeltin.

HALUK İPEK (Amasya) – Sözü düzelt! İç Tüzük var, temiz dil kullanmak zorunda. İç Tüzük’e göre temiz dil kullanmak zorunda, burası öyle kahvehane değil!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Bu durumun kendisi açık bir biçimde halk düşmanlığıdır. Bu sözümü düzeltmiyorum çünkü bu bir gerçek.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – “Ahlaksızlık” diyor, “ahlaksız” demiyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Karaca, bakın, eğer düzeltmezseniz sözünüzü keseceğim, ona göre!

HALUK İPEK (Amasya) – Sözü kesin!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Tekrar ediyorum, çocuklarını kaybetmiş, sizin sorumluluklarınızı yerine getirmemeniz yüzünden, yirmi yıldır yasanın tek bir maddesini bile uygulamamanız yüzünden canı yanmış aileleri gelip burada manipüle etmenin kendisi ahlaksızlıktır!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Karaca, sözünüzü geri almadınız sözünüzü kesiyorum.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Kesemezsiniz!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hayır, keserim!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bir kadının sözünü kesemezsiniz!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Kusura bakmayın, kimseye “ahlaksız” diyemezsiniz! Ben size de diyemem, siz de bize diyemezsiniz. Böyle bir şey yok.

(Gürültüler)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Böyle bir hakkınız da yok. Susmayacağız, biat da etmeyeceğiz, boyun da eğmeyeceğiz!

HALUK İPEK (Amasya) – Sayın Başkanım, burada çekim yapılamaz. Burada İç Tüzük’e göre hiç kimse bu şekilde kayıt alamaz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Yapma ya!

HALUK İPEK (Amasya) – Kayıt alamaz! Burada İç Tüzük’e göre...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar... Düzeltecekseniz Sayın Karaca, söz vereceğim yoksa vermem çünkü böyle bir usul yok, böyle bir usul yok!

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Video var, video.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Video var ya, çekilmiş video var!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kusura bakmayın! Birbirimize “ahlaksız” diyecek kadar artık şey yapmayalım.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Mikrofonumu açar mısınız ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Özür dile!

FARUK KILIÇ (Mardin) – Özür dile! Özür dilemek de bir erdemdir, özür dile!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Eğer biz öyle bir şey söyleseydik “söyledik” derdik.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Özür dileyecesiniz açacağım.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Mikrofonumu açar mısınız?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Özür dileyecesiniz açacağım.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Sizin gibi değiliz, söylediğiniz sözlerin arkasında da duramıyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen susar mısınız, arkadaşınız konuşuyor.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Allah Allah!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Ortada özür dileyecek tek bir kelime bile yok. Ortada, canı yanmış aileleri bu yasaya manipülasyonla...

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Toplantıya beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.15

YEDİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 22.31****BAŞKAN: Vahit KİRİŞCİ (Kahramanmaraş)****BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)****SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)****KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)**

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, toplantıyı açıyorum.

Şimdi söz sırası Sera Kadıgil’de.

Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Söz hakkı konusunda kolaylık sağlayan tüm partilere de teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Öncelikle hepinizi ayrı ayrı tebrik etmem lazım çünkü AKP’nin yirmi yıldır hayvan hakları alanında hiçbir şey yapmadığını ispatlayarak bu kanunun gerekçesinde itiraf ediyorsunuz, altına da 70 milletvekilinizin imzasını atmışsınız. Buraya yanımda mağdur insanların görsellerini getirdim. Her şeyden önce size bir şey söylemek istiyorum: Bunca zamandır yüz yüze bakıyoruz arkadaşlar, bu konuyu getirip şeye kilitleme çabasını hakikaten ben hayretle seyrediyorum. Yanımda o çocukların fotoğrafları benim, isimlerini biliyorum, hangi ilde öldüklerini biliyorum, neden öldüklerini biliyorum. Niye biliyorum biliyor musunuz ben bunları? Çünkü 2007 senesinden beri ben hayvan hakları alanında faaliyet gösteriyorum, bu alanda çalışıyorum ve 2007 senesinden beri şunu söylüyorum: Bu ülkede kontrolsüz bir hayvan popülasyonu var. Bu sebeple, biz bununla mücadele etmediğimiz için, mevcut yasayı, kanunu uygulamadığımız için hem hayvanlar rezil rüsva oluyor, mahvoluyor bize emanet bu canlar, ölüyorlar sokaklarda. Bak, trafik kazalarından bahsetmişsiniz, 55 yurttaşımız hayatını kaybetmiş geçtiğimiz beş senede. Kaç hayvana acaba araba çarptı, biliyor muyuz? Bilme ihtimalimiz yok. Kaç hayvan tecavüze uğradı? Kaç hayvanı kestiler, öldürdüler? Kaç hayvanı gömdüler? Biri bir “tweet” atmış -çok acıyarak güldüm böyle- “Ya, ülkede şişe suyu bile parayla alıyoruz. Kedi, köpek bedava, sokaktan al, evine götür, senin oluyor.” Bizim kediyeye, köpeğe verdiğimiz, şu anda hayvana verdiğimiz şefkat, bizim gösterdiğimiz şey bundan ibaret şu anda. Sık sık şöyle konuşmalar duyuyorum arkadaşlar: “Bu köpekler bunların katili, bu köpekler bunların suçlusunu.” Açık açık sormak istiyorum: Yitirdiğimiz yavrularımızın, yaralanan insanların bu hâle gelmesine sebep olan köpeği bugün ben çeksem silahımı vursam adalet yerini bulmuş olacak mı sizce? O köpek öldüğü zaman o çocuğun hesabı sorulmuş olacak mı sizce? Bence olmayacak çünkü neden o sokaklarda... CHP, AKP, hangi belediye olduğu zerre umurunda değil, az önce arada da konuştuk. Saldırganlaşmış bir köpek çeteleşmiş hâlde bir yerde çocuklara saldırıyorsa, insanlara saldırıyorsa soruyorum size ya: Ağzızsız, sessiz masumlar mıdır bunun suçlusunu yoksa mevcut bir mevzuatı yirmi senedir uygulamayan siyasetçiler midir bunun sorumlusu? Sadece gidip bir köpeği öldürdüğümüzde biz o çocuk için adalet sağlamış olacak mıyız bu Mecliste? Gerçekten bu soruların cevabını merak ediyorum.

Mesela, getirdiğiniz taslakta şu an ne diyorsunuz biliyor musunuz arkadaşlar? Şunu diyorsunuz, açık açık diyorsunuz, manipülasyon falan yapmıyorum: “Sokakta kedi, köpek, kuş, hiçbir hayvan kalmayacak. Hepsini biz istersek öldürebileceğiz, öldürmediklerimizden bir kısmını da yer varsa barınağa koyacağız.” Altına imza attığımız, “bu Komisyonda savunduğunuz” demek isterdim ama

Komisyon başlayalı sekiz saati geçti, bir tane AKP'li ya da MHP'li milletvekilinin çıkıp “Biz bunu savunuyoruz çünkü...” konuşması yaptığını ben henüz duyabilmiş değilim. O yüzden soru sorarak ilerliyorum yoksa bir karşıtlık yaratma derdinde değilim ve düşünüyorum şu anda çünkü herkes, her söz alan şunu diyor partisi fark etmeksizin: “Bu çok önemli bir konu, çok önemli bir konu, bunu iyice konuşmamız lazım, araştırmamız lazım, insanlara sormamız lazım.”

Arkadaşlar, biz bunu yaptık ya, bakın, bu elimdeki rapor 200 sayfalık bir rapor. Ben bu Komisyonun 11 üyesinden birisiydim, 6 üyesi AKP'li arkadaşlardı bu Komisyonun, çoğunluğu AKP'deydi, Başkanı AKP'li bir Komisyon Başkanıydı, MHP'li üyeler vardı. Biz ne kadar çalıştık biliyor musunuz geçen dönem? Beş ay çalıştık, beş ay boyunca yüzlerce insanı dinledik, hocaları dinledik, veterinerleri dinledik, her kesimden sivil toplum kuruluşlarını dinledik, mağdur olanları dinledik, avcılarını bile dinledik o Komisyonunda ve günün sonunda 11 milletvekiliyle çözüm önerilerimizi koyduk ve Meclise sunduk bunu; bitmedi, 11 milletvekiliyle bitmedi, Meclise sunduk, ben yaptım orada konuşmayı ve teşekkür ettim hepinize ayrı ayrı, dedim ki: “Bu Mecliste hiçbir konuda uzlaşamadık, hiçbir konuda birlikte karar alamadık, Biz 27'nci Dönemde hayatımızda ilk defa bir konuda birlikte karar almayı başardık. Teşekkür ediyorum hepinize.” Hayvanların ve artı insanların, ekosistemin korunması için birlikte bir çalışma yaptık ve oy birliğiyle geçirdik bunu Meclisten, hepimiz oy verdik, herkesin oyuyla geçti Meclisten. Çözüm önerilerini söyleyeyim ben size, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çözüm önerileri; bu, benim değil, herhangi bir siyasi partinin değil, AKP'nin de değil, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bulduğumuz çözüm önerileri bunlar uzmanlarına danışarak.

Yani şu anda Sayın Vekil burada -teklif sahibine konuşuyorum- altı yedi saat içerisinde yapmaya çalıştığımız şeyi bu Meclisin hakkıyla yapması beş ay sürdü. Bu nasıl bir yasama tekniği? Sizin şu anda umursamadığımız insanlar kendi milletvekilleriniz. “Hayvanlar candır, duygulu bir varlıktır.” dedik, karar aldık oy birliğiyle. “Hayvanlara eziyet suç olsun. Kırmızı çizgimiz var.” dedik, biz dedik, biz, AKP'li vekiller dedi şu an bütün tartışmanın koptuğu 5199'daki 6'ncı madde üzerinde. “Bu kırmızı çizgimizdir ama bunu işletemiyoruz.” “Belediyeler görevlerini yapmıyor.” “Hükümet, Bakanlık görevini yapmayan belediyeleri denetlemiyor.” “Buraya yeterince kaynak ayrılmıyor.” “Derhâl bunları yapmamız gerekiyor.” dedik. Ben demedim, sizin Tekirdağ Milletvekiliniz Mustafa Yel dedi. Bu arada, kişisel olarak demedi, AKP Grubu adına aldığı sözde dedi -açın, tutanaklardan bakın, istirham edeceğim gerçekten, rica ediyorum hepinizden- AKP'liler dedi bunları.

“Hayvan hakları konusuna gelecek olursak biz o kültürün, hayvanlarla birlikte yaşama kültürünün sürdürücüsü olan Türk milletiyiz. Millî kültürümüzün temel motifi hâlini almış İslam inancı da tabiatla uyumlu yaşamayı ve bütün hayvanlara şefkat ve ihtimamla yaklaşmayı gerektirir. Kur'an-ı Kerim'e şöyle bir baktığınızda hayvanların da bizler gibi ümmet olduğunu açık açık ifade etmektedir. Enam Suresi 38'inci ayet ‘Onlar Rablerinin huzurlarında toplanacaktır.’ Bizden hesap soracaktır.” Bunları kim söyledi biliyor musunuz bundan üç sene önce Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda? Milliyetçi Hareket Partisi adına söz alan vekil söyledi, grubu adına söyledi arkadaşlar, kendi adına da söylemedi. Bu raporun bir sunuş yazısı var, açıp okumanızı o kadar çok isterim ki. “Vakıflar arasında kedilerin yiyip uyacağı, gezeceği yerler de vardı. Öyle ki yiyecek bulmakta güçlük çeken kedilere her gün yiyecek dağıtımı yapılırdı. Bizler öyle bir kültürün temsilcisiyiz ki Osmanlı'da atalarımız sahipsiz kuşlar için vakıflar kurdu, güçten düşmüş hayvanlara eziyet edilmesin diye denetmenler görevlendirdi.” Bunları söyleyen ben değilim, AKP'nin Komisyon Başkanı Mustafa Yel.

Sevgili arkadaşlar, ilk defa bir yasa geldiğinde -normalde yapmam, burada siyaset yapıyoruz hepimiz, farkındayım, herkes tuttuğu bir takım gibi tutuyor- vekillerin hangilerinin imza attığına açtım, tek tek baktım. Yüzü burada, az önce sordum Selman'a “Sen buna nasıl imza verebilirsin?” diye, ilk

defa böyle bir şey oldu. Bunu duygu durumumuzu belki anlamanız için anlatmak zorunda hissediyorum kendimi. Bu getirdiğiniz teklifte ne diyorsunuz bana ve benim gibi milyonlarca insana biliyor musunuz? “Belediye yapmadığı için senin yıllardır yaptığın, kapının önünde beslediğin 10 tane kedini ben şimdi toplayıp barınağa tıkacağım.” diyorsunuz. Yetmedi, 2 tane köpeğimiz var, on senedir bizimle, aşılı. Onlar bizim mahallemizde hemşerimiz, onlar bizim semt sakinimiz, onlar bizim çocuklarımız yerine... “Alacağız onları, barınaklara kapatacağız.” gösterisi altında diyorsunuz.

Bakın, açık açık söylüyorum, barınaklara kapatmayacaksınız, içinizi böyle rahatlatıyorsunuz bu bir yalan sevgili arkadaşlar. Şu anda 1.300 tane belediye var bu ülkede, 300’ünde barınak var. Kapasitesi kaç biliyor musunuz? 105 bin. Sizin gerekçenizde hayvan nüfusu kaç olarak geçiyor sadece köpeklerde? 3-4 milyon. Ne diyorsunuz şimdi? Bu öldürme maddesinde iki şey düzenlemiştiniz; birincisi: “Güçten düşmüş sahiplendirilemeyen bulaşıcı hastalığı olan hayvanları öldüreceğiz. Bunları da mı yaşatalım kardeşim?” diyorsunuz. Bunu demenize gerek yok bu kanunda Sayın Vekil. Veteriner hekimlerle ilgili bir kanun var, orada var o madde. Zaten “Delirmiş, ona buna saldıran hayvanları da aman sokaklarda tutalım.” diyen hiç kimse yok. Bunun maddesi de var, bu konuda bir düzenleme yapmanıza gerek yok. Zurnanın zırt dediği yer neresi biliyor musunuz? Aynı maddenin ikinci fıkrası, o maddenin ikinci fıkrasına “Kamu güvenliği için belediyeler gerekli görürse...” diye bir şey eklemiştiniz. Bu ne demek biliyor musunuz? Hiçbir hastalığı olmasa da hiçbir saldırganlığı olmasa da yavru bir köpeği de öldürebilir bir belediye, önünde hiçbir engel yok, hiçbir engel yok. “Var.” diyorsunuz, biriniz söz alın, bana açıklayın, içimiz rahatlasın. Yok, hukukçuyum, yirmi yıldır bu alanda çalışan bir hukukçuyum, yok arkadaşlar.

Kediler için bir şey var mı? Yok. Şu anda “Milyonlarca kediyi sokaklardan toplayıp barınağa kapatacağız.” diyorsunuz. Hangi barınağa? Soruyorum, cevap verin. Hangi barınağa kapatacaksınız? Barınaklar için süre vermişsiniz 2028 yılına kadar. Şimdi, ben bir belediye başkanım, bu kanun çıktı. Bu arada bu kanun çıkıncaya kadar görevini yapmayan, CHP’li AKP’li fark etmez, hiçbir belediye başkanına hiçbir şey yapmadınız, ödenek ayırmadınız, bunların hiçbirini yapmadınız. Şimdi ne diyorsunuz biliyor musunuz? “Hiçbir zararı olmayan kedileri, köpekleri de toplamayan belediye başkanlarına ben hapis cezası vereceğim.” diyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Kadıgil, özür dilerim, toparlarsanız sevinirim.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Tabii, Sayın Başkanım.

Parti adına tek temsilci olduğum için, sanıyorum bir iki cümle daha kurma nezaketini gösterirsiniz bana.

“Dört sene boyunca da sizin barınak kurmanıza hiçbir şekilde gerek yok.” diyorsunuz. Hızlanayım biraz, düşündüm ya, bunu bir insan niye yapar? Dört sene önce aynı partinin milletvekilleriyle bir Komisyonda ben oturdum. “Onlar Allah’ın yarattığı canlılardır. Bizim yaşama kültürümüz budur. Osmanlı’dan beri, Selçuklu’dan beri biz hayvanlarla yaşıyoruz.” Bu komisyon tutanaklarını okumayacağım zaman kaybetmemek için. “Biz Avrupa’dan mı alacağız bunu?” dedi Mustafa Bey, Zeynep Yıldız dedi, bu kanunun imzacısı, AKP milletvekili şu anda da. “Biz Avrupa’ya bakarak mı hıızalanacağız? Bizim merhametimiz, bizim vicdanımız, bizim şefkatimiz buraya kadar mı?” dediler, ben de aynı şeyi söylüyorum: Bizim bir kültürümüz var. Bakın, herhangi bir düzenleme yapmıyorsunuz. Şu an sizin yaptığımız şey 70 milletvekilinin imzasıyla, bu toprakların bin yıllık kültürüyle oynamak. Yaptığımız şeyin ciddiyetine varmanız için söylüyorum. Bunu yapmanızın tek bir sebebini görüyorum ben, örtbas çabası. Yani artık şu kanaate siz de ulaştınız: “Ya, biz bu konuda hiçbir şey yapmadık -evet, yapmadık- ve aradan da bu kadar yıl geçti, artık yapabileceğimiz de bir şey yok.”

O zaman öldürelim mi ağabey bunları? Bütün hayvanları toplayalım, biz bunları öldürelim mi? Soruyorum ben: Hak bu mu bize ya! Ben bu hakkı, ben bu haddi kendimde görmüyorum arkadaşlar ve tekrar tekrar içim yanıyor benim, içim yanıyor. Eğer biz işimizi yapsaydık... Biz bu Komisyonu 2019'da topladık, bu raporu 2020'nin başında kabul ettik. İki yıldır biz doğru düzgün kısırlaştırma yapsaydık Nazilli'deki o çocukcağz köpekten kaçarken ölecek miydi? Açık açık soruyorum hepimize ya: Ben bunun vebalini 600'de 1 payımı üstümde taşıyorum, siz iktidar milletvekillerisiniz, siz bu vebali üzerinizde taşıyor musunuz?

Bir kısırlaştırma şeyi yapmışsınız, uzatmayacağım hesabı. Sizin gerekçenizdeki kısırlaştırma hesabını yaptığımda ben ne görüyorum biliyor musunuz Sayın Vekil? Bu ülkede şu kadarlık zaten barınak var ya, onlar sadece günde 1,3 köpek kısırlaştırmışlar yirmi yıl boyunca ve şu an dönüyoruz, ne diyoruz? "Bu köpekler katil, bu köpekler suçlu..." Yetmiyor, bütün dünyaya İstanbul'u tanıtan İstanbul'un masum kedilerini de toplayıp barınağa koyacağız diyorsunuz. Hak mı? Cevap verin biriniz, çıkın deyin ki: "Evet, hak." Hak değil, gerçekten değil.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Bitireceğim Sayın Başkanım.

Son olarak kaynağa geleceğim çünkü bunu çok fazla soruyorsunuz arkadaşlar. Kaynak yok, şöyledir, böyledir... Bakın, 1 tane uçağı var Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın -11 tane uçağı var da- 480 milyon dolara tekabül ediyor, şu anki güncel parayla 1,5 milyar TL. Bir kısırlaştırma bedeli devlet imkânlarıyla bin TL olsa 15 milyon hayvan yapar biliyor musunuz, 15 milyon hayvan! Yani şu anda biz Cumhurbaşkanına ait 11 uçaktan hemen bugün, şimdi 1 tanesini satma kararı alsak önümüzdeki üç ayda Türkiye'de yaşayan bütün hayvanları kısırlaştırıp, aşılayıp yerine tekrar koyabiliriz ve bu vebalin altına sizler de girmemiş olursunuz ki "vebal" dediğim, tekrar ediyorum, ümmet olarak kabul edilen milyonlarca köpeğin, kedinin canı arkadaşlar, canı, candan bahsediyoruz.

Başka örnekler vermişsiniz, bir sürü şeyi gizlemişsiniz. Diyorsunuz ki: "Avrupa ülkeleri öldürüyor." Hollanda da var, Hollanda Avrupa ülkesi değil mi? Kısırlaştırarak bıraktı, bitirdi.

Utanmadan kuduz rakamlarından bahsetmişsiniz. Benim elimde önerge var, hem Tarım Bakanlığınıza hem Sağlık Bakanlığınıza sormuşum. "Yo, kuduz aşısıyla ilgili hiçbir derdimiz yok, kuduzla ilgili derdimiz yok." diye sizin bakanınız cevap verdi. Kuduz temaslarını sayıyorsunuz şu anda. Deprem bölgesinde çalıştım, ben de kuduz temaslı oldum enkazlarla uğraştığımız için. Ölen insan sayısı kaç? 2, 2, 2; geçen sene 2 kişi ölmüş sadece sokak hayvanlarının kuduzu... Bunların da bir tanesi sahipli bir hayvan var yani hani buradan bir hassasiyet üretmeye çalışıyorsunuz ya. Ben isterdim ki Meclisimiz tatilde şu anda, burada saat kaç olmuş, kaç tane milletvekili burada çalışıyoruz. Çözümünüz buyusa yani 2 kuduz vakası gördük diye binlerce yıldır bize emanet edilmiş bu canları öldürmek sizin içinizi sınıyorsa... Mesela, 2 insan öldü İzmir'de değil mi elektrik dağıtım şirketi yüzünden? Elektrik dağıtım şirketlerini kamulaştıralım mı hadi? Belli ki denetleyemiyorsunuz, belli ki insanlar ölüyor. Yapalım mı? Soma'da madende denetleyemediğiniz için 303 madenci öldü arkadaşlar. Hadi bütün madenleri kapatalım mı? Ben varım çünkü kapatalım. Hani "İnsan canı her şeyden önemli." diyoruz ya...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Kadıgil, rica ediyorum, lütfen, on beş dakika oldu.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Tamam Sayın Başkan. Oldu mu o kadar?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, on beş dakika oldu. Daha konuşmacı arkadaşlar var, lütfen.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Tamam, maddelerde tekrar söz alacağım. İyi niyetinizi suistimal etmeyeceğim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Çok teşekkürler.

Evet, şimdi söz sırası Okan...

EVİRİM RIZVANOĞLU (İstanbul) – Ama grubu olmayan bir de biz varız, DEVA Partisi.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, sırayla söyleyeceğiz.

EVİRİM RIZVANOĞLU (İstanbul) – Ama Başkanım, şimdi grubu olmayan herkese söz verdiniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Okan Konuralp önceden bizden söz talep etti, sizler yoktunuz.

Buyurun.

OKAN KONURALP (Ankara) – Sayın Başkanım, eğer siz de uygun görürseniz ben arkadaşımıza bir kez daha sıra vermeye kabulüm.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Bu nezaketiniz için teşekkür ediyorum.

Sayın Rızvanoğlu, buyurun.

EVİRİM RIZVANOĞLU (İstanbul) – Öncelikle ben Sayın Vekile çok teşekkür ediyorum nezaketi için.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; Adalet ve Kalkınma Partisi yirmi iki yıldır iktidarda. Bir köpeğin ömrü ise iyi bakılırsa yaklaşık on iki yıl yani bir AK PARTİ iktidarına 2 köpek ömrü sığıyor arkadaşlar.

2004 yılında Hayvanları Koruma Kanunu'nun çıkmasından beri önünüzde bir reçete vardı. Neydi bu? Yakala, aşıla, kısırlaştır ve yerine bırak. Siz sorunu reçetesine göre ilk on yılda çözmediniz. Peki, sonraki on yılda da çözmediniz lakin, şimdi bir günde çözmeye çalışıyorsunuz hem de nasıl biliyor musunuz? Kurnazca bir yasal düzenlemeyle, belediyeleri katliam yapmaya zorlayarak ve tüm konuyu yerel yönetimlere ciro ederek yapıyorsunuz bunu.

2019 yılında sokak hayvanları için Meclis araştırması komisyonu kurulmuştu. Biraz önce Sera Vekilimiz detaylı bir şekilde anlattı, detayına girmiyorum. Orada “Popülasyon kontrolü ancak ülke çapında eş zamanlı kısırlaştırma seferberliğiyle çözülür.” denilmişti ancak siz Meclisin bu kararını da uygulamadınız. Siz yirmi yıl önce kendi yazdığımız reçeteyi ve Meclisin önerilerini uygulamış olsaydınız, bugün sadece insanların evinde sahiplenilmiş hayvanlar kalmış olacaktı. Yani sokakta dolaşan evsiz, gariban, mutsuz hayvanlar olmayacaktı ama çözmediğiniz için bu sorunu şimdi sokaktaki sahipsiz köpeklerin sayısı milyonlara ulaştı. Bunların bakımı yapılamaz ve doyurulamaz hâle geldi, barınaklar yetmedi, sağlık hizmetleri de yetmedi ve vatandaşlarımız büyük bir trajedi yaşadı. Tabii ki bugün birkaç vatandaşımızı da burada dinledik, gördük. Aileleri mağdur oldu, kendileri mağdur oldu. Pek çok mahallede vatandaşımız, çocuklar sokağa çıkmaya korkuyor, bunu tabii ki anlıyoruz, burada bir sorun var, hep birlikte hâkimiz bu konuya.

Şimdi, ise getirdiğiniz bu sözde ve son derece radikal bir çözüm olan bu yasayı yutmamızı istiyorsunuz. “Radikal” diyorum, “kurnaz” diyorum çünkü bu yasal değişikliklerle yerel yönetimleri ceza korkusuyla sokak hayvanlarını öldürmeye zorluyorsunuz. Yani yirmi iki yıl çözmediğiniz, boş verdiğiniz, oluruna bıraktığımız sorunu bir günde bir yasal düzenlemeyle halletmeye çalışacağınız diyorsunuz, öyle mi yapacağız?

Bu sefer de madem yirmi iki yıl çözemediniz, şimdi o zaman şunu soruyorum: Siz neden hükümettesiniz? Ayrıca çözüm diye sunduğunuz bu önerilerin tutarlı bir tarafı da maalesef yok. Örneğin popülasyonu kontrol altına almak adına caydırıcı bir yönteminiz yok. Bir hayvanı sahiplenip sokağa bırakarak tek seferlik uygulanan cezalarla olmuyor bu işler arkadaşlar. O hayvanı sokağa bırakanın bu sorumluluğu ömür boyu taşınması gerekiyor. Hayvanı sokağa bırakanın ömür boyu bakımını karşılayacak

bir nafaka ödeme yükümlülüğü gerekli olduğunu düşünüyoruz. Bunun için de evcil hayvanını sokağa bırakanlara hayvan nafakası uygulanmalı diyoruz. 2019 yılında kurulan hayvanlara yönelik süreçlerin yönetilmesinde kullanılmak üzere bir Hayvan Hakları Fonu vardı hatırlarsınız. Bu nafaka da o fon için kaynak olabilir diye düşünüyoruz.

Ayrıca evcil hayvanların ticari meta olarak alınıp satılmasına da artık son verilmeli. Bakın şu an sarı sayfalara girin elinizdeki akıllı telefonlardan, emin olun, merdiven altı birçok üretici bir yöntemini buluyor ve merdiven altı ticaretini şu an biz burada bu konuşmayı yaparken bile gerçekleştiriyor. Evcil hayvanları cinslerine göre ayırıştırıp bir statü sembolü olmaktan vazgeçirmemiz gerekiyor. Sokakta binlerce hayvan var, onların sahiplendirilmesi özendirilmeli ama sizin getirdiğiniz bu yasada bununla ilgili yeterli bir açıklama da yok.

Daha çarpıcı olarak Veteriner Hekimler Odası Başkanımız da burada. Veteriner hekimlerle ilgili hiçbir öneriniz yok. Teklifte “veteriner hekim” demekten bile imtina etmişsiniz. Kısırlaştırılmaları, gerekli sağlık hizmetlerini kim verecek ben buradan sormak istiyorum. Bakanlık düzeyinde veya yerel yönetimlerde veteriner hekimliğe ilişkin bir teşkilatlanmaya gidilmemesi de çok büyük bir eksiklik. Bu işi bilimsel olarak çözmek yetersiz kalıyor, çözülemiyor. Zaten elinizde daha da kötüsü veri de yok. Veri olmadan bütün bunları konuşmak bile nafile.

Böyle bir teklifi Meclise sunmadan önce nerede, ne kadar sahipsiz hayvan var, bunu tespit etmeniz gerekmez miydi? Sayın Bakan çıktı “4 milyon kadar yaklaşık sokak hayvanı var.” dedi. Neye göre, kime göre?

Yapay zekâ diye bir şey var artık hayatımızda. Sürekli hepimiz yapay zekâdan bahsediyoruz değil mi? Hayvanlara yerli üreteceğimiz çipler takıp yapay zekâyla davranışlarını rahatça izlemek bir yöntem olamaz mıydı? Böylece nasıl bir ihtiyaç var doğrudan ona göre çözüm üretebilirdiniz. Barınak mı yapılacak? Ona göre yapardınız. Hayvan hasta mı? Ona göre tedavi ederdim ama bunların hiç bir tanesini maalesef düşünmeden bu yasayı önümüze getirdiniz.

Bu getirdiğiniz yasa mevcut yasadan bile çok daha büyük bir bütçe gerektiriyor. Eğer yapay zekâ destekli çip yönetimi izlenseydi, bilim izlenseydi ülkemiz ciddi bir mali yükten kurtulmuş olurdu. Meclise bu teklifi sunmadan önce bunları düşündünüz mü? Tabii ki hayır. Hatta şu an bence hiçbiriniz de okumadınız ve düşünmediniz.

Biz burada hep beraber bir yirmi yıl kaybettik. Şimdi, siz bilime dayanmayan yöntemlerle ve radikal uygulamalarla travmatik bir yirmi yıl daha kaybettirmeyi istiyorsunuz. Bunu da böyle yorumluyoruz. Bu konuyu hepimizin vicdanına bırakıyorum.

Teşekkür ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Rızvanoğlu, çok teşekkür ediyoruz.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, konuşma listesini iletilebilir misiniz bize acaba?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Efendim?

PERİHAN KOCA (Mersin) – Konuşma listesini iletilebilir misiniz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, bir dolaştı, tekrar geri geldi.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Aynı liste mi devamlı?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Aynı liste, başka liste yok ki. Burada bütün arkadaşlarımız bakıyor.

Şimdi, ben Sayın Konuralp’e soruyorum: Başka söztünüzü devredeceğiniz kimse var mı?

OKAN KONURALP (Ankara) – Kesinlikle hayır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Peki, o zaman size söz veriyorum.

Buyurun.

OKAN KONURALP (Ankara) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Çok fazla tekrara girmeden, gecenin bu saati itibarıyla ve bundan sonra da konuşmaya devam edecek arkadaşlarımızın da hangi konular çerçevesinde, hangi konulara değineceğine yönelik olası bir tahminde de bulunularak yasa teklifine ilişkin kimi değerlendirmelerimi kısaca aktarmak isterim.

Franz Kafka'nın neredeyse anonimleşmiş bir sözü vardır. Şöyle der: “Bütün soruların cevaplarını bir köpeğin bakışlarında bulabilirsiniz.” Biz bugün burada bakışlarında bütün soruların cevaplarının gizli olduğu köpeklerle ilgili bir katliam niyetini müzakere ediyoruz. Üstelik bu müzakere ciddiyetsiz bir içerikle hazırlanmış bir gerekçeler manzumesini de barındırıyor.

Örneğin, genel gerekçenin (a) bendinde Emniyet Genel Müdürlüğü verileri doğrultusunda bazı rakamlar paylaşılmış. 2019-2023 yılları arasında hayvana çarpma şeklinde 3.534 trafik kazası ve buna bağlı olarak 55 ölüm ve 5.147 yaralanma veri olarak önümüze konuluyor. Oysa TÜİK verilerine göre Türkiye’de aynı yıllar arasında ölümlü, yaralanmalı kaza sayısı 945.466. Bu kazalarla hayatını kaybeden kişi sayısı 27.478 yani Türkiye’de 2019-2023 yılları arasında gerçekleşen ölümlü, yaralanmalı trafik kazalarının sadece yüzde 0,3’ü hayvanlarla ilgili, ölümlerin oranı da neredeyse aynı. Bakın, yüzde 1 bile değil arkadaşlar. Bir başka deyişle Türkiye’de ölümlü, yaralanmalı kazaların yüzde 99,8’inin tek sorumlusu var insan ama tüm ölümlü ve yaralanmalı kazaların yüzde 1’i bile olmayan bir veriye istinaden hayvanların, özellikle de köpeklerin katledilmesine gerekçe yaratmaya çalışıyorsunuz.

Gerekçenin (b) bendinde sahipsiz olarak nitelendirdiğiniz hayvan popülasyonu nedeniyle vatandaşların psikolojisinin bozulduğunu iddia ediyorsunuz. Bu gerekçeyle psikoloğa, psikiyatri kliniklerine başvurulduğunu iddia ediyorsunuz, tek bir veri paylaşmıyorsunuz çünkü biliyorsunuz, böyle bir veri yok. Bir nevi, ben yazayım gitsin anlayışıyla hazırlanmış bir gerekçeyi sundu Başkan bugün burada, imza sahibi arkadaş.

Aynı gerekçenin (c) ve (d) bentleri... Vallahi kendi Bakanlığımıza haksızlık ediyorsunuz. Kuduz vakalarının arttığını iddia ediyorsunuz fakat Sağlık Bakanlığı verilerine göre kuduz vakaları çok ciddi oranda düşüyor. 2019’da 59 ilde 494 kuduz vakası görülmüş, 2023’te 35 ilde 282’ye düşmüş, 2024’ün ilk beş aylık döneminde 21 ilde sadece 50 vaka var ve sadece 2 kişi, 2 insan kuduzla yakalanmış. Artan ne peki? Kuduz riskli temas. Toplumsal bilincin artmasına bağlı olarak risk almamak için vatandaşlarımızın ilgili sağlık kuruluşlarına başvurusunu kuduz vakası artışı olarak önümüze koyuyorsunuz. Sağlık Bakanlığının verilerine rağmen bunu yapıyorsunuz.

(ç) bendinde sahipsiz hayvanların çiftlik hayvanlarına saldırımları nedeniyle ortaya çıktığını iddia ettiğiniz maddi kayıplardan bahsediyorsunuz. Var mı bunun verisi? Bunun verisi de yok ya da şöyle söyleyeyim: Köpekleri katletme gerekçesi olacak kadar yüksek oranda bir saldırı var mı? Bence elinizde böyle bir veri de yok ama bunu da verisiz bir şekilde gerekçenize yazıyorsunuz.

Dünya Hayvan Sağlığı Örgütünün raporuna atıf yapıyorsunuz. Rapordan bir bölümü alıntılamişsınız, alıntıladiğimiz bölüm sizi yalanlıyor. “Yakala, kısırlaştır, sal” metodunun işe yaramadığını bu rapora atfen söylüyorsunuz. Oysa rapor tam tersine “yakala, kısırlaştır, sal” metodunun başka bir grup eylemle birlikte uygulanması gerektiğini vurguluyor. Yani metodu reddetmiyor, aksine metodu önemsiyor. Siz bunu gerekçe olarak bizim önümüze koyuyorsunuz.

Bir başka gariplik gerekçenizde; ya, bu ülkenin 81 valisi illerindeki sahipsiz köpeklerin sayısını merkeze bildiriyor, 81 valinin merkeze bildirdiği verilerin toplamı 2 milyon. Siz kendi valilerinizi yalanlıyorsunuz ya. “Yalan.” diyorsunuz “Hayır, 4 milyon.” Gerekçede aynen bunu garip bir hesapla 4 milyona çıkartıyorsunuz. Böyle gelişigüzel hazırlanmış bir gerekçeyle bir köpek katliamının müzakeresindeyiz.

Sayın Başkan, son olarak, son bölümde... Şair Oruç Aruoba'ya bir arkadaşı “Bu senin kedin mi?” diye sorar. Aruoba “Hayır, ben onun insanıyım.” der. Tam da meselenin özü bu arkadaşlar. Kim kimin köpeği? Kim kimin kedisi? Bu bağlamda “sokak hayvanı” veya “sahipsiz hayvan” ifadeleri bile sorunlu. Hadi, bunun üzerine çok takılmayalım diyelim. Onların yaşam alanlarına biz müdahale ettik, onları yaşam alanlarından biz kopardık; bu gerçekle bile yüzleşmeyen bir gerekçe metnini önümüze koyuyorsunuz. Onların bizimle hangi şart ve koşullarda yaşayacağı düzenlemesini yapıyorsunuz, “Şu ve şu şartlar altında kalırsan yaşamana izin vereceğim, aksi takdirde katlin meşru.” diyen bir anlayışı bize dayatmaya çalışıyorsunuz.

Hayvanların sokaklardan toplanıp uyutulmasına veya ötenazi uygulamasına -adına ne dersiniz deyin- bu yasa teklifinin asıl ismi “hayvanları öldürme kanunu”dur ve siz bunun altına imza atıyorsunuz. Ancak unutmayın, hayvanların öldürülmesine dair kanunilik kılıfı getirmek istiyor olmanız bu yasa teklifinin ahlaki ve vicdani olduğu anlamına gelmez; kanuni olabilir ama ahlaki ve vicdani değildir. Siz ahlaki ve vicdani olmayan bir kanun düzenlemesiyle katliama kapıları ardına kadar açıyorsunuz çünkü hayvanların daha önemsiz olduğu düşüncesiyle hazırlanmış bir kanun teklifi bu. Güçlü olanın güçsüz olana tahakküm edebileceğine inanıyorsunuz ve şimdi de hedefinizde köpekler var.

Bir diğer konu da önlerinize koyduğunuz fotoğraflar. Bu çocukların, bu çocukların annelerinin, babalarının acısını, yaşadıkları travmaları bizim anlamadığımızı ifade edencesine önlerinize koyduğunuz fotoğrafların arkasına sığınmayın arkadaşlar. Biz yaşanan sorunu, yaşanan acıları görmezlikten geliyor değiliz, aksine “Sorunu çözmek için köpekleri öldürmek gerekmiyor.” diyoruz, bunu büyük bir içtenlikle, samimiyetle söylüyoruz; duymuyorsunuz. “Vicdanınız buna nasıl onay veriyor? Yapmayın.” diyoruz; tek kelime, söz etmiyorsunuz.

Ya da şöyle söyleyelim: Bir yıl içinde köpekler kaç insan öldürdü? Ya da soruyu şöyle soralım: İnsanlar kaç köpek öldürdü? Ya da daha vahim bir soru soralım: İnsanlar kaç insan öldürdü? Erkeklerin katlettiği kadınlar, öldürülen motokuryeler, MESEM’lerde ölen çocuklar, önlenebilir iş kazalarında ölen işçiler, öldürülen, şiddet gören öğretmenler, doktorlar yok mu? Ve biz hangi gerekçeyle olursa olsun, kimse için ölümü savunmuyorsak köpekler için neden savunuyoruz?

Sayın milletvekilleri, son söz olarak bir köpeğin sadakati, vefası ve sevgisine ilişkin hepinizde en az bir anı vardır. Bu anılarınıza sahip çıkın.

Başta dönecek olursak umarım, köpeklerin gözlerine bakabilecek yüzünüz olur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Konuralp, çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi Sayın Zeybek’e söz vereceğim.

Buyurun.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, 5199 sayılı Yasa 2004 yılında çıkmış bir yasa; 2019 yılında başlamış, 2020 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisinin geçmiş dönemde üzerinde çalıştığı bir çalışma raporunun şimdi karşımıza yeni bir yasa teklifiyle gelmiş maddeleri üzerinde konuşuyoruz. Tekrara düşmemek

açısından bazı bilgileri sizlerle paylaşmak istiyorum. Bir tanesinde köpek sayısının 4 milyon olduğu söyleniyor ve bunlarla ilgili de popülasyonun bozulduğu söyleniyor. Kısırlaştırmayla ilgili üzerinde durulması gereken nokta şu: Biz dişi hayvanların kısırlaştırılmasını esas aldığımızda, bir erkek köpek zaten kısırlaştırılmamışsa onun kısırlaştırılmayan bütün dişilerle de birleşme ihtimali var. O nedenle, meselede sizin ortaya koyduğunuz rakam üzerinden yürüyorum. 2 milyonluk bir sayıdan bahsediyorsunuz.

Şimdi, köpek ve kedi; bunlara ilişkin doğada çok farklı türler var. Biz niye köpek ve kedileri konuşuyoruz? Çünkü bunlar evcil hayvanlar, bunlar bizimle birlikte yaşamaya alışmış hayvanlar. Bunların dağda, bayırda, kırdan yaşayanları zaten yabani hayvan oldukları için onlarla ilgili başka düzenlemeler var. Şimdi, belediyeler getirilen bu yasa teklifiyle birlikte doğrudan sorumlu ilan ediliyor ve ilçe belediyelerinin bütçelerinin binde 5'inin, büyükşehir belediyelerinin de binde 3'ünün bu konuyla ilgili RM oluşturmasını öngörüyorlar. Bir kere ben milletvekili arkadaşlarımızın "barınak" sözcüğünü kullanmalarının terminolojik olarak doğru olmadığını düşünüyorum çünkü köpekler bir yerde barınmak zorunda değil, gittiği yerlerde tedavi edildikten sonra doğal yaşam alanlarına dönmeleri gerekiyor. Peki, köpek ve kedinin doğal yaşam alanı insansız alanlar mı? Yani köpek ve kedi insanın olmadığı bir yerde var olabilir mi? Binlerce yıllık var oluş sebebi doğrudan doğruya insana hizmet ve insana sadakat olan bu canlılarla ilgili doğal yaşam alanlarından bahsedildiğinde nasıl oluyor da insansız alanlar öngörülüyor; bir tanesi bu.

Şimdi, bakın, bu yasa teklifinin bütçe tekniği açısından öngördüğü biçimiyle de sorunu çözmeyeceği çok açık. Bir kere, bu rakamlarla bu kadar, milyonlarca hayvanın rehabilite edilmesi mümkün değil, aksine, yasa hazırlayıcının buraya gelirken ilgili ilçe belediyelerinin ve büyükşehir belediyelerinin bütçelerinde bu rakamların çok daha fazlasının harcanmış olduğunu bilmediği de ortaya çıkıyor. Bu rakamlar böyle binde 3'ler, binde 5'ler değil; yüzde 2'ler, yüzde 3'ler, yüzde 4'ler seviyesinde harcamaların yapıldığını belirtiyoruz.

Şimdi, ben size bilinen bir hikâye anlatmak istiyorum. 1910 yılında Abdülaziz döneminde, ondan önce de II. Mahmut döneminde yaklaşık 80 bin köpek toplatılarak İstanbul'da Sivri Ada'ya dolduruldu ve birbirlerini yiyerek, sonra açlıkla boğuşarak bir felakete yol açıldı ve o adanın adı ondan sonra "Sivri Ada" olmaktan çıkarılarak "Hayırsız Ada"ya çevrildi. 1912 İstanbul depreminin gerekçesi olarak da yüz yıldır bu millet o köpeklere yapılmış olan zulmün Cenab-ı Allah tarafından İstanbul'a bir afet olarak geriye döndüğüne inandı ve bu kuşaktan kuşağa aktarıldı. O nedenle, doğrudan doğruya insanla birlikte yaşamaya alışmış olan bu canlılarla ilgili getirilen bu düzenleme, bütçe tekniği açısından bakıldığı zaman, sadece bize şunu getiriyor: Bakın, ben buraya gelirken çalıştım. Cumhuriyet Halk Partili 14 büyükşehir belediyesinde 375 veteriner hekim var. Günde kaç kısırlaştırma yapacaklar bunlar? Yasa teklifinin içinde veteriner hekimlere kadro ihdas edilmesi, belediyelerin bu konularla ilgili doğrudan memur kadrosuna atama yapabilmesine ilişkin bir öneri ya da düzenleme var mı; onu görmüyoruz. Peki, kim yapacak bu kısırlaştırmayı? Yasa teklifini hazırlayan 70 milletvekilinin ortaya koyduğu teklif metninin içinde buna ilişkin bir alt çalışma var mı? Yok, olmadığını da görüyoruz. Yasanın içinde ne var? "Toplayacaksınız." Şimdi, doğada şöyle bir denge var arkadaşlar: Sokakta yaşayan köpek, sokakta yaşayan kedi ve evleri istila etme tehdidi olan fareler; bir denge içinde gidiyor. Peki, köpeklerin ve kedilerin şehirlerde, kırsalda, kırsalda ve köyde yaşamını belirleyen coğrafi sınırlar mı? Büyükşehir belediyelerinin sınırlarından bahsediyorsunuz, il ve ilçe belediyelerinin sınırlarından bahsediyorsunuz. Ya, gerçekten siz bu hayvanların sınır üzerinden mi buldukları coğrafyayı belirlediklerini hemşehrilik bağı kurduklarını mı düşünüyorsunuz? Bu canlılar doğrudan doğruya besin zincirinin içinde beslenebildiği alanlara giderler ve orada beslenirler. Burada büyükşehirler ve ilçelerle ilgili bir düzenleme geliyor. Peki "En çok kısırlaştırılmamış hayvanın bulunduğu ve üremenin en çok olduğu

alanlar nereler?” diye baktığımız zaman, daha çok kırsal alanlar. Kırsal alanlarda artan ve çoğalan nüfus, hayvan popülasyonu doğrudan besin merkezlerine doğru hareket ediyor. Buna ilişkin herhangi bir düzenleme var mı? Yasa teklifinin bir noktasında “il özel idareleri” diyorsunuz. Büyükşehirlerle ilgili bütçe öneriyorsunuz, belediyelerle ilgili öneriyorsunuz. Peki, il özel idarelerinin bu konularla ilgili yapacakları konusunda bir önerme var mı? Yok.

Şimdi, bu meseleyle ilgili gerçekten üzüntü verici nokta şu: Son derece başarılı yapılmış olan Meclis çalışması ki geçen, 27’nci Dönemde biz Deprem Komisyonu olarak da 2 tane farklı rapor hazırlamıştık. Yani, ortak çalışmayla, milletvekillerinin büyük emek vererek hazırlamış olduğu bu taslakları, bu metinleri, bu raporları zerre kadar okumaksızın idare ya da bu yasa teklifini hazırlayan Bakanlık, altına imza atan milletvekilleri nasıl olur da önümüze getirir?

Şimdi, ben bir şey söyledim: Ben “barınak” sözcüğünü kullanan milletvekilleriyle aynı safta değilim. Barınak başka bir âlem. Rehabilitasyon merkezlerindeki temel amaç sokak hayvanlarının rehabilite edilerek doğaya, doğal yaşam alanlarına tekrar kazandırılması.

Şimdi, bakın, değerli arkadaşlar, bilinenin aksine, belediyelerin rehabilitasyon merkezlerinde -giden var mı bilmiyorum, çıkmayanlardan birisi olduğum için söylüyorum- “yasak ırk” diye bir kavram var. “Yasak ırk” sokakta bulunması, taşınması, beslenmesi ve sahiplenilmesi yasak olan pitbullar, Arjantin dogolar, Amerikan Staffordshire’lar; başka ırklar var. Bu ırkları belediyeler aldığında, bu ırkların her biri tekil yaşamak zorunda, tekil yaşayan bu hayvanları da rehabilitasyon merkezlerinde özel alanlarda barındırmak zorundasınız. Peki, siz yasak ırkların üretilmesi, dağıtılması, dövüştürülmesi, bahis çetelerinin elinde bunların bir kavga unsuru hâline getirilmesiyle ilgili ne yaptınız bugüne kadar? Hiçbir çalışma yapmadınız. Bunlardan da sakat kalan, kulağı, gözü bir kavgada, dövüşte yaralanan hayvanlar sahipleri tarafından ya da kötü insanlar tarafından sokağa terk ediliyorlar. Bununla ilgili bir düzenleme var mı? Bununla ilgili bir düzenleme de yok.

Bakın, şunu açık açık söyleyelim arkadaşlar: Kötü bir köpek yoktur, kötü köpek sahibi vardır. Hiçbir köpek doğuştan kötü değildir. Yanlış bir biçimde eğitilir, kavgacı eğitilir ve bundan sonra da bizim gördüğümüz, çok da üzücü travmaların olduğu olaylar meydana gelebilir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Zeybek, on dakikayı geride bıraktık; tamamlarsanız sevinirim.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Tamam, şimdi tamamlıyorum.

Burada benim size naçizane tavsiyem şu: Bir, sokak hayvanları meselesi sadece belediye sınırlarıyla çözümlenecek bir mesele değildir. Popülasyonun kontrol edilmesini istiyor iseniz ülkenin geneliyle ilgili bütüncül bir planlamaya ihtiyaç var. Bununla ilgili de başta kısırlaştırma olmak üzere belli bir zamana, takvime yayılan plan dâhilinde kamunun, Tarım Bakanlığının, belediyelerin, il özel idarelerinin ya da ilgili kurum ve kuruluşların veteriner hekim, yardımcı sağlık elemanı ve bunların ameliyat yapabilecekleri, kısırlaştırma yapabilecekleri sağlık tesislerinin sayıca artırılması, metrekarece büyütülmesi ve buralarda kullanılacak olan hijyen malzemelerinin kullanımı konusunda bir kaynak yaratılmasına ilişkin bir düzenlemenin ilave edilmesi gerekir; onları burada görmüyoruz.

Buradan şöyle tamamlayayım: Değerli arkadaşlar, bu yasa teklifi belediyelere, ilgili kurumlara “Sokakta bulunan köpekleri toplayın, bir yere götürün, orada imha edin.” diyor. Adına “ötanazi” diyorsunuz, ötanazide bir iradeye sahip olunması gerekiyor. Zaten veteriner hekimlerin hayvanlarla ilgili bu yetkiyi kullanması mevcut yasada da olduğu için bunun uygulanma şansı yok. Daha da ilginç, bu yasa teklifini hazırlayanlar, arkadaşlar; siz kedileri nasıl bir ortamda toplayacaksınız? Hadi, köpekleri çitlerle çevrilen bir alana topladınız. Kedilerle ilgili, milyonlarca kediyi nasıl bir ortamda toplayarak orada rehabilite edeceksiniz. Ya, böyle bir şey olabilir mi? Kedi dediğiniz zaten her yerden

hareket eden, hiçbir engel tanımayan canlı bir mahlukat. Buna ilişkin yapılan yasal düzenlemede kediler toplandığında, o zaman doğrudan doğruya herhangi bir rehabilitasyon merkezine götürülmeden imha edilmesini esas alıyorsunuz demektir.

Ben bir kez daha çoğunluk sahibi olan gruplara şuradan sesleniyorum: Hayatınızda hiç köpek ya da kedi sevmemiş olabilirsiniz, hiçbir köpeğin ya da kedinin gözlerinin içine bakmamış da olabilirsiniz, elinizle herhangi bir kediye ve köpeğe dokunmamış da olabilirsiniz ama bilin ki burada, bu meselede, bu yasanın çıkması durumunda milyonlarca hayvanseveri derin bir travmaya, içinden çıkılamayacak derin bir psikolojik travmanın eşiğine getireceksiniz. Burada hayvanlar tarafından zarar görmüş, yaralanmış ailelerin acısına ve onların çektiği ıstıraba saygı duyarak çok iyi anlarken diğer yandan, yaşamının tam merkezine sokak hayvanlarını almış ve bu uğurda geriye kalan yaşamının tümünü onlara vakfetmiş olan ben diyeyim on binler, siz deyin yüz binlerce insanın duygusal dünyasında yaşanacak olan çöküşün farkında bile değilsiniz. O nedenle, bu mesele sadece bir sınıfsal çatışma, sadece bir gelir farklılığından kaynaklanan ayrışma değildir. Bu, milletin kendisi gibi olmayan, milletin vekillerinin kendisi gibi düşünmeyenlerin yerine de kendini koyarak onların duygu dünyasını da anlama ihtiyacını ortaya koyuyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, teşekkür ediyoruz.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – O nedenle, son olarak şunu söyleyeyim: Bu biçimiyle 2028 yılına kadar bir süre veriyorsunuz. Sayın arkadaşlar, sizin 2028 yılına kalacak bir gücünüz yok ki yani bu yasanın sonucunda sizin bunu uygulama şansınız da yok. O nedenle, yol yakınken gelin, burada Meclisin üzerinde anlaşacağı bir mutabakat metni üzerinde popülasyonun azaltılması konusunda hızlı önlemler alalım. Bütçe kaynaklarının artırılmasını, bu alanla ilgili hijyen, beslenme, gıda, veteriner hekim, yardımcı sağlık hizmetleri, hastane binalarının yapılması konusunda ek kaynaklar ayıralım. Son olarak da bütçe gelirlerinde İller Bankasından aldığı payın yüzde 40'ını kesmeye başladığınız belediyelere dönüp “Bunlarla ilgili kaynak ayırın.” diyerek de tam bir komedi tuzağına düşmüş oluyorsunuz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederiz Sayın Zeybek.

Evet, şimdi, değerli arkadaşlar, biraz önce burada da gündeme geldi, bütün siyasi parti gruplarına söz verdim, Mecliste grubu olmasa bile siyasi parti temsilcilerine de söz verdim.

Şimdi, AK PARTİ Grubundan ilk sözü Ali Özkaya'ya veriyorum.

Buyurun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri, Komisyonun değerli üyeleri, değerli basın mensupları, sivil toplum temsilcileri ve bu konun bütün tarafı olan değerli arkadaşlar; herkese iyi akşamlar diliyorum.

Saat on biri çeyrek geçiyor, 14.00'te başladığımız kanun teklifinin geneli üzerine görüşmelere devam ediyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisi toplumun sorunlarını, ihtiyaçlarını görmek, tespit etmek ve onlara çözüm üretmek için yasama faaliyetlerini yapar. Zamanında yapılan yasama faaliyetleri, zaman zaman da ihtiyaçlara göre yeniden değerlendirilebilir. 2004 yılında 5199 sayılı Kanun'u AK PARTİ çıkarmıştır. Bu kanunu Türkiye'nin gündemine getiren ve o günden bugüne kadar uygulayan, 2021 yılındaki değişikliği de yapan yine AK PARTİ'dir.

Bir kısım milletvekillerimize az önce arada söyledim, ben 2003 yılında AK PARTİ Çankaya İlçe Başkanı olmuşum. O zaman belediye seçimlerine az bir zaman vardı, yaklaşık 100 binin üzerinde form bastırdım, üniversite öğrencisi arkadaşlarla “Çankaya'nın size göre en önemli 3 sorunu nedir? Çözüm öneriniz nedir?” diye dağıttım, topladım ve toplayabildiğimiz 22 klasörden istatistik çıkardık. İlk 3

sorundan birinin “başıboş köpekler sorunu” diye bir sorun olduğunu gördüm. Kırk yıldır Çankaya’da oturuyorum. Şaşırđım ve böyle bir sorun olduğuna ilk defa o gün şahit oldum, hayretler içinde kalmıştım “Allah, Allah, bu nasıl bir sorundur?” diye. O günden bugüne kadar bu sorun Türkiye’nin gündeminde artarak devam etti ve o günden bugüne geldik. Mevcut kanunumuzun 13’üncü maddesi açık, kanunun madde başlığını da hepimiz okuduğumuzda net bir şekilde görüyoruz. Arkadaşlarımızın bir kısmı “Efendim, mevcut kanun var, yeni bir kanun yapmaya gerek yok, barınağa gerek yok, barınakta bu sorun çözülmez; al, kısırlaştır, sokağa sal...” Yirmi yıllık uygulamamızda gördük ki evet, kısırlaştırmaların...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Hiç uygulamadınız, hiç uygulamadınız.

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) – Biz sizin sözünüzü kesmedik, dinleyin.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hanımefendi, tam dokuz saattir konuşup dokuz saattir sataşıyorsunuz, sabırla ve susarak dinleyin.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Soruyoruz, yirmi yıldır uygulamadığınız...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Onun için, susarak dinleyin. Bu sebeple dokuz saattir sabırla...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim. Arkadaşlar, bir dinleyelim lütfen.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Belediyeleriniz var, yirmi yılda çıkıp da bir tek “Bizim şu belediyemiz şöyle güzel bir uygulama yaptı, şu barınağı yaptı, şunu yaptı.” diye tek bir örnek söylemeden...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Yaptı, Van’da, Diyarbakır’da, Dersim’de yaptı; kayyım atamasaydınız görürdünüz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen dinler misiniz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – ...tek bir görüş getirmeden, tek bir farklılığı dile getirmeden sürekli saldıran, saldırgan bir tarzda sürekli sataşan, sürekli laf söyleyen bir davranışın...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Kayyumunuzun çaldığı hırsızlıkları anlatın.

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) – Dinleyeceksin!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Dinliyoruz biz sizi.

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) – Bir sus o zaman!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Doğru konuş sen orada, ne demek “Bir sus!” Terbiyesizler!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bakın, terbiyesizliğin ne kadar belli bir kişiye ait olduğunu görüyoruz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Alıştırmışsınız milleti susturmaya, susmuyoruz!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hanımefendi...

Sayın Başkanım, Sayın Başkanım, bu video çeken lütfen... Kendisini çekebilir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kapatır mısınız.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Beni videoya çekmek...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kapatır mısınız.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, o hanımefendinin beni çekmeye hakkı yok.

Kendinizi çekersiniz, böyle bir hakkınız yok, kimsenin hakkı yok, benden izin alacaksınız. Hiç kimsenin şov yapması...

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Burası şov yapılacak yer değil.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Senden âlâ şovmen mi var be!

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sizden daha şovmeni mi var?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bu kanundan sonra, diğer kanunlar var, 5990 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu. Kanunun amacını açıp bakıp okuduğumuzda bu kanun yalnızca ve yalnızca gıdayı esas alan, gıda güvenliğini esas alan bir kanundur. Bu kanunun 9’uncu maddesiyle veterinerlere verilen yetki, ötanazi de gıdayla ilgilidir. Bu yıl şehrimizde, Afyonkarahisar Başmakçı ilçemizde kuş gribi oldu, yaklaşık 4 milyon tavuk itlaf edilmek zorunda kaldı çünkü çok büyük bir tehlikeyle karşı karşıyaydı, çok büyük bir kamu sağlığıyla, kamu düzeninin bozulmasıyla karşı kaşıya kalında ve bu hayvanlar bütün şehrin veterinerlerinin kontrolü altında itlaf edildi ve Sayın Cumhurbaşkanımız sahiplerine 320 milyon lira gibi çok büyük, devasa tazminatı devlet tarafından gönderdiler, yeniden bu sistemi kurduk. Sanki birileri hayvanları çok seviyor, “AK PARTİ hayvanlara karşı, hemen öldürelim.” Asla. Bütün hukuk felsefesinin temelinde hak süjesinin öznesi insandır.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – İnsan ve hayvanlardır.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – İnsan yaşayacak ki... Kendisini hayvanla eşit görenlere bir itirazım yok, herkes kendisini nasıl görüyorsa öyle görebilir ama benim düşüncem, benim inancım önce insanın yaşamasıdır.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bu insan merkezli bir düşünce, eski bir yaklaşım.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bu insanın yaşaması için devlet olarak, kamu düzenini kuran otorite olarak tedbiri almak ve buna yönelik düzenlemeleri yapmakla görevliyiz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – O yüzden insanları dışarıda dövüyorsunuz, almiyorsunuz. İşçileri öldürüyorsunuz, çocukları öldürüyorsunuz...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, siz konuşurken sizi dinlemelerini istiyorsanız konuşanları da dinlemeyi öğreneceğiz. Lütfen hatibe sataşmayalım.

Buyurun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bu ülkede, kuduz tehlikesi... 2 insan kuduz olmuş. Kuduz vakası ayrı, kuduz tehlikesi ayrı, karantina ayrı. Bugün itibarıyla ülkemizde -yanlış rakam söylemeyeyim ama- 141 köyümüzde karantina var Sayın Bakan. Mesele şu: Bakın, bizim ülkemizdeki sağlık sistemimizin ne kadar iyi, ne kadar güçlü olduğunun bir delili; kuduzla ilgili temas var, Sağlık Bakanlığımız çok ciddi tedbirler alıyor, kuduz olmuyor. O 2 kişi maalesef ve maatteessüf kudurarak ölen 2 insan. Devlet kuduz vakalarını hızlı bir şekilde tespit etmiş, onlara kuduz aşısı yapmış, kontrol etmiş ve onu önlemiş. Ama bu bizim ülkemizdeki son dönemde köpeklerin saldırısı nedeniyle ölen, yaralanan, büyük travmalar yaşayan vakaları ortadan kaldırmıyor. Ben ilk defa hayatımda gördüm az önceki beyefendinin, o babanın yaşadığı travmayı. O babanın, efendim, psikolojik tedaviye... Bu travmayı yaşamaktan daha büyük bir sıkıntı... Ne yapması gerekiyor, o babanın da burada köpek tarafından ısırılıp ölmesi mi gerekiyor?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Gerekli önlemleri yirmi senedir alsaydınız diyoruz yani.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bizi de ısırıldı köpekler, hiç öyle bir düşmanlık beslemedik o hayvanlara.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, bir dinleyelim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hanımefendi, sizin mesleğiniz sataşmak mıdır? Siz hiç susup da dinleyemez misiniz? Bir sorunuz mu var?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Siz de dinlemiyorsunuz, dinleseydiniz bu yasayı geri çekerdiniz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ya, lütfen, bir sorunuz varsa gidin onu başka yerde...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim lütfen.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bir sorunuz varsa onu gidin başka yerde konuşun ama lütfen...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Niye rahatsız oluyorsunuz ki konuşmamdan?

RUKEN KİLERCİ (Ağrı) – Ya, bir dinleyin!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Özkaya, siz devam edin.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Belediyelere görev verildi. Ben kendi ilçemde bir barınak kururdum Sayın Başkanım. Tarım ve Orman Bakanlığından, Doğa ve Millî Parklardan geniş bir orman arazisi ayırttırdım, belediyeyle oraya çok güzel bir tesis yaptık; 8 tane veteriner hekim, birçok çalışanı görevlendirdik ama ne kadar gayret ederseniz edin bunu çözmek çok kolay bir şey değil. Getirdiğimiz kanun teklifinde “Efendim, hemen köpekleri alın, öldürün.” Yok böyle bir şey. Bunu kim savunuyor, kim savunuyor?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Siz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Merak etmeyin, bu yasa çıksın, halk sokakta öldürecek!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Kanunu önce düzgünce okuyacağız yani.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Biz de okuduk.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Efendim, okumak ayrı bir şey, anlamak ayrı bir şey.

5’inci maddeye hep beraber bakalım. Şimdi, mevcut kanunumuz, Sayın Başkanım, hayvanların kesimi -virgül- öldürülmesi ve yasaklar... Mevcut kanunda öldürülmesi var mı? Var. Ne zamandan beri var? Yirmi yıldır var. Yeni bir şey mi? Hayır. Yeni bir şey mi getiriyoruz? Hayır. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Niye getiriyorsunuz, amaç ne?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Allah Allah! Şimdi, ikinci kısım, dönüyoruz...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, dinleyelim lütfen.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayvanların kesimi, ötanazisi ve yasaklar... Hayvanların ötanazisi, mevcutta ne? Hayvanların öldürülmesi. “Bakimevine alınan hayvanlardan saldırgan olan -hani çok saldırgan olan var ya, sürekli saldıran- bulaşıcı veya tedavi edilemeyen, hastalığı bulunan ya da sahiplenilmesi yasak olan hayvanlara yerel yönetimlerce ötanazi yapılır.”

MÜHİP KANKO (Kocaeli) – Muğlak bir şey ama bu.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Söyleyin muğlak olmayın. Şimdi, bir hayvanın saldırgan olduğuna kim karar verecek? Veteriner hekim. Dünyanın her yerinde bu işe karar verecek kişi kim? Veteriner hekim.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, dinler misiniz lütfen, lütfen dinleyelim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Bulaşıcılıkla ilgili karar verecek kim? Veteriner. Bugün Türkiye’de bir hayvan ısırtığı olduğunda uygulama nasıl oluyor? Sayın Bakan Yardımcımıza, arkadaşlara sorduk; hemen hızlı bir şekilde o hayvandan bilgiler alınıyor, Etlik Araştırma Merkezine getiriliyor, en geç yarım saat içinde sonucu çıkıyor ve buna göre bir karar veriliyor. Karantina altına alan kim, Sağlık Bakanlığı mı? Yok, Tarım Bakanlığı öneriyor, bu sistem yürüyor. Getirilen sistem bu.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Hayır, mevcut sistem bu Sayın Vekil, ikinci fıkrayı açıklayın lütfen.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – İkincisi, Veteriner Odası karar verir mi? Veteriner hekim karar verir, oda değil, odadaki görevli... “Sahipsiz hayvan popülasyonunun; kamu güvenliği bakımından tehlike oluşturmaya ve hayvandan hayvana ve hayvandan insana bulaşıcı hastalıkların görülmesine...”

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – “Ve” değil “veya” Sayın Vekilim orada, dikkatli okuyun lütfen.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Vay anasını ya, nasıl anladınız ki dikkatsiz okuduğumu?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Çünkü “ve” diye okudunuz “veya” diye okumanız gerekiyordu. Ve olunca ikisi birlikteymiş gibi olur.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Can kulağıyla dinleniyorsunuz, güzel bir şey bu.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – “Hayvandan hayvana ya da hayvandan insana bulaşan hastalıkların görülmesine, su kaynaklarının, yaban hayatının ve biyolojik çeşitliliğin zarara uğramasına sebebiyet vermesi halinde ilgili yerel yönetim tarafından sahipsiz hayvanlara ötanazi yapılabilir.” Buna kim karar verecek? Veteriner hekim karar verecek.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Hayır, yerel yönetimler.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yerel yönetim... Belediye başkanı kendisi mi karar verecek? Elbette ki oradaki veteriner hekim karar verecek. Efendim, bunu eksik görüyorsa arkadaşlarımız, Sayın Başkanım, ben Komisyon üyesi değilim, Komisyon üyesi arkadaşlarımız der ki: “Buna veteriner hekimlerin görüşüyle karar verilir.” Bunlar görüşülür, bu eksik...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Komisyon üyelerimiz konuşmadığı için görüşlerine vâkif olamadık henüz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Vallahi öyle bir şey yazmıyor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Meselemiz şu... Sizden sonra ben...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, geneli üzerinde konuşuyoruz, maddelere geçildiğinde bunların hepsini tartışırız.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sabahtan beri laf atmanızdan bir imza sahibi olarak konuşamadık, dokuz saat sonra söz geldi, sözüme sataşmaktan konuşturuyorsunuz. Bırakın insanlar bir konuşsun. Siz biraz susun, biz de konuşalım, veteriner hekimler de konuşsun, dinleyelim.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hangi veteriner hekimler? Kapının dışında bekleyenler mi?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, dinler misiniz lütfen, rica ediyorum.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Eğer bu kanunun bir eksiği varsa arkadaşlar, uzmanlar önerilerini söylerler, bu da Komisyonun takdirinde. Ben milletvekiliyim ama bu Komisyonun üyesi değilim. Dolayısıyla İç Tüzük, kanun teklifinde değişiklik yapma yetkisini Komisyon üyelerine veriyor. Komisyon uygun görürse bu değişikliği yapar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ - Sayın Özkaya, toparlayalım lütfen.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Tabii Başkanım.

Efendim, ötanazi var mı, yok mu? Ev hayvanları alt sınır ücreti, ötanazi; 4 bin TL ücret koymuş Veteriner Odası. Demek ki böyle bir iş yapıyorlar ki ücret tarifesi yapmışlar, demek ki mevcut uygulamada var.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Gerçekten sizin anlamadığınız anlaşılıyor.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Ya, işi bilen vekilleri bulun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Şimdi, bu meselenin özü, insan her işin başı; doğayla beraber, ekosistemle beraber, çevreyle beraber yaşayacağız ama insanı, çocuğu, kadını sokağa çıkamaz, sokakta yaşayamaz hâle getiremeyiz. Dünyanın hiçbir ülkesinde bizdeki gibi sokakta başıboş köpek yok.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Başıboş diye bir şey yok!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Başıboş, başıboş, sahihsiz...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Niye var?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Az önce bir vekilimiz söyledi: “Sahihsiz köpek yoktur!” Sokaktaki köpeklerin sahibi kim?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Kamu.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Biziz biz!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – O zaman git bak, o zaman git onlara bak!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Senin yapmadığın görevi o yoksul insanlar yapıyor.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Ha, o zaman o insanların hepsinin sizin şahsınıza tazminat davası açmasının... Başıboş köpeklere düzgünce bakmadığınız ve insanlara zarar verdiği için doğrudan tazminat davasının muhatabısınız! Siz o sahihsiz köpeklerin hepsinin verdiği zarardan şahsen sorumlu bir kişisiniz! Mademki o köpeğin sahibi sizsiniz, sahip olduğunuz hayvana düzgünce bakmayıp insanlara zarar verdiği için doğrudan kişisel kusuruyla sizsiniz o tazminatın sorumlusu!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bakıyoruz, bakıyoruz!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Buradan herkesin size karşı dava açmasını salık veririm o sahihsiz köpeklerin verdiği zarardan dolayı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Özkaya, toparlayalım lütfen.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Toparlayalım Sayın Başkanım.

Arkadaşlar, sayın milletvekilleri, muhalefetin sayın milletvekilleri; belediyelerin bir kısmı, önemli kısmı da sizde, büyükşehirlerin birçoğu sizde; imkânları ayırın, paraları orada burada çarçur etmek yerine bu hayvanlar için yerler yapın, imkânlar oluşturun ve bu hayvanları korumak için, kısırlaştırmak için gayret sarf edin.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Keşke bunu yirmi senedir kendi belediyelerinize söyleseydiniz.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Biz onu yapıyoruz. Ya, 2,5 milyon hayvanı kısırlaştırdık.

Sayın Başkanım, bizim Afyonkarahisar Sağlık Birimleri Üniversitemizin Rektörü ve biyomedikal mühendisliğindeki iki hocamızın kıymetli bir çalışması olmuştu, bunu Sayın Bakanımıza da götürdük, kendilerine sunduk. İnşallah, ben inanıyorum ki bu kanun geçtikten sonra birçok şirket, belediye, bu konuda çalışma yapacaktır. Hayvanlar için özel rahim içi spiral geliştirebileceğini ve bunun çok daha hızlı sonuçlar elde edebileceğini, böyle imkânlar olacağını... Afyon biyomedikal mühendisliğindeki bir hocamızın böyle çok kıymetli bir patentli çalışması var. İnşallah bunlar hızlı bir şekilde sonuçlanır, bunlar ülkemize önemli katkılar sunar.

Biz bu kanunu çıkartacağız inşallah hep beraber ama ancak biz bu yıl bütçeyi zorunlu kılıyoruz ki hızlı bir şekilde çalışma başlasın, barınaklar için belediyelere süre verelim, onlar da bu sürede bütün hazırlıklarını yapsınlar, imkânlar oluştursunlar; insanlarımız, çocuklarımız, kadınlarımız, yaşlılarımız sokaklara güvenli bir şekilde gitsinler, orada huzur içinde yaşasınlar, bu sokaktaki sıkıntı da kalksın. Eksiği varsa lütfen eksikliğini önerin ama aksi davranışın ülkemize fayda getirmeyeceğini düşünüyorum.

Saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

8.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişci'nin, Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca Demir'in (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, burada Sevda Karaca Demir'in bu cümleleri, bu kelimeleri sarf ettiğini söylemiştik, arkadaşlarımız da tutanağı istemişlerdi, şimdi tutanak geldi, ifade aynen şu: “Kendi ahlaksızlığınızı, adaletsizliğinizi, canavarlığınızı halkın talebiymiş gibi gösteremezsiniz!”

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Ya, bu ayıp değil mi şimdi? Şimdi buna özür gerekmiyor mu?

(DEM PARTİ sıralarından “Doğru!” sesi)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – “Doğru!” diyerek bir başka yanlışa siz imza atıyorsunuz!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Sayın Başkan, ben buradayım, söz alabilir miyim?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – “Ahlaksız” ifadesini kullanırken ne kadar ahlaklı olduğumuzu gözden geçirmemiz lazım!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Sayın Başkan, söz alabilir miyim?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Böyle bir usul olmaz, çok çok yakışsız bir ifade!

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Özür dilemesi lazım!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tutanak burada.

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Sayın Başkan...

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, şimdi ikinci sözü AK PARTİ Grubu adına Adem Yıldırım'a...

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Sayın Başkan, Başkanlık Divanından benimle ilgili bir söz sarfettiniz, bana da söz hakkı...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Söz hakkı verdim ben, siz onu düzeltmediniz!

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) – Burada bir söz hakkı kullanmak istiyorum bu konuda; bu biçimde tutanaklara geçmesini doğru bulmuyorum, hakkaniyetli bulmuyorum, söz hakkımı kullanmak istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, Adem Bey, buyurun.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Başkanım, önce sizleri ve Komisyon üyelerimizi, kıymetli milletvekillerimizi saygıyla selamlıyorum.

(AK PARTİ ve DEM PARTİ sıralarından karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, lütfen dinleyelim!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Arkadaşlar, sizleri saygıyla dinledik, ben de bir milletvekili arkadaşınız olarak beni saygıyla dinlemenizi istiyorum.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Lütfen dinler misiniz arkadaşlar!

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, bakın, sadece buraya bakıp müdahale...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Ben kim konuşurken müdahale edildiyse müdahale edenlere dönüp bunun aynısını söylemiş birisiyim! Lütfen, lütfen, böyle bir usul yok! Burada Komisyon Başkanınız ya, yönetmek zorundayız, dinlemek zorundasınız!

Buyurun Adem Bey.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Hâlâ oraya herhangi bir müdahalede bulunmuyorsunuz!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Başkanım, ben öncelikle milletvekili arkadaşlarımızdan, biz kendilerini saygıyla dinledik, kendilerinin de bizleri saygıyla dinlemesini özellikle istirham ediyorum. Yani saat ikiden beri -yani şimdi saat 23.30 oldu- gerçekten iktidar partisi olarak bir Ali Bey konuştu, şu an ben konuşuyorum, bizi saygıyla dinlemelerini ben istirham ediyorum. Sataşma yapmayacağım ama yasayla ilgili genel görüşmeye dair düşüncelerimi ifade edeceğim. Tabii ki kıymetli milletvekillerimiz bizim görüşümüze katılmayabilir, bu çok doğal bir şey; biz de kendilerinin bazı görüşlerine katılmıyoruz, bu da doğal bir şey. Biz burada kimseyi zorlamıyoruz yani buraya dışarıdan gelen sivil kardeşlerimizi, STK başkanlarımızı; onlar da bizim insanımız, biz onların da milletvekiliyiz, onlar adına da konuşuyoruz; bizim gibi düşünmeyen STK başkanları adına da onlar gibi düşünen milletvekili arkadaşlarımız konuşuyor. Dolayısıyla burada Millet Meclisinin bir çatısı altındayız; millet, milletvekillerine yasa yapma yetkisini vermiştir, biz yasa yapmaya çalışıyoruz, düşüncelerimizi burada tartışıyoruz.

Sekiz saati belki de geçti, arkadaşlarımızdan, özellikle muhalefet partisinden arkadaşlarımızdan genel itibarıyla şöyle bir yaklaşım oldu yani böyle bir yasa teklifini de yanlış bulabilirler, eksik bulabilirler ama “Ya, bu yasayı çekin.” demekten ziyade -her milletvekili arkadaşımız- “Yasayı geri çekin.” demekten ziyade “Arkadaşlar, yasanın şu maddesi sakıncalı, şunu şöyle yaparsak hem toplum açısından hem hayvanlar açısından hem de sahipsiz hayvanlar açısından daha doğru bir sonuç olur.” diye bir teklifle maalesef karşılaşmadık. O bakımdan, belki maddelerde gelebilir, bunları ayrıca tartışırız.

Ben şimdi kısaca şunu okumak istiyorum: “Nesli yok olma tehlikesi altında olan bir hayvanı öldüren kişi bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası; bir hayvan neslini yok eden kişi beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

12 nci madde kapsamındaki hayvan kesimleri ile 13 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen hususlar dışında bir ev hayvanını veya evcil hayvanı kasten öldüren kişi altı aydan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Hayvanlara cinsel saldırıda bulunan veya tecavüz eden kişi altı aydan üç yıla kadar hapis ve yüz gündenden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır.

14 üncü maddenin birinci fıkrasının (m) bendinde düzenlenen yasağa aykırı davranmak suretiyle bir ev hayvanına veya evcil hayvana işkence eden veya acımasız ve zalimce muamelede bulunan kişi altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

11 inci maddenin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi saklı kalmak üzere, hayvanları dövüştüren kişi üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

Maddede düzenlenen suçların birden fazla olması hâlinde...” diye diğer teferruatlı, detaylı düzenlemeler var.

Kıymetli arkadaşlar, bu, 5199 sayılı Yasa’yla bizim getirdiğimiz bir düzenlemedir. Hani hayvanlarla ilgili yani gerek bugün gerek başka zamanlarda söylediğiniz olay... Biz yüz yıllık bir cumhuriyet olmamıza rağmen 2004 yılında böyle bir yasayı AK PARTİ Hükûmeti getirmiştir. Birbirimizi eleştirirken de haksızlık yapmayalım yani “Siz hayvanlarla ilgili şöyle yapıyorsunuz, böyle yapıyorsunuz...” Bu yasayı biz getirdik arkadaşlar.

Peki, sizin getirdiğiniz yasada ne yazıyordu? Bakın, mesela, eski Borçlar Kanunu. Bizim getirdiğimiz Borçlar Kanunu’ndan önceki Borçlar Kanunu’nun 57’nci maddesi, okuyorum: “Eğer hal ve maslahat icap ederse, taşınmaz sahibi o hayvanı öldürebilir.” diyor. Yani orada hayvan sahibinin sorumluluğu üzerinden, Borçlar Kanunu’nun 57’nci maddesinde; bir hayvan bir başka insanın gayrimenkulünü veya ahırını veya evini veya taşınmazını işgal ettiği zaman, oraya girip zarar verdiği zaman, o taşınmaz sahibi kişi hayvanı alıkoyabilir, teminat olarak tutabilir, isterse öldürebilir. Nerede var bu? Borçlar Kanunu 57’nci maddede var. Şimdi, biz ne yapmışız bunu? Biz bunu yeni Borçlar Kanunu 68’e göre değiştirmişiz, bu ölüm olayını da ortadan kaldırmışız. Yani buradan şunu söylemek istiyoruz: Arkadaşlar, bu hayvanlar üzerinden yok işte “Katlediyorsunuz...” yok “Şöyle yapıyorsunuz, böyle yapıyorsunuz...” değil; biz katledilen veya katle ilgili düzenlemeleri zaten ortadan kaldırmışız yani bizim kaldırdığımız şeylerde bizi suçlamayı haksızlık olarak ben görüyorum. Bu anlamda da bir hukukçu olarak özellikle ta başından itibaren... Mesela, Anayasa’ya aykırılıkla ilgili birtakım milletvekili arkadaşlarımız burada çıktı, konuşmalar yaptı; Anayasa’nın 45’inci, 56’ncı ve 63’üncü maddesi. Aslında zaman alır diye hepsini okumayacağım ama mesela 63’üncü maddesi. Arkadaşlar, yani bizim aklımızla dalga geçilmesin, lütfen yani. Ne yazıyor?

“XI. Tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması

Madde 63 – Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alır.

Bu varlıklar ve değerlerden özel mülkiyet konusu olanlara getirilecek sınırlamalar ve bu nedenle hak sahiplerine yapılacak yardımlar ve tanınacak muafiyetler kanunla düzenlenir.” diyor.

56’ncı madde sağlık ve çevreyle ilgili, 45’inci madde de tarım ve hayvancılıkla ilgili yani aslında sokak hayvanlarıyla ilgili orada bir düzenleme yok.

63’üncü maddeye geliyoruz, tabiat varlıklarına baktığımız zaman, tabiat varlığının da tanımı şudur: “Jeolojik devirlerde, tarih öncesi ve tarihî devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli yer üstünde ve yer altında veya su altında bulunan değerlerdir.” diyor. Yani burada canlı bir şeyden zaten bahsedilmiyor. Tabiat varlıkları kurumları, kurulları da var, bu anlamda da baktığımız zaman... Yani bu maddeye böyle düzenlemenin aykırı olması...

Ya, arkadaşlar, biz, tabii, kanunu yorumlayacağız, içimizde hukukçu arkadaşlarımız var, avukat olan var, hâkimlikten gelen arkadaşlar var, görüş farklılığı muhakkak olabilir ama yani bu noktada da bir yerde buluşabilmemiz lazım diye ben düşünüyorum ve şu noktaya gelmek istiyorum.

PERİHAN KOCA (Mersin) – “Ötanazi” derken kastedilen nedir Sayın Vekil?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Oraya geleceğim.

Biraz önce okuduğum 5199 sayılı Yasa’daki düzenlemelerdeki, getirdiğimiz düzenlemelerdeki yaptırımları hep beraber okuduk; hayvanlara işkenceden, öldürmeden, eziyet etmeden, zalimce davranıştan kaynaklı cezalar ortada; evet, bir yıldan dört yıla kadar, işte altı aydan üç yıla kadar

cezalar var fiilin şekline göre. Ama hayvanların da çocuklara, kadınlara, yetişkinlere, yaşlılara vermiş olduğu cezalar var saldırı sebebiyle. Ama bu hayvanlar ortalıkta sahipsiz hayvan olarak dolaştığı için, biz burada mesuliyeti nerede bulacağız? Yani herhangi bir vatandaşımızın bir ineği -biraz önce çok Kıymetli Milletvekilimiz, Bursa Milletvekilimiz ifade etti, çok da güzel söyledi Orhan Bey- yola çıksa, yolda herhangi bir araba o ineğe çarpmış olsa arabanın uğramış olduğu zararı, maddi zararı inek sahibinden araç sahibi alır ama köpeğin vermiş olduğu zararı, ne maddi ne manevi ne de cezai zararı verebilecek bir kurum yok. Dolayısıyla her şeyden önce köpekleri sahiplendirmemiz gerekiyor. Nasıl sahiplendireceğiz? Önce gönüllü hayvansever insanlarımız gelecek, burayı sahiplenecek.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Nereyi? Nerede sahiplenecek?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Köpekleri sahiplenen insanlarımızı kastediyorum, sahiplenecek. Diyelim ki sahiplenme olmadı, sahiplenme olmadığı zaman bunun bir sahibi olacak, kim olacak? Bunun sahibi...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sayın Vekilim, üretim ve ithalat devam edecek mi?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – ...yerel yönetimlerde belediyeler olacak ve il özel idareleri üzerinden bir sahiplenme olacak.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Hayvan ticareti devam edecek mi?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Burada hayvanların vermiş olduğu zararlardan dolayı da hem cezai hem de maddi ve manevi zararlardan dolayı da bu kurumlarımız mesul olacak. Hayvan sahibi olan insanın, geçici bile olsa o kişinin o hayvana baktığı...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Erkekler kadınları her gün katlediyor...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – ...Borçlar Kanunu'nda zaten belirtilmiş. Bunlar zaten mesuldür.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Nasıl bakacak Sayın Vekilim, nasıl bakacak? 322 tane bakımevi var sadece, 12 milyon metrekaare alan gerekiyor.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – O bakımdan hem belediyelerin hem de il özel idarelerinin bu noktada burada hayvanların doğal sahibi olarak kabul edilmesi yasanın bir gereğidir ve bu aslında buradaki düzenlemeyi büyük ölçüde rahatlatacaktır. Hayvanları sadece öldürme üzerinden düşünmeyelim, böyle bir şey zaten yok burada yani...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Var Vekilim.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – 5'inci maddenin (e) fıkrasına bakar mısınız Vekilim?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Aslında, burada, hayvanları barınaklara almak, onları beslemek, onları sahiplendirmek ve onun haricindeki...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – 5'inci maddenin (e) fıkrasına bakar mısınız.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Saldırı ve veteriner raporuyla birlikte ortaya çıkan hayvanlarla alakalı...

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, lütfen dinleyelim hatibi.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Bir rapor çıkarsa gerekli, ötanazi dediğimiz uygulamanın yapılmasıdır. Dolayısıyla...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Bu hayvanları sahiplendirirken üretimi ve ticareti durduracak mısınız?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Dolayısıyla burada şunu yapmayalım... Başkanım, son olarak şunu ifade ediyorum yani...

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, bir dinleyelim.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Vekilim, 12 milyon metrekareyi ne yapacağız?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Arkadaşlar, son olarak şunu...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sayın Vekilim, altına imza attınız. Çok basit bir soru soruyorum: “Sahiplendireceğiz.” diyorsunuz. Sahiplendirme yaparken üretimi, ithalatı ve kaçakçılığı neden durdurmaya dair bir madde...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Son olarak şunu ifade ediyorum Başkanım...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Sahiplendirme yaparken bunları hangi barınakta tutacaksınız? 322 tane barınağı... 12 milyon metrekare barınak lazım, nerede tutacaksınız?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Adem Bey, buyurun.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Bizim, sokakları... Sokaklar köpekler özgürce dolaşsın diye...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Buna bir cevabınız yok.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Sokaklar çocuklarımız özgürce sokakta dolaşsın diye vardır.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – 5’inci maddenin (e) fıkrasının açıklanmasını istiyorum.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Yani köpekleri özgürce sokağa salıp çocuklarımızı eve hapsedmeyi doğru bulmuyorum.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Bir yandan üretmeye devam edeceksiniz, bir yandan öldürmeye devam edeceksiniz...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Bu noktada da önce çocuklarımız, önce geleceğimiz, önce insan diyorum ve bunu da...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Çocuk hakkı ile hayvan hakkını aynı yerde alamazsınız, ikisinin hakkı farklıdır. Eğer çocuklarımızı bu kadar düşünüyorsak... Tecavüze uğrayan çocuklara...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Bunu da burada bir İnsan Hakları İnceleme Komisyonu üyesi olarak söylüyorum.

Çok kıymetli vekillerimizi, Başkanımızı ve siz kıymetli arkadaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. Saygıyla dinlediğiniz için sizlere de teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ediyoruz Sayın Yıldırım.

Değerli arkadaşlar...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Hayvanlardan korumaya çalışıyoruz... 5199 bunu yaptı. Eğer kısırlaştırma yapılsaydı, eğer bu hayvanlarda aşılama yapılsaydı bu popülasyon olmayacaktı bugün, hiçbir çocuk da yaralanmayacaktı. Bu yasanın geri dönüşü yok. “Öldüler.” deyip de geri döndüremezsiniz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – İmza sahibi milletvekillerinden biri söz alıp açıklayabilir mi bana. Bakın, çok kibar bir şekilde soruyorum... İthalat devam edecek, kaçakçılıkla mücadele yok...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar... Şimdi, tamam da söz istiyor yani bunu yapmayalım.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Köpeğe tecavüz etti... Yakalandı ama hapis yatmayacak. Bugün köpeğe tecavüz eden o adam yarın çocuğumuza tecavüz edecek.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, Gökçe Gökçen...

Buyurun.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, şimdi önemli bir kanun görüşüyoruz, bir yandan da sosyal medyada bu tartışılıyor. Her yandan vatandaşlar bizleri arıyorlar ve bu konuda endişelerini dile getiriyorlar. Bu tartışma ortamına dair önce birkaç şey söylemek istiyorum yani sabahtan beri burada çıkan kavgalar ve bağırış çağırış içinde bir yasanın sağlıklı bir şekilde yapılması mümkün değil. Burada dışarıda bekleyen vatandaşlarımız var, sivil toplum örgütlerimiz var, hayvan hakları savunucuları var ve dışarıda burayı takip etmekte zorlanıyorlar. Burada biraz önce, herhâlde birkaç saat önce bir milletvekilimiz çıktı “Buradan yayında kendinizi bile çekmeyin.” dedi. Şimdi, böyle bir şey olur mu? Burası zaten dışarı yayınlanmıyor, sesimizi duyurmak için burada özellikle muhalefet milletvekilleri olarak az bir imkânımız varsa bizim bu imkânı da kullanmamıza itiraz etmeyin. Aynı zamanda milletvekillere yine biri burada “İtham ediyorsunuz.” dedi. Evet, itham edecekler, muhalefetin görevi budur, bu kadarına da saygı duyun yani bu kadar rahatsızlık yaratan bir kanun teklifi getiriyorsunuz, apar topar getiriyorsunuz, ondan sonra da burada bir iki itiraza bile karşı çıkıyorsunuz, “Bunu bile yapamazsınız.” diyorsunuz. Böyle bir tartışma ortamı olabilir mi Allah aşkına? Yani herkes burada görüşünü ifade etsin “Yasayı geri çek.” demek de bir zahmet rahatsızlık yaratan bir şey olmasın. Muhalefetin görevi de budur zaten.

Şimdi “Bir noktada buluşabilmemiz lazım. ‘Bütün kanunu geri çekin.’ diye bir şey söylemeyin, teknik olarak bir iki itiraz söyleyecekseniz söyleyin.” diyorsunuz.

(Gürültüler)

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Aynı zamanda, gürültü içinde konuşmakta da zorluk çekiyoruz.

(Uğultular)

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Arkadaşlar...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim, lütfen sessiz olalım.

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – “Bir noktada buluşabilmemiz lazım.” diyorsunuz ama -burada birazdan söyleyeceğim- burada, hayvanların toplu bir şekilde katledilmesine yönelik hazırlıklar var. Siz burada teknik bir şey varmış gibi konuşuyorken insanlar dışarıda toplu hayvan katliamı hazırlıkları yapıyorlar arkadaşlar. Yani burada bir kanunun nasıl yapıldığının ötesinde, bir de halk tarafından buradan nasıl bir mesaj alındığı da önemli, öyle değil mi? Yani insanlar burada... Biz kanun yapımcılar bir şey yapacağız, bir şey kararlaştıracacağız, çıkacağız ve topluma bir şey açıklayacağız, sizler açıklayacaksınız kanun teklifi sahipleri olarak, imzacıları olarak, insanlar diyecekler ki “O zaman biz hayvanları, köpekleri toplu bir şekilde katledebilirmişiz.” ve siz bundan rahatsızlık duymayacaksınız, öyle mi? Sadece buradaki itirazlardan rahatsızlık duyacaksınız. Bizim bunlara itirazımız var.

Kanunun içeriğiyle ilgili de birkaç şey söylemek istiyorum. Şimdi, “Ortak noktada buluşabilmeliyiz.” diyorsunuz. 2019 yılında bir araştırma komisyonu kuruluyor, sonucunda bir rapor ortaya çıkıyor. Orada milletvekilleri güzelce konuşulduğu zaman nasıl sorunları ayrıntılarıyla dile getirebiliyorlar, nasıl bu sorunlar sonucunda çözüm önerilerini dile getirebiliyorlar ve sizler ve bizler de dâhil olmak üzere farklı partiler nasıl uzlaşıp da bu çözümler konusunda ortak bazı önerilerde bulunabiliyorlar? Bunun bir örneği 2019 yılında çok da uzak olmayan bir tarihte yaşanmıştı. Burada o rapordan size bazı örnekler vereceğim. O raporda demişsiniz ki, hep beraber demişiz: “‘Hayvanları koruma’ demeyelim de ‘hayvan hakları’ diyelim. Hayvanları bir şekilde zaptetmekten bahsetmek yerine hayvan hakları olarak görelim biz bu mevzuu.” Bu kadar yıl içinde ne değişti arkadaşlar? “Fon oluşturalım.” demişsiniz, belediyelerin

yetersiz olduğundan bahsetmişsiniz. Ne zaman? 2019’da. 2019’da belediyelerin çoğunluğu kimde, bizde mi 2019 yılında? Sizde arkadaşlar. “Belediyeler yetersiz.” demişsiniz. “Kısırlaştırma seferberliği ilan edilmeden hayvan popülasyonunun kontrol altına alınması mümkün değil.” demişsiniz. “Her yerde olmadan tek bir yerde olmasıyla kısırlaştırma bu sorunu çözmez.” demişsiniz. Hayvanların kayıt dışı ve kontrolsüz üretimini sakıncalı olarak görmüşsünüz, “Bunların denetlenmesi gerekir hatta bazı hâllerde yasaklanması gerekir.” demişsiniz. Yurt dışından kaçak hayvan girişi konusunda, hayvan ithal edilmesi konusunda bunun çok büyük bir risk oluşturduğunu, hem insan sağlığı için hem hayvan sağlığı için büyük bir risk oluşturduğunu söylemişsiniz. İnternet ortamında satışların nasıl sakıncalı olduğunu söylemişsiniz ve “Sahipli, sahipsiz hayvan verisini doğru düzgün çıkaralım.” demişsiniz, “Böyle bir veri sağlıklı bir şekilde çıkarılmamış.” demişsiniz. Yirmi iki yıldır iktidarda olan biz miyiz? Yirmi iki yıldır bu önerileri dikkate almayan biz miyiz?

Burada söylüyoruz, bugün ne oluyor? Kontrolsüz çoğalmaya yönelik, bu kanun teklifinde hiçbir tedbir yok. “Ötanazi” diyorsunuz, “öldürme” kelimesini çıkarmışsınız, “ötanazi” olarak değiştirmişsiniz, sonra da “Hayvanları katledeceksiniz, hayvanlar katledilecek.” denildiği zaman sinirleniyorsunuz. “Ötanazi” dediğiniz o katletme yasası kapsamında, böyle bir yetki kapsamında yerel yönetimlere yetki veriyorsunuz. Konya Büyükşehir Belediyesinde hayvanların nasıl o dediğiniz gibi ötanazi yapıldığını, hayvanların nasıl kontrol altına alındığını kürekle vurularak öldürülen köpeklerde hepimiz gördük arkadaşlar. Hem bugün getirdiğiniz kanun teklifinin gerekçesinde “Kısırlaştırma yapılmamış.” diyorsunuz -yeteri kadar kısırlaştırma yapılmamış- ama aynı zamanda “Kısırlaştırma etkili değildir.” diyorsunuz. Kanunun gerekçesinde, kendi koyduğunuz gerekçede çelişki var. Üretimi, ticareti, kaçak avcılığı, hayvan dövüştürmeyi bu kanun teklifiyle yasaklamıyorsunuz; tedaviden ve kısırlaştırma seferberliğinden açıkça vazgeçiyorsunuz, “kamu güvenliğini tehdit” diye muğlak bir kavram oluşturuyorsunuz. Bu kapsamda buradan güç alacak, buradan cesaret alacak, şiddete eğilimli, hayvanlara şiddet uygulamaya hazırlanan insanlara karşı ne yapılacağını hiçbir şekilde söylemiyorsunuz yani bu getirdiğiniz teklifle insanlar da -sadece yerel yönetimler değil- sahipli -sahipsiz, hasta- hasta değil, bulaşıcı hastalığa sahip olan veya sahip değil, fark etmeden kendilerinde bir yetki göreceklər, Yerel Yönetimler Kanunu’na verdiğiniz yetkiyi göreceklər ve hayvanları toplu bir şekilde katledeceklər. Bir yandan ticarete devam edeceksiniz, bir yandan kaçak ithalatı devam ettireceksiniz, aynı zamanda hayvan dövüştürmeleri yasaklamayacaksınız, sonra da diyeceksiniz ki: “İnsan canı, insan sağlığı tehdit altında.” Siz zaten bu katliam yasa teklifiyle, bu soykırım yasa teklifiyle bile bu sorunu çözmüyorsunuz arkadaşlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Gökçen.

Evet, şimdi...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Başkanım, bir hususta açıklama yapabilir miyim? Bir iddia var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, sonra şey yapalım...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Başkanım, şöyle bir durum var: “İthal hayvan” deniyor. Şimdi bilgilerinizi aldım Bakanlık yetkililerinden. Türkiye’de bu tür hayvanların ithalatı kesinlikle yasak ve...

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Kaçak kesiliyor zaten!

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Kaçak kesiliyor!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bakın “kaçak kesilmesi” ayrı bir ifade, “ithal edilmesi” ayrı. Sanki devlet izin veriyormuş gibi...

GÖKÇE GÖKÇEN GÖL (İzmir) – Kendi Komisyon raporunuzda bu bir sorun olarak söylendi, orada anlatılıyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Söz sırası Süreyya Öneş Derici’de.

Buyurun.

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri, Değerli Bakanlık yetkilileri; aslında bugün burada bu konuşmaları duyuyor olmaktan hicap duyuyorum. Samimiyetle insanlığımızı sorgulamamız gerekiyor. Bakın, siyasetten veya partilerden bahsetmiyorum; her partide yakından tanıdığım, vicdanına, aklına, zekasına güvendiğim arkadaşlarım var, keza Bakanlık yetkililerinde de vardır mutlaka.

Ne zamandan beri Allah’ın verdiği canı alabilme durumumuz var? Bunu samimiyetle soruyorum. Yani dinliyorum konuşmalarını özellikle bu teklifi getiren iktidar vekillerinin şöyle diyorsunuz: “Çocuklarımız yaşayacaksa hayvanlar kapatılabilir ve onları gerekirse veterinerler öldürebilir.” Bir dakika... Önünüze koyduğunuz zarar görmüş çocukların resimleri; sizin, insan olarak bizim ama iktidar olarak önce sizin, görevinizi yapmadığınız için, kısırlaştırmadığınız için, bakmadığınız için sağlığını kaybetmiş ve çocuklara zarar vermiş köpeklerin resimleri. Ve siz görevinizi yapmadığınız için barınak kapasitemiz olmadığı hâlde bütün sokak köpeklerini ve kedilerini toplattırıp sonra yerel yönetimlerde veterinerlerin ve kamu düzenine zarar verdiğini iddia edecek olan bazı insanların... Bunu anlayamadım yani kamu düzeninin bozulduğuna kim karar verecek? Veteriner hekim kamu düzeninden nasıl anlayacak mesela? Veteriner hekimin işi başka; kamu düzeninin bozulup bozulmadığını kim tespit edecek? Ya, önümüze getirdiğiniz bu yasa teklifine nasıl vicdanınız el veriyor? Ya, bunu nasıl bu kadar hafife alabilirsiniz? Ya, biz artık insanlıktan mı çıktık? İnsandan insana soruyorum; bakın, Cumhuriyet Halk Partisinden AK PARTİ’ye MHP’ye sormuyorum, insandan insana soruyorum: Ne zaman böyle bir toplum olduk biz? Bunu nasıl kabul edebiliyorsunuz? Siz o teklifi getirdiğiniz günden beri benim gözüme uyku girmiyor, niye? Ben deli miyim? Kafayı hayvanlarla mı bozdu ya da bütün muhalefet delirdi mi? Böyle bir şey olabilir mi? Çok rica ediyorum, şu teklifinizi gözden geçirin, lütfen ortak paydaşlarla gerçek bir çözüm bulalım; bunu samimiyetle söylüyorum ve siyaseten söylemiyorum, insanlıktan konuşuyorum.

Sayın milletvekilleri, Sayın Bakanlık yetkilileri; önümüze getirdiğiniz bu teklifin kabul edilebilir bir yanı yoktur. Evet, sokak hayvanları sorunu vardır, evet, bunu hep birlikte çözmeliyiz ama bunu yıllardır çözmeliydik. Şimdi, biz işimizi yapamadık diye kanlı ellerimizi diğer hayvanların kanlarıyla mı yıkayalım, böyle bir toplum mu olalım? Mesela, 14’üncü yüzyılda veba salgını oldu, ondan sonra neler yaşandı biliyoruz. Mesela -Bakanlık yetkililerine konuşuyorum ama keşke dinleseler, vekillerimiz dinliyorlar neyse ki- iki üç sene önce İtalya’da yaşandı, bunlar kedileri topladılar, sonra kemirgen sayısı arttı ve ithal kedi getirdiler. Şimdi, bakın, hayvanların canı alınacak ya gerekirse, bu “Yanılmışız.” diyebileceğiniz bir konu değil, bu sefer “Yanılmışız.” diyemezsiniz çünkü bunun geri dönüşü yok.

Tekrara girmek istemiyorum. Kanun teklifinin maddelerinde de tekrar tekrar konuşuruz ama insanlığınıza sığmıyorum çünkü bunun vebali çok büyük.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Derici, çok teşekkür ediyoruz.

Aliye Timisi Ersever...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Düzenleme yapacaktınız Sayın Başkan, hep aynı sıradan gitmeyecektiniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim?

PERİHAN KOCA (Mersin) – Şu anda sadece Cumhuriyet Halk Partisinden gidiyor da.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, burada hangi partiden olduğu yazmıyor.

PERİHAN KOCA (Mersin) – İfade ettim size biraz evvel.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Peki, şimdi Saadet Partisinden tek bir arkadaşımıza söz verdik...

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) – Ama verdiniz artık.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – ...uygun görürseniz Saadetten bir arkadaşımıza daha söz verelim.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Bir açabilir misiniz...

SÜREYYA ÖNEŞ DERİCİ (Muğla) – Ama verdiniz Aliye Hanım'a.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Yok, hayır, şimdi “Burada bir karma yapalım çünkü diğer partilerin de konuşması gerekiyor.” dediler. Daha önceden söz talepleri de vardı. Ben size tekrar söz vereceğim.

Buyurun.

MESUT DOĞAN (Ankara) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle çalışmamızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Elbette ki saat 14.00'ten itibaren çok gergin ve dozajı yüksek bir toplantı icra etmeye çalışıyoruz. Tabii ki bu da konuştuğumuz konunun çok önemli ve çok kritik olmasından kaynaklı olsa gerek ki hep beraber bunun getirdiği de bir yorgunluk yaşıyoruz. Kimimiz fiziki olarak yorulduk, kimimiz gönül olarak yorulduk, kimimiz de zihin olarak yorulduk.

Ülke olarak gerçekten çok büyük sorunlarımız var ama herhâlde bugün de daha net anlaşıldı ki en büyük sorunumuz sorunları konuşamama maalesef, hiçbir sorunumuzu çok sağlıklı bir şekilde, ciddi manada birbirimize saygı göstererek, birbirimizi sağlıklı dinleyerek konuşamıyoruz, konuşamadığımız sorunları da çözmemiz zaten çok mümkün olmayacak.

Ben şu tespitimi tekrar ifade etmek isterim: Siyasette iyi konuşmak, siyasette güzel konuşmak, siyasette bağırarak konuşmak, siyasette hararetle konuşmak bazen başarıyı getirebilir ama siyasette başarıyı devamlı kılacak tek şey iyi dinleyebilmektir. Eğer iyi dinleyebilirsek zaten sorunlarımızı çözmemiz de kolaylaşacaktır. Bundan dolayı, başta iktidar partisi ve mensupları olmak üzere bütün milletvekili arkadaşlarımızın mutlaka ama mutlaka birbirini dinleme noktasında dikkatli olmaları gerekir ki sorunlarımızı rahat konuşmuş olalım.

Maalesef, Türkiye’de, bütün sorunları konuşurken sorunlarımızı o kadar uç noktada kilitlemiş oluyoruz ki o kutuplaşma sonra tartışmaya, o tartışma da sağlıksız bir ortamın oluşmasına maalesef neden oluyor. Bu ortamdan da çıkabilmek için o meşhur, bildiğimiz durumu hatırlatmak isterim. İşte, deveye sormuşlar: “Yokuşu mu seversin, inişi mi?” demiş ki: “Bunun düz olanı yok mu?” Bu konuda da öyle bir ortam oluştu ki bir taraf mutlaka ama mutlaka bu sorunun çözümü için gerekli olanın itlaf olduğunu iddia ederken bir kısım milletvekili arkadaşlarımızın da hayvanların ne şartta olursa olsun mutlaka yaşamını temin etmek, bunun karşılığında ne olursa olsun buna karşı gelmek gibi bir yaklaşımları var.

Şimdi, Sayın Başkanım, bu konuşmuş olduğumuz sorun yeni bir sorun değil. Bu sorunla ilgili çok arkadaş çok yoğun konuşup da çok da yorulduğumuz için ben Saadet Partisinin yaklaşımı bakımından sadece birkaç tane noktaya dikkat çekerek katkıda bulunmak isterim. O da şu: 2004 yılında AK PARTİ iktidarının çıkarmış olduğu kanun sağlıklı bir şekilde, istikrarlı bir şekilde denetlenerek uygulanabilseydi ben zannediyorum ki bugün bu konuları konuşmak mecburiyetinde kalmayacaktık. Öyleyse herkes o sorumluluğun bilincinde tavır sergilerse faydalı olur.

İkincisi de yine, Saadet Partisi olarak bu olaya net yaklaşımımızın özünde şu var, lütfen, sözüme dikkat etmenizi istiyorum: Milyonda bir de olsa -altını çizerek söylüyorum- uyutmadan çözüm varken uyutmayı konuşmak insanı değildir, vicdani değildir ve biz Saadet Partisi olarak bu sorunun çözümünün uyutmadan mümkün olduğuna inanıyoruz. Bu konuyla ilgili yapmış olduğumuz çalışma vardı, bu çalışmayı da kanun teklifi olarak 29 Şubat'ta Türkiye Büyük Millet Meclisine sunduk. "İnşallah, bu hazırlığı yapan AK PARTİ iktidarı bizim kanun teklifimizi okumuştur." diyeceğim ama getirdiğiniz teklife baktığım zaman çok basit, çok yalın, çok düşünmeden getirilmiş olan bir teklif olarak görüyorum ve bunun yanında, yapılmış kanun teklifinin de takip edilmediğini görüyorum. Bundan yola çıkarak en son konuşma yapan AK PARTİ'li arkadaşlar bir şey söylediler, dediler ki: "Yani 'Bu kanun teklifini çekin.' diyeceğinize eksikliğimiz varsa eksikliğimizi söyleyiniz." Eksikliğiniz çok, eksikliklerinizi de birazdan söylemek isterim ama önemli olan bir tane fazlalığınız var, önemli olan o fazlalığı geri çekmeniz. Nedir? Ben bu kanun teklifini geri çekin demem ama o kanun teklifinizin içerisindeki 5'inci maddeyi mutlaka kaldırmak mecburiyetindediniz.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Son fıkrası...

MESUT DOĞAN (Ankara) – 5'inci maddeyi kabul etmemiz mümkün değil. Şimdi, AK PARTİ'nin bize göndermiş olduğu yazıdan okuyorum, biraz önce milletvekili arkadaşımız da okudu: "5'inci maddede bulunan, birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, bakımevine alınan hayvanlardan; bir, saldırgan olan; iki, bulaşıcı olan; üç, tedavi edilemeyen hastalığı bulunan; dört, ya da sahiplenilmesi yasak olan hayvanlara yerel yönetimlerce ötanazi yapılacağı düzenlenmektedir." deniliyor. Bu bir ihtimal somutlaştırılarak konuşulabilir bir durum ama Başkanım, sonradan, popülasyonun yükselmesiyle ilgili alttaki bu paragrafı okuduğumuz zaman üsteki paragrafın hiçbir anlamı kalmıyor ki -suistimale açık-bütün hayvanların uyutulmasının, öldürülmesinin, katledilmesinin önu açılıyor ki bunu kabul etmek mümkün olmaz. Ondan dolayı, ben, çok kısa, çok öz, çok hızlı olarak, bizim Saadet Partisi olarak, özellikle 29 Şubat'ta vermiş olduğumuz kanun teklifinin içerisinde olan 12 maddeyi bir bütün olarak değil, çok özet olarak geçmek istiyorum. Dediler ki: "Eksikliğimizi tamamlayın."

Biz ne demişiz o kanun teklifinde?

1) Sokak köpekleri kısırlaştırıldıktan sonra tekrar sokağa bırakılmayacak. Kısırlaştırmayla kontrol altında tutulan sokak köpekleri onların yaşamına uygun ortamlarda ömür boyu sevgiyle yaşayacak; sokaklar güvenli, hayvanlar güvende olacak. Ben samimiyetle...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Nereye saklayacağız Sayın Vekilim, nereye koyacağız? Yer yok, yer yok.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Şirinler köyüne mi?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

Buyurun.

MESUT DOĞAN (Ankara) – Biz dinledik ama...

Verilen kanun teklifini madde madde ele alırsak içinde bir sürü boşluk görürüz ama bir bütün dinlerseniz ne demek istediğimiz daha sağlıklı anlaşılır diye düşünüyorum.

2) Barınak ve bakımevlerinin yanı sıra yaşam alanları kurulacak, uygun bulunan açık alanlar sahihsiz sokak köpekleri için tahsis edilecek, daha doğal ve özgür yaşam alanları oluşturulacak. Ben samimiyetle söylüyorum, bu sorunu -çözme hususunda- barınaklarla çözmenin mümkün olmadığına ben de inanıyorum ama dünyanın muhtelif ülkelerinde yapılmış bir uygulama var. Yaşam alanları oluşturulacak ve bu yaşam alanlarının köpekler için ben sokaklardan daha güvenli olduğuna inanıyorum. "Yaşam alanı"ndan da neyi kastettiğimizi anlatacak kadar vaktimiz yok.

3) Barınak ve bakımevlerinin şartları iyileştirilecek, tüm mekânlar 7/24 canlı izlenebilecek.

4) Bağış toplayan hayvansever kuruluşlar barınak ve bakımevi kurmakla yükümlü olacaklar. Bunu şundan dolayı söylüyorum: Bu sorunu kökten çözebilmek için, bu sorunu dört sacayağı üzerine inşa etmek mecburiyetindeyiz. Bir, merkezi yönetim; iki, yerel yönetim; üç, hayvansever dernekler; dört, veterinerler. Bu dördü senkronize bir şekilde, sorumlulukları net, bir bütün olarak taşınmadığı takdirde sorunun çözüleceğine inanmıyoruz.

5) Barınakta, bakımevinde, yaşam alanlarında çalışan personellere eğitim mecburiyeti getirilecek.

6) Gönüllülerin barınak ve bakımevlerini ziyaret etmesi ve aktif olarak görev almaları kolaylaştırılacak; zaman olmadığı için açıklama kısmına girmiyorum.

7) Evcil hayvan satışı kontrol altında olacak, hayvan sahiplendirme esas alınacak. Mesela, gelen teklif içerisinde evcil hayvanların satışını kontrol altına almakla ilgili hiçbir adım yok; bu olmaz ki.

8) Tüm evcil hayvanlar mikroçiple kayıt altına alınacak.

9) Tehlikeli yasak ırklara izin verilmeyecek.

10) Tehlikeli yasak ırkların saldırılarından sahipleri sorumlu tutulacak.

Ben, tekraren, bu konuştuğumuz konuların daha fazla vakte yayılmaması için net bir şey söylüyorum: Türkiye’de sokak hayvanlarıyla ilgili bir sorunumuz var, bu sorunu çözmek mecburiyetindeyiz ama bilesiniz ki bu sorunu uyutmadan çözmemiz mümkün; bunun da tek yolu, hep beraber samimi olmamız gerekiyor, samimiyetle bu soruna yaklaşmamız gerekiyor. Bu sorunu samimiyetle çözmek yerine popülizm yaparak, uç noktalarda ele alarak yürüttüğümüz takdirde inanın sağlıklı bir sonuç çıkarmamız mümkün olmayacak. Ondan dolayı bu çalışmayı yürütürken aslında bu kısa süreye sıkıştırıp sabaha kadar çıkarma çabası sarf etmekten ziyade, bugün yapılan çalışma neticesinde herkesin sakince, soğukkanlıca, tekrar kendini ve çevresini dinleyip ekim ayında bu konuyu daha teferruatlı ele almanın ben doğru olacağına inanıyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim Sayın Doğan.

DEM PARTİ’den Perihan Koca, buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Teşekkür ediyorum.

Meclisin içinde, dışında, ülkenin şu an dört bir yanında yaşam nöbetinde olan tüm yurttaşlarımızı saygıyla sevgiyle selamlıyorum, hepsinin ayrı ayrı yüreklerinden öpüyorum.

Öncelikle “Hayvanları Koruma Kanunu’nda Değişiklik” adı altında sokak hayvanlarının ölüm fermanı olan bir yasa teklifini konuşuyor olmaktan dolayı çok derin bir utanç duyuyorum, çok derin bir öfke duyuyorum gerçekten çünkü ölümün, cinayetın, katliamın tasarısı masarısı olmaz, yasası da olmaz ama ne yazık ki kutuplaştırma yaratarak, öteki yaratarak, düşman yaratarak algı operasyonlarıyla katliamı aklamaya, katliamı aklamaya, katliamı meşrulaştırmaya, kendinize bir girizgâh bulmaya çalışıyorsunuz. Bunu yaparken de -biraz evvel birkaç defa gördük- acılı bir annenın, acılı bir babanın acısını bile istismar etmekten imtina etmiyorsunuz. Çocukların acısını en derinden biz hissettiğimiz hâlde, katledilen çocukların sorumlusu sizken bunun algı operasyonundan ve onların istismarını kullanmaktan imtina etmiyorsunuz çünkü kutuplaştırma siyasetinden medet umuyorsunuz. Biz şunu söylemek istiyoruz: Keşke çocuk merkezli, çocuk haklarını önemseyen, çocuk haklarını merkeze alan politikalarınız söz konusu olsa ancak ne yazık ki böyle bir derdiniz yok.

(Uğultular)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Değerli milletvekilleri, birbirimizi dinleyebilir miyiz acaba?

Değerli milletvekilleri...

Sayın Başkan, müdahale edecek misiniz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Çok teşekkür ederim.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Böyle bir derdiniz olmadığı gibi bu ülkeyi çocuklar için bir mezarlığa dönüştürdünüz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hayır, öyle bir derdimiz var; suhuletle, sükûnetle yönetelim inşallah, sıkıntı yok.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Hâl böyleyken ne yazık ki onların da acısını kutuplaştırıp ötekileştirmeye çalışıyorsunuz.

Şimdi, geneli üzerinde biraz evvel AKP’li milletvekili konuşurken “Bu yasa teklifine saygı duymak zorundasınız.” dedi. Hayır, saygı duymuyoruz, bu kanlı katliam yasa teklifinin önümüze gelmesine saygı duymuyoruz. O yüzden, geneli üzerine şunu ifade etmek isterim: Bu yasa tasarısında herhangi bir düzeltme önerisi yapılamaz, herhangi bir uzlaşma önerisi yapılamaz; yapılması gereken, bu katliam yasasının derhâl, tümüyle geri çekilmesidir ve bu anlamıyla, bu Parlamentonun yaşamdan yana, yaşatmaktan yana, çözümünden yana sorumlu bir tutum olarak görev yapmasıdır. Biz de buradan, sizi yaşamdan yana sorumluluk almaya ve görev yapmaya davet ediyoruz çünkü değerli hazırun, bu yasa teklifinin tamamı çarpık, tamamı çarpıtılmış; bilimsel olmayan, uydurma verileri gerçek gibi gösteren ön kabullere ve gerekçelere sahip.

Yalnızca bu da değil sorun olarak tanımladığımız sokak hayvanlarına çözüm olarak hapis ve ölüm önerisi getiren bir yasa teklifinin gerçekten düzeltilecek bir yanı yok. Sabahki konuşmamda da ifade etmiştim -usul gerekçelerimizde- siz bu yasa teklifini getirirken hayvan haklarını koruyan siyasi partilerle ya da muhataplarıyla, özneleriyle hiçbir şekilde konuşmadınız, masaya oturmadınız, herhangi bir şekilde onların çözüm önerilerini almadınız ve saat 14.00’ten beri yetkililer, uzmanlar, hayvan hakları savunucuları bu kapının ardında içeri girmeyi ve yaşamdan yana söz kurmayı bekliyorlar, hâlâ içeri alınmadılar.

İkincisi, Parlamento çatısı altında bizler hiçbir şekilde sürece dâhil edilmedik. Yine, her zamanki gibi bildiğinizi yapmaya çalışıyorsunuz, tepeden inme bir şekilde “Yaptım oldu.” talimatıyla akıldan, izandan, bilimden, vicdandan uzak bir yasayı önümüze getiriyorsunuz, dayatıyorsunuz, alelacele bir şekilde buradan geçirmeye çalışıyorsunuz. O yüzden sormak istiyorum size: Biz bu yasa tasarısının gerçekten nesini müzakere edelim? Bu katliam hükmü müzakere edilemez. O yüzden, amasız fakatsız derhâl geri çekilmelidir.

Bir diğer nokta, sabahki konuşmamda da ifade etmiştim, bizim elimizde bir yasa tasarımız var, 2004 yılında bu Meclisten çıkan bir yasa var. Yine, kısırlaştırma, aşılama ve yerinde yaşatma yönteminin çevre ve insan sağlığı açısından, hayvanların yaşamının korunması açısından en uygun çözüm olduğunu ifade eden bu yasa 2019’da, biliyorsunuz, oy birliğiyle kabul ettiğimiz rapor var; birçok hatip arkadaşım, birçok milletvekili arkadaşım buraya dair vurgularda bulundu, ben de sabahki konuşmamda buraya dair vurgularda bulundum. (Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, sessiz olalım, hatibi dinleyelim.

PERİHAN KOCA (Mersin) - Ama 2004’teki yasa yirmi yıldır hiçbir şekilde uygulanmamışken, 2019’daki rapor rafa kaldırılmış durumdayken, şimdi bize bu yasaların eksik olduğunu söylüyorsunuz ve bu çerçeveyi, yaşatma çerçevesini, hayvan hakları çerçevesini, hayvan haklarını koruma çerçevesini terk ediyorsunuz ve yeni yasa teklifinde tüm sahipsiz hayvanların yerel yönetimlerce toplanarak “kamu güvenliği”, “anatomisi bozuk hayvan” gibi ucu açık ifadelerle “ötanazi” adı altında öldürülme yetkisinin verilmesinden bahsediyorsunuz. Gerçekten yasa maddelerine baktığımız zaman son derece

ucu açık, muğlak ifadeler var. Kedi, köpek, aslında bütün sokak hayvanlarının içine girdiği bir durum var ama yasaları uygulamak, denetlemek yerine, hak temelli bir süreci işletmek yerine ölümden yana tavır alıyorsunuz.

Söyleyecek çok şey var, “Toparlar mısınız...” diyorsunuz ama.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Daha onu demedik.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Yani buradan vekilleriniz de ifade ediyor, söyleyecek çok fazla şey var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Onlar Komisyon Başkanı değil, Komisyon Başkanı benim, öyle bir ifade kurmadım. (Uğultular)

Arkadaşlar, hatibi dinleyelim lütfen.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Bakın arkadaşlar, bu kanlı yasa teklifine saygı duymamızı bile ifade ettiniz ama bizi dinlemiyorsunuz ve toparlamamızı istiyorsunuz, gerçekten korkunç bir şeyle karşı karşıyayız.

Eğer bu kanun teklifi yasalarsa ülkemiz tarihinde gerçekten görülmemiş toplu hayvan katliamlarına şahitlik edeceğiz, yeni Hayırsızada katliamlarına tanık olacağız, bunların zirvesini yaşayacağız çünkü ötanazi etrafında şekillendirdiğiniz bir hükümlerle karşı karşıyayız. Bu anlamıyla, biz bu yasa teklifinin derhâl tümünden geri çekilmesini istiyoruz. Peki, siz, çözüm ortadayken neden bu bilim dışı, izan dışı, akıl dışı, vicdan dışı yasaya ihtiyaç duyuyorsunuz? Çünkü faşizmi inşa etmeye ihtiyacımız var, faşizme statü kazandırmaya ihtiyacımız var. Toplumumuz şu anda gerçekten derin bir darboğazın içerisinde, ekonomik bir darboğazın içerisinde, siyaseten bir krizin içerisinde, toplumsal bir çürümenin içerisinde; hâl böyleyken halkımız öfkeli ama siz atmış olduğunuz bu adımlarla o öfkeyi paravanlar yaratarak başka yerlere kanalize etmeye çalışıyorsunuz, kitlenin öfkesiyle aslında faşizmi toplumsallaştırmaya çalışıyorsunuz, şiddeti sıradanlaştırmaya çalışıyorsunuz, bu kanlı yasalarla faşist rejimi kurumsallaştırmaya çalışıyorsunuz. Hayvanlara yönelik düşmanlık politikalarıyla, mültecilere yönelik düşmanlık politikalarıyla, kadınlara yönelik, Kürtlere yönelik, Alevilere yönelik, emekçilere yönelik, emeklilere yönelik tüm topyekün halkımıza yönelik düşmanlık politikalarıyla, bu kanlı yasalarla faşizmi tahkim etmeye çalışıyorsunuz. Ancak bu faşist rejimin karşısında halkın barajının olduğunu sizlere ifade etmek isterim. Meclisin dışında, Meclisin içinde, Meclis koridorlarında duyduğunuz bu seslere kulak verin. Bu yaşamdan yana olan sese...

(Gürültüler)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Duyuyor musunuz, duyuyor musunuz sayın hazırım? İşte, halkın sesi burada.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Tribünlere konuş, tribünlere!

PERİHAN KOCA (Mersin) – Halkın sesi sizi yaşamdan yana tutum almaya, pozisyon almaya davet ediyor. Siz, sarayın talimatıyla davranıyorsunuz, el kaldırıp indiriyorsunuz, burada kafa sallıyorsunuz, bu talimatı faşizmi inşa etmek için uygulamaya çalışıyorsunuz. Ancak bu politikalarımızın karşısında biz varız ve asla ve asla bu tarihî katliama geçit vermeyeceğiz, buradan da bunu bir kez daha ifade edelim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Çok teşekkür ederim, çok sağ olun.

Evet, Aliye Timisi Ersever, buyurun efendim.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) – Çok teşekkür ederim.

Herkesi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Tabii, tekrara düşmek istemiyoruz, bir çok şey söylendi fakat burada izlediğimizde gerçekten canlardan bahsediyoruz yani öldürülecek olan canlardan bahsediyoruz ve bunu o kadar rahatlıkla konuşuyorsunuz ki yani hayretler içerisinde seyrediyorum akşamdan beri. Keşke hepinizin birer tane köpeğe olsa, keşke bir iki tane sokak köpeğine bakabilseydiniz. Ben, 3 tane sokak köpeğine bakıyorum, 1 tane de evde köpeğim var. Keşke onların kıymetini, siz yaklaştığımızda salladığı kuyruğu, elinizi yalamasını falan hissetseydiniz. Yani ben gerçekten anlayamıyorum, herkesin vicdanı mı kurudu, ne oldu gecenin bu vaktinde? Ya da böyle bir yasayı nasıl çıkarıyorsunuz, gerçekten anlamış değilim.

Eğer gerçekten bu işi çözmek istemiş olsaydınız -2019'daki Meclis Araştırması Komisyonu raporunu sürekli vurguluyoruz, hepimiz de vurgulayacağız- sorunun kısırlaştırmadan geçtiğini, mutlaka bununla ilgili bir çözüm gerektiğini ve bu çözüme ulaşmak isteyebilirdiniz ama onların hiçbirini istemediniz. Sürekli bir katletmekten bahsediyoruz, bir de "ötanazi" kelimesini buldunuz, bunu niye yani niye kullanıyorsunuz, neden kullanıyorsunuz? Ya da ne ima etmek istiyorsunuz bununla ilgili, gerçekten anlamış değilim çünkü o tarzda köpek sayımız çok az, bunu veteriner hekimlerin hepsi biliyorlar, biz de hepsiyle konuşuyoruz. Yıllardır bir fon kuramadınız, oysa o kadar basit ki. Millî Piyangodan, at yarışlarından ya da farklı vergilerden hayvanlar için de bir fon kurup bunları kısırlaştırabilirdiniz ya da toplumda yaşayacağı yerleri sağlayabilirdiniz.

Yirmi iki yıldır büyükşehir belediyelerinde -2019'da İstanbul ve Ankara bize geçti- hiçbir belediyenizde kısırlaştırma programı yapmadınız, hayvanlar için hiçbir tesis açmadınız. İki sene önce Konya'da yaşananların hepsini biliyoruz, hep beraber biliyorsunuz; halk ayağa kalkmıştı, orada hayvanlara bakan kişi kürekle kafalarına vurarak 9 tane köpeği öldürmüştü. Yani sürekli bir ölüm, sürekli bir ölüm.

Saat gecenin on iki otuzu ve biz hâlâ aynı şeyleri konuşuyoruz ve yasayı geri çekmeyi hiçbiriniz dile getirmiyorsunuz. Artık yeter, gerçekten, bu köpeklerin bir suçu yok. Tüm hayvanların yerini biz aldık, doğada onlara yaşayacak yer bırakmadık. Ankara'nın her tarafı beton, nerede yaşayacak bu hayvanlar? Onları dövdük, vurduk, işkence ettik ve hâlâ da yapıyoruz. Şimdi, bu yasa çıktığında aklievvel birçok kişi çıkıp köpekleri öldürecek ya yani olacak iş değil bu. Diyecek ki "Hasta." diyecek ki "Ona saldırdı, buna saldırdı."

Lütfen, bu yasanın düzeltilerek bir an önce hayvanları koruyacak, kısırlaştıracak, yaşatacak bir yasa hâline gelmesini diliyorum.

Hepinize iyi geceler diliyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Çok teşekkür ediyorum.

Evet, şimdi bir sonraki söz Sibel Suiçmez'e ait.

Buyurun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Teşekkür ederim Başkanım.

Saat on ikiyi geçti, dikkatinize sunarım. Artık çok fazla yasalardan bahsetmenin de bir anlamı yok çünkü konuşulacak her şey aslında konuşuldu, söylendi. Ben birkaç şey söylemek istiyorum: Niye bunu bugün gündeme getirdiniz? Acil bir ihtiyaç mıydı? Niye bunu yapıyorsunuz? Bence siz gündemi gizlemek, gündemi saptırmak için bugün bu yasayı Meclise getirdiniz. Bugün de burada aslında Meclisin içerisinde olmadığımız kadar sayıda milletvekiliyle bu saatte görüşüyoruz.

Sayın Başkanım, başında şunu söylemek istiyorum: Bir ihtirazi kayıt koyuyorum; bu saatte yapılan Meclis çalışmasının insan haklarına aykırı olduğunun, sağlıklı bir ortamda bu çalışmanın yapılmadığının, bu saatlerin aslında uyku saati olduğunun altını çiziyorum ileride belki başka makamlara müracaat etmek durumunda kalırız diye.

Şimdi, halkın gerçek gündemi bu değil. Halk açlığı, işsizliği, umutsuzluğu konuşmamızı istiyor, bunlara çare üretmemizi istiyor ama siz bunların üstünü örtmek için sürekli olarak tartışma yaratacak kanun tekliflerini son dakikalarda Meclise getirme yöntemini izliyorsunuz; bunun farkındayız, bunu takip ediyoruz. Nasıl getiriyorsunuz peki? Bütün sene durup durup Meclisin tatile gireceği ay, peş peşe, kamuoyunun tüm dikkatini çeken bu tartışmalı kanunları Meclise sevk ediyorsunuz; tali komisyonlara ya sevk ediyorsunuz ya da tali komisyon başkanlarıyla anlaşmalı bir şekilde onların da bu görüşmeleri yapmalarını reddetmesini sağlıyorsunuz. Uygunsuz koşullarda, saatler süren süreçlerde karışıklıklar üzerinden bir çalışma düzeniyle burada çalışma yapmaya çalışıyoruz. Evrensel hukuk kurallarına, Anayasa'mıza aykırı bir teklifin buradan sağlıklı bir şekilde çıkması da bu şartlarda mevcut değil. Tüm bunlara rağmen teklifi buraya getirdiniz ve biz sabahtan beri, bu saatlere kadar görüşüyoruz, belli bir süreci de söylemediğiniz için sabaha kadar -yine dokuzuncu yargı paketinde yaptığınız gibi- bir yasa teklifini buradan geçireceksiniz.

Peki, ne yapmak istiyorsunuz? Meslek kurum ve kuruluşlarını, sivil toplum örgütlerini çağırmadan bir tartışma yürütüyoruz. Onların da çoğu dayanabilir mi bilmiyorum bu kadar görüşmeden sonra, biraz sonra muhakkak terk edip gideceklerdir, kalan sağlar bizimdir deyip yola devam edeceğiz.

Şimdi, bakın arkadaşlar, oyun oynamıyoruz. Bugün burada yaptığımız bu; bir kısım gelmiş karşıda bunları sunuyor, bir kısım da gelmiş bunu sunuyor. Bu mudur bizim burada yapmak istediğimiz, böyle bir şey olabilir mi? Hepimiz biliyoruz ki ortada bir problem var, bu problemin çözümü için zaten daha öncesinden yapılmış bir yasa var. Bu getirdiğiniz yasa bunların hiçbirine çözüm üretmeyecek. Tam tersi -çok açıkça söyleyeyim Sayın Başkanım- bu yasa teklifi geçerse hiç merak etmeyin, "barınaklar" dediğiniz o rehabilite merkezleri falan kurulmayacak, sokakta insanlar tüfekleriyle bu köpek, kedi -bir sınırlama da yapmamışsınız- hepsini öldürmeye başlayacak, çok açık ve net söylüyorum bunu. Karşıtlık yaratıyorsunuz, çok açık ve net. Burada kimse çocuğunu kaybeden ya da kendisi yaralanan bir annenin acısını anlamamazlıktan gelmedi, kimse onları buradan çıkarmadı ama sizin onların acısı üzerinden bir suistimal yapmanıza "hayır" dedi, hâlâ "hayır" diyoruz. O anneler de bizim annelerimiz, yaralanan çocuklar, ölen çocuklar da bizim çocuklarımız. Oradan "Onlar bizim, bunlar sizin; köpekler sizin, öldürülenler bizim." gibi bir tavır doğru değildir, bizi doğru sonuca vardırılmaz. Bölme her zaman yaptığımız iş; böl, parçala, istediğini çıkar. Şimdi, bakın arkadaşlar...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Suiçmez, toparlayalım lütfen.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Toparlıyorum Başkanım

Şimdi, Başkanım, burada bizim amacımız toplumun sorunlarını çözecek yasa tekliflerini yapmak. Bu teklife, bu teknikle mümkün değil, bu durumumuzla da mümkün değil. Şimdi, dedim az önce, çıkarsa ne olur? Ya, adı bile ironi. Hayvanları koruma yasası, bu şimdi getirdiğiniz tekliflerle hayvanları öldürme yasasına çevriliyor. Şimdi, artık hayvan hakları kanunu değildir bu, hayvanları koruma kanunu teklifi değildir bu. Çok açık net söylüyorum: Bir, millet hayvanları öldürmeye başlayacak, sokaktaki hayvanları. İki, millet birbiriyle de savaşmaya başlayacak sokakta yani vatandaşları da siz birbirine düşüreceksiniz. Çatışmaya yol açacaktır. Ya, yasama görevi verilen milletvekilinin görevi çatışma yaratmak mıdır yoksa bu çatışmayı ortadan kaldırmak mıdır?

Şimdi, Sayın Başkanım, kesiyorum. Sizin hiç köpeğiniz zehirlendi mi? Zehirlenen bir köpeği hiç izlediniz mi? Benim köpeğim zehirlendi ikisi birden, birini kurtardık ama birinin ölürken çektiği -hayvanlık dışı mı desem, insanlık dışı mı desem, ben de şaşırırım şimdi de- durumu görseniz oturur eminim hepiniz ağlarsınız. Ben şuradaki çoğunluk milletvekillerinin köy çocuğu olduğunu düşünüyorum. Kedilerin nasıl evlerinin içerisinde baş köşede olduğunu çok iyi biliyorum. Köpekler de hiçbir zaman düşman olmamıştır. Şimdi baktığımız zaman, sizin yaptığınız bu teklif üzerine HPV

aşısını karşılayamayan bir iktidar, gelecek, 3 bin lira verecek, bunları bu iğnelerle öldürecek. Arkadaşlar, bu mümkün değil. Bu aynen dediğim gibi, can çekişerek öldürülmeye neden olacak metotlarla uygulanacak. İçine girmek için toprakları böyle tırmıklayacaklar, buralardan salyaları akacak, gözleri aşağıya düşecek, titreyecekler; bunun yapılmasına nasıl izin vereceksiniz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Suiçmez...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Hemen toparlıyorum Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – “Toparlıyorum.” diyorsunuz ama tekrar toparlayalım lütfen.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Hemen toparlıyorum Başkanım.

Şimdi, şimdi bize yazan doktor arkadaşlarımız var, Sağlık Bakanlığıyla bir proje yürütüyorlar; terapi köpekleri. Şimdi, daha önce cins terapi köpekleri olmuş, Teo adı, şimdi de “Acaba sokak köpeğinden terapi köpeği olabilir mi?” diye çalışma yürütmüşler, ne mutlu ki Tina adlı sokak köpeğinden de terapi köpeği ortaya çıkmış durumda. Şimdi, köpekleri “sokak köpeği” diye “öldürülmeye namzet köpek” diye ayıramayız arkadaşlar.

Şimdi kapıyorum konuşmamı; az önce de söyledim, ben sizin hiçbirinizin vicdanının böyle bir yasa teklifine, yasa değişikliği teklifine “evet” demeyeceğine inanıyorum. O zaman niye bunu yapıyorsunuz? Hangi ihtiyaçtan? Elbette ortada bir sorun olduğunu hepimiz kabul ettik. Bir üreme problemi, popülasyon problemi var, bunun kısırlaştırılması gerekiyor dedik, bir noktaya geldik. “E, bundan sonra öldürelim.” Hayır, öldürmeden yapabiliriz. Bunların, acı yaşayan hiçbir annenin, çocuğun, büyüğün kendisinin de öldürülmeden yana olduğunu düşünmüyorum çünkü bunun sorumlusu o hayvanlar değil; sorumlusu yıllardan beri gereğini yapmayan iktidar, kamu kurum ve kuruluşlarıdır. Dolayısıyla hayvanlara bunun suçunu yükletmekten, bir de “ötanazi” adı altında hukuka aykırı bir terim kullanarak bunu “uyutmak” “ötanazi” diyerek yumuşatmaktan hiçbir sonuç alamayız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ediyoruz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bir kez daha Sayın Başkanım, bu teklifin geri çekilmesi için siz de Komisyon Başkanı olarak elinizden geleni yapmalısınız; biz de yasama görevini her iki taraf gibi görünenlerin ortak noktada buluşmasını sağlayacak şekilde yerine getirmeliyiz diyor, hepinizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Değerli arkadaşlar, DEM PARTİ’den Burcugül Çubuk burada mı?

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Evet, buradayım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Sayın Başkan, Komisyonun değerli üyeleri ve bu Komisyonu takip eden bütün vekiller, bütün basın mensupları, danışman arkadaşlar; Meclis bahçesinde Meclis çalışanlarının baktığı kedilerin selamını getirdim. Bu yasayla akıbetlerinin ne olacağını, bu kedilerin bakımını üstlenen çalışma arkadaşlarımız da merak ediyorlar. Onlara da bir borcumuz olduğunu düşünüyorum.

Bu meselede mütemadiyen insanın diğer canlılardan üstün olduğu, evrenin merkezi olduğu ve yüksek çıkarının gözetilmesi gerektiği söyleniyor. Böyle ise eğer, getirdiğiniz yasa külliyen boş, külliyen yanlış daha doğrusu. Çünkü 2019’daki komisyon raporuna çok atıf yapıldı, bu komisyon raporunda 15 ülkenin buna dair çalışmaları incelenmiş ve aslında orada görülmüş ki şu tarz bir yasa tasarısı çözüm değil, sorunun kendisi, katliamın kendisi ve meselenin büyümesinin kendisi. Bu ülkenin tarihinde Hayırsız Ada katliamı varken, Erdoğan İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanırken yapılmış katliamlar varken, örneğin Romanya’da hâlen katliam yasası uygulamadayken ve popülasyon

sürekli artarken -ya popülasyon diyoruz ama canlılardan bahsediyoruz- demek ki katliamlar hiçbir yerde çözüm olmamış yani baktığınız yerden de kendi yasanız boşa düşmüş durumda. Önümüze kimi örnekler getiriyorsunuz dünyadan, o örneklerin hepsinin yanlışlandığı ortada. Dünyanın tamamında bunlar yanlışlanıyor. Misalen, 2019'da incelenen Hollanda'nın uygulama ve yasaları BM tarafından da en doğru uygulama olarak seçilmiş örneğin. Böyle tasdik ediyor ki Hollanda'da 60'lara kadar yanlış uygulamalar da devam ediyor, 1960'lardan sonra yeni düzenlemeler getiriyor, canlıların katledilmesine karşı önlemler de alıyor ve bugün gelinen noktada yaşayanlar canlılar açısından çok daha sağlıklı.

Bu arada bir şeyden bahsetmek istiyorum, insan en üstün canlıymış ya. Canlılar üçe ayrılır: Bitkiler, mantarlar, hayvanlar. İnsan memeli bir hayvandır, doğanın bir bileşenidir, doğa bütünüdür. Temel biyoloji bilgisini ilk defa alıyor olmalısınız ki gülüyorsunuz, şaşkırdınız. Temel biyoloji bilgisidir bu, ilkokulda bize öğretilir ve bunu hâlâ kavrayamamış olmanız çok acı verici. Bu sizin açınızdan da acı verici, toplum açısından acı verici.

Misalen, bakın, diyorsunuz ki "Halk sokak köpeklerine karşı." Metropol Araştırma yeni bir anket yapmış, uyutmayı savunanlar yüzde 2,7; yaşatılmasını savunanlar yüzde 95. Eldeki rakamlar bile ortada. Yani illa bunlara değinecekseniz, illa bunu halk istiyor diyeceksiniz. Haklar meselesinde referandum vesair gibi yöntemlerin doğru olmadığını biliyoruz ve bunları kendimize dayanak yapmıyoruz ama kendi argümanınız boşa çıksın diye söylüyorum ben bunu. Yaşam hakkının herhangi bir anketten daha üstün olduğunu bilecek kadar bu ülkede yaşadık, gördük, katliam yasalarının çözüm olmadığını gördük. Tarafımızın ölümden mi, çözümden mi olduğunu gösteren bir teklifi konuşmanın utancı bizim değil; bunu da hatırlatalım.

Yani bu yasa teklifi tartışıldığı süreçte misal ne oldu? Trakya da bir şoför bir köpeğe çarptı ve bunu utanmadan paylaştı ve köpeği suçlu ilan etti. Yaşam alanlarının tamamı gasbedilmiş bir köpeğin, bir otoyola çıkmasının vebali yine o köpeğe kesildi. Bu arada da 17 yaşında nüfuzlu bir ailenin çocuğu bir insanı öldürüp yurt dışına kaçabilmişti. Yani, bu çelişkiler ortadadır, bu çelişkileri bir tek siz görmüyorsunuz. Ya da daha dün -önceki gün müydü, net hatırlamıyorum- bir avukat, bir köpeği öldürdü, bunu utanmazca, arsızca paylaştı, hayâsızca paylaştı, sonra bir avukat olduğu hâlde işlediği suçü meşrulaştırabileceğini düşündü, sırtını bu yasa teklifine dayadı, sonra o paylaşımı silmek zorunda kaldı. Siz bu katliamların önünü açtınız. Çocukları düşünüyorsanız eğer, daha önce çıkan yasanın uygulanmamasını dert etmeliydiniz. Belediyelerin çoğu sizdeyken hiçbir sorun yoktu, belediyeleri kaybettiniz, siz bu yeni yasayı belediyeleri sıkıştırmak için çıkarıyorsunuz. Bu hususu düşünüyoruz, yeni kayyumların bir yolu da bunu mu yapacaksınız? Belediyelerin bütçelerine böyle mi el koyacaksınız? Bir başka şey, şunu düşünüyoruz: Bu "beton barınak" dediğiniz şeyler "barınak" diyorsunuz ya, bakın, sosyal medyada var, "barınak rantı" diyor insanlar buna. Barınak rantı için mi bu tasarı geliyor önümüze? Bunu merak ediyoruz. Ya da misal: Komisyon üyelerinin, bu yasa teklifini getirenlerin şöyle bir bilgisi var mıdır: Bu zehri son bir yılda kimler üretmiş, kimler ihraç etmiş, kimler stoklamış, kimler ihalelere hazırlık yapmış, bunun şıngası için kimler ihale hazırlığı yapmış? Ortada büyük de bir rant var. Canlıların yaşamlarını rant için heba etmek, evet, utanmazcadır. Bu, önemli bir meseledir, bundan vazgeçilemez.

Bir de bu yasada -önceki yasada da sıkıntılı bir mesele var- sahipli, sahipsiz hayvan diye canlılar ayrılamaz. Canlılar yaşam hakkı olarak tanımlanmak zorundadır, nesne değildir, şey değildir. Doğada var olma hakkı olan, yaşama hakkı olan, saygınlık hakkı olan canlılardır. Gördük, kedilerin, köpeklerin bacaklarını, kuyruklarını keserek işkence ettiler. Her gün görüyoruz. Daha bugün Mühye'de bir köpeğe tecavüz edildi. Sürekli olarak sokakta yaşayan canlılara tecavüz ediliyor, bunlarla ilgili hiçbir yasa teklifi

hazırlamıyorsunuz, bu kadar yıldır bunların gerçekten... Hayvanlar “sahipli” olarak tanımlandığında “mala zarar” diye tanımlanıyor yoksa hayvanlara yönelik cinsel suçlar, eziyet, işkence, katletme bir suç olarak tanımlanmıyor ve bunla ilgili bir çalışma yürütülmezken...

Ya, bakın, bir ses kaydı dinleteceğim. Sosyal medya gruplarında, sohbet odalarında dolaşmış.

(Hatibin cep telefonundan bir ses kaydı dinletmesi)

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Başkanım, böyle bir usul yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, onu siz kendiniz şey yapın lütfen.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Biz de annelerin çılgınlıklarını dinletelim o zaman.

HAVVA SİBEL SÖYLEMEZ (Mersin) – İnlmelerini dinletelim o zaman.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Taklit edin, kendiniz taklit edin, kendiniz taklit edin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hayır, hayır. Arkadaşlar böyle bir usul yok. Konuşmanıza devan edin lütfen.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Tamam, ben söyleyeyim konuşmanın içeriğini, bunu paylaşacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Gruplarda “Devlet bizim arkamızda.” deniyor. Bu gruplarda deniyor ki: “Gerekirse biz hayvanları taşıyacağız, edeceğiz, kendimize saldırtacağız.” diyor; böyle konuşmalar var, bunları açık açık yapıyorlar. “Devlet arkamızda ama bizi vitrine koyuyor.” diyorlar. “Bunlar açık sohbet odaları, kayıt altına alınmırsa alınsın, bunlar doğrudur.” diyorlar. “Bizi bugün vitrine sürenler yarın açığa çıkmazsa onları da teşhir ederiz.” diyorlar. Yani ortada ciddi bir katliam için lobcilik var ya. O kadar lobcilik meselesinde yanınızda sadece Güvenli Sokaklar Platformunu buldunuz. Bakın, içeri alınmayan farklı farklı yapılardan hayvan hakları, yaşam hakkı savunucuları var. Bunlar ne bizim partimizden ne başkasının partisinden, siyasi aidiyetleri farklı olabilir, başka başka siyasi aidiyetlerden insanlar yan yana gelmiş, burada bekliyorlar, sabahtan beri bekliyorlar. Meclis koridorunda itildiler kakıldılar, boğazı sıkılan var. İki gündür Meclis parkında saldırıya uğruyorlar ve açıkçası soruyorlar: “Bu Meclis parkındaki canlılar ne olacak? Meclis bahçesindeki canlılar ne olacak? Bu yasayla bizim sokaklarda baktığımız canlılar ne olacak?”

Saldırıcılık meselesi -kusura bakmazsanız- bu kadar uygulamadığımız bir yasayla çözülebilirdi ve saldırıcılık meselesi oldukça az idi. Siz abartarak, trollerle bu meseleleri yükseltiyorsunuz yani ne olduğu belirsiz hesaplarla bizim bütün paylaşımlarımıza misal saldırı var. Dijital Mecralar Komisyonu üyesiyim, orada da gündem oluyor ama sadece iktidara dair bir trol meselesi olduğunda gündeme oluyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Çubuk, lütfen toparlayalım, vaktimizi bir hayli aştık.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Ben Meclisteki ilk ve tek vegan vekil olarak bu meseleye ilişkin oldukça doluyum, bütünsel bir yaklaşımım var; ilkesel, felsefi olarak hayvanları tüketmiyorum, yemiyorum ve bunlara karşıyım ve bu nedenle de bu yasanın kendisi benim yaşamımın kendisine de ciddi bir saygısızlık, ciddi bir saldırı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkürler.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Hayvanlar da çocukları yemesin, biz de onu istiyoruz.

(Gürültüler)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – O zaman kısırlaştırın, biz de onu istiyoruz. İktidarlardan doğan görevinizi yapın, biz de onu istiyoruz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Beyefendi, siz hayvanları yiyorsunuz, ben hayvanları yemeyen bir insan olarak...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkürler.

Arkadaşlar... Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Ben hiçbir hayvanı yemeyen birisi olarak, bütün yaşamlara saygılı bir insan olarak bütün canlıların korunmasını savunuyorum.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sırtınca işinizi yapmadığımız gerçeği ortadan kalkmıyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Bütün canlıların korunmasını savunuyoruz. Yani istismar davalarını biz takip ediyoruz, katledilen işçileştirilmiş çocukları biz takip ediyoruz, siz “çocuklar” diyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Çubuk, çok teşekkür ediyoruz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – O aileleri kullanmayın.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Çubuk...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – O aileleri kullanmayın. Biraz edebiniz olsa o aileleri kullanmazsınız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Çubuk...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Bitiremedim sözümü, bitiremedim sözümü.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Efendim, şu anda on dakika konuşunuz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Tamam, toparlayacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Olabilir, olur mu?

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Toparlayacağım diyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hayır, toparlama değil yani on dakika oldu, demin uyardım, lütfen...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Tamam, ben de toparlayacağım diyorum.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Lütfen toparlayalım.

Arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim lütfen.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Ya, her durumda “PKK” deyip durmayın; bu, öyle her zaman çıkarabileceğiniz bir kart değil ya.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Onların istismar ettiği çocukları da takip ediyor musunuz?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ediyoruz, biz herkesi takip ediyoruz. Siz insan haklarından bahsedecek son vekillersiniz.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Arkadaşlar, müsaade eder misiniz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim.

Buyurun.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) – Bütün hayvanların insanların hizmetinde olduğunu düşünen, bütün hayvanların tüketilebileceğini; giysi, ayakkabı vesaire yapılabileceğini düşünen insanlar benim gibi bir vegana canlıların yaşam hakkına dair bir tutarlılık sorgulaması yapamazlar. Bu, hadlerine değildir, kusura bakmayın. Bütün canlıların yaşamı kutsaldır, biz bunu savunmaya devam edeceğiz.

Dışarıda bekleyen yaşam savunucularına da bu mücadeleyi sayelerinde verdiğimiz için çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ediyorum, çok sağ olun.

Evet, şimdi söz sırası Mehmet Tahtasız'da.

Buyurun.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – Sayın Başkan, çok kıymetli milletvekilleri; bugün ülke yangın yerişken, asgari ücretle çalışanlar açlık sınırı altında ezilirken, emeklimiz geçinemez ve gerçekten açlık sınırının altındayken, ezilirken; çiftçiler, esnaflar zordayken ve bugün Çorum'da da genç bir iş insanı intihar etmişken biz bugün bu yasa teklifini apar topar getirmenizden dolayı gerçekten çok üzgünüz.

Sayın Başkan, bu yasa teklifini imzalayan milletvekillerine “Lütfen ellerinizi vicdanınıza koyun.” diyorum. Daha önce çıkarmış olduğunuz bir yasa var, 5199 no.lu Yasa. Bunu uygulamadığınız için...

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Vicdanımıza koyduğumuz için attık imzayı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim lütfen.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) – Bakın, bunu uygulamadığınız için Cumhurbaşkanı bir karar çıkardı, o karar yayımlandı ve o kararda ne diyor bakın; 31 Ekim 2022, karar sayısı 6320: “Sahipsiz hayvanların kontrol altına alınması, barındırılması, gözetilmesi ve bakımlarının sağlanması amacıyla ‘Çorum İli Sahipsiz Hayvanları Koruma Birliği’nin kurulmasına, 5355 sayılı Mahallî İdare Birlikleri Kanununun 4 üncü maddesi gereğince izin verilmiştir. Recep Tayyip Erdoğan.” Siz şimdi, Recep Tayyip Erdoğan’a sordunuz mu “Biz bu hayvanları öldüreceğiz, izin veriyor musunuz?” diye sordunuz mu, bu imzayı atan arkadaşlar? Bu Birliğin içinde kimler var? İl belediyeleri, ilçe belediyeleri, il özel idareleri ve valilikten oluşuyor. Bu Birliğe üye olanların bir yıl önceki gelirlerinden binde 5 bütçe ayrılarak bu hayvanların barınaklarda kısırlaştırılması ve onların yaşam alanların tekrar dönüşmesi için Cumhurbaşkanı'nın bir talimatı var. Siz önceki yasaya uymadınız, en son Cumhurbaşkanlığının 2022'deki kararnamesine de uymuyorsunuz. Yani bu 2 tane yasa; bir tanesi yasa, bir tanesi kararname, bunlara uysaydınız çok mu zordu? Cumhurbaşkanı size bu talimatı vermişken bunu neden çözümsüz kılıyorsunuz? Bu insanlar, hayvanserverler sizden... Ben de bir hayvan severim. Daha önceki arkadaşlar 1930'lu yıllardaki kanunlardan bahsediyor. Evet, elinde tüfikle köpek öldürenler 90'lı yıllarda benim de köpeğimi öldürdüler. Yani şimdi o kötü örneği alıp bugün de mi hayvanları siz öldürmeyi planlıyorsunuz? Hayvanları neden öldürmeyi düşünüyorsunuz? Her canlı'nın yaşam hakkı olduğu gibi onları neden yaşatmayı düşünmüyorsunuz?

Burada hayatını kaybeden, hayvan saldırısı sonucu hayatını kaybeden çocuklarımıza Allah'tan rahmet diliyorum. O annelerin, babaların acısını biz de paylaşıyoruz. Yaralanan çocuklarımız, şu anda tedavi gören çocuklarımız da vardır ama ne olursunuz bu hayvanları bu duruma kimler getirdi? Bir düşünün. Yani bu hayvanların bu duruma gelmesinde bizim, sizlerin hiç mi suçu yok? Hepimizin suçu var. Yani onların yaşam alanlarını gasbedersek, onlara gerekli şefkati, ilgiyi göstermezsek çocuklarımıza evdeyken hayvan sevgisini aşılamazsak, onlara onların yanında taş atarsak, onların yanında onlara kötü davranırsak o çocuk da büyüyünce o hayvanlara kötü davranacaktır. Sizlerden çok şey istemiyoruz. Üretimi durdurun diyoruz, ticareti yasaklayın diyoruz, kısırlaştırılalım, aşılatalım ve yerinde yaşatalım diyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Çok teşekkür ediyorum.

Evet, Aliye Coşar, Antalya, burada mı?

Buyurun.

ALİYE COŞAR (Antalya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle Hayvanları Koruma Kanunu hayvanları koruması gerekirken maalesef burada hayvanları katleden yasa teklifini konuşuyoruz. Kanun teklifinin gerekçesinde “sahipsiz hayvanların popülasyonunun kontrol altına alınması” ifadesi yer almaktadır ve bu sahipsiz hayvanlar öldürülerek çözüm aranmaktadır. Oysaki -daha önce arkadaşlarımız da bahsetti- 2004 yılında çıkan yasada “Belediyeler sahipsiz hayvanları kısırlaştırıp tedavi ve rehabilite edip aldıkları yere bırakmalı.” şeklindedir.

Yine, 27’nci Yasama Döneminde, 2019 tarihinde bir komisyon oluşturuldu, tüm partilerin milletvekilleri de bu Komisyonda yer aldı. Ben Komisyonda alınan kararları tekrar buradan hatırlatmak istiyorum: “Tek yöntemin kısırlaştırma olduğu, oluşturulacak fonla belediyelerin kısırlaştırma, barınma çalışmalarına finansman sağlanması, rehabilitasyon, çevreye ve doğaya tekrar kazandırılması...” şeklindedir. Beş yıl önce tüm partilerin ortak kararıyla çözüm yollarının belirlendiği Komisyondaki kararlar neden uygulanmadı? O günün kararları kısırlaştırmayı, rehabilitasyonu ve insan ile hayvanın birlikte yaşamasını savunurken AKP’nin bugün getirdiği teklifte ise katliam var. Dünyada “yakala-kısırlaştır-doğaya sal” uygulamasıyla başarıya ulaşan çok sayıda ülke var. Hollanda örneğini Meclisin araştırma merkezinin raporunda bile görebilirsiniz. 2020 yılında Komisyonun hazırladığı bu raporu tüm partiler oy birliğiyle kabul etmiştir; bu dönemde de hâlâ aynı AKP milletvekilleri var. Bu raporda katletmek yok, etkili bir kısırlaştırma yöntemiyle soruna çözüm bulmak var. Ne yazık ki popülasyonun nedeni olan hayvanların üretimi ve satışıyla ilgili bu yasa teklifinde de bir düzenleme yok. Sokak hayvanları sorunu kısırlaştırma yöntemiyle çözülebilecekken katliamı niçin tercih ediyorsunuz? Yirmi yıldır görevinizi yapmamışsınız, şimdi ise yaşam hakkını yok ederek bu yasa teklifini savunuyorsunuz.

Ayrıca, verilere göre kuduz vaka sayılarında yıllara göre düşüş yaşanmışken, yine kanun teklifinin gerekçesinde de kuduz vakalarının arttığı şeklinde kamuoyunu yanıltmaktasınız ancak Veteriner Hekimleri Birliğinin açıklamasında, Sağlık Bakanlığı ve Tarım ve Orman Bakanlığı verilerine göre iddia edilenin aksine kuduz hastalığı ülkemizde artış göstermemektedir.

Mevcut yasalardaki kısırlaştırma yöntemini yıllardır uygulamış olsaydınız, bugün burada bu yasa teklifini konuşmuş olmayacaktık. Yine, aynı şekilde, tüm partilerin üzerinde uzlaştığı rapordaki çözümleri uygulamış olsaydınız, bugün bu katliamı teklif diye önümüze getirmezdiniz. Sorunu yaratan da çözümün önünü kapatan da sizlersiniz. Ağaca ve doğaya karşı olduğunuzu gördük, şimdi de bu teklifle hayvanlara da karşı olduğunuzu görüyoruz. Kurum, kuruluş ve STK’lerle ortak çalışarak kısırlaştırma yöntemiyle çözüm aramayı tercih etmek yerine, bu katliam kanun teklifiyle karşımıza çıkıyorsunuz. “Kısırlaştır-aşılattığın yere bırak” uygulamasıyla sokak hayvanları sorunu çözülebilir.

Can dostlarımızın yaşam hakları vardır; onlar yaşamımızın bir parçasıdır, doğanın bir parçasıdır. Can dostlarımızın yaşam haklarına lütfen saygılı olalım ve sizi vicdanlı olmaya davet ediyorum. Can dostlarımızın gözlerine bakarak lütfen karar verin. Yaşamak varken öldürmeyi seçenler, korumak varken katliamı seçenler tarih önünde hesap verecektir.

Saygılarımla.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Çok teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, eğer uygun görürseniz... Şimdi, bir hayli fazla söz talebi var.

AYHAN BARUT (Adana) – Toplam kaç kişi var daha?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Yani 25 kaldı, 20 kişi konuştu, 25 kaldı.

Eğer uygun görürseniz arkadaşlar, bir şekilde maksat hasıl oldu, bu söz talep eden arkadaşlarımıza maddeler görüşülürken söz verelim.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Hayır, hayır, imkânı yok. Maksat aslında hasıl olmadı, niye olmadığını benim konuşma sıram geldiğinde anlatacağım.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Başkan, geneli üzerinde görüşmelerin sağlıklı gittiğini görüyoruz.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Daha tümü üzerine konuşuyoruz, bütün maddelerde de konuşacağız zaten.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bizim için problem değil. Tamam, sıkıntı yok.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Geri mi çektiniz Başkan?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Hiç gerek yok, Komisyon normal tutumuyla devam etsin. Yeni bir tartışmaya, yeni bir şeye gerek yok, böyle devam edelim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bizim için hiç problem yok.

Şeref Arpacı... Yok.

Sezgin Tanrıkulu, buyurun.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Değerli Başkan, değerli milletvekilleri, değerli hazırım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben Anayasa'ya aykırılık üzerine de konuşmuştum. Şimdi, gecenin saat 01.00'i. Başkanım, benim itirazım -yani yasanın içeriği falan, onları konuşacağız da- bu yasama faaliyetinin kendisinde. Yani bu yasama faaliyetinin bu şekilde yapılması gerçekten yüz yıllık deneyimi olan bu Parlamente'ye yakışmıyor ya. Yakışmıyor gerçekten. Ya, yasama faaliyeti böyle yapılmaz. Yani Adalet ve Kalkınma Partisi sonuçta bu Parlamente'ye deneme yanılma yöntemiyle yasama faaliyeti yapan bir kurula dönüştürdü. Yani bu kurulun bir derneğin genel kurulundan veya işte bir vakfın genel kurulundan ne farkı var şimdi? İnanın, derneklerin tüzüğü falan da böyle değişmiyor ama biz burada kanunları değiştiriyoruz.

İşte, biraz önce ifade edildi: 2004 yılında 5199 sayılı Yasa Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde çıkmış, övünüyorsunuz. Sonra 2021 yılında yeni bir kapsamlı yasayla bu yasa değiştirilmiş, bununla da övünüyorsunuz. Bu Parlamente gerçekten tarihinde önemli işler yapmış ve 2019 yılında bir komisyon kurmuş. Bu komisyon bütün siyasi partilerden üye almış çok önemli bir rapor hazırlamış, bu raporu Parlamente Başkanlığına sunmuş, Parlamente Başkanlığı da gereği için bütün kurumlara, Cumhurbaşkanlığına falan göndermiş "Bunun gereğini yapın." diye. E, şimdi biz burada hangi faaliyeti yapıyoruz ve niçin yapıyoruz, niye bunu sorgulamıyoruz? Yani yasalar böyle günlük ihtiyaçlara göre yapılmazlar -ya da günlük ise, ihtiyaçlara göre yapılmazlar- genel, uzun süreli, objektif, bu şekilde yapılır. Ama Adalet ve Kalkınma Partisi günlük ihtiyaçlara göre, herhangi bir planlama yapmadan, bir yasanın hazırlanış sürecine toplumu katmadan, hangi ihtiyaçtan kaynaklandığına toplumu ikna etmeden "Ben yaparım, çoğunluğum var." deyip yapıyor. Buna yasama faaliyeti denmez, böyle yasama faaliyeti yapılamaz, yapılmaması lazım ama nedense böyle yapılıyor.

Yani şimdi, yurttaşlar bakımından hukuk öngörülebilir değil. Hukuk devleti olmanın özü, yurttaşlar bakımından hukukun öngörülebilir olmasıdır. Bir yasayla karşı karşıya kaldığımız zaman bize ne uygulanacağını bilmemiz lazım. Ya, biz, yasama faaliyeti yapan insanlar olarak -hadi ben avukatım- 600 milletvekili var, vallahi takip edemiyoruz. Ya, bizim bakımımızdan öngörülebilir değil yani yasama faaliyeti yapanlar bakımından bu düzen öngörülebilir bir düzen değil. Biz yapıyoruz ama hangi yasanın ne zaman değiştiğini, ne getirdiğini bilemiyoruz çünkü o kadar çok yasama faaliyeti yapılıyor ki bilemiyoruz. E, vatandaş nasıl bunu bilecek? Uygulayanlar nasıl bunu bilecek? Yani böyle bir yasama

faaliyeti olamaz, olmaması lazım. Bunu bir kural hâline getirdiniz ve bu, çok kötü bir teamüle dönüştü. Yani kötü yönetiyorsunuz, Parlamentoyu da kötü yönetiyorsunuz. Parlametionun bütün geleneklerini, yasama faaliyetlerinin bütün geleneklerini yok ettiniz gerçekten. Oluşmuştur yani sonuçta, yasama faaliyeti sadece Anayasa'yla, İç Tüzük'le falan belirlenmez, Parlametionlar bir teamül oluşturur, o teammüller de sonuçta mevzuatın bir parçası olur ve kim gelirse ona uyar. Hangi iktidar değişirse yazılı kuralların dışında Parlametionun oluşturduğu kurallara uyar ama bunu da yapmıyorsunuz. Dolayısıyla olmaz, olmaması lazım ama hepsini, gerçekten de her seferinde burada karşımıza getirip önümüze sunuyorsunuz. Bunlar doğru değil, doğru değil.

Şimdi, yine getirmişsiniz, 2028... Bakın, ben size şunu sadece söyleyeyim: Tamam, bizim bakımımızdan yasama faaliyeti öngörülebilir değil. Ya, köpekler bakımından da öngörülebilir değil. Şimdi, onlar, eğer düşünüyorsa gerçekten “Ya, biz ne çekiyoruz bu Adalet ve Kalkınma Partisinden; ikide bir yasa değiştiriyorsunuz, nasıl yaşayacağımızı bilmiyoruz. Ölecek miyiz, nasıl öleceğiz, kim karar verecek, nasıl verecek?” diyecekler. Yani, yok, onlar bakımdan da öngörülebilir bir yasama düzeni yapıyorsunuz.

Şimdi, size soracağım, bu kanunu önümüze getiren arkadaşlara soruyorum, gerçekten: 5199 sayılı Yasa'nın 3'üncü maddesinde tanımlar var. O tanımlar da teker teker sayılmış yani yasada geçen tanımların ne anlama geldiği. Şimdi, bunda, bir kavram getirmişsiniz: Ötanazi. Peki, bu yasanın 2'nci maddesinde 2 tanım daha eklemişsiniz, (f) ve (j); (f) sahipsiz hayvan, (j) sahipli hayvan, tanım getirmişsiniz. Peki, ötanazi nedir? Yani bu yasayı okuyan ötanazinin ne olduğu konusunda tanımlara bakmayacak mı? Hani ben soruyorum gerçekten.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Bir tanım, açıklaması var.

(Gürültüler)

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Tanım ama o tanımları buraya yazmanız gerekmiyor mu mesela?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bakın, “sahipsiz hayvan” demişsiniz, sahipsiz hayvan da bir tanım ama “Ötanazi nedir?” diye “tanımlar” kısmına... Gerçekten yasama faaliyeti olarak söylüyorum, bu yasa teklifini yazan imza sahibine soruyorum, elinizi vicdanınıza koyun ama elinizi vicdanınıza koymadığınızı biliyorum. Bakın, burada yasama faaliyeti olarak, tanım olarak ötanazinin ne olduğunu yazmanız gerekmiyor muydu? Biliyorsunuz yanlış bir iş yaptığınızı, yurttaşlarımızı başka bir noktaya taşıyacağınızı.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Alakası yok, ötanazinin ne olduğunu dünyada herkes biliyor.

(Gürültüler)

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Yahu, dünyada değil kardeşim, dünyada değil.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, hatibimizi dinleyelim.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Bakın, benim itirazım buna işte, tam da bu dediğinize, yasama faaliyeti böyle yapılmaz. “Dünyada herkes biliyor, okuyan da bilecek.” Böyle bir şey var mı? O zaman niye “tanımlar” kısmını koymuşsunuz, herkes biliyor zaten. Bakın, eğer kendinize güvensesydiniz, dolanma yoluna gitmeseydiniz, tam güvensesydiniz buraya ötanazinin ne olduğunu yazardınız ama yazmıyorsunuz, ötanaziye 5'inci maddeye koyuyorsunuz. Bununla yurttaşlarımızı başka bir şekilde kandırmayı, aldatmayı düşünüyorsunuz. Okuyayım ötanaziye sözlükten: Yaşamından umut kesilen, öleceği kesinlikle bilinen bir hastanın acısını bir an önce dindirmek amacıyla ve

hastanın isteği üzerine yaşamına bir hekimce son verilmesi biçiminde gerçekleşen ölüm. Gerçekten tanımı bu, şimdi, bunun hayvanla ne alakası var? Yani ne ilgisi var gerçekten? Bunu bir ilgi, mantık bakımından söylüyorum, bir ilgisini söyler misiniz bana? Bakın, bizi ikna edin, kendinizi ikna edin ilk önce, bakın, kendinizi ikna edin ilk önce. Bu tanımın, bakın, “tanımlar” kısmında yazmadığınız bu tanımın hayvanla yani bir canlıyla ne ilgisi olduğunu bana söyleyin ya da bu hazıruna söyleyin, mesele biter, söyleyemiyorsunuz. Bakın, bir daha okuyacağım, kayıtlara da geçsin isterseniz, bir daha geçsin: Yaşamından umut kesilen, öleceği kesinlikle bilinen bir hastanın acısını bir an önce dindirmek amacıyla ve hastanın isteği üzerine yaşamına bir hekimce son verilmesi biçimde gerçekleşen ölüm. 5’inci maddede ne var? Hayvanların ötanazisi. Ya, el insaf gerçekten ya, inanın, bakın, bu eğer bir sınavda hangileri... Bakın, bir hukuk fakültesi sınavında eğer hukuk başlangıcı dersinde “Aşağıdakilerden hangisi insanın ölümüne dair bir kavramdır.” dense tamam mı? Yani başka bir şey yazılsa, değil sınıftan geçmek, okuldan atılır ya, vallahi okuldan atılır yani o öğrenciyi: “Kardeşim, eğer sen bunla bu bağı kuramıyorsan, sen bu okulu okuma kardeşim.” denir. Şimdi, bununla biz yasama faaliyeti yapıyoruz ya, böyle bir şey olur mu gerçekten? Ayıp gerçekten, vallahi utanıyorum ya, inanın utanıyorum. Bakın, ben iyi bir hukukçuyum, iyi bir hukukçuyum, avukatım, iyi avukatlık da yaptım, baro başkanlığı da yaptım ama bu kavramın, bu yasa teklifinin bu şekilde Parlamente’ye gelmesinden utanıyorum ya yani nasıl böyle bir şey? Gerçekten bunu nasıl yaparsınız?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Tanrıkulu, lütfen toparlayalım. Çünkü üç dakikalık bir söz talebiniz oldu, şu anda dokuz dakika oldu.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Neyse, bitiriyorum Sayın Başkanım.

Bakın, ben utanıyorum ama sizler bunun imza sahibi olarak yarın öbür gün yani çocuklarımız, geleceğiniz, çevreniz veya partiniz diyelim yahu, nasıl bundan utanmayacak? Gerçekten “Bizim partimiz böyle bir yasayı, böyle bir düzenle nasıl getirmiş?” diye söylemeyecek mi arkadaşlar ya? Yani insan çocuklarına çevresine sadece para, mal mülk bırakmaz, biraz da onur bırakır; yazdığı yani verdiği tekliflerle onur bırakır, bir hatıra bırakır. Bu sizin hatıranıza yakışmıyor, milletvekilliği önemli bir şeydir, sizlere hatırlatıyorum. Yani şöyle böyle yapılacak bir iş değil ya seçilmiş 600 kişiyiz, fazla değil. Bizden 600 kişi var bu toplumda, seçilmiş insanlarız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Tanrıkulu, lütfen...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkanım, bitiriyorum.

Dolayısıyla bakın, bir de şu örnek verildi: “İşte, 3 milyon tavuk Afyon’da şey oldu.” Arkadaşlar, insanlar tavuklarla arkadaşlık yapmıyor, ne biçim örnek veriyorsunuz?

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Onlar da can.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Gerçekten yani arkadaşlık yapıyoruz ya! Şimdi, kedi, köpek bizim can dostlarımız, can dostlarımız! Verdiğiniz örneklere bakın, verdiğiniz örnekler bile hayatın gerçekliğinden uzak.

(Gürültüler)

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Tavuklar da can.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim lütfen.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Başkanım, bağlıyorum.

Bakın, mesele şu: Siz insan yaşamı bakımından ölümü sıradan hâle getirdiniz yani doğal ölümün dışında insan yaşamı bakımından ölüm sıradanlaştı sizin iktidarınızda. O kadar çok sıradanlaşmış ölüm hâli var ki! Şimdi, aynı bu sıradanlaşmış ölümü insanların eliyle, yasalarla yani tamamen vicdani,

insani, ahlaki, dini hiçbir şeyde olmayan bir yasayla burada bizlere yaptırmaya çalışıyorsunuz. Bu, aynı zamanda ifade ediyorum, ahlak dışıdır, vicdan dışıdır, din dışıdır, hukuku söylemiyorum yani. Olamaz böyle bir şey.

Dolayısıyla bu yasanın geri çekilmesi lazım. Bu Parlamentonun itibarı bakımından, Adalet ve Kalkınma Partisinin de geleceğe bırakacağı miras bakımından geri çekilmesi lazım diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum Sayın Tanrıkulu .

Bir sonraki konuşmacı DEM PARTİ’den Çiçek Otlı.

Buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; öncelikle, dışarıda insan haklarını, hayvan haklarını savunan ve aslında bu yolda yürümemi sağlayan, bana öz güven veren ama içeriye giremeyen arkadaşlarımızın mücadelesini selamlayarak başlamak istiyorum.

AKP iktidarı yasaya bu kadar güveniyorsa, yasadan bu kadar eminse o zaman dışarıda alkışlayan ve yıllardır mücadele veren arkadaşların burada sesini dinlerdi. Demek ki yasına bu kadar güvenmiyor ki o sesi kısmaya çalıştı, kendi yandaşlarını buraya alarak bizi trollemeye çalıştı, insanların vicdanıyla oynamaya çalıştı. Bunu kabul etmediğimizi, bu yasayı geçirtmek istemediğimizi ve geçit vermeyeceğimizi bir kere daha söylemek istiyorum.

AKP sıralarında dediler ki: “Sokaklar güvenli olmalı, kadınlar özgürce yürümeli.” Ben, en çok sokak hayvanlarının ve kedilerin yaşadığı Üsküdar’da, Küçüksu’da yaşıyorum, kokoreççilerin çok ünlü olduğu bir sokakta yaşıyorum. Vallahi, sokakta yürürken “Arkamdan bir tane sokak köpeği mi geliyor, kedi mi geliyor?” diye bakmıyorum ama “Bir erkeğin tacizine mi uğrayacağım yoksa bir saldırısına uğrayacağım?” diye sürekli arkama bakarak yürüyorum. Demek ki önce AKP iktidarı erkek şiddetini durdurmalı, kadın katliamlarını durdurmalı. Erkeklere de ötanazi yapmayı düşünüyor musunuz? Şiddete uğratan, tacize uğratan ve sürekli aklında kadınlara şiddet uygulayan erkeklerin bu şiddetini görüyor musunuz? Sokaklar güvenli olacaksa önce kadına yönelik şiddeti durdurun ya da “Çocukları koruyacağız.” diyorsunuz. Eğer sokak köpeklerine bu insanlar şiddet uygulamasa, aç bırakmasa hiçbir sokak hayvanı gelip saldırmaz ama Ensar Vakfında, Hiranur Vakfında çocukların nasıl tecavüze uğradığını gördük, önce oralarda güvenli alanlar yaratın çocuklara. MESEM’leri kapatın, çocuk işçilerin ölümlerini durdurun.

İkinci bir mesele: Vallahi AKP iktidarı hapisane kurmayı çok seviyor -insanlara kurduğu hapisaneler gibi- böyle tutsak etmeyi çok seviyor, izole etmeyi çok seviyor, sıra sokak hayvanlarına geldi. AKP iktidarı yirmi iki yıllık iktidarı boyunca yerel yönetimlerde herhangi bir aşılama, kısırlaştırma yapmadı, sokak hayvanlarını korumak için herhangi bir mama ya da yaşamlarına herhangi doğal ortamlar yaratmadı. Ben barınakların kurulmasına da karşıyım, hayvanat bahçelerine de karşıyım “pet shop”lara da karşıyım, politik vejetaryenim. O yüzden de hiçbir şekilde barınakları da kabul etmiyoruz. Doğal ortamları kurmalıdır AKP iktidarı, yerel yönetimler kurmalıdır. Yirmi iki yıldır kurmadığınız şeylerle ya da sokak hayvanları için yapmadığınız şeylerle suçlarınızı örtbas etmeye çalışıyorsunuz, gelip aileleri üstümüze saldırmaya çalışıyorsunuz. Siz korumalıydınız çocukları, sokak hayvanlarını aşılatmalı ve kısırlaştırmalıydınız. Şimdi, kalkmış, suçlarınızı örtbas etmeye çalışıyorsunuz. Bu yasa ölüm yasasıdır, katliam yasasıdır. Şimdi de mahallemizdeki komşularımızla birbirimize düşman edeceksiniz, “hayvanseverler ile “sevmeyenler” diye ayıracaksınız. Önce “laikler-antilaikler”, “Kürtler-Türkler”, “erkekler-kadınlar” diye ayırdınız, “göçmenler-Türkler” diye ayırdınız, “Kürtler” diye ayırdınız, şimdi de “hayvanseverler-sevmeyenler” diye ayırarak birbirimize kırdıracaksınız,

bütün halkımızı ihbarcı yapacaksınız “Bu sokakta köpek var, bu sokakta kedi var.” diye. Zaten etki ajanlığı çıkarmaya çalışıyordunuz, şimdi bütün toplumu ihbarcı yapmaya çalışıyorsunuz. Biz, topluma buradan çağrı yapıyoruz, Türkiye halklarına çağrı yapıyoruz, diyoruz ki: AKP’nin hayvan düşmanlığı, kadın düşmanlığı, insanlık düşmanlığı; tüm bu yasalarına itiraz etmeliyiz, birleşmeliyiz. Vallahi, Meclisten yasa çıkabilir ama bizim sokakta da mücadele yasalarımız var, ilkelerimiz var. Sokakta bu yasayı paçavraya çevireceğiz, size de geçit vermeyeceğiz. Bu, dışarıda alkışlayan seslerden dışarıda milyonlarca var. Bakalım, sokakta gelip kedileri, köpekleri toplamaya izin verecek miyiz, ilk başta da biz DEM PARTİ olarak asla size izin vermeyeceğimizi buradan haykırıyoruz. Eros’u unutmadık. Bakın, bu yasanız Eros gibi kedilerimizin, can dostlarımızın katliam yasasıdır, hayvanlara tecavüz etme yasasıdır. Gelip, böyle büyücü... Ben sokakta görüyorum, kedilerimizin ayaklarını kesiyorlar, kuyruklarını kesiyorlar; böyle vicdansızları iyice çoğaltma yasasıdır. Bunlara izin vermeyeceğimizi ve bu yasaya da geçit vermeyeceğimizi bir kere daha haykırıyoruz. İnsanlıktan çıkmamışsanız, eğer rahat rahat başınızı yastığa koyacak vicdanınız varsa AKP’li vekiller de MHP’li vekiller de bu yasaya “Hayır.” demeli bence. Kişisel olarak da DEM PARTİ olarak da bu yasanın hiçbir maddesinin tartışılmaması gerektiğini düşünüyoruz çünkü bütün maddeler katliamcı bir maddedir, o yüzden de yasa geri çekilmelidir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, şimdi İstanbul Milletvekili Ali Gökçek.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; saat 01.00’i geçti, hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, bugün burada, 2024 yılında böylesi katliam yasasını konuşuyor olmaktan büyük utanç ve keder duyduğumu belirtmek isterim. Ben, aslında bugün daha teknik -yasama yapım aşamasında- yasa yapım aşamasını da değerlendiren bir konuşma hazırlamıştım ama vazgeçtim. Bugün burada sabahtan beri kavga, dövüş yapıyoruz. Dışarıda itildik, kakıldık; uğramadığımız, maruz kalmadığımız şiddet kalmadı. Niye? “Bu sorunun gerçek muhatapları da gelsin, bu Komisyonada görüş bildirebilsin.” diye ama özellikle de Sayın Başkanım sizin emrinizle de olduğu söylenerek önümüze set örüldü. Kimler tarafından? Emniyetten arkadaşlarımız tarafından ki o arkadaşlarımız, bizler sabahlara kadar burada çalışırken bize çalışmalarımızda her türlü destek olup bize katkı sunmak isteyen arkadaşlarımız; şahidiz ama bizi karşı karşıya getirdiniz. Orada söylenen “Emri Komisyon Başkanı verdi.” buraya geliyoruz, siz “Bizim böyle bir emrimiz yok.” diyorsunuz. Peki, emrin kimin verdiğini geçelim. Ya, neden bu kadar çekiniyoruz? Yani, burada gelse bir kurum... Mesela hanginiz bir veterinerden veya hayvan haklarıyla ilgili yıllardır çalışan bir insandan daha fazla bu konuya hâkim olduğunuzu söyleyebilirsiniz? Bileni var, soralım yani neden farklı görüşlerden bu kadar korkuyoruz? Mesela, neden bu tasarımı destekleyen kurumların temsilcileri Komisyonada yer alıp burada durabiliyor da desteklemeyen, karşı çıkan kurumlar burada duramıyorlar hatta sizin -yine söylüyorum- talimatınızla tekme tokat dışarıda tutuluyorlar? Yani neden bu kadar korkuyoruz farklı görüşlerden? Bugün burada yüreği yanan bir annemiz feryatta bulundu. Sabahtan beri sosyal medyada bu konu konuşuluyor, bu görüntüler konuşuluyor ya da sosyal medyada konuşturuluyor birileri tarafından ve sanki biz de o annemize tepki göstermişiz gibi bir algı yaratılmaya çalışılıyor. Ya, ayıptır! Yani burada ilk dakikada Grup Başkan Vekilimiz Murat Emir Başkanımızın da dediği gibi o annemizin acısını paylaşıyoruz hatta anlamamız mümkün bile değil, evlat acısı yaşamayan o acıyı anlamaz bana sorarsanız. Çocuklarımız hepimizin gözünün nuru, benim başıma gelse ben de bu dünya yansın isterim. Evet ama bu acıyla yasa yapılmaz. Bizim buradaki görevimiz de bu değil midir zaten? Herkes kendi acısıyla yasa yapmaya kalkarsa sonucu ne olur? Ülke yönetilemez bir hâle gelir. Bizim burada akliselimle yasa yapmamız

lazım. Yasalar aklıselimle yapılır; üzerine konuşarak, araştırarak, muhataplarını dinleyerek yapılır. Kaldı ki bu, 2019 yılında yapılmış, Meclisimiz komisyon kurmuş, rapor da sunulmuş. Rapor da sunulan hangi talep yerine getirilmiş? Gerçekten çözmek istiyordunuz madem, mesela, daha yedi sekiz ay önce Bütçede 2024 yılı Tarım Bakanlığı Plan ve Bütçe Komisyonu görüşmelerinde ekstra bir bütçe ödeneği ayrılıp hayvan haklarına uygun bir şekilde barınaklara ödenek sağlanması, yerel yönetimlere bu konuda destek verilmesi için ödenek ayrılması önergesi bizzat sizlerin oylarıyla reddedildi. Madem bu kadar niyetliydimiz -aradan geçti yedi sekiz ay- niye o gün reddettiniz veya neden bir canı yaşatmak için ödenek ayırmak yerine öldürmek için ödenek ayırmayı tercih ediyorsunuz?

Burada vekillerimiz saldırıya uğrayan evlatlarımızın fotoğraflarını koydular, sıraların üstünde duruyor hâlâ. Yahu, bu ülkeyi yirmi iki yıldır siz yönetiyorsunuz, yirmi iki yıldır sizin yönettiğiniz bir ülkede evlatlarımız bu hâle geldiyse bunu teşhir etmek yerine biraz utanmanız gerekir.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Çevirip kendilerine döndürsünler.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Peki, diyelim ki iyi niyetlisiniz, neden bu Komisyonların getirdiklerinin yanı sıra bugün konuştuğumuz yasa teklifinde kaçak üretimle ilgili, hayvanların satışıyla ilgili, hayvanların dövüşürülmesiyle ilgili tek bir düzenleme yapmıyorsunuz? Bu nasıl bir iyi niyet? Nasıl sizin iyi niyetinizi sorgulamayalım?

Başka bir şey daha söyleyeceğim: Neden bu kadar rijitsiniz? Bu kadar insan dışarıda toplanmış, milyonlar bu konuyu konuşuyor, bizler burada anlatıyoruz, bir sürü komisyonda bir sürü kanun teklifi görüşülüyor; hiçbirinde bu kadar olay olmuyor. Neden bu kadar rijitsiniz? Mesela yarın -olmadık şey değil- Cumhurbaşkanı çıksa “Milletimizi dinledik, ötanazi de olacak şey değil, bunu kaldırıyoruz.” dese bu Komisyon tutanaklarından yarın utanmayacak mısınız? Burada savunduğunuz şeyi o gün “Evet, Cumhurbaşkanımız doğrusunu yaptı.” diye tekrar tersini savunmayacak mısınız, yaşamadık mı bunları daha önce? Gerçekten, daha önce hiçbir iktidar ya da daha önce hiçbir iktidarın vekilleri can almak için, canların öldürülmesi için bu kadar direnmemişti; hiç bu açıdan baktınız mı bilmiyorum. Yüz yıllık tarihimizde can almak için bu kadar direnen iktidar vekili yok. Bakın, 1910’da yaşadığımız mevzuu, yüzyıl geçmiş, bugün hâlâ konuşuyoruz. Bu tarz kararlar unutulmaz, bu kararlara imza atanlar da unutulmaz. Hepinizle birçok konuda ayrı düşünüyor olabiliriz, uzun tartışmalar, kavgalar, dövüşler veriyor olabiliriz ancak ben gerçekten konuştuğum bütün vekillerin de sizlerin de burada oturup dinleyenlerin de vicdan sahibi insanlar olduğunu düşünüyorum ve buna da inanmak istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ - Sayın Gökçek, toparlayalım lütfen.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Peki Başkanım, toparlıyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ - Çok teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Gelin, bu yasayı geri çekin. Hem sizleri de rahatsız eden vicdanınız rahat etsin hem de torunlarınıza hatta yüzyıl sonra torunlarınızın torunlarının bile utanacağı bu yasaya imza atmayın.

Hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Çok teşekkür ederim, çok sağ olun.

Balıkesir Milletvekilimiz Serkan Sarı... Yok.

Hatay Milletvekilimiz Nermin Yıldırım Kara... O da yok.

Çanakkale Milletvekilimiz İsmet Güneşhan... O da yok.

Amasya Milletvekilimiz Reşat Karagöz... O da yok.

Ordu Milletvekilimiz Seyit Torun... Yok.

Kocaeli Milletvekilimiz Harun Özgür Yıldızlı... O da yok.

Peki, Samsun Milletvekilimiz Murat Çan, buyurun Murat Bey.

MURAT ÇAN (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Evet, her şey sabahdan beri konuşuldu ancak sizden bir iyiye dönük işaret alamayışımızla benim konuşmamdan sonra da bir şeyin değişmeyeceğini tahmin ediyorum. Görüştüğümüz bu metin; zamanlaması, içeriği, usulü, tekniği açısından neresinden bakarsak bakalım insani değildir, vicdani değildir, hukuki değildir. 2004 yılında 5199 sayılı Kanun çıkarılmış, yirmi yıldır gereği yapılmamış, gereğini yapmayanlar hakkında hiçbir işlem yapılmamış. Zamanlaması manidar çünkü 31 Mart yerel seçimlerinden sonra böyle bir metin karşımıza çıkarılmış. Ayrıca bu metin karşımıza çıkarılırken başka kanun metinlerinin görüşülmesi kesilmiş, dolayısıyla sizin için bu kadar acil bir kanun metni.

Sabahın bu saatinden itibaren siz bu kanun metnini Komisyondan geçirmeye çalışıyorsunuz, bir şekilde de kanunlaştırılacağını belli. Zamanlaması manidar bu metnin çünkü emekçi, emekli ve üretici sizden başka kanun teklifleri bekliyor, siz toplumu bu metinle oyalamaya çalışıyorsunuz. Teklif, tali komisyonların hiçbirine uğratılmadığı gibi, Sağlık Komisyonunun partimiz üyelerince verilen “konuşalım” önerisi de ucube bir yanıtla önemsenmemiştir. Dolayısıyla tekniği ve Anayasa’ya aykırılığı sabahdan itibaren dile getirilen bu metinde kanun teklifiyle ilgili sorumluluk ve hassasiyet taşıyan hiçbir STK, oda ya da gönüllüler dinlenilmemiştir. Bu nedenle de insani de vicdani de değildir.

2004 yılında yürürlüğe giren kanun uygulanmadığı gibi, 2019 ve 2020’de çerçevesi çizilen araştırma komisyonu raporunda vücut bulan hiçbir madde bu teklifte maalesef yer almamıştır. Teklifin amacı sahipsiz hayvan popülasyonunun kontrol altına alınması ise popülasyonun en büyük kaynaklarından olan üretim, satış ve ithalat yasağına ait bir içerik neden taşımıyor ya da amaç sahiplenmeyi artırmak ise site yönetim planlarından bağımsız bölümlerde evcil hayvan beslenemeyeceği kısıtlamasına dönük hiçbir içerik bulunmuyor. Bu basit örneklerden de anlaşılacağı üzere, metin bir katliam metnidir.

Değerli arkadaşlar, yasalaştırmak istediğiniz bu metne maalesef, kanun teklifi diyemiyorum çünkü yaşamı savunan, yaşatmayı otuz bir yıldır görev olarak uygulayan bir mesleğin mensubu olarak, her şeyden önce bir insan olarak yaşam hakkını yok etmeyi amaçlayan bu metne terminolojik itirazlarımı da vurgulamak istiyorum. İtlaf ile ötanazi arasındaki farkı bilmemeniz olanaksız, bilerek kasten itlaf ve yok etmeyi kullanmayarak “ötanazi” diyorsunuz. Aslında sokak hayvanlarını katledeceğiniz gaddarlığını, acımasızlığını “ötanazi” ifadesiyle masumlaştırmaya çalışıyorsunuz.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; ötanazi bir irade beyanıdır; düşünmeyi, akıl etmeyi, bilinçli olma zorunluluğunu gerektirir. Yapılan tam anlamıyla katliamdır. Yapılacak olan, teklif edilen, tam anlamıyla katliamdır, ötanazi değildir. Az önce ötanazinin tanımını değerli hukukçu milletvekili arkadaşımız sizlere yaptı; branşım gereği ölmek için yalvarıp yakaran; akli, bilinci yerinde, iradesine sahip insanlar gördüm hayatım boyunca; kanunlarımız gereği bugüne kadar hiçbiri karşılanmadı. Bu metinle duyguları olan ama iradeleriyle bunu ifade edemeyen canlıları hiçbir evrensel kritere dayanmadan katledeceksiniz. Bir daha söylüyorum, katledeceksiniz. Seslerini size duyuramayan emeklileri, emekçileri, üreticiyi duymayıp hiçbir rahatsızlık hissetmeyen sizlerden, sesini duyuramayan masum canlıları katledeirken vicdan azabı çekeceğinizi ummak bizim saflığımız olsun diyor, hepimize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Efendim, çok teşekkür ediyorum.

İbrahim Akın, DEM PARTİ.

Buyurun.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Sayın milletvekilleri, Değerli Başkan; şimdi yürüttüğümüz tartışmaları tekrar etmek istemiyorum ama geldiğimiz aşamada birçok milletvekilimiz şu anda yürütmekte olduğumuz tartışmanın Meclisin yapısal ilişkilerini ne kadar zorladığını, geleneklerini zorladığını, bir komisyonun çalışma tarzını zorladığını detaylarıyla anlattı ancak maalesef bu konuda anlamaya ve bunu değerlendirmeye, müzakere etmeye yanaşmayan bir zihniyetle ve yönetim tarzıyla karşı karşıya olduğumuzu hâlâ yaşıyor ve görüyoruz.

Evet, saat 02.00'ye doğru geliyor, dışarıda bekleyen arkadaşlarımız konuşmak istiyorlar. Özellikle bu konuyla ilgili hem veterinerlerin hem hukuk komisyonlarından arkadaşlarımızın hem insan hakları ve aynı zamanda hayvan haklarıyla ilgili mücadelesini hayatları boyunca sürdüren arkadaşlarımızın, asıl onların sözlerini maalesef dinleyemedik, bugün dinleyebilecek miyiz bilmiyorum ama dışarıdaki arkadaşlarımız ısrarla ve inatla bu meseleyle ilgili sözlerini söylemek için bekliyorlar, biz de onlara söz verilmesini talep ediyoruz ama ortada bir gerçekle karşı karşıyayız. Biraz önce yine konuşuldu, aslına bakarsan, bu yasanın uygulanmamış olmasından sorumlulukları olan insanlar yerine, bu yasanın sonucu, uygulanmayan yasanın pratik sonuçlarıyla biz suçlanmaya başladık. Örneğin, şu anda mevcut birtakım travmatik olayların sorumlusu gibi değerlendirildik. Arkadaşlarımız söylediler, altını çizerek söylüyorum: Gerçekten sanki yirmi iki yıldır bu iktidarda biz varız ve bu yaşanan sorumluluklar sanki bizim tarafımızdan yaşanmış gibi gösteriliyor; tam aksine, uygulanmayan, sorumluluklarını yerine getirmeyen ve pratik olarak da bunların sonucu olarak ortaya çıkmış olan sorunların sorumluları maalesef bizim karşımızda muhatapları olmak durumunda kalıyorlar.

Buradan bir kez daha biz DEM PARTİ olarak söyleyelim: Bu mevcut yasa aslına bakarsan Anayasa'ya aykırıdır. "Ötanazi" kavramıyla ilgili sayın hukukçu arkadaşımız söyledi, bu kavramın bir kere hayvanlar için uygulanması söz konusu değildir. Ayrıca, ülkemizde "ötanazi" kavramı çerçevesinde insanlar için de geçerli olmayan bir durumla karşı karşıya olduğumuzu daha önceki sözlerimizde söylemiştik, bunu bir kez daha hatırlatalım ama Komisyonunuz, buraya bu teklifi getiren insanlar ve aynı zamanda imzası olanlar şunu bilmelidir ki: Türkiye'de şu andaki yapılmış olan araştırmalara bakıldığında hemde sizin kendi tabanınızdan, bu yasaya karşı yüzde 95 civarında bir itiraz var. Bu itirazı görmeden, bu toplumun itirazını görmeden yapılacak her türlü yasa aslında hiç demokratik değil ve aynı zamanda dayatmacı olduğu her bakımdan ortaya çıkmış durumdadır. O nedenle, bu yasanın, bu vesileyle tekrar değerlendirilmesi gerekmektedir diye ifade etmek isteriz.

İkinci bir durum, bu meseleyle ilgili yaklaşımlarınız konusunda özellikle uluslararası alandaki uygulamaları söylemiş durumdasınız ama İngiltere'de değil, İngiltere'de yaşanan pratik değil, Türkiye'deki sosyal hayata, toplumsal hayata, aynı zamanda kültürel değerlerimize baktığımızda, bizim belki de daha çok hayvanlarla olan bağımız açısından baktığımızda Hollanda'daki uygulamaları değerlendirmemiz gerekir.

(Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, sessiz olalım, hatibi dinleyelim.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Hollanda'da çeşitli pratiklerden çıkartarak... Özellikle hayvancılığın çok yaygın olması sebebiyle de Hollanda pratik olarak bunu başarmış, aynı zamanda uygulamasıyla da sonuç almış durumdadır. Şimdi, biraz önce bu konuyla ilgili yaklaşımını sunan AKP'li vekillerimizden bir ifade geldi. Bizim için aslında bunun değerlendirilmesi, araştırılması, ne olduğunun bilinmesi gerekiyor. Afyon Milletvekilimiz Ali Özkaya'nın söylediği bir durum var. İçeriğinden benim için anlaşılması zor olan ama mümkünse ifade edilmesi gereken bir durum var. Şubat ayında Afyon Üniversitesinin sunmuş olduğu bir projeden bahsedildi. Şimdi, aklımıza gelen durum şu: Biz pratik olarak bu kadar ısrara, bu kadar inada, bu kadar öldürmeye yönelik bir girişimin altında ne yattığını

merak ediyoruz. Ve pratik olarak da “Bu proje ne projesidir, nasıl uygulanacaktır, kimler tarafından uygulanacaktır, hangi tür uygulamalarla karşı karşıya kalınacaktır, bir ihale mi vardır, bu ihalenin arkasında kimler vardır?” sorusu bizim açımızdan kamuoyunda tartışılan bir konudur.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) –Yani büyük bir iftira ve hayal.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, hatibe müdahale etmeyelim.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Dolayısıyla ben bu konuyla ilgili açıklama istiyorum çünkü bu ısrarın ve inadın, bu müzakere etme ve dayatmanın arkasında bizim açımızdan karanlık sebepler vardır. Bu karanlık sebepler açığa çıkmadan, yuvarlak laflarla, “ötanazi” kavramıyla öldürmeyi meşrulaştıran, 2028 yılına kadar barınak yapmayı zorunlu koşmayan ama bu yasanın hemen uygulanmaya geçilmesini isteyen ve hayvanların topyekün öldürülmesini sağlayacak bir girişimle karşı karşıyayız. Bakın, bu tartışmalar daha pratik olarak hukuksallaştırılmadan Urfa’da, Konya’da ve birçok yerde toplu hayvan katliamları yaşandı ve bununla ilgili hiçbir tedbir alınmadı. Biz arkasına düştük, Samandağ’da bir vatandaş sokak ortasında tüfeğiyle köpeği öldürdü, gözaltına alındı ve bırakıldı. Bakın, insanları şiddete, öldürmeye ve aynı zamanda bu konudaki duygularını sürekli besleyerek öfkeli, şiddetli ve otoriter bir rejim inşa etmeye çalışıyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Akın, toparlayalım lütfen, on dakika olmuşt.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Toparlayacağım.

Arkadaşlarımız söylediler, dünya tarihinde de otoriter rejimlerin başta hayvanlar olmak üzere daha çok şiddet politikasını hayata geçirme konusunda bir siyaset ürettikleri tarihte görülmüş durumdadır. Bu tarihi tekrar etmeye çalışarak, ülkemizde de tarihlerde yaşanmış olan pratikleri tekrar etmeye çalışarak yapacağınız her yasa bu topluma, bu toplumun ortak hayatına, hayvanlarla ve bütün canlılarla birlikte yaşamaya bence büyük bir tehlike yaratmaktadır. Şunun da altını çizelim: Biz bugün insan öncelikli değil, bütün canlıların bu ülkede ve bu coğrafyada ve bu ekolojik hayat içerisinde birlikte yaşamasını savunuyoruz. Dolayısıyla insanların muktedirliği, her türlü karar alma hakkını kendinde görmesinin doğru olmadığını düşünüyoruz. Doğaya bu kadar egemen olma hâli hayatımızın her tarafında yaşanıyor. Her türlü kararı yapacağınızı düşünüyorsunuz, her türlü imhayı yapacağınızı düşünüyorsunuz ve doğa katliamı başta olmak üzere doğadaki yaşam aynı zamanda herkes için eşit bir şekilde kullanılabilir ve dengesi sağlanabilir olması gerekirken maalesef bir insanlığın egemen olduğu, muktedirliğin egemen olduğu bir süreci örgütlemeye çalışıyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ - Sayın Akın, toparlayalım lütfen.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Toparlayacağım.

Mevcut ekolojik sistemin de tahrip edildiği ve artık bu ekolojik sistemin yarattığı tahribat sonucu ciddi bir şekilde yangının, ciddi bir şekilde kuraklığın ve aynı zamanda sıcaklığın artmasına bağlı olarak artık insanlığın da tehdit altında, tehlike altında olduğunu hepimiz yaşayarak görüyoruz. Artık bundan vazgeçin, bu kadar ekolojik tahribatı ve ekosistemi bozan anlayıştan vazgeçin. Hayvanların varlığı, hepsi birer denge unsurudur. Bunun da ortadan kaldırılması ciddi bir tehlikedir ve özellikle veterinerlerin sokak hayvanları, kediler konusundaki uyarılarını dikkate alın. Eğer bunu yaparsanız sokaklarımızın daha çok tehlike altında olacağını, hastalıkların yayılacağını veterinerlerimizden dinlemek istiyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Başkanım, doğrudan isim verilerek “Bir ihale” “karanlık işler” denildi, sataşma var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun efendim.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkanım, benim söylediğim şu: Afyon Kocatepe Üniversitesinin biyomedikal mühendisliğindeki hocalar ve Afyon Sağlık Bilimleri Üniversitesindeki hocaların kısırlaştırmanın daha kolay, daha seri yapılmasıyla ilgili bir çalışması olduğunu; kısırlaştırma ile ilgili hayvanları yakalamanın, belirli sürede tutmanın, tedavisinin zaman aldığını ve pahalı olduğunu, bir yöntem geliştirdiğini, bir spiral geliştirdiğini söyledim. Yoksa ne ihaleden ne karanlık işlerden ne paradan... Hayatta benim hiç ilgim olmayacak işler ihaledir, paradır, karanlık işlerdir. Kimin karanlık işi varsa o, ona aittir ama hayvanların daha kolay yaşaması, kısırlaştırarak hayatının devamını sağlaması için hocaların, profesörlerin, akademisyenlerin yaptığı çalışma ancak saygıyla karşılanır, takdir edilip desteklenir. Eleştirecek başka uygun şeyler bulun ama böyle ilgisiz konuları değil.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederiz.

Değerli arkadaşlar, söz sırası Türker Ateş'te, burada mı? Türker Ateş yok.

Sevda Erdan Kılıç... O da yok, peki.

Utku Çakırözer...

Sayın Çakırözer, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, en başta hayvan hakkı savunucuları, sivil toplum örgütleri, veteriner hekimler, konunun tüm paydaşları dışarıda bırakılarak hazırlanan bir kanun teklifinin görüşmelerinden sağlıklı bir sonuç alınamayacağını bir kez daha dikkatinize getirmek isterim. “Hayvan hakları” adı altında can dostlarımızın en birincil hakkı olan yaşam hakkını tehdit eden, akla, mantığa, vicdanlara sığmayan bir katliam teklifiyle karşı karşıyayız.

Değerli milletvekilleri, evet, Türkiye'nin bir sahipsiz hayvanlar, sahipsiz sokak hayvanları sorunu gerçeği vardır. Ankara'da da İstanbul'da da Gaziantep'te, İzmir'de, memleketim Eskişehir'de de var, hiç kimse bunu görmezden gelemez, gelmemelidir. Ancak bununla başa çıkmak için “ötanazi” kılıfı altında hayvanları öldürecek, katledecek bir kanun teklifiyle karşımıza gelirsiniz biz buna sonuna kadar karşı çıkarız, direniriz. Bu dünyayı, doğayı, sokakları paylaştığımız can dostlarımızı öldürme, katletme hakkını kimse kendisinde göremez. Böyle bir şey Anayasa'ya da vicdanlara da aykırıdır. Şimdi önümüzdeki düzenlemeyle sahipsiz sokak hayvanları için yerel yönetimlerce toplanarak “kamu güvenliği” “anatomisi bozuk hayvan” gibi tamamen muğlak, ucu açık ifadelerle “ötanazi” adı altında öldürülmesi yetkisi verilmekte. Değerli arkadaşlarım, 2019 yılında tüm partilerin oy birliğiyle yayınladığı bir Meclis araştırması komisyonu raporu hepimizin önünde, elinde. O Komisyon raporunda kısırlaştırma yönteminin çevre ve insan sağlığı açısından en uygun çözüm olduğu ifade edilmekte, “Hayvan hakları fonu kurulsun.” denilmekte ama bakıyoruz, önümüzdeki bu teklifte hayvanları korumak için ne fon kurulması düzenlemesi var ne de kısırlaştırmayı temel hedef yapmak var. Peki, ne var? “Hayvan hakları” adı altında can dostlarımızın yaşam hakkını tehdit eden ölüm ve infaz yasasıyla karşımıza çıkmak var. Bu yaptığımız ne hayvan haklarıyla ne dinimizle ne kültürümüzle bağdaşır, örtüşür. Bir sorunu yıllardır çözmezsek sıkıştığımızda akla ilk, hayvanları öldürmeyi getirirseniz biz burada buna karşı çıkarız. Evet, sokak hayvanlarının bu denli çoğalması ciddi bir sorundur ama bu duruma yıllarca bir çözüm üretilmemesi de daha büyük bir sorundur, sorumsuzluktur. Şu partinin belediyesi, bu

partinin belediyesi demeden sormak, “Bu tarihe gelene dek sahipsiz can dostlarımız için ne yaptık?” demek zorundayız. Yaşanılan sorun yıllar içinde dağ gibi büyürken çözüm için hangi adımlar atıldı? Sorun yıllarca sümen altı edilmiş şimdi yerelde iktidarı kaybedince, belediyeleri kaybedince suç, sorumluluğu belediyelere atmaya karar veriyorsunuz. “Ötanazi” diye can dostlarımızın yaşam hakkını elinden alıyorsunuz. AKP iktidarı boyunca evcil hayvan ticaretini ve üretimini yasaklamak için hangi girişimlerde bulunuldu? Meclisten bunu yasaklamak için bir yasa neden çıkarılmadı? İşte, önümüze getirilen bu kanun teklifinde bile niye böyle bir yasak bulunmamakta? Önümüze getirdiğiniz teklifle hayvanların korunmasına yönelik yasal güvenceleri zayıflatıyor, hayvanları istismara karşı daha da savunmasız hâle getiriyorsunuz.

Sayın milletvekilleri, aklın, bilimin yolunda daha insancıl, daha etkili ve sürdürülebilir bir çözüm mümkünken “ötanazi” gibi geri dönülmez bir uygulamayı tercih ederseniz vicdanlarda derin yaralar açılır. Bu hâliyle geçerse çok keyfi uygulamalara yol açacak, hayvan hakları ihlallerine ve toplumda güvensizliğe yol açacaktır. Çocuklarımızın, yurttaşlarımızın güvenli sokaklarda yaşaması elbette hepimizin arzusudur ancak sokaklarımızda can dostlarımızın bulunması buna engel değildir. Eğer bu yasayı bu şekilde Komisyondan geçirirseniz Gazi Meclisimiz tarihinde utançla anılacak bir düzenlemeyi geçirmiş olacaktır. İşte, 50 metre ötede, polis barikatının arkasındaki koridorda, işte, Meclisin Çankaya kapısında, işte, Eskişehir’de, Ankara’da, İstanbul’da, tüm şehirlerimizde hayvan hakları savunucuları, hayvanseverler seslerini duyurmaya çalışıyor; “Devlet öldürmez, yaşatır.” diyor, “Kısırlaştır, yerinde yaşat.” diyor, “Kanlı yasaya hayır.” diyor. Bizler kararlıyız.

Değerli arkadaşlarım, yirmi yıldır hiçbir sorumluluğunu yerine getirmemiş siyasi iktidarın sorumsuzluğunun bedeli can dostlarımızın yaşamı değildir, olmamalıdır. Bizler kararlıyız, buna izin vermeyeceğiz. Sizler de elinizi vicdanınıza koyun ve iş isten geçmeden bir daha düşünün, bu yasayı geri çekin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Sayın Çakırözer, çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, söz sırası Sevilay Çelenk’te.

Buyurun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli vekiller; gecenin bu saati birçok şey söylendi, Sayın Başkan da az evvel “Maksat hasıl oldu.” dedi, ben “Olmadı.” dedim. Böyle, çok özel bir şey söyleyeceğim zannedildi belki ama kendi adına konuşamayacak canlılar için kullanılacak her söz kayda geçmeden maksat hasıl olmayacak çünkü maksat iki türlü hasıl olabilirdi; bir cenahta bu yasa geçseydi ki umarım inşallah geçirmeyeceğiz ya da geri çekilseydi. Bunlar olmayacağına göre elimizde kalan şu var: Her şeyin kayda geçmesi. Bu niye önemli? Burası şimdi 21’inci yüzyılda, sizin adlandırmanızla “Türkiye Yüzyılı”nda bir tarih sahnesidir. Sosyal bilimciler bilir, bundan yirmi beş otuz yıl önce bizler için en önemli kaynaklardan biri Meclis kütüphanesiydi. Şimdi her şey dijital ortamda, sanırım o kadar sık gelinmiyor buraya. Bizim gençliğimiz buradaki o mikrofilmleri, tutanakları incelemekle geçti çünkü biz tarihin biraz da oralardan okunacağını biliyorduk ve tarih, eğer -umarız ki asla gerçekleşmeyecek- bu hayvan katliamı gerçekleşirse bugün, buradan da okunacak, toplumsal tarih burada ne söylediğimizle ve ne söylemediğimizle de okunacak. “Büyük Kedi Katliamı” diye bir kitap vardır. Gecenin bu saatinde söylenenleri tekrar etmek yerine, böyle, konuşmamı bir tarafa bıraktım, sizleri dinlerken düşündüğüm şeyleri, aklıma gelenleri konuşmaya karar verdim. “Robert Darnton” isimli bir yazarın 1984’te yazdığı ama 1730 Fransasını, aydınlanma Fransasını anlattığı bir kitaptır Büyük Kedi Katliamı. Orada birkaç epizot seçer; Fransız tarihinden, 18’inci yüzyıl Fransasının tarihinden birkaç epizot seçer ve alışıl gelmiş o klasik tarih dışında bir tarih olabileceğini

birçok toplumsal tarihçi gibi o da buradan anlatır. Yani tarih sadece savaşların, sadece anlaşmaların, kayıpların, kazançların tarihi değildir. Mesela, 1730'da Fransa tarihine geçmiş büyük bir kedi katliamı vardır, oraya gider ve o tarihte matbaa işçilerinin, hatta öyle çok sayıda işçi de değil, 2 matbaa işçisinin çok sayıda kediyi neden öldürdüğünü anlamaya çalışır, bir zihniyet örüntüsünü anlamaya çalışır. Çok da uzatmayacağım, buradan şuraya geçeceğim: Az evvel bir sayın milletvekili -Adem Bey sanıyorum, başlangıçta kötü bir başlangıç da yaptık onunla, Komisyon başladığından beri buradayım- dedi ki: "Tarih bir gün hayvanların yanında olanı da yazacak, insanların yanında olanı da yazacak." Ona göre, biz insanı göz ardı ettik ve hayvanın yanındayız; asla böyle bir şey yok, tam da bu zihniyetin karşısındayız. Biz göçmenler Kayseri'de katledilirken de onların yanındaydık, LGBT+'lar canlarına kasteden her türlü nefret söyleminin nesnesi olurken onların yanındaydık, burada ismini vermek istemiyorum ama AKP'li bir kadın milletvekili sadece, 6284 sayılı Yasa'yı savundu diye linç edilirken, çok kötü bir hafızamız olduğu hâlde onunla, onun da yanındaydık. Hayvan haklarına sahip çıkmak için insandan yola çıkmanız gerekmediğini artık biliyoruz. Değiştik, belki otuz yıl önce bilmiyorduk. Böyle, insan merkezli, hayvan merkezli diye ayırmaya da gerek yok. Hayvan hakları kendi içinde bir hak, insana karşı savunulmaz ya da insana rağmen savunulmaz. Öyle çok büyük hayvan dostları ya da çok vicdanlı olmamız da gerekmez açıkçası ya da şöyle söyleyeyim: Vicdan öyle kalple filan ilişkili bir şey değil, vicdan İngilizce'deki etimolojisinden falan gidersek bilinçle, daha çok bilmekle ilişkili bir şeydir, "consciousness". Oradan baktığımız zaman yani vicdan akılla ilişkili bir şey. Peki, birileri daha akıllı ve birileri akılsız mı? Hayır, bu da değil, eleştirel bir kapasiteyi harekete geçirmedığınız için... Size deniyor ki: "Hayvanlar sorun yaratıyor, kuduz vakaları var." Ben burada konuşmadan önce gerçekten büyük bir enerji sarf ettim, bir sürü şey okudum. Ne kadar kuduz vakası var? Gördüğümüz şey şu: 2008 ile 2014 arasında en yüksek kuduz vakasının olduğu yıl 2014 ve sadece 4 vaka var, ortalama 1 ya da 2. Çocukların, kadınların korunmasız olduğu o kadar çok başka olay varken bu, bizim karşımıza böyle koruma, savunma şeyiyle gelmeyip böyle geldiğinde tabii ki güvenmiyoruz. Sonra bize diyorsunuz ki: Getirin, böyle toptan reddedeceğinize, bağıracağınıza. İmkân kalmadığı için bağırıyor. İnsanlar bağırırken şiddet üretiyorlar da siz sessizliğinizle üretmiyor musunuz? Şiddet, en çok da yapıları bu kadar hiçleştirerek, yasama organını baypas ederek üretilir. Bu gayet sessizce de üretilir. Evet, çare bırakmıyorsunuz, hiç sevmediğimiz şekilde geliyoruz, bağırıyoruz bazen. Ben gerçekten, bayağı da bir yaşım var ama yani hiç bağırmadım şu Meclise gelene kadar çünkü konuşma imkânı bulunmadığı zaman bu ortaya çıkıyor. Bu kısmı çok uzatmayacağım, devam edeceğim, küçük bir şey daha söylemek istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Lütfen toparlayalım.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Toparlamaya çalışacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Şimdi "Ayrancı Ahalisi" diye bir Facebook topluluğu var. Ben orayı da burası gibi bir şey -mesleki deformasyon olarak da görebilirsiniz- bir sosyolojik saha olarak da görüyorum hem üyesiyim hem yıllardır izliyorum. Ne konuşuyorlar, ne tartışıyorlar; bu topluluğu bir arada tutan ne? Yıllardan beridir o topluluk belki de bölünmemek ve parçalanmamak için hep böyle "Siyaset konuşmayalım"ı birbirine hatırlatıyor ve birçoğu hayvan sevgisi üzerinden birbirine bağlanıyor. Ayrancı Ahalisi kayıp bir kediyi birlikte bularak, yaralı bir köpeğe birlikte bir çare üretmek -bu küçük bir kesit yani Ayrancı Ahalisi- birbirine tutunuyor. Dışarıdaki topluluklar da öyle, bu toplumu bir arada tutan çok az şey kaldı elimizde. Hayvan sevgisi bunlardan bir tanesi ama hayvanları sevdiğimiz için katletmeyelim de belki yeterli bir şey değil, buna hakkımız yok. Çok daha basit, çok daha sürdürülebilir, çok daha akla ve vicdana sığan yöntemler var. İşte, çok basit bir

formülle... Ticari amaçla üretme, kısırlaştır, aşılat, yaşat. “Ötanazi” dediğiniz şeyi yaptınız da belki 3 misli maliyeti olacak onun, bunu hesap etmiyorsunuz, bunu düşünmüyorsunuz. Birileri “Kuduz var.” diyor ve harekete geçiyorsunuz. Burada bu yüzden vicdan ortaya çıkmıyor. İstanbul Sözleşmesi’nde aynı şeyi yaptınız. Biriniz baştan sona bunu bir okuyayım demedi, demiş olsaydı şunu görürdü -çok üzgünüm ama meczup diyeceğim- bir avuç marjinal meczup, paçavra basında çalışan gazeteci, bunun LGBTİ savunucusu olduğunu -onu meşrulaştırmaya- vesaire vesaire söyledi ve bunun üzerinden, bu yalan siyaseti ürettiniz, bizim en büyük korunma mekanizmamızı elimizden aldınız. Oysaki 35 sayfada bir tek cümle vardı, her yerde söylüyorum bugün de söyleyeceğim “Cinsiyet yönelimi ya da kimliği etrafında ayrımcılık yapılamaz.” Yapılsın mı istiyorsunuz yani? Ne LGBT... Keşke olsaydı, onların da yaşam hakkı sahiplenilseydi, şiddetten korunma hakları çok daha ayrıntılı sahiplenilseydi. Şimdi aynı yalan, kuduzdu, çocuklarımızı ısıırıyordu. Evet, bazen oluyor, yılda 3-5 ya da işte 500 kuduz başvurusu olabiliyor ama bunların çok azı gerçekten böyle çıkıyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Çelenk, rica ediyorum, lütfen tamamlayalım sözlerimizi.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Başka formüller var, üretebiliriz ve burası bir tarih sahnesidir bugün, bunlar kayda geçiyor, bunu unutmayın. Biz, bir anlam varsa niye bu saatte buradayız; niye oturuyoruz, niye ayrıca kendimiz kayıt alıyoruz; bu mücadelenin kayıtlarını, bu ülkenin toplumsal tarihine kaydetmek istiyoruz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Çok teşekkür ederim.

Cumhuriyet Halk Partisinden Mühip Kanko’ya söz veriyorum.

Buyurun.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Öncelikle herkese saygılar sunuyorum.

Şimdi, biliyorsunuz, sabah -saat dörtte başlayan Komisyon- ikide başlayan Komisyonun salonunun küçük gelmesi, dışarıda bulunan sivil toplum kuruluşlarının, veterinerlerin psikolojik baskısı nedeniyle “Acaba biz bunları nasıl elimine ederiz?” diye Komisyon bu salona taşınarak o insanların buraya gelmesinin önu kesildi.

Geçen hafta Kocaeli’de mitinglerine katıldım ve şu anda da dışarıda muhtemelen bizi izliyorlar Kocaeli’den geldikleri için. Onların her ne kadar önlerine bir bariyer konulsa da bu kanun teklifinin çıkmaması için Cumhuriyet Halk Partisi olarak diğer partiler olarak burada sonuna kadar savunmada olacağımızı bilmelerini istiyoruz. Bunu niye söylüyorum? Çünkü hafta sonu yaptıkları mitingde bir konuşma yaptığımda sanki pazartesi günü evlatları ellerinden alınacakmış gibi feryat figan içindelerdi yani can dostlarını o kadar ciddi savunuyorlardı.

Evet, ben de buraya gelince önce kuduzdan başlayacağım. Kuduzun yüzde 90’ı evcil hayvanlardan bulaşıyor arkadaşlar; yüzde 43’ü köpeklerden bulaşırken yüzde 36’sı sığırlardan bulaşıyor, geri kalanı da yarasadan bulaşıyor. Yani baktığımız zaman bu kuduzu bir bahane üreterek hayvanları öldürmek için bir aracı olarak kullanmanız mümkün değil.

Ben çok uzatmayacağım, sadece şunları söylüyorum: Eğer hayvanları alır, doğurganlıklarını yüzde 40 seviyesinde azaltırsanız köpeklerin, can dostlarımızın zaten üretkenlikleri yüzde 35 oranında azalıyor yani bir çaba göstermenize gerek yok. Sokak hayvanlarının ortalama ömrü beş yıl yani siz

eğer doğru dürüst bir kısırlaştırma yaparsanız bu hayvanların bir süre sonra kontrol altına alındığını görebileceksiniz. Dolayısıyla bunun için “ötanazi” dediğiniz, aslında itlaf edeceğiniz hayvanlar için bu kanun teklifini geri çekmeniz çok çok önemli.

Bir şey söyleyeceğim, ne söyleyeceğim? Sahipsiz hayvanlar, evet, mutlaka barınaklar tartışılabilir, o olur, bu olur ama bizim esas şeyimiz yaşatma üzerine olmalı. Biraz önce bir babanın feryadını duyduk, tabii ki evladiyla ilgili bir sorun yaşamış ve feryadı çok haklı, ona bir şey diyemeyiz ama burada o babayla ilgili bir tartışma esnasında burada bir vekilimizle konuşurken “Siz hayvanları savunuyorsunuz, biz insanları savunuyoruz.” dedi. Bakın, ben bir kalp ve damar cerrahiyim, bazen bir hastayı yatırırız işler kötü gider, bir cihaza bağlarsınız üç ay boyunca yüzde 1 yaşama umudu olan bir insanı yaşatmak için uğraşırız. Dolayısıyla bizim insan sevgimizden hiç kimsenin şüphesi olmaması lazım. Hasta yakınları gelir bize “Lütfen, bu hastadan artık umudumuz yoksa ötanazi yapalım.” derler, biz olmaması gerektiğini söyler ve o hastayı yaşatmak için uğraşırız. Büyük Türk mutasavvıfı Yunus Emre var, biliyorsunuz, ne demiş? “Yaratılanı severiz Yaradan’dan ötürü.” demiş. Biz burada hayvanı da severiz, insanı da severiz ve bitkiyi de severiz yani burada hiç kimse bizi hayvan sevmek, insan sevmemek üzerinden yargılayamaz; bu tarz kötü bir tarzdır.

Bir diğerini söylüyorum: Biraz önce mucizevi bir şey söylendi, denildi ki: “Hayvanlara spiral takılacak.” Yani hayvanlara spiral takmak için hayvanı yakalamayacaksanız, uzaktan atış yapıp spirali takacaksınız herhâlde, böyle bir yöntem yok.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayal kurmayın.

MÜHİP KANKO (Kocaeli) – O zaman mucizevi bir yöntem de ben söyleyeyim, söyle yapalım: Hayvanların mamalarının içine doğum kontrol hapı koyalım, hiçbiri doğum yapmasın; böyle bir yöntem de olabilir ama dolayısıyla söyleyeceğiniz şeylerin hepsinin bir mantığının olması gerekiyor. Orada da hayvanı yakalayacaksınız, sedatize edeceksiniz, anestezi vereceksiniz ve uygulayacaksınız. Dolayısıyla burada söylediğiniz çok doğru bir şey değil.

Biz sabahdan beri “Ölüm.” diyoruz arkadaşlar “Öldürmeyin.” diyoruz yani söylediğimiz bu, başka bir şey söylemiyoruz. Gelin, gerçekten, bu ölüm şeyini “ötanazi” dediğiniz itlafı ortadan kaldıralım, hiç kimse bu kanun teklifine bir şey söyleyemez. Biz “Ölüm.” diyoruz, siz “Öldürmek.” diyorsunuz. Dolayısıyla bunu kabul etmiyoruz, bunu kabul etmiyoruz, bunun kabul edilecek bir tarafı yok. Herkes yaşama üzerine bir hedef koymalı, yaşama üzerine bir hikâye kurmalıdır. Dolayısıyla burada gelin, bu kanun teklifini geri çekin; biz oturalım, bu toplumun tüm kesimlerinin... Yani Öğretmenlik Meslek Kanunu’nda olduğu gibi 11 tane sendika geldi, hiçbiri buna onay vermedi, bugün bunda da hiçbir sivil toplum kuruluşu buna onay vermiyor. Gelin, geri çekelim, bir komisyon oluşturalım, birlikte oturalım, birlikte konuşalım. Ondan sonra, diyelim ki: “Evet, bu yasada şöyle şöyle yapıldı, ötanaziyi de çıkardık.” Dolayısıyla bundan sonra bütün toplum kesimlerinin kabul edeceği, sizin de sokaklarda rahat gezebileceğiniz, bizim de göğsümüzü gere gere gezebileceğimiz bir kanunu çıkarmamız mümkün.

Yani şunu söylüyorum: Evet, gelin, kısırlaştıralım, aşılatalım ve yerinde yaşatalım. Eğer bunu yapmıyorsanız, o zaman yasanızı geri çekin, yasanızı geri çekin.

Hepinize saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ediyoruz Sayın Kanko.

Şimdi DEM PARTİ’den Nevroz Uysal burada mı? Yok.

O zaman Cumhuriyet Halk Partisinden Tahsin Ocaklı... Tahsin Ocaklı da yok.

ALİ KARAOBA (Uşak) – Beni çizmişsiniz yanlışlıkla.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Bir dakika, sırayla gidiyoruz Beyefendi.

ALİ KARAOKBA (Uşak) – Hayır, benim ismimi çizmişsiniz, arada kaydadı, o açıdan.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Ali Karaoba mısınız siz?

ALİ KARAOKBA (Uşak) – Evet.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Buyurun.

ALİ KARAOKBA (Uşak) – Teşekkür ederim.

Yani gecenin bu saatinde sınırlar gergin olabilir ama bir gelip kürsüye de söylemişim.

Öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bende Mühip Hocamın bıraktığı yerden başlamak istiyorum. Yirmi beş senedir kadın doğum uzmanıyım; tabii, hayatımız hep doğumlar ve yaşatmak üzerine kurulu, o açıdan oraya, o resmi asarak “Biz insanı seviyoruz. Siz hayvanı seviyorsunuz.” diyen tarafgir tavırları kınıyorum; baştan bunu belirtmek istiyorum.

İkincisi, ötanazi çok nettir; iradesi olan kişinin acı çekerken acı çekmemek için ölme isteğidir. Sahipsiz hayvanlar hangi iradeyle... Burada sayısal çoğunlukla kazanacağımız iradeylese biz bunu kabul etmiyoruz.

Ben size bir örnek vermek istiyorum: Bir sokak hayvanı... Bir küçük köpeğimiz vardı, öğrenciler eşime getirdi, büyüttük. 1 yaşına geldiğinde köpek hastalandı. Uşak'ta yaşıyoruz, Uşak'ta diyebilirim ki 15-20 veteriner arkadaş getirdik ve köpek tedavi edilmiyor. “Artık bunu itlaf edelim.” dediler ya da işte, sizin tabirinizle “Ötanazi yapalım.” dediler. Benim oğlanın söylediği bir cümle vardı, “Anne, ben sakat doğsam ya da hasta olsam beni öldürecek misiniz?” diye sormuştu ama burada görüyorum ki benim çocuğumun vicdanı bu kanuna “Evet.” diyeceklerin vicdanından çok üstün. O açıdan yaşatmak üzerine kurulu bu Meclis de ölüm kararını alan insanları tarihe not düşsün diye buraya yazıyorum.

O tabloları asan arkadaşlar... Not düşsün diye söylüyorum. Bu kanun geçecek, biz burada sadece not düşüyoruz, bunu çok iyi biliyoruz. Sayısal çoğunluğunuz var, evet. O zaman bu kanuna “Evet.” diyenler, özellikle masalarına resim koyanlar ilk öldürenler olsunlar ve bunu da kameraya çekip tarihe not düşsünler. “Biz bunun kararını aldık.” desinler. Yarın bir gün çocuklarınıza, torunlarınıza “Evet, biz bunu yaptık.” diye övünerek söyleyebilecek misiniz görelim.

İkincisi, bakın, biz yakında iktidar olacağız ve ilk kaldıracağımız bu yasa olacak ve sizler, eğer bizler bu Mecliste olursak bunu kaldırmaya çalıştığımızda tek kelimeye itiraz etmeyeceksiniz çünkü tepeden gelen sarayın kararıyla bunu alıyorsunuz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Oyu köpeklerden mi alacaksınız, insanlardan mı alacaksınız?

ALİ KARAOKBA (Uşak) – İnsanlar veriyor zaten, bunu göreceksiniz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Oyu köpeklerden mi alacaksınız?

ALİ KARAOKBA (Uşak) – Bakın, arkadaşlar, yaşatmak için geliyoruz.

Bir dinleyin lütfen ya! Size bir soru sordular.

Sayın Başkanım...

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – O çok ayıp. “Oyu köpeklerden mi alacaksınız?” ne demek?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – “Oyu köpeklerden mi alacaksınız?” mı? Oy için yaptığını...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim; lütfen arkadaşlar, hatibi dinleyelim, lütfen...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Oy için yaptığımı ikrar etti. Özür dilerim. “Köpeklerden mi oy alacaksınız?” diyor ya.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

ALİ KARAOBA (Uşak) – Bugün Sağlık Bakanlığı... Aile planlaması için bugün aile sağlığı merkezlerine RİA gönderemezken tabii, akademisyen bir hocamızın köpeklere RİA -spiral, RİA diyoruz, anlaşılabilir- takma tercihi biraz abesle iştiğal, aynı ötenazi gibi bu tabir de. Yakalayacaksınız. Onun için, bunu yapmak istiyorsanız, kısırlaştırma da yapamıyorsanız “depo provera” var; hormonal baskılamayı yaparsınız, köpeklerin üremesini durdurursunuz belli bir süre ve kesinlikle saldırganlık miktarı da azalır hormonal baskıya bağlı olarak.

Bilimsel bir şey söylüyorum Hocam, Afyonkarahisar’dan çıkmasına da gerek yok bu konunun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Niye çıkmasın, Afyonkarahisar’ın ne eksigi var?

ALİ KARAOBA (Uşak) – Her yerden çıkabilir anlamında söylüyorum.

“Zarar görenleri biz savunuyoruz, zarar verenleri siz savunuyorsunuz.” kavramını sizlere biz iade ediyoruz. Açık ve net söylüyorum: Biz yaşatmak için buradayız ve bu kanun teklifi buradan geçse bile -birçok vekilimiz söyledi- sokaklarda bunun tepkisini alacaksınız.

Görüyorum ki 31 Mart size yetmemiş, ilk genel seçimde hayvanseverler sizi sandığa gömecek; buna inanın.

FARUK KILIÇ (Mardin) – Yirmi iki yıldır bu hayalle yaşıyorsunuz.

ALİ KARAOBA (Uşak) – O açıdan inanıyoruz ki...

FARUK KILIÇ (Mardin) – Yirmi iki yıldır bu hayalle yaşıyorsunuz Hocam.

ALİ KARAOBA (Uşak) – ...alkış alacağız. 31 Martta gördünüz, yakında da bunu göreceksiniz.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

ALİ KARAOBA (Uşak) – O açıdan size önerim şudur ki rica ediyorum, Komisyon üyeleri başta olmak üzere ilk ötenaziyi siz yapın ve lütfen kameraya çekin.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Canlı yayında istiyoruz.

ALİ KARAOBA (Uşak) – Topluma da deyin ki...

Canlı yayında istiyoruz.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Canlı yayında istiyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibi dinleyelim lütfen.

ALİ KARAOBA (Uşak) – Madem bu kadar “Bu kanun teklifi insanı ve çocukları savunmak üzerine kurulu.” diyorsunuz, Ensar Vakfında tecavüzler olduğunda sesinizi duymak isterdik, kadın cinayetleri olduğunda sesinizi duymak isterdik.

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Ses verdik ama duymazdan geldiniz!

ALİ KARAOBA (Uşak) – İlk siz yapın efendim, ne diyorsanız oradan, laf atacağınıza konuşun, söz verildiğinde konuşun, öne oturarak sadece laf yetiştirmeyi bırakın.

HAVVA SİBEL SÖYLEMEZ (Mersin) – İstedüğimizi konuşuruz, size ne oluyor?

ALİ KARAOBA (Uşak) – İstedığınız gibi konuşursunuz ama istediğiniz gibi öldüremezsiniz. İsteddiğiniz gibi öldüremezsiniz, istediğiniz gibi de öldüremeyeceksiniz!

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, bir saniye...

ALİ KARAOBA (Uşak) – Sayısal çoğunluk size öldürme hakkı vermeyecek. (Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, arkadaşlar...

ALİ KARAOBA (Uşak) – Sayınızın çok olması, parmak sayısının yüksek olması... (Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Lütfen...

ALİ KARAOBA (Uşak) – Müdahale ediyorlar Sayın Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Ben de susturmaya çalışıyorum.

ALİ KARAOBA (Uşak) – Ben de susturamıyorum Sayın Bakanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Lütfen arkadaşlar...

ALİ KARAOBA (Uşak) – Tecavüzcülere bu kadar bağırsaldı bu işler, sorumlular bu aşamaya gelmezdi.

Meclisten gelince ses çıkarama, saraydan gelince burada gel, en büyük savunuya geç.

Bakın, ben size söylüyorum: Bu yasayı geri çekin, bu katliam yasasını geri çekin! Katliam yasasını geri çekin, katliam yasasını geri çekin!

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Çok teşekkür ediyoruz.

Değerli arkadaşlar, son söz DEM PARTİ'den Ayten Kordu'ya aittir.

Buyurun.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Sayın Başkan, burada bulunan hatiplere, vekillere, danışmanlara, dışarıda seslerini bize duyurmaya çalışan, ekolojik bir yaşamı savunan insanlara; herkese merhaba diyorum, saygılar sunuyorum öncelikle dışarıda bu konuda direniş gösteren bütün insanlara.

Şimdi, burada şunu çok net söylemek gerekiyor ki bizim çok net ayrımlarımız var. Yani, mesele bir madde üzerinden sadece bakış açısı farkını tartışmak değil. Şöyle bir söz var, yaşamda da çok kullanılan “İnsanın zikri ne ise fikri odur, fikri ne ise zikri odur.” diye bir söz var. Dolayısıyla bizim zaten yaşama bakışımızın kendisinde ideolojik bir ayrım var. Bu ideolojik ayrımdan kaynaklı da sanki konuşulanlar karşılıklı anlaşılıymış gibi tartışılıyor ama çok net anlaşılıyor, çok doğru anlaşıldığını düşünüyorum çünkü bugün burada tartışılan ve Meclisten geçen pek çok yasadın da bildiğiniz gibi faşizm kendisini kurumsallaştırıyor. Faşizm AKP'den önce, MHP'den önce yok muydu? Yine vardı ama herhâlde faşizmi bu kadar kurumsallaştıran ve en üst düzeyde de bunu sağlayan işte, yirmi iki yıllık AKP ve MHP Hükümetinin kendisi olduğunu bir kez daha söylemek istiyoruz. Neden “ideolojik ayrım” diyoruz? Şundan dolayı söylüyoruz: Faşizm ölümü sever. Faşizm tekçiliği sever. Faşizm inkâr eder. Faşizm her şeyi tekleştirir, yok eder; böler, parçalar ve yönetmeyi esas alır. Dolayısıyla bu yasanın kendisinde de faşizm vardır. Tabii ki kapitalizmle beraber gelişen, kapitalist uygarlıkla beraber gelişen milliyetçilik, dincilik, pozitivist bilimcilik gibi ayrımlarla beraber kutuplaştırma, bölme siyaseti AKP-MHP Hükümetinin sanırım en iyi yaptığı şeylerden bir tanesi oldu ama kendisince iyi yaptığı -tırnak içinde söylediğimiz- bir şey daha var: Doğru olmayan bir şeyi, bir yalanı en doğru argümanlarla, toplumun hassasiyetini kullanarak onu inandırmaya çalışan bir marifeti var AKP Hükümetinin. Yani bugün burada bir annemiz vardı, acılı bir annemiz, ben kendisine başsağlığı diliyorum; evlat acısı ağır bir acıdır, acılar yarıştırmaz ama bugün bu Hükümetin burada resimleri koyarak da bir çocuk istismarı gerçekleştirdiğini de burada belirtmek istiyorum. İşte, bu da faşizmin kendisidir. Faşizm öyle bir şeydir

ki her şeyi çıkarı için kullanır, çok pragmatisttir yani. Dolayısıyla bunun üzerinden gerçekleştirdiği ideolojik bir duruş var AKP'nin. Bu sadece öyle ötanazi, öldürme ya da kavramları farklı kullanarak geldiği bir yol, yöntem değildir; ideolojik bir inşanın kendisini gerçekleştirdiğini söylemek gerekiyor. Neden "ideolojik" diyorum? Bu ülkede farklı kimliklere, farklı inançlara, farklı cinsiyet yönelimlerine, tercihlerine ilişkin hep bir düşmanca hukuk izlenmiştir. AKP Hükümeti hep rahatsız olmuştur bu bizim "düşman hukuku" deyişimizden. Şimdi, hayvanlara düşman hukuku uyguluyor, insanlara uyguluyor, kadınlara uyguluyor, Kürtlere uyguluyor, Alevilere uyguluyor, kendisine biat etmeyen, onaylamayan, muhalefet eden, farklı duran herkese ilişkin bir düşman hukuku izliyor; bunun kendisinin adı da faşizmdir, faşizmin kurumsallaşmasıdır.

Şimdi, mesela, bazı örnekler vereceğim sizlere hayvanlarla özdeşleştirilerek nasıl sınıfsallığın gerçekleştirildiğine dair. 1938 Dersim katliamında şu ifadeler hep yer almıştır kaynaklarda, Ermeni katliamlarında da bu yer almıştır ve Zilan katliamında yer almıştır, Ağrı'da gerçekleştirilen Zilan katliamında. Biz söylüyoruz, yüz yılı aşkın bir Cumhuriyet tarihi var ama bir inkâr tarihi hâlâ kendisini sürdürüyor. "Çekirgeleri süpürdük, çekirgeleri sildik." Dersim'de insanlar mağaralarda gazlarla katledilirken kayıtlara "Onları fareler gibi öldürdük." Zilan katliamında "Çekirgeleri ezdik, çekirgeleri süpürdük, bitirdik." Bu söylemlerin hepsi inançlara, ve kimliklere ilişkin hayvanlarla özdeşleştirilerek, hayvanlar ile insanlar arasında illiyet bağı kurarak katledilmesinin ifadeleridir aslında. Dolayısıyla insanı da hayvanlaştıran, hayvanı da insan merkezli alan katliam mantığının kendisinin bu faşist yaklaşım olduğunu özellikle belirtmek istiyorum.

Dolayısıyla şu örneklerden de yola çıkarak söylediğim şey, bu inkâr, imha, yok etme, böl, parçala, yönet politikasının kendisi bugün hayvanlara dönük de aynı şekilde uygulanmaktadır. Bir katliam yasasıdır. Bu katliam yasasına vicdani, ahlaki, insani düşünen hiçbir kimse, hiçbir parti, hiçbir kesim oy vermemelidir. Biz DEM PARTİ olarak bu yasanın karşısında sonuna kadar duracağız. Diğer katliamlar tarihine nasıl imzanızı attıysanız bu katliam tarihine de imzanızı atacaksınız. Biz direnenler olarak da buna karşı çıkanlar olarak da her yerde sözümüzü söylemeye, bununla ilgili mücadelemizi yürütmeye devam edeceğiz ve katliam yasasını geri çekin. İnsani, vicdani, ahlaki bir yol sürdürülsün, bütün muhataplarıyla tartışılarak hayvan popülasyonunun... Yaşamda eğer engellemeye çalıştığımız bir yasa varsa da bunu hep beraber oluşturalım. Zaten bu yasa var, bunun gerekleri gerçekleştirilseydi belki bugün burada bunlar tartışılmayacaktı diyorum ve dolayısıyla bu katliam yasasının geri çekilmesi gerektiğini bir kez daha belirtiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ediyorum.

Evet, değerli arkadaşlar, şu anda hem Komisyon üyelerimizin hem de Komisyona gelerek görüş belirtmek isteyen milletvekillerimizin bu konudaki değerlendirmelerini aldık.

Şu anda elimizde Başkanlığımıza ulaştırmış 1 adet önerge vardır, önergeyi okutup işleme alacağım.

Okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas no.lu Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin bir alt komisyon kurularak görüşmelere burada devam edilmesini arz ve teklif ederiz.

Orhan Sarıbal

Bursa

Ömer Fethi Gürer

Niğde

Bariş Karadeniz

Sinop

Ayhan Barut

Adana

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, önerge sahibi olarak Sayın Sarıbal’a söz veriyorum.

Buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Çok teşekkür ediyorum.

Aslında daha önce, bu önergeyi en başında işleme koymak gerekirdi, biz de biraz geç kaldık ama iyi niyetiniz için teşekkür ediyorum.

Şöyle, gördük ki yeterli bir tartışma yapamıyoruz. Nasıl bir tartışmadan bahsediyorum? Bilim insanlarının, sivil toplum örgütlerinin içinde olduğu bir komisyon tartışması maalesef gerçekleşmiyor. Dolayısıyla bir alt komisyon kurularak bu alt komisyonun bilim insanlarıyla, sivil toplum örgütleriyle, derneklerle bir toplantı yapıp bununla ilgili toplantıyı net bir şekilde yapıp oradan bir rapor hazırlayıp o raporu Komisyona sunmasının yararlı olacağını düşünüyoruz. O yüzden, gerçekten, sadece milletvekillerinin konuştuğu ama bu işin bilim insanlarının, akademisyenlerin, özellikle veteriner hekimlerinin konuşmadığı, anlatmadığı bir komisyon ve o komisyon sonrası çıkacak bir tasarımı biz yeterli ve doğru bulmuyoruz. Dolayısıyla böyle bir komisyonun gerekliliğini ortaya koymak ve bu komisyonun kurulması talebimizi sunduk sizlere.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Aslında belediyelerin de katılması lazım.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Neyse yani onu Komisyon geçerse belirleyeceğiz zaten.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Çok teşekkür ederim.

Burada bu STK’lerle ilgili, ilgili maddeler görüşülürken onları çağıralım, görüşlerini alalım düşüncesindeyiz; olur mu?

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

(Gürültüler)

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, sizinle birkaç defa bu konuyu konuştuk; maddeler üzerinden değil de bu sivil toplum örgütleri, dernekler ve veteriner hekimler, bu arkadaşlarımız bütünü üzerinden konuşmalı. Çünkü onlar meseleye sadece bir noktadan bakmıyor olabilirler yani madde madde meramlarını anlatamayabilirler, tümü üzerinden görüşlerini ortaya koyarlarsa faydalı olur, birincisi bu.

İkincisi de bu gece buraya kadar geldik ve konuştuk, öncelikle herkes olabildiğince konuşmaya çalıştı ve birçok komisyondan çok daha fazla insanın konuştuğunu da biliyoruz ve görüyoruz. Bizim Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonumuz genellikle böyle de olur, bu da bir ayrıcalık, bu da kıymetli.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Şimdi, bu saate kadar gelmişiz ve çalışmaya da devam edeceğiz. Dolayısıyla gelen arkadaşlarımız sınırlanmadan, zaten çok az kaldılar, onlar da konuşsunlar. Sayın Başkan, bakın, şu ana kadar yani buraya zaten almadık, saatlerdir bekliyorlar, onların temsilcileri konuşsunlar Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Yok, ben konuşmasınlar demiyorum, konuşturacağız ama...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Yarın devam edelim, Sayın Başkan, yarın devam edelim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır, Komisyon çalışmalarını sürdürecektir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Niye?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çünkü bu toplantı salonunda yarın saat on birde Plan ve Bütçe Komisyonunun görüşmeleri var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yani?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bizim böyle bir mekânımız yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Görüşmelere süre sınırı mı koyuyorsun?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ya arkadaşlar, müsaade edin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Eğer daha da uzarsa, belki öğlen ikiye kadar sürecek, o zaman ne olacak?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Onu bilemem ben, ona benim bir şey söylediğim yok.

Arkadaşlar, biz burada...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Deniz Bey, burada yoktun; geldin, akıl vermeye mi geldin?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben Hayvan Hakları Araştırma Komisyonunda yer alan bir milletvekiliyim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Deniz Bey, müsaade ederseniz...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Elli beş saat görüşme yaptım, 12 toplantı görüşme yaptım, AK PARTİ'li milletvekilleri de vardı; onlara hayalet muamelesi yapıyorsunuz sanki yoklarmış gibi! Bakın, arkadaşlarınız bunun altına imza attılar, uygulamıyorsunuz! Ötanazi yöntemiyle Neonazi yöntemini getiriyorsunuz! Siz hoş geldiniz!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Sarıbal, siz önergeyle ilgili görüşlerinizi açıkladınız.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Evet.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Müsaade edin, şu önergeyi bir oylarınıza sunalım, ondan sonra da STK'lerden burada olanlar varsa bunları alalım. Ama şöyle arkadaşlar, bakın, ucu açık, sınırsız falan değil; bakın, böyle bir şey olmaz; gelecekler, bu kanunla ilgili kaygılarını, endişelerini, bunları bizimle paylaşsınlar, oldu mu?

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Evet, aynen öyle, tamam, uygundur.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Şimdi, değerli arkadaşlar...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, bu kadar mı hayvanları katletmeye heveslisiniz!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ya, müsaade edin arkadaşlara ya, rica ediyorum, lütfen.

Öncelikle alt komisyon kurularak bu çalışmaların yürütülmesi konusundaki önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Komisyon üyesi olanlar; arkadaşlar, Komisyon üyesi olanlar...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bir sayalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayalım. Sayın arkadaşlar.

Kabul etmeyenler... Hepsi Komisyon üyesi arkadaşlar. Hayır, ben kaldırmıyorum çünkü yeteri kadar şey var.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Niye kabul etmediklerini biliyorlar mı acaba? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, değerli arkadaşlar, değerli arkadaşlar, değerli arkadaşlar; önerge bu oylama sonucunda reddedilmiştir.

Çalışmalarımıza biz devam edeceğiz.

Şimdi, STK'yla ilgili şu anda gelen birileri var mı?

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Murat Arslan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, bir saniye, rica ediyorum.

Değerli arkadaşlar, lütfen bu konularla ilgili hem kendinizi tanıttın hem de olabildiğince bu sunumu... (Gürültüler)

Arkadaşlar, bir saniye, efendim, bir saniye ya, bir saniye.

Kendinizi tanıttın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yarına bırak, yarına.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, burada görüşmeler devam ediyor, Cumhurbaşkanlığı atamalar yapıyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Beş dakika... Hayır, konuşacak olan kendini tanıttı. Hayır, hayır, biz her bir gruba birer tane STK temsilcisi davet etme imkânı verdik, konuşmamız o.

Sayın Saribal, mutabıkız tamam mı? Her bir grubumuz bir STK'yı çağırın, konuşalım. (Gürültüler)

Hayır, hayır, arkadaşlar, bakın, bunun ucu açık, lütfen ben... Arkadaşlar, hayır, şimdi; evet, buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sizin daha kendi fikriniz yok... Çocuklarınıza açıklayamayacaksınız...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun...

Arkadaşlar, dinleyelim, dinleyelim arkadaşlar, bir saniye.

Buyurun.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; sivil toplum örgütü adına, meslek örgütü adına ilk ben söz alıyorum, dinlerseniz çok sevinirim çünkü herkes referans verdi veteriner hekimleri, “Veteriner hekimlerin görüşleri alınmalı.” dedi.

Lütfen, beni dinlerseniz sevinirim, saygılarımı sunuyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, sivil toplum örgütlerinin değerli temsilcileri; ben aslında bütün cümlelerimi çok dikkatli kullanarak sizlerin de mantık süzgecinden geçirerek dinlemenizi istiyorum çünkü burada gerçekten de hepinizin referans verdiği gibi ben mesleki bilgi birikimimle, bilim adamlığı kimliğimle bu konuyla ilgili tecrübelerimi size aktarmaya çalışacağım. Daima konuştuklarımızla, şu anda fikir bildiren her iki tarafla ilgili de aslında tartışma konusu oluyoruz çünkü biz bilimsel olarak doğru verileri ortaya koymaya çalışıyoruz; o yüzden lütfen zaman konusunda da... O kadar çok referans verildi ki veteriner hekimlere, hepsine cevap vermem gerekiyor. Sayın Başkanım, beni lütfen biraz sabırla dinlerlerse arkadaşlar sevinirim.

Şimdi, öncelikle Türk Veteriner Hekimleri Birliği olarak bizler aslında birçok çalışma yaptık, bu çalışmalarla ilgili raporlarımızı da çeşitli kurumlara sunduk, kamuoyuna sunduk, kendimiz de değerlendirmeye çalıştık. Aslında 5199 sayılı Kanun'un şu anki hâliyle uygulanmasıyla ilgili

bütün tereddütler anlatıldı yani herkes “Bu kanun uygulandığı takdirde, eğer uygulansaydı şu anda yaşadıklarımızı yaşamayacağız.” dediler. Buna katılıyorum ama artık bu geride kalmış bir konu ve bizlerin artık yeni süreçle ilgili biraz fikir beyan etmemiz gerekiyor.

Şimdi, yeni taslakta genel gerekçede aslında 5199 sayılı Kanun’un genel yaklaşımı olan yaşatmak ve buna ilişkin tüm tanımlar çıkarılmış, sınırları net bilimsel bir çerçeveye oturmeyen “kuduz şüpheli saldırgan” “anatomik yapısı bozulmuş” gibi tümü itlafa gerekçe olabilecek bazı ifadeler kullanılıyor. Bakın, bu çok önemli yani biz veteriner hekimlikte bilimsel olarak bir saldırgan hayvanı nasıl tanımlayacağımızı ifade edemeyiz, gerçekten de her veteriner hekim bunun tanımlamasını yapamayabilir. Bu mesleki bir eksiklik değildir, bu, hayvanların davranışlarından kaynaklı bir durumdur; yani bir hayvan bir gün sakinken yarım saat sonra bu durum değişebilir, aldığı mesajlar, fizyolojik mesajlar, dışardan aldığı “impuls”larla bu değişebilir. O yüzden, bu tanımlamalar çok geniş, bunlar eğer bu hâliyle çıkarsa kaygı vericidir.

Yine, genel gerekçede sorumlu kurumların görevlerini yapmadığı ve bu kurumların denetlenmediği, popülasyonun bunun için arttığı ifade edilmiştir ama yine bazı kurallar getiriliyor ve cezalar getiriliyor. Yani denetimle ilgili, genel gerekçede sunulan denetimle ilgili yine hiçbir şey yok yani siz nasıl denetleyeceksiniz, hangi... Örneğin, bir hayvanın saldırgan olduğuyla ilgili denetimi geriye doğru beş yıl nasıl denetleyeceksiniz? Bir veteriner hekimin o kararı doğru verip vermediğini ya da o kurulun o kararı doğru verip vermediğini nasıl denetleyeceğiz? Yani bunun, burada yapılacak hataların günahını hayvanlar çekecektir değerli milletvekilleri.

Şimdi, bilimsel açıdan itlaf mı? Lütfen, burayı cankulağıyla dinleyin, biraz önce söylediğim gibi sadece mantık süzgecinden geçirin. İtlafı ilgili “Acaba kısırlaştırma mı, itlaf mı?” bunu sürekli tartışıyoruz. Bakın, eminim, hepiniz merak ediyorsunuz; o yüzden, öncelikle şunu söyleyeyim: Bakın, dünyada yapılan hiçbir çalışmada itlaf ya da kısırlaştırma tek başına önerilmiyor, hangi yöntemi kullanırsanız kullanın bununla birlikte kayıt altına alma, takip etme, denetim, üretimin durdurulması gibi biraz önce seslendirilen bütün o öneriler birlikte veriliyor.

Şimdi, dünyada sokak hayvanlarının toplu itlafıyla ilgili kesin sonuç alan hemen hemen hiçbir ülke yoktur arkadaşlar. Bakın, bugün itlafta başarılı olduğu düşünülen ülkeler 1950’li, 60’lı yıllarda, veteriner hekimliğin gelişmediği, tekniklerin gelişmediği, henüz bu kadar hızlı kısırlaştırmanın yapılmadığı yerlerde... 1930 da referans verildi, 1930’da 270 veteriner hekim vardı bu ülkede, şu anda 46 bin veteriner hekim var arkadaşlar. O yüzden, bugün ile o günün şartlarını, o günkü itlaf ile bugünkü itlafı asla kıyaslayamayız. Bugün bir veteriner hekim eğer ortam hazırlanırsa günde 10 tane operasyonu, kısırlaştırmayı yapabilir. Bu kıyaslama bence doğru değil.

Diğer taraftan, itlafın, -size birkaç literatür okuyacağım bundan sonra- popülasyon azaltılmasına yaramadığı, tam tersi itlafın daha da...

CANTÜRK ALAGÖZ (İğdır) – Dinleyen yok ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Cevap verin, bitince söz alın cevap verin, bakayım ne diyeceksiniz?

(Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, lütfen dinleyelim.

Buyurun.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – İtlafın bilimde “vakum” adı verilen nedenle hayvan sayısının geriye doğru daha fazla yükselerek geldiğini, dolayısıyla öldürmenin bir azaltma yöntemi olarak kullanılamayacağı kanıtlanmıştır. Bunun literatürleri, çalışmaları var; isteyen arkadaşlara verebilirim.

Bakın, kısaca birkaç tanesinden bahsedeyim, bunların hepsi yeni çalışmalar. Bu tasarının ortak noktası şu: Bahsedilen bütün çalışmalar eski tarihli, 2000’li yıllarda, daha önceki tarihli referanslar verilerek bu çalışmayı gerekçelendirilmiş arkadaşlar ama yeni çalışmalardan bahsediyorum. Bakın, 2016 yılındaki bir çalışma “İtlaf yirmi yıl içinde popülasyonu yalnızca yüzde 13 azaltır.” diyor. Öldürmeyi seçen ülkeleri incelediğimizde genellikle bu uygulamayı elli altmış yıldır yaptıklarını görüyoruz değerli milletvekilleri. Yine, başka bir çalışmada diyor ki: “Popülasyon yönetimiyle, köpeklerin popülasyonunun azaltılmasıyla, kısırlaştırma yapmakla yüzde 78 oranında bir başarı sağlanabilir.” Bu çalışma da 2024 yılına ait, bu da yeni bir çalışma. Aslında bu söylenenler doğru kendi içinde ama bazı çalışmalar eski olduğu için yeni çalışmalarla güncellenmesi gerekiyor, bu raporun da güncellenmesi gerekiyor, bu tasarının da güncellenmesi gerekiyor.

Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü ve Dünya Sağlık Örgütü bilinenin aksine, kuduz kontrolü açısından sahipsiz köpeklerin itlaf edilmelerine geniş ölçüde karşı çıkmaktadır. Köpek kaynaklı kuduzu kontrol altına almakta kitlesel olarak yapılan aşılamaların etkili olduğu defalarca gösterilirken köpeklerin yok edilmesinin ise uzun vadede köpek yoğunluğunu azaltmadığı veya kuduzu kontrol altına almada başarılı olmadığı açıkça belirtilmiştir, bunda iki büyük otorite aynı görüşte.

Yine “Bu tip strateji etkili olmadığı gibi sahipsiz köpekler hedef alındığında aşılama programlarına zarar verebilmektedir.” bilgisi vardır yani sizin aşıladığınız, sokağımızda olan, bağışıklığı güçlendiren ve aslında sizi diğer hayvanlara karşı koruyan bir bariyer oluşturan hayvanları da bağışıklığın içerisinde aldığımız için aşılama programına da zarar vermektedir. Bu tarz itlafarda en çok kısırlaştırılmış, aşılanmış ve insanlarla beraber yaşamaya alışmış hayvanlar yok edilmektedir. Bu itlaf sürü bağışıklığını doğrudan azaltmakta ve yerel popülasyonu kuduz bulaşma riski açısından daha büyük tehlikeye sokmaktadır. Halk sağlığı ve güvenliği için atılacak bu türden yanlış adımlar daha büyük tehlikelere yol açabilecek, insanlarla yakın teması olmayan saldırgan, sahipsiz hayvanları insanlarla karşı karşıya getirebilecektir; bakın, bütün otoriteler aynı şeyleri söylüyorlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Başkanım, lütfen toparlayalım çünkü daha sizin dışımızda başka STK’ler de var.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Başkanım, sorulan sorular da var, onlara da cevap...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Erteleyin yarına yahu! Arkanızdan atlı mı kovalıyor?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Yok yok, sorulan sorulara...

Ama şimdi, bizim böyle bir usulümüz yok, öyle bir usulümüz yok.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Şöyle: Ama bakın, ben konuşmamı yaptığımda aslında sizlerin de argümanlarına ben...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Başkan, bakın, siz benim size verdiğim bu süre zarfında konuşmanızı yapın, cevaplandıramadığınız sorular varsa onlara yazılı olarak cevap verin, biz bütün Komisyon üyelerine dağıtacağız.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Peki, hızla toparlamaya çalışacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, şimdi, burada başka STK'ler de var. (Gürültüler)

Ya, böyle bir usul yok. Böyle bir usul yok arkadaşlar, lütfen.

Evet, lütfen toparlar mısınız.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Değerli milletvekilleri, meslek örgütleri adına sadece biz varız burada. Sivil toplum örgütleriyle, derneklerle ilgili, evet, temsilciler var, onlar beşer dakika konuşacaklar ama meslek örgütü olarak sadece biz varız, lütfen biraz sabır göstermenizi istiyorum. Eğer gerçekten biz bunu akliselim olarak tartışacaksa bizi dinleyecekseniz, birikimlerimizden faydalanacaksanız bu konunun tam merkezinde olan bizleri lütfen dinleyiniz.

Aslında kuduz açısından yapılan değerlendirme de çok doğru değil yani hayvanlarda görülen kuduz sayısı, yine, insanlarda görülen kuduz sayısı... Evet, bir iki değil buna ben de katılıyorum, ülkemizde bir ikiden fazla kuduz var ama bunlar kayıtlara girmiyor ya da bunlar tedaviyle iyileştiriliyor ama emin olun, bu itlafın ya da diğer önlemlerin kuduzu azalttığına dair herhangi bir belge yok.

Önerilen taslakta kısırlaştırmanın popülasyon üzerine etkisi açısından verilen bilgiler güncel değil. Bakın, bununla ilgili 6 tane literatür var -tek tek okumayacağım Sayın Başkanım, isteyene verebilirim- hepsi 2000'den sonra, hepsi 2000'li yıllar ve hepsi de aynı şeyi söylüyor: "Kısırlaştırma popülasyonu azaltır belli oranda, itlafın ise bunun üzerine bir etkisi yoktur."

Şimdi, bakın, burada yanıltıcı bilgiler de vardır. Şu anda konuştuğumuz bu taslakta Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü'nün 2023'te yayınlanan (7/1) Raporu'nda verdiği sayılar üzerinden kısırlaştırmanın etkisiz olduğu, buna temel gerekçe olarak gösterilmiş, itlafın da önemli olduğu söyleniyor. Bakın, 2001. Aynı Dünya Hayvan Sağlık Örgütü 2024 yılında (7/7) Raporu'nda diyor ki: "Kısırlaştırma, popülasyonun azaltılması için önemlidir, önemli bir avantaj sağlar." Tam tersi, itlaf etmenin ise burada herhangi bir etkisi olmadığını ifade ediyor.

Ben birkaç sayı da vermek istiyorum size, yine sayılar üzerinden de aslında çok şeyi ifade etmek gerekiyor ama... 4 milyondan herkes bahsediyor Sayın Başkanım, 4 milyonu neye göre hesaplıyoruz? Bakın, 4 milyonun yarısı dışı. Bizim ülkemizde üzerine odaklandığımız kısırlaştırma yönteminde dişileri aslında baz alıyoruz. Bu 2 milyonun da yani 2 milyon dişinin de 1 milyonu yaklaşık olarak, büyükşehirler başta olmak üzere, kısırlaştırılmıştır. Dolayısıyla 4 milyon üzerinden bir hesap yapmamızın bir anlamı yok. Bizim kısırlaştıracağımız sayı 1 milyon, hadi, bilemediğiniz 1,5 milyondur.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Siz bunu, bu sayıları nasıl belirlediniz? Çünkü yani hep afaki olduğu, 4 milyon rakamının afaki olduğu söyleniyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Niye müdahale ediyorsunuz Sayın Başkan?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Yani sizin Oda olarak belirlediğiniz bir şey var mı, bir yöntem, onu soruyorum.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Şöyle, bir ara belediyeler üzerinden bir çalışma yapıldı ama o kadar düşük bir sayı belirlendi ki o doğru bir şey değil.

HAVVA SİBEL SÖYLEMEZ (Mersin) – Hangi tarihte? "Bir ara" diye bir şey yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, burada afaki görülen şeyleri afaki rakamlarla ifade etmeyelim.

Siz devam edin.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Ya, işinize gelmediğinde şunu yapıyorsunuz.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Sayın Başkanım...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Afaki rakamı veren kanunun gerekçesi Sayın Başkan.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Her işinize gelmediğinde...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar...

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Bir saniye... (Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar... Arkadaşlar... Bir saniye...Arkadaşlar...

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Aslında benim...

AYTEN KORDU (Tunceli) – Ya, sizin gibi düşünmeyen herkese aynı yaklaşımı yapıyorsunuz ya!

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Lütfen... Ya lütfen... Lütfen, bir konuşabilir miyim?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Ben sizler adına sordum o soruyu.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Konuşabilir miyim? (Gürültüler)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Arkadaşlar, Veteriner Odasını dinleyelim ya, bir dakika ya.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Lütfen... Ama benim sürem geçiyor. Arkadaşlar...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, lütfen toparlayın çünkü sözü artık tamamlayacağız.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Sayın Başkanım, bir saniye, toparlıyorum. Ama zaten konuşurulumuyorum.

Bakın, bu rapordan yola çıkarak söylüyorum; 4 milyon rakamı bunun, bu rakamın yarısı...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Kanunun gerekçesinde yazıyor, yazarlara söyleyin “Nerenizden uydurdunuz bu rakamı?” diye.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Rakamı söylüyor. Böyle bir ifade olur mu arkadaşlar? Bu rakamı, buradaki, bizim davet ettiğimiz, sizin “Görüşlerini dinleyelim.” dediğiniz Oda Başkanı söylüyor, ben söylemiyorum.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Sizin TÜİK de rakamları açıklıyor, hiç demiyorsunuz, TÜİK’e hiç soru sorduğunuzu görmedik!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, biraz dinleyin arkadaşlar.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Hayır, Oda Başkanı, kanunun gerekçesindeki rakam üzerinden dişi-erkek ayrımı yaparak oradan bir yorum yapıyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, arkadaşlar...

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Rakamı diyen senin vekilin, altına imza atan sensin!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Başkan, sen konuşmayı tamamladın mı?

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Hayır, konuşamadım ki Sayın Başkanım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – E müdahale ettiniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ediyorum.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Ama lütfen, ben bitireyim.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Ya, niye müdahale ediyorsunuz Sayın Başkan?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Ya, lütfen...

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Bir öneride bulunacağım ama.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Biz sabaha kadar sizi dinleyecek durumda değiliz üstadım çünkü başka STK'ler de var, onları da dinleyeceğiz. (Gürültüler)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Milyonlarca hayvanı üç saat konuşup öldürün!

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Tamam, ben bitiriyorum, lütfen... Bitiriyorum ben.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sonra da eve gidin, uyuyun!

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Ben bitiriyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, siz de bir profesörünüz, o da bir profesör. Yazıklar olsun size de ya!

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Lütfen... Ben bitiriyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – O da mevkidaşınız, o da bir profesör.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Ben bitiriyorum, lütfen...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Yapmayın, meslektaşınız. Bir profesöre böyle davranmayın.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Ya, bir...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Ama sizin sormanız gereken soruyu sordum ben.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Evet, ben... (Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet...

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Evet, bu 2 milyon neden önemli? (Gürültüler)

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Arkadaşlar, bir saniye...

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Bakın, bu sayılar neden önemli, onlar... (Gürültüler)

AYTEN KORDU (Tunceli) – Arkadaşlar, dinleyelim.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Bir dinleyebilir miyiz?

Bu 2 milyon neden önemli? Bakın, 4 milyon hayvanın yarısı doğal olarak dişidir; bu dişilerin 1 milyonu kısırlaştırılmıştır, bunu ifade etmeye çalışıyorum ve geriye 1-1,5 milyon hayvan var önümüzde. Yani biz şunu seçeceğiz, Sayın Başkanım, lütfen, beni şey olarak değerlendirmeyin yani taraflı bir düşünce olarak konuştuğumu düşünmeyin, şöyle düşünün: Ya 1,5 milyon hayvanı kısırlaştıracağız ya da 4 milyon hayvanı kademeli olarak öldürmek zorunda kalacağız. O yüzden, yasa zaman içerisinde

uyutmayı getiriyor. Elbette belli kriterler var, onlara katılıyorum ama o kriterler de kendi içerisinde net değil. Yani veteriner hekimlerin kayda bağlı olarak, bilimsel olarak karar verebilecekleri tanımlamalar değil. Bugün...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ya, bu ülkede kürtaj hakkını kadınlar kullanamıyor sizin baskınız yüzünden.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Bitiriyorum, bitiriyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Son bir dakika... Lütfen...

Buyurun.

TÜRK VETERİNER HEKİMLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MURAT ARSLAN – Ben, tabii, keşke böyle şey içerisinde anlatmak zorunda kalmasaydım.

Son olarak şunu söyleyeyim, bakın, bütün bunları değerlendirdiğimizde, lütfen, biraz önce burada yaşanan acılarla ilgili bizim şahit olduğumuz şeylerin katlanarak geri gelebileceğini aklınızdan çıkarmayın. Bu neden önemli, neden söylüyorum bunu? Bakın, bütün çalışmalara dayalı olarak söylüyorum, eğer biz itlafi seçersek, emin olun, şu anda yaşadığımızın kat kat fazlasını tekrar yaşayacağız yani biz hayvanları öldürerek sorunu çözdüğümüzü düşünürken aslında sorunu büyüterek daha geriye daha büyük bir şekilde bunu almış olacağız.

Bir de önerim var Sayın Başkan, şunu söylüyorum, diyorum ki: Bir madde koymuşsunuz, 2028'e kadar belediyelerin bakımevi yapması için. 2028'e kadar gelin, önce hayvanlara, sonra kendimize bir şans verelim; 2028'e kadar bütün belediyeler... Türkiye'de özel olarak çalışan 11 bin muayenehane, poliklinik ve hayvan hastanesi var, bunları dâhil edelim, 29 veteriner fakültesi var, üzerine bunları da katalım -biraz önce söylediğimiz rakamı yine hesapladım Sayın Bakanım, Sayın Başkanım- bir yıl içinde, bir buçuk yıl içerisinde ama biz kendimize dört yıl verelim, bunun kısırlaştırılması mümkün, siz de bizler de en insani yolla bunu yapmaya çalışalım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim, sağ olun.

Şimdi, ikinci söz...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – AK PARTİ'li arkadaşların yanıtları varsa yanıt versinler.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, biz sadece bilgi alacağız, yanıt vermelerini gerektiren bir hâl yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bilgi olduğunu kabul ediyorsanız sorun yok.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bu saat de tam bilgi alma saati, saat ikiyi kırk geçiyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim; paydaşların görüşleri alınmadan, kapalı kapılar arkasında hazırlanan, “çözüm” diye sunulan tasarı çözüm olmamakla birlikte katliam ve üreme kısır döngüsüne devam edecektir. STK'lerin içeri alınmaması, Türk Veteriner Hekimleri Birliği Merkez Konseyinin bu tasarı hazırlanırken görüşünün alınmaması; veteriner fakültelerinin, STK'lerin, baroların görüşünün alınmaması, bunların yerine ise Gazze'de yakılarak öldürülen bebeklerle, çocuklarla... (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Sayın Başkanım, bildiri mi okuyor?

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yok öyle bir şey!

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI
HAYDAR ÖZKAN – Bir saniye... Bir saniye...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Başkan... Başkan...

Arkadaşlar, bir saniye...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI
HAYDAR ÖZKAN – Zamanım gidiyor Sayın Başkanım, zamanım gidiyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Bir saniye... Bir saniye...

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI
HAYDAR ÖZKAN – Batı'nın öldürme kültürüyle hazırlanan bu tasarı kabul edilemez. Zira 1910 yılında...

(Gürültüler)

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI
HAYDAR ÖZKAN – Başkanım, devam edeyim, zamanım gidiyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar...

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) – Müsaade etmiyoruz!

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI
HAYDAR ÖZKAN – Hayır! Hayır!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sana mı soracağız?

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Konuyla ne alakası var bunun ya?

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI
HAYDAR ÖZKAN – Çok alakası var!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, toplantıya on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 02.44

SEKİZİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 02.55****BAŞKAN: Vahit KİRİŞÇİ (Kahramanmaraş)****BAŞKAN VEKİLİ: Muharrem VARLI (Adana)****SÖZCÜ: Adem KORKMAZ (Burdur)****KÂTİP: Ruken KİLERCİ (Ağrı)**

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Değerli arkadaşlar, toplantıyı açıyorum.

Lütfen konuşmalarınızda sadece STK olarak üstlendiğiniz sorumluluğun bu teklifle olan ilişkisini, buna ilişkin düşüncelerinizi aktarın, Gazze’yi, orayı burayı bu işlere katmayın.

Buyurun.

HAYVANLARIN YAŞAM HAKLARI KONFEDERASYONU BAŞKAN YARDIMCISI HAYDAR ÖZKAN – Tamam Başkanım.

1910 yılından beri Hayırsız Ada’dan 2004 yılına kadar öldürme kültürü devam etti. 2004 yılında kanun çıkmasına rağmen belediyeler maalesef kısırlaştırma yapmadı. Günümüze kadar yüz on dört yıldır öldürme kültürü devam etti ama çözüm olmadı. Şimdi, yirmi yıldır kısırlaştırma niçin çözüm olmadı? Yirmi yılda, geldiğimiz noktada yüzde 8,5 kısırlaştırma olmuş, yüzde 8,5 kısırlaştırmayla “yakala-kısırlaştır-sal” elbette mümkün olmaz çünkü belediyeler kısırlaştırma yapmadı. Şimdi, buna bakarak “yakala-kısırlaştır-sal” metodu bu teklifte tamamen “yakala-tuta” döndüğü anda bu kabul edilemez çünkü kısırlaştırma yapılmadı.

Hayvanların devasa barınaklara alınması hayvan sayısında popülasyonu kontrol yerine sayıyı tamamen arttıracaktır çünkü kısırlaştırma olmayacak.

5’inci madde türlü gerekçelerle hayvanların öldürülmesinin önünü açmaktadır. Madde 14’te de barınakların yapımı için belediyelere 2028’e kadar süre tanınmış olmasında teklifin esas amacının hayvanların barınaklara alınması değil türlü bahanelerle öldürülmesi olduğunu düşünüyoruz.

Şimdi, bu bilgiler doğrultusunda ben şu soruları sormak istiyorum:

1) Yirmi yıldır kısırlaştırma yapmayan belediyelere neden yaptırım uygulanmadı? Bir yılda, iki yüz altmış dört iş gününde günde 11 kısırlaştırmayla 4 milyon hayvan kısırlaştırılarak sorun çözüldükten öldürme niye?

2) Bugünkü popülasyonun dahi bir-bir buçuk sene içerisinde kısırlaştırılarak kontrol alınması mümkünken neden öldürülme seçeneği seçiliyor?

3) Devasa yaşam alanları yaratmak için harcayacağımız parayla tüm popülasyonun kısırlaştırılabileceğini bilmiyor musunuz?

4) Sokaktaki hayvanların ortalama yaşam ömrü üç dört sene iken yürütülecek bir kısırlaştırma seferberliğinin sonuçlarının sokağa yansımalarının ilk sene sonunda bile hissedileceğinin farkında değil misiniz?

5) Hayırsızada katliamından bu yana yüz on dört yıldır sokak hayvanları belediyeler eliyle zaten öldürülüyor, öldürmenin çözüm getirmedeği görülüyor mu?

6) Bu ülkede 32 tane veterinerlik fakültesinden mezun olan öğrenciler hayvanları öldürsün diye mi mezun oluyor?

Allah'ın yarattığını öldürmek ilahi nizama kafa tutmaktır. 2021 yılındaki Komisyonunda da Sayın Yunus Kılıç'a "Burada alınan kararlar ülkenin zaman ve enerji kaybı olacak." dedik ve şu anda 2028'e kadar belediyelere gün tanınması tekrar zaman ve enerji kaybı olacak, hayvan sayısı da fazlalaşacak, patlama olacak kısırlaştırma olmadığı için. Türkiye'nin zaman kaybedecek hiç zamanı yok, lütfen bir an önce 3 konteynerle dahi yapılabilecek -bakınız, 1393 belediye var, devasa beton yarışına girmeye gerek yok- kısırlaştırma merkezleriyle... Tek yapılması gereken, bütün belediyeler veteriner istihdam etmeli, belediyelerin veterinerlik şubeleri güçlendirilmeli ve bir an önce sivil toplum örgütlerinin, Veteriner Merkez Konseyinin de desteğiyle kısırlaştırma seferberliği bütün belediyelerde eşzamanlı olarak başlatılmalı, bu yapılmadığı takdirde bu yasanın hiçbir katkısı olmadığı gibi hayvan sayısında da patlama yaşatacaktır. Bunun için "Bu yasayı tekrar geri çekin ve kısırlaştırma seferberliği başlatın." diyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Evet, beş dakika süre veriyorum.

Buyurun.

VETERİNER HEKİMLER DERNEĞİ BAŞKANI GÜLAY ERTÜRK – Teşekkür ederim.

Beş dakika değil çok daha kısa sürede meramımı anlatmaya çalışacağım.

Ben Veteriner Hekimler Derneğinin Başkanım, doksan dört yıllık bir meslek örgütünün şu anda Başkanlığını gerçekleştiriyorum ancak aynı zamanda serbest çalışan bir veteriner hekimim. Küçük hayvan klinisyenim yani kedi, köpek gibi evde bakılan hayvanlara bakıyorum aynı zamanda, meslek hayatımı bu şekilde sürdürüyorum.

Otuz beş yıldır bu mesleği yapıyorum ve bu kanun taslağında şöyle bir gerekçelendirme var: Sosyal kısıtlama nedeniyle insanların psikolojilerinin bozulmasına gerekçe gösterilerek aslında ötanaziyle ilgili bir durum yansıtılıyor. Ancak şöyle bir durumu örneklendirmek istiyorum: Benim hasta sahiplerim sürekli beni arıyorlar, sürekli soruyorlar, geceleri uyuyamadıklarını söylüyorlar çünkü bilirler kedi, köpek sahipleri hayvanları aslında âdeta bir evlat yerine koydukları için şu anda da sokakta bu hayvanların öldürüleceği düşüncesiyle bir empati yaptıklarından tüm psikolojilerinin bozulduğunu anlatıyorlar. Bir kere buna dikkat çekmek istiyorum, taslak sadece tek tarafı bu psikolojisi bozulan insanları değil aynı zamanda hayvan sahiplerini de dikkate alsa iyi olurdu.

Şimdi, şunu söylemek istiyorum: 1850'lerden 1990'lara kadar dünyada köpek popülasyonunun düzenlenmesi adına yapılan işlem, evet, öldürmeye yönelikti ancak 1990 yılı itibarıyla Dünya Sağlık Örgütü ve Dünya Hayvanları Koruma Topluluğu Cenevre'de 1990 yılında bir araya gelerek bir Köpek Popülasyonu Yönetim Kılavuzu yayınladı, sene 1990. Bu kılavuzun ön sözünde şöyle diyor: "Bugüne kadar yapılan toplu imhalarla, öldürmelerle sonuç alınmadığından en doğru ve geçerli yöntemin hayvanlarının kısırlaştırılması ve aşılması şeklinde..." Toplum sağlığını da önceleyen böyle bir ifadesi var. Yani dünya bunu 1990 yılında buldu.

Şimdi, çözüm adına elbette ki köpek popülasyonunun kontrol altına alınması çok önemli ancak ortada da bir bilimsel gerçek var, nedir bu? Köpek popülasyonunu kontrol altına almanın tek geçerli yolu, bilimsel yolu, yapılan çalışmaların da gösterdiği, hayvanlarının kısırlaştırılması üzerinedir ve bu kısırlaştırmada da taslakta yazdığı gibi yirmi yıl içerisinde 2,5 milyon hayvanın kısırlaştırılması değil belli bir zaman dilimi içerisinde mevcut olan hayvanlarının yüzde 50, hatta yüzde 70'inin kısırlaştırılmasıdır bu popülasyonunu aşağıya çekecek olan, oran budur. Bu bilimsel gerçek üzerine eğer yürünürse başarıya ulaşılabilir ve eğer 2028 gibi, dört yıl gibi bir süre eğer bu köpek popülasyonunun

kontrol altına alınmasına bir hedef olarak konulmuşsa bir yıl içerisinde mevcut olan hayvanların yüzde 70'inin kısırlaştırılması ve kalanın da peyderpey, zaman içerisinde kısırlaştırılmasıyla, inanın, ötanazi gibi bir çözümsüzlük değil gerçek bir çözüm olan kısırlaştırmayla hem toplum barışını sağlayacak hem de insancıl bir şekilde biz bu sorunu çözeceğiz; bunu özellikle belirtmek istiyorum.

Ayrıca şöyle bir gerekçe var yine: Mevcut olan taslakta kamu güvenliği göz önüne alınarak ve zoonoz hastalıkların önemine dikkat çekilerek kamu güvenliği açısından endişe veren veya bakılması yasaklı ırkların neler olduğunun altı çizildikten sonra bunların ötanazisiyle ilgili belediyenin yetkili olduğuna ilişkin bir ibare var.

Şimdi, ne yazık ki ülkemizde şöyle bir şey var: Belediyelerde bu yetkiyi verecek olan veteriner işleri müdürlükleri yok. Her şeyden önce yani sadece hayvanların ötanazisi gözüyle bakmayın, kaldı ki bunun çözüm olmayacağını söyledim ama aynı zamanda zoonoz hastalıklarla ilgili, toplumda halk sağlığını sağlayan ilk meslek grubu olan veteriner hekimlik mesleğinin “veteriner işleri müdürlüğü” şeklinde belediyelerde bugün itibarıyla bir yeri bile yok. Yapılması gereken düzenlemeler bu yönde olması gerekirken bugün itibarıyla artık çözüm olmadığının bütün dünya tarafından bilindiği ötanazinin köpek popülasyonunun aşağıya indirilmesi adına bir çözüm olarak sunulmasını açıkçası biz ne meslek örgütleri olarak doğru buluyoruz... Kaldı ki burada Türk Veteriner Hekimleri Birliği -az önce Sayın Başkanımız da ifade etti- veteriner fakültesi, Türk Veteriner Birliği Vakfı gibi tüm meslek örgütleri hepimiz aynı şeyi söylüyoruz çünkü rasyonel ve bilimsel doğru bu şekilde. Ancak ne yazık ki bu taslakla ilgili olarak bu meslek örgütlerinden herhangi bir görüş alınmadığı için de doğru bir kanunun bugün itibarıyla konuşulduğuna inanmıyoruz. Kısacası, yasanın geri çekilmesinin bugün itibarıyla en doğru hareket olduğuna inananlarıdır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Çok teşekkür ediyorum.

VETERİNER HEKİMLER DERNEĞİ BAŞKANI GÜLAY ERTÜRK – Peki, ben teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sağ olun.

Evet, baro... Bir de baronun şeyi vardı.

Buyurun, kendinizi de bir tanıtın lütfen.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERDEM KORAY TOYGAR – İyi akşamlar. Avukat Erdem Koray Toygar, Türkiye Barolar Birliği Hayvan Hakları Komisyonu Sözcüsüyüm.

Kanun teklifi gerekçesinin birinci paragrafında 2004 yılında yürürlüğe giren 5199 sayılı Kanun'un sahipsiz hayvanların rahat yaşamını ve can güvenliğini tam anlamıyla sağlayamadığı gibi insanların ve diğer canlıların yaşadıkları sorununu çözmekte yetersiz kaldığı belirtilmiştir ancak bu gerekçe doğru değildir. Zira, kanunun yetersiz kalması nedeniyle değil, uygulanmaması nedeniyle sokaklarda hayvan sayısı artmaktadır, bunun yaptırımının da muhatabı sokak hayvanı değil, sorumluluğu yerine getirmeyen kurumlar olmalıdır.

Kanun gerekçesinin üçüncü paragrafında sorumluluğun belediyelere verildiği ancak gerekli denetim mekanizmalarının tesis edilemediğinden söz edilmiş olup bu gerekçe de gerçeği yansıtmamaktadır. 5199 sayılı Kanun'un 15 ve 16'ncı maddelerinde il hayvan koruma kurullarının oluşturulacağı, bu kurulların hayvanların korunmasına ilişkin sorunları belirleyip koruma sorunlarının çözüm tekliflerini içeren yıllık, beş yıllık ve on yıllık plan ve projeler yapmakla, yıllık hedef raporları hazırlayıp Bakanlığın olumlu görüşünü alarak hayvanların korunması amacıyla her türlü önlemi almakla hazırlanan uygulama programlarının uygulanmasını sağlamakla, hayvanların korunmasıyla ilgili olarak çeşitli kişi, kurum ve kuruluşların il düzeyindeki faaliyetlerini izlemek, yönlendirmek ve bu konuda gerekli eş güdümü

sağlamakla, hayvan bakımevleri ve hayvan hastanelerini desteklemek, geliştirmekle, denetlemekle ve gerekli önlemleri almakla yükümlü olduğu düzenlenmiştir. Keza, kanununun 17'nci maddesinde kanuna uyulup uyulmadığını denetleme yetkisi Tarım ve Orman Bakanlığına verilmiştir. Görüldüğü gibi, kanunda denetim mekanizmaları oluşturulmuş ancak yerel yönetimler gibi denetlemekle görevli kurul ve kurumlar da görevini yapmadığı için hayvan sayısı artmıştır, gerekçe bu yönden de sakattır.

Ayrıyeten, ülkemizde kara yolları trafiğindeki yoğunluğun her geçen yıl arttığı, araç sayısının yıllar içerisinde katlanarak çoğaldığı, trafik kurallarına uyulmasının etkili biçimde denetlenmediği ve etkili cezai yaptırımların olmadığı dikkate alındığında bu gerekçenin de gerçek verilerle örtüşmediği görülmektedir. 2019-2023 yılları arasında "hayvana çarpma" şeklinde meydana gelen trafik kazası sayısının bu yıllar arasında meydana gelen toplam kaza sayısına oranı nedir? Sadece insan kaynaklı kaza sayısı nedir? Yine, hayvan kaynaklı kazalardan ne kadarı sokaklarda yaşayan hayvanlardır, bu sayıya besi hayvanları dâhil midir? Kaldı ki belediyeler tarafından birçok bölgede toplanılan hayvanlar şehir dışında kara yolları ve civarına atılmaktadır. Bu tarz, hayvanların kendi bölgelerinden çıkarılıp bu bölgelere atılması da trafik kazalarını artıran sebeplerden biridir. Ayrıca, gerekçede, sahipsiz köpek saldırıları nedeniyle zarar görenlerin hizmet kusuru sebebiyle yerel yönetimlere karşı dava açtığından söz edilmesi her şeyden önce belediyelerin hizmet kusurunun açık itirafıdır. "Hizmette kusur eden yerel yönetimler tazminat ödemesinler." diye mi hayvanların yaşam hakkını ortadan kaldıran bu teklif sunulmaktadır? Ayrıca, gerekçede, 2004 yılından beri kısırlaştırılan toplam hayvan sayısının 2 milyon 504 bin 595, sahiplendirilen hayvan sayısının ise 533.004 olduğu ve bu oranın ciddi anlamda düşük kaldığı da aşikârdır. Yine, İngiltere, Amerika ve Fransa uygulamaları örnek gösterilerek Avrupa'da uygulanan nüfus kontrol yönteminin hayvanları bakımevlerinde tutmak ve öldürmek olduğu yazılmış olup Hollanda, Avusturya, Yunanistan, Çek Cumhuriyeti, İtalya örneğinde olduğu gibi ötanazinin uygulanmadığı, popülasyonunun kısırlaştırma, sahiplendirme, kayıt altına alma yöntemiyle kontrol altına alındığı ülkelerden, hayvanların yaşam hakkının anayasal güvenceye kavuşturulduğu Almanya, Brezilya gibi ülkelerden hiç bahsedilmemiştir. Ayrıca, Romanya'da on yıl önce hayvan popülasyonu gerekçe gösterilerek öldürme yöntemine geçildiği ancak öldürme yöntemi kullanılmasına rağmen hayvan popülasyonunun giderek arttığı gerçeği de göz ardı edilmiştir. Yaşam hakkını temel alan ülkelerdeki uygulamalardan, ötanazinin başarısız sonuçlar verdiği ülkelerden hiç bahsedilmeyip sadece öldürmekle hayvan nüfusunun kontrol altına alınabileceğini düzenleyen bu teklif Türk toplumunun inancına, geleneğine, kültürüne hiç uygun değildir. Gerekçede kısırlaştırma yönteminin olumlu sonuç verdiği örneklere değinilmemiştir. Hindistan'ın Jaipur şehrinde kuduz vakaları sebebiyle öncelikle köpeklerin öldürülmesi yöntemi kullanılmış ancak vakaların azalmasına dair bir sonuca ulaşamamıştır. Bunun üzerine Dünya Sağlık Örgütü'nün önerisiyle şehirdeki köpeklerin aşılanıp, kısırlaştırılıp yerine bırakılması yöntemi uygulanmış ve bu şekilde hem popülasyon azaltılmış hem de kuduz vakaları engellenmiştir. Yine, 25 milyon köpeğin sokakta yaşadığı Meksika'da da bu yöntemle kuduz vakası sifıra indirilmiş ve Meksika, Dünya Sağlık Örgütü tarafından kuduz sorununu halk sağlığı sorunu olmaktan çıkararak ilk ülke ilan edilmiştir.

Yine -değnilmediğini düşünüyorum bugünkü toplantılarda- Türkiye 1928 yılında Dünya Hayvan Sağlığı Örgütüne katılmıştır. Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü 2014 yılından itibaren sokak hayvan nüfusunun yoğun olduğu Türkiye'nin de dâhil olduğu Avrupa ve Balkan ülkeleri ile Orta Asya ülkelerinde hayvan nüfusunun kontrol altına alınması ve kuduzun önlenmesi konularında ciddi çalışmalar yapmaktadır. Bu kapsamda, katılım sağlayan ülkelere kısırlaştırma, sahiplendirme, kayıt altına alma, kuduzu önleme konularında ortak hedefler ve aksiyon planları belirlenmektedir. Her ülke bir sonraki toplantıda kendi ülkesinde yapılan çalışmalar ve sonuçları hakkında ayrıntılı bir rapor sunmaktadır. Bu toplantılar o kadar ciddiye alınmaktadır ki pandemi döneminde dahi kesintiye uğramamış, on-line

toplantılar yapılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti en son 2018 yılında o dönem Tarım Bakan Yardımcısı olan Emrah Bozkaya tarafından temsil edilmiş ve Emrah Bozkaya'nın imzasını taşıyan bir rapor sunulmuştur. Bu raporda, Türkiye Cumhuriyeti 2013 yılında 779.963 olan sokak köpeği sayısını 2017 yılında 614.383'e düşürmüştür. Kuduz nedeniyle hayatını kaybeden insan sayısının da 2013 yılında 1, 2014 yılında 4, 2015 yılında 2, 2016'da 3, 2017 yılında 1 olduğu; bu kuduz ölümlerinin bir kısmının köpek, bir kısmının yabani hayvan kaynaklı olduğu; kontrolsüz üretimi engellemek için kısırlaştırma çalışmaları yapıldığı, hayvanların rehabilitasyonu için bakımevleri kurulduğu, 2017 yılında toplam bakımevi sayısının 231 adete ulaştığı, devletin bakımevi kurulması için belediyelere mali destek verdiği, toplam maliyetin yüzde 40'ının devlet tarafından karşılandığı, bu kapsamda da 2017 yılı için belediyelere barınak kurmaları için sağlanan 1 milyon 600 bin euro olduğu; 2015, 2016, 2017 yıllarında küpeme veya mikroçip uygulamasıyla kayıt altına alınan toplam kedi ve köpek sayısının 535.029 adet olduğu; kısırlaştırma, aşılama oranlarının da yıllar içinde katlanarak arttığı belirtilerek 2013-2017 dönemini kapsayan son beş yılda rehabilitasyon çalışmalarının olumlu sonuçta olduğu sonucuna varılmıştır.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Toparlayalım lütfen çünkü on dakika oldu.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ HAYVAN HAKLARI KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ERDEM KORAY TOYGAR – Tabii ki Başkanım, hayhay.

Ne var ki Türkiye Cumhuriyeti 2018 yılından sonra bu toplantılara hiç katılmamış, tıpkı yerel yönetimler gibi hayvan nüfusunun kontrol altına alınması konusunu ciddiye almamış, yasal sorumluluğunu yerine getirmemiştir. Bu sorunu çözmek için sadece öldürme yöntemi benimseyen bu yasa teklifi asla kabul edilemez, yasa teklifinin de tümünden geri çekilmesi gerektiğine inanıyorum.

Sayılarımı sunuyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Güliz Gündüz.

GÜLİZ GÜNDÜZ – Merhabalar. Ben bir yerel hayvan koruma görevlisiyim, aynı zamanda hayvan hakları aktivistiyim, aynı zamanda oyunculuk mezunu bir insanım, bir eğitmenim.

Şimdi ben biraz sahadan bahsedeceğim size. Sahada kısır küpeli hayvanların doğum yaptığını gördük biz. Belediyelerin oradan oraya hayvanları işkenceyle attığını gördük. Şimdi saldırıdan bahsediyoruz ya mesela, Keçiören'deki saldırıyı anlatayım ben sizlere. Keçiören Belediyesi kendi ana mahallelerinde bir tane hayvan bırakmadı, hepsini “Havladı, gelin buradan alın.” diye, rapor olmadan, hiçbir şey olmadan Bağlum bölgesine attı. Ve hayvanlar nasıl toplanıyor biliyor musunuz? Boğma tasmalarla, ağzından kan gele gele, nefesleri kesile kesile toplanıyorlar ve doğal olarak bunlar bazen agresyon gösterebiliyorlar çünkü bu bir işkencedir ve belediyeler yıllardır bu hayvanlara işkence yapmaktadır. Biz gözlerimizle görüyoruz çünkü biz barınak ziyareti ediyoruz. Kendi dışıklarının içerisinde yavrular açlıkla ölümü bekliyorlar, anneler yavrularını koruyamıyorlar; biz bütün bunları sahadan biliyoruz. Bütün belediyeler oradan oraya hayvan atıyor, dağ başları hayvan dolu. Memlik, Yakuphasan, her yer hayvan dolu ve bu hayvanlar normalde kendi mahallelerinde yaşayan hayvanlardı ve bir şekilde belediyeler onları oraya atıkları için aşıktan, susuzluktan berbat hâlde yaşıyorlar ama kendi mahallelerinde bakanları vardı. Sürekli biz Cumartesi Anneleri gibi -bizim bir grubumuz var- hayvanlarımızı arıyoruz, küpe numaralarını yazıyoruz: “Bu hayvanım kayboldu, gecenin bir yarısı belediye geldi, aldı. Sizin mahallede mi?” Yeni bir hayvan atıldıysa o giriyor WhatsApp grubuna “Buraya böyle bir hayvan atıldı, sizin baktığınız hayvanlardan biri mi?” diye. Şimdi, eğer öldürmek çözüm olsaydı 2004'ten önce zaten belediyeler öldürüyordu, çözüm olmamış demek ki değil mi?

Ayrıca, biz kimiz ki bir hayvanın doğuştan gelen yaşam hakkını elinden alacağız. Bu hayvanlar bizim gibi merkezî sinir sistemleri olan, bizlerle bağ kuran, hisseden hayvanlar. Şimdi sizin yasa teklifinize göre, mesela bulaşıcı hastalığı olan hayvanları ya da ölümcül hastalığı olan hayvanları öldürmeyi teklif ediyorsunuz. Benim evimde 1 tane köpek var, gençlik hastalığı, Distemper atlattı. Normalde belediyelerde kapılan ve asla belediyenin tedavi edemeyeceği ölümcül olan bir hastalık. Biz bu hayvanı iyi hekimlerle tedavi ettirdik, şu anda boncuk boncuk bana bakıyor. Gerçekten hayvanlar... Bunu siz yapabiliyorsanız geçirin, bir hayvanın gözlerinin içine bakıp ona iğneyi siz vurabiliyorsanız gerçekten bu yasayı geçirin ama bunu siz yapamayacaksınız eğer, bunun vebalini veteriner hekimlere atacaksınız bu yasayı geçiremezsiniz. Bunu yapabiliyorsanız zaten bence çok gaddarsınızdır da. Bu size cidden vicdani geliyor mu, insani geliyor mu? Ben size şunu söyleyeyim: Sokaklarda tehlikeli olan nedir biliyor musunuz? Köpekler değildir. Beni defalarca -ben bir kadın olarak söylüyorum-tacizden korudular o köpekler. Bunu yapmak zorunda değillerdi elbet ama defalarca benim önüme set durarak, beni eve götürerek bir tacizden korudular ama sokakta tehlikeli olan... Burada, İncek'te 2 tane köpek bir okulun önünde vuruldu, öğrencilerin gözü önünde; katil serbest. Sokakta tehlikeli olan bu. Şentepe'de 15 tane köpeğin işkence edilmiş bedenlerini çıkarttık biz metruk bir binadan. Oradaki çocuklarla konuşuyoruz, diyorlar ki: "Bizim baktığımız, bağ kurduğumuz köpekler kayboluyor ve biz bu katillerden korkuyoruz." O metruk bina çünkü uyuşturucu kullananların, tuhaf tuhaf tiplerin mekânı olmuş ve orada sürekli hayvanları bağlayarak işkence ediyorlar. Gerçekten bunu mu istiyorsunuz, devlet eğer bunu yasalaştırırsa her yerde bu katliam artacak. Biz bunu istemiyoruz. Bizim vicdanımızla oynamayın, bizim aklımızla oynamayın. Biz artık gerçekten aylardır uyku uyumuyoruz ya, ben ölü ruh gibi geziyorum sürekli. Ben halktan biriyim. Benim vicdanımı bu kadar yaralamaya hakkınız yok. Yok, gerçekten yok. Dışarıda arkadaşlarım var, Meclis Parkı'nda direnişteydik günlerdir, Sakarya'da direnişteydik. Hiç kimsenin vicdanını bu kadar yaralamaya hakkınız yok. Biz bu suça ortak olmayacağız. Eğer mahallelerimizden kedilerimizi, köpeklerimizi almaya gelerseniz yemin ediyorum ki set olacağız, onlerine duracağız. Bizi öldürmeden o hayvanları öldüremezsiniz.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkürler arkadaşlar.

Sahipli Hayvanlar Derneği, evet, buyurun.

SAHİPLİ HAYVANLAR DERNEĞİ TEMSİLCİSİ EMİNE BORAN –Öncelikle herkese selamlar, saygılar, hürmetler. Elbette statü olarak da belli bir düzeyde insanlar da var aramızda ama bir kapıdan diğer kapiya gidemeyen kişiler var, köpek saldırıları sonucunda mağdur olan insanlar var. "Bu mağdurların, ailelerin acılarını hiçbir şekilde belki şey yapamıyoruz ama algılayabiliyoruz." diyorsunuz da ben sekiz ay yatalak kaldım ve ben bu konuda köpek sahibi bir insanım, köpeğimin tasmasını sekiz ay boyunca başka insanlara teslim ettim ve bir saatliğine teslim edildiği zaman onun duygu sömürsünü yapıyorsunuz ve şu an burada gerçekten sizlere konuşmama şu şekilde başlamak istiyordum: Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün "Gereğinden fazla merhamet vatana ihanettir." sözüyle açılış yapmak istiyordum. Her şeyin gereğinden fazlasını maalesef bu ülke için zararlıdır. Özellikle çocuk parklarında hiçbir şekilde kamera sistemi yok ve ben ilk olayımı kamera sistemi olmayan bir yerde yaşadım ve köpeğimle ben suçlu konumdaydım. "Allah'ın sessiz kulu." dediğiniz o köpeğin iç kulağında kanama oldu; ben kendi canımla uğraşırken köpeğimin kulağını arı soktu ve köpeğimin -Ankara Veterinerlik Fakültesinden raporu da var- kıkırdağında oluşan hasar hiçbir şekilde geçmeyecek, vücudumda oluşan hasar hiçbir şekilde geçmeyecek. Sizler bizleri algılayamazsınız. Sizler sadece "Sokaklardaki hayvanlar." diyerek gün boyunca burada konuşma yaptınız, bizlerin sahiplenmiş olduğumuz hayvanlarla alakalı tek bir kelime konuşamadınız.

GÜLİZ GÜNDÜZ – 10 hayvanla yaşıyorum hanımefendi.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen dinleyelim arkadaşlar, hatibin sözünü kesmeyelim.

SAHİPLİ HAYVANLAR DERNEĞİ TEMSİLCİSİ EMİNE BORAN – Üzgünüm, ben kimsenin sözünü kesmedim ve ben çok teşekkür ediyorum, iyi ki Güvenli Sokaklar bana ilk konuşma hakkını verdi, şu an 2'nci konuşma hakkımı alıyorum. Türkiye Cumhuriyeti devleti içerisindeki hiçbir STK'de kendimi ifade edemedim ve özellikle suratıma telefon bile kapandı. Şu an bu salonda o kişi ve şu an yuhalayan arkadaşların hepsinin dediği tek bir şey: “Sen sadece kendi köpeğini seviyorsun.” Hayır, ben bugün gördüğüm köpeği iki hafta sonra rezil rüsva hâlde görüyorum. Sizler dilenci görür gibi o köpeği görür görmez mamasını, suyunu koyuyorsunuz. O köpeğin alanı sadece bu alan olmuyor çünkü sen sadece buraya koyuyorsun, öteki geliyor oraya koyuyor ve o köpek bütün bu alanı kendi alanına alıyor ve benim yaşam alanım yok. Ben bir insanım, Anayasa'da, dünyanın bütün hukuk sisteminin içerisinde benim önceliğim vardır ve “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” ve bu kanuna sonuna kadar “evet” demek zorundayım, bunun sebebini de sadece şundan dolayı söylüyorum: Sizler sorumluluk almadıktan sonra bu sorumluluk ortadan kalkmayacak. Matematik, bilgisayar uzmanı bir insanım ve sizlere sadece şunu söyleyeceğim: Sosyal medyada yaptığımız algılar çok acımasızca. Sizler burada konuştunuz, çok güzel ama vicdanları “Merhamet, merhamet, merhamet.” diyerek öyle güzel sömürüyorsunuz ki yurt dışı STK'lerini de inceledim ben. Sayın Başkanım, Bakanım, yurt dışı STK'lerinde “Bizim ülkelerimizde böyle şeyler olmuyor, sizler neden kendileriniz bunları yapıyorsunuz, en azından kendi fotoğraflarınızı paylaşın.” şeklinde yorumlar var altlarında. Benim ülkemde “Eyvah! Ya, nasıl olabilir böyle bir şey?” diyerek konuşuluyor. Oysaki benim ülkem insanlarının merhameti yeryüzüne ışık olmuştur ve benim ülkem insanının merhametine hayranım. Bu STK'ler bana sırtını dönse bile benim konu komşum benim köpeğini gezdirdi, “pet shop” alışverişi yaptığım kişiler köpeğimi gezdirdi. yemeğini, suyunu önüne koymadığım bu hayvana bunlar sahip çıktı.

(Gürültüler)

SAHİPLİ HAYVANLAR DERNEĞİ TEMSİLCİSİ EMİNE BORAN – Ben hiçbirinizin sözünü şu an kesmedim, sizlerden de rica ediyorum bu konuda çünkü gerçekten sahiplendiğimiz hayvanlara farklı farklı eleştiriler yaparak sahiplenilen kişilerin ellerinden almaya çalışıp tek hayvansever sizmişsiniz gibi yaklaşmanız da yanlış. Bu yasanın içerisindeki maddelerde çok güzel şeyler var. Köpek gezdirme alanı var.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Ya, Başkanım, karşı çıktığım için değil de anlamadığım için keseceğim. Ben hanımefendi anlayamıyorum. Ricam daha kısa, öz cümlelerle...

SAHİPLİ HAYVANLAR DERNEĞİ TEMSİLCİSİ EMİNE BORAN – Biraz hızlı konuşmaya çalışıyorum dakika sınırı ve zaman sınırından dolayı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Dinleyelim arkadaşlar, diğer arkadaşlarımızı da... Bütün STK'leri burada dinleyeceğiz.

Buyurun.

SAHİPLİ HAYVANLAR DERNEĞİ TEMSİLCİSİ EMİNE BORAN – Şu an alıyor musunuz sesimi?

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Karşı çıktığım için değil anlayamıyorum, sesinizi duyuyorum, durumu anlayamıyorum. Yani cümleleri daha sade kullansak belki, belki de saat ilerledi diye. Karşı çıkmıyorum, inanın anlayamıyorum.

SAHİPLİ HAYVANLAR DERNEĞİ TEMSİLCİSİ EMİNE BORAN – Belki, evet, benim de algılamam düştü.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibin sözünü kesmeyelim lütfen.

Buyurun.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Baştan hatta...

SAHİPLİ HAYVANLAR DERNEĞİ TEMSİLCİSİ EMİNE BORAN – Ben baştan şöyle aktarayım size: Benim kendi köpeğim koruma köpeği olarak bulunan bir köpek ve ben bu konuda gerçekten dışarıdaki hayvanların hâllerini görüyorum ve nezaketten, nezaketimi aşmadan uyardımaya çalışıyorum. Bu konudaki bütün sivil toplum kuruluşlarına yeri geldi ulaşmaya çalıştım Türkiye Cumhuriyeti devleti içerisinde kurulmuş olan, hiçbiri bana bu konuda söz hakkı vermedi Güvenli Sokaklar dışında, şu anda da burada konuşma hakkım var. “Mağdurları anlıyoruz.” diyorsunuz da mağdurları nereye kadar algılayabiliyorsunuz? Sekiz ay boyunca hiç yatalak kaldımız mı? Ve şu anda sağlam ayağım benim ameliyatlık.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Toparlayalım lütfen.

SAHİPLİ HAYVANLAR DERNEĞİ TEMSİLCİSİ EMİNE BORAN – Ben toparlıyorum Sayın Başkanım.

VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

SAHİPLİ HAYVANLAR DERNEĞİ TEMSİLCİSİ EMİNE BORAN – Bu yasanın sonuna kadar arkasındayım ve sahiplendiğimiz hayvanlar için kilo sınırlandırmasının kaldırılıp seyahat özgürlüğü olsun. Demokratik Sol Parti Genel Başkanının açıkladığı gibi, SGK sistemi şeklinde bir yapılanma ve buna benzer daha birçok sosyal etkinliklerine hâkim olmasını ve sahip olmasını istiyorum çünkü alışveriş merkezlerinde “Merhamet.” denilip başıboş hâlde, inanılmaz derecede stabil olmayan hayvanlar bulunurken ben kendi köpeğimle o alanlara giremiyorum. Sizlerden rica ediyorum, sahipli hayvanlar hakkında da birazcık duyarlı olup... Gün boyunca burada hep sokaktaki hayvanlar, sahipsiz hayvanlar... “Sahipleri biziz.” dediniz. Son bir cümle söylüyorum: Sahipleri sizseniz lütfen evlerinizde alın, açık alanlarda alın.

Yurt dışındaki arkadaş en son İsviçre’den bir video yayınladı, dediği tek bir şey var: “Satılık çok arazi var, şu arazileri alın, kendiniz de bunu yapabilirsiniz.” Lütfen, rica ediyorum yani insanlara öncelikle bir yaşam alanı ayıralım artık.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarımıza sunuyorum...

(Gürültüler)

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Hayır, hayır, herkes konuşmadı daha.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Herkes konuştu arkadaşlar, herkes konuştu. Arkadaşlar, herkes konuştu.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Hangi grup adına konuştuğunu öğrenmek istiyoruz ya.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, yazılanların hepsini konuşturduk.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bir tane STK’yi eksik bıraktığımızlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Neşe Özkanoglu, buyurun.

ANKARA BAROSU HAYVAN HAKLARI MERKEZİ BAŞKAN YARDIMCISI NEŞE ÖZKANOĞLU – Hem barom adına hem de farklı illerden gelen, farklı il barolarından gelen meslektaşlarım adına birkaç cümle söylemek istiyorum. Onlardan da ziyade, şu an bu yasa teklifinin geçmesi hâlinde hayatı etkilenecek olan ama bunun farkında olmayan milyonlarca sokak hayvanı için de konuşmak istiyorum.

Bakın, az önce burada bir gerilim oldu milletvekilleri arasında ve bu herkesi rahatsız etti değil mi? Hatta şunu dediler: “Ya, şiddet olmasın aramızda.” Bir şiddet ihtimali bile sizi bu kadar rahatsız ediyorken biz şu an milyonlarca hayvanın katledilmesinden bahsediyoruz. Az önce hanımefendi bireysel bir şeyden bahsetti, çok geçmiş olsun, gerçekten üzüldüm fakat biz zaten bunların yaşanmaması için çalışıyoruz. Bu problem, bu sorun sizin gündeminize yeni geldi, sizin belki bir haftadır, belki bir aydır ya da en fazla üç-dört aydır bu konuyla ilgili bir şeyler kulağımıza çalınıyor, araştırıyorsunuz ama biz ve hayvan hakkı savunucuları yıllardır bu konuda çalışıyor, sokak hayvanı popülasyonu kontrol altına alınsın diye çalışıyorlar. Yani şu hanımefendi o saldırıya maruz kalmaması diye...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Onu söyleyin zaten, çalışmalarınızı söyleyin.

(Gürültüler)

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Müdahale etmeyin.

ANKARA BAROSU HAYVAN HAKLARI MERKEZİ BAŞKAN YARDIMCISI NEŞE ÖZKANOĞLU – Bakın, lütfen müdahale etmeyin, müdahale etmemenizi rica ediyorum.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Müdahale etmeyin, konuşmacıyı dinlemek istiyorum ben.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

ANKARA BAROSU HAYVAN HAKLARI MERKEZİ BAŞKAN YARDIMCISI NEŞE ÖZKANOĞLU – Bakın, sabahtan beri ben buradayım, dün de eylem alanındaydık ve bazı meslektaşlarımız da şiddete maruz kaldı.

Bakın, biz bütün muhalefet vekillerini dinledik, zaten bu yasa teklifinin amaç bakımından, usul bakımından, yöntem bakımından hukuka aykırı olduğunu çok detaylı bir şekilde izah ettiler. Bu yasa teklifinin vicdana aykırı olduğu da çok ortada; bunların siz farkındasınız.

Beni şu an hatırlayanlar olabilir çünkü ben iki aydır bu Meclise Ankara Barosu Hayvan Hakları Merkezi adına geliyorum, siz vekillerle görüşmeye çalışıyorum, özellikle de sizlerle görüşmeye çalıştık hep. Bakın, sizlerle görüştük ve siz bize hep şunu söylemediniz mi; “Uyutma gelmeyecek ya, bunu nereden çıkarıyorsunuz? Hayvanlar öldürülmeyecek.” dediniz bize. Daha iki hafta önce bunu söylediniz. “Evimizde kedi var.” dediniz “Bizim vicdanımız alır mı böyle bir şey? Bizim kültürümüz alır mı böyle bir şey?” dediniz ama şu an önümüze gelen yasa teklifinde ucu açık bir hayvanları katletme potansiyeli var. Sadece köpek de değil, kedilerden bahsediyoruz. Ya, biz Meclise geliyoruz, Mecliste dolaşan kediler var, siz onların başını okşuyorsunuz, seviyorsunuz. Bakın, siz bugün gideceksiniz belki ama bu yasa kalırsa eğer, kalırsa o kediyi bir vekil şikâyet ettiğinde belediye onu almak zorunda çünkü ne demişsiniz yasaya “Eğer almazsa, toplamazsa, toplayıp barınağına götürmezse hapis cezasıyla cezalandırılır.” Peki, bu belediyeler için öngördüğünüz yaptırımları neden kısırlaştır, aşılat programı için getirmediniz? O yaptırımı getirseydiniz zaten sorun çözülecekti. Şunu sormak istiyorum: Hayatınızda hiç bir kere barınağa gittiniz mi? Lütfen bu yasayı... Bir yasa, evet, yasayla ilgili bir şeyler oluşturulmalı. Biz yıllardır bunun peşindeyiz zaten çünkü bu yasa etkin uygulanmıyor. Bizim önerilerimiz var, konuşulsun, yapılsın ama bunun yapılması için bizim barınakları birlikte gezmemiz gerekmiyor mu sizce? Çünkü neden bahsettiğinizi bilmiyorsunuz, üzgünüm, barınakları hiç görmediniz hayatınızda. Doğal yaşam alanlarından bahsediyorsunuz, “doğal yaşam alanı” dediğiniz şey köpeklerin...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Sayın Başkan, böyle bir usul yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Yani bizim ne yapıp yapmayacağımıza kendisi karar vermesin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Lütfen siz bu yasayla ilgili...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Konuşmacıyı dinlemek istiyorum.

ANKARA BAROSU HAYVAN HAKLARI MERKEZİ BAŞKAN YARDIMCISI NEŞE ÖZKANOĞLU – Lütfen ben...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) – Ben gördüm.

ANKARA BAROSU HAYVAN HAKLARI MERKEZİ BAŞKAN YARDIMCISI NEŞE ÖZKANOĞLU – Siz görmüş olabilirsiniz, o zaman siz beyan edersiniz Sayın Vekilim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar...

ANKARA BAROSU HAYVAN HAKLARI MERKEZİ BAŞKAN YARDIMCISI NEŞE ÖZKANOĞLU – Şunu söylüyorum...

Tamam, siz görmüş olabilirsiniz, ben şunu öneriyorum size: Hep beraber barınaklara gidelim, barınakları gözlemleyelim, hepimiz, hep beraber bir bilgi sahibi olalım. Mesela 2021’de sahiplenilmesi yasaklanan, 2021’de hapsedilen o yasaklıların hâlini görelim çünkü şu anki durum için bir modeldi onlar, onları bir görelim, ondan sonra bakalım. Neden oldubittiye getirmeye çalışıyoruz?

Son olarak şunu söyleyeceğim: Bu ana kadar anlattıklarım daha çok neyle ilgiliydi? Vicdanla ilgiliydi, hukuk yapma tekniğiyle ilgiliydi. Ben bu yasa teklifinin bunlara aykırı olduğunu söyledim. Peki, bunu bir kenara bırakıyorum, bu yasa teklifinin vicdani kısmını bir kenara bırakıyorum, diyelim ki bu hayvanlar bizim gibi acı çekebilen, hissedebilen, nefes alabilen varlıklar olmasın ve onların yaşamına kıymak hiç bizi ilgilendirmiyor olsun, hiç canımızı acıtmıyor olsun; tamam, bunu bir kenara bırakıyorum, burada Veteriner Hekimler Birliği, Veteriner Hekimler Derneğinden hocalarımız konuştu -zaten onlar dışında literatürü biz de takip ediyoruz avukat olmamıza rağmen- onlar söylüyorlar, bu öldürme tekniği zaten sizin popülasyonu kontrol altına almanız için uygun bir yöntem değil yani vicdana aykırılığı bir kenara bırakıyorum, çözüm de değil. Çözüm değilse -ne vicdana uygun ne bilimsel bir tarafı var- o zaman neden ısrarla bize bunu getirmek istiyorsunuz? Amaç nedir? Amacınızı bilirsek belki biraz onun üstünden konuşabiliriz ama bu yasa kesinlikle popülasyonu kontrol altına alacak bir yasa değil, toplumsal kutuplaştırmayı da çok arttıracak bir yasa. Bu yasanın daha çıkmadan, konuşulmaya başlandığı şu anda bile barınaklarda, dışarıda hayvan ölümlerini siz tahmin edemezsiniz. Bakın, ben bir avukat olarak kendim serbest çalışan birisiyim ama merkez adına o kadar çok şiddet vakasının takip ediyoruz ki her hafta sahipsiz bir köpek tüfekle vuruluyor, sahipsiz bir köpeğe tecavüz edilebiliyor, “Bunun benim kapımın önünde ne işi var?” deyip defalarca bıçaklanıyor. Bunlar çok yaygınlaşacak, zaten iki yıldır yaygınlaştı çünkü iki yıldır bir “başıboş” lafıdır gidiyor, bunun yüzünden arttı. Biz bu yasaya kesinlikle karşıyız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, teşekkür ederiz.

ANKARA BAROSU HAYVAN HAKLARI MERKEZİ BAŞKAN YARDIMCISI NEŞE ÖZKANOĞLU – Yasanın teklifinin geri çekilmesini istiyoruz. Ne vicdana ne bilime uygun değildir. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sağ olun, çok teşekkürler.

Değerli arkadaşlar, teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar... Değerli arkadaşlar...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Hanginiz ilk iğneyi yapacaksınız?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, biraz sessiz olalım.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hepimizi öldürün, hepimizi hapse atın, doldurun hapishaneleri.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, şimdi, kanun teklifimizin maddelerine geçmiş bulunuyoruz.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Arkadaşlar, gülüyorsunuz, hanginiz ilk iğneyi yapacak?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – İğneyi ilk yapan vekili tanımak istiyorum. Önce anne köpeği mi, yavruya mı iğne yapacaksınız?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Canlı yayında mı, Meclis bahçesinde mi yapacaksınız?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, lütfen, lütfen...

VI.- KARARLAR

1.- (2/2275) esas numaralı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinde her madde ve önerge üzerinde milletvekillerine beşer dakika söz verilmesine ilişkin karar

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, kanunun bundan sonraki maddeleriyle ilgili görüşmelerde esas olmak üzere, bir adet önerge var, okutup işleme alacağım.

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas no.lu Kanun Teklifi'nin görüşmelerinde her madde ve önerge üzerinde milletvekillerine beşer dakika söz verilmesi hususunu arz ve teklif ederiz.

Vahit Kirişci

Kahramanmaraş

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Komisyon toplantısındaki görüşmelerin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla işbu önerge verilmiştir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önergeyi kabul edenler...

(Gürültüler)

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Önce üzerinde konuşalım Başkanım.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Önerge nedir, anlamadık.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar okundu şurada önerge.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ama yani o kadar anlaşılmıyor ki Başkanım.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Önerge üzerinde söz yok mu?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hangi önergeyi oyluyorsunuz? Siz alışmışsınız öyle el kaldırmaya. “Önergeyi oyluyoruz.” Ya, hangi önergeyi oyluyorsun?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, ben anlamakta güçlük çekiyorum. Bir önerge var Başkanlığa intikal eden, “Okutuyorum.” dedim. Bir daha okuyun, bir daha okuyun, okunsun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Önerge üzerinde görüş sorun, tartışalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır, görüş... Onu tartışma diye bir şey yok, önergeyi veren biziz.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Düşüncelerini söylesinler.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Önergeyi Başkan verdi, Komisyon Başkanı verdi.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas no.lu Kanun Teklifi'nin görüşmelerinde her madde ve önerge üzerinde milletvekillerine beşer dakika söz verilmesi hususunu arz ve teklif ederiz.

Vahit Kirişçi

Kahramanmaraş

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerekçesini okuyun lütfen.

Gerekçe:

Komisyon toplantısındaki görüşmelerin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla işbu önerge verilmiştir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, Komisyon Başkanı ilk defa önerge veriyor. Komisyon Başkanı milletvekillerinin konuşmasını engelledi.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kabul etmeyenler...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Yazıklar olsun size vallahi!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önerge kabul edilmiş ve bundan sonra bu şekilde maddelerine geçtiğimiz teklifi...

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Sayın Başkan, derdiniz ne? Derdiniz ne? Bir sürü görevli dışarıda bekliyor, nedir aceleniz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hani insanları düşünüyordunuz, hani insan hakları!

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, 1'inci maddeyi okutuyorum:

HAYVANLARI KORUMA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 24/6/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Kanunun amacı;” ibaresinden sonra gelmek üzere “insan, hayvan ve çevre sağlığı gözetilmek kaydıyla” ibaresi eklenmiştir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Madde üzerinde söz almak isteyenler...

Arkadaşlar, her bir maddeyle ilgili bir gruptan 1 kişi...

(Gürültüler)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Öyle bir şey yok Başkanım, böyle bir şey olmaz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Burada onu konuştuğ arkadaşlar.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, ne yazdığından haberin yok, ne yazdığından.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hepimiz konuşacağız.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, şimdi süreyi başlatalım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Başkan, yazdığından haberin yok. Ne yazdığından haberin yok vallahi ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Süreyi başlatalım.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Despotluğa bak ya! Ne yazdığınızdan haberiniz yok, yazan sizensiniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, süreyi arkadaşlar...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Komisyon üyesi sınırlandırılmaz Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Söz isteyen...

Sayın Sarıbal, buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, değerli milletvekili arkadaşlar...

Sayın Başkan, süreyi geçirdiniz, genel görüşme de bitti ama maddelerle ilgili sadece bir kişiye söz verip bunu da beş dakikayla sınırlamak etik de değil, uygun da değil. Komisyon üyelerinin maddeler üzerinde konuşma hakları var. Dolayısıyla bir tek kişiyi konuşturarak maddeleri oylamaya sunup geçirmek uygun bir yöntem ve yol değil. Dolayısıyla arkadaşlarımız maddelerle ilgili görüşlerini konuşabilmeliler. Şu ana kadar olabildiğince en iyi şekilde geldi, düşünceler ortaya konuldu, ifade edildi; şu anda böyle bir kısıtı getirmenin doğru olmadığını düşünüyoruz. O yüzden, her maddeyle ilgili Komisyon üyesi arkadaşlarımızın görüşlerinin mutlaka ve mutlaka oluşması lazım.

Bu önergeyle ilgili düşüncemi şöyle ifade edeyim Sayın Başkan: Zaten bu kanunun...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önerge değil de maddeyi görüşüyoruz burada. Madde üzerinde konuşun, buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Madde üzerindeki görüşümü söylüyorum.

Bu teklifin merkezindeki ana değişiklik aslında bu. Daha önce geneli üzerinde konuşma yaparken ifade etmiştim; “hayvan haklarını koruma kanunu” diye bir kanun yapmadığımız için, Anayasa’da da buna çok açık bir gönderme, ifade olmadığı için bir önceki kanunda “Hayvanları Koruma Kanunu” olarak geçen bu maddenin yanına “çevre” ve “insan” konulmuştur. Oysa Türkiye’nin bir çevre hakkı ve Çevre Kanunu var, Türkiye’nin insan haklarına dair onlarca kanunu var. Onları bu maddeye ilave ederek, bu teklife ilave ederek aslında yapmak istediğiniz itlaf, köpek katliamıyla ilgili gerekçelerinizi artırmaya çalışan bir tutum içerisindeyiz. Dolayısıyla bu maddenin tamamen geri çekilmesi ve bu teklifin en kritik maddelerinden biri olması açısından kıymetli çünkü bundan sonraki bütün maddeleri

de aşığı yukarı büyük bir kısmını da bunun üzerinden yönetmeye çalışacaksınız. O yüzden burada çok açık söylüyoruz: Bu maddenin geri çekilmesini ve gündemden çıkarılmasını, düşürülmesini talep ediyoruz. Oyumuz ret olacaktır bu konuda.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ediyorum.

Evet, buyurun.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle saat 03.45. Bu kadar acil, bu kanun teklifinin geçmesini gerektiren hangi gerekçe var? Çünkü yirmi yıldır iktidardasınız, yirmi yıl iktidarda olduğunuz sürece çıkardığınız bir kanun da var, onu da uygulamamışsınız. Şimdi, bu saatte resmen eziyet ederek kanun çıkarma yolunda çalışma yürütüyorsunuz. Gün, torbaya mı girdi? Yarın buna devam edebiliriz.

Burada hayvanların insan, hayvan ve çevre sağlığı gerekçesiyle öldürülebilmelerine olanak sağlayan bir düzenleme getiriyorsunuz. Buradaki demokratik kitle örgütleri ve katılımcıların konuya yaklaşımlarını dinlediğimizde Veterinerler Odası da dernek de bu yanlışlığa vurgu yaptı. Bence geri çekilmesi gereken ve bu saatte görüşülmemesi gereken bir teklifi niçin ısrarla sürdürüyorsunuz anlayabilmiş değilim.

Bu anlamda kanun teklifi bütün olarak amaca hizmet etmeyen, öldürmeyi amaçlayan bir cinayet teklifi. Bu nedenle bu teklifin görüşülmesi dahi yanlışken maddelere geçtik. Bu teklifin geri çekilmesi, Hayvanları Koruma Kanunu adı altında getirilen teklifin buradaki değişiklikle hayvanları öldürme kanunu biçimine dönüştüğünün de altının çizilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Ömer Fethi ağabeyimizin dediği gibi...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Gezi de ağaçtan başladı, bu sefer de ayaklanma hayvanlardan başlayacak; ne çabuk unuttunuz?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Arkadaşlar, bitireyim isterseniz ben de.

Saat 03.48, 03.50'ye geliyor. Yani Türkiye'nin başka hiçbir sorunu yok, hiçbir sıkıntımız yok, herkes rahat bir şekilde, huzurlu bir şekilde, gayrisafı milli hasılası 60-70 bin dolar olmuş bir ülkede yaşadığımızı düşünüyorum ben. Ve hiçbir sorunu olmayan, huzurlu bir şekilde, rahat bir şekilde, konforlu bir şekilde, emeklilerin sabah Et ve Süt Kurumu önünde ucuz kıyma almak için kuyruklarda olmadığı, yaşlıların Halk Ekmek kuyruklarında, belediyenin otobüsüne Gebze'den binip İstanbul'a gidip, halk ekmekten ucuz ekmek almak gibi bir sıkıntısının olmadığı herhâlde bir ülkede yaşıyoruz. Tartışılması gerekenleri, konuşulması gerekenleri atmışız kenara, sabahın 03.48, 03.50'sinde neleri konuşuyoruz.

Az önce ben Sayın Bakanı da uyardım, kendisinin de önünde "profesör doktor" yazıyor ama ben kendisini az önce de kınamıştım. Bir mevkidaşına, Profesör Doktor Murat Hocamızın konuşmasına dahi tahammül edemediler. O bilim insanı aynı kendisi gibi, bilime kendisini adamış ve...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, lütfen, rica ediyorum, ünvanlarımızla ilgili bir değerlendirmede bulunmayın.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, profesör doktordu, mevkidaşıydı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bırakın şimdi onu siz.

Siz kendiniz, bu kanunun bu maddesiyle ilgili görüşlerinizi iletin.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Konuşma özgürlüğü var.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, ne konuşacağımı ben söyleyeceğim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hayır ama burada bizim titrimizi, ünvanımızı tartışamazsınız.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sizin dayatmanızla ben konuşmam. Sizin dayatmanızla konuşacaksak o zaman hiç gerek yok buraya çağırmanıza.

Değerli arkadaşlar, yani ülkenin çocuklarının aç yatağa girdiğinden herhâlde kimsenin haberi yok. Hepimiz anneyiz babayız, çocuklarımızın sabah altıda kahvaltı yapmadan okula gittiğinden herhâlde bihaber değiliz. Bir annenin -geçen yıl da gündemdeydi- bir yumurtayı çocuklarına gūnaşırı ikiye bölerek yedirdiği bir ülkede yaşadığımızdan haberimiz yok. Şu anda gelmiş neyi tartışıyoruz. Evet, hayvanların katlini meşrulaştıracak arkadaşlar. Yıllardan beri -yirmi iki yıl olmuş- burada iktidarsınız ama şimdi suçu başkalarına atmaya çalışıyorsunuz. Arkadaşlar, suçu atamazsınız. Bugüne kadar bu uygulamaları yapmayan iktidar bu işin suçlusuz.

Bugün bizim arkadaşlarımıza haykıran, tepkisini koyan hem Pınar Hanımefendiye hem beyefendiye ben tekrar acılarını paylaştığı ifade ediyorum ama buradan birileri 2 arkadaşımızı sosyal medyada linç ettiriyorlar ve ondan sonra neymiş “Bunlar bize karşı hareket yaptılar.” Kimse o insanlara hareket yapmadı, onların acılarını paylaşıyoruz, onlarla aynı yerdeyiz. Biz ne diyoruz? Bu hayvanların sorunlarını bugüne kadar çözmeyen kim? AK PARTİ ve onun ortağı. Evet, iktidarda biz miydik? İktidarda olan kimdi, 2004’te yasayı kim çıkardı?

Yine, bakınız, akşamüzeri olan toplantıda da söylemişim, araştırma komisyonu kuruldu, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel o dönem Komisyon Başkanıydı, bir rapor hazırlandı. O raporu hepimiz Genel Kurulda dinledik ve emek vardı emek, 11 arkadaşımızın emeği vardı. AK PARTİ’li, MHP’li, CHP’li, DEM’li, İYİ Partili arkadaşlarımızın hepsinin emeği vardı. Ya, bu sözde taslağı hazırlayan milletvekili arkadaşımıza söylüyorum ben, keşke baksaydı da o rapordan bir şeyler feyz alsaydı ama o yazmadı, o hazırlamadı, ona da hazır verdiler önüne, geldi bize burada onu savunmaya çalışıyorlar.

Arkadaşlar, yol yakınken tekrar sizden istihram ediyoruz, bunu geri çekin ve bu hayvanların katliamına dur deyin. Bu vebali taşımayın, bunlarla ilgili gelin, hep beraber oturalım, muhalefet, iktidar, STK’ler otursun, bilim insanları otursun, burada ortak bir paydada buluşalım, bu sorunu hep beraber çözelim. Sokaktaki başıboşları da çözelim, evlerdeki -Hanımefendi az önce buradaydı, gitti; onun da sorununu çözelim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ - Teşekkür ederim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bitiriyorum Başkanım

“Ben yaptım, oldu, ben hallederim, benim parmak üstünlüğüm var.” deyip aynı Sayın Başkanın dayatmasıyla bu iş olmaz arkadaşlar. Bu kanun teklifini bir an evvel geri çekin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Barut, buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, bu teklifi inceledik; hakikaten, bu teklifin 1’inci maddesinde yapılmak istenen değişiklik insan, hayvan, çevre sağlığı gibi gerekçeler gösterilerek bütününe kapsamış. Yani bir matruşka gibi, 1’inci madde de ona bağlı, 17’nci madde de ona bağlı. Burada sokak hayvanlarının öldürülmesinin önünü açan bir pozisyon olarak dayatılmış. Bu, aslında kabul edilebilir bir şey değil. Bu maddelerin hepsinin iç içe konularak 1’inci maddenin çok önemli

olduğunu ve 1'inci maddenin de geri çekilmesini talep ediyoruz. Yani sahipsiz ve sahipli hayvanların tanımı buna tanımlanmış. İşte, kuduz hastalığıyla ilgili veriler buna tanımlanmış. Bakımevleri dışında bir hayvana bakmak ancak onun yasal sorumluluğu olarak sahiplenilmesi 1'inci maddeye dayatılmış. Yani bu 1'inci madde bu kanun teklifinin esasını, anasını teşkil ediyor ve bu tekliften 1'inci çekilmesini biz arzu ediyoruz; bu doğru bir yaklaşım değil.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Komisyon üyesi olup söz talep eden var mı? Önce onlara söz vereceğim.

Buyurun.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Biraz önce burada, yaralanan arkadaşımızı dinledik, çok üzüldük; üzüntüsünü anlamamız çok mümkün değil ama ben bir şeyden bahsetmek istiyorum: Köpekler tarafından yaralanan çocuklarımızın resimlerini koydunuz, yaralanan insanları getirdiniz. 10 Haziran 2022'de İzmir Bayraklı'da 28 kurşunla bir aile katledildi, tam 28 kurşun atıldı. Bununla ilgili, mağdur Murat Bey'i, Pınar Hanım... Bunları korudular "Köpek havlıyordu, rahatsız olduk, vurduk." dediler. Bu aileyi tekrar anmak istiyorum. Aileyi katledenleri kahramanlaştırdılar, bu "tweet"leri hepiniz görebilirsiniz. "3 tane itperest vurulmuş, çok mu?" dediler. "Havlıyordu, rahatsız olduk; vurmayacak mıyız?" dediler. 28 kurşuna biz bir ailenin ocağını söndürdük. Funda Güçlü Köşek, Meryem Köşek, babası Yahya Köşek 28 kurşunla öldürüldü. Güvenli Sokaklar üyesi arkadaşlarımız, yönetim kurulları tarafından da bu arkadaşlar onore edildi; bunu hatırlatmak istiyorum.

Bugün bir şeyi kaçırıyoruz sevgili arkadaşlar, sevgili vekillerim; bir köpeği siz öldürmeye kalkarsanız öldürme eylemini meşrulaştıracaksınız. Sevginin yerini kine bırakıracaksınız. Çocuklarımız, sevgi değil kinle büyüyecek. Öldürebilirliği öğretmez bir devlet. Bugün köpeği öldürenler, yarın çocuğu, kadını öldürecek; "Gürültü yapıyor." diye 28 kurşunla bir ocağı söndürecek.

Lütfen, oylarınızı kullanırken vicdanınızın sesini dinlemenizi rica ediyorum.

İyi akşamlar diliyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

OKAN KONURALP (Ankara) – Çok fazla uzatmayacağım.

Biz muhalefet milletvekilleri olarak burada Komisyon üyesi olan, olmayan arkadaşlarla birlikte konuştuk. Hani, belki bizim sözlerimizi cümlelerimizi bir muhalefet milletvekilinin cümlesi duygusuyla dinlemiş olabilirsiniz, gayet doğal ama bizden sonra Veteriner Hekimleri Odası Başkanı arkadaşımız da Veteriner Hekimler Derneği Başkanı arkadaşımız da burada konuştu. Son derece bilimsel, son derece sarih, son derece nezaketli bir şekilde bu yasaya yönelik itirazlarını ifade ettiler.

Ben, şimdi, bu 2 akademisyen ismin konuşması sonrasında, bu 2 değerli akademisyenin yaptığı değerlendirmeye ilişkin bir sözünüz var mı, onu merak ediyorum gerçekten. Yani hangi gerekçelerle bu yasanın çıkmaması gerektiğini ifade ediyorlar, bunlara yönelik bir sözünüz yok mu? Katılmıyorsanız neden katılmadığınızı neden ifade etmiyorsunuz? Bu bilimsel verilerle ortaya konulmuş değerlendirmelere yönelik Komisyon üyesi olan arkadaşlarımızın, iktidar mensubu arkadaşlarımızın söyleyecek bir cümlesi yok mu gerçekten? Gerçekten bakın, kimseyi suçlamaksızın soruyorum, iyi niyetini soruyorum. Örneğin "Hayvanları öldürmek, sokaktaki hayvan popülasyonunun azaltmaz; kısırlaştırma yoluyla azaltılabilir." deniliyor. Ya, bu tespite yönelik bir cümleiniz yok mu? Haklı ya da haksız "Şu nedenden dolayı katılmıyorum." bile demiyor musunuz? Gerçekten merak ediyorum.

Yasanın diğer maddelerine yönelik de son derece nezaketli birtakım değerlendirmelerde bulundular. Ya, katılmıyorsanız neden katılmadığınızı neden ifade etmiyorsunuz? Duymak istiyoruz arkadaşlar. Bakın, sizi kırmadan, sizi refüze etmeden, sizi üzmeden, kimseyi rijitleştirmeden bilimsel değerlendirmelerde bulundular; buna yönelik bir cümleiniz yok mu? Katılmıyorsanız bile “Şu nedenden dolayı katılmıyoruz.” niye demiyorsunuz? Gerçekten çok merak ediyorum. Kuduz vakalarının gerçeği yansıtmadığını ifade ettiler, sesiniz çıkmıyor, “Hayvanları öldürmekle hayvan popülasyonunu azaltamazsınız.” dediler, buna yönelik sesiniz çıkmıyor. Gerçekten merak ediyorum...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Hiçbir şey demiyorsunuz ya, vallahi hiç bir şey demiyorsunuz! Bakın, burada bir bilim insanı konuştu, ona karşı hiçbir soru sormadınız.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Nejla Hanım, buyurun.

Arkadaşlar, söz talebi var.

Buyurun.

(Gürültüler)

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Arkadaşlar, müsaadenizle...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Demir, buyurun lütfen.

Arkadaşlar, müsaade eder misiniz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Okan Bey’in sözü bitmedi.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Başkan, Okan Bey bitirmedi, bir bitirsin öyle...

OKAN KONURALP (Ankara) – Sayın Başkan, sözüm bitmemiştir ki.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Süreniz bitti arkadaşlar, beş dakikayı niye koyduk biz?

OKAN KONURALP (Ankara) – Sayın Başkanım...

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ben bitirmedim, süre kendisi bitti.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Ya, Genel Kurulda konuşulurken bile söz veriliyor, devam ediyor, son noktasını bağlıyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bu beş dakikayla ilgili ben buradan ilave bir dakika süre veremiyorum, öyle bir teknolojisi yok buranın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Başkanım “Son bir dakika.” diyeceksiniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ya, arkadaşlar, burada her seferinde, açıldığında beş dakika açılıyor, ne yapacağım ben şimdi?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – “Son bir dakika.” diye uyarırsanız daha makbule geçer.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Nejla Hanım, özür dilerim, mikrofonunuzu tekrar açıyorum.

Buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın Başkan, az önce AKP’li Komisyon üyeleri dediler ki: “Bizim çocuklarımız okula giderken köpeklerden korkuyorlar, dolayısıyla köpeklerin öldürülmesi haklıdır. Yasayı Meclisten geçirirsek çocuklarımıza yarın bunun hesabını vermek zorunda kalmayacağız çünkü çocuklarımız korkuyorlar, onlar da öldürülmesi gerekiyor kanaatindedir.”

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hatibi dinleyelim arkadaşlar.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Gerçekten, evlerinize gidin, çocuklarınıza sorun ve aldığımız cevabı da bize söylemeyin ama samimi bir şekilde o çocuklara bir sorun çünkü ben çocukların masumiyetine, vicdanına, merhametine inanıyorum, güveniyorum çünkü ben de bir anneyim, benim de çocuklarım var. Ben son on yıldır köyde yaşıyorum, çocuklarımı da köydeki okula gönderiyorum. Her sabah ellerini tutuyorum, yürüyerek de o yollardan geçiyorum. Şunu söylemek istiyorum, bir köy sakini olarak söylüyorum: Kontrolsüzlük, denetimsizlik ve talan zihniyeti köydeki sokak köpeklerinin sayısının kontrolsüz bir şekilde artmasına neden olmuştur; bu durumlara gün gün kendim bizzat şahit oldum. Belediyenin toplayıp aşılattırmadan, kısırlaştırmadan köye yakın alanlara terk ettiği hayvanları da gördüm. Gayet sakin, kendi hâlinde yaşayan köpeklerin zamanla nasıl agresifliklerinin arttığını da gün gün gördüm, bizzat şahidiyim. Dolayısıyla sorunlar durup dururken ortaya çıkmaz; öncesi vardır, bir hikâyesi vardır ve sorunun hikâyesinde açık net görülüyor ki “aşılattı, kısırlaştırdı, yerinde yaşattı” metodunu uygulamadınız, uygulaması için belediyeleri zorlamadınız, sorumluları zorlamadınız, sorumlu tutmadınız ve bugün de dengeler bozuldu. Siz bozdunuz arkadaşlar, siz bozdunuz ve düzeltereksiniz ama siz düzeltmeye çalışırken de biz sizi yalnız bırakmayacağız, size bu konuda destek vereceğiz, gönüllüüz. Yeter ki bu teklifin gerçekten geçmesi gereken bir şey olmadığını, hiç kimseye bir faydasının olmadığını kabullenin, kabul edin. Az önce profesör doktor konuşurken herkese “Lütfen dinleyin.” diye telkinde bulunuyordunuz, “Sözünü kesmeyin.” diyordunuz ama profesör gerçekleri bir bir açıklayınca bu defa homurdanmaya, bu defa itiraz etmeye başladınız. Profesör de belirtti, herkes belirtti; bütün arkadaşlar, bütün dernek temsilcileri de az önce konuştular; öldürmenin çözüm olmadığını, yıllardır, doksan yılı aşkındır bu yöntemin denendiğini ama çözüm olmadığını ve tek çözümün kısırlaştırma olduğunu defalarca söylediler. Gerekirse bu akşam 17 maddenin görüşülmesi bitene kadar da tekrar tekrar söyleyeceğiz. Lütfen vicdanlarınızı dinleyin, dediğim gibi, çocuklarınıza kulak verin, dinleyin ve bu yasa teklifine hep birlikte “hayır” diyelim, geçirmeyelim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ - Teşekkür ederim.

Arkadaşlar, Komisyon üyesi arkadaşımız -yine sizin partinizden- söz istedi.

Buyurun.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Sabahın dördü ve bu yasayı biz görüştürüyoruz. Bu konuda biz kesinlikle şikâyetçi değiliz. Şikâyetçi olduğumuz konu, Türkiye'nin gündeminde olmayan bir yasayı burada düzenliyorsunuz. Biz keşke burada Türkiye'nin gerçek gündemine günlerce kesintisiz devam etseydik. Sizin Türkiye'nin gündemden haberiniz yok çünkü sokaktan haberiniz yok, pazara gitmiyorsunuz. Sabah bir ticari taksiyle Meclise geldim ve orada ülkenin gerçek gündemini konuştuk; açlığı konuştuk, yoksulluğu konuştuk ve orada partili olan Cumhurbaşkanıyla ilgili bir cümleyi de taksici şoförü kullandı. Cumhurbaşkanı yerel seçimlerde ikinci parti konumuna düşünce “Biz bitti demeden bitmeyecek.” dedi ve taksici şoförünün bu slogana verdiği cevap şu: “Biz AK PARTİ'yi iktidar yaptık ve biz AKP'yi de iktidardan düşürmeyi de biliriz ve düşüreceğiz.”

Çocuklardan bahsediyoruz, çocuklarımızın güvenli bir şekilde sokaklarda dolaşmasından bahsediyorsunuz. Benim de 2 çocuğum var, özel okula gitmiyorlar, devlet okuluna gidiyorlar ve servis de kullanmıyorlar. Çok şükür, benim çocuklarıma istediği yiyeceği alma imkânım var ama ben çok iyi biliyorum ki 30 kişilik sınıfta öğrencilerin ailelerinin en az yarısından fazlası asgari ücretle geçimini

sağlıyor ya da mevsimlik işçi olarak çalışıyorlar. Ben bu yüzden çocuklarımın istediği yiyeceği beslenme kutusuna koymuyorum, benim vicdanım buna elvermiyor. Keşke bugün bu saatte Türkiye'nin gündemi olan bu konuları görüşseydik.

Az önce konuya hâkim olan bütün meslek örgütlerini dinledik, herkes ayrı ayrı konuştu ama ortak olan, öldürme, katletme, popülasyonu düşürmeyecektir.

Burada AKP'nin bir milletvekili de konuştu, "Tümü üzerinde çekilme değil de 'Şu maddeyi çekin.' ya da 'Bir kısmını çekin.' deyin." diye bir açıklama yaptı. Az sonra 5'inci maddeye geçeceğiz ve 5'inci maddenin kesinlikle bu kanun teklifinin içinde olmaması gerektiğini düşünüyoruz ve bu tavrı da az sonra göreceğiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ - Komisyon üyesi olup söz talebinde bulunan başka kimse yok.

Buyurun.

İBRAHİM AKIN (İzmir) - Şimdi, öncelikle, gerçekten yaklaşık on iki on üç saattir tartışıyoruz, konuşuyoruz. Şu anda her şeye rağmen ısrarla bu yasa teklifinin bir an önce bitirilmesi için yaratılan motivasyonu anlamakta zorlanıyorum. Bu motivasyonun nereden kaynaklandığını, hangi gerekçelerle, hangi inançla, hangi kararlılıkla yapıldığını anlamakta gerçekten zorlanıyorum çünkü bu mevcut yapı eğer Türkiye Büyük Millet Meclisinin Komisyonuysa ve Türkiye'deki insanlarımıza vekil olarak örnek olmak gerekiyorsa yürütülen tartışma, yöntemler anlayış olarak asla geleneksel olarak kazanılmış olan kültürün devamı değil; tam aksine, bir zorba sisteminin ifadesinin bir parçası hâline geliyor. Bir komisyon eğer milletvekilleri bile sağlıklı tartışmıyorsa bu toplumu gerçekten düşmanlaştırdığınızın ve aynı zamanda korkunç bir şekilde çürüttüğünüzün farkında mısınız bilmiyorum ama açıkçası böyle bir duruma doğru gidiyoruz. Tartışmaktan, konuşmaktan, müzakere etmekten, gerçeği yakalamaktan ve birlikte ortak karar vermekten ve birlikte yaşamaktan uzak bir hâle gelmiş bir toplumu adım adım inşa ediyorsunuz.

Şimdi, bu tartışmaya gelince; evet, bu yasa teklifinin 1'inci maddesi, aslına bakarsanız sizin bu ülkede ve bu dünyadaki gelişen çağdaş bir yaklaşım biçiminin çok uzağında olduğunuzu gösteriyor. Neden mi? Çünkü siz, aslında bu ülkede ve bu dünyada insan merkezli bakıyorsunuz oysa dünya artık şöyle bakıyor: Bu coğrafyada, bu yerkürede yaşayan herkes aynı zamanda eşit bir hakka sahip yani bu ülkede yaşayan herkes, her canlı, aynı zamanda bir varlık, onların da hakları var ve ekosistem bu varlıkların toplamı içerisinde bir anlam kazanıyor. Dolayısıyla insanın her şeye muktedir olma, her şeyin kararını verme, öldürme, yok etme, talan etme hükmünün yarattığı sonuçlar bakımından da artık insanlığın bu anlayışı çürümüş durumda ve tarihe gömülmeyle karşı karşıya. Bunu yapmadığınız sürece, bundan vazgeçmediğiniz sürece, inanın, siz de kendi geleceğinizi yok etmeye çalışıyorsunuz çünkü bunu yapmadığımızdan dolayı da şu anda ekolojik sistem batırılmış durumda, yaşadığımız coğrafya yaşanamaz hâle gelecek durumda. İklim bozulmasının yarattığı tablo bundan dolayı, talan ettiğiniz sistem bundan dolayı oluyor. O nedenle, şu anda bu düzenlemenin 1'inci maddesindeki çevre ve insan kavramı etrafında yapmaya çalıştığımız şey aslında bakarsanız çağ dışı, geleceğinizi inkâr ediyorsunuz, kendinizi inkâr ediyorsunuz ve dolayısıyla bu maddedeki mevcut yaklaşım biçimi madde madde, sırasıyla devam edecek 17'nci maddeye kadar; toplamı itibarıyla zaten kuruluş biçimi mantığı, anlayışı yanlış. Bu yanlış temelden doğru bir şey çıkmaz. Gelin, vazgeçin, bu yanlış temelden vazgeçin çünkü gerçekten hayvanlara dönük hükümdarlık, otoriterlik... Aynı zamanda yapmak istediğiniz sistemin zaten burada temelinde 1'inci maddede başlığı var. Sözde gerekçelendirmişsiniz "hayvanların acı çekmemesi, ıstırap çekmemesi, eziyet çekmemesi" falan filan diye ama aslında siz aynı zamanda bu çekmemeyi fiilen öldürmeyle somutlaştırmaya çalışıyorsunuz, güya onları korumak için

yaptığınızı söylemeye çalışıyorsunuz ama her şeyin hakkında insanın karar vereceğine hükmetmeye çalışıyorsunuz. Dolayısıyla bu maddenin içerik bakımından, anlayış bakımından, yaklaşım bakımından sadece bizim açımızdan değil, dünyadaki mevcut ekosistemin kavranışını, ekosistem içerisinde birlikte yaşama ilişkisini, onlar arasındaki uyumu da reddeden bir anlayış biçimi var burada; bunu kabul etmek mümkün değil. Kendinizi de inkâr edeceksiniz zaman içerisinde.

Dolayısıyla şunu söylemeye çalışıyorum: Evet, bugünkü koşullarda bu tartışmayı bir türlü sağlıklı müzakere edemiyoruz. Bu müzakere yöntemi akıl dışıdır, hukuk dışıdır. Anayasa'nın insanlara verdiği sorumlulukları bile yok sayıyorsunuz çünkü Anayasa bize şu hakkı veriyor: Ekosistem içerisinde bütün canlı hayatın korunması, uyumlu bir şekilde yaşanması insanlığın ve her yurttaşın görevidir. Bu görev gereği de biz canlı hayatını, ormanlarımızı, suyumuzu, bütün iklimimizi korumak zorundayız; böyle bir sorumluluk veriyor. Biz bu sorumluluğun gereğini bütün yurttaşlara hatırlatmak yerine, vekil olarak kendimizin sorumluluğunu yerine getiremez hâle gelmiş bir durumla karşı karşıyayız ve bu maddenin bu bakımdan, çok tehlikeli, çok yanlış ve gerçekten geri çekilmesi gereken bir konu olduğunu ısrarla ifade etmek istiyorum. Umarım, bu maddenin Anayasa açısından da hukuksuz olduğu kabul edilir ve şu anda size anlatamadığımız gerçekliği Anayasa Mahkemesi iptal eder ve bu yasa geçmez.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Yavuzılmaz.

DENİZ YAVUZILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri, kıymetli STK temsilcileri ve hayvanseverler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kanun teklifinin adı “Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik” öyle bir değişiklik ki aslında adını da değiştirmeyi teklif etmeniz gerekirdi, “hayvanları katletme kanunu”na dönüştürmeniz aslında genel tavrınıza bakılırsa size yakışırdı. Napolyon'un bir sözü var, diyor ki: “Bana yoruma açık bir cümle verin, sizi idam edeyim.” Alın size yoruma açık bir cümle; madde 5, fıkra üç diyor ki: “Sahipsiz hayvan popülasyonunun kamu güvenliği bakımından tehlike oluşturması hâlinde ilgili yerel yönetim tarafından sahipsiz hayvanlara ötanazi yapılabilir.” Anlaşıldı mı? Bu maddenin okunmasından anlaşılmayan bir kısım var mı? Diyor ki: “Birileri sahipsiz hayvan popülasyonunun kamu güvenliği bakımından tehlike oluşturduğuna kanaat getirirse ilgili yerel yönetim tarafından öldürülür.” Neye göre, kime göre kamu güvenliği? Bu konuyla ilgili hiçbir açıklama yok, burası tamamen yoruma açık ve dolayısıyla da sonu da hayvanların idam edilmesine çıkıyor.

Değerli milletvekilleri, 2019 yılında, 27'nci Dönemde bu Meclis 12 milletvekiliyle birlikte bir Hayvan Hakları Koruma, Araştırma Komisyonu oluşturdu ve bu Komisyon 12 toplantı yaptı, elli beş saat boyunca görüşmeler yaptı ve neticesinde bir araştırma komisyonu raporu yayınladı. Buradaki 12 milletvekili de oy birliğiyle raporu hazırladı. Bu raporun bir kanun teklifine altlık oluşturması gerekiyordu ancak bunu AK PARTİ uygulamadı yani bu konuyla ilgili kanun teklifinin hazırlanması sürecinin altlığını oluşturmaları için görevlendirdiği kendi milletvekillerine güvenmedi. “Milletin iradesi tecelli ediyor.” denilen Meclisteki bu süreç yok sayıldı, onun yerine sarayda kanun teklifi hazırlandı ve sonuçta bugüne de bize getirmiş oldu.

Bakın, bu Komisyonunda kimler vardı? Mustafa Yel vardı, Tekirdağ AK PARTİ Milletvekili, tekrar milletvekili adayı yapılmadı sizin tarafınızdan; Nevzat Ceylan, AK PARTİ Ankara Milletvekili, araştırma komisyonu raporunun altına imza atmıştı, o da milletvekili yapılmadı; Jülide İskenderoğlu, AK PARTİ Çanakkale Milletvekili, o da milletvekili yapılmadı; Serap Yaşar, AK PARTİ İstanbul Milletvekili, o da yapılmadı; Yunus Kılıç, Kars Milletvekili, o da milletvekili yapılmadı. Gelelim Milliyetçi Hareket Partisine; Hasan Kalyoncu, o da milletvekili yapılmadı.

MUHARREM VARLI (Adana) – Seçilemedi.

DENİZ YAVUZ YILMAZ (Zonguldak) – Sonuçta gelemedi.

Netice itibarıyla, dediğimiz şey şu ki: İşin acı tablosu bu araştırma komisyonunda olup hayvan haklarını korumaya dönük kısırlaştırmaya dayalı çözümü üreten bu milletvekillerinin olduğu heyetin ortaya çıkardığı rapor maalesef yok sayıldı ve neticede, bu kanun teklifindeki yöntemin adı ötanazi, aslında gerçek adı “neonazi”dir. Bu ötanazi yöntemi değildir, dayattığımız yöntemin adı “neonazi” yöntemidir ve hayvanları katletmeye dönük çok acı ve hayatınızın kalanında leke bırakacak olan bir kanun teklifidir.

İlerleyen maddelerde, diğer kanun maddeleriyle ilgili de söz alarak değerlendirmemi yapacağım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Buyurun.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Komisyonumuza katılan değerli bürokratlar, akademisyenler; ilk önce, on dört buçuk saat oldu, sabaha karşı 04.30; milyonlarca canlının hayatını, kaderini etkileyebilecek bir Komisyon toplantısının on dört buçuk saat sürmesi bana o canlıları değil, bir an önce bu kararı çıkarmak istediğinizi hatırlatıyor. Aramızda akademisyenler var, aramızda bürokratlar var; on dört buçuk saat sonunda siz sağlıklı bir karar veremezsiniz. Ama alelacele, karşımızda üç saattir, dört saattir bu kanun teklifine “evet” diyecek olanlar uyurken biz burada hâlâ bu canlıların yaşam hakkını savunuyoruz.

Ve bir şey daha söyleyeyim size, ben Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiyim, bu toplantı salonunda çok fazla toplantıya katıldım, en fazla toplantıya katılanlardan birisiydim ama kanun teklifi veren hiç milletvekilinin ve diğerlerinin böyle insanı çok rahatsız edici görüntülerle karşımıza geldiğini görmedim. Bu bildiğiniz acı pornosudur. Şöyle bir ön kabulünüz var, orada köpekler tarafından saldırıya uğrayan çocuğa sanki bizler üzülmiyoruz da köpeklerin tarafını tutuyoruz. Öyle bir şey yaratıyorsunuz ki, öyle bir ön kabulünüz var ki çocuklar ve köpekler arasında bir seçim yapmak zorundayız, çocuklar ile sokak hayvanları arasında seçim yapmak zorundayız. Sizi temin ederim ki bu taraf yani bizim oturduğumuz taraf çocukları sizden daha çok seviyor.

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Bu yakışır mı ya?

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Yakışır, çok da yakışır. Ben niye yakıştığımı söyleyeyim, şöyle söyleyeyim...

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Neye göre ölçüyorsunuz?

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Bir dakika, hayır, bir dakika...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, hatibin sözlerini kesmeyelim lütfen.

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Lütfen, lafımı kesmeyin. Şundan dolayı yakışıyor bak, biz...

SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Neye göre ölçüyorsunuz?

ÜMİT ÖZLALE (İzmir) – Gel, neye göre ölçtüğümü söyleyeyim, hadi gel. Ben söyleyeyim: İki seneden beri çocuk yoksulluğunu azaltmak için okulda yemek projesi teklifini veriyoruz çocuklarımızın karnı doysun diye; AK PARTİ ile MHP reddediyor. Çocuk emeğinin sömürülmesine karşı çıkmak için önerge veriyoruz, sizler reddediyorsunuz. Bakın, yarın sokak aydınlatmasıyla ilgili torba yasa geliyor, sokak aydınlatmasının kısılmasıyla ilgili. Bizler buna karşı çıkacağız, sizler, güvenli sokak isteyenler yarın sokak aydınlatmasının kısılmasına “evet” diyeceksiniz. Bana “güvenli sokaklar” diyorsunuz, bu ülke hiçbir dönemde bu kadar güvensiz olmadı. Keşke sokak hayvanlarının olmadığı bir yerde biz

tamamıyla o sokakların güvenli olacağına inansak. Çocuktan bahsediyorsunuz, çocuk haklarından bahsediyorsunuz, hiçbir dönem sizinki kadar çocuk haklarının suistimal edildiği, çocuk yoksulluğunun arttığı, çocukların çatır çatır taciz edildiği bir dönem olmadı. Ondan sonra da diyorsunuz ki: “Çocukları mı seçeceksin, hayvanları mı seçeceksin?” Biz bu taraf, ikisini de seçiyoruz. Çocukları da seviyoruz, sokak hayvanlarını da seviyoruz.

Bilimsellikten tamamen uzaksınız. Neden biliyor musunuz? Burada bilim insanları bu kanun teklifinin sakıncalarından bahsetti. Türk Veteriner Hekimleri Birliği bu kanun teklifinde kendisine danışılmadığını söyledi ve çekincelerinden bahsetti. Hiçbir tepki vermeden sadece dinlediniz ve şu anda dört gözle bu kanun teklifine “evet” demeyi bekliyorsunuz. Ya, bilimin bu kadar mı önemi yok, meslek odalarının bu kadar mı önemi yok? Ya, burada muhalefet milletvekillerinin dediklerinin bu kadar mı önemi yok? Ya, bu kadar mı hissizsiniz? Ya, bakın, bilim insanları söylüyor, meslek odaları söylüyor, veriler açık, her şeyi size söylüyoruz, tek bir tane maddeyi bile tartışmak istemiyorsunuz, tek bir maddenin lehine görüş bildirmek istemiyorsunuz. Ve ondan sonra diyorsunuz ki: “Bizler çocukları seviyoruz.” Hiç inandırıcı değilsiniz.

Teşekkürler.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ - Teşekkür ederim.

Size verdim sözü, buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Bu öyle bir madde ki birincisi arkadaşlar, yaptığımız şey şu anda çok komik, komik bir değişiklik yapıyorsunuz ama kanuna şu an 1’inci maddede şöyle başlıyorsunuz, “Bu kanunun amacı hayvan sağlığı gözetilmek kaydıyla hayvanların rahat yaşamalarını...” diye devam ettiriyorsunuz şu anda. 5’inci maddesinde de nasıl bütün sokak hayvanlarını toplayıp katledeceğinizi açık açık yazmışsınız. Ve buraya girmeyeceğim bile çünkü hakikaten ben artık ne yaptığımızdan emin olmadığımızı düşünüyorum. Az önceki rakam tartışmasından başka bir şeye girecektim, buna gireceğim şimdi. Rakam konuşuluyor değil mi? Kaç tane sahipsiz hayvan var? Az önce teklife imza atan milletvekillerinden biri dedi ki: “Bakın, 4 milyon olduğunu hocamız da teyit etti.” Şimdi, arkadaşlar, biraz ciddiyete davet ediyorum hepimizi. 4 milyon rakamını çıkararak kim biliyor musunuz? Bu teklifin altına imza atan milletvekilleri. Kendi yazdığımız kanunun gerekçesinde -açın okuyun ya yazdığımız şeyi- demişsiniz ki: “Yaklaşık 4 milyon popülasyon...” Bu rakamı Türkiye’de kimse bilmiyor, bu Komisyonun Başkanı Bakanlık yaptı, o da bilmiyor. Aranızda bu teklife imza atan hiç kimse de bilmiyor, buradaki hiçbir STK de bilmiyor. Niye bilmiyor biliyor musunuz? Çünkü başka bir şeyi daha okumadınız siz, bu Mecliste oy birliğiyle kabul edilen Hayvan Hakları Araştırma Komisyonu Raporu’nu da okumadınız siz. O komisyon raporunu okusaydınız 1’inci maddesinde Türkiye’deki hayvan popülasyonunu bilmediğimizi ve uygun bir kısırlaştırma seferberliği başlatabilmek için bunu bilmek zorunda olduğumuzu, 1’inci maddeye AKP’li ve MHP’li milletvekillerinin oylarıyla yazdığımızı bilirdiniz. Yazılan araştırma komisyonu raporunu okumamışsınız, 4 milyon rakamını kendiniz uyduruyorsunuz. Hocanın, veteriner hekimin az önce ifade ettiği şey şu: Sizin tabirinizle 4 milyon hayvan olsa bile bunlardan dişileri kısırlaştırmak gerekir, takriben 2 milyona tekabül eder, zaten 1 milyonunu kısırlaştırdık, hepimiz 1 milyon hayvanın kısırlaştırılmasından konuşuyoruz. Bunu anlamayacak kapasitede olduğunuzu düşünmüyorum, bilerek çarpıtıyorsunuz. Yaptığınız şeyin ağırlığının, vahametinin bence farkına varmış durumdasınız ve bilerek çarpıtıyorsunuz arkadaşlar. Yani burada alt komisyon kurulsun diyoruz, “İstemezük.” Adalet Komisyonu görüşün diyoruz, “İstemezük.” Çevre Komisyonuna gitsin, Sağlık Komisyonuna gitsin, “İstemezük.” Ya, saat sabah dört buçuk olmuş, saat dört buçuk şu anda. Kaç saatir çalışıyoruz biz? Ne için çalışıyoruz biz? Emeklinin maaşı 25 bin lira mı olacak biz buradan çıkınca? Domatesin kilosu 5

liraya mı incek biz buradan çıkınca? Artık “MESEM” adı altında peşkeş çektiğiniz sermayeye çocuklar ölmeyecek mi biz buradan çıkınca? Bunların hiçbiri olmayacak. Toplumsal barışı dinamitlemek için bu Meclisi son dakikasında sabah dörde kadar çalıştırıyorsunuz, yaptığınız şey bu.

Gerekçenize döneceğim. Gerçekten içler acısı, cahil cesaretiyle yazılmış bu gerekçe. İtiraf, itiraf etmişsiniz, kendi gerekçenizde, kanun teklifinin gerekçesinde diyorsunuz ki: “Popülasyonun kontrol altına alınmaması.” “Biz beceremedik işimizi.” demek bu. “Kanunun uygulanamaması...” Böyle edilgen yazınca biz yemiyoruz, beceremediğinizi yazmışsınız buraya. “Gerekli denetim mekanizmalarının tesis edilememesi.” Keşke yirmi yıldır Türkiye İşçi Partisi tek başına iktidarda olsaydı da ben bunları denetleseydim ya. Bir de benden, bizden çok mağdur çıktınız konudan yemin ediyorum. “Kontrolsüz bağış kampanyalarının denetlenememesi.” Bir SMA hastası çocuk için yardım kampanyası açıldığında peşine düşen valilik bunları denetlemekten âciz, işinize gelmiyor.

Başka bir şey daha yok bu gerekçede, bu sorunun kaynağı olan şeylerde ne yok biliyor musunuz? Üretim yok, kaçakçılık yok, merdiven altı üretim yok ve bunlar böyle gizli saklı falan değil. Şimdi ne diyorsunuz? Daha önce de dediniz, yasaklı ırklar... Bugün çıkardım bunu, bugün, bakar mısınız, bugün; girin Facebook’a “satılık pitbull yavrusu” yazın, burada duruyor bunlar. Getirdiğiniz kanun teklifinde ne var? Biriniz cevap vermiyorsunuz, on iki saattir soruyorum, üretimle ilgili ne var, kaçakçılıkla ilgili ne var, siz bu hayvanları nasıl sahiplendireceksiniz? Geçiyorum, sizin tabirinizle 4 milyon hayvan yaşıyorsa yenileri üretilirken ve kaçırılırken siz kime neyi sahiplendireceksiniz? Bununla ilgili nasıl bir çalışmanız olmaz ve hangi “pet shop” lobisiyle, hangi kaçakçılarla, hangi üreticilerle iş tutuluyor, bunu açıklayın o zaman. Ya da biriniz, imza atan biriniz ayağa kalkın ve deyin ki: “Kardeşim, ben buraya üretimi, kaçakçılığı yazmadım çünkü...” Var mı? Yok. 1 AKP’li konuştu, on iki saattir 1 AKP’li konuştu. Ne anlattı? Afyon’da barınak açtırmış, 8 veteriner hekim atamış, ormandan arazi almış. Ne güzel ya, ne güzelmiş AKP vekilliği ya. Ha, biz de yapsaydık keşke. Bir de köpeklere spiral takacakmış, tövbe ya Rabb’im.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sizin tabirinizle 4 milyon canı öldürmeye ant içmiş gibi davranıyorsunuz, bari bunun sebebini anlatın da hakikaten insanlığınızdan şüphe etmeyelim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkürler.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Açılan barınağın son hâli Twitter’da ve bütün sosyal medyada var, görebilirsiniz sayın vekillerimiz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, gerçekten üzgünüm. Şuradaki havaya bakar mısınız. Saat kaç? Dört buçuk. Belli ki yine sabahı yapacağız ve buradan çıkacaksınız, “Biz istedik, yaptık.” diyeceksiniz. Ben buradaki çalışma ortamının sağlıklı bir kanun çıkarmaya, nitelikli bir kanun çıkarmaya uygun olmadığını, bu çalışmanın burada kesilmesi gerektiğini bir kez daha ifade ediyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Aynen katılıyorum.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkanım, hepimiz şunu biliyoruz ki buradaki asıl amaç gündemi değiştirmek. Gündemi değiştirmek için sorun mu? Sorun var ama gündemi değil ki Türkiye’nin bu. Biz burada şu anda ne tartışıyoruz? Yani “Hayvanları öldürme yasası getirdik.” deyip yarın sokağa alınız açık mı çıkacaksınız? Ne olacak yani nedir bu telaş?

Sayın Başkan, az önce “profesörlük” ünvanınızla ilgili bir laf edildiği için alınganlık gösterdiniz, o size iltifat için yapılmıştı. Hepimizin bir ünvanı var ama biz, maalesef, bu tuhaf monolog görüşmelerimiz yüzünden bu ünvanlarımızı da ayaklar altına alıyoruz. Çok üzgünüm, bu yasamanın bir parçası olduğum

için üzgünüm. Böyle bir yasama faaliyeti mi olur? Böyle bir şey mi olur? Ne anlatıyoruz? Sadece 1 AKP'li milletvekilimiz burada konuştu. Yani hiç mi aklınızda soru yok? Burada yetkili makam dedi ki: "Verdiğiniz raporlar eski. Eski raporlara dayanarak siz veri üretip bir yasa teklifi hazırlamışsınız." Bundan daha büyük bir ayıp olabilir mi? Bu ayıbı niye bize yaşıyorsunuz? Belli ki bu ayıplardan alınacak bir hâliniz kalmamış. Ben son derece üzgünüm. Vatandaş diyor ya: "Bu Meclis niye 600 kişi, 300'e indirilsin." Şimdi de diyorlar ya: "Bu Meclis bir işe yaramıyor, kapatılsın." Onlarla aynı fikirdeyim. Burada ne yapıyorsunuz? Burada ne yapıyoruz? Niye tartışmıyoruz? Niye konuşmuyoruz? Biz burada ne yapıyoruz? Ben gerçekten üzgünüm ya! Saat dört buçuk olmuş, belli ki bir irade size bunu bitirecek. Biz de bir irade, sadece yaşamaya olan inancımız bizi burada oturacak, konuşturacak. Hiç merak etmeyin, sizlerden daha fazla dirençliyiz. Zannetmeyin ki burada biz susacağız, uyuyacağız; sesimiz kısalsa da konuşacağız.

Sayın Başkanım, böyle kanun mu yapılır? Az önce bazı arkadaşlar da söyledi, "Kanunun amacı" diye 1'inci maddede geçmişsiniz; mevcut metinden farkı "İnsan, hayvan ve çevre sağlığını gözetmek kaydıyla hayvanları rahatlatacağız, şunu yapacağız..." Tam tersi, bu kadar hukuki belirsizliğin olduğu bir çerçeve içerisinde siz burada "Hayvanların rahat yaşamaları için iyi, uygun muamele edeceğiz, temin edeceğiz; eziyetsiz, acısız bir şekilde korunmalarını sağlayacağız, her türlü de mağduriyeti önleyeceğiz." diyorsunuz. Bu, olmaz arkadaşlar; bu, yasa yapma tekniğine aykırı. Bizim görevimiz, herkesin anlayabileceği, herkesin uygulayabileceği metinler yaratmak. Az önce Başkan söyledi "Veterinerler karar verecek..." Arkadaşlar, bu ülkede siyasi irade "Kürtaja karşıyım." dediğinde bu ülkenin kadınları yasal kürtaj haklarını kullanamıyor, doktorlar kürtaj yapmıyor ya. Şimdi, bu veterinerler hangi özgür iradeleriyle karar verecekler? Bir süre sonra hepsi ölüm fermanının altını imzalayacak; bu, kaçınılmaz sonudur.

Şimdi tamamen maddeyle ilgili tekrar söylüyorum: Bu kadar soyut, belli olmayan bir maddenin, 1'inci maddenin kabulüyle siz tüm ölümlerin önünü açıyoruz; bu, kabul edilebilir değildir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ - Teşekkür ederim.

Buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Söylendi, bir kez daha tekrar edeceğim: Kanunun amacı "insan, hayvan ve çevre sağlığı gözetilmek kaydıyla" şeklinde izah ediliyor ancak bu kanun teklifinin kabul edilmesi durumunda hayvanları korumak ve hayvan refahından bahsetmek neredeyse imkânsız hâle gelecektir. Yirmi yıl önce çıkarılan 5199 sayılı Kanun'un uygulanmasında başarısız olunmuş, belirlenen kısıtlı mali kaynak kullanılmamış ve artan popülasyonun kontrol altına alınmasına yönelik dikkate değer bir çaba ortaya konulmamıştır. Ülkemizde bulunan toplam 1.003 il ve ilçe belediyesinden yaklaşık üçte 1'inde hayvan bakımevi mevcut ve bunların çoğu kapasite, teknik altyapı, personel ve diğer imkânlar açısından asgari standartların çok altındadır. Sahipsiz hayvan sayısını yaklaşık olarak belirlemek için bile herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Konunun tek uzmanı olan veteriner hekim temsilcileri tarafından sunulan raporlar ve çözüm önerileri dikkate alınmadığı için popülasyonu artarak bugüne kadar gelinmiştir. Sahipli ev hayvanlarının kayıt işlemleri yarım kalmış, kısırlaştırılmaları, üretimi ve satışı denetim altına alınmamış, kaçak hayvan girişleri de engellenememiştir. Ev hayvanı sahiplenmeye kural konulmamış ve sokağa terkler için caydırıcı cezalar getirilmemiştir. Özellikle kırsal alanlarda kontrolsüz ve hızlı çoğalan sahipsiz hayvanların yerleşim merkezlerine geçişi artan şikâyetlerin kaynağını oluşturmaktadır. Ayrıca, kırsal bölge ve açık alanlar yabani hayatla temasın yoğun olduğu yerlerdir. Bütün dünyada yaban hayatında kuduzla mücadele havadan gıda içinde oral aşı atılması şeklinde yapılıyor çünkü benzer şekilde kuduz riskini ortadan kaldırmak için aşlamak yerine zehir atalım, öldürelim şeklinde

bir yöntemin bilimde yeri yoktur. Yerel yönetimlere sorunun bilimsel yollarla çözümünde verilen yükümlülükler için değil de hayvanların itlafi tasarısı için ağırlaştırılan cezalarının getiriliyor olması kabul edilemez. Sürekli fikir değiştirilmesi ve sahipsiz hayvanların otuz gün bakımevinde tutulması uygulamasından bile vazgeçilmiş olunması, saldırganlık ve hastalık gibi ucu açık gerekçeleri inandırıcılıktan yoksun bırakıyor. Belirsizlikler üzerine kurulu, kendi içinde büyük çelişkiler taşıyan, “hayvan sağlığı” ve “refahı” kelimelerinin yerini “ötanazi”nin aldığı bu yasa teklifi geri çekilmelidir. Sorunun tek bilimsel muhatabı meslek örgütleriyle, sivil toplum örgütleriyle birlikte yeni bir tasarı hazırlanmalıdır. Mevcut imkânların iyi kullanılmasıyla yıllık 1 milyon ilave merkezler ve yapılacak desteklerle kapasite artırımına gidilmesi sonucunda 2 milyon kısırlaştırma rakamına ulaşılabilir. Böylelikle popülasyon kontrolünde büyük bir adım atılarak sorunun doğal seyrinde yönetilmesine imkân sağlanmış olur.

Bu koşullarda getirilmeye çalışılan teklifin yasalaşması büyük sorunlara neden olacaktır. Geleneksel sosyokültürel yapı, inanç değerleri ve toplu itlafın çoktan terk edildiği bir çağda yüz binlerce hayvanın öldürülmesinin yaratacağı toplumsal tepki karşısında hiçbir kişi veya kurumun durma şansı kalmayacaktır. Kutuplaşma artacak, toplumsal barış yara alacak ve kamu idaresine olan güven daha da zayıflayacaktır. Toplum vicdanında kanayan yaranın izleri on yıllarca silinemeyecek ve uluslararası camiada ülke imajımız büyük zarar görecektir. O yüzden hem bu maddeden hem bu kanun teklifinin tamamından vazgeçilmesi ve geri çekilmesi çağrısında bulunuyoruz.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI - Teşekkür ederiz Sayın Çakırözler.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Ben mi?

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI - Evet, siz buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) - Sayın Başkan, değerli hazırım; bakın, biz geneli üzerine itirazlarımızı ifade ettik, bu maddenin, bu yasa teklifinin, bu ölüm tasarısının bir an evvel geri çekilmesi gerektiğini ve maddelere geçilmemesi gerektiğini söyledik. Usulen özellikle şunu ifade etmek isterim: Sabahtan beridir bir olağanüstü hâl hukukuyla burayı sağlıklı bir şekilde, işlevsiz bir şekilde yürütmeye, yönetmeye çalışıyorsunuz. Anlıyoruz, gerçekten bir saraydan talimat almışsınız yani yangından mal kaçırır gibi bu süreci yönetmeye çalışıyorsunuz ama bakın, saat sabah 05.00'e doğru geliyor arkadaşlar ve bu sağlıklı çalışma koşulları içerisinde, bu 1'inci maddede yer alan hayvanların yaşam hakkını tümüyle yok sayan, insan merkezlik, çevre merkezlik, doğa merkezlik tartışmalarını yapamayacağımız sağlıklı çalışma koşulları içerisindeyiz ve hâl böyleyken, bu olağanüstü hâl hukukuyla siz bu süreci yönetmeye, yürütmeye çalışırken maddelere geçilmeden evvel bilim insanları konuştuğunda konuştuklarını kulak ardı ettiniz, hayvan hakları inisiyatifleri burada konuştu, kulak ardı ettiniz. Muhalefet vekilleri olarak sabahtan beridir anlatıyoruz, dert dinliyoruz, derdimizi anlatmaya çalışıyoruz, ülkenin dört bir yanındaki sesi buraya duyurmaya çalışıyoruz ama işişare edebileceğimiz sağlıklı bir hukuk ne yazık ki işlemiyor. Ama siz ne yapıyorsunuz? Biraz önce yaptığımız gibi, kahkahalar eşliğinde ölüm naraları atmaya devam ediyorsunuz sabahın 05.00'de. Biz bu ölüm naraları atma hâlini, bu katliam yasasını gerçekten kabul etmiyoruz, Komisyon derhâl durdurulmalıdır. Bakın, bu katliam yasasını... Yani insanların üzerine, bu ülkenin üzerine karabasan gibi çökme hâlinden vazgeçilmelidir.

Şimdi, siz bu maddeyle yapılan değişiklikle mevcut kanuna “insan ve çevre” ibaresini eklemiştiniz, sabahtan beridir de kendinizi aklamak, meşrulaştırabilmek adına insan merkezlik hukuku etrafında ötanaziyi yasallaştırmak istiyorsunuz, böyle bir hükmü getirmeye çalışıyorsunuz ama ne yazık ki şunu da ifade etmek isterim: Siz insan merkezli bile değilsiniz, insan merkezli bile değilsiniz. Eğer böyle olsaydı, şu anda biz sizin iktidar merkezliliğinizden, biz sizin sermaye merkezliliğinizden, rant

merkezliliğinizden bahseder bir hâlde olmazdık; ülkenin şu an acil, yakıcı sorunlarını konuşur hâlde olurduk. Emekçilerin, işçilerin, gençlerin, kadınların, LGBT+'ların, çevrenin, doğanın, mültecilerin, bu ülkenin asli sorunlarını konuşuyor olurduk. Lütfen, derhâl, bu usulsüzlük hâline son verin, ölüm naraları atma biçiminden vazgeçin ve Komisyonu durdurun.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) - Sayın Başkan, saat beşe geliyor ve gerçekten burada hiç kimse bu akıl dışı yasama faaliyetini bu cinnet hâliyle niye sürdürdüğünüzü bilmiyor. Bir tek gerekçesi olabilir, bir gündem değiştirme ama tam tersi, biz böyle olunca gündem yapamadığımız birçok şeyi gündem yapıyoruz, yayınlıyoruz ve şu saatte bütün Türkiye'ye de izlettiriyoruz. Gerçekten şu duygudan sık sık çıkmak istiyorum: Sizlerin kaygılarının gerçek kaygılar olabileceğini düşünmeye çalışıyorum yani gerçekten o öne sürdüğünüz gibi, o buraya getirip koyduğunuz resimlerdeki çocuklar için kaygılandığımızı düşünmek istiyorum ya da işte bir vekiliniz böyle gene sahiplenerek "Kadınlarımız, çocuklarımız, onları düşünüyoruz." dedi. Buna inanmak istiyorum. Hiç katılmasam bile dile getirdiğiniz taleplerin, önümüze getirdiğiniz gündemlerin demokratik olduğunu da düşünmeye çalışıyorum. Sizin de hakkınız var fakat bunun için buna izin vermeyen bir hafıza sürekli canlanıyor.

Daha dün biz Diyarbakır'dan 8 DEM PARTİ'li milletvekili olarak ortak toplu bir önerge verdik çünkü 8 yaşından itibaren altı yıl sistematik, yakın ailesinin, yakın çevrenin cinsel istismarına maruz kalmış bir çocuğa bunu yapanlar sekizinci ayda ilk duruşmada tahliye edildiler. Annesi feryat ediyor, "Ben çocuğumu koruyamam." diyor. Bugün başka bir karar, 21 kişinin toplu tecavüz ettiği 14 yaşındaki yüzde 50 zihinsel engellinin yine failleri beraat etti. O kadar çok şey var ki... Gülistan Doku'yu hiç merak ettiniz mi bir gün? Kendi milletvekilinizin evinde bir kadın onun silahıyla öldürüldü, Nadira Kadirova. Bir gün bunu düşündünüz mü, dert ettiniz mi? Hangi kadın, hangi çocuk için kaygı duyuyorsunuz? İnanmak istiyoruz ama korkunç bir rüyayla baş başayız. Bir güç gösterisinden başka hiçbir şey değil şu yaptığınız. Düğmeye basılmış gibi önümüze dört koldan böyle, bütün muhalefetin gücünü farklı farklı komisyonlara dağıtan, felç eden, yasama faaliyetine zerre saygısı olmayan, yasama organını baypas eden bir uygulamayla bizim karşımıza geçip sonra da çocukları düşündüğünüze inanamamızı istiyorsunuz. Ya, bir öğün ücretsiz yemek vermediniz bu çocuklara. Niye inanalım biz size?

Bu kanun teklifini detaylı konuşmaya gerek yok. "Saldırgan köpekler öldürülür." Siz mi karar vereceksiniz saldırganlığa? Siz kampüslerinden yirmi beş yıl çıkmamış üniversite hocalarının her birine "terörist" deyip işten attınız. Size kalsa saldırgan olmayan bir tek hayvan bulunamayacak. Kendinizden olmayı yok etmek isterken böyle hiçbir tanım gerçekten etik bir yerden değerlendirilmiyor; biz bunları biliyoruz, kabul etmiyoruz, bu çalışmanız meşru değil, bunu bütün Türkiye seyrediyor. Biz sabaha kadar da otururuz, ara vermezseniz yarın da otururuz ama burada bir kişiye bir şey olursa bunun sorumlusu sizsiniz. Bizim bir arkadaşımız genç yaşta, on gündür sebepsiz yüksek tansiyonla uğraşıyor çünkü biz günlerdir buralarda gece yarılara kadar sizin keyfinize göre getirdiğiniz, nereden geldiğini bilmediğimiz, yamalı bohça ideolojiniz gibi yamalı bohça kanun tasarılarıyla, taslaklarıyla uğraşıyoruz.

Devam edin, Türkiye seyrediyor ve inanın ki bu sizin hayrımıza olmayacak.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Evet, Sayın Başkan, saat ilerliyor, herkes bir saati söylüyor. Siz yasa tasarısında halkın sağlığını düşündüğünüzü söylüyorsunuz ama buradaki hiç kimsenin sağlığını düşündüğünüzü görmüyoruz. Gerçek anlamda sağlıksız bir ortamda çalışma yürütülüyor, bunu belirtmek isterim.

Ya, ikinci bir meseleyi söylemek istiyorum. Böyle Gezi ayaklanması AKP iktidarının epey korkulu rüyası. Bir ağacı sökmeye çalıştınız gelip Gezi Parkı'nda, gerçekten iktidarınız sökülüyordu ve korkulu rüyanız oldu.

Şimdi, sokak hayvanlarını korumak için de gerçekten -eminim Bayburt da katılacaktır buna- 81 ilde sokak hayvanlarını korumak için mücadele edeceğiz ve bu konuda da bu katliam yasasını geçirmeyeceğimizi bir kere daha söylemek istiyoruz burada. Demin resimler gösterildi, çocukların resimleri gösterildi. Bu kadar samimiyseniz, işkence gören hayvanların da resmini görmek isterdik, orada Eros'un resmini görmek isterdik, şiddet görmüş hayvanların, can dostlarımızın resmini görmek isterdik ama biz çocukları da savunan, sokak hayvanlarını da savunan... Demin Sahipli Hayvanlar Derneği söyledi, vallahi, bu kadar savunan arkadaşlarımız sadece sokak hayvanlarını değil evcil hayvanları da savunuyorlar ama şu andaki yasa sokak hayvanları üzerine olduğu için biz bu kadar çok söz söylüyoruz. Bunları normalleştirmemek gerekiyor.

Bizim için yasa dışı olan şey üretimin devam etmesi, hayvanların satılması, kaçak hayvan satıcılığı yapılmasıdır. O yüzden AKP rejiminin ve ortağının bu yasa dışı işe son vermesi gerektiğini düşünüyoruz.

O nedenle de sokak hayvanlarıyla birlikte, tüm hayvanlarla birlikte yaşayacağımız eşit ve özgür bir yaşamı, onlarla birlikte doğayı koruyacağımız, çocukları da işçileri de koruyacağımız bir hayatı istiyoruz.

Vallahi, AKP rejimi bu kadar çok düşünseydi... Emeklileri düşünsün, çocukların yaşamını korumayı düşünsün, kadınların yaşamını korumayı düşünsün, işçilerin maaşını artırmayı düşünsün ve sokak hayvanlarını korumayı düşünsün.

Bu gece bu kadar acelecilik, bu yasayı bu kadar hızlı hızlı geçirmenizin telaşı ne, bunu merak ettik ama Afyon Vekiliniz açıkladı yani "Patentini alırsak bu spirali taktıracağız." dedi. Demek ki bir rant peşindesiniz, inşaat sektörü bakımından barınakları kurma peşindesiniz, beton inşaatı ve rantı peşindesiniz her yerde.

Bugün de bir yasa açıkladınız. Benim memleketim olan Sivas'ta başta olmak üzere bütün ormanları peşkeş çekme telaşında olduğunuzu görüyoruz. Biz burada sokak hayvanlarını korurken doğayı nasıl katledeceğinizi yeni yasalarla bugün bir kere daha açıkladınız. Ama biz doğayı da koruyacağız, insanı da hayvanı da koruma andı içtik.

Demin arkadaşımız söyledi, Yaşam İnisyatifinden; gerçekten onların canını değil, önce bizim canımızı almanız gerekiyor. O yüzden de hepimiz sokakta bu mücadeleyi yürüteceğiz ve size karşı barikat olacağız. Gezi ayaklanmasında o ağacı söktürmediğimiz gibi hayvanlarımızı, can dostlarımızı katletmeyeceğiz size.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ediyorum.

Madde üzerindeki sözler tamamlanmıştır.

Şimdi madde üzerinde aynı mahiyette olmak üzere 2 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Tarım Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Nejla Demir

Ferit Şenyaşar

Ağrı

Şanlıurfa

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer

Ayhan Barut

Bekir Başevirgen

Niğde

Adana

Manisa

Orhan Sarıbal

İlhami Özcan Aygun

Barış Karadeniz

Bursa

Tekirdağ

Sinop

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Önerenin gerekçesini açıklamak üzere Orhan Sarıbal’a söz veriyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – 1 kişi mi konuşacak?

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Madde üzerinde herkes ama önergede 1 kişi?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – “Madde üzerinde herkes” dediniz, bu sözünüzde sonuna kadar duracağınızı, söz verdiğinizi kabul ediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Orada sıkıntı yok.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Buyurun Sayın Sarıbal.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Aslında iki mesajla başlamak isterim bu verdiğimiz önergeye. Bir tanesi, arkadaşımızın ısrarla bahsettiği, gerçekten acılar üzerinden iktidarın nasıl işine geldiğinde bunu başka yöne çevirdiğine dair bir bulguyu, bir mesajı okumak isterim sizlere. Betül Sayan Kaya’nın mesajı: “Çocuklar başta olmak üzere her insan için büyük bir tehdit hâline gelen saldırgan ve başıboş köpekler konusunda bile düşmanca bir tavır takındılar, evladını kaybetmiş acılı bir babaya hakaret ettiler. CHP ve DEM ittifakı bir kez daha insanlık ve millet düşmanı olduğunu gösterdi. Çocuklar sokaklarda, parklarda, evlerinin önünde güvenle oynasın, insanlar güven ve huzur içinde yürüyebilsin diye saldırgan köpek sorununu çözeceğiz. İnsanı yaşat ki toplumu yaşat, insanı yaşat ki devleti yaşat.” (Alkışlar)

O alkışlayanlar da bu insanların acısını nasıl -bu dakikaya kadar hiç konuşmadım ama kullandıklarını net bir şekilde ortaya koymuşlardır; çok açık. Bu ancak utanç verici, ahlaksız, insanlığın hiçbir değerine uymayan bir tutumdur; kınıyorum. Bu “tweet”i atanı da kınıyorum, alkışlayanları da kınıyorum. Buraya kimlerden icazet alıp buraya geldiğinizi de biliyoruz. Siz bir sivil toplum örgütü falan değil, tamamen yapay ve yönlendirilmiş birer yapısınız; sizi de buradan çok net bir şekilde kınıyorum.

Değerli Komisyon üyeleri, net bir şekilde söyleyelim: Cumhuriyet Halk Partili belediyeler bu kanun çıksa bile bu kanuna uymayacaklarını, köpekleri bu şekilde toplayıp itlaf etmeyeceklerini açık bir şekilde ifade etmeye başladılar; bunu da çok net bir şekilde söylemek isterim.

Maddeye gelince de önergemiz çok net, çok açık. Çevreyi söylemişsiniz; 1 dişi, 1 erkek; 2 köpek beraber olduktan bir süre sonra, bir yıl sonra, iki yıl sonra, üç yıl sonra ve tam beş yıl sonra yaklaşık 67 bin adet çoğalacaklarını ortaya koymuşlar. Kim yaptı bu hesabı? Nereden çıktı bu? Bu nasıl bir şey? Dünyada görülmemiş bir doğum kontrol metodu duyduk da dünyada görülmemiş yeni bir üreme modeline de ilk kez tanıklık ediyoruz arkadaşlar, ilk kez tanıklık ediyoruz. Ya, insanda biraz vicdan olur ya! İnsanda bilimin “b”si olur -diğerlerini geçtim- kırıntısı olur. Böyle bir şey yok! Demek ki siz bütün

köpekleri, hepsini doğuma yönlendirmişsiniz; sizi de -cinsiyet ayırmaksızın- kutluyorum; bu da başka bir şey. Bu, çevre kirliliği ve çevreye verilen zarar üzerinden yapacağınız katliamı meşrulaştırmak için kullandığınız bir durum.

İkincisi de kuduz meselesi. Kuduz meselesini de ortaya koyarken -Avrupa'dan, dünyadan, İngiltere'den, Fransa'dan, Almanya'dan, Çek Cumhuriyeti'nden- birçok yerde Türkiye'nin turizm meselesi üzerinden kuduz meselesinin önemli olduğunu söylemişsiniz ama gelin, turizm bölgesinden bir vekil arkadaşımız vardı -yok- o arkadaşımız şunu söylüyor: "Eğer Antalya'nın sokaklarından ve o otellerin oralardan hayvanlar toplatılır ve itlaf edildiği duyulursa bu, Antalya turizmine doğrudan çok zarar verecektir. Çünkü onlar bu işi çok önemiyorlar, çok da ciddiye alırlar. Değil bir hayvanı alıp itlaf etmeyi, ona dokunmayı, onu ötekileştirmeyi, onu kovmayı, ona el uzatmayı bile ciddi anlamda bir olumsuzluk olarak değerlendiriyorlar." Ve Sağlık Bakanlığının kuduzla ilgili de net bir verisi -Sağlık Bakanlığının verisi bu arkadaşlar, benim değil- 2021'e kadar olan veri, çok net; kuduz vakalarını da söylemiş ama asıl sonuçları sadece 2014 yılında 4, diğer bütün yıllarda 2, 2021 yılında 3; sizler de söylediniz, 2022 ve 2023 yıllarında 2'yi geçmeyen vakayla karşı karşıyayız yani ortaya koyduğunuz kanunun ismini değiştirmeniz, sizin nasıl manipülasyon yaptığımızı, neler üzerinden gittiğinizi de ortaya çıkaran bir şey. Yani kendi kanununuzu da yalanlarla dolduruyorsunuz, hiç olmazsa bunu yapmayın. Bunu da açıkça söylüyoruz, o yüzden önergemizin net bir şekilde arkasında olduğumuzu ve bu ilgili maddenin çıkarılmasını tekrar talep ediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Sarıbal, çok teşekkür ediyoruz.

Sayın Demir...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, Sayın Orhan Sarıbal "Yalanlarla dolduruyorsunuz." dedi, arkadaşlara cevap hakkı doğdu, lütfen cevap versinler.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Demir, önergenin gerekçesini mi okutayım yoksa...

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Gerekçe...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Gerekçesini okutuyorum:

Gerekçe:

Yapılan değişiklikle mevcut kanuna "insan ve çevre" ibaresi de eklenmiştir.

Yaşam alanları sosyal bağların, yaşam tarzlarının, kültürün, hafızanın, doğayla ve tüm canlılarla ilişkilerin iç içe olduğu yerlerdir. İnsan doğal çevrenin bir üyesidir, bitkiler ve hayvanlar da. Ancak bu doğal durum her seferinde insan merkezli tahrip edilmekte, tüm yaşam alanları insan merkezli bir inşayla karşı karşıya kalmaktadır. İnsan-hayvan ve insan-çevre ikilemelerinde dengenin sürekli olarak insan lehine olacak şekilde bozulduğu tarihsel tecrübelerle de sabittir. Bu nedenle yapılan değişiklik insan merkezli bir müdahaleyi ifade etmekte, mevcut yasanın oluşturulma ruhunu bozmaktadır. Bu kanun ana hatlarıyla hayvanları yaşam alanlarında korumaya ve rehabilite etmeye odaklanmalıdır. Mevcut yasaya kamu kurum ve kuruluşları tarafından riayet edilmesi ve denetimlerin ciddiyetle yapılması durumunda dahi insan sağlığı açısından oluşan risk faktörleri kısa vadede ortadan kalkacaktır.

Yapılan değişiklikle kanun, hayvan merkezli olmaktan çıkıp sadece insanı merkezine koyan bir okumaya ve pratiğe evrilecektir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, değerli arkadaşlar, aynı mahiyetteki 2 önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Reddedenler... Değerli arkadaşlar, önerge reddedilmiştir.

Maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- 5199 sayılı Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (j) bentleri aşağıdaki şekilde ve (k) bendinde yer alan “ve hayvanların rehabilite edileceği” ibaresi “, hayvanların sahiplendirilinceye kadar barındırıldığı ve rehabilite edildiği” şeklinde değiştirilmiştir.

“f) Sahipsiz hayvan: Sahipli hayvanlar dışında kalan evcil hayvanları,

j) Sahipli hayvan: Bir kişi, kuruluş, kurum ya da tüzel kişilik tarafından sahiplenen, bakımı, aşıları, periyodik sağlık kontrolleri yapılan ve Bakanlık veri tabanına kaydedilen ev hayvanlarını,”

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, Komisyon üyelerinden madde üzerinde söz talep eden var mı? Buyurun.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu teklifle hayvanların korunmasında “yakala, kısırlaştır, sal” yönteminin terk edilmesine uygun olarak hayvan bakım ve tanımında değişiklik yapılıyor. Mevcut uygulamada hayvanların rehabilite edileceği tesis olarak tanımlanan hayvan bakımevleri, hayvanların sahiplendirilinceye kadar barındırıldığı ve rehabilite edildiği yer olarak tanımlanıyor. Bu tanım değişikliğiyle, yakalanıp bakımevine alınan hayvanların kısırlaştırıldıktan sonra salıvermelerinin önü kapatılıyor; bunu yapmayın. Ayrıca, kanundaki “sahipsiz hayvan” ve “sahipli hayvan” tanımları da değiştiriliyor. Yapılan bu değişiklikle Tarım ve Orman Bakanlığı veri tabanına kaydedilmemiş tüm evcil hayvanlar sahipsiz hâle getiriliyor. Sahipli ve sahipsiz hayvan tanımlarında yapılmak istenilen değişiklikler sahipsiz, sahibi olmayan, sahibi tarafından terk edilen tüm hayvanların yaşam ortamlarından kopartılarak bakımevlerine kapatılmasını, kanun değişikliğiyle koşulları genişletilen durumların gerçekleşmesi durumunda ötanazi yoluyla öldürülmesi hedeflenmektedir. Toplumsal gerginliği azaltmak amacıyla getirilen bu değişiklikler uygulamaya girerse toplumsal barışın bozulmasına, huzursuzlukların artmasına yol açacaktır.

Gözleriniz içine bakarak bir kez daha söylüyoruz: Lütfen bu kanunu geri çekin.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ - Sayın Sarıbal, buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Evet, bir yanlış iliklenmeye başladı mı hepsi yanlış gider. Burada iki şey var, birincisi: Hayvan barınaklarının rehabilitasyonu ve mevcut yeni kanunuza göre sayısının artırılmasına dönük bir madde; diğeri de sahipli ve sahipsiz hayvanlar, köpekler meselesi.

Şu anda rehabilite edilsin veya edilmesin, mevcut kanunla gelinen noktada ne yazık ki yeterli bir barınağın olmadığını hepimiz biliyoruz. Bu kanunla da sahipsiz hayvanların tümünün toplanıp bu barınaklara götürüleceğini öngören bir tasarı geldi, kanunlaştığında bunu göreceğiz ama çok net bir şekilde şunu söyleyelim ki şu anda bile yapılamamış, başarılamamış ve sizin bu kanunda başarısızlığı itiraf edip yeni bir yapılanma, yeni bir kanun, yeni bir tasarıyla bu yola çıkıyor olmanız, aslında -kendinizi- net bir şekilde, açık bir şekilde diyorsunuz ki: Biz bu işleri yapamadık, beceremedik, şimdi yeniden başlayacağız. Hayvan sayısı, bugüne göre ve yarına göre daha azken yapamamış olduğunuz bir şeyi, bundan sonra sokak hayvanları ya da sahipsiz olanların tümünü toplayarak nasıl yapacaksınız?

Rehabilite etmeyi düşündüğünüz bu barınaklardaki “rehabilite” kavramı neyi ifade etmektedir? Yani bir padokta kaç hayvan duracaktır? Mesela, bir hayvan barınağı kaç hayvandan oluşacaktır? Burada ne olacaktır, ne var olacaktır, ne olmayacaktır, bununla ilgili hiçbir şey yok; sadece hayvan barınaklarının rehabilitasyonu var. Bu aynı zamanda şu demek: Şu andaki hayvan barınakları uygun değil ki rehabilite etmeye karar veriyoruz, birincisi bu. Dolayısıyla bu rehabilite ederek ya da yeni barınaklar açarak mevcut durumu çözebilmeniz, sokaklardaki bütün hayvanları buraya toplamanız

mümkün değil; sadece bir bugün var olan ölüm kampının sayısını artıracaksınız, bunu çok net biliyoruz çünkü oralar çok kötü. Yani kendi pislikleri içerisinde yaşıyorlar, birbirlerini yiyorlar, aç kalıyorlar, gerçekten felaket, gerçekten! Dolayısıyla bu iş ciddi anlamda sıkıntılı, yasanın bütünü de aslında etkileyen temel konu.

Sahipli hayvanlar, sahipsiz hayvanlar: Yani söyledim, yine söyleyeyim: Kulak küpesi olacak, aşıları yapılacak, sahibi olacak, karnesi olacak. Tekrar söyleyeyim: Değerli arkadaşlar, bu ülkenin Tarım ve Orman Bakanlığı kaç büyükbaş olduğunu, kaç küçükbaş olduğunu, kaç mandasının olduğunu bilmiyor. Örneğin, yakın tarihte Kurban Bayramı geçti, Kurban Bayramı'nda kaç hayvanın kesildiğini bilen var mı? Kesilen her hayvan, onun küpe numarası sistemden düştü mü ya da küçükbaş? Bunları yapamamışken, bilmiyorken “başıboş” ya da sokakta “kimsesiz” ya da “sahibi olmayan hayvanlar” olarak adlandırılan bu hayvanı 780 bin kilometrekarede, 50 bin civarında yerleşim alanında, ormanda, mezrada, taşrada, kırdada nasıl yapacaksınız arkadaşlar ya; şaka mı yapıyorsunuz, şaka mı yapıyorsunuz, nasıl sahiplendireceksiniz? Bu nedir biliyor musunuz? Ağırlıklı olarak köy halkını, köylerde yaşayan, kırdada yaşayan, mezrada yaşayan halkı cezalandırmaktır; onlar bunu hiç yapamayacaklar, mümkün değil bu. Yani kentten 50 kilometre, 100 kilometre uzaktaki insanların yaşam arkadaşları bunlar, koruyucu hayvanlar bunlar, onlarla birlikte yaşıyorlar. Gideceksiniz, o adamın elinden -bu hayvan sahipsiz- onu alacaksınız, köyünden evinin önünde. Valla adam vururlar söyleyeyim, vururlar yani kim giderse gitsin o kapıya, onu vururlar. Olacak şey değil bu arkadaşlar yani bunları kayda alma ihtimaliniz yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Sayın Bakan, şimdi Sayın Komisyon Başkanımız bunu benden çok daha iyi biliyor, sevgili arkadaşım da biliyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Süremiz bitti, toparlayalım.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – O yüzden çok net bir şekilde bu maddenin geri çekilmesini öneriyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sağ olun, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Aygun...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Teşekkür ederim Başkanım.

Düzenlemede sahipsiz hayvanlar ile sahipsiz köpek karışık olarak geçiyor. Özne köpekler olarak gösteriliyor ama sahipsiz hayvan olarak da kedilerin de geçtiği aşikâr yani neyi ne yaptığınızı yine burada anlıyoruz yani sapla samanı gene karıştırdınız. Bütün hayvanları sahipsiz olarak alacaksınız ve onları ondan sonra barınaklara koyacağız, sahiplendiremezsek de ondan sonra da ölümlerinin fermanını hazırlayacağız. Değerli arkadaşlar, inşallah saat beşi beş geçe aklınız başınıza gelir, bu fermanlardan vazgeçersiniz. Bakınız, geldiğiniz noktada kanun teklifiyle hayvanları sahipli ve sahipsiz olarak sınıflandırıyor. Sahibi olan hayvanları koruma ve refahını sağlama görevini hayvan sahiplerinden gerçek ve tüzel kişilere devrediyorsunuz, sahipsiz hayvanlar sahiplenilinceye kadar da sözde bakımevlerinde bakacaksınız. Siz bu yazdığınıza acaba inanıyor musunuz? Bugüne kadar neden yapmadınız veya yaptırmadınız? Ben onu merak ediyorum, elinizi tutan mı vardı, yirmi iki yıldan beri sizin elinizi tutan biri mi vardı. İktidarınız, güçlüydünüz, tek başınıza iktidarınız ama bunu başaramadınız. Covid döneminde yattınız, uyudunuz, kısırlaştırmaları orada yaptırmadınız, şimdi gelmişiniz “Popülasyon çok, popülasyon çok, popülasyon çok.” Ya arkadaşlar, bu iş aynı neyi hatırlatıyor biliyor musunuz, ağustos böceğini. Koca Covid döneminde şarkı söylediniz, yattınız, uyudunuz, çıkardığınız kanuna sahip çıkmadınız ve elinizde güç varken, iktidarken bunu yapmadınız, birden aklınız başınıza geldi; ülkedeki, sokaklardaki hayvan sayısının arttığı, günaydın. O zaman ben

soruyorum milletvekili arkadaşlara ve imzacı, birinci arkadaşına soruyorum, buradan da onu kesiyorum ben, direkt onu kesiyorum zaten, hareketlerini, tavırlarını çünkü vurdumduymazlık var. Diyor ki: “Benim için, görevim neydi? Ben bu gelen kanun teklifini birinci olarak imzaladım, ben görevimi yapıyorum.” Kime karşı? Cumhurbaşkanı karşı. Merak etme, az önce Sayın Deniz Yavuzılmaz açıklama yaptı, Araştırma Komisyonundaki hiçbir AK PARTİ milletvekili bu dönemi görmedi. Sayın Vekilim, ne yapmanız ne etseniz ne olacağını Allah bilir, Allah bilir, Allah bilir.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sen merak etme. Sen kendine bak.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ben kendime bakıyorum, ben çok rahatım. Ben kendime bakıyorum...

DENİZ YAVUZILMAZ (Zonguldak) – “Sen” diye hitap etme, saygılı ol.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Benim mesleğimin milletvekilliği olmadığını herkes biliyor ama sizin mesleğiniz milletvekilliği, ona göre bakarsınız. Siz bakın, benim mesleğim milletvekilliği değil, ben burada 1 milyon 200 bin Tekirdağlı hemşehrilerimin vermiş olduğu görevi burada addediyorum. Benim için... Oyun oynuyoruz arkadaşlar, oyun oynuyoruz –bugüne kadar çıkarılan kanunları sahiplenmeyen- ve tekrar tekrar başa dönüyoruz. Ben geldiğimden beri Maden Kanunu kaç defa değişti, bilir misiniz çünkü rant var. Ormanları talan ediyoruz, ormanları; bugün gene bakınız, az önce İYİ Parti, hangisi bilmiyorum, bir arkadaşımız ifade etti, Cumhurbaşkanlığı yine Resmî Gazete’de 6-7 ildeki ormanları ormandan çıkarıyor, ne oluyor, ranta açılıyor; ya işiniz gücünüz rant, rant, rant, rant, doymadınız. Kıyıları açtınız, ormanları kestiniz, meraları yok ettiniz, şimdi yine doğal varlıklarımız olan hayvanlarımızı yok ediyorsunuz. Daha önce ifade ettik, dedik ki bak, süne ilaçlamasında, havadan yapılan ilaçlamada yılanları öldürdünüz, yılanlar öldü ve her tarafı fareler bastı. Şimdi de kedi, köpeği yok edeceksiniz ve yine ekolojiyi bozacaksınız. Bakın, hiç düşündünüz mü, hiç düşündünüz mü diye soruyorum. Bakınız, geldiğiniz noktada, haklısınız, sayıyoruz az önce; sayı işte 11-12 vekil, bazı arkadaşlar gitmiş buradan, bazıları nöbeti tutuyor. Göreviniz indir, kaldır. Merak etmeyin, Genel Kurula geldiği zaman da yine parmak sayınız üstün ama bir de öteki dünya var. Katledilen bu hayvanların vebali size ağır olacak arkadaşlar. Aynı şekilde, bakınız, o sokaklardaki hayvanlardan dolayı, köpeklerden zarar gören vatandaşların çocuklarının vebali de gene sizlerde çünkü çıkarılan yasayı uygulamadınız, gerekeni yapmadınız; yapsaydınız şu anda bunları tartışmayacaktık, bunları konuşmayacaktık diyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Sayın Gürer...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Adalet ve Kalkınma Partisi benim milletvekili olduğum süreç içinde getirdiği kanun tekliflerinin çoğunu kanunlaştırdı ama sonra o kanunlarla ilgili tekrar tekrar yeniden düzenlemelere ihtiyaç duydu. Burada da böyle bir kanun teklifiyle karşı karşıyayız. Uygulamadığı kanunu bu kez farklılaştırarak yeniden gündeme getiriyor ama o dönemde getirdiği olumlu yaklaşımları bu kere geri alarak kanun tekliflerini getiriyor.

Şimdi sahipsiz hayvan tanımında “Barınacak yeri olmayan veya sahibinin ya da koruyucusunun ev ve arazisinin sınırları dışında bulunan ve herhangi bir sahip ve koruyucusunun kontrolü ya da doğrudan denetimi altında bulunmayan evcil hayvanlar” tanımı sahipsiz hayvan tanımı olarak sahipli hayvanlar dışında kalan evcil hayvanlara dönüştürülüyor. Buradaki ihtiyaç nereden kaynaklanıyor? Bu hangi gerekçeyle bu şekilde tanımlanarak evcil hayvanların sahipli hayvan dışına çıkarılmasının

yolu açılıyor? Keza yine o kanunda kontrollü hayvan “Bir kişi, kuruluş, kurum ya da tüzel kişilik tarafından sahiplenilen, bakımı, aşıları, periyodik sağlık kontrolleri yapılan, işaretlenmiş kayıt altındaki ev hayvanları” tanımı kaldırılıyor, sahipli hayvan tanımına “Bir kişi, kuruluş, kurum ya da tüzel kişilik tarafından sahiplenilen, bakımı, aşıları, periyodik sağlık kontrolleri yapılan ve Bakanlık veri tabanına kaydedilen ev hayvanları” biçiminde bir düzenlemeye gidiliyor. Bu ihtiyaçlar nereden kaynaklanıyor ve bunun hangi gerekçelerle buraya getirildiğini teklif sahibi kapsamlı olarak açıklarsa faydalanırız çünkü bu kanun görüşülmeye başladığından beri teklif sahibi doğru dürüst yerinde oturmuyor, orada bazen teklifle ilgili hiç kimsenin bulunmadığı saatler de geçirdik.

Keza hayvan bakımeviyle ilgili “Bakanlıktan izin alınmak suretiyle kurulan, hayvanların sahiplendirilinceye kadar barındırıldığı ve rehabilite edildiği bir tesis” tanımı geliyor. Buradaki tanımda “sahiplendirilinceye kadar” süreci ne? Sahiplendirilmeyen hayvanlar için ne yapılacak? O hayvanlarla ilgili, bu hayvanlar bakımevlerinde öldürülecekler mi? Bu konuyu buraya yazmaktan çekindiklerine göre bu konuyla ilgili farklı bir yaklaşımını ya da değerlendirmeleri de sanırım vardır.

Şimdi, bu yasa amaç olarak sokak hayvanlarının insanlara verdiği zararı ortadan kaldırmayı amaçlayan bir düzenleme değil. Keza ülkemizde TİGEM eliyle de yetiştirilen ya da Aksaray ilimizde anıtı dahi dikili meşhur bir köpeğimiz var. Bu hayvanların da doğal olarak bu düzenlemelerle kısırlaştırılması ve geleceğe yönelik hayvan ırkının da bu yolla ortadan kaldırılması da mı amaçlanıyor? Çünkü tanımın içine sokulmanın dışında tanımın dışında kalan hayvan varlıklarının olduğu da biliniyor. Özellikle kırsalda hayvanları üreterek bunun satışını ticarileştiren çok sayıda işlemenin varlığı da bir gerçek. Buradaki amaçlananın ne olduğu açıkçası çok belirgin değil. Onun için bu madde de tekliften mutlaka çıkarılmalı. Evcil hayvanların ya da Bakanlık veri tabanına kaydedilmemiş olan hayvanların durumu ile sahiplendirilinceye kadar barınakta kalacak hayvanların giderleri üzerinden bir etki analizi de burada yer alıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Onun için bu maddenin taslak metninden çıkarılması talebimizdir diyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim Sayın Gürer.

Sayın Şenyaşar, söz talebiniz var mı?

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Var.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sorularımıza da bir arada açıklama getirilirse iyi Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Notunu alsın arkadaşlar.

Sayın Şenyaşar, buyurun.

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu teklifle, 5199 sayılı Kanun’un 3’üncü maddesinin (k) bendinde yapılan değişiklikle “hayvanların sahiplendirilinceye kadar barındırıldığı ve rehabilite edildiği” şeklinde revize edilmektedir. Bu değişiklikle hayvanlar açısından iki olumsuz sonuç oluşacaktır. Birincisi, hayvanlar yaşam alanlarından alınarak sürekli olarak barınaklarda yaşamaya mahkûm bırakılacaktır. İkinci olarak mevcut hayvan popülasyonu düşünüldüğünde mevcut durumda daha kötü koşullara sahip barınaklar artacak; hayvan yoğunluğu konusunda da altyapıya sahip değiliz. Bu, zaten hayvan sağlığı açısından elverişsiz olan mevcut barınaklardaki olumsuz tabloyu daha da ağırlaştıracaktır ve bu durumu sizin verdiğiniz verilerle açıklayayım.

“Hayvanlar sahiplenene kadar barınaklarda kalacak.” diyorsunuz ve valiliğin açıklamasına göre 2 milyon, sizin açıklamanıza göre 4 milyon sahipsiz hayvan bulunmaktadır. Türkiye’de 322 hayvan bakımevi bulunmaktadır ve bunların kapasitesi 105 bindir. Peki, hayvan sayısı bu kadar fazla ve sokakta iken bu hayvanları nerede barındıracağız, bunun altyapısı var mı? Bir yasa yapılıyor ve bu yasanın altyapısı hakkında herhangi bir çalışma yok ve bu, kabul edilemez bir durumdur. Biz tabii ki buna da “ret” diyeceğiz, diğer gelen bütün maddelere de “ret” diyeceğiz ve bu durumu bir hikâyeyle bitirmek istiyorum sabahın bu saatinde.

Bir derviş suya düşen akrebi kurtarmak için elini uzatınca akrep elini sokar. Derviş tekrar dener, akrep yine sokar; bunu gören, dervişe sorar: “İyilik yaptığın hâlde sana zarar verene ne diye yardım ediyorsun?” Ve derviş buna cevap verir: “Akrebin fitratında sokmak var, insanın fitratında ise bu yaratılanı sevmek ve merhamet etmek var. O, fitratının gereğini yapıyor; ben niye fitratımı değiştireyim?” Bu dünya sadece insanlar için yaratılmamıştır, bütün canlıların bu dünyada yaşama hakkı vardır ve bu dünyaya en çok zarar veren canlı varlık da insandır. Biz bütün hayvanların yaşam alanlarına inşaat yapıyoruz ve sonra da bu hayvan sayısı arttı. Bunları sizin deyiminizle “ötanazi” bizim hak diliyle dediğimiz “Bu fazla olan hayvanları katledelim.” Ve ben de buradan yine –hikâye üzerine gidersek- size soruyorum: Niye fitratınızı değiştiriyorsunuz bir yasa teklifi için? Bu talimat saraydan geldiği için mi fitratınızı değiştiriyorsunuz?

Kesinlikle bu yasa teklifinin geçmemesi gerekiyor ve “ret” oyumuzu buradan açıklıyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Komisyon üyelerinin söz talepleri bitti.

Buyurun.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Evet, tekrar merhaba.

Sabahın bu saatlerine doğru konuşmaya devam ediyoruz.

Şimdi, bu yasa teklifi üzerine biraz önce arkadaşımız söyledi. 5199 sayılı Kanun’un maddelerinin bazılarında değişiklik yapmayı öngörüyorsunuz ancak bu yasa teklifi gelirken çeşitli hayvan hakları savunucuları, imza atan vekillerle görüşmeleri sırasında birtakım gerekçelerini anlatmışlardı.

(Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, sessiz olalım, hatibi dinleyelim.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Şu andaki mevcut tablo bana o gerekçelerin ne kadar ilginç olduğunu gösteriyor çünkü imza atan AKP milletvekillerinin, zamanında hayvan haklarını savunan AKP milletvekillerinin bir kısmı aynen şöyle bir ifadeyi kullanıyor görüşme sırasında: “Katılıyoruz, biz de sizin gibi düşünüyoruz. Umarım geçmez, umarım olmaz ama geçerse de altı ay sonra yeni bir yasa getirilebilir.” Bu, şunu gösteriyor çok açıkça, buradaki tablo da onu gösteriyor: Buradaki milletvekillerinin, bu yasa karşısında sözü, iradesi ve aynı zamanda farklı karar alma hakkı ve yetkisi kalmamış durumda ve tamamen herhangi bir memur gibi bu görevini yerine getirmek üzere konumlanmış, oylarını kullanıp ellerini kaldırıp gitmek üzere konumlanmış vekiller gibi görünüyor. Bunu o zaman söylediklerinde çok inanmamıştım ama şu andaki tabloyu izlediğimizde aynen bu gerçeğe karşı karşıya olduğumuzu görüyoruz. Ama bu kadar gerçek dışı, bu kadar zorlama, bu kadar baskı altında ve bu kadar, gerçekten, Meclisin değerini değersizleştirecek bir tablo karşısında üzülmeye geçemiyorsunuz ve önümüzdeki süreç içerisinde de bu hakla, bu yetkiyle bu yasanın hayata geçirilmesinin de mümkün olmadığını ben size söyleyeyim. Uygulanması da zor. Neden mi? Şu anda gerçeklikten uzak bir hikâye var, o da -vekillerimizin bir kısmı söyledi- bu ülkede yaklaşık 1.291 civarında belediye var. Bu belediyelerin 1.200 tanesinde şu anda barınak yok. Diyorsunuz ki: “Hayvanları

sokaktan toplayacağız, barınaklara dolduracağız, hapsedeceğiz.” Ama mevcut barınaklarınız bile zaten hayvanları öldürüyor, hayvanlara bakmayı bırakın, öldürüyorlar. Aslında açıkça diyorsunuz ki: “Öldüreceğiz bu hayvanları çünkü barınak da yok. Toplayacağız.” Aynı zamanda, barınak olmadığına göre ne yapacaksınız? Öldürmek istiyorsunuz. Bu madde aslında açıkça bunu ifade ediyor. Sonraki maddelerde daha açık konuşacağız. 5’inci madde çok daha net söylüyor, 2028 yılına kadar barınak yapma zorunluluğu koymuyor ama “Toplayacaksınız hayvanları, sahiplendireceksiniz, olmazsa da öldüreceksiniz, ötanazi yöntemiyle öldüreceksiniz.” diyor. Bu, mevcut yasal açıdan bakıldığında, bu kadar açık açık, göstere göstere hayvan öldürmeyi ifade eden bir yasayı savunmaya tabii ki insanın vicdanı da akıllı da gerçeklikle uzak. Öbür taraftan, hadi, bunu yaptınız, böyle bir karar verdiniz; biraz önce Veteriner Hekimleri Birliği Başkanı dedi ki: “Bunu yaptığınız zaman çok daha tehlikeli sonucu olacak çünkü sokaktan kedileri ve köpekleri toplama hâlinizin yarattığı sonuç, bu ülkede daha yaygın saldırganlıkları, daha kötülükleri, aynı zamanda sokaktaki farelerin ve her türlü yaban hayvanlarının gelmesine sebep olacak ve ayrıca eğer o sokaktan o köpekleri alırsanız başka hayvanlar çok daha fazlasıyla gelecek.” Bakın, biraz önce yine bir arkadaşımız, özellikle Orhan Sarıbal, Antalya’da ya da herhangi bir yerde yaşayan köpekler eğer yerlerinden alınırsa, orasının turizm bakımından ne kadar tehlikeli olacağını yaşayan ve bilen insan bakımından da anlattı. Bunların tek tek bilgileri, belgeleri varken, bilimsel olarak tanıkları varken deneyimlerinden çıkartılarak da yapılması hâlinde de ne kadar tehlikeli sonuçları olacakken ısrar edilmesinin ne sebebi var? Bizim anladığımız durum şu: Gerçekten, burada bir inatlaşma, bir kendi otorite sistemini kabul ettirme “Biz dersek yaparız, istersek hayvanları da öldürürüz, istersek insanları yakalar, tutuklarız, cezaevine de koyarız; insanlara nasıl yapıyorsak hayvanlara da yaparız.” zihniyetinin pratik olarak her maddede ruhu var. Bu ruh, bu ülkenin geleceğine, bu ülkenin aynı zamanda ortak hayatına, hayvanlarla ve bütün canlılarla ortak yaşamımıza atılmış bir bombadır. Bunları yaptığınız sürece, bu ülkede kimse sizin ortak bir hayatı inşa etmeye çalıştığınıza inanmaz, sokaktaki insanlar da inanmaz, hayvanlar da inanmaz. İşte, hayvan savunucusu arkadaşımızın bütün duygusallığıyla ne kadar üzüntü içerisinde olduğunu bir kez daha görmüş olduk.

Bizim bu yasayı kabul etmemiz mümkün değil; akla, vicdana, aynı zamanda hukuka uygun değil. Bunu kabul etmiyoruz ve reddediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Buyurun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Sayın Başkan, ben de bu sahipli-sahipsiz ayrımı üzerine, biraz, bizim, böyle, hayvanlarla olan ilişkilerimiz temelinde birkaç şey söylemek istiyorum.

Bu ayrım, bir kere, bu kadar net değil ama onu söylemeden önce de zaten az evvel tanık olduğumuz sahipli hayvanı sahipsizin karşısında konumlandırın, biri için gözyaşı dökerken ötekinin itlaf edilmesini isteyen bir zihniyeti anlamamız da mümkün değil. Ama Türkiye’de “sahipsiz” diye geçen birçok hayvanın birçok sahibi var. Sokakta yaşayan bu hayvanlar birden fazla sahipleri olan hayvanlardır. Bir kedi belgeseli vardı -bilmiyorum, artık yeri geldikçe bunları da söyleyeyim, belki bir şeyler izlersiniz, bir şeyler üzerinde düşünürsünüz- “Ceyda Torun” diye hatırlıyorum yönetmenini şu saatte, umarım doğru hatırlıyorum, İstanbul kedilerini anlatan bir saat yirmi dakikalık bir belgeseldir ve izlediğiniz zaman aslında sizin sahipsiz zannettiğiniz hayvanların nasıl bütün bir mahalle, esnaf ve herkes tarafından sahiplenildiğini de görürsünüz; bu ayrımınız boş bir ayrım.

Onun dışında, bu sahiplendirme meselesi iyice sıkıntılı bir durum. Bir denetim mekanizması var mı, yok mu; nasıl olacak? Ama zaten o kadar kıymet atfetmiyorsunuz ki. “Barınağa bir götürelim, ondan sonrası Allah kerim.” Nasıl sahiplendireceksiniz, sahiplendirilenler nasıl olacak?

Arkadaşlarımın iznini alarak birkaç gün önce “Bu konuyu ben Mecliste bir vesileyle gündeme getireceğim.” demiştim. Böyle biraz trajik bir şey de anlatmak istiyorum -zihnim dağıldı tabii, saat beş ama umarım anlatabilirim- yakın bir tarihte genç bir arkadaşımız -bir çift, kadın olan- babasını kaybetti önce bir iki yıl evvel, daha sonra da -üç dört ay kadar önce de- babasının ikinci eşinde hızla yayılan bir kanser teşhis edildi ve o da hayatını kaybetti. Babası ve babasının ikinci eşinden olan ikiz kardeşleri 8 yaşında, benim bu arkadaşım olan çifte verildi, onlar vasi tayin edildiler. Kendileri uğraşıyorlar çünkü herhâlde şöyle bir kaygıları var -yani başımıza her şey gelebilir, onlara da bir şey olabilir- bu çocukları devlet takip etsin istiyorlar, bildirim yapıyorlar: “Gelin, denetleyin.” Yani bunu gerçekten o kadar istediklerini görüyorsunuz ki “Gelin, denetleyin.” diyorlar. Kapıyı bir kolluk görevlisi çalıyor, aylar geçti üzerinden: “Burada mı yaşıyorlar?” Bakkala soruyor: “Burada mı yaşıyorlar?” Yani bu çocuklar nasıl yaşıyor, bir denetim yok, hiçbir kontrol yok. O vasi tayin edilen üvey abla şükür ki dünya iyisi bir insan ve o çocukları ortada bırakmadı ama her şey olabilirdi. Çocukları takip etmeyen bir sistemde hayvan sahiplendirmeden söz ediyorsunuz. Ben arkadaşlarıma bu konunun dehşet verici olduğunu ve bundan söz etmek istediğimi söylemişim, izin verdiler, yoksa böyle bir şeyden söz etmem. Çocuklar böyle kime veriliyor, ne yapılıyor belli değil.

Bu yasadaki bütün bu tanımlarınız çok problemlidir, çok muğlak. Kabul etmiyoruz, bu yasayı geri çekeceksiniz, bu yasayı geri çekeceksiniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

Utku Bey, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Saat beş buçuk, sabahın erken saatleri -kaçıncı saat oldu- on-on beş saat falan oldu sanırım. Böyle bir yasa yapma tekniği olamaz diyoruz ve Türkiye'nin bunca sorunu varken -tabii ki bu da bir sorun ama- emekliler 2.500 lirayı reddederken, emekçiler asgari ücrete sıfır zam ile mahkûm edilirken, işsiz milyonlarımız varken aslında Meclisin kapısında bekleyen, şehirlerimizde, meydanlarda isyan eden insanların istemediği bir kanunu Meclisimizde zorla çıkarma noktasında maalesef saatlerdir buradayız.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; az önce geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmadan veteriner hekimlerimizin hem odası hem derneği, uzmanları söylediler, anlattılar çok net ifadelerle, çok açık sözlerle ama buna rağmen hâlâ bu konuda inat ediyor olunması... Hani bir dernek başkanımız dedi ki: “1990’da tüm dünya artık kanaat getirdi tek çözümün kısırlaştırma olduğuna, itlafın bir çözüm olmadığına tüm dünya kanaat getirdi.” Yine, diğer değerli hocamız aynı şekilde uzun uzun anlattı, aslında bu konunun itlafla “ötanazi” denilen katletme yöntemiyle sorunun çözülmeyeceğini, sadece ve sadece kısırlaştırmayla bunun üstesinden gelinebileceğini. O yüzden tüm bu uzman görüşlerine rağmen biz hâlâ niye tartışıyoruz, neyi tartışıyoruz gerçekten anlamakta güçlük çekiyoruz. Ancak bir taraftan da gerçekten sabahın bu saatlerine rağmen insanlar -belki diğer milletvekillerimizde de aynıdır- telefonlarımıza, sosyal medya hesaplarımıza mesajlar atıyorlar “Ne olur direnin, ne olur ‘Hayır.’ deyin, ne olur çekin.” diye. Her hayvanseverin duygusu, hissiyatı, vicdanı açısından gerçekten çok büyük, gerçekten önemli, gerçekten kritik, gerçekten vicdanlara sığmayacak bir kararın arifesindeyiz. Buradan her türlü şekilde ifade ederek bazen teknik, bazen bilimsel, bazen duygusal aynı şeyi söylüyoruz: “Hayvan Haklarını Koruma” diye getirilen ama içine baktığımızda madde madde neresine baksanız her şekilde “katliam” denen, demek zorunda kaldığımız bir kanun teklifine direniyoruz, direneceğiz.

On beş saat oldu, yirmi saat olacak, yirmi beş saat olacak direneceğiz ama biz tabii ki iktidar koltuklarında oturan değerli milletvekili arkadaşlarımızın da bizi dinlemiyorlarsa bile uzman görüşlerini bir kere daha kendi vicdanlarında, kendi zihinlerinde değerlendirmeleri gerektiğini düşünüyoruz. Gerek az ilerdeki koridorda gerekse Meclisimizin kapısı önünde günlerdir, şehirlerimizde günlerdir,

Eskişehir’de gerçekten günlerdir insanlar çıkıyor, Meclise, bize bu mesajı “Aman, bunu geri çekin, bunu geçirmeyin.” mesajını duyurmaya çalışıyorlar. Bu seslere kulak verilsin, eğer kulak verilmezse -hep söyleniyor- bunun uygulaması öyle zannettiğiniz gibi kolay olmayacak, mümkün değil yapılması, büyük bir direnişle karşılaşacaksınız, sosyal huzuru bozacak gereksiz bir gelişme olacak diyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Kadıgil.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Evet, teklifin 2’nci maddesi üzerine konuşacağız. Bu maddede geçici olması gereken, şu anda “geçici” olarak tabir edilen, buna rağmen 1.300 belediyenin sadece 300’ünde kurmayı becerebildiğiniz barınakları hayvanları idamdan önce müebbet hapse mahkûm olarak tutacağımız birer hapishaneye çevirme maddesi bu.

Ayrıca, burada bir barınak rantı sorunsalı var sık sık gündeme getirilen. Hiçbir şeye cevap vermiyorsunuz, buna da cevap vereceğinizi sanmıyorum ama ben azimle sormaya devam edeceğim belki bir AKP’li milletvekili çıkar, bir konuda bir soruya cevap verir diye umuyorum çünkü on beş saattir buradayız, bir AKP’li milletvekilinin dışında söz alan hiç kimse olmadı. Bu kadar soru soruldu cevap veren hiç kimse olmadı, bu kadar ithamda bulunuldu bir cevap veren de çıkmadı; arkasında duramayacağımız bir teklif olduğu için durumunuzun bu olduğunu düşünüyorum. “Sahipli, sahipsiz hayvan” tanımı yapıyorsunuz ondan sonra ve burada söylediğiniz büyük bir yalan da gün yüzüne çıkıyor. Sizin derdiniz saldırgan köpeklerle falan değil. Bu yaptığınız tanım uyarınca siz şu anda sokaklardaki bütün kedileri de köpeklerle birlikte toplayacaksınız, eğer ki oranın belediye başkanı bunun kamu sağlığına ya da güvenliğine aykırı olduğunu bulursa o kedilere de sizin tabirinizle “ötanazi” uygulama imkânını ellerinize alıyorsunuz. Bu madde şu: Bu kanun teklifinin ilk imzacısı olan Harun Mertoğlu 7/9/2023’te bir “tweet” atmış: “Tam canlı yayında Rize’imize yaptığımız hizmetler ve ileriye dönük projelerimiz hakkında bir şey anlatacağız, sevimli kedi yavrusu tüm yayına altüst etti, parti olarak herkesi kucaklıyoruz derken tam olarak bunu kastetmemiştik ama hoş geldi, programa renk kattı.” Bir de kedi emojisi koymuşsunuz, kalpli kalpli gözleri var. Ne istiyorsunuz bu hayvandan Sayın Vekil?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Ne demek istiyorsunuz, hayvanlar bir siz mi seviyorsunuz?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Yani kucağınıza gelmiş bir kedi... Bakın, imza atan ben değilim bu teklife, bu teklife imza atan sizsiniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, karşılıklı olmasın.

Siz konuşmanıza devam edin.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Kucağınıza gelen bu sevimli kedi yavrusu var ya, sizin bu ilk imzacısı olduğumuz kanun teklifi onaylanıp o Genel Kuruldan geçtiğinde ölecek.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Ölmeyecek.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Nasıl ölmeyecek ya? Anlatın bilelim ya, nasıl ölmeyecek?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Dinlemiyorsunuz ki. (Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, dinleyelim.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – 2’nci maddede bir “sahipli, sahipsiz hayvan” tanımı yapıyorsunuz. Sahipli olmayan her hayvanı sahipsiz hayvan kategorisine sokuyorsunuz. Aynı kanun teklifinin, ilk imzacısı olduğunuz kanun teklifinin 5’inci maddesinde açıkça sizin yazdığınız yerden, doğru okuyorum: “Kamu güvenliği bakımından tehlike oluşturmamasına yerel yönetim tarafından karar verilmesi hâlinde ötanazi uygulanır.” Sizin teklifiniz, şimdi, kediler sahipsiz hayvan tanımına giriyor

mu bu teklifte? Giriyor. 5'inci maddede bütün sahipsiz hayvanlara ötanazi uygulayabileceğinizi yazıyor musunuz? Yazıyorsunuz. Soruyorum Sayın Mertoğlu: Siz, bu kucağınıza gelen tatlı kedi yavrusunun canından ne istiyorsunuz?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Hiçbir şey istemiyorum.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - O zaman neden böyle bir kanunun altına ilk imzacı olarak imza atıyorsunuz Sayın Mertoğlu? Hukukçusunuz efendim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, karşılıklı olmasın.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Tamam, karşılıklı olmasın, devam ediyorum, barınaklardan devam edeceğim çünkü rakam vermem lazım size. Seveceksiniz bunu, CHP'li belediyeden örnek vereceğim, Ankara Büyükşehir Belediyesinin barınaklarda hayvanlara bakmaya -şu an olması gerektiği gibi- kısırlaştırmaya ayrılan bütçesi 10 milyon TL. Aynı belediye'nin gurur duyarak şu anda anlattığı bir barınağı var, onun ihalesi 84 milyon TL. Acaba içinizdeki inşaat aşkı mı kabardı arkadaşlar? 2 tane konteyner koyarak mobil kısırlaştırma üniteleriyle bile yapabileceğiniz bir işi yapmıyorsunuz, Dört yılda 50 tane barınak açmayı becerememişsiniz ama şimdi diyorsunuz ki: “Ben her yere -sizin deyiminizle- 4 milyon hayvanı barındırabilecek kadar büyük barınaklar yapacağım.” Soruyorum, kim yapacak? Kolin mi yapacak, Cengiz mi yapacak; kim yapacak bu inşaatları, kim yapacak bu kocaman barınakları? Bunun rantını kim yiyecek? Bu kedilerden ne istiyorsunuz? Ve bu barınak rantının ucu nereye gidecek?

Bu sorulara cevap gelirse çok sevinirim. Dinlediğiniz için çok teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sağ olun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sayın Vekil cevap vermek istiyordu Sayın Başkan, bir versin, ben hakikaten merak ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Söz istesin arkadaşlar, böyle bir usul yok, söz istesin, ben cevap vermesini sağlarım.

Siz buyurun, ben sizden sonra isterse söz veririm.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, konuşmama başlarken, yine, saat 05.38 itibarıyla uygun ortam, sağlıklı ortam içerisinde çalışmayı yürütemediğimizi kayıtlara geçsin diye söylüyorum ama olur da buradaki bu çalışma ortamı nedeniyle bir şekilde sağlık şartım ortadan kalkar, başıma bir şey gelir ve ölürsem de sorumlusunun başta Komisyon Başkanı olarak sizin olduğunuzu açıkça burada ifade ederim ve çocuklarıma da vasiyetimdir, suç duyurusunda bulunsunlar.

Şimdi, Sayın Başkanım, 2'nci maddeyle açıkça, “sahipsiz hayvan” tanımı daraltılmakta, sokak hayvanlarının öldürülmesinin önü de açılmaktadır. Şimdi, niye bu “sahipsiz hayvan” tanımını daraltıyorsunuz? Yani, tanım zaten o kadar geniş ki bilmiyorum, bunu da soralım, belki Kıymetli Başkanım, Vekilim de söyler, ben hiç küpeli kedi görmedim. Bu, bu hâliyle geçtiği zaman belli ki hepsini birden, hangisini bulursanız sahipsiz hayvan diye öldürülmesinin yolunu açacak bir yasa maddesi. Bu maddeyle başlamak üzere devam eden bazı değişikliklerle mevcut düzenlemede yer alan “al, kısırlaştır, bırak” yönteminden açıkça vazgeçildiği ortadadır. Bununla beraber, vazgeçilen bu yöntemin yirmi yıllık süreçte sağlıklı bir şekilde uygulandığını söylemek ise zaten mümkün değildir. Öncelikle, mevcut düzenleme kapsamında belediyelerin tam ve zamanında yükümlülüklerini yerine getirmesi sağlanarak 2019 yılında tüm partilerin oy birliğiyle yayımladığı Türkiye Büyük Millet Meclisi Hayvan Haklarının Korunması ile Hayvanlara Eziyet ve Kötü Muamelelerin Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu'nda da ifade edilen kısırlaştırma yönteminin etkin bir şekilde kullanılmasının en doğru ve insani yöntem

olacağı değerlendirilmektedir. Mevcut yasada sokaklarda, kamusal alanlarda gönüllülerin kontrolü altında bakılan hayvanlar sahihsiz hayvan sayılmamış iken teklifin 2'nci maddesiyle sokakta, kamusal alanda bakılıp beslenen hayvanlar sahihsiz hayvan kabul edilmiş olmakla beraber, teklifin devamı maddelerinde yapılan düzenlemeler gereği bu hayvanların sokaklarda bakılması yasaklanmış, sahihsiz hayvan sayıldıkları için bu hayvanların belediyeler tarafından toplanıp barınaklara alınması ve sonuç itibarıyla ötanaziyle öldürülmesinin yolu açılmış olacaktır. (f) bendine ilişkin bu teklifin her şeyden önce Türkiye'nin taraf olduğu Ev Hayvanlarının Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'ndeki sahihsiz hayvan tanımına uymadığı çok açıktır. Sözleşmede başıboş hayvan, evi olmayan veya sahibinin veya bakıcısının evinin sınırları dışında bulunan ve herhangi bir sahibinin ya da bakıcısının kontrolü veya doğrudan denetimi altında bulunmayan ev hayvanı kavramını ifade etmektedir. Dolayısıyla hâlen yürürlükte olan 5199 sayılı Kanun'da öldürmek ve hayvanları toplamak yasak olduğu hâlde, sokaklarda ve barınaklarda her gün onlarca hayvanın şiddete maruz kaldığı, medyaya defalarca yansıdığı üzere vahşice öldürüldüğü, belediyelerin yasa dışı toplamalar yaptığı bilinen bir gerçekken bu "sahipli hayvan, sahihsiz hayvan" kavramının daraltılması suretiyle ölümlerin yolunu daha fazla açacağına bir kez daha altını çizerek bu maddenin de geri çekilmesi gerektiğini tekrar ifade ediyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, tamamladık mı konuşmamızı?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Evet.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Sayın Yavuzılmaz, siz de konuştuğuktan sonra mı teklif sahibi arkadaşımıza söz verelim? Nasıl isterseniz?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, teklif sahibine söz verelim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Önce verebiliriz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Önce verelim. Siz soru sormayacaksınız değil mi?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yok, kendisine özellikle... Yani mantıklı konuşursa diyeceğim ama öyle çok beklentim...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Peki, buyurun.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Sayın Başkanım, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli milletvekilleri; en son Sibel Başkanımın sorduğu sorudan başlayalım. "Çipli kedi var mı?" dediniz. Resmî rakamlarda 1 milyon 410 bin 800 küsur çipli kedi bulunmakta Türkiye'de.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Şimdi Sera Hanım dedi ki yerel...

Benim attığım bir "tweet" üzerinden "Siz de bu kedileri öldüreceksiniz." gibi bir kavram kullandınız. Biz kanun taslağında, kanunun gerekçesinde "zarar veren, saldırgan" tarifini kullandık.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Trafoya zarar veren kediler ne olacak?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Kedilerin böyle bir zararı, bir saldırganlığı olmadığından dolayı şu anda kendileri gündemde değildir. Diğer türlü de siz barınaklarla alakalı "Kimlere inşaat sektöründe rant sağlayacaksınız?" dediniz ama bunlardaki tüm yetkinin kanunda açık bir şekilde, yerel yönetimlere verildiği yazılmaktadır.

Ötanaziyle alakalı ise 5'inci maddede zaten sırası gelecek, onu o zaman konuşuruz.

Teşekkür ediyorum.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sayın Vekilim, bir hata var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, teşekkür ederim.

Sayın Yavuzyılmaz, buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Deniz Bey, özür dilerim.

Sayın Vekilim, bir dakika söz talebim var; bakın, bir hata var burada.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hayır, biraz sonra tekrar söz aldığınızda sorarsınız.

Sayın Yavuzyılmaz, buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Saldırmasına gerek yok yalnız... Bu bir hata ya da yalan, bilmiyorum artık. Hata olduğuna inanıyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Nasıl konuşayım? Diyalog devam ediyor şu an.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Efendim, ben size söz veriyorum.

Buyurun, konuşun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ama benim kesme hakkım yok ki, Başkan sizsiniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bu diyalog bitsin, ondan sonra konuşacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Orada diyalog yok.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – “Hayvandan hayvana bulaşan hastalıkların görülmesi hâlinde sahipsiz hayvanlara ötanazi yapılabilir.” Yani bir kedi coronaysa, başka bir kediye de corona bulaştırma riski vardır ve buna ötanazi yapılabilir.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Bunu kim yapacak Sera Hanım?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Yerel yönetimler yapacak sizin verdiğiniz yetkiyle. Artı “Yerel yönetim bunu yapmazsa hapis cezası verilecek.” diyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, lütfen...

(Gürültüler)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Sayın Başkan, ben de hukukçuyum, vekil de hukukçu ve yanlış söylüyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, söz talep eden vekillerimizin söz taleplerini karşılamakla yükümlüyüm. Tekrar söz ister misiniz Sayın Yavuzyılmaz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Evet.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle bu tip karşılıklı etkileşimli bir konuşma yapılmasını Komisyon açısından oldukça sağlıklı bulduğumu ifade etmek istiyorum.

Şimdi, Hayvan Hakları Araştırma Komisyonunun AK PARTİ’li Komisyon Başkanının sunuş metninden sizi utandıracak ifadeleri sizinle paylaşacağım. Bunları yazan AK PARTİ Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel, Komisyon Başkanı. Ben okuyayım, siz vicdanen, aklen, manen değerlendirin ve utanın. Bakın, diyor ki Komisyon Başkanı sunuşunda: “Doğada yaşayan her canlı varlık doğal düzenin bir parçası ve koruyucusudur. Yok edilen her hayvan ve bitki türünde doğamız telafisi mümkün olmayan kayıplarla karşı karşıya kalmaktadır.” Siz yok edicisiniz, hayvanları yok etmeye çalışıyorsunuz. “Bu sorunların çözümünde yaşama saygı duyma felsefesi yatmaktadır.” Hayvanların yaşam hakkına saygı duymuyorsunuz. “Toplumsal uzlaşmadan ahlaka -bakın, tekrar söylüyorum değerli AK PARTİ’li milletvekilleri- toplumsal uzlaşmadan ahlaka, insan haklarından diğer canlıların

haklarına kadar uzanan her türlü sorunun yaşama saygı duyulmadan çözülmesi mümkün değildir. Tüm canlılarla ve hayvanlarla ilgili olarak gerek insani açıdan -altını çiziyorum- gerek dinlerin odak noktasında -tekrar altını çiziyorum, duyuyor musunuz- onları koruma, himaye etme tavsiyesi, öğretisi ve emri vardır.” Siz bu durumda Komisyon Başkanı AK PARTİ’li Milletvekilinin ifade ettiği şekilde gerek insani açıdan ve gerek dini açısından bu tavsiye, öğreti ve emre uymuyorsunuz. Niye? Saraydan size başka bir emir verildiği için.

Uyanın AK PARTİ’li milletvekili arkadaşlarım, uyanın! Milyonlarca hayvanı katledecek bir yasaya müsaade etmeyin! Her şeyden önce, bakın, ileride çocukların, çocuklarımızın gözlerinin içine bakamayacak duruma gelirsiniz. Bakın, devam ediyor, diyor ki AK PARTİ’li Komisyon Başkanı sunuşunda: “Geleneklerinde hayvan sevgisi olan -neymiş, Türk milletinin geleneklerinde hayvan sevgisi varmış, değil mi- tarihinde hayvanların korunması için vakıflar kurmuş olan ülkemizde ise hâlâ hayvanların öldürülmesini, kötü muameleye maruz kalmasını konuşmamız bizim için önemli bir mahzurdur.” Bakın, Osmanlı’daki hayvan sevgisiyle ilgili şu ifadeleri kullanıyor: “Ağaçlara, kuşlara, köpeklerle, velhasıl Allah’ın yarattığı her şeye hürmet ederler -onlar ediyor bakın hürmet- bizim memlekette de başı boş bırakılan veya azarlanan bu zavallı hayvanların hepsine şefkat ve merhamet teşmil ederler. Bütün sokaklarda mahalle köpekleri için belli aralıklarla su kovaları sıralanır. Gelişmiş ülkelerde sokaklarda hiç hayvan bulunmadığı gerekçesinden yola çıkarak sokak hayvanlarının itlaf edilmesine yol açacak bir düzenleme yani şu anda sizin yaptığınız ya da uygulama yapılması hayvanların yaşam hakkını ortadan kaldırmak demektir.” İmza: AK PARTİ’li Hayvan Hakları Araştırma Komisyonu Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Yel. Arkadaşlar, bakın bu Komisyon Başkanımızın bu ifadelerinden utanın. Utanın ve şu anda ilk yapacağınız şey bu Komisyon çalışmasını bitirmektir, bunu yapın.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Dinlediniz mi Sayın Başkanım?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Dinlemeye çalıştım çünkü ilgili arkadaşlarımızın da bir önerileri vardı, onları dinlerken sizi de dinlemeye çalıştım.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Tutanaktan okumazsanız ilerleyen aşamalarda tekrar edebilirim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, buyurun, oradan bir söz talebi vardı arkadaşlar.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Tamam, Perihan alsın, ondan sonra ben.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, söz talebinizi...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Önce Perihan Vekil konuşsun, ben arkasından konuşacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, ben buradaki talebe göre verdim, bastım, daha sonra söz talebinde bulunuldu.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Kapatıp bir daha açın.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, nasıl çalışacağımıza karışmayın ya. Siz ekranı görüyorsunuz musunuz?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Tamam, sakın olun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ben size demiyorum.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Bana mı diyorsunuz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, size diyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne fark eder?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ya, müsaade edin, ona da karışmayın yani burada basılmış “Bana niye söz vermedin?” derse ben ne diyeceğim? “Benim sıramı niye verdin?” derse ne diyeceğim ben? Lütfen...

Evet, buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Tabii, sabah sabah bu kadar çalıştırırsanız insanın sinirleri de gerilir, fiziksel olarak da çöker. Yani gerçekten demin de söyledim, bize bu kadar zulmeden bu sahipli, sahipsiz hayvanlara nasıl zulmeder onu düşünemiyorum yani hayal bile edemiyorum artık, o durumdayız.

Ya, ben bir şey anlatmak istiyorum. Yerel seçim olmadan önce sokak hayvanlarından bir tanesi böyle yaralanmıştı, Üsküdar Belediyesine götürdüm -o zaman AKP’deydi- ve ben o zaman anladım ki hayvanlara nasıl bakılıyor, hiçbir değerleri yok. Ya, o yaralı hayvana zimba yapmışlardı ve dikmemişlerdi bile yani gerçekten acımasızlığımızı o zaman gördüm. Aldık, özel veterinerine götürdük, güya belediyede hizmet verdiğinizizi filan söylüyordunuz ama bir hayvanı, vücudunun iltihaplanmasına, onun ölmesine göz yumacak kadar değersiz görüyorsunuz, ya, hiçbir değeri yok hayvanların sizin gözünüzde. Aldık, götürdük, iltihaplanmıştı, tedavi ettirdik ama ben görüyorum ki... Yani neye göre sahiplik hayvanlarla ilgili? Sokakta yaşıyorlar. Ben de bakıyorum bahçemde, 20 tane, 25 tane kedi var, mamalarını da alıyorsun, suyunu da veriyorsun. Neye göre? Çip takılırsa mı sahipli olacak? Yani çipi yoksa sahipsiz mi? Zaten yeryüzünün ve doğanın sahipleri onlar. İnsanlar gelmiş, onların buldukları mekâna konmuş, kendilerine sizin inşaat sektörünüz sayesinde hiç yaşayacakları alan kalmamış yani gidip ihtiyaçları olan tuvaletlerini bile yapacakları yerler yok, bütün İstanbul’u, Türkiye’nin her yerini betona çevirdiniz, ondan sonra da yaşam alanlarını söylüyorsunuz. Ben bütçeyi de sormak istiyorum, depremdeki deprem için topladığımız bütçenin nereye gittiği belli değil, ödeneklere ayrılan bütçe belli değil. “Hayvanları sahiplendirme/bilgi edinme” gibi bir biriminiz var, 100 milyonluk bütçe ayırmışsınız, kısırlaştırma için, hayvanlara bakım için ayırmışsınız. Bu bütçeyi nereye kullandığınızı açıklamalısınız, Tarım ve Orman Bakanlığı da açıklamalı. Bu bütçe nereye gitti, nereye harcandı bu kadar? Hiç hayvan kısırlaştırılmamışsa şu kadarı, yüzde 35’i kısırlaştırmaya ayrılacak, bu kadarı bakıma ayrılacak dediğiniz ödenekler nerede? Yine bir faili meçhule gidecek ya da ödeneği nereye harcadığınızı açıklamayacağınız bir durumla karşı karşıyayız. O nedenle de bu dönem bakımından bizim için önemli olan şey kısırlaştırıp aşılatıp yerinde yaşam hakkını savunmaktır. Öyle barınaklara gönderilmesini istemiyoruz. Kendi özgür alanlarında bizim can dostlarımızın yaşamasını istiyoruz. AKP iktidarının Komisyon üyeleri bile dinlenerek çalışıyor ama biz, hayvan haklarını savunanlar ise vallahi savunmak için burada böyle uykusuz kalıyorsak bu yasa geçtiğinde bence AKP iktidarı düşünmeli. Sokakta artık nasıl mücadele vereceğimizi görmüş olmanız gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, teşekkür ediyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, sabah kahvaltısı için ara verecek miyiz?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sandviç dağıtıldı.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Dışarıda 3 kişi benzin bidonuyla dolanıyor, bilgi vereyim hepinize. Kapıda...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Buyuracağım evet.

Değerli arkadaşlar, değerli hazırım...

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Gerçekten bidonla bekliyorlar, kendilerini yakacaklarmış. Onların yanından geliyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Aldın sen daha önce. Söz verdim ben size.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Yok ben, konuşmak için değil.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Acil bir durum olarak bilgi veriyor.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Acil bir durum olarak bilgi veriyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tamam.

Buyurun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Sayın Başkan, ne kadar sürdürmeyi düşünüyorsunuz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim?

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Daha ne kadar sürdürmeyi düşünüyorsunuz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çalışıyoruz arkadaşlar.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Bu kadar emek sömürsü olmaz.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, bu çalışma usulü gerçekten sağlıklı bir usul mü? Tam bu idam yasasına, tam bu kıyım yasasına uygun bir şekilde “yaptım oldu” siyasetiyle bunu işletmeye çalışıyorsunuz ve burada vekillerin sorduğu sorulara bir cevap bile yok. Yasama organın bu Komisyonunun nasıl işleyeceğine dair bilğimiz bile yok. Onlarca vekil burada soru soruyoruz, bunu lütfen Sayın Başkan, açıklamak zorundasınız.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Kırk sekiz saat mi çalışacağız?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, soruyu bana sormayacaksınız, ben Komisyon Başkanım.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Kime soracağım?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Kanun teklifinin sahibi orada. Eğer sizin sorduğunuz soruya cevap vermek isterse, biraz önce olduğu gibi, verir.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Ben onunla ilgili konuşacağım Sayın Başkan. Ben bu maddeyle ilgili konuşacağım ama şu anda burada bir isyan var. Milletvekilleri bir isyan içerisinde, siz bu isyanı görmezden geliyorsunuz, on altı saattir bir mesai içerisindeyiz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Yani işkence!

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Zulüm ya!

PERİHAN KOCA (Mersin) – Deminden beri soruyoruz: Bu çalışma usulü nasıl olacak? Nasıl bir planlama yapıyorsunuz? Halktan kaçırıp yasa yaptığınız gibi, kapalı kapılar ardında yasa yaptığınız gibi milletvekillerinden saklayarak bir yasa sürecini işletmeye çalışıyorsunuz. Bunun cevabını bize vermek zorundasınız. Bu nasıl bir usul ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, yani insanlara böyle davranıyorsunuz hayvanlara ne yapacaksınız hayal edemiyoruz.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Katlettiniz ya! Meclisi katlettiniz siz! Meclis hukukunu katlettiniz!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, buyurun, devam edin.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Devam edecek bir şey yok ya!

AYHAN BARUT (Adana) – Haftaya salıya erteleyelim Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Peki, teşekkür ediyoruz.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Hayır, hayır, sözümü vermeyeceğim size.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tamam, konuşun. Buyurun, konuşun.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – “Devam edin...” Kaç saat daha devam edeceğiz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun konuşun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Bakın, Sayın Başkan, konuşacağım ama...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır, buyurun konuşun diyorum. Ben size söylüyorum.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Bakın, Sayın Başkan, ben zaten maddeyle ilgili söz almışım. Tamam mı? Söz almışım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – O zaman bana soru sormayın.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Kime soracağız? Kim yönetiyor bu çalışmayı?

PERİHAN KOCA (Mersin) – Karşılıklı bütün milletvekillerinin “Bu çalışma usulü ne olacak?” diye sorduğu bir yerde, bir tartışmanın, bir gürültünün içerisinde ben sözümü nasıl kullanayım?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun, kendiniz kullanın.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Elbette ki soracağım.

AYHAN BARUT (Adana) – Başkanım, haftaya salı günü devam edelim.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Elbette ki soracağım. Gerçekten inanılmaz bir şey ya arkadaşlar, siz öyle hani kahkahalarla hâlâ orada gülüyorsunuz ya, inanılmaz yani.

Şimdi gelince...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Yılmayız biz!

PERİHAN KOCA (Mersin) – Kanun teklifinin imzacısı AKP’li milletvekilleri karşımızda oturuyorlar, on altı saattir mesai içerisindeyiz. Gözlerinin içine baka baka bunun bir ölüm fermanı olduğunu, bunun bir kıyım yasası olduğunu söyledik. Gülmekten başka, kahkahadan başka, trollükten başka bir şey yaptıkları yok. Bu kanun teklifi derhâl geri çekilmelidir dedik. İstişareye açık bir ortam, sağlıklı bir çalışma ortamı sunmadınız; sunmadığınız gibi, on altı saattir burada sorulan hiçbir soruya, kanun teklifiyle ilgili sorulan hiçbir soruya, hiçbir maddeye tek bir cevap verilmedi.

(Uğultular)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Değerli arkadaşlar... Dinliyor musunuz arkadaşlar?

ADEM KORKMAZ (Burdur) – Çok saygısızlık yapıyorlar.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Artık çıktık şeyden, ne dinleyeceğimizi...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Bu saygısız ortam sizin çalışma hukukunuzun saygısızlığıyla alakalıdır. Bu ortamı siz yarattınız. Biz burada bir idam yasasını, bir idam oylamasını yapıyoruz sayenizde, kanun teklifini veren vekil çıkmış, bir dakika konuştu on altı saattir, bir dakikalık konuşması içerisinde bize ne diyor? “Hayır, canım, ben, işte, elimdeki kediyi elbette ki katletmeyeceğim. Beni manipüle edemezsiniz, algı operasyonu yapamazsınız.” Arkadaşlar, farkında mısınız? Biz bir ölüm yasasını konuşuyoruz ya, ölüm yasasını konuşuyoruz. Sadece herhâlde saraydan size vahiy indi sadece imzacısı oldunuz; görmediniz, bakmadınız, duymadınız, dinlemediniz, okumadınız, idrak etmediniz. Lütfen dinleyin. Cevap verseydiniz, cevap verseydiniz.

Sonra, kanun taslağındaki çelişkileri soruyoruz, ibareleri soluyoruz, ucu açık kavramları soruyoruz. Diyoruz ki: Burada muğlak kavramlar var. Bütün hayvanlar, bütün sokak hayvanları katledilmek isteniyor. Yirmi yıldır zaten uygulamadığınız, denetlemediğiniz, takibini yapmadığınız bir yasa gerçekliği var. Yasaları zaten rafa kaldırdığınız bir gerçekliğin içerisindeyiz. Şimdi, geçmiş, kanun teklifçisi, imzacısı olan AKP'li vekil ne diyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Lütfen açar mısınız Sayın Başkan, bir kısmı zaten tartışmaya gitti.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Süre tamamlandı.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Süre tamamlandı ama tartışmaya gitti arkadaşlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ben size “Buyurun konuşun.” derken siz başka şeyler söylediniz.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, o zaman burada sağlıklı bir ortamı sağlasaydınız. Ben bunu kabul etmiyorum ya, kabul etmiyorum gerçekten.

(DEM PARTİ sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Madde üzerinde 3 adet 2'si aynı olmak üzere önerge vardır, önergeleri okutuyorum...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Başkan, bu şekilde olmaz!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sizin istediğiniz gibi hiç olmaz.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Zaten yapmıyorsunuz! Bu nedir böyle ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Böyle bir usul yok! Böyle bir usul yok!

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sizin usulünüz yok! Sizin usulünüz yok!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Lütfen, devam edin, okuyun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Bu ne ya böyle! Sözü nü keseceksin, kıyacaksın, gideceksin, burada idam kararı alıracaksın! Bu nasıl bir şey ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önergeleri okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyüşleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Nejla Demir

Ferit Şenyaşar

Ağrı

Şanlıurfa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer

Ayhan Barut

Bekir Başevirgen

Niğde

Adana

Manisa

Orhan Sarıbal

Barış Karadeniz

İlhami Özcan Aygun

Bursa

Sinop

Tekirdağ

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Çalışma planı açıklansın! Bu nasıl bir rezalet ya!

AYTEN KORDU (Tunceli) – Sayın Başkan, böyle götüremezsiniz toplantıyı.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, kaçta kadar devam edeceksiniz? Bazılarımızın ilaç çemesi gerekiyor, başka sorunları olanlar var.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Biz duvara konuşuyoruz ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önergeyle ilgili buyurun Sayın Demir.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, bunlar hayvanların sesini mi duyacak, daha insanların sesini duymuyorlar! Bu hayvanların sesini mi duyacaklar!

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Utanmıyorsunuz değil mi Sayın Başkan?

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın Başkan, herkes de ifade etti sağlık açısından hiç de iyi olmayan şartlarda çalışıyoruz. İlaç alması gerekenler var yani bunu gözetmek durumundasınız. “İllaki devam edeceğiz.” diyeceksiniz.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Nedir derdiniz ya?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Hayvan öldürmek...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, bizi bıktırmaya çalışıyorlar, yılmayız biz sizden!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, AK PARTİ’li arkadaşlar da uyuyor şu anda.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Yo, gayet iyiyiz biz yani.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Evet, buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Ya, şimdi, 2’nci madde üzerine yaklaşık on altı saattir konuşuyoruz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, siz, kadınlar katledilir, gülersiniz; işçiler katledilir gülersiniz; hayvanlar katledilir, gülersiniz; insanlıktan çıkmışsınız ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar... Sayın Demir, lütfen konuşur musunuz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Vicdanınız yok sizin! Halkımız görsün sizi, yok etsinler ya! İktidardan inin ya! Bıktık sizden!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, AK PARTİ’li arkadaşlar da uyuştu. Gözleri açık uyuyorlar.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ya, uyuşurlar mı onlar...

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın Başkan, yani bugün size sanki “Bu iş bugün bitecek.” gibi, böyle saraydan bir emir gelmiş gibi davranıyorsunuz. Gerçekten, çok sağlıksız şartlarda, bir ortamda çalışıyoruz. Hani yaklaşık on beş-on altı saattir konuşuyoruz. Sanırsam 14 madde bitene kadar da üstüne konuşmaya devam edeceğiz. Öyle mi? 14 maddeyi bitirecek misiniz Sayın Başkan? Bitirecek miyiz?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, kahvaltı...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Komisyon kendi iradesiyle ortaya koyacak.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Tabii ki, söyleyelim o zaman, söyleyelim o zaman, biz demokratik topluma, ekolojik yaşama, adil ve eşit bir dünyaya gönül veren insanlarız. Saat kaç olmuş görüyoruz, söyledik zaten. Maddelerin görüşmelerini ısrarla devam ettirmek isteyerek aslında bizim irademizi kırmak istiyorsunuz, koridorda bekleyen gönüllülerin iradesini kırmak istiyorsunuz. Biz bunun farkındayız Sayın Başkan. Doğrusu yakıştırmıyorum da hem üyelere de... Biz her zaman direnmek yaşıyoruz diyoruz, direnmek yaşatır diyoruz, bu akşam burada direneceğiz, bu yasa eğer geçerse sokakta da faşizme karşı direnmeye devam edeceğiz.

Sayın Başkan, sayın üyeler; doğaya kafa tutmaya kalkmayın. Doğanın bir dengesi var, doğanın dengesini bozmaya çalışmayın. Doğanın ancak bir parçası olabiliriz, ne yaratıcısıyız ne üzerinde hüküm kurma yetkimiz var. Sanki doğanın yaratıcısıymış gibi, tek söz sahibiymiş gibi davranıp bir türün katline ferman veremezsiniz. Saraya haber salın bence “Bizim gönlümüz bu işe el vermiyor, bizim elimizi kana bulamayın.” deyin. Sizden rica ediyoruz, biraz bu konuda vicdanlı davranın ya! Bakışlarınızı,

duruşunuz... Yani bir insan olarak gerçekten üzülyorum. Bunları isteyerek mi, gerçekten onaylayarak mı, severek mi savunuyorsunuz ya? Birisi çıkıp desin ki: "Hayır, benim gönlüm bu işte yok, benim rızam bu işte yok ama korktuğum bir şeyler var, çekindiğim bir şeyler var. "Evet." demek zorundayım." Yapmayın Allah aşkına, yapmayın ya! Ve bu saate kadar ısrarla bizi çalıştırmaya çalışarak, devam ettirmeye çalışarak irademizi kırmaya çalışıyorsunuz. İnanın ki direne direne kazanacak bu insanlar, direne direne kazanacak!

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Sayın Barut, gerçekçeyi okutayım mı yoksa konuşacak mısınız?

AYHAN BARUT (Adana) – Konuşacağım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, evet, ben de bu çalışma ortamının sağlıksız olduğuna, artık sabahladığımızı... On beş, on altı saattir çalışıyoruz. Bu, artık randımanlı bir çalışma olmuyor, bu çalışmanın önümüzdeki hafta salı gününe ertelenmesini talep ediyorum. Üstelik bir de 4-5 tane kanun teklifi var Genel Kurulda görüşülmesi gereken, bu kanun teklifi daha sonraya da kalabilir ama Mecliste de apar topar getirip bu ay sonuna kadar... Biliyorsunuz değerli arkadaşlar, kanunda Meclisin 1 Temmuzda kapanması gerekiyor, 1 Ekimde açılması gerekiyor. Dolayısıyla 30 Temmuzda geleceğimiz şu haftada 4-5 tane kanunun apar topar, özellikle de bu Hayvan Koruma Kanunu'nun apar topar geçirilmesini ve taşkalaya getirilmesini doğru bulmuyorum. Bu nedenle, biz bir dönem boyunca Mecliste çok uzun süreler, uluslararası ilişkiler konuştuk; hafta sonları, perşembeleri, çarşambaları çoğu dönem çalışmadık ama ne hikmetse -altı senedir milletvekilliği hayatımızda gördüğümüz- temmuz zamanı geldiğinde iktidarınıza, AK PARTİ'ye bir şeyler oluyor ve son anda temmuz ayında gaza basıyor ve her dönemin sonunda da Tarım Komisyonuna bir kanun teklifi geliyor.

İktidarınız bir kanun çıkarıyor, kanunun sorumluluğunu da uygulamasını da ayrıca üzerine almıyor. Buradan şu akıllara geliyor, birçok konuşmada da arkadaşlarımızın laf atmalarında da duyduğumuz: 31 Mart yerel seçimlerinden çok etkilenilmiş olmalı ki -belediyelerimiz ile yurttaşlarımızı karşı karşıya getirme- belediyelere uygulatma sorumluluğu gibi bir sorumluluk, görev yükleniyor. Madem kanununu çıkarıyorsunuz o zaman sorumluluğunu da uygulayıcılığını da üstünüze almanız gerekiyor ama hiç merak etmeyin, grup sözcümüz de açıkladı, Cumhuriyet Halk Partisi belediyeleri bu ötanazi uygulamasını asla gerçekleştirmeyecek, sizin bu çıkarmış olduğunuz itlaf kurallarına uymayacak.

Ayrıca şunu da belirtmek isterim: Burada birçok bilim insanı, demokratik kitle örgütleri, meslek örgütleri konuştu; bunun yolu belli, bilimin yolunu uygulamak gerekiyor. Amaç, doğanı öldürmek değil, onları korumak, yeni doğmaları engellemek. Bunun yolu da işte kısırlaştırmadan, yerinde yaşatmaktan geçiyor ama her ne hikmetse, gördüğümüz, bilim insanlarının ve bütün toplumun, tüm hayvansaverlerin fikirlerine ısrarla karşı geliniyor. Niye ona da karşı geliniyor bilmiyorum, tamamen bu fikrin karşında bir fikir üretiliyor. Biraz önce söylediğim belediyelerle ilgili şunu da eklemek istiyorum: "Hem belediyelere sorumluluk yüklüyorsunuz hem de 25 binin üstü belediyelerin gelirlerinden yüzde 5, büyükşehir belediyelerinden de binde 3." diyorsunuz ama hiçbir fon ya da belediyelere devletten bir katkı ve destek olarak bir şey sunulmuyor. Tamamıyla belediyelerin üzerine yıkma bir çalışmanız var mı? Herhâlde bu, artık önümüzdeki iktidarın, genel seçimlerin hesabını yapıyor olmanız gerekiyor. Korkunun ecele faydası yok, yolcudur abbas, bağlasan durmaz. Dolayısıyla bunun öneminin altını bir

kez daha çizmek istedim. Hayvanı seven, hayvan sever olan insanı da çocukları da daha çok sever. Hayvanları sevelim, onları koruyalım, onların bakımını sağlayalım. Belediyelerimize iktidarımızdan, devletimizden, yeterince katkı, destek vererek onların yeterli barınak edinmesini sağlayalım.

Ayrıca, şunu da söylemek istiyorum: Bu kanunda istenilen değişikliklerin, sahipsiz, sahibi olmayan, sahibi tarafından terk edilen tüm hayvanların yaşam ortamlarından kopartılarak bakım evlerine, aslında yetersiz bakım evlerine, şartları uygun olmayan bakım evlerine kapatılması gibi, kanun değişikliğiyle genişletilen durumların gerçekleşmesi durumunda işte, hayvanların aslında burada öldürülmesi hedeflenmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYHAN BARUT (Adana) – Bu her fırsatta “toplumsal barış” dediğiniz bir dönemde toplumsal gerginliği artıracak ve huzursuzluğa yol açacak bir durumdur. Kanun teklifiyle hayvan sahipleri ve sahipsiz kategorize de edilecek, bunlara fırsat vermemiz gerekiyor. Sahibi olan hayvanları koruma ve refahlarını sağlama görevi, hayvan sahiplerine, gerçek ve tüzel kişilere devredilirken sahipsiz hayvanlar sahiplendirilinceye kadar bakım evlerinde bırakılacak gibi şeyler içeriyor.

Bunların tekrar altını çizerek son olarak söylemek istediğim şey şudur: Gelin, yasa teklifini yol yakinken geri çekin, Komisyon toplantısını öteleyelim ve belki önümüzdeki hafta oluşan yeni kanaatler, yeni fikirler, yeni önerilerle birlikte tüm hayvanseverlerin, tüm kitle örgütlerinin, tüm sivil toplum örgütlerinin öneriyle belki de önümüzdeki döneme kalma şeyi olabilir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim, sağ olun.

AYHAN BARUT – Bu yasa teklifini geri çekelim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ederim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Önerge üzerinde söz istiyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Aynı maddeyle ilgili...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, 2 önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Önerge hakkında söz istiyorum.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Söz istiyor, Komisyon üyesi.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, bakın, biz önergeyi konuştuk. Önergeyle ilgili önerge sahiplerinden birine söz verdik.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Komisyon üyesiyim, önerge üzerinde söz istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hangi önergeyi?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Konuşulan 2 önergeyi arkadaşlar.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ben de konuşacağım önerge üzerinde, imzam var. Diğer önerge hakkında da konuşmak gerekir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Hayır, beraber, aynı mahiyette arkadaşlar..

Aynı mahiyetteki 2 önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Şimdi, 3'üncü önerge var, 3'üncü önergeyi okutuyorum.

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 2'nci maddesine aşağıdaki (r) bendin eklenmesini arz ve teklif ederim.

“(r) Yaşam alanı: İl ve ilçe merkezi dışında, Bakanlık tarafından sahihsiz ve güçten düşmüş, tehlike arz eden hayvanların yaşaması için tahsis edilen, etrafı çevrili açık alanı”

Şerafettin Kılıç

Antalya

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Gerekçeyi okutayım mı, söz mü...

Buyurun.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) – Sayın Başkan, değerli hazırım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

On altı saati geçen bir zamandan beri çalışıyoruz. Hepinize hayırlı sabahlar, hayırlı günler dilekleriyle söz almış oldum ancak Sayın Başkanımıza neden on altı buçuk saat kesintisiz çalıştığımızı, gerekçeleri nedir, niye bu kadar bir zaman dilimi içerisinde bir çalışma yapıyoruz... Tabii ki Sayın Başkan bize bilgilendirmelerde bulunacaktır.

Değerli arkadaşlar, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nun sahihsiz hayvanlarla ilgili maddesinin neden yetersiz kaldığı ve Hükümetin bu konuda ne kadar başarısız olduğu apaçık ortadadır. Hükümet çareyi bakımevi kurmakta ve yerel yönetimlere yüklemekte bulunduğunu sanıyor ancak barınakların durumu ortada. Hayvanların nasıl kötü şartlar altında yaşadığını hepimiz biliyoruz. Barınaklar sahihsiz hayvanlar için birer çözüm olmaktan çok uzakta; yerel yönetimler maddi kaynak oluşturma ve hayvanların bakımını sağlama konusunda yetersiz kalıyor. Hükümetin çözüm olarak sunduğu bu barınaklar ve bakımevleri, aslında hayvanların yaşam kalitesini düşüren, yetersiz, bakımsız ve hatta zaman zaman işkence hâline gelen yerlerdir. Bunun tek sebebi, uygulanan politikalar ve yetersiz denetimlerdir.

Bizler Saadet Partisi olarak, sahihsiz hayvanlar için daha geniş ve fitratlarına uygun yaşam alanları sunmayı öneriyoruz. Hükümetin aksine biz, hayvanların şehirlerin içinde “bakımevi” adı verilen dört duvar arasında yaşamalarını değil, doğaya daha uygun, geniş, etrafı çevrili açık alanlarda yaşamalarını savunuyoruz. İl ve ilçe merkezi dışında Bakanlık tarafından tahsis edilecek bu yaşam alanları, sahihsiz, güçten düşmüş ve tehlike arz eden hayvanların daha iyi koşullarda yaşamalarını sağlayacaktır. Hükümet sadece barınaklarla sorunu çözebileceğini sanıyor ancak bu yaklaşım hayvanların yaşam kalitesini artırmıyor, aksine daha da kötüleştiriyor. Bu nedenle, müşahede yerlerinde kısırlaştırılan, aşılardan ve rehabilite edilen hayvanların kaydedildikten sonra oluşturulan yeni yaşam alanlarına bırakılmaları sahihsiz hayvanların çok daha uygun şartlarda yaşamalarına olanak sağlayacaktır.

Kıymetli arkadaşlar, bizler, daha önce vermiş olduğumuz kanun teklifinde bahsettiğimiz gibi, sahihsiz hayvanların hak ettiği daha iyi yaşam koşullarını sağlamak adına tarihî bir adım attık. Hükümetin yetersiz ve acımasız bakımevi politikalarının yerine hayvanlara daha geniş ve doğayla uyumlu modern bakımevlerinin de içinde bulunduğu yaşam alanlarını sunarak hem onların refahını hem de toplumun güvenliğini sağlayabilmeyi teklif ediyoruz. Bu mesele sadece bir kanun değişikliği değil, vicdanlarımızın ve insanlık değerlerimizin bir sınavıdır. Gelin, birlikte hareket ederek sahihsiz hayvanların yaşamlarını iyileştirelim ve ülkemizi bu alanda örnek bir noktaya taşıyalım. Unutmayalım ki hayvanlara gösterdiğimiz merhamet insanlığımızın bir yansımasıdır.

Değerli Başkanım, neden on altı buçuk saat çalışıyoruz? Bunun gerekçelerini sizden özellikle işitmek isteriz efendim; bunu da bir soru olarak kabul buyurun lütfen.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çok teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir dakika, hayır... Hangi önergeyi?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, ya lütfen, istirham ediyorum...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – “Bir dakika, bir dakika...” ne demek?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bakın, Şerafettin Bey’in verdiği önergeye “Gerekçesini okutalım mı yoksa siz önergeyle ilgili açıklama yapmak ister misiniz?” dedik, açıklama yaptı. Şimdi, önergeyle ilgili açıklama yapmış milletvekilinin önergesini benim ne yapmam lazım?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Oylamanız lazım.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başka bir bilgi dolaştırıyorsunuz, konsantrasyonu bozdunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

İLHAMİ ÖZCANAYGUN (Tekirdağ) – Başkanım, usul hatası yaptın yine, herkesi konuşturacaktın, sonra önergeyi oya sunacaktın.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, 2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

3’üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- 5199 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi yürürlükten kaldırılmış, (d) bendinde yer alan “hayvanlara bakan veya bakmak” ibaresi “hayvanları sahiplenmek” şeklinde ve (j) bendinde yer alan “ve güçten düşmüş hayvanların korunması” ibaresi “hayvanların sahiplendirilinceye kadar bakılmaları” şeklinde değiştirilmiştir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Madde üzerinde söz talebi...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Söz istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun Sayın Gürer.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle bir konunun altını çizmenin yararlı olduğunu düşünüyorum: Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi denilen, tek adam yönetiminde olan ülkemizde kanun teklifini getiren milletvekilinin kanun teklifi görüşüldükten sonra işlevi bitiyor çünkü yürütme yetkisi yok. Yürütme yetkisi olmadığı için burada getirilen hiçbir öneriyi değerlendirme durumunda da olacak durumda değil. Çünkü bürokratların hazırlayıp verdikleri kanun teklifi imzalanıp buraya getirildiğinden bizim on altı saattir hiçbir sorumuz yanıt bulmadı. Öncelikle bunu bir tespit edelim, bu ucube sistemin Parlamento’yu ne hâle getirdiğinin de kayıtlara geçmesinde yarar var.

Şimdi, 5199 sayılı Kanun’un 6’ncı maddesi gereğince, yakalanıp, kısırlaştırılıp, aşılanıp rehabilite edilerek alındıkları ortamlara bırakılmaları öngörülen sokak hayvanları, kanun teklifinin 4’üncü maddesi yasalarsa sahiplenilmedikleri sürece alındıkları ortama bırakılmayacak, bakımevlerinde kalacaklar. Yerel yönetimlere sokak hayvanlarını yakalayarak bakımevlerine taşıma yükümlülüğü verilmesi nedeniyle âdeta bir cadı avı yaşanacağı kesin.

Bakın, değerli arkadaşlar, burada “Evcil hayvanlar, türüne özgü hayat şartları içinde yaşama özgürlüğüne sahiptir. Sahipsiz hayvanların da sahipli hayvanlar gibi yaşamaları desteklenmelidir.” şeklinde maddede yer alan ifade çıkarılıyor. Yine tekrar soruyoruz: Hangi gerekçeyle, neden, niye, niçin bu maddeden bu (b) bendi çıkarılıyor?

Bunun yanında “Hayvanları sahiplenmek isteyen ve bu Kanunda öngörülen koşulları taşıyan gerçek ve tüzel kişilerin teşviki ve bu kapsamda eşgüdüm sağlanması esastır.” deniliyor. Hayvanlar sahiplenilmediğinde ne yapılacak, bunları öldürecek misiniz? O bakımda bir hayvanın maliyeti hesaplandığında hangi belediye, hangi olanaklarla... Bu ayrılan katkılarla burayı sürdürebilmeleri de olası değil. Bu yasa açık açık, toplanılan hayvanların imha edilmesine yol açacak bir düzenlemeyi içerdiğinden, böyle bir kanun teklifini dahi on altı saat konuşmanın doğaya, insana, yaşama bir saygısızlık olduğunu ifade etmek istiyorum. Çalışma koşullarının insan sağlığına, insan haklarına, ILO sözleşmelerine aykırı olduğunu da ifade etmek istiyorum.

Milletvekilinin yasası yok diye milletvekillerine zulmetmenin, eziyet etmenin hiç kimseye de bir faydası olmayacaktır. Öğretmenlik Meslek Kanunu burada görüşüldü, aşağı Meclise indirildi, sonra geri çekildi, önümüzdeki günlere sarktı.

Şimdi, burada, yirmi saat çalıştırdıktan sonra Meclise gelip ne zaman görüşülüp görüşülmeyeceği, hangi biçime evrileceği belli olmayan yasa için teklifin üzerinde bu kadar olumsuz değerlendirmeler bu konuya vâkıf olan kesimler tarafından da ifade edildiği hâlde niçin zorlama var? Yani bir an önce bulduğunuz hayvanı öldürmek size keyif mi verecek, bu nasıl bir anlayıştır? (CHP, DEM Parti ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Onun için de bu kanun teklifinin tekrar çekilmesini öneriyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Konuşturmayalım, yeter ya! (DEM PARTİ sıralarından sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Değerli arkadaşlar, değerli arkadaşlar, bakın, dinleyin, burası çok önemli.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Çokomelli!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hatırlarsınız “Burası önemli.” diyen bir Bakan vardı geçmişte.

(Gürültüler)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Şimdi, sayın vekilim, şöyle alayım sizi... Arkadaşlar, bakınız, değerli arkadaşlar, bir dakika sessizlik, burası önemli.

Ben şimdi bir konu üzerinde dikkatinizi çekeceğim: Rize Milletvekilimiz Harun Mertoğlu hangi Komisyonunda biliyor musunuz? İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda. Evet, evet, ben merak ediyordum, araştırdım, öğrendim. Keşke tarımla, ormanla, hayvancılıkla bağlantılı bir milletvekili arkadaşımız bunu getirseydi. İnsan haklarını savunan, o Komisyonunda olan milletvekilinin hayvan haklarıyla da ilgili herhâlde bağlantısını kurdunuz ama hayvanları katlediyorsunuz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Çay üreticisini bile savunmamış ya.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Zaten Sayın Vekilim, onların bir şeyi savunma imkânı yok; onlarda sadece bir kişi konuşur, onlar uygulatır, bir kişinin konuştuğunu uygulatır.

(Uğultular)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Arkadaşlar, hatibi dinleyelim.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Şimdi, değerli arkadaşlar, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonundaki sayın vekilimiz keşke insan haklarıyla ilgili kanun teklifi verseydi daha iyi olurdu diye düşünüyorum, çünkü vermiş olduğu bu hayvan haklarıyla ilgili kanun teklifi tamamen canlıları katletme yolunda, yok etme yolunda. Daha yol yakın, Genel Kurula gelecek, Genel Kurula gelmeden önce inşallah saraydan bir el değer, bir ses gelir, teklif kadük olur gider.

Evet, değerli arkadaşlar, teklifin 3'üncü maddesinde, yapılması gerekenleri sayıyorlar. İşte, bakımevleri yapılacak, şöyle yapılacak, böyle yapılacak... Ya, siz neye inandınız ben merak ediyorum, hiçbir şeyin yapıldığı görülmemiş bugüne kadar ve 2028'de olacağını söylüyorsunuz, onun da olacağı aşikâr çünkü perşembenin gelişi çarşambadan belli. Sizin niyetiniz açık, en kolay yolu seçiyorsunuz. En kolay yolu ne? Ötanazi. Tut, yakala, ondan sonra götür katlet. Ya hiç mi acıma duygusu yok? Kaç saatten beri ifade ediyoruz. Sayın imzacı vekil arkadaşımız sözde bir cevap verecekti, onu da sağ olsun Bakan Yardımcımız oradan kulağına fisıldadı, o cevabı orada verdi. Bu da gösteriyor ki bu kanun teklifini kendisinin yazmadığı zaten aşikârdı, ifade ettik.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Ya yazmamış, okumamış bile ya!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Zaten okuma değil Hanımefendi, sadece imzayı attı, bize geldi.

Şimdi, yol yakınken diyoruz... Daha önce de Tarım, Orman Komisyonuna böyle kanun teklifleri geldi ve bazı maddeleri o getiren arkadaş bilmediğinden dolayı ve konuya hâkim olmadığından dolayı burada karşımızda çektik. Sayın vekilimizin, Rizeli vekilimizin çaya sahip çıkmasını beklerdik; insan haklarına sahip çıkmasını beklerken hayvan haklarını katletmeye geldi buraya.

Şimdi, ben bir erdemlilik bekliyorum sizlerden: Sayın imzacı vekilim imzasını çeker, biz de hep beraber burada rahatlarız ve kanun teklifi de bütünü...

HARUN MERTOĞLU (Rize) – En temel insan hakkıdır bu.

(Gürültüler)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ha, doğru, doğru; doğru insan hakları, evet, en temel insan hakları(!) Çocuklarını koruyamayan, çocuklarına sahip çıkamayan, insan haklarına girmiyorsa sizi ben esefle kınıyorum, önce onların haklarını aramanız lazımdı; o çocuklarımıza tecavüz edenleri burada savunmanız değil onları ortaya çıkarmanız gerekirken kalkmışsın bana “insan hakları” diyorsun “hayvan hakları” diyorsun; yazıktır, ayıptır, günahıdır. Önce, yemin etmiş olduğun Anayasa'nın andına bir uy, uy. Ne dediniz? “Anayasa'ya uyacağım.” dediniz değil mi, yemin ettiniz. Uyuyor musunuz Anayasa'ya, bu teklifle uyduğunuzu düşünüyor musunuz? Yazıklar olsun!

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Önce insan diyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Sayın Vekilim, önce insan, belli, önce insan, önce insan(!) Demek ki yirmi saattir anlatamamışsınız, demek ki size kulağınızın burasından giriyor, burasından çıkıyor, demek ki ne desek boş. “Sivrisinek saz anlayana.” derler ama maalesef sizin anlama yetiniz yok. Geldiğiniz noktada maalesef, bu ülkeyi uçuruma götürdünüz, hâlâ götürmeye devam ediyorsunuz. Bu yanlıştan dönün diyoruz.

Bakınız, ekonomiyi batırdınız, eğitimi batırdınız, sanayiye batırdınız, emekliyi batırdınız, işçiye bitirdiniz, en önemlisi -Sayın Bakan da orada, Sayın Komisyon Başkanı da burada- tarımı batırdınız, tarımı. İthalat lobisine açtınız Türkiye'yi, yazıklar olsun size!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ - Teşekkür ederim.

Buyurun.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

3'üncü madde, aslında bu ölüm fermanının bedelini daha da ağırlaştıran bir madde. Güçten düşmüş ve sahipsiz olan ve bakımevlerinde olanların dışında, ancak sorumluluk alırsa sahiplenilecek bir sahiplenme modelini ortaya koyuyor.

Şöyle bir şey var, diyor ki: "Sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların bakılabilmesi için..." Ancak bakımevleri, bunun dışındakiler o sorumluluklara alacak. Şimdi, bakın, bir cezai müeyyide geliyor bu kanunla beraber; sahiplilerin yani sahipli hayvanların sahibi tarafından dışarıya bırakılması veya benzeri nedenlerle ciddi bir ceza geliyor, bir. İki: Sizin uyguladığımız ekonomi politikaları nedeniyle mama ve yem çok pahalı olduğu için yakın tarihte... Aslında bu sokak hayvanları diyoruz ama daha çok, evde bakılan hayvanlardan da ciddi anlamda, son bir-bir buçuk yılda sokağa bırakılan, kıra bırakılan hayvanları görüyoruz. Hepimiz sahadayız, denk geliyoruz; bunun temel nedeni ekonomik nedenler. Bir de cezai nedenler buna yüklenecek, ortaya iki tane daha yeni mesele çıkacak. Bu yasa çıktığında, bu cezai yaptırımlar toplum tarafından öğrenildiğinde sahiplenme duygusu daha da azalacak. Yem parası, mama parası bu kadar artmışken, ekonomik koşullar bu kadar zorlaşmışken bakım da zorlaşacak. Bu maddeyle beraber daha fazla hayvan sokağa çıkacak, daha fazla hayvan sahipsizleşecek, sahiplenme koşulları daha da ağırlaşmış olacak. Dolayısıyla bu kanunun getirmiş olduğu imha, yok etme, öldürme daha da vahşileşecek.

Bu madde açık bir şekilde, aslında ölüm fermanının kapsamının ne kadar büyük, ne kadar geniş olduğunu ortaya koyan önemli bir madde çünkü hapis cezası var, para cezası var; yetmedi, onları besleyecek, bakacak, bunun bir maliyeti var. Niye baksın? Neden? Hangi gerekçeyle? Sizin çıkardığınız yasa bence bunları da öngörmüş ki direkt imhayı gündeme almış, direkt öldürmeyi gündeme almış ve bunu uygulama kararlılığında. Bu 3'üncü madde de çok net bir şekilde buna hizmet etmekte. Gerçekten içler acısı bir durumla karşı karşıyayız.

Bakın, çok net söylüyorum, bu yasa çıksın daha fazla sahiplenilmiş hayvan sahipsizleşecek; sahiplenme ihtimali olanların büyük bir çoğunluğu sahiplenmeyecek çünkü bu kanun ciddi yaptırımlar getiriyor; ekonomik ceza yaptırımları var, hapis cezası yaptırımları var; bir hayvanın sahiplenilmesi için caydırıcı bunlar. Oysa ne olmalı hukuk? Ne olmalı getirdiğiniz kanun? Sahiplenmeyi artırmalı. Var mı burada böyle bir şey? Görüyor musunuz? İleriki maddelerde ceza miktarlarını göreceksiniz; 60 bin, 70 bin, 60 bine kadar olan para cezaları, altı ay, bir yıl, bir buçuk yıla kadar olan hapis cezaları. Bunları gördüğünüzde kim sahiplenebilir? Bin liradan, 1.500 liradan aşağı, 2 bin liradan aşağı yem yok, mama yok. Kim alacak bunları? Nasıl bakacak, nasıl ödeyecek bütün bunları?

Dolayısıyla, bir anda "itlaf" diye tanımladığımız ya da açık bir şekilde "ölüm kanunu" olarak tasarladığımız bu kanun daha fazla hayvanın öldürülmesine neden olacak, bu kadar açık. Dolayısıyla, bu maddenin kanun teklifinden çıkarılması talebimizi bir kez daha yineliyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederim.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Sayın Başkan, bir usul sözü istiyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın'ın, bir vekilin sağlık durumu bozulduğu için toplantıdan ayrıldığına, bu koşullarda toplantının devam etmesini istemediklerine ve toplantının sonlandırılıp saat 16.00'da görüşmelere devam edilmesini talep ettiklerine ilişkin açıklaması

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Bak Başkan, şu anda vekilimiz sağlık durumu bozulduğu için gitti, ne olacağını bilmiyoruz. “İlaçlarımı kullanayım, gelmeye çalışayım.” dedi. İnsanlık dışı bir iş yapıyorsunuz, artık bu toplantıyı böyle devam ettiremezsiniz. Biraz önce söz verdiniz saat 16.00’da buluşmak üzere, sonra vazgeçtiniz. Bu toplantıyı böyle yürütmeyin, bu şekilde devam edemez. Bakın, gerçekten azıcık insani bir durumunuz varsa, azıcık vicdani bir durumunuz varsa bu durum böyle devam edemez. Biz bu koşullarda devam etmesini istemiyoruz, lütfen.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, dört makul bir şey mi?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, kabul görmediği için söyledim.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Lütfen, burada çoğunluk kararıyla kimsenin hayatını bu kadar riske atacak bir iş yapamazsınız. Bakın, vekilim gitti, üzülerken gitti “İlaçlarımı kullanacağım, gelebilirsem geleceğim.” dedi. Bakın, bu kadar insanı zorlayan bir iş yapıyorsunuz, bu koşullarda bu toplantı devam edemez. Bakın, rica ediyorum, saat 16.00’ya söz verdiniz, 16.00’da başlamak üzere tekrar devam edelim.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

9.- Komisyon Başkanı Vahit Kirişçi'nin, İzmir Milletvekili İbrahim Akın'ın yaptığı açıklamasındaki toplantının sona erdirilip saat 16.00'da görüşmelere devam edilmesiyle ilgili talebine ilişkin açıklaması

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, biz bunu teklif ettiğimizde olumlu dönüş olmadı ve “Devam edecegiz, durmayacağız.” denildi.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Hayır, öyle bir şey denilmedi, lütfen.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Kimse öyle bir şey demedi. Saatlerdir size soruyorum “Ne zaman bitireceksiniz?” diye.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Bir saniye...

Sayın Suiçmez, ne dediniz?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ben şunu söylüyorum Başkanım: Şimdi tatil...

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hayır, ben söyledim, siz bana dönüp “Evet, bunda mutabıkız.” demediniz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, soru sordunuz, cevap vereyim. Başkanım, ben karşı çıkan biri değilim.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Lütfen... Ne dediğiniz çok önemli değil. Bir dakika, bir şey söyleyebilir miyim lütfen ya!

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bana soru sorduğunuz için...

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Gerçekten şu anda şartları çok zorluyorsunuz, gerçekten bir arkadaşımızın rahatsızlığı çok artabilir. Umarım, Saadet Partili arkadaşımıza bir şey olmaz. Bu toplantıya 16.00’ya kadar ara verelim, böyle devam etmek olmaz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, şimdi, bu konuyu yani birazcık tekrara düşülerek sürdürdüğümüz için bundan kaynaklı olarak...

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Başkanım, bakın, daha 3’üncü maddeyi.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Şimdi, biz bu maddeye başladık, bu madde bitene kadar devam edeceğiz.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – 3'üncü maddedeyiz, bu maddeyi bitirelim, 16.00'da devam edelim lütfen.

(Gürültüler)

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Başkanım, ben size niye bunu kabul etmediğimi bir izah edeyim. Geçen gün yirmi buçuk saat çalıştık, iki gün kendimize gelemedik. 16.00'da nereye geliyoruz yani! Herhâlde siz gidip evde uyuyorsunuz, biz uyuyamıyoruz, en az üç saat geçiyor bu adrenalinin üstüne. 16.00'da nasıl geleceğiz? Aklımızla dalga geçiyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, sizin sözünüz bitti değil mi?

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Evet Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Barut, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

5.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, yeterli zaman olduğuna ve görüşmelere sonraki hafta pazartesi ya da salı devam edilmesini talep ettiklerine ilişkin açıklaması

AYHAN BARUT (Adana) – Şöyle: Biz dün sabah saat 10.00'dan beri bu işle ilgili toplantılardayız, yaklaşık yirmi saati geçti. Şimdi, saat 16.00'da gelsek de yine insanlar dinlenememiş olur. Meclisin kapanmasına da sizin de söylediğiniz gibi ay sonuna kadar zaman var; ağustosta da çalışırız, kaçmıyor. Önümüzdeki hafta pazartesi ya da salıya bu Komisyonu erteleyelim, süre var, en doğrusu bu; zaten kırk sekiz saat bekleme süresi var. Yani bu insanların hepsi gerçekten çok... Yani gece bitmiş olsaydı, tamam ama bitmiyor yani herkes konuşma hakkını kullanıyor. Önümüzdeki hafta yapalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Devam edelim mi?

AYTEN KORDU (Tunceli) – Neye devam ediyorsunuz ya! Bir şey konuşuluyor burada.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ayhan Başkan söylüyor, dinlemiyor musunuz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ben anlamadım.

AYHAN BARUT (Adana) – Haftaya pazartesi ya da salıya bırakalım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Haftaya pazartesi...

AYHAN BARUT (Adana) – Zaman var. Demek istedim ki... Bu Meclis ne zaman kapanıyor? En erken 30 Temmuzda. 30 Temmuz'a kadar bitirileceğine göre, iki günlük bir yasal süre değil mi? Önümüzdeki haftadan bir sonraki haftaya kadar bu Komisyondan geçme ve bekleme süresini de görüyor yani zaman düşmüş olmuyor.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Biz sabah 10.00'dan beri komisyonlardayız.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Eziyet için yeterlilik önergesi verelim!

AYHAN BARUT (Adana) – Yani önümüzdeki hafta pazartesi, salı günü olsun, ne olacak? Yeterli zaman var yani.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Yani sürekli Mecliste insan haklarına aykırı bir şekilde iş yaptırıyorsunuz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Arkadaşlar, siz değişerek çalışıyorsunuz ama kalan herkes oturuyor burada.

(Gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, şu maddeyi bir tamamlayalım, ondan sonra tekrar değerlendireceğiz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Rize Milletvekili Harun Mertoğlu ve 79 Milletvekilinin Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2275) (Devam)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Evet, Komisyon üyelerinden söz talep eden yok.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Ben varım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Komisyon üyesi...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Hayır, dışında.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hayır.

Komisyon üyesi olanlardan söz talebi yok.

Komisyon üyesi olmayan...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben Sayın Milletvekili Harun Mertoğlu'nun sosyal medyada 7 Eylül 2023 tarihinde paylaştığı bu paylaşım ile ilgili bir soru sormak istiyorum kendisine, diyor ki paylaşımında: “Tam canlı yayında Rize’imize yaptığımız hizmetler ve ileriye dönük projelerimiz hakkında ciddi bir şeyler anlatacağız, sevimli bir kedi yavrusu tüm yayını altüst etti. Parti olarak herkesi kucaklıyoruz derken tam olarak bunu kastetmemiştik ama hoş geldi, programa renk kattı.” Sayın vekile soruyorum: Bu kedi şu anda yaşıyor mu?

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Yaşayıp yaşamadığını bilmiyorum.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) - Bu konuda endişelerimiz var. Şanssız kedi yanlış kişinin kucağına gitmiş.

HARUN MERTOĞLU (Rize) – Orada 5-6 kişi vardı, bana geldi sadece.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) - Şimdi, böyle bir kanun teklifinin ilk imzacılarından olunca hâliyle bu çelişkinizi de gündeme getirmek şart oluyor. Çelişkilerinizden bazıları: Şimdi, AK PARTİ'ye göre ürünlere zam yok. Ne var? Fiyat güncellemesi var. AK PARTİ'ye göre sokak hayvanları uyutulacak. Ne demek uyutulacak? Basbayağı öldürülecek demek. Yani bunu kendi çocuklarınıza sorsanız onlar bile “Ya, bizimle dalga mı geçiyorsunuz? Siz öldüreceksiniz.” der. Çok yanlış.

Şimdi, 2'nci madde de eksik kalsın çünkü maddenin bütünü oylanacak; o nedenle, 2'nci maddeyle ilgili bir terminoloji sorunu var. Bu terminoloji sorunu daha önce de Hayvan Hakları Araştırma Komisyonunda gündeme gelmişti. Şimdi, mevzuatta tanımlanan “ev ve süs hayvanı” “başboş hayvan” “güçten düşmüş hayvan” gibi kavramların yanı sıra farklı mecralarda kullanılan “sokak hayvanı” “sahipsiz hayvan” gibi ifadelerin yaklaşım ve içerik itibarıyla bir örneklik teşkil edemeyeceği Hayvan Hakları Araştırma Komisyonu raporunda yazıyor ve siz bu araştırma komisyonu raporunda tespit edilen ve “yapılmaması gereken” denilen terminolojiyi getiriyorsunuz “sahipli-sahipsiz hayvan” diye yapıştırdı dayatıyorsunuz. Daha dakika bir, gol bir; daha gömleğin ilk düğmesi bile yanlış ilikleniyor. Diğer taraftan, diyor ki: “Hayvanlara bakışı yansıtması açısından da önemli olduğunu düşündüğümüz bu konuda bu zamana kadar kullanılmış olan tanımlamalar yerine daha kapsayıcı tanımlamalar kullanılmalıdır. Bu konuda yönlendirici olması bakımından uluslararası literatür de dikkate alınarak

hayvanların ‘ev hayvanı’ ‘yaban hayvanı’ ‘şehir hayvanı’ ‘çiftlik hayvanı’ şeklinde tanımlanmalarının uygun olduğu düşünülmektedir.” Ayrıca “Konu uzmanlarının görüşü doğrultusunda uygun görülecek sınıflandırmalar yine bu önerilen çerçeveleri içinde gerçekleşebilir.” diyor. Dolayısıyla sizin kullandığınız bu kanun teklifi metnindeki terminolojiyi -sanki Meclis daha önce bunu hiç çalışmamış gibi- getirip de en vasat olanını, aynı torba kanun teklifini Plan ve Bütçeye getirir gibi, bütün hayvan çeşitlerini yaşam biçimlerine göre ayırmadan “sahipli” “sahipsiz” deyip, ayırıp tümünü birden aynı anda yok edebileceğiniz bir formül oluşturuyorsunuz. Dediğim gibi, yarın bir gün gelecekte bu attığınız imzalar nedeniyle utanırsınız.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI - Teşekkür ederiz, sağ olun.

Buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Evet, saat 06.45; on yedi saate varan bir şekilde mesaideyiz, bazı vekiller sözlerine “hayırlı sabahlar” diye başlıyorlar. 18 Temmuz 2024 bugün, tarihe hayırsız sabah olarak geçecek, AKP iktidarının kanlı yasaya vermiş olduğu oy dolayısıyla bu sabah tarihe “hayırsız sabah” olarak geçecek, bunu buradan not düşelim.

Şimdi, bu kanun teklifinin imzacısı olan AKP Milletvekili Harun Mertoğlu ne dedi: “Önce insan.” Kim söylüyor bunu bize? En büyük insanlık suçlarına imza atmış olanlar söylüyor bunu bize. Tarihin en büyük işçi kıyımlarına imza atmış olanlar söylüyor bunu bize. Soma katliamının sorumlusu olanlar bunu bize söylüyorlar “Önce insan.” diyorlar; tekmelediler ya hani orada işçileri, onlar bize söylüyor. Amasra katliamının müsebbibi olanlar bunu bize söylüyor. İliç katliamının müsebbibi olanlar söylüyor “Önce insan, önce insan.” diye. Bakın, burada, Ankara’da, Türkiye Büyük Millet Meclisindeyiz, ta metrelerce ötemizde Ankara Gar katliamı yaşandı, bu katliamın sorumlusu olanlar söylüyor bize “Önce insan, önce insan.” diye. Suruç katliamının sorumlusu olanlar söylüyor, Roboski katliamının sorumlusu olanlar bunu bize söylüyor. “Önce çocuk, önce çocuk.” diyorsunuz ya hani, kim söylüyor bunu bize? KYK yurtlarında bozuk asansörlerde gençlerimizi heba edenler, katledenler söylüyor. MESEM eliyle 9 yaşın altında çocukları sermaye için işçileştirerek öldürenler söylüyor. Aladağ’ın müsebbipleri söylüyor bunu bize. Kadın katliamının, bu ülkeyi bir kadın mezarlığına dönüştürenlerin müsebbipleri söylüyor bunu bize. O yüzden, lütfen, bu kepezeliği bir geçiniz, bu kepezeliği bir geçiniz. Siz en büyük insanlık suçlarının azmettiricisi olarak tarihe geçtiniz. En büyük doğa yağması ve rant imzacıları olarak tarihe geçtiniz. Şimdi de tüm türleri, tüm canlıları öldürmek üzere bir katliam fermanını on yedi saatlik bir mesaiyle -hatta dörtmala bunu da sürdürmekte kararlı olduğunuzu ifade ediyorsunuz buradan bize-yasama organını, bu Türkiye Büyük Millet Meclisini tümüyle hiçe sayarak, tümüyle hiçleştirerek, sadece “şahsım rejimi” dediğiniz şeye secde ederek burada bitirmeye çalışıyorsunuz. Gerçekten size yazıklar olsun! Öyle bir acz içerisindeyiz ki öyle bir utanç içerisindeyiz ki ama emin olun, emin olun, o işlediğiniz insanlık suçlarından dolayı da yargılanacaksınız siz bu halkın önünde. Canları katletme idam yasasını yaptığımız için de affetmeyeceğiz, helalleşmeyeceğiz; yargılanacaksınız, o günler de çok yakında.

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Teşekkür ederiz.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Başkanım, arkadaşlarda hiç reaksiyon yok, gözleri açık uyuyorlar herhalde.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Utanma, vicdan, insaniyet, bilim, akıl, izan olmadığı için aldırmaşlar; aldırmaşsınız hepsini, o yüzden diyoruz.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Gözleri açık tutacak olan narkoz almışlar. İnsanlıktan çıkmışlar ya!

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Sayın Başkan, hayatımın önemli bir kısmı AKP'lileri, AKP tabanını, çalışma biçiminizi, zihniyetinizi küçümseyenlerle mücadele etmekle de geçti. Toplumun bir kesimini her ne sebeple olursa olsun küçümsemeye her türlü karşı çıktım. Sabah saatlerinde bir kadın milletvekili arkadaşımız yerinden seslenince fark ettim ki o da bizim fakültemizin öğrencisiymiş. “Hocam, siz 1995’te hiç böyle değildiniz.” diyor bana. 1995’te nasıl olduğumu biliyorum, şimdi nerede olduğumu biliyorum ama sizin kim olduğunuzu artık bilmiyorum ve küçümsüyorum, çok küçümsüyorum gerçekten; bir iradeniz yok yani bu çalışma biçimini küçümsüyorum, buradaki bu varoluş biçiminizi küçümsüyorum. Bu kadar konuşuluyor, sağlığını söyleyiyoruz, insanları, yasama organını, vekilleri bu koşullara zorlayamazsınız diyoruz. Nereden, ne beklediğinizi bilmiyoruz; umurunuzda değil. Ünlü bir filozof Hannah Arendt şöyle bir şey der...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Siz varoluşunuzu sorguladınız mı önce? Orada nasıl olduğunuzu...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Niye sorgulayalım ya? Doğru yerdeyiz biz.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Sus, kes sesini. Şimdiye kadar konuşmadın, küçümsemek mi ağrına gitti?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Biz doğru yerdeyiz; biz canlıların, doğanın, hayvanların olduğu yerdeyiz.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Bir dakika, bir dakika...

Hannah Arendt şöyle der: “Riyakârın maskesini indirdiğiniz zaman arkasında hiçbir şey yoktur.” Sizin bir yüzünüz yok, maske düştüğü zaman yüz yok, yüz arıyorsunuz! İktidar savaşınız, hegemonya savaşınız bir yüz arayışıdır, biz size veremeyiz onu, veremeyiz, vazgeçin. Gerçekten küçüldünüz bugün. Her türlü, her kanaldan yayınladık. Hayvan katliamı yapmak için bu nedir ya?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – İnsan katliamı yapacaklar bunlar birazdan.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Günler nereye gitti, geceler nereye gitti? Niye utanmıyorsunuz biraz? Bu çalışmayı niye zorluyorsunuz? Yasama faaliyeti, demokratik müzakere koşulları içinde sürdürülen bir şeydir. Bunu oluşturmadan, görevinizi kötüye kullanarak, yetkinizi kötüye kullanarak ne yaptığınızı zannediyorsunuz? Bunu kabul etmiyoruz. Bu suçtur. Bugün burada birine bir şey olursa hesabını siz vereceksiniz. Burada bazılarımızın yaşı artık bu tempoyu kaldıracak yaş değil, bazılarımızın kullandığı ilaçlar var, saati geçti; yapamazsınız bunu. İnsan haklarına saygılı olun, kendinize saygınız olsun. Gidin kendinize bir yüz bulun, yeter! (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Çok ağır konuştu, bana böyle şeyler denilse ben çok utanırdım.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Ve ben ağır konuşmayı hiçbir şekilde seven bir insan değilim. Ayıptır ya!

OTURUM BAŞKANI MUHARREM VARLI – Buyurun.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) - Hocam, öyle bir konuştunuz ki dedim, herhâlde biri bana böyle konuşsa çok uzun süre çok üzülür ve hayatımı sorgulardım.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Ama ben kimseyi de üzmem de istemiyorum, buna da söyledim.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Yani Sevilay Hocayı da çıldırtmayı becerdik, tebrik ediyorum.

Arkadaşlar, ben bir şey söyleyeceğim, ben bizden geçtim. İnatsa inat! Oyunuz var, geçireceksiniz değil mi? Geçireceksiniz, perişan olun bari. Biz de “Tarihin doğru tarafında durduk.” deriz, “Biz milyonlarca hayvanın katlini engellemek için, sizlerin de bu günaha girmenizi engellemek için biz

elimizden geleni yaptık.” deriz. Çok üzülrüz ama biraz vicdanımız rahat olur. Bize acımıyorsunuz belli. İçeride arkadaşlarla konuşuyorum Sayın Başkan, polis memurları sabah sekizden beri görevdeler, yirmi dört saat. Çay ocağına girdiniz mi? Ne zaman girdiniz, bilmiyorum, çocuklar uyuyor, sabah sekizden beri görevdeler. Bu arada da hani biz gideceğiz bir on saat sonra belki buradan ama Plan ve Bütçede devam edecek o çaycılar. Yani biz birbirimize eziyet edebiliriz de bu insanlara eziyet etmeye kimsenin hakkı yok. Arayın, İdare Amirliğini arayın, personel çağırın, bu insanlara yazıktır, günahtr.

3’üncü madde üzerinde konuşacağım ama az önce sayın vekilin, üzülerək söyleyeceğim -benim üstadım yerinedir, hukukçuyuz çünkü benden sicili yüksek- kendi yazdığı teklifi gerçekten ben anlamadığı kanaatine vardım artık. Bakın, bir vekile “yalancı” diyemem, yalan söylediğini düşünmüyorum, anlamamış ne yazdığını çünkü az önceki tartışmamızda dedim ki: Bu teklifle kedileri de toplayacaksınız ve kedileri de isteyen belediye öldürebilecek. Kendisi bana bir açıklama yaptı, dedi ki: “Saldırgan olma şartı arıyoruz biz. Kedilerle bu konunun hiçbir ilgisi yok.” Sayın vekil, yazdığımız teklifin 5’inci maddesine bakmanızı istirham edeceğim. Sahipsiz hayvanlardan bahsediyorsunuz; bir, kamu güvenliği; iki, hayvandan hayvana bulaşan hastalık; üç, su kaynaklarının, yaban hayatının, biyolojik çeşitliliğin zarara uğramasına sebep vermesi. Şimdi, bu maddedeki sahipsiz hayvanlara evcil hayvan olduğu için kedi girer mi? Girer. Kediyi toplamak gerekiyor mu sokaklardan? Ki üstüne konuştuğumuz 3’üncü maddenin gerekçesinde açık açık bunu ifade ediyorsunuz, “Sokaklarda hayvan olmaması sebebiyle artık onun yasal sorumluluğu alarak sahipleneceğim ben.” diyorsunuz. Bu ne demek? Sokakta kedi de olmayacak demek ve kedileri bir barınağa -en iyi senaryoda, öldürmediğiniz senaryoda- barınağa tıkacaksınız. Her kedide Corona var, bulaşıcı hastalıklı mı hayvandan hayvana? Bulaştı kediden kediye diye kediyi öldürme hakkınız var mı? Var, bir. Topladınız sadece bir ilçeden 20 bin tane kedi, küçükçük bir yere tıktınız. Bu kamu sağlığına zarar oluşturur mu? Oluşturur. Al sana 2’nci gerekçe. 3’üncü gerekçeyi söyleyeyim size: Biyoçeşitliliğin zarar görmesi. Bir türün bir yerde aşırı derecede yoğunlaşırken normalde olduğu bir yerden alınması... Ortalığı fare bastığında mı çıkıp özür dileyeceksiniz ben kendi yazdığım maddeyi anlamamışım diye? Ya, bir hukukçu olarak konunun ciddiyetinin farkına varın, “Evet, haklısınız vekilim.” deyin, “Burada bir eksiklik yapılmış.” deyin ya da bana şunu demeyin Sayın Vekilim: “Hayır, kedilerle ilgili böyle bir düzenleme yok.” Ben de avukatım, yirmi yıllık avukatlığım var, aha burada da maddesi var!

Maddeye geleceğim, son bir buçuk dakikam.

Bu maddenin gerekçesinde diyorsunuz ki: “Sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların hayvan bakımevlerine toplanması, burada rehabilite ederek sahiplendirilinceye kadar bakılacak olması sebebiyle bakımevleri dışında bir hayvan bakmanın onun sahiplenilmesi suretiyle mümkün olabileceği...” “Kanun yürürlük tarihinde girecek.” yazmışsınız. Siz şu anda olmayan bakımevlerine bu hayvanları toplayacağınızı söylüyorsunuz; artı bir şey daha söylüyorsunuz, yürürlük tarihinden itibaren bana diyorsunuz ki: “Benim görevimi yapmadığım, belediyeye besletmediğim bu kediye, köpeğe sen de bakamazsın kardeşim, bakamazsın.” Aç bir köpek mi gördüm ben orada, aç bir kedi mi gördüm “Allah rızası için bir lokma ekmek veremezsin.” diyorsunuz, bu maddede diyorsunuz. Ya, biz burada bu kadar konuşuyoruz ya valla keyfimizden değil ha, keyfimizden değil, hiçbir çıkarımız yok. Kimse beni zorlamıyor, Erkan bana talimat vermedi “Gideceksin orda sabaha kadar oturacaksın.” diye. Hayvanlar için yapıyorum ben bunu, insaniyet namına yapıyorum ben bunu, bin yıllık kültürümüzü korumak için yapıyorum ben bunu. Siz anlatıyorsunuz ya “Biz Osmanlı torunuyuz, ecdadımız şöyle, Selçuklu böyle, o öyle, bu böyle...” Ne oldu? Fransız torunu mu olmaya karar verdiniz Fransa’dan örnek veriyorsunuz? Hakikaten ya merak ediyorum artık.

Ve bu insanlık dışı çalışma biçimini de... Hakikaten kendimi geçtim, biraz olsun Meclis personelinin dikkate alınmasını, çay ocağındaki arkadaşlarımızın, polis memurlarımızın en azından nöbetlerinin değiştirilmesini...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Siz bari buradaki insanları önceleyin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Çok teşekkür ederim.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Başkanım, cevap hakkı doğdu, arkadaşlar cevap versin.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Veremiyorlar.

Ya, bu bir dava olsa ben kapandım ya, ikimiz de avukatız ya. Dilekçeniz boş, beyanlarınız boş, savunmanız boş, hiçbir soruma cevap vermiyorsunuz. Bitti bu dava şu an.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ama yargının yetkisi onlarda olduğu için suçlu sen olursun, hapse girersin.

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Bari bir avukata yaptırmasaydınız...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, hatip konuşacak.

Utku Bey, buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) – Sayın Başkanım, 3'üncü madde sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların hayvan bakımevlerine toplanmasını ve buralarda sahiplendirilinceye kadar bakılacağını belirtiyor. Bu konuyla ilgili iki hususa dikkat çekmek isterim. Özellikle bir afet bölgesi olan ülkemizde hayvanların iç içe, sıkışık olarak barındırılmasının insani ve vicdani olmadığı gibi tıbbi ve yaşam hakkına da aykırıdır. Doğal afetlerde "Can kaybı yok." dediğiniz çok sayıda koyun, keçi, inek ve sığırın yanarak üst üste öldüklerini hatırlatmakta yarar var. Köpekler için düşünelim, mevcut durumdaki hayvan bakımevlerinin sayısı ve kapasitesi düşünüldüğünde 3 milyon 900 bin hayvanın iç içe barındırılması ne hayvan sağlığı için ne de toplum sağlığı için uygundur. Normal şartlar altında dahi barınaklar salgın hastalıklarla yıkılıyorken 4 milyon hayvan 105 bin kapasiteli bakımevine nasıl doldurulabilecektir? Bu kapasitede bir personel, iş gücü, insan gücü ve bütçe gücü yoktur. Bu madde hayvanların toplanıp esaret altında tutularak açıkça öldürülmesini öne sürmektedir. 2028 yılına kadar bakımevlerini kurma süresinin uzatılması, etkin kısırlaştırma programının uygulanmasında belediyelerin görev ve sorumluluklarını yine, yeniden aksatmalarına neden olacaktır. 2028 yılına kadar topu taca atmak yerine neden bütün il ve ilçelerde nüfusa bakılmaksızın kısırlaştırma ve ilk yardım üniteleri kurulmamaktadır? Seçilen bu yöntem sağ elle sol kulağı göstermekten, sözde kısırlaştırılacağı iddia edilen az sayıdaki hayvan da uçuruma atılmaktan başka bir şey değildir.

Değerli milletvekilleri, bir diğer husus ise sokakta yaşayan hayvanların sahiplendirilmelerine yönelik mevcut yasal engellere yönelik hiçbir değişikliğin önerilmemesidir. Geçici bakımevlerinden gerektiği gibi sahiplendirme yapılmaması, yapılan az sayıdaki sahiplendirme faaliyetlerinin ve verilerinin şeffaf olmaması ve sahiplenecek kişilerin gerekli denetimlerden ve eğitimlerden geçmemesi yıllardır bir sorun olarak karşımızda durmaktadır. Dahası, hayvan sahiplenmek isteyen insanların karşısına apartman, lojman, site yönetim kuralları çıkmaktadır. Sitelerde, site dışındaki sokaklarda ve kendi bölgelerinde besleme yaparken insanların hayvan düşmanları tarafından öldürülmesi, dövülmesi ve bu suçların çoğunun cezasız kalması bir Türkiye gerçeğiymiş toplumu kutuplaştırıcı bu vakaların çözümüne yönelik olumlu herhangi bir adım görülmemektedir. Geçici bakımevi olarak işletilmesi gereken barınaklardan sahiplenmek neredeyse imkânsızdır çünkü çoğu bakımevine gönüllülerin ve ziyaretçilerin girmesi, fotoğraf ve video çekmesi de yasaktır. Tüm bunlara bir çözüm ortada yokken

getirilen bu düzenleme aslında sorunu tam da çözmek yerine derinleştirmektedir. O yüzden, işte, şu anda -kaç oldu- on altı-on yedi saattir devam etmekte olan görüşmelerde insanlar, 81 ilde milyonlarca insan nefesini tutmuş Meclisten çıkacak kararı beklemektedir. İşte, az ötede gönüllüler bekliyorlar, söylediğimiz her sözü, sizin ağzınızdan çıkacak her sözü inanın, heyecanla bekliyorlar ve bir an önce bu kanun teklifinin çekilmesini istiyorlar. O yüzden biz onlarla birlikte “Devlet öldürmez, yaşatır.” diyoruz, “Kısırlaştır, yerinde yaşat.” diyoruz, “Bu kanlı yasaya hayır.” diyoruz.

Değerli arkadaşlarım, lütfen bir kez daha -başta da söylemişim- elinizi vicdanımıza koyun ve işten geçmeden bir daha düşünün, bu yasa teklifini geri çekin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Sayın Başkan, Komisyon üyesi milletvekilimiz orada uyuyor; bir uyarı yapalım, kalksın, yerine yatsın.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Evet, vallahi ben de onu diyecektim, çoğu yok, o da uyuyor. Böyle bir şey olabilir mi ya!

ALİ GÖKÇEK (İstanbul) – Böyle bir yasama faaliyeti olur mu, Komisyon üyesi uyuyor ya!

BAŞKAN – Buyurun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sayın Başkan, kurduğunuz bu tiyatro sahnesinde rol almaktan utanıyorum. 100 bin kişinin oy verdiği Trabzon Milletvekiliyim, Trabzon beni buraya sizin “poker face”leriniz yüzünden yıpratılmak üzere göndermiş değildir. Kendini, hakkını savunamayan bir milletvekili statüsüne sokuyorsunuz bizi. Niye? Az önce “Saat 16.00’da toplanalım.” “Hayır.” diyoruz çünkü eve gidip bu adrenalinle uyumamız üç saati alıyor, ne zaman dinlenip geleceğiz? Cezalandırıyorsunuz bizi “O zaman devam.” Ya, siz kimsiniz ya? Gerçekten kimsiniz ya? Size şunu söylüyoruz: Siz bizi öldürmek mi istiyorsunuz? Amacınız buysa kolay lokma değiliz.

MUHARREM VARLI (Adana) – O zaman niye bağırıyorsunuz ya sabahtan beri? Kolay lokma değilseniz devam edelim işte, niye bağırıyorsunuz?

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Ya, biraz yüzünüzde belki değişiklik olur, keşke çekip de göstersem yüzünüzü.

MUHARREM VARLI (Adana) – Benim yüzümde hiçbir değişiklik yok.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Böyle bir şey olmaz, şiddetle reddediyorum. Siz milletvekillerini hissizleştiriyorsunuz, niteliksizleştiriyorsunuz, vasıfsızlaştırıyorsunuz; ayıptır ya!

Şimdi buraya geldim, şöyle durdum, ne olacak Başkanım? Diyorum ki: Sağlıklı bir ortamda çalışma imkânımız yok, ara verin, bir gün ara verin, gelelim, yine burada olalım. Biz milletvekilliği maaşı alıp da evinde uyuyanlardan değiliz, oraya buraya gidip milletin yiyemediği yemekleri yiyenlerden, koluna bilmem ne saatleri takanlardan değiliz; biz buraya görevimizi anlımızın tüm terini akıtarak yapmaya geldik. Siz bize ne muamelesi yapıyorsunuz burada? “Hiçsiniz.” diyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Estağfurullah, milletvekilisiniz.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Kim dedirtiyor bunu size? Bunu demeye hakkınız yok. Ara verin, sağlıklı şekilde eve gidelim, ondan sonra gerektiği zaman toplayın, bir engel yok, birileri size “Bu yasayı getireceğiz.” demiş ya, onu yine yerine getirin ama insanca koşullarda bu çalışmayı yapalım.

Meslektaşım, çok sevgili Başkanım -TİHEK'te Yönetim Kurulundaydım- söylüyorum: Bu bir kötü muameledir, işkencedir. Bu şartlar altında bu yasa teklifini sizin görüşürmeniz görevinizi kötüye kullanmaktan başka da bir şey değildir Başkanım. Sizin göreviniz Meclisin Komisyonunu sağlıklı bir şekilde çalıştırmaktır. Size söylüyoruz, biz sağlıklı bir ortamda çalışmıyoruz artık, sağlığımız el vermiyor. Siz ne diyorsunuz bize? “Cezalandırırız, devam ederiz.”

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Estağfurullah.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Devam edelim Başkanım, sorun yok.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Sürem var, bir dakika yirmi yedi saniye.

3'üncü maddeyle ilgili konuşacağım şimdi.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Teklifin 3'üncü maddesiyle 5199... Ha, Başkanım, bir şey daha söyleyeyim: Tarihte günlerce süren elbette ki Parlamentodaki eylemler vardır ama bunlar hiçbir zaman öldürmek üzerine kurulu eylemler değildir; insan hak ve özgürlüklerini, temel haklarını genişletmek üzere yapılan, günlerce süren konuşmalardır. Burada siz bir ölüm yasasını geçirmek üzere direniyorsunuz. Böyle bir şey olabilir mi ya! Gerçekten üzülüyorum Meclis adına, gerçekten üzgünüm. (STK temsilcilerinden alkışlar)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sen sivil toplum örgütü temsilcisisin, böyle bir şey olmaz arkadaşlar. Bakın, Meclisin bir mehabeti var, kuralları var, kaideleri var.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Hangi Meclisin Başkanım ya! “Yüce Meclis” diyorsunuz, halimize bakın ya! Yüce Meclis böyle mi olur ya! Milletvekilleri size diyor ki: “Sağlıklı çalışmıyoruz.” İlla burada bayılalım mı?

AYTEN KORDU (Tunceli) – Kuralları siz kendinize göre uyguluyorsunuz. Kurallar sadece sizin için var.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Kuralların içinde hiç kimse razı olmadan on yedi saat çalışmak var mı?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Vallahi, konu konuyu açıyor. Yani öyle güzel uyandırdınız ki bizi, umarım siz de uyanırsınız bilinç olarak, vicdan olarak, insanlık olarak; başka bir şey diyeceğim yok.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Umut yok.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hocam “Umut yok.” diyor, bence de umut yok; insanlıktan istifa etmişsiniz. Demin bize soruyorlar, hocama diyorlar, orada olmaktan dolayı varlık koşulun... Vallahi, DEM PARTİ'li olduğum için, her “tweet”te atıyorum, iyi ki sosyalistim, iyi ki DEM PARTİ'liyim diyorum, iyi ki mücadele ediyoruz diyoruz; haksızlıklara, hukuksuzluklara karşıyız; işçi sınıfının yanındayız, hayvan dostlarımızın yanındayız, insanlığın yanındayız diyoruz. Siz de birazcık öğrenin, işçi sınıfının birazcık yanında olun, hayvan dostlarının yanında olun, doğanın yanında olun. Ben de büyüdüm ya, muharrem ayı içerisindeyiz, öğrendiğim ilk ilke buydu “Kâbem insandır.” diye büyütüldüm, Pir Sultan Abdal'ın geleneğiyle büyütüldüm “Eline, diline, beline sahip ol.” diye büyütüldüm. Ben bu Meclise çocukken de geliyordum. Vallahi, hepinizin kişisel olarak da nasıl kültürden geldiğinizi biliyorum. Parayı seven, başka da hiçbir şeyi sevmeyen insanlarsınız ya! Evet, para dışında hiçbir şey sevmiyorsunuz. Patronları seviyorsunuz. Çalık zengin olsun, Cengiz zengin

olsun diye... Başka hiçbir şey istemiyorsunuz. Ben hepinizin şeceresine baktım. Ben yoksulluk içinde büyüdüm, yoksulluğun ne demek olduğunu biliyorum, o hayvanların aç kaldığında nasıl direndiklerini de biliyorum; siz bilmezsiniz, anlamazsınız yoksulluktan. O yüzden de burada çalışırken keyfiniz yerinde, nasıl olsa paralarınız akıyor. 5 tane maaş aldığınız için öyle bir derdiniz yok. Trollük yaparak da maaş alıyorsunuz, başka da derdiniz yok, hayvanlarla ilgili bir derdiniz de yok. Ama ben Alevilik geleneğiyle büyütüldüm. Bakın, muharrem ayındayız, Perihan Vekilim söyledi, vallahi, öyle, hiç “önce insan” demiyorsunuz, hiç görmedim “önce insan” dediğinizi.

İki gün sonra Suruç katliamının yıl dönümü. 33 insan, Kobani’yi beraber inşa etmek için oyuncaklarını götürürken DAİŞ’in iş birliğiyle katledildi. Ankara katliamı oldu, daha yeni İliç’te katliam oldu, İzmir’de elektrik çarpması sonucu 2 genç katledildi ama sizin umurunuzda bile değil. Pandemide gördük; bak, burada da görüyoruz “İnsanlar ölsün...” Hayvanların ne değeri olacak ki sizin gözünüzde? İyi ki bir kedi kucağına gitmiş. O anda bu yasayı imzaladığımı bilse kesinlikle gitmezdi. Hayvanlar kadar dost canlısı, kendini sevdiğini bilen hiç kimse yok. Eğer onu seviyorsan, bakıyorsan, kafasını okşuyorsan o zaman gider; şimdi asla size gitmez. Size insanlar bile gelmez ya! Bence AKP kitlesi de görmeli sizi ya! O yüzden oy vermediler; emekliler gördü, vermedi; işçiler gördü, vermedi; şimdi de hayvan dostları görecektir, vermeyecekler. Umarım yenilirsiniz, yok olursunuz ya! Hayvanları yok edenler, siz de yok olun, siz de yok olun! Sokakta görüşeceğiz sizinle.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Son söz, buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Son sözü direnenler söylüyor, her zaman direnenler söylemiş olacak.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun efendim.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Ben de Çiçek Vekilimin söylediği yerden alayım, son sözü direnenler söyleyecek. Bu teklifi belki Meclisten geçireceksiniz ama sokaktan geçiremeyeceksiniz. Belediyelerin çoğunu kaybettiniz ve CHP’li belediyeler açıkladılar, DEM’li belediyeler açıkladılar, “Biz bu yasayı uygulamayacağız, tam aksine yaşatacağız.” dediler. Ama ne olacak? Bu Komisyondan bakın, daha bu yasa teklifi tartışılırken hayvanlara şiddet arttı ve bu Komisyondan bu yasa teklifi geçerse daha da artacak, çağrılar var zaten. İzmir’de 28 kurşunla katledilen insanların arkasından “28 dıkşın” diye “tweet” atan serserilerin savunduğu yasa teklifi bu karşımızdaki. Yani bu hakikaten de bir rezillik. Hakikaten bu lobiciler diyorlar ki: “Çocuklarımızı savunuyoruz.” Sonra da 2 çocuk annesi bir kadın anne-babasıyla birlikte İzmir’de katlediliyor ve bununla dalga geçiyorlar, o sokağın fotoğrafını paylaşp “Teksas gibi yer.” diye paylaşıyorlar. Ar, hayâ kalmamış insanlar sizin arkanıza dizilmiş, bunu bir düşünün deriz. Deriz de düşünür müsünüz? Hiç sanmıyoruz.

Bizim burada çalışmamızı geçelim, işçi ve memur statüsünde çay ocağında çalışan arkadaşlar, lokantada çalışan arkadaşlar, burada görevli polis memurları yirmi dört saatlerini devirdiler ve mesaiye devam edecekler. Bakın, işçi ve memur statüsünde olabilirler ama paryadırlar. “Köle” bile demiyorum, kölenin belki daha fazla hakkı vardır. Gerçekten burada insanları -sadece vekilleri değil- buradaki Meclisteki çalışma arkadaşlarımızı rezalet şartlarda çalıştırıyorsunuz fakat gık diyemiyorlar. Sendikalaştıkları zaman mobbinge uğrayan insanlar çünkü istediğiniz sendikaya üye olmazlarsa mobbinge uğrayan insanlar. Bu Meclisten de kimsenin bir hayır beklediği yok, sokaktaki insanın buradan umudu kesilmiş. Boşuna bütün geceyi Ankara’nın parklarında geçirmedi hayvanseverler, sizden umut beklemiyorlar, o parklarda bekleyerek başka insanlara çağrı yapıyorlar “Yaşamı savunun.” diye, sizin katliamı örgütleyen bu yasa teklifinize karşı yaşamı örgütleyenler var. Niye konuşuyoruz burada? Çünkü yaşamı örgütleyenler şu Meclis sıralarında sadece sizin olmadığınızı bilsinler, umutsuzluğa kapılmasınlar diye. Ama yine de ben de şu sözle bitireceğim: Son sözü direnenler söyleyecek, son sözü

hayattan yana olanlar söyleyecek, son sözü barıştan yana olanlar söyleyecek; son sözü eşitlik, adalet, özgürlükten yana olanlar söyleyecek ve bu tasarıda son sözü doğaya saygısı olanlar, doğaya ait olanlar söyleyecek.

Teşekkürler.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Kim söz alıyor?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Başkanım, Komisyon davet etti, on altı saattir burada oturuyor, ona da bir söz vermeniz gerekir bence.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Pardon, kim geldi?

SALİHA SERA KADIGİL (İstanbul) – Oytun Okan Şenel, siz davet ettiniz Başkanım, veteriner hekim. Komisyonun davetlisi olarak başından beri bekliyor.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Biz bu Komisyon toplantısına davet etmedik. Daha önceki Komisyon toplantılarına yani bu çalışmalara katılmış bir arkadaşımız, doğru mu?

DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL – Hayır efendim, ben bugün, daha doğrusu dünkü toplantı için kurumum tarafından Komisyonun çağrısıyla resmî olarak görevlendirildim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Kısa süreli, buyurun.

DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL – Tabii ki oldukça kısa.

Komisyonun ana bileşenleri dışında esasen 3'üncü madde ama 5'inci maddeyle bütünlük olduğu için... Burada bulunma sebebim bir öğretim üyesi olarak teknik ve akademik katkı sunmak.

3'üncü maddeyle ilgili şöyle bir kusur var, hani kaldığı takdirde sorun teşkil edebilecektir: “Güçten düşmüş hayvan” diye bir kavram var 5199 sayılı Kanun’da sayın vekillerim. Şimdi, bu bakıldığı zaman herhangi bir hayvanın artık yaşamını idame ettiremez hâle gelmesi gibi duruyor ama tanımlara bakıldığında güçten düşmüş hayvan, yalnızca yük ve binek hayvanını kapsıyor. Dolayısıyla da şimdi, 3'üncü madde önerisinde “güçten düşmüş hayvan”ı içeren kavram cümleden, metinden çıkarılmış ama tanım kısmında ve metnin diğer kısımlarında “güçten düşmüş hayvan” kavramı duruyor. Şimdi, burada iki temel husus var: Birincisi, biz şu ana kadar hep kedi, köpek üzerine konuştuk ama “güçten düşmüş hayvan” olarak tanımlanan binek ve yük hayvanlarının artık kullanılamaz hâle geldikten sonra yani sokak hayvanı durumuna düştükten sonra yeni önerinin bütününe uygun şekilde sahiplendirilmesi gibi bir kavram söz konusu değil bilakis mevcut kanunda ayrı tutulmasının sebebi, bu hayvanların sahiplendirilmesinin hayvan istismarına açık olması idi. Şimdi, burada çıkarılması belki makul görünüyor ama yasama uzmanlarımız -naçizane düşüncem- metnin bütününde “güçten düşmüş hayvan” a bu gözle bakarsa uygun olacaktır.

Yine, aynı maddenin devamında “Hayvanların sahiplendirilinceye kadar bakılmaları...” ibaresi söz konusu. Bununla ilgili de naçizane aktarmak durumunda olduğum -elbette nasıl uygun görülecekse yasama çalışması o şekilde sonuçlandırılacaktır ama- bir husus sadece şudur: Komisyon çalışmasının başından beri ve önerilen metinde hep “öldürme” kavramıyla, “ötanazi” kavramıyla bütünleştirdiği için ona dair bir hususa değinmek isterim. Hayvanlar bu zamana kadar alındığı yere bırakılıyordu. Yeni önerilen kanun teklifinde barınakta alıkonulmaları öngörülüyor ki bu hayvanların barınakta alıkonulmaları teknik anlamda, kısa vadede söz konusu değil ama ben izninizle “ötanazi” ve “öldürme” kavramıyla ilgili, bu maddeyi de ilgilendirdiği için kısacık bir açıklama yapmayı lüzumlu görüyorum.

“Ötanazi” kavramı... Şimdi, biz “öldürme” kavramını içselleştirelim -vekillerimiz çok farklı şeyler düşündüler bu konuda- içselleştirdiğimizi varsayalım çünkü mevzuatımızda hayvanın öldürülmesini gerektiren pek çok husus var, bunlar gerekli zamanlarda da uygulanıyor ama bu konuda mutlak bir uzlaşma sağladığımız takdirde dahi Türkiye koşullarında yani bizim Avrupa’dan farklı birtakım sosyal dinamiklerimiz, var, rutin dinamiklerimiz var, bizim çöp konteynerlerimizde çok miktarda gıda var. Yani sokak hayvanları esasen hayvanseverlerin sunduğu gıdalardan değil, çöpleri karıştırarak ve büyük bir beceriyle bunu karıştırarak beslendikleri için “öldürme” kavramını getirdiğiniz andan itibaren bu hayvanları sahadan uzaklaştırdığımızda onların tuttıkları alanı başka hayvanların kullanım potansiyeline sunmuş oluyoruz. Dolayısıyla da dışarıdaki kontrolümüz haricindeki üreyle birlikte aslında yasayı herhangi bir yeni katkı sunamayacak hâle sokmuş oluyoruz. Özetle, naçizane önerim şudur: Sokaklarda gıda yönetimini, atık gıda yönetimini sağlayacak bir unsur katmadığımız takdirde “ötanazi” “öldürme” bu hususlarla alakalı süreçlerin bize ek getirisi... Çünkü iki kanun arasında şöyle bir ortak yön var: Her ikisi de hayvanların yakalanmasını gerektiriyor ve -özellikle belediyelerde görev yapan meslektaşlarımız iyi bilir- sahada yaşanan temel sorun zaten sokakta yaşayan hayvanların yakalanmasına yöneliktir. Yani yakaladıktan sonra kısırlaştırılıp salınması ile ötanazi yapılması ya da barınakta tutulması arasında teknik olarak çok fazla bir fark yok. Yakalama hızına yetişilemeyeceği için bu hayvanların her zaman için sahada kontrol dışı bir üreme söz konusu olacaktır.

Bir de yeri geldiği için sadece otuz saniyenizi istirham edeceğim. 5’inci maddede buna ilişkin olarak “ötanazi” ve “öldürme” kavramları aynı cümle içinde kullanılmış. “Ötanazi” Grekçede “iyi, hoş” anlamına gelen “eu” ve “ölüm” anlamına gelen “thanatos” sözcüğünden türetilmiştir ve aslında acısız ölümü tanımlar. Yani pek çok şey söylendi ama aslında o herkesin, her canlının hak ettiği eziyet çekmeden ölme hakkıdır aslında.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DOÇ. DR. OYTUN OKAN ŞENEL – Dolayısıyla da bu kanun teklifine bir “öldürme” kavramını öyle ya da böyle sokacaksak ötanazinin yanında “öldürme” kavramının olmaması lazım.

Naçizane arz etmek istedim.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Teşekkür ederim.

Bakan Yardımcımız bir açıklama yapmak istiyor, ona söz vereyim.

Buyurun.

TARIM VE ORMAN BAKAN YARDIMCISI EBUBEKİR GİZLİGİDER – Sayın Başkanım, uygun görülürse buradaki “güçten düşmüş” ibaresinin eklenmesi doğru olur. Bakanlığımız açısından bir görüş olarak serdetmek isterim çünkü bir şüphe doğabilir yani güçten düşmüş hayvanlarla ilgili ne yapılacağı hususunda bir boşluk doğma ihtimali vardır. “Korunması” kısmı değil ama “güçten düşmüş” kısmı yani “sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların” şekliyle ibarenin tamamlanmasının doğru olacağını düşünüyoruz.

Arz ederiz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Buyurun.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) – Teklifin 3’üncü maddesiyle 5199 sayılı Kanun’un “İlkeler” başlığını taşıyan 4’üncü maddesinin (b) bendindeki “Evcil hayvanlar, türüne özgü hayat şartları içinde yaşama özgürlüğüne sahiptir. Sahipsiz hayvanların da sahipli hayvanlar gibi yaşamları desteklenmelidir.” maddesi tamamen kaldırılmak suretiyle hayvanların doğal yaşam ortamlarında yaşama hakkı engellenmiş, ömür boyu barınaklara kapatılması öngörülmüştür.

Sahipli hayvanlar ile sahipsiz hayvanlar arasında eşitliğe aykırı bu düzenleme, Türkiye'nin kabul ettiği Hayvan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 1'inci maddesindeki "Tüm hayvanlar eşit doğar ve eşit yaşam hakkına sahiptir." hükmüne, 2'nci maddesinde "Bir tür hayvan olan insan diğer hayvanları yok edemez. Hayvanları kendi çıkarı için kullanamaz." hükmüne açıkça aykırıdır. Unutulmamalıdır ki köpekler evcil hayvanlardır, insanların desteği ve bakımı olmadan yaşamlarını sürdürmeleri imkânsızdır. Onların da evleri doğdukları sokaklardır. Sokaklarda kontrol edilebilir sayıda köpek olmasının hiç kimseye zararı olmadığını, tam tersine onların sokaklarımızın koruyucusu olduklarını dikkate alarak bu bilimsellikten uzak madde değişikliğine izin verilmemesi gerekir.

Teklifin 3'üncü maddesindeki diğer düzenlemeler de 4'üncü maddenin (d) bendindeki "hiçbir çıkar gütmeyen sokak hayvanlarına bakan kişiler" ibaresi kanundan çıkarılarak sokakta hayvan bakmak yasaklanmış, sadece sokak hayvanlarının sahiplenilmesine izin verilmiştir. Bu suretle, hayvana bakmak istiyorsan sadece sahiplenerek evinde bakabilirsin anlamına gelen, gerçeklikten kopuk, hayvanların barınaklarda hapsedilmesi ve öldürülmesi sonucunu doğuran bir düzenleme getirilmiştir. Mevcut koşullarda sokaklardaki hayvanların tamamını sığdıracak kapasitede barınak dahi bulunmadığı dikkate alındığında bu madde değişikliğinin tek amacının da hayvan nüfusunu öldürerek kontrol altına almak olduğu ortadadır.

Aynı şekilde 4'üncü maddenin (j) bendinde yapılan değişiklikle sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların barınaklara kapatılması yolu açılmış olup (d) bendiyle ilgili eleştirilerimiz bu madde için de geçerlidir. Maddeyle "al, kısırlaştır, bırakır" yönteminden vazgeçilerek hayvanların sahiplendirilinceye kadar bakımevlerinde barındırılması öngörülmüyor.

Teklifin 4'üncü maddesiyle 5199 sayılı Kanun'un "Sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların korunması" başlığını taşıyan 6'ncı maddesinde hayvanların aleyhine önemli değişiklikler yapılarak hayvanları sokaklarda yaşama hakkı tamamen engellenmiş, yerel yönetimlerce rehabilite edilen hayvanların alındıkları ortama bırakılması düzenlemesi ortadan kaldırılarak barınaklarda tecrit yasal hâle getirilmiştir.

Mevcut yasada, sadece Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu'nda öngörülen durumlar dışında öldürülmesinin yasak olduğu ibaresi "kanuni istisnalar hariç" ibaresiyle değiştirilmek suretiyle başka kanunlarda da hayvanların öldürülmesinin önü açılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekillerimiz, dün burada sunum başladığında birçok milletvekilimiz bu konuya dün değindikler ama ben bir turizmci olarak bu konuya özellikle değinmek istiyorum.

Dün sunumda "Kuduz hastalığından dolayı ülkemize turist gelmeyecek." diye söylendi. Böyle bir şey yok, zaten Türkiye'deki kuduz vakaları dün hem hocalarımız tarafından hem değerli milletvekillerimiz tarafından anlatıldı. Bir turizmci olarak söyleyeyim ben size yani kuduz vakası değil de zaten insan haklarına karşı uygulanan Avrupa'nın bize karşı... Bizi takip ettiğinden dolayı Türkiye'deki insan hakkı ihlallerinden dolayı zaten turizme mesafeli bakan bir Avrupa Birliği ve hayvan haklarının bu şekilde ihlal edilmesiyle, bunlara bu kadar çok önem veren Avrupalı turist, arkadaşlar, değerli milletvekilleri, işte o zaman gelmeyecek, o zaman gelmez. Hayvan haklarını biz böyle ihlal edersek, hayvanları böyle ötanaziyle öldürsek bu Avrupa'da da çok büyük sıkıntı yaratacak. Yani tam tersi "Kuduz var diye ülkemize gelmeyecek." diyorsunuz ama aslında bu çok daha dikkat çekecek çünkü onlarda bu konu -hepimiz inceledik, bütün Komisyon üyelerimiz bakmıştır- Avrupa'da bu olay çok daha yakından takip edilecek, uygulama devreye girerse çok daha büyük tepkiler alacağız. Ondan dolayı "Kuduz vakalarından dolayı Türkiye'ye turist gelmeyecek." söylemi çok yanlış bir söylemdir.

İslam hayvanlara merhamet ve şefkat gösterilmesini emreder.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Ek süre vermiyoruz, siz konuşmaya devam edin.

SURURİ ÇORABATIR (Antalya) – Peygamber Efendimiz hayvanlara iyi muamele edilmesi gerektiğini ve onların da Allah'ın yarattığı varlıklar olduğunu sık sık hatırlatmıştır. Bir hadisinde “Hayvanlara merhamet eden kimseye Allah da merhamet eder.” der. Lütfen, merhamet edin, vicdanlı olun.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Teşekkür ederiz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne düşünüyorsunuz bu sözlerle ilgili?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Değerli arkadaşlar, madde üzerinde 2’si aynı mahiyette olmak üzere 3 adet önerge vardır.

Aynı mahiyetteki 2 önergeyi okutuyorum...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Başkanım, sonra Komisyonun devamıyla ilgili bir süreç olacak mı, ertelenecek mi; onu da söyleyin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Çalışıyoruz, biz çalışıyoruz.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Sayın Başkan, bilgi istiyoruz, vermiyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bir dinleyin.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Bir dediğiniz bir dediğinizi tutmuyor.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Bilgi istiyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, biz burada bu anlaşmayı sağlayamadık, sağlayamadığımız için çalışacağız.

SEVİLAY ÇELENK (Diyarbakır) – Nasıl sağlayamadık ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Devam edelim.

Önergeyi okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Nejla Demir

Ferit Şenyaşar

Ağrı

Şanlıurfa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Ömer Fethi Gürer

Ayhan Barut

Orhan Sarıbal

Niğde

Adana

Bursa

Bekir Başevirgen

Bariş Karadeniz

İlhami Özcan Aygun

Manisa

Sinop

Tekirdağ

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Birinci önergeyle ilgili konuşmak ister misiniz, gerekçeyi mi okutalım Sayın Demir?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ya, ara verin, ara verilmesi lazım Sayın Başkanım, ara verilmesi lazım.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Köpeklerden önce bizi öldürecekler ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bir bilgilendirme yapın Sayın Başkan.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Böyle olmaz!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Söz talebinde bulunacak mısınız?

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Arkadaşlar, dondu kaldı arada.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Demin “Bu madde okunsun, daha sonra ara vereceğim.” dediniz ya, tutanaklarda var, tutanaklarda var.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Söz talebiniz yoksa gerekçeyi okutacağız.

PERİHAN KOCA (Mersin) – “Ara vereceğim.” dediniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Söz talebinde bulunacaksınız... Çünkü şu anda bir önerge var, önergeyi konuşuyoruz.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Olmaz ama Sayın Başkanım, her şeyin bir ölçüsü var ya! Siz ölçüyü mülçüyü bırakmışsınız!

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Sayın Başkanım, köpeklerden önce muhalefet ölecek.

AYTEN KORDU (Tunceli) – Ama gerçekten bu kadar tutarsızlık olmaz ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerekçeyi mi okutayım, söz isteyecek misiniz?

AYTEN KORDU (Tunceli) – Duvara konuşuyoruz ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ne zaman ara vereceksiniz, onu söyleyin.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bakın, ben size soruyorum: Gerekçeyi mi okutayım yoksa söz mü istiyorsunuz?

AYTEN KORDU (Tunceli) – Sizden bir cevap bekliyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, o arayı ben vereceğim, vereceksem ben vereceğim; ara vermiyorum, çalışacağız şu anda.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Çalışma planını öğrenmek istiyoruz, çalışma planını açıkla.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Bu çalışma değil, işkence!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, 2 tane önergemiz var. Önergenin gerekçesini mi okutayım, siz mi söz talebinde bulunacaksınız?

PERİHAN KOCA (Mersin) – Sayın Başkan, biraz önce dediniz ki: “Üçüncü bölüm görüşmeleri bitecek, sonra Komisyon üyeleriyle görüşeceğiz ve ara hususunda konuşacağız.” Olmadı.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ağzınızdan çıktı bu, ağzınızdan böyle çıktı.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Bir dediğiniz bir dediğinizi tutmuyor.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – AKP’lilerin huyu böyle.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, izin mi alamadınız?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Demir, bir karar verin, ona göre...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, sizi engelleyen birileri mi var?

PERİHAN KOCA (Mersin) – Böyle bir şey var mı ya, nerede görülmüş ya! Burada istişare etmek zorundasınız ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Demir, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın Başkan...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Bu şekilde olmaz, olmaz!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Demir... (DEM PARTİ sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Söz konusu tasarının...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Demir, siz konuşacak mısınız yoksa gerekçeyi okutacağım. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler, sıra kapaklarına vurmalar)

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Konuşuyorum, konuşuyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Tamam, konuşun.

Buyurun, dinliyorum.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Söz konusu tasarının samimiyetsizliği her açıdan ortaya çıkmaya devam ediyor. Hayvan hakları...

(DEM PARTİ sıralarından gürültüler, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Bu maddeyi görüştükten sonra...

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Hayır!

PERİHAN KOCA (Mersin) – Hayır tabii ki de, dalga mı geçiyorsunuz!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Konuşmak istiyor Nejla Hanım, konuşturuyorsunuz!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bu madde... Ya, bir saniye... (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Üyeleri toplayın, istişare edin, olur mu ya böyle!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, bağırarak bir şey elde edemezsiniz ve çalışmaya devam edeceğiz, çalışacağız.

Buyurun.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Bize yalan söylüyorsunuz ya, yalan söylüyorsunuz!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Gerekçeyi okutuyorum...

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Ben konuşmak istiyorum yani kontrol edin...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Sayın Demir... (DEM PARTİ sıralarından gürültüler, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın Başkan, kontrol edin, benim konuşmam... Ne yapabilirim ya, kontrol edin o zaman. Yani bu durumun bile hesabını bana soruyorsunuz şimdi, Allah aşkına ya! Hayret bir şey ya!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, Komisyon Başkanlığı yapmıyorsunuz, AK PARTİ sözcülüğü yapıyorsunuz, olmaz böyle!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – O sizin kendi görüşünüz, o sizin kendi görüşünüz.

Sayın Demir, buyurun.

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Biz ara verilmesini istiyoruz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Arkadaşlar, hatibe müsaade edin, konuşsun.

Buyurun Sayın Demir.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Bu Meclis çatısı altında...

(DEM PARTİ sıralarından gürültüler, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Demir, buyurun.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Müsaade edin, konuşsun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – ...mevcut yasayı yirmi yıldır uygulamayan yerel yönetimler yokmuş gibi tespit yapılıyor.

(AK PARTİ ve DEM PARTİ sıraları arasında karşılıklı laf atmalar, gürültüler)

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hasan Bey, lütfen...

Evet, Sayın Demir, buyurun.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – O yüzden 2019 yılında TBMM Hayvan Hakları Araştırma Komisyonu...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Komisyon üyelerini kamerayla çekiyorlar.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Oradan da çekiyorlar, bak, oradan da çekiyorlar, burası çekmiyor.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Tamam, ben söylemeye geldim, uyarmayacak mısınız?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Onları uyaracaksın, ben değilim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ondan sonra “AK PARTİ’nin sözcülüğünü yapıyorsunuz.” deyince “Senin kendi düşüncen.” diyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Tabii, kendi düşüncemiz.

Buyurun Sayın Demir. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler, sürekli sıra kapaklarına vurmalar)

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Nasıl okuyabilirim Başkan, nasıl okuyayım?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Arkadaşlar, böyle yaparak hiçbir şey elde edemezsiniz.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Deminden beri bize yalan söylüyorsunuz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Eğer siz burada önergeyle ilgili açıklama yapmazsanız gerekçeyi okutacağım. (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Başkan, nasıl yapayım Başkan? Ben konuşuyorum...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Aynısı bende de var, aynısı bende de var.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Ben buradan okuyunca ses geliyor mu size?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Geliyor, ben duyuyorum buradan, duyuyorum, tutanaklara giriyor. Lütfen...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Biz duymuyoruz, biz duymuyoruz!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Nejla Hanım, kendi vekilinizin tehdidinden korkmayın, okuyun ya! (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

PERİHAN KOCA (Mersin) – Ne “Korkmayın, okuyun.” ya, ne korkması ya!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hasan Bey, lütfen... (DEM PARTİ sıralarından gürültüler)

Sayın Demir, buyurun.

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Buradaki vekillere siz usulen...

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Ben yeniden söz vereceğim.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın milletvekilleri...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Ne demek “Yeniden söz vereceğim.” ya! Deminden beri bize yalan söylediniz, bize yalan söylediniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Nejla Hanım, yeniden söz vereceğim.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Sayın milletvekilleri...

PERİHAN KOCA (Mersin) – Ya, Komisyonla görüşmeyen Komisyon Başkanı olur mu ya! Olur mu? Olur mu? Bu nasıl bir yönetim!

NEJLA DEMİR (Ağrı) – ...söz konusu tasarının samimiyetsizliği her açıdan ortaya çıkmaya devam ediyor.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Bu nasıl bir yönetim ya! Yalanla dolanla bu iş olmaz! Yalanla dolanla sadece AKP’yi yönetebilirsiniz siz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Akın, ne söyledim ben?

PERİHAN KOCA (Mersin) – Ne söylediniz?

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Ne söylediniz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hayır, bir saniye, siz oturun.

Ne söyledim ben?

İBRAHİM AKIN (İzmir) – “3’üncü maddeden sonra ara vereceğiz.” dediniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Hangisinden sonra?

İBRAHİM AKIN (İzmir) – “3’üncü maddede ara vereceğiz.” dediniz.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – E, 3’üncü maddeyi görüşüyoruz.

PERİHAN KOCA (Mersin) – Ne 3’üncü maddesi!

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Hayır, bu 4’üncü madde.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Efendim, 3’üncü madde. Daha ne için önerge verdiğinizi bilmiyorsunuz, daha 3’üncü maddedeyiz, biz 3’üncü maddedeyiz.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – 3’üncü madde üzerine konuştu Başkan.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Nasıl ara vereceğinizi konuşsanıza partilerin temsilcileriyle, oldubittiye getirmenin ne anlamı var?

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Anlaştık mı o zaman?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Akın, bu 3’üncü madde değil mi?

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Evet, okuyup ara mı vereceksiniz?

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Bu 3’üncü maddeyi bitireceğiz, ondan sonra...

İBRAHİM AKIN (İzmir) – Tamam o zaman.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Gerekçeyi okumanızı talep ediyorum Başkan.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Gerekçeyi okutuyorum:

ÇİÇEK OTLU (İstanbul) – Saraya sormadan hareket edemez!

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Sayın Demir, lütfen arkadaşlarınıza söyler misiniz yani okunsun şu.

Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Teklifle 5199 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin (b) bendi yürürlükten kaldırılıyor, mevcut şekli ile bent şu şekildedir: Evcil hayvanlar türüne özgü hayat şartları içinde yaşama özgürlüğüne sahiptir, sahihsiz hayvanların da sahipli hayvanlar gibi yaşamları desteklenmelidir. 5199 sayılı Yasa'da yer aldığı şekliyle mevcut evcil olmayan hayvanlar da evcil hayvanlar gibi haklara sahiptir. Bendin kaldırılışı teklifin ruhunu özetleyen bir yerde durmaktadır. Sokakta yaşayan hayvanların barınaklara hapsedilmesine olanak sağlayan düzenlemeleri temellendirir niteliktedir.

Yine teklifle 5199 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin (d) bendi değiştirilerek bakım sorumluluğu sahiplenme zorunluluğuna dönüştürülmektedir, bu değişiklikle sahiplenilmeyen hayvanlara barınak dışında bir yaşam hakkı tanınmamaktadır.

Aynı teklifte 5199 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinde (j) bendinde de değişiklik yapılmaktadır. Madde sahihsiz ve güçten düşmüş hayvanların barınakta sürekli yaşamasını zorunlu kılan bir düzenlemeyi içermektedir. Madde önerisi teklifin bütününde görüldüğü gibi hayvanların barınaklara hapsedilmesini önermektedir.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ - Aynı mahiyetteki önerge hakkında gerekçeyi mi okutayım yoksa...

Buyurun Sayın Güner.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Öncelikle bugün dünden başlayarak görüştüğümüz kanun teklifiyle ilgili sizleri bir arada izlerken usuma geçmişteki ülkemizde kırsaldaki yaşam geldi; neredeyse her evde köpek vardı, kedi vardı ve büyüklerimiz bizlere köpeği, kediyi, sokak hayvanlarını sevmeyi öğretmişti; at vardı, merkep vardı. Çarpık kentleşme bugün onları yok etmenin ötesinde, geldiğimiz noktada, sorun hâline dönüşen bir yapıyı oluşturdu.

Bakınız, burada, hayvanları sahiplenmek isteyenlere dahi bundan sonra zorluk çıkaran bir düzenlemeye gidiliyor; keza, hayvanlar sahiplendirilinceye kadar barınaklarda hayvanların tutulması öngörülüyor. Bu iki ana değişikliğin yansımalarının nasıl olacağı da burada bir değerlendirmeye rakamsal olarak da gözler önüne serilmemiş, belediye yetkili kılınıyor.

Konuşmamın başlangıcında, genelinde yaptığım konuşmada söyledim, bir köpek günde 400 gram mamaya ihtiyaç duyuyor, köpek başına sadece mama masrafı 16 bin lira civarında, piyasada köpek mamasının da 15 kilosu 600 lira.

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Nerede, 1.400 lira oldu Sayın Vekilim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Onu da ekleyelim.

Şimdi, bu barınaklara hayvanı aldınız, o hayvanları “barınakta sahiplenilinceye kadar” ifadesiyle bu sahiplenme süreci gerçekleşmediği müddet içinde ölüme terk edeceksiniz ya da öldüreceksiniz. Bunun yanı sıra, hayvanları sahiplenmeyle ilgili talepleri de geçmişe göre ağırlaştırıyorsunuz, bakımevi şartını getiriyorsunuz.

Yaptığınız düzenleme, bir muhafazakâr partinin dünya görüşü olarak, bizlerin öğrendiğiyle örtüşmüyor. Burada bir katliama yol açacak düzenlemeyi içinize nasıl sindirip de getirdiniz; ne oldu, hangi arada bu kadar değiştiniz? Yani canlıları yok ederek yaşamın sürdürülebilirliğini sahiplenme noktasına nasıl erdiniz? İçinizde namaz kılanlar var, alını secdeye gittiğinde “Ben bu kanun teklifine nasıl ‘evet’ dedim!” diye hiç mi aklınıza gelmeyecek? Yani yaptığınız bir şeyin içeriğini, sonucunu, yansımaları, ne olacağını bir vicdanen düşünün. Hayvanları yok ederek sorunlar çözülmez; sokakta

sorun varsa bu sorunun nasıl aşılabacağı konusunda da önermeler var. Mantıken, hayvan bakımevleri oluşturulsa, barınaklar oluşturulsa, belediyelerin buraya alacağı hayvan varlığının tümünü içinde barındıracak alanlara sahip barınaklar nasıl yapılacak?

Bakın, bir şey unutmmuşsunuz Sayın Vekil, bugüne kadar çok yaptınız; ormanları yağmaya, talana açtınız, bu barınaklar için bir maddeyi burada unutmmuşsunuz, “Ormanlara yapılıp bu barınaklar.” maddesi eksik kalmış. Hani madenlerle yağmaladınız, organize sanayiyle yağmaladınız; olmadı, orman alanları dışına çıkardığımız, börtü böceğin, çiçeğin olduğu alanlar vardı, onları da imara açtınız. Şimdi, bu barınakları nereye yapacaksınız?

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) – Hazine arazileri...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Kent içinde işe yarayacak alanları zaten rant adına yağmaladınız. Peki, bu yeni yapılacak yerler nerede oluşacak? Bu kadar hayvanı nasıl toplayacaksınız? Burada topladığınız hayvanların giderlerini belediyeler hangi kalemden karşılayacak? İller Bankasından para gelmesi çoğu belediye artık maaş verememe noktasına gelmiş durumda. Böylesine sorunlu bir olgu varken kalkıp da “Barınaklara hayvanları toplayacağız.”a inanıyor musunuz? Olmayacak duaya amin diyorsunuz, ne yapıyorsunuz? Kamuoyunda şu ana kadar oluşturduğunuz olgu şu: “Sokak hayvanları saldırıyor, çocuklara, insanlara zarar veriyor, bunun karşısına çıkarmak istediğimiz kanuna muhalefet direniyor.” Bu yakışık alır bir durum değil, hiç kimse sokakta bir canlının, insanın bir köpek tarafından ya da farklı biçimde zarar görmesini kabullenemez. Bu yanlış, buradan kendinize rant devşiriyorsunuz, ahlaki değil. Hiç kimse o çocukların uğradığı olumsuzluğu savunamaz. Benim kendi yeğenimin de peşine köpek düştü, bir duvardan atladı, ayağını kırdı. Ama bu demek değil ki o köpek öldürülsün. Farklı yollarla, o hayvanların kazanılması noktasında düzenlemeler sağlanabilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Köpeklerin ve kedilerin insanla kurdukları ilişki can dost kavramını yaratıyorsa bu can dostları öldürmeden yaşatarak da bu sorunları aşabiliriz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Ben teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, aynı mahiyetteki 2 önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bir sayalım Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Komisyon üyesi olmayanlar kaldırmasin arkadaşlar, lütfen. Sayın:

7.

Kabul etmeyenler... Her 2 önerge de reddedilmiştir.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Bundan sonra konuşmayanlar oy kullanmasın.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞÇİ – Şimdi, 3’üncü önerge var, 3’üncü önergeyi de okutuyorum:

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/2275) esas numaralı Hayvanları Koruma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 3’üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

MADDE 3- 5199 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yer alan “hayvanlara bakan veya bakmak” ibaresi “hayvanlara bakan, bakmak veya sahiplenmek” şeklinde ve (j) bendinin birinci cümlesinde yer alan “sahipsiz” ibaresinden sonra gelmek üzere “hayvanların bakılmaları” ibaresi eklenmiştir.

Turan Yaldır

Aksaray

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – İYİ Partinin önergesi. Peki, söz mü istiyorsunuz yoksa gerekçeyi okutalım mı?

TURAN YALDIR (Aksaray) – Söz istiyorum Başkanım.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Buyurun.

TURAN YALDIR (Aksaray) – Sayın Başkan, kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Düzenlemeyle kanunun (b) bendinin yürürlükten kaldırılması sonucunda sokak hayvanlarının yaşam hakkı tamamen ortadan kaldırılmış olacaktır. Bu ilkenin kaldırılması sokak hayvanlarının yaşam hakkını tehlikeye atmanın ve onların öldürülmesi gibi uygulamaların hayata geçirileceğinin net itirafı niteliğini taşımaktadır. Tüm hayvanların yaşam hakkına sahip olduğundan hareketle sokak hayvanlarının temel yaşam hakkını ortadan kaldırmak insani değildir.

Yine, ilgili düzenlemede (d) ve (j) bendinde yapılan değişikliklerle sadece sahiplenilebilen hayvanların yaşam hakkı olduğu gibi bir kanı ortaya çıkmaktadır. Özellikle (j) bendinde yapılan değişiklik birçok açıdan çeşitli sakıncalar içermektedir. “Sahipsiz hayvanların sahiplendirilinceye kadar bakılmaları” ifadesi hayvanların sadece geçici olarak bakımevlerinde kalacakları belirsizliğini içermektedir. Sahiplendirilmeyen hayvanların akıbeti belirsizdir. Bu durum uzun vadede barınaklarda yer alan ve sahiplenilmeyen hayvanların ötanazi gibi insanlık dışı uygulamalar yoluyla hayatlarına son verilmesinin önünü açacaktır. Bu sebeplerden teklif metninin önergemiz doğrultusunda değiştirilmesini talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Çok haklı bir talep, destekliyorum.

TURAN YALDIR (Aksaray) – Evet.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge reddedilmiştir.

3’üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3’üncü madde kabul edilmiştir.

Komisyonumuzun çok değerli üyeleri...

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Vallahi “Değersiz.” deyin bize de rahatlayın.

BAŞKAN VAHİT KİRİŞCİ – Efendim, her zaman değerlisiniz, kıymetlisiniz, saygıdeğersiniz.

Komisyonumuzun çok saygıdeğer üyeleri, bugünkü çalışmamızı, dün başlayıp bugün devam eden çalışmamızı şu anda nihayete erdiriyoruz.

Yine bu toplantı salonunda, önümüzdeki pazartesi günü saat 14.00’te toplanmak üzere oturumu kapatıyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 07.46

